

Innehållsförteckning

7	Inkomster.....	531
7.1	Offentliga sektorns skatteintäkter.....	531
7.1.1	Skatt på arbete.....	534
7.1.2	Skatt på kapital.....	537
7.1.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror.....	538
7.1.4	Skattekvoten.....	540
7.2	Inkomster i statens budget.....	540
7.2.1	Skatteinkomster.....	540
7.2.2	Övriga inkomster.....	540
7.2.3	Ändrad redovisning av inkomstitlar.....	542
7.3	Jämförelse med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2012 och 2013.....	542
7.3.1	Jämförelse med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition.....	542
7.3.2	Uppföljning av statens budget för 2012 och 2013.....	545
7.4	Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster.....	547
7.4.1	Ändringar i lagen om arbetslöshetskassor avseende arbetslöshetsavgiften.....	547
7.4.2	Ändringar i ordningslagens bestämmelser om ersättningsskyldighet.....	552
8	Utgifter.....	559
8.1	Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter.....	559
8.1.1	Utgiftsramar för 2014.....	560
8.1.2	Utgifter 2013–2017.....	562
8.1.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2013–2017.....	564
8.1.4	Risker för annan utgiftsutveckling.....	571
8.2	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition.....	572
8.2.1	Nya föreslagna och aviserade reformer för 2014–2017.....	574
8.2.2	Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition.....	590
8.2.3	Pris- och löneomräkning.....	591
8.3	Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2013.....	592
8.3.1	Utgiftsprognos 2013.....	592
9	Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld.....	601
9.1	Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik.....	602
9.2	Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	605
9.2.1	Staten.....	607
9.2.2	Ålderspensionssystemet.....	611
9.2.3	Kommuner och landsting.....	612
9.3	Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen.....	613
9.4	Jämförelse med 2013 års ekonomiska vårproposition.....	616
9.4.1	Den offentliga sektorns finanser.....	616

9.5	Finansiellt sparande enligt olika bedömare.....	617
9.6	Den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld i EU, Japan och USA.....	618
10	Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning	623
10.1	Kommunsektorn – en stor och viktig del av svensk ekonomi.....	624
10.2	Utgifter.....	626
10.2.1	Konsumtion - den skattefinansierade välfärden	626
10.2.2	Investeringar, transfereringar och räntor	627
10.3	Kommunfinansierad sysselsättning och arbetade timmar	627
10.3.1	Sysselsättningen bedöms öka förhållandevis starkt 2013 och 2014	628
10.4	Inkomster.....	629
10.4.1	Skatteintäkterna växer svagt 2014.....	630
10.4.2	Statsbidragen ökar 2013 och 2014	630
10.5	Ekonomiskt resultat och finansiellt sparande.....	631
10.5.1	Förhållandevis stabila finanser under prognosperioden trots svagt konjunkturläge.....	632
10.6	Ekonomisk ställning och skuldutveckling	635
10.6.1	Något snabbare ökning av skuldsättningen i kommunsektorn än i kommunkoncernerna	635
10.6.2	Kommunsektorns andel av den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld ökar	636
10.7	Kommunsektorns finanser i jämförelse med 2013 års ekonomiska vårproposition.....	639
11	Lån, garantier och beställnings-bemyndiganden	643
11.1	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital	643
11.1.1	Låneramar för 2014.....	643
11.1.2	Räntekontokrediter för 2014	645
11.1.3	Statlig utlåning	646
11.1.4	Övriga kreditramar	646
11.2	Statliga garantier	647
11.3	Beställningsbemyndiganden.....	649
11.4	Bemyndigande att överskrida anslag	651
12	Granskning och ekonomisk styrning	655
12.1	EU-direktiv om krav på medlemsstaternas budgetramverk	655
12.1.1	Ärendet och dess beredning.....	655
12.1.2	Överväganden och förslag.....	656
12.1.3	Konsekvensanalys	662
12.1.4	Författningskommentarer.....	663
12.2	Den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige	663
12.3	Finanspolitiska rådets bedömningar.....	670
12.4	Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2012.....	675
12.5	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen.....	676

Fördjupningsrutor

Ramverket för kommunsektorns finanser	625
Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet ..	634
Näringslivets produktion av välfärdstjänster ökar och därmed kraven på utveckling av statistiken.....	637

Bilagor

Bilaga 1	Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2014
Bilaga 2	Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser
Bilaga 3	Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män
Bilaga 4	Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012
Bilaga 5	Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014
Bilaga 6	Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling
Bilaga 7	Reformerade inkomstskatteregler för ideell sektor och slopad skattefrihet för specialbyggnader m.m.
Bilaga 8	Statligt stöd vid korttidsarbete
Bilaga 9	Kvotplikt och beskattning av biodrivmedel
Bilaga 10	Ändrad beskattning av bränslen för viss värmeproduktion
Bilaga 11	Avskaffande av arbetslöshetsavgiften
Bilaga 12	Ändringar i ordningslagens bestämmelser om ersättningskyldighet
Bilaga 13	Ändringar i budgetlagen med anledning av EU:s krav på medlemsstaternas budgetramverk

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 september 2013

Tabellförteckning

7.1 Totala skatteintäkter 2012–2017 jämfört med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition.....	532
7.2 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2011–2017.....	532
7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2008–2017.....	533
7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2008–2017 forts.....	534
7.4 Skatt på arbete 2011–2017	534
7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag	535
7.6 Skattereduktioner 2011–2017.....	536
7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2011–2017	538
7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2011–2017.....	539
7.9 Skattekvot 2011–2017	540
7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av övriga inkomster	541
7.11 Antaganden och förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition	543
7.12 Aktuell prognos jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2012 och 2013	544
7.13 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition	545
7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2012 och 2013.....	547
7.15 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år.....	556
8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2012–2017.....	560
8.2 Utgiftsramar 2014	561
8.3 Utgifter per utgiftsområde 2012–2017	563
8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år.....	564
8.5 Utgiftsförändringar 2013–2017 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar.....	566
8.6 Helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem.....	567
8.7 Volymer inom olika transfereringssystem	570
8.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition.....	572
8.9 Förändring av utgiftsramar 2014–2017 jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition	573
8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	584
8.11 Volymer inom olika transfereringssystem 2014–2017	590
8.12 Pris- och löneomräkning för 2014.....	592

8.13	Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2013	593
8.14	Utgifter 2013.....	594
8.15	Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2013	597
9.1	Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2013–2017, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande.....	602
9.2	Utgifts- och inkomstförändringar 2012–2017 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande.....	603
9.3	Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2012–2017	605
9.4	Skatter och avgifter 2012–2017	606
9.5	Den offentliga sektorns utgifter 2012–2017	607
9.6	Statens inkomster och utgifter 2012–2017	607
9.7	Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2012–2017.....	608
9.8	Statens budgetsaldo 2012–2017	609
9.9	Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2012–2017	610
9.10	Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2012–2017	611
9.11	Inkomstindex, balanstal och balansindex 2012–2017	612
9.12	Kommunsektorns finanser 2012–2017	612
9.13	Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 2012–2017	614
9.14	Statsskuldens förändring 2012–2017	615
9.15	Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2012–2017	616
9.16	Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition.....	617
9.17	Offentliga sektorns finansiella ställning. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2013 års vårproposition	617
9.18	Prognosjämförelse finansiellt sparande 2013–2017	618
10.1	Totala utgifter för kommuner och landsting 2012–2017.....	626
10.2	Konsumtionens sammansättning 2012.....	627
10.3	Kommunfinansierad sysselsättning 2012–2017	628
10.4	Antal arbetade kommunfinansierade timmar 2012–2017.....	629
10.5	Skatter och statsbidrag 2012–2017	630
10.6	Årlig förändring av statsbidragen 2012–2017	631
10.7	Kommunsektorns finanser 2012–2017	632
10.8	Skillnader mellan resultat och finansiellt sparande 2009–2013	634
10.9	Kommunsektorns finanser 2012–2017. Förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition	639
11.1	Låneram för 2014.....	644
11.2	Investeringslån och låneramar 2002–2013.....	645
11.3	Räntekontokreditram för 2014	646
11.4	Statlig utlåning 2014	646
11.5	Övriga kreditramar 2014	647
11.6	Garantiramar och utfärdade garantier	648

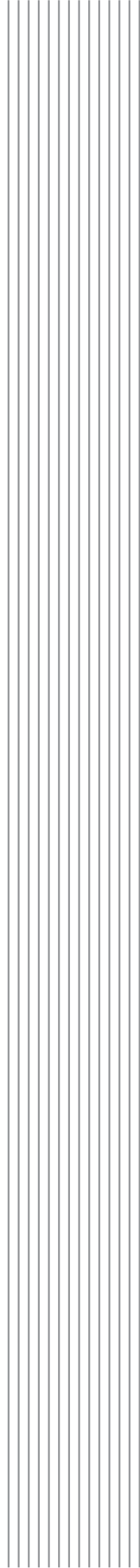
Diagramförteckning

7.1 Totala skatteintäkter 2000–2017.....	531
7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2017	535
7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000– 2017.....	535
7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2017.....	536
7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1988–2017.....	537
7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2017.....	538
7.7 Hushållens konsumtion i löpande priser och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2017	539
8.1 Fördelning av de takbegränsade utgifterna 2014.....	561
8.2 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2012–2017.....	567
8.3 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2012–2017	568
8.4 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2013 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2013 för vissa utgiftsområden.....	595
9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2017.....	605
9.2 Inkomster och utgifter 2000–2017.....	606
9.3 Statens budgetsaldo 2000–2017	609
9.4 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2017	611
9.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande 2000–2017	613
9.6 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 1990–2017.....	613
9.7 Statsskuldens utveckling 2000–2017.....	614
9.8 Den konsoliderade bruttoskuden 1994–2017.....	615
9.9 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA 2007– 2012.....	619
9.10 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2012	619
10.1 Kommunsektorns utgifter efter ändamål 2011.....	624
10.2 Konsumtion i kommunsektorn 2001–2017.....	627
10.3 Kommunfinansierad sysselsättning och sysselsättning i kommunsektorn 1993–2017.....	628
10.4 Kommunfinansierad sysselsättning som andel av totala sysselsättningen i ekonomin 1993–2017.....	628
10.5 Kommunfinansierad sysselsättning och sysselsättning i näringslivet 1994– 2017.....	629
10.6 Antalet kommunalt finansierade arbetade timmar 1994–2017.....	629
10.7 Skatteintäkter och statsbidrag 2002–2017	630
10.8 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande 2000–2017.....	633

10.9 Skuld och tillgångar i kommunsektorn och kommunkoncernerna 2007– 2012	635
10.10 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, uppdelad på stat, kommunsektor och ålderspensionssystemet 1994–2017	636
10.11 Alternativa utförares andel av total kommunal konsumtion, per verksamhetsområde 1993–2011	637
11.1 Myndigheternas investeringslån	645
december 2000–juni 2013	645

7

Inkomster

7 Inkomster

Sammanfattning

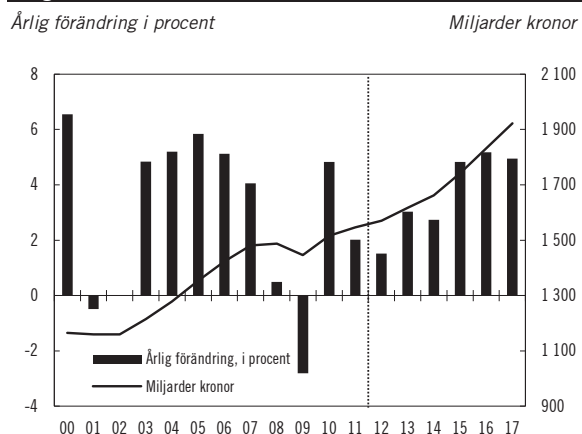
- En fortsatt återhållen utveckling av viktiga skattebaser leder till att de totala skatteintäkterna bedöms öka i en måttlig takt, om ungefär 3 procent, både 2013 och 2014.
- I takt med att konjunkturläget sakta förbättras väntas skatteintäkterna öka med runt 5 procent per år 2015–2017. Samtliga skattebaser – skatt på arbete, kapital och konsumtion – väntas bidra till ökningen.
- De skatteändringar som regeringen föreslår i denna proposition beräknas sammantaget medföra att skatteintäkterna minskar med ca 19 miljarder kronor per år 2014–2017.
- I förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna reviderats upp för 2012 och 2013, men ned för prognosåren därefter.
- Regeringen föreslår att den arbetslöshetsavgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten avskaffas samt att ersättningsskyldigheten för polisens kostnader för ordningshållning tas bort.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget samt regeringens förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2014. En jämförelse görs av nuvarande prognos med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition samt en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2012 och 2013. I detta avsnitt lämnar regeringen även förslag till lagstiftning som påverkar statens övriga inkomster.

7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

Trots en relativt stark utveckling av lönesumman, och därmed av intäkterna från skatt på arbete, ökade de totala skatteintäkterna sammantaget måttligt 2012. Det berodde på att intäkterna från skatt på kapital och konsumtion minskade jämfört med 2011. De lägre intäkterna från skatt på kapital beror bl.a. på att den utdragna lågkonjunkturen medförde lägre intäkter från skatt på företagsvinster och att en låg statslåneränta gav lägre intäkter från avkastningsskatt samt på att hushållens kapitalvinster minskade. De totala skatteintäkterna bedöms öka i relativt måttlig takt även under 2013 och 2014 till följd av att svensk ekonomi fortsätter växa i en ganska återhållsam takt. Samtidigt som BNP-tillväxten successivt tilltar beräknas skatteintäkterna öka med runt 5 procent per år 2015–2017.

Diagram 7.1 Totala skatteintäkter 2000–2017

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

I förhållande till bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna reviderats upp med 4 miljarder kronor per år för 2012 och 2013 till följd av utfall för vissa delposter för skatt på arbete och kapital. Prognosen för 2014–2017 har reviderats ned 6 till 9 miljarder kronor per år (se tabell 7.1). Det är främst prognosen för intäkterna från skatt på arbete som har reviderats ned. Detta förklaras av de skatteändringar som regeringen föreslår i denna proposition. Intäkterna från skatt på konsumtion väntas bli lägre till följd av en svagare utveckling av hushållens konsumtion och företagens investeringar i löpande priser. Å andra sidan har prognosen för intäkterna från skatt på kapital reviderats upp i förhållande till prognosen i vårpropositionen. Det beror bl.a. på en ny bedömning av utvecklingen av bolagsskatteintäkterna.

Tabell 7.1 Totala skatteintäkter 2012–2017 jämfört med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatt på arbete	3	3	-13	-13	-14	-14
Skatt på kapital	3	7	9	10	8	9
Skatt på konsumtion	-2	-6	-4	-3	-3	-4
Övriga skatter	0	0	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	4	4	-8	-6	-8	-9

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

I tabell 7.2 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringar på skatteområdet mellan 2011 och 2017. Beloppen är periodiserade bruttoeffekter, dvs. de anger storleken på den initiala skatteändringen. I avsnitt 6 finns en utförlig beskrivning av hur de offentliga finansiella effekterna redovisas.

År 2014 beräknas de totala skatteintäkterna minska med ca 18 miljarder kronor till följd av ändrade skatteregler.

De skatteändringar som regeringen föreslår i denna proposition beräknas sammantaget medföra att skatteintäkterna brutto minskar med 19 miljarder kronor 2014. De nya regeländringarna bedöms främst sänka inkomsterna från skatt på arbete, varav det förstärkta jobbskatteavdraget står för 12 miljarder kronor 2014. Övriga regeländringar som sänker inkomsterna från skatt på arbete är bl.a. sänkt statlig inkomstskatt och sänkt skatt för pensionärer. Intäkterna från skatt på kapital väntas öka till följd av framför allt de

nya s.k. 3:12-reglerna. Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror bedöms bli högre till följd av de regeländringar som föreslås i denna proposition och där rör det sig främst om förändringar inom energiskatt och skatt på alkohol.

Tabell 7.2 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2011–2017

Miljarder kronor i förhållande till föregående år

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatt på arbete	-8	0	1	-20	0	0	0
Skatt på kapital	2	2	-13	0	0	0	0
Skatt på konsumtion	0	-5	3	1	1	0	0
Övriga skatter	-1	0	0	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	-7	-3	-9	-18	1	0	0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källa: Egna beräkningar.

I tabell 7.15 finns en mer detaljerad uppställning av bruttoeffekterna av regeländringarna på skatteområdet 2008–2017.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomsterna på statens budget för 2014 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är viktigast för hur skatteintäkterna utvecklas

Skatteintäkterna från företags- och kapitalvinster är de intäkter som uppvisar störst variation mellan åren. Det är också för dessa skatteintäkter som prognososäkerheten normalt är störst på kort sikt. På några års sikt är det emellertid utvecklingen på arbetsmarknaden som är viktigast för hur skatteintäkterna utvecklas, eftersom ca 60 procent av intäkterna utgörs av skatt på arbetsinkomster.

För att illustrera känsligheten hos beräkningarna av skatteintäkterna kan nämnas att en ökning av antal arbetade timmar med 1 procent ökar skatteintäkterna från skatt på arbete med ungefär 10 miljarder kronor. En ökning av hushållens konsumtion med 1 procent (och med bibehållen sammansättning) ökar mervärdesskatteintäkterna med drygt 1,5 miljarder kronor.

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2008–2017

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatt på arbete	909,0	867,1	874,1	905,1	938,7	977,1	992,2	1 036,5	1 090,6	1 145,1
<i>Direkta skatter</i>	497,5	475,7	474,7	487,3	506,8	529,7	531,3	556,4	587,4	617,6
Kommunal inkomstskatt	503,4	511,1	522,9	538,2	562,7	587,1	602,9	629,3	662,2	695,9
Statlig inkomstskatt	48,0	40,1	42,5	44,6	44,4	46,0	45,5	47,6	49,9	51,4
Allmän pensionsavgift	85,2	86,8	89,2	93,5	97,8	101,5	104,3	108,8	114,0	119,7
Skattereduktioner m.m.	-139,2	-162,5	-179,9	-189,1	-198,2	-204,9	-221,3	-229,2	-238,7	-249,4
Artistskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Indirekta skatter</i>	411,5	391,4	399,4	417,8	431,9	447,4	460,9	480,1	503,1	527,5
Arbetsgivaravgifter	404,1	392,4	403,9	426,6	441,3	455,1	470,5	490,1	514,0	539,3
Egenavgifter	12,2	11,6	12,4	12,5	12,6	13,6	14,2	14,9	15,8	16,7
Särskild löneskatt	32,6	32,5	33,1	36,2	37,7	38,9	40,2	41,8	43,8	45,8
Nedsättningar	-13,4	-20,6	-24,6	-29,5	-30,7	-29,9	-32,7	-34,2	-36,2	-38,4
Skatt på tjänstegruppliv	1,2	0,9	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Avgifter till premiepensionssystemet	-25,1	-25,4	-26,4	-28,9	-29,8	-31,1	-32,1	-33,5	-35,1	-36,8
Skatt på kapital	163,5	160,2	191,5	183,5	173,4	174,0	185,3	198,8	212,5	226,2
Skatt på kapital, hushåll	26,3	24,9	34,5	28,8	26,3	30,4	34,4	36,4	36,6	35,7
Skatt på företagsvinster	83,0	86,5	106,6	102,8	95,6	92,9	97,3	104,9	113,1	119,4
Avkastningsskatt	15,2	12,3	11,9	11,8	10,7	6,9	9,9	12,6	16,8	23,7
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	24,0	25,3	26,4	27,5	29,1	30,7	30,9	31,7	32,2	32,7
Stämpelskatt	9,4	8,1	9,0	8,0	8,0	8,8	8,3	8,5	8,8	9,2
Kupongskatt m.m.	5,5	3,1	3,1	4,6	3,8	4,4	4,4	4,6	5,0	5,3
Skatt på konsumtion och insatsvaror	418,7	422,9	449,3	455,0	453,5	461,1	478,6	500,8	523,1	545,4
Mervärdesskatt	300,3	301,5	324,3	332,5	331,6	337,4	352,6	370,9	391,3	410,9
Skatt på tobak	9,9	10,6	10,6	11,3	11,8	11,6	11,5	11,5	11,6	11,7
Skatt på etylalkohol	4,2	4,4	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,2
Skatt på vin m.m.	4,1	4,4	4,6	4,7	4,8	4,9	5,3	5,4	5,5	5,6
Skatt på öl	3,1	3,3	3,2	3,2	3,2	3,3	3,6	3,6	3,6	3,7
Energiskatt	38,8	40,1	41,2	40,6	40,1	41,7	41,6	42,3	42,7	43,4
Koldioxidskatt	25,7	26,1	27,3	25,4	25,2	24,5	24,1	26,2	26,5	27,1
Övriga skatter på energi och miljö	5,1	4,1	4,7	4,5	4,5	4,7	6,1	6,0	6,0	6,0
Skatt på vägtrafik	16,0	16,4	16,4	15,7	15,6	16,5	17,0	17,6	18,1	18,6
Skatt på import	5,9	5,2	5,7	5,7	5,3	5,0	5,2	5,6	6,1	6,5
Övriga skatter	5,6	6,7	7,0	7,3	7,1	7,2	7,3	7,4	7,5	7,6
Restförda och övriga skatter	-3,3	-4,2	1,1	2,9	4,4	5,4	5,6	5,8	5,9	6,1
Restförda skatter	-8,2	-7,8	-5,7	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Övriga skatter	4,8	3,6	6,8	9,3	10,6	11,6	11,9	12,1	12,1	12,4
Totala skatteintäkter	1 487,8	1 446,0	1 515,9	1 546,6	1 570,0	1 617,6	1 661,8	1 741,9	1 832,1	1 922,8
Avgår, EU-medel	-7,3	-6,8	-7,1	-7,2	-6,9	-6,8	-7,8	-8,3	-8,7	-9,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 480,5	1 439,2	1 508,8	1 539,3	1 563,1	1 610,8	1 653,9	1 733,7	1 823,3	1 913,5
Avgår, kommunala skatteintäkter	-515,5	-524,8	-537,0	-552,7	-578,4	-602,6	-618,5	-645,5	-678,7	-712,9
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-178,1	-178,8	-183,5	-195,2	-201,5	-207,4	-213,7	-222,9	-233,6	-245,2
Statens skatteintäkter	786,9	735,6	788,3	791,5	783,3	800,9	821,7	865,3	911,0	955,4

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2008–2017 forts.

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Statens skatteintäkter	786,9	735,6	788,3	791,5	783,3	800,9	821,7	865,3	911,0	955,4
Periodiseringar	21,8	-29,8	-8,9	48,5	9,4	-32,2	-9,9	-5,1	8,6	6,8
Uppbördsförskjutningar	36,3	-2,6	-9,3	33,6	23,5	-15,1	10,3	3,9	2,5	6,3
Betalningsförskjutningar	-15,6	-22,7	-1,1	11,5	-14,1	-16,9	-19,9	-8,8	6,3	0,7
varav kommuner och landsting	-4,2	-22,1	13,3	28,1	1,9	-9,7	-9,1	0,7	1,1	0,9
varav ålderspensionssystemet	-0,7	-1,3	2,9	0,7	0,7	0,4	-0,7	0,8	0,9	1,0
varav privat sektor	-8,1	-4,7	-16,3	-16,9	-17,4	-8,6	-6,9	-6,4	-0,8	-1,2
varav kyrkosektorn	0,5	-0,3	-1,1	-0,4	0,6	1,0	-0,8	-1,3	0,0	0,0
varav EU	-3,1	5,7	0,1	0,0	0,0	0,0	-2,5	-2,6	5,1	0,0
Anstånd	1,1	-4,6	1,6	3,4	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Statens skatteinkomster	808,7	705,8	779,5	840,0	792,7	768,7	811,8	860,2	919,6	962,2
Övriga inkomster	92,6	3,8	0,0	32,4	-5,1	9,5	12,4	-0,5	-8,4	-5,1
2000 Inkomster av statens verksamhet	53,0	48,1	41,8	55,3	48,8	48,9	49,1	39,2	40,0	40,4
3000 Inkomster av försäld egendom	76,5	0,1	0,2	23,1	0,3	15,1	15,0	15,0	15,0	15,0
4000 Återbetalning av lån	1,9	1,7	1,7	1,5	1,3	1,1	1,1	0,9	0,8	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,7	8,9	8,9	11,1	9,7	10,1	10,3	11,0	11,1	11,2
6000 Bidrag m.m. från EU	11,0	11,7	13,0	12,3	9,8	11,2	12,4	9,7	10,9	11,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-56,2	-66,8	-65,5	-70,8	-74,9	-76,9	-75,4	-76,4	-86,3	-83,8
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-2,4	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster på statens budget	901,3	709,5	779,5	872,4	787,6	778,1	824,2	859,7	911,2	957,1

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

7.1.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna består av kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner samt artist-skatt. De indirekta skatterna på arbete består av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till 60 procent av de totala skatteintäkterna 2014.

Intäkterna från skatt på arbete fastställs i den årliga beskattningen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2012 års intäkter från skatt på arbete ännu inte är fastställda och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för detta år.

Tabell 7.4 Skatt på arbete 2011–2017

Miljarder kronor om inte annat anges

	Utfall	Prognos					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aktuell beräkning	905	939	977	992	1 037	1 091	1 145
Utveckling (%)	3,6	3,7	4,1	1,6	4,5	5,2	5,0

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på arbete bedöms öka från 939 miljarder kronor 2012 till 1 145 miljarder kronor 2017 (se tabell 7.4). År 2014 väntas intäkterna från skatt på arbete minska med ca 18 miljarder kronor till följd av ändrade skatteregler.

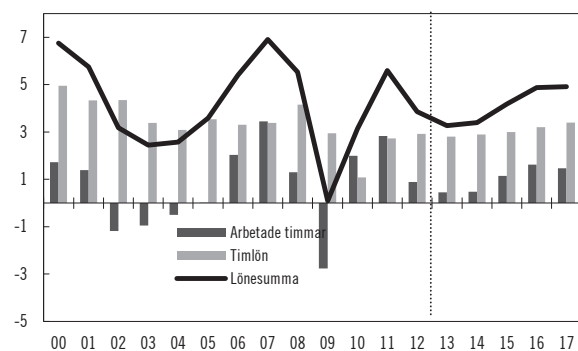
Lönesummans tillväxt ökar 2014

Utbetalda löner, dvs. lönesumman, utgör drygt 70 procent av underlaget för skatt på arbete. Det innebär att förändringen av antalet arbetade timmar och timlönen är av stor betydelse för utvecklingen av skatteintäkterna. Resterande del av skatteunderlaget för skatt på arbete består av skattepliktiga transfereringar till hushållen.

År 2012 växte lönesumman med 3,9 procent (se diagram 7.2), vilket var en minskning jämfört med 2011. Lönesummans tillväxt minskar till 3,3 procent 2013. I takt med att den ekonomiska tillväxten gradvis stärks förväntas lönesumman växa med i genomsnitt 4,3 procent per år under återstoden av prognosperioden.

Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2017

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den redovisade timlönen är beräknad enligt nationalräkenskapernas principer.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

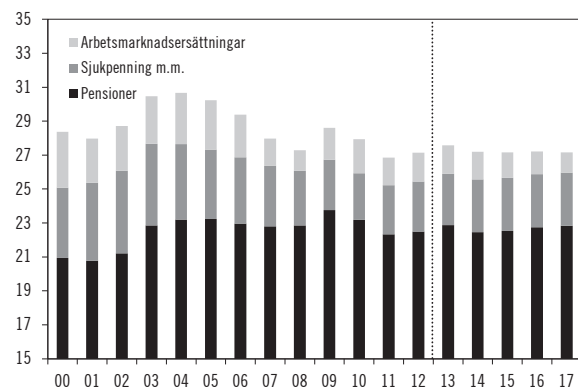
Skillnaden i ökningen av lönesumman mellan de olika åren under prognosperioden beror främst på skillnaden i utvecklingen av antalet arbetade timmar (se diagram 7.2). Antalet arbetade timmar beräknas öka med 0,5 procent 2013 och med i genomsnitt 1,2 procent per år 2014–2017. Timlönen ökar med 2,8 procent 2013 och med i genomsnitt 3,1 procent per år 2014–2017 (se vidare avsnitt 4).

Ökning av ohälsorelaterade ersättningar påverkar utvecklingen av transfereringar till hushållen

Prognosen för transfereringarna till hushållen baseras dels på utvecklingen av antalet pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa, dels på löne- och prisutvecklingen eftersom de flesta ersättningarna justeras för denna utveckling.

Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000–2017

Procent

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Andelen av skatteunderlaget som utgörs av transfereringar till hushållen ökar svagt 2013 (se diagram 7.3). Denna ökade andel förklaras dels av att de ohälsorelaterade ersättningarna ökar, dels av att pensionerna ökar starkt i förhållande till lönesumman. År 2014–2017 minskar andelen transfereringar något, framför allt till följd av att läget på arbetsmarknaden förbättras. För 2014 förklaras den minskande andelen dessutom av att pensionerna växer något långsammare i förhållande till lönesumman.

Kommunal inkomstskatt

Intäkterna från kommunal inkomstskatt beräknas öka från 563 till 696 miljarder kronor mellan 2012 och 2017 (se tabell 7.3). År 2013 och 2014 beräknas det kommunala skatteunderlaget öka med 3,9 respektive 2,7 procent (se tabell 7.5).

Regeringen föreslår att inkomstskatten för de som är 65 år eller äldre sänks med sammanlagt 2,5 miljarder kronor fr.o.m. den 1 januari 2014. Skattesänkningen görs genom en höjning av det förhöjda grundavdraget, vilket leder till att intäkterna från kommunal inkomstskatt minskar med knappt 2,5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2014.

Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag

Årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Faktisk utveckling	3,0	4,3	3,9	2,7	4,4	5,2	5,1
Underliggande utveckling	4,4	4,2	4,1	3,2	4,4	5,2	5,1

Anm.: Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget är utvecklingen justerad för regeländringar.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget, dvs. utvecklingen justerad för regeländringar, bedöms 2013 och 2014 uppgå till 4,1 respektive 3,2 procent. År 2015–2017 ökar kommunernas skatteunderlag med i genomsnitt 4,9 procent per år. Genomsnittet för den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget för år 2000–2011 uppgår till 4,1 procent.

Statlig inkomstskatt

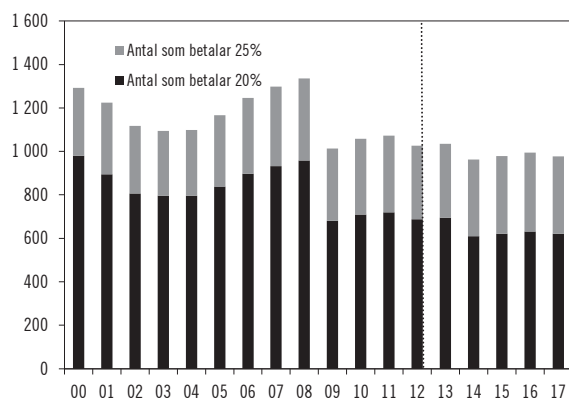
Intäkterna från den statliga inkomstskatten beräknas uppgå till 44 miljarder kronor 2012 (se tabell 7.3).

Antalet personer som betalar statlig inkomstskatt minskade 2012 till följd av att timlönen i ekonomin ökade betydligt svagare än det jämförelsetal med vilket skiktgränserna för statlig inkomstskatt skrivs upp (se diagram 7.4). Utvecklingen av antalet personer som betalar statlig skatt bestäms av timlöneutvecklingen i förhållande till jämförelsetalet, ålderssammansättningen och inkomstfördelningen.

I takt med att lönesumman gradvis stärks ökar den underliggande utvecklingen av intäkterna från den statliga inkomstskatten med 2 miljarder kronor årligen 2013–2017. Med underliggande utveckling menas utvecklingen exklusive effekten av förändrade skatteregler.

Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2017

Tusentals personer

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Regeringen föreslår i denna proposition en sänkning av den statliga inkomstskatten genom att den nedre skiktgränsen 2014 höjs med 15 100 kronor utöver den automatiska uppräknings som sker genom kopplingen till konsumentpriserna. Regeländringen leder till att intäkterna från statlig inkomstskatt minskar med 3 miljarder kronor per år fr.o.m. 2014. Efter reformen beräknas 26 procent av heltidsarbetarna betala statlig skatt, jämfört med 29 procent utan den föreslagna reformen.

Skattereduktioner och allmän pensionsavgift

Skattereduktionerna uppgår till sammanlagt 198–249 miljarder kronor 2012–2017 (se tabell 7.6). Regeringen föreslår en förstärkning av jobbskatteavdraget fr.o.m. 2014, vilket beräknas öka skattereduktionerna med mellan 12 och 14 miljarder kronor 2014–2017. De sammanlagda reduktionerna till följd av jobbskatteavdragen beräknas öka från 83 miljarder kronor 2012 till 111 miljarder kronor 2017.

Den sammanlagda skattereduktionen för husavdraget (ROT- och RUT-tjänster) beräknas öka från drygt 16 miljarder kronor 2012 till 18 miljarder kronor 2017. Ökningen beror på att efterfrågan på RUT-tjänster bedöms öka under hela prognosperioden, vilket till viss del motverkas av att skattereduktionerna för ROT-arbeten beräknas minska något. Minskningen beror på att efterfrågan på ROT-arbeten antas mattas av successivt under prognosperioden. Skattereduktionen för RUT-tjänster beräknas öka från 2,1 miljarder kronor 2012 till 4,5 miljarder kronor 2017. Skattereduktionerna för ROT-arbeten beräknas minska från 14 miljarder kronor år 2012 till 13 miljarder kronor år 2017.

Tabell 7.6 Skattereduktioner 2011–2017

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Allmän pensionsavgift	-93	-98	-101	-104	-109	-114	-120
Fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Sjöinkomst	0	0	0	0	0	0	0
Jobbskatteavdrag	-80	-83	-86	-99	-102	-106	-111
Husavdrag	-15	-16	-17	-17	-17	-17	-18
Gåvor till ideell verksamhet		0	0	0	0	0	0
Summa	-189	-198	-205	-221	-229	-239	-249

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Beloppen för Fastighetsavgift, Sjöinkomst och Gåvor till ideell verksamhet uppgår till mindre än 0,5 miljarder kronor. Skattereduktion för Gåvor till ideell verksamhet infördes 2012.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Underlaget för den allmänna pensionsavgiften utgörs av de pensionsgrundande ersättningarna, varför intäkterna från denna avgift i regel följer utvecklingen av skatteunderlaget för de direkta skatterna på arbete. Intäkterna från den allmänna pensionsavgiften ökar från 98 miljarder kronor 2012 till 120 miljarder kronor 2017. Alla skattskyldiga som betalar allmän pensionsavgift får en skattereduktion med 100 procent av den all-

männa pensionsavgiften, vilket innebär att skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften ökar i samma utsträckning.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från indirekta skatter på arbete bedöms uppgå till 432 miljarder kronor 2012. Arbetsgivar- och egenavgifter utgör den huvudsakliga delen av intäkterna. Utvecklingen på arbetsmarknaden är av störst betydelse även för intäkterna från arbetsgivar- och egenavgifterna. Intäkterna från de indirekta skatterna ökar varje enskilt år under prognosperioden och uppgår till 528 miljarder kronor 2017 (se tabell 7.3). För att främja forskning och utveckling föreslår regeringen nedsatta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling (se avsnitt 6.9). För att främja sysselsättningen i särskilt utsatta områden aviseras ett förslag om nedsatta socialavgifter i s.k. nystartzoner (se avsnitt 6.10). Vidare föreslår regeringen en förstärkt nedsättning av egenavgifterna (se avsnitt 6.11). Dessutom aviseras vissa förändringar i nedsättningen av socialavgifterna för unga (se avsnitt 6.12). Sammantaget innebär reformförslagen rörande socialavgifterna nedrevideringar om knappt 2 miljarder kronor årligen.

7.1.2 Skatt på kapital

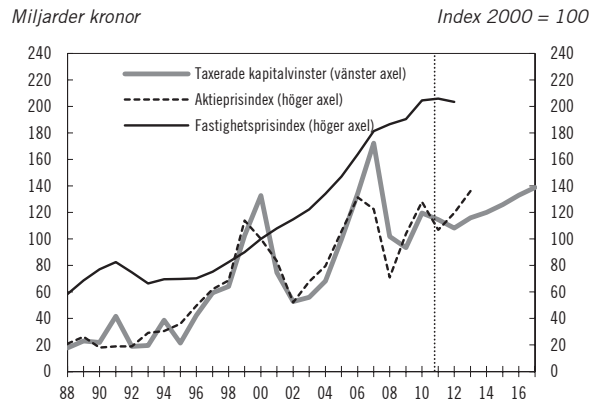
Hushållens kapitalvinster

Hushållens kapitalinkomster fastställs i den årliga beskattningen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2012 års kapitalinkomster ännu inte är fastställda och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för 2012. Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomsterna och kapitalutgifterna. Den största delen kommer från realiserade kapitalvinster.

År 2012 bedöms de taxerade kapitalvinsterna uppgå till 108 miljarder kronor. Det är något lägre än 2011, då de uppgick till knappt 115 miljarder kronor. De lägre vinsterna kan delvis förklaras av prisnedgången på permanenta småhus 2012. Kapitalvinsterna antas fr.o.m. 2013 återgå till den genomsnittliga historiska nivån på

drygt 3 procent av BNP. I diagram 7.5 visas aktieprisindex och fastighetsprisindex tillsammans med utfall och prognos för de taxerade kapitalvinsterna.

Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1988–2017

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Affärsvärlden och egna beräkningar.

Hushållens ränteinkomster ökade något 2012 jämfört med 2011, trots att räntorna generellt var lägre under 2012 än 2011. De högre inkomsterna kan i stället förklaras av att hushållen ökade sitt sparande i räntebärande tillgångar. Även hushållens ränteutgifter var högre 2012 än 2011, vilket kan förklaras av att skuldstocken var högre 2012 än 2011. Sammantaget bedöms utvecklingen av hushållens räntenetto bidra negativt till utvecklingen av skatteintäkterna 2012. Utvecklingen av räntenettet bidrar positivt till skatteintäkternas utveckling 2013 och 2014. År 2015–2017 bidrar räntenettet negativt till skatteintäkterna, till följd av att räntorna bedöms stiga.

Sammanlagt uppgår intäkterna från hushållens skatt på kapital till 30 miljarder kronor 2013. Intäkterna uppgår till 34–37 miljarder kronor per år 2014–2017. De föreslagna förändringarna av de s.k. 3:12-reglerna bedöms i stort inte leda till några varaktiga effekter på intäkterna från skatt på hushållens kapitalvinster (se avsnitt 6.13).

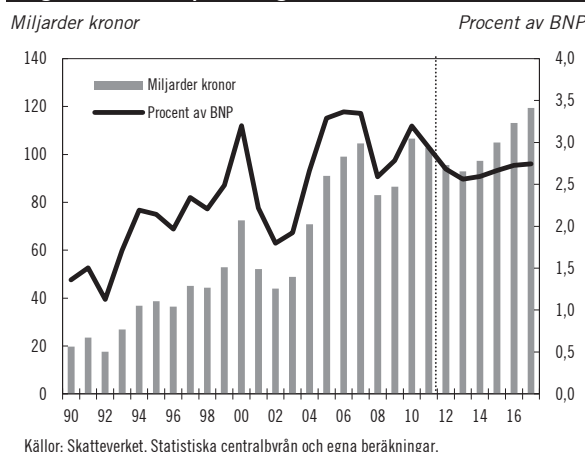
Intäkterna från skatt på företagsvinster minskar 2012

Intäkterna från skatt på företagsvinster uppgick 2011 till 103 miljarder kronor, vilket är 4 miljarder kronor, eller 3,6 procent, lägre än 2010 (se diagram 7.6). Till följd av att produktionen i näringslivet utvecklades förhållandevis svagt, samtidigt som lönekostnadstillväxten inte

föll tillbaka i samma utsträckning, bedöms bolagsskatteintäkterna minska ytterligare, till 96 miljarder kronor 2012. Bolagsskatteintäkterna väntas även minska 2013, till 93 miljarder kronor. De minskade intäkterna 2013 beror uteslutande på att bolagsskattesatsen sänktes fr.o.m. årsskiftet. Med oförändrade regler hade intäkterna i stället ökat 2013. I takt med att BNP-tillväxten stärks växer företagets vinster återigen 2014. Vinstökningen bedöms bli som starkast 2015.

De förslag om ändrade regler som rör bolagsskatten, och som redovisas i avsnitt 6, har sammanlagt mycket liten budgeteffekt. Förändringarna avser reformerade inkomstskatteregler för den ideella sektorn (avsnitt 6.14), inkomstskatteändringar för att underlätta omställning på arbetsmarknaden (avsnitt 6.5), som båda har negativ effekt på statens budget, och slopad skattefrihet för inkomster från specialbyggnader m.m. (avsnitt 6.15), som har en positiv budgeteffekt.

Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2017

En låg statslåneränta 2012 ger låga intäkter från avkastningsskatt 2013

Intäkterna från avkastningsskatten, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, beräknas minska med 35 procent mellan 2012 och 2013. De lägre intäkterna beror i huvudsak på att den genomsnittliga statslåneräntan var lägre 2012 än 2011. Intäkterna från avkastningsskatten påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas. Om statslåneräntan ökar med 1 procentenhet ökar intäkterna från avkastningsskatten året därpå med ca 5 miljarder kronor. Statslåneräntan bedöms bli som lägst 2012. Från

och med 2013 ökar statslåneräntan varje enskilt år, vilket gör att intäkterna ökar fr.o.m. 2014. År 2017 uppgår intäkterna från avkastningsskatten till 24 miljarder kronor (se tabell 7.3).

Svag ökning av intäkterna från fastighetsskatt

Intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften beräknas uppgå till knappt 31 miljarder kronor 2013, vilket är 1,5 miljarder kronor högre än 2012 (se tabell 7.7). Ökningen beror i huvudsak på den allmänna fastighetstaxeringen för bl.a. hyreshus, industrier och elproduktionsenheter 2013. Till viss del motverkas ökningen av att fastighetsavgiften för hyreshus sänkts fr.o.m. 2013, vilket sänker intäkterna från fastighetsavgiften med ca 0,5 miljarder kronor per år.

Intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften bedöms därefter sakta öka för att 2017 uppgå till nästan 33 miljarder kronor.

Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2011–2017

	Utfall		Prognos				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Småhus	12,5	13,7	13,8	13,9	14,4	14,8	15,2
varav kommunal avgift	12,0	13,2	13,3	13,4	13,9	14,3	14,7
Hyreshus, bostadslägenheter	2,9	3,0	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9
varav kommunal avgift	2,8	2,9	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8
Hyreshus, lokaler	6,8	7,2	6,9	7,0	7,1	7,2	7,3
Industrier	1,6	1,6	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Vattenkraft	3,7	3,7	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Summa	27,5	29,2	30,7	30,9	31,6	32,2	32,7

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

7.1.3 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2013 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 461 miljarder kronor (se tabell 7.8). Det utgör knappt 30 procent av offentliga sektorns totala skatteintäkter.

Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2011–2017

Miljarder kronor och årlig procentuell förändring

	Utfall	Utfall	Prognos				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatt på konsumtion och insatsvaror	455	454	461	479	501	523	545
Utvecklingstakt (%)	1,3	-0,3	1,7	3,8	4,6	4,4	4,3
Mervärdesskatt	332	332	337	353	371	391	411
Utvecklingstakt (%)	2,5	-0,3	1,7	4,5	5,2	5,5	5,0
Punktskatter	123	122	124	126	130	132	134
Utvecklingstakt (%)	-1,9	-0,5	1,4	1,9	3,1	1,5	2,0

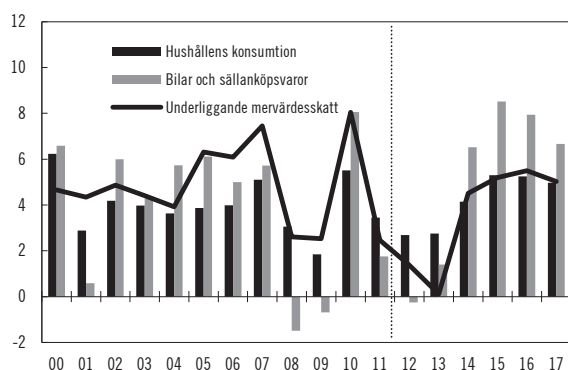
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatt kommer till stor del från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper påverkas intäkterna också av konsumtionens sammansättning (se diagram 7.7).

Diagram 7.7 Hushållens konsumtion i löpande priser och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2017

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den underliggande mervärdesskatten exkluderar effekten av ändrade skatteregler.
Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skattebasen för mervärdesskatten består också av investeringar och förbrukning i verksamheter som saknar skatteplikt, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt. Av de totala mervärdesskatteintäkterna kommer ca 80 procent från den privata sektorn.

Under första halvåret 2013 har hushållens konsumtion varit återhållsam. Konsumtionen väntas dock växa starkare under andra halvåret och för helåret 2013 bedöms hushållens konsumtion i löpande priser växa lika mycket som under 2012. Däremot väntas den utdragna lågkonjunkturen i både Sverige och i omvärlden

medföra att företagen till viss del senarelägger sina investeringar. Sammantaget leder detta till att intäkterna från mervärdesskatten ökar med endast 1,7 procent 2013 och uppgår till 337 miljarder kronor.

År 2014–2017 väntas hushållens konsumtion i löpande priser växa allt starkare till följd av en stigande disponibel inkomst, ett i utgångsläget högt sparande och en allt starkare arbetsmarknad. Dessutom väntas efterfrågan från omvärlden stiga och medföra att svenska företag behöver investera. Sammantaget gör detta att intäkterna från mervärdesskatt väntas öka med ca 5 procent per år för att 2017 uppgå till 411 miljarder kronor.

De nya skatteregler som föreslås i denna proposition väntas totalt sett medföra att intäkterna från mervärdesskatten reduceras med 0,1 miljard kronor per år. Det rör sig främst om förändrad hantering av mervärdesskatt vid import.

Punktskatter

Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på konsumerad kvantitet i stället för på marknadspriset. I likhet med vad som gäller för övriga skatter är det på kort sikt konjunkturen som, bortsett från regeländringar, mest påverkar utvecklingen av punktskatteintäkterna.

Under 2012 minskade punktskatteintäkterna med 0,5 procent till 122 miljarder kronor. Det förklaras främst av att konjunkturinbromsningen bidrog till en lägre användning av bensin och därmed lägre intäkter från energi- och koldioxidskatt. Det svaga konjunkturläget medförde också svagare importtillväxt och därmed lägre skatteintäkter från import.

Intäkterna för punktskatter bedöms växa med 1,4 procent 2013 för att uppgå till 124 miljarder kronor 2013. År 2014–2017 ökar intäkterna med i genomsnitt 3 miljarder kronor (2,1 procent) per år och bedöms 2017 uppgå till 134 miljarder kronor.

Ett succesivt förbättrat konjunkturläge 2014–2017, och regeringens förslag till regeländringar, bidrar till ökade punktskatterintäkter 2014–2017. Intäkterna från skatt på energi och koldioxid utgör ca 54 procent av intäkterna från punktskatterna. Dessa ökar under hela prognosperioden 2014–2017, vilket både beror på att användningen av el bedöms öka och på högre kol-

dioxidskattesatser. Användningen av bensin bedöms minska under hela prognosperioden, bl.a. till följd av fler bränslesnåla fordon. Intäkterna från skatt på import växer till följd av en ökad varuimport under prognosperioden. Intäkterna från skatt på alkohol förväntas öka främst till följd av en ökad vinkonsumtion enligt senaste årens stigande trend.

Regeringen föreslår i denna proposition ett flertal förändringar i regleringen av punktskattorna fr.o.m. 2014. Sammantaget beräknas regeringens förslag medföra att punktskatteintäkterna årligen ökar med drygt 1 miljard kronor 2014–2017. Förändringarna påverkar prognosen årligen med 0,5 miljarder kronor för skatt på energi respektive 0,7 miljarder kronor för skatt på alkohol.

Försäljningsinkomster från auktioner av utsläppsrätter

Som en del av EU-ETS (Emissions Trading System) genomför kommissionen försäljning av utsläppsrätter på en gemensam auktionsplattform och en auktionsövervakare vars kostnad betalas av medlemsländerna är under upphandling.

Kommissionen har beslutat att dra av auktionsövervakarens kostnad från bruttointäkterna från försäljningen av utsläppsrätter. Sverige tar emot en nettointäkt där kostnaden för auktionsövervakaren redan är avdragen. Det innebär att budgetering och redovisning mot inkomsttitel sker med det nettobelopp som erhålls från försäljningen.

7.1.4 Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Normalt har regeländringar i skattesystemet störst inverkan på förändringen av skattekvoten.

År 2011–2013 sker en viss omfördelning mellan skattebaserna genom att bidraget från skatt på arbete ökar, medan bidraget från skatt på kapital och skatt på konsumtion minskar. Lägre vinster i företagen och lägre intäkter från avkastningsskatten förklarar till stor del nedgången i skattekvoten för skatt på kapital 2012 och 2013. År 2013 bidrar även den lägre bolagsskattesatsen till den lägre kvoten. Under resterande delen av

prognosperioden (2014–2017) ligger skattekvoten kvar på 44 procent av BNP (se tabell 7.9).

Tabell 7.9 Skattekvot 2011–2017

Procent av BNP

	Utfall		Prognos				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skattekvot	44,2	44,1	44,6	44,3	44,3	44,2	44,2
Varav							
Skatt på arbete	25,9	26,4	26,9	26,5	26,3	26,3	26,3
Skatt på kapital	5,2	4,9	4,8	4,9	5,1	5,1	5,2
Skatt på konsumtion	13,0	12,7	12,7	12,8	12,7	12,6	12,5
Övriga skatter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

7.2 Inkomster i statens budget

7.2.1 Skatteinkomster

I budgetpropositionen tillämpas en periodiserad redovisning av offentliga sektorns skatteintäkter. Det innebär att skatterna redovisas under det inkomstår då den skattepliktiga händelsen ägde rum.

Inkomsterna i statens budget ska enligt budgetlagen (2011:203) redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna av skatterna sker. Av denna anledning tillämpas även kassamässig redovisning av statens skatter. De kassamässiga skatteinkomsterna består av betalningar som kan avse skatter för olika inkomstår.

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar samt anstånd.

7.2.2 Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under posten Övriga inkomster på statens budget framgår av tabell 7.3. År 2013 beräknas dessa inkomster uppgå till sammanlagt 9,5 miljarder kronor, vilket är 14,5 miljarder kronor högre än utfallet för 2012. Ökningen beror främst på att inkomsterna av försäld egenom 2013 beräknas till 15 miljarder kronor, jämfört med 0 kronor 2012. Prognosen för övriga inkomster för 2014–2017 uppgår till mellan -8 och 12 miljarder kronor per år. I tabell 7.10 re-

dogörs för effekten på övriga inkomster av de föreslagna och aviserade reformer i denna budgetproposition.

Regeringens förslag om att avskaffa arbetslöshetsavgiften beräknas minska statens inkomster med mellan 1 700 till 2 800 miljoner kronor per år 2014–2017, medan förslaget att avskaffa ersättningsskyldigheten för polisens kostnader för ordningshållning beräknas minska statens inkomster med 20 miljoner kronor per år (se vidare avsnitt 7.4). Regeringen föreslår även ett stöd till yrkesintroduktionsanställningar som beräknas minska statens inkomster med mellan 100 och 600 miljoner kronor per år under prognosperioden. Detta förslag presenteras samlat med övrig redovisning av stöd till yrkesintroduktionsanställningar (utg.omr. 14 avsnitt 4.5). Vidare aviserar regeringen ett nytt pensionsystem på scenkonstområdet fr.o.m. 2015 som minskar inkomsterna med drygt 160 miljoner kronor per år (utg.omr. 17 avsnitt 3.2.2).

Tabell 7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av övriga inkomster

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017
Reform				
Slopad arbetslöshetsavgift	-2,76	-2,52	-2,00	-1,74
Stöd till yrkesintroduktionsanställningar	-0,10	-0,20	-0,36	-0,61
Nytt pensionssystem på scenkonstområdet		-0,16	-0,16	-0,17
Avskaffande av ersättningsskyldighet för poliskostnader	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Summa	-2,88	-2,90	-2,54	-2,54

Källa: Egna beräkningar.

Inkomster av statens verksamhet

Inkomsttypen Inkomster av statens verksamhet består bl.a. av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligrättsliga avgifter. År 2013 beräknas inkomsttypen uppgå till 48,9 miljarder kronor.

Prognosen för aktieutdelning (exklusive Svenska Spel AB och Systembolaget AB) utgör en stor del av inkomsttypen och uppgår till ca 22 miljarder kronor 2013. År 2014 minskar prognosen för utdelningsinkomster till 18 miljarder kronor. Nedrevideringen på hela inkomsttypen vägs upp av en engångsinbetalning

av medel för kapitaliserad ränta på studielån från Centrala studiestödsnämnden om ca 11,4 miljarder kronor, vilket innebär att inkomsttypens prognos för 2014 ökar till 49,1 miljarder kronor. År 2015–2017 minskar prognosen för inkomsttypen och ligger på ca 40 miljarder kronor varje år. En underliggande förklaring till minskningen är att Riksbankens ovanligt högt justerade resultat för 2008 utgår ur beräkningsunderlaget för bankens utdelningar fr.o.m. detta år, men även effekten av en slopad arbetslöshetsavgift.

Inkomster av försäld egendom

Under inkomsttypen Inkomster av försäld egendom redovisas försäljningar av olika slags statlig egendom. Inkomster från försäljningar av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen av dessa inkomster.

För 2013–2017 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 15 miljarder kronor per år.

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas bl.a. återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och av övriga lån. År 2013 beräknas inkomsterna under denna inkomsttyp uppgå till 1,1 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgör den största delen.

År 2014–2017 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989. I takt med att antalet låntagare som återbetalat hela skulden på lån tagna före 1989 ökar, minskar dessa inkomster.

Kalkylmässiga inkomster

Under inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, som utgör merparten av inkomsterna.

År 2013 beräknas inkomsterna uppgå till 10,1 miljarder kronor, varav 9,6 miljarder kronor utgörs av inkomster från statliga pensionsavgif-

ter. År 2014–2017 ökar inkomsterna på inkomstgruppen och förväntas 2017 uppgå till 11,4 miljarder kronor. Hela ökningen förklaras i princip av ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder inom EU:s budget. De största enskilda bidragen erhålls från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Inkomsterna för 2013 beräknas sammanlagt uppgå till 11,2 miljarder kronor. Under prognosperioden 2014–2017 beräknas inkomsterna variera mellan 9,7 och 12,4 miljarder kronor.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet består av två delar, tillkommande inkomster och avräkningar i anslutning till skattesystemet.

Tillkommande inkomster består av inkomster som bruttoredo visas i statens budget. Motsvarande poster avräknas på andra inkomstitlar eller förekommer med samma belopp på budgetens utgiftssida. Det gäller t.ex. skatter som tillfaller EU, som den mervärdesskattebaserade EU-avgiften och tullmedel. Under tillkommande inkomster redovisas också kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. De tillkommande inkomsterna uppgår till 10–13 miljarder kronor per år 2013–2017.

Den största delen av avräkningarna utgörs av statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt. Som avräkningar redovisas dessutom avgiftsintäkter som redovisas på myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, t.ex. insättnings- och stabilitetsavgifter.

7.2.3 Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statens budget för 2014 görs vissa förändringar av inkomstitelstrukturen.

Följande inkomstitlar tillkommer:

6125 *Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020*

6214 *Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020*

6314 *Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*

6414 *Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020.*

Samtidigt byter inkomstitel

2522 *Avgifter för granskning av filmer och videogram*

namn och heter fortsättningsvis

2522 *Fastställande av åldersgränser för framställning i film.*

7.3 Jämförelse med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2012 och 2013

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna i denna proposition med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2012 och 2013. Prognoskillnaderna finns redovisade i tabell 7.12 och 7.13. I tabell 7.11 finns de viktigaste ekonomiska antagandena för skatteprognoserna och en jämförelse med prognosen i vårpropositionen.

7.3.1 Jämförelse med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition

Skatt på arbete

År 2012 och 2013 har intäkterna från skatt på arbete reviderats upp med 3 miljarder kronor per år jämfört med prognosen i vårpropositionen. För 2012 beror revideringen på att pensionerna har reviderats upp mot bakgrund av det preliminära taxeringsutfallet för 2012. Revideringen för 2013 beror framför allt på en högre lönesumme-

tillväxt 2013 än vad som antogs i vårpropositionen. För år 2014–2017 har intäkterna reviderats ned med 10 miljarder kronor per år. Nedrevideringen av intäkterna av skatt på arbete beror framför allt på de skatteändringar som regeringen föreslår i denna proposition som beräknas minska intäkterna från skatt på arbete med cirka 16 miljarder kronor per år fr.o.m. 2014. Nedrevideringen motverkas till viss del av en starkare ekonomisk utveckling, med bl.a. en högre lönesummetillväxt 2014 och 2015, vilket leder till högre intäkter från skatt på arbete 2014–2017.

Skatt på kapital, hushåll

Mot bakgrund av det preliminära taxeringsutfallet för 2012 har hushållens taxerade kapitalvinster reviderats upp jämfört med prognosen i vårpropositionen. Samtidigt har hushållens avdrag för ränteutgifter reviderats upp, vilket motverkar effekten av de uppreviderade kapitalvinsterna. Sammantaget har skatteintäkterna för 2012 reviderats upp med ca 2 miljarder kronor.

För 2013–2017 har intäkterna från hushållens kapitalinkomster reviderats upp med 3–6 miljarder kronor per år. Det beror framför allt på att prognosen för hushållens utdelningsinkomster har reviderats upp, men från 2014 och framåt även på att prognosen för hushållens utgiftsräntor har reviderats ned.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2012 är oförändrade jämfört med prognosen i vårpropositionen. För år 2013 och framåt har intäkterna från bolagsskatten reviderats upp, vilket bl.a. beror på att företagets resultat mellan 2012 och 2013 nu förväntas utvecklas mindre ogynnsamt än vad som antogs i vårpropositionen.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten har reviderats upp med 1 miljard kronor 2015 och ned med 1 miljard kronor 2017. Revideringarna beror på att prognosen för statslåneräntan reviderats.

Tabell 7.11 Antaganden och förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP, marknadspris ¹	4,9	1,8	1,8	3,4	4,9	5,4	4,8
Diff. VÅP13	0,0	0,2	-0,5	0,0	-0,1	-0,2	0,1
Arbetade timmar ²	2,8	0,9	0,5	0,5	1,1	1,6	1,5
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,3	0,2	0,4	0,1	0,1
Timlön ³	2,7	2,9	2,8	2,9	3,0	3,2	3,4
Diff. VÅP13	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Utbetalad lönesumma, skatteunderlag	5,6	3,9	3,3	3,4	4,2	4,9	4,9
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	-0,1	0,0
Arbetslöshet ⁴	7,8	8,0	8,2	8,1	7,8	7,0	6,4
Diff. VÅP13	0,0	0,0	-0,1	-0,3	-0,3	-0,1	0,0
Arbetsmarknads- politiska program ⁵	3,5	3,7	4,0	4,0	3,8	3,6	3,4
Diff. VÅP13	0,0	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	3,5	2,7	2,7	4,1	5,3	5,2	5,0
Diff. VÅP13	0,0	-0,1	-0,6	-0,1	0,0	-0,2	-0,3
Kommunal medelutdebitering ⁶	31,55	31,60	31,73	31,73	31,73	31,73	31,73
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta ⁶	2,6	1,5	1,9	2,3	2,8	3,7	4,3
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1	-0,1	0,0
KPI juni-juni	2,7	1,0	-0,1	1,1	1,5	2,7	3,2
Diff. VÅP13	0,0	0,0	-0,6	-0,1	-0,2	0,1	0,0
Inkomstbasbelopp ⁷	52,1	54,6	56,6	56,9	59,1	61,4	64,1
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,2	0,0	0,1
Prisbasbelopp ⁷	42,8	44,0	44,5	44,4	44,9	45,6	46,8
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4
Inkomstindex	142,3	149,3	154,8	155,6	161,5	167,8	175,3
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	-0,9	-0,6	-0,1	0,4
Skiktgräns ⁸	383,0	401,1	413,2	435,9	449,4	465,3	487,2
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	12,5	12,5	12,2	13,1
Övre skiktgräns ⁸	548,3	574,3	591,6	602,6	621,3	643,3	673,6
Diff. VÅP13	0,0	0,0	0,0	-3,6	-4,2	-5,4	-5,2

¹ Löpande priser, procentuell förändring.

² Kalenderkorrigerat, anställda.

³ Enligt nationalräkenskapernas definition.

⁴ Arbetslöshet 15–74 år.

⁵ Procent av arbetskraften.

⁶ Procent.

⁷ Tusentals kronor.

⁸ Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusentals kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Tabell 7.12 Aktuell prognos jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2012 och 2013

Inkomstår	Aktuell				Jämförelse med 2013 års ekonomiska vårproposition					
	Utfall	Jmf. SB	prognos	Jmf SB	Prognos					
	2012	2012	2013	2013	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatt på arbete	938,7	10,7	977,1	-2,4	3,2	3,4	-13,3	-13,1	-13,5	-14,1
<i>Direkta skatter</i>	<i>506,8</i>	<i>3,7</i>	<i>529,7</i>	<i>-0,6</i>	<i>2,5</i>	<i>0,7</i>	<i>-14,6</i>	<i>-15,7</i>	<i>-15,9</i>	<i>-16,5</i>
Kommunal inkomstskatt	562,7	9,7	587,1	2,5	2,9	2,5	2,1	2,6	3,8	4,9
Statlig inkomstskatt	44,4	0,0	46,0	-1,4	-0,2	-0,5	-2,9	-3,2	-3,3	-3,7
Allmän pensionsavgift	97,8	1,4	101,5	0,3	0,5	0,8	0,9	1,4	1,5	1,7
Skattereduktioner m.m.	-198,2	-7,4	-204,9	-1,8	-0,7	-2,1	-14,6	-16,6	-17,8	-19,3
<i>Indirekta skatter</i>	<i>431,9</i>	<i>7,1</i>	<i>447,4</i>	<i>-1,8</i>	<i>0,7</i>	<i>2,7</i>	<i>1,3</i>	<i>2,6</i>	<i>2,3</i>	<i>2,5</i>
Arbetsgivaravgifter	441,3	5,6	455,1	-2,6	0,2	0,8	1,3	2,5	2,0	1,9
Egenavgifter	12,6	-0,8	13,6	0,0	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9
Särskild löneskatt	37,7	2,1	38,9	-1,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Nedsättningar	-30,7	0,8	-29,9	1,5	0,0	1,3	-0,8	-0,8	-0,6	-0,4
Skatt på tjänstegruppliv	0,9	-0,4	0,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-29,8	-0,3	-31,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Skatt på kapital	173,4	-19,1	174,0	-4,4	2,8	7,3	9,2	9,8	8,4	8,9
Skatt på kapital, hushåll	26,3	-5,1	30,4	4,1	1,7	3,0	5,2	5,5	5,2	5,8
Skatt på företagsvinster	95,6	-13,9	92,9	-10,4	0,4	3,8	3,8	3,2	3,2	3,9
Avkastningsskatt	10,7	0,4	6,9	-0,3	0,3	-0,1	0,4	1,3	0,3	-0,6
Fastighetsskatt	29,1	0,9	30,7	1,0	0,3	-0,1	-0,2	0,1	0,2	0,2
Stämpelskatt	8,0	-1,2	8,8	1,2	0,0	0,5	-0,3	-0,6	-0,8	-0,8
Kupongskatt m.m.	3,8	-0,2	4,4	0,0	0,0	0,2	0,3	0,2	0,3	0,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	453,5	-8,7	461,1	-17,4	-1,8	-6,0	-3,7	-2,8	-3,2	-4,0
Mervärdesskatt	331,6	-4,2	337,4	-12,1	-1,8	-5,6	-3,9	-3,4	-3,6	-3,3
Skatt på tobak	11,8	-0,1	11,6	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Skatt på etylalkohol	4,3	0,1	4,2	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på vin m.m.	4,8	0,1	4,9	0,2	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Skatt på öl	3,2	0,0	3,3	0,1	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Energiskatt	40,1	-1,4	41,7	-0,4	0,0	0,7	0,9	0,9	0,7	0,2
Koldioxidskatt	25,2	-1,4	24,5	-1,9	0,0	-0,3	-0,6	-0,4	-0,4	-1,1
Övriga skatter på energi och miljö	4,5	-0,5	4,7	-1,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på vägtrafik	15,6	-0,6	16,5	-1,1	0,0	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
Skatt på import	5,3	-0,6	5,0	-0,7	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Övriga skatter	7,1	0,0	7,2	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,3	0,4	0,5
Restförda skatter och övriga skatter	4,4	-0,3	5,4	1,4	0,2	-0,4	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Restförda skatter	-6,3	-1,4	-6,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	10,6	1,1	11,6	1,4	0,2	-0,4	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Totala skatteintäkter	1 570,0	-17,4	1 617,6	-22,7	4,4	4,3	-7,9	-6,3	-8,4	-9,3
Avgår EU-medel	-6,9	0,5	-6,8	0,6	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 563,1	-16,8	1 610,8	-22,1	4,4	4,5	-7,6	-6,0	-8,1	-9,0
Avgår, kommunala inkomstskatter	-578,4	-10,4	-602,6	-2,6	3,1	2,5	2,0	2,9	4,1	5,2
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-201,5	-2,6	-207,4	0,3	0,4	1,0	1,2	2,0	2,0	2,1
Statens skatteintäkter	783,3	-29,9	800,9	-24,4	0,9	1,0	-10,8	-10,9	-14,2	-16,3

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift har reviderats ned med 0,1–0,2 miljarder kronor per år 2013 och 2014, men reviderats upp med motsvarande belopp per år för 2015–2017 jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringen beror på att inkomstbasbeloppet har reviderats ned. Upprevideringen för 2015–2017 beror på att huspriserna väntas stiga mer än vad som tidigare bedömts.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från mervärdesskatten har reviderats ned med mellan 3,3 och 5,6 miljarder kronor per år 2013–2017 jämfört med bedömningen i vårpropositionen, vilket beror på att både hushållens konsumtion och företagets investeringar i löpande priser bedöms öka i mindre omfattning.

För punktskatteintäkterna sker sammantaget mycket små revideringar jämfört med prognosen i vårpropositionen. Regeringens förslag till förändringar i regleringen av punktskatter inom energi och alkohol beräknas leda till drygt 1 miljard kronor i högre skatteintäkter per år. För 2013–2017 förutses dock en dämpad utveckling, dels till följd av utfallet för 2013, dels till följd av det nya makroekonomiska läget, vilka sammantaget har påverkat prognosen nedåt.

Övriga inkomster

Jämfört med bedömningen i vårpropositionen har prognosen för intäkter av övriga inkomster 2013 minskat med 1,3 miljarder kronor (se tabell 7.13), främst till följd av en förskjutning i utbetalningar från den Europeiska jordbruksfonden och EU:s socialfond. Prognosen för övriga inkomster 2014 har ökat med 5,4 miljarder kronor, medan de beräknade inkomsterna för 2015–2017 har minskat med mellan 5 och 7 miljarder kronor. Revideringarna förklaras främst av en minskad prognos på inkomster av statens aktier och effekten av en slopad arbetslöshetsavgift.

Tabell 7.13 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
2000 Inkomster av statens verksamhet	1,3	5,4	-4,8	-3,4	-2,5
3000 Inkomster av försäld egendom	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
5000 Kalkylmässiga inkomster	-0,5	-0,9	-0,8	-1,3	-1,4
6000 Bidrag m.m. från EU	-1,8	1,8	-0,1	0,6	0,8
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-0,3	-0,8	-0,8	-1,1	-2,3
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga inkomster	-1,3	5,4	-6,6	-5,3	-5,6

Källa: Egna beräkningar.

7.3.2 Uppföljning av statens budget för 2012 och 2013

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete bedöms uppgå till 939 miljarder kronor 2012, vilket är 11 miljarder kronor högre än beräkningen i budgeten för 2012. Revideringen beror framför allt på det förbättrade konjunkturläget med fler arbetade timmar. Antalet arbetade timmar ökade 2012 med 0,9 procent, i stället för 0,2 procent som antogs i de beräkningar som låg till grund för budgeten. De högre intäkterna motverkas till viss del av att skattereduktionerna är 7 miljarder kronor högre än i statens budget för 2012. Detta beror i sin tur på en högre sammanlagd skattereduktion för HUS-avdrag (ROT- och RUT-tjänster), vilket leder till lägre skatteintäkter.

År 2013 bedöms intäkterna från skatt på arbete uppgå till 977 miljarder kronor, vilket är 2 miljarder kronor lägre än i budgeten för 2013. Intäkterna har reviderats ned till följd av att den makroekonomiska utvecklingen bedöms bli svagare jämfört med de beräkningar som låg till grund för budgeten.

Skatt på kapital, hushåll

Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster 2012 bedöms bli knappt 5 miljarder kronor lägre jämfört med budgeten för 2012. Det beror huvudsakligen på att skattereduktionen för hushållens ränteutgifter bedöms bli högre än förväntat.

År 2013 beräknas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster uppgå till 30 miljarder kronor, vilket är 4 miljarder kronor högre än i statens budget för 2013. Det beror i första hand på att skattereduktionen för hushållens ränteutgifter bedöms bli lägre än förväntat.

Skatt på företagsvinster

År 2012 bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster uppgå till 96 miljarder kronor, vilket är 14 miljarder kronor mindre än vad som beräknades i budgeten för 2012. Näringslivets produktionsvolym har reviderats ned, samtidigt som lönerna i industrisektorn har utvecklats starkare än vad som antogs i statens budget för 2012. Båda dessa faktorer har bidragit till att företagets vinster utvecklats svagare än vad som antogs i statens budget för 2012.

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2013 bedöms bli 93 miljarder kronor, vilket är 10 miljarder kronor lägre än vad som bedömdes i statens budget för 2013. Revideringen är en följd av att konjunkturen utvecklats svagare än förväntat.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten 2012 bedöms bli 0,4 miljarder kronor högre än bedömningen i statens budget för 2012.

För 2013 bedöms intäkterna från avkastningsskatten uppgå till knappt 7 miljarder kronor, vilket är 0,3 miljarder kronor lägre än vad som bedömdes i budgeten för 2013.

Stämpelskatt

Intäkterna från stämpelskatten 2012 blev 1,2 miljarder kronor lägre än vad som bedömdes i statens budget för 2012 till följd av att fastighetspriserna dämpades mer än väntat.

Prognosen för intäkterna från stämpelskatt i denna proposition är 1,2 miljarder kronor högre än prognosen i statens budget för 2013, vilket beror på att fastighetspriserna förefaller öka kraftigare än väntat.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

År 2012 blev intäkterna från mervärdesskatten 4,2 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget för 2012. För 2013 bedöms intäkterna från mervärdesskatten bli 12,1 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget för 2013. Båda dessa nedrevideringar beror på att hushållens konsumtion och företagets investeringar i löpande priser har utvecklats svagare än väntat.

År 2012 uppgick intäkterna för punktskatter till 122 miljarder kronor. Avvikelsen i förhållande till statens budget för 2012 uppgick till knappt 5 miljarder kronor, vilket huvudsakligen förklaras av konjunkturinbromsningen 2012. Det svaga konjunkturläget bidrog till en lägre användning av bensin och därmed lägre intäkter från energi- och koldioxidskatt. Konjunkturinbromsningen bidrog till en svagare importtillväxt och därmed lägre skatteintäkter från import. Däremot har intäkterna från skatt på alkohol ökat med 0,2 miljarder kronor jämfört med beräkning i statens budget 2012.

Intäkterna för punktskatter bedöms 2013 uppgå till 124 miljarder kronor, vilket är drygt 5 miljarder kronor lägre än statens budget för 2012. Revideringen förklaras av det dämpade konjunkturläget 2012, vilket har påverkat utgångspunkten för 2013. Till följd av detta har intäkterna för energi, import och vägtrafik reviderats ned i förhållande till statens budget för 2012. Däremot har intäkterna från skatt på alkohol ökat med 0,3 miljarder kronor i förhållande till bedömningen i statens budget för 2012.

Övriga inkomster

Utfallet för övriga inkomster blev 24,9 miljarder kronor lägre 2012 än vad som beräknades i budgeten för 2012. Det lägre utfallet beror till stor del på att det beräkningstekniska antagandet om försäljning av statlig egendom låg nästan 15 miljarder kronor högre än det faktiska utfallet på inkomster av försäld egendom.

Tabell 7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2012 och 2013

Miljarder kronor

	Utfall 2012	Prognos SB 2012	Aktuell prognos 2013	Prognos SB 2013
2000 Inkomster av statens verksamhet	48,8	49,2	48,9	50,5
3000 Inkomster av försåld egendom	0,3	15,0	15,1	15,0
4000 Återbetalning av lån	1,3	1,4	1,1	1,2
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,7	11,3	10,1	10,7
6000 Bidrag m.m. från EU	9,8	13,0	11,2	11,6
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-74,9	-70,0	-76,9	-75,0
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-0,1	0,0	0,0	0,0
Övriga inkomster	-5,1	19,8	9,5	14,1

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Prognosen för intäkterna 2013 har minskat med 4,5 miljarder kronor jämfört med bedömningen i budgeten för 2013. Minskningarna är spridda mellan de olika inkomsttyperna, men en större del förklaras av ändringar i prognosen för inkomster av statens aktier under inkomsttyp 2000.

7.4 Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster

I avsnitt 6 lämnar regeringen förslag till den skattelagstiftning som påverkar beräkningen av statens inkomst. I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till annan lagstiftning som påverkar samma beräkning.

7.4.1 Ändringar i lagen om arbetslöshetskassor avseende arbetslöshetsavgiften

7.4.1.1 Ärendet och dess beredning

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har departementspromemorian Vissa lagförslag med anledning av trepartssamtalen (Ds 2013:20) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i bilaga 11 avsnitt 1. Promemorian innehöll bl.a. förslag om avskaffande av arbetslöshetsavgiften. Promemorians lagförslag i denna del finns i bilaga 11 avsnitt 2. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 11 avsnitt 3. Remissytt-

randena och en remissammanställning finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/1135/A).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 30 maj 2013 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i bilaga 11 avsnitt 4. Lagrådets yttrande finns i bilaga 11 avsnitt 5. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Förslaget behandlas i avsnitt 7.4.1.4.

7.4.1.2 Avskaffande av arbetslöshetsavgiften

Regeringens förslag: Arbetslöshetsavgiften ska avskaffas. Bestämmelsen om arbetslöshetsavgift i lagen om arbetslöshetskassor ska därför tas bort.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Merparten av de remissinstanser som har yttrat sig över förslagen är positiva till eller har inga invändningar mot att avskaffa arbetslöshetsavgiften, bland dem *Arbetsgivarverket*, *Statskontoret*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Arbetslöshetskassornas samorganisation*, *Svenskt Näringsliv*, *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco)* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)*. Flera av remissinstanserna är också positiva till eller har inga invändningar mot det alternativa förslaget att reducera arbetslöshetsavgiften. Några av dessa, bl.a. Arbetslöshets-

kassornas samorganisation och TCO, anser dock i första hand att arbetslöshetsavgiften bör avskaffas. LO och *Facket för Service och Kommunikation* avstyrker uttryckligen förslaget om att reducera avgiften. Vissa remissinstanser har uttryckt kritik mot att villkora ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften med utomstående faktorer. *Målaremästarnas riksförbund* avstyrker båda förslagen. Övriga remissinstanser har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning

Arbetslöshetskassorna bidrar till finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen genom att för varje månad betala en finansieringsavgift och en arbetslöshetsavgift till staten. Finansieringsavgiften är kopplad till den genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen i respektive arbetslöshetskassa. Arbetslöshetsavgiften är kopplad till den arbetslöshetsersättning som respektive arbetslöshetskassa betalar ut enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Båda avgifterna betalas av medlemmarna i arbetslöshetskassan via medlemsavgiften. Förutom dessa två avgifter består medlemsavgiften även av en avgift för att täcka arbetslöshetskassornas kostnader för att administrera försäkringen. Administrations- och finansieringsavgiften betalas av samtliga medlemmar, medan arbetslöshetsavgiften endast betalas av medlemmar som inte är arbetslösa i den mening som avses i 41 a § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Arbetslöshetsavgiften motsvarar 33 procent av den arbetslöshetsersättning som respektive arbetslöshetskassa har betalat ut under månaden enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Från arbetslöshetsavgiften görs ett avdrag om 50 kronor för varje medlem som inte räknas som arbetslös under den månad som arbetslöshetsavgiften avser. Arbetslöshetsavgiften är alltid lägst 0 kronor och får högst vara 300 kronor per månad för varje medlem som inte räknas som arbetslös. Vidare får finansierings- och arbetslöshetsavgifterna som arbetslöshetskassan betalar till staten tillsammans högst motsvara vad arbetslöshetskassan har betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

Behov av att stimulera anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsavgiften föregicks av den förhöjda finansieringsavgiften som infördes den 1 januari 2007. Införandet av den förhöjda finansieringsavgiften motiverades med att arbetslöshetsförsäkringen behövde bli mer försäkringsmässig. Regeringen ansåg att det måste finnas en koppling mellan utbetalad arbetslöshetsersättning och avgifternas storlek. Detta uppnåddes genom att den statliga subventionsgraden minskades och att försäkringstagarna fick bära en större del av kostnaderna för arbetslösheten. Regeringens uppfattning var att en högre grad av egenfinansiering bl.a. skulle skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt rimlig löneökningstakt. För att ytterligare stärka de drivkrafter som den förhöjda finansieringsavgiften ledde till ersattes den förhöjda finansieringsavgiften med arbetslöshetsavgiften den 1 juli 2008.

Den högre graden av medlemsfinansiering genom den förhöjda finansieringsavgiften och senare arbetslöshetsavgiften bidrog emellertid till en minskad anslutningsgrad.

Såsom några remissinstanser har påtalat är en hög anslutningsgrad väsentlig för att upprätthålla legitimiteten och försäkringsmässigheten i arbetslöshetsförsäkringen. Det är också viktigt att fler personer omfattas av ett försäkringskydd vid arbetslöshet. Regeringen anser därför att det finns behov av att se över arbetslöshetsavgiften för att stimulera anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen.

Avskaffande eller reduktion av arbetslöshetsavgiften?

Saco och *LO* har framhållit att arbetslöshetsavgiften inte har haft avsedd effekt på lönebildningen. Regeringen bedömer att ett av skälen till att arbetslöshetsavgiften har fått begränsat genomslag på lönebildningen är att arbetslöshetskassornas verksamhetsområden och arbetsmarknadens avtalsområden inte fullt ut överensstämmer. Arbetslösheten inom ett avtalsområde påverkar därför arbetslöshetsavgiften respektive medlemsavgiften i begränsad omfattning. Därför utgör arbetslöshetsavgiften ett svagare incitament i lönebildningen än den hade gjort om verksamhetsområden och avtalsområden hade stämt överens fullständigt. *Arbetslöshetskassornas samorganisation* har vidare framhållit att om avgiften reduceras i stället för avskaffas så kommer den förväntade positiva effekten på med-

lemsutvecklingen till viss del utebli samtidigt som administrationskostnaderna för arbetslöshetsavgiften inte kommer minska. Såsom *Statskontoret* och *Ekonomistyrningsverket* framfört, skulle emellertid ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften få betydande statsfinansiella konsekvenser.

Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften innebär att både arbetslösa och sysselsatta medlemmar kommer att betala samma avgift. Att gå från arbetslöshet till arbete skulle därmed inte vara förknippat med en högre avgift till arbetslöshetskassan. Den negativa marginaleffekt som arbetslöshetsavgiften eventuellt medför skulle därför upphöra. Det kan ha positiva effekter på sysselsättningen. Dessutom kan det antas att ett avskaffande skulle stimulera anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen i större utsträckning än en reducering.

Sammantaget finns det, trots de ekonomiska konsekvenserna, starka skäl för att avskaffa arbetslöshetsavgiften. Regeringen anser därför att arbetslöshetsavgiften bör avskaffas.

7.4.1.3 Följändringar i lagen om arbetslöshetskassor

Regeringens förslag: Till följd av avskaffandet av arbetslöshetsavgiften ska vissa följändringar göras i lagen om arbetslöshetskassor. Bestämmelserna om det sammanlagda uttaget av avgifter och om när en arbetslöshetsavgift senast får ändras ska tas bort. Vidare ska regeringen inte längre ha möjlighet att meddela föreskrifter om betalningen av arbetslöshetsavgiften. Bestämmelserna om medlemsavgifter för att täcka kostnader för arbetslöshetsavgift ska tas bort. Försäkringskassans uppgiftsskyldighet ska upphöra och följändringar ska göras för den kompletterande arbetslöshetskassan.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* framhåller att det innebär en förenkling för kunder med aktivitetsstöd och utvecklingsersättning om uppgiftsskyldigheten till arbetslöshetskassorna tas bort samt att risken för fel i handläggningen minskar eftersom uppgiftslämnande till viss del görs manuellt. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att finansieringsavgiften inte ska

få ändras efter inrapporteringsmånaden, om anledningen till ändringen är att de uppgifter som har legat till grund för beräkningen av avgiften har ändrats. Inga andra remissinstanser yttrar sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften föranleder vissa följändringar i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Bestämmelsen i 48 b § lagen om arbetslöshetskassor som begränsar det sammanlagda uttaget av avgifter kommer inte längre fylla någon funktion och bör därför tas bort. Vidare bör bestämmelsen i 48 c § lagen om arbetslöshetskassor, som anger att en finansierings- eller arbetslöshetsavgift inte får ändras efter tolv månader från utgången av den kalendermånad som avgiften avser, justeras så att den i fortsättningen endast gäller finansieringsavgiften. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att bestämmelsen även ska justeras på så sätt att finansieringsavgiften inte får ändras efter inrapporteringsmånaden. Konsekvenserna av ett sådant förslag är emellertid inte tillräckligt utredda. Regeringen föreslår mot den bakgrunden ingen justering av den tid inom vilken finansieringsavgiften senast får ändras. Det kan dock finnas anledning att i ett annat sammanhang återkomma till frågan.

Regeringens bemyndigande i 49 § lagen om arbetslöshetskassor bör ändras så att det endast gäller finansieringsavgiften. Vidare bör bestämmelsen i 41 § lagen om arbetslöshetskassor, som reglerar medlemsavgifter, ändras så att en arbetslöshetskassa inte kan ta ut en avgift för att täcka kostnader för arbetslöshetsavgift. Mot den bakgrunden saknas det skäl att ha kvar definitionen av arbetslös, varför bestämmelsen i 41 a § lagen om arbetslöshetskassor bör utgå.

Försäkringskassans uppgiftsskyldighet enligt 94 f § lagen om arbetslöshetskassor bör upphöra eftersom arbetslöshetskassorna inte kommer att ha behov av dessa uppgifter. Vidare bör det göras följändringar för den kompletterande arbetslöshetskassan genom att hänvisningarna i 87 § tredje stycket justeras.

7.4.1.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för arbetslöshetsavgift som av-

ser tid före den 1 januari 2014. Försäkringskassans uppgiftsskyldighet ska fortsätta att gälla för uppgifter som avser tid före den 1 januari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 15 januari 2014 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2014.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* framhåller att en ändring av uppgiftsskyldigheten innebär en kostnad för att avveckla en funktion i kommande it-system och att det därför är angeläget att myndigheten så snart som möjligt får besked om ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäringen* anser att det behövs en övergångsbestämmelse till lagförslaget så att bestämmelsen som begränsar möjligheten att i efterhand ändra arbetslöshetsavgiften fortfarande gäller för arbetslöshetsavgift som avser tid före den 1 januari 2014. *LO* förordar att lagändringen träder i kraft den 1 oktober 2013. Övriga remissinstanser har inte berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör enligt regeringen träda i kraft så snart som möjligt. I lagrådsremissen föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 15 januari 2014, men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2014. *Lagrådet* har framhållit att tiden mellan det att en författning kommer ut från trycket och den träder i kraft i normalfallet bör vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Lagrådet anser att det är viktigt att dessa tidsfrister upprätthålls, men anser också att det är viktigt att en lag inte tillämpas retroaktivt om det inte finns starka skäl för det. Enligt Lagrådets mening bör tiden för ikraftträdandet av de aktuella lagändringarna flyttas fram om inte lagförslagen – med ikraftträdande den 1 januari 2014 – kan föreläggas riksdagen i sådan tid att ovan angivna tidsfrister kan respekteras. Regeringen bedömer att lagförslagen kan föreläggas riksdagen i sådan tid att lagändringarna, även med beaktande av ovan angivna tidsfrister, kan träda i kraft den 1 januari 2014. Ett ikraftträdande den 1 januari 2014 bedöms också ge arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillräckligt med tid för anpassningar. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2014.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäringen har påtalat att det finns behov av en övergångsbe-

stämmelse. Regeringen anser att äldre föreskrifter bör fortsätta att gälla för arbetslöshetsavgift som avser tid före den 1 januari 2014. Vidare bör Försäkringskassans uppgiftsskyldighet fortsätta att gälla för uppgifter som avser tid före den 1 januari 2014. Övergångsbestämmelser med denna innebörd bör därför införas.

7.4.1.5 Konsekvensanalys

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för staten

Att avskaffa arbetslöshetsavgiften innebär att statens intäkter från arbetslöshetskassorna endast utgörs av finansieringsavgifter. Enligt regeringens prognos bedöms statens intäkter minska med 2,8 miljarder kronor under 2014, med 2,5 miljarder kronor under 2015, med 2,0 miljarder kronor under 2016 och med 1,7 miljarder kronor under 2017.

Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften antas bidra till att fler väljer att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa, vilket innebär ökade intäkter till staten via finansieringsavgiften. Det är emellertid svårt att bedöma storleken på denna effekt. Om medlemsantalet ökar med ca 200 000 personer, som lite förenklat antas vara proportionerligt fördelade mellan arbetslöshetskassorna, bedöms intäkterna från finansieringsavgiften öka med knappt 0,2 miljarder kronor. Fler medlemmar innebär även att fler personer kommer ha rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäringen, vilket kan antas leda till högre utgifter för arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetsavgifternas andel av utgifterna

Statens intäkter från arbetslöshetsavgiften och finansieringsavgiften utgjorde 38 procent av utgifterna för arbetslöshetsersättningen under 2012. Med enbart finansieringsavgiften skulle medlemmarna ha finansierat omkring 20 procent av dessa utgifter. Graden av egenfinansiering kommer dock att variera med utgifterna eftersom finansieringsavgiften, till skillnad från arbetslöshetsavgiften, inte är relaterad till utbetalda medel.

Medlemmarnas avgifter

Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften leder till att sysselsatta medlemmar i flertalet av arbetslöshetskassorna får en sänkning av medlemsavgiften och att det inte längre kommer vara någon skillnad i avgift mellan sysselsatta och arbetslösa.

En annan effekt är att skillnaderna i medlemsavgift mellan olika arbetslöshetskassor kommer att minska betydligt. De kvarstående skillnaderna kommer främst att bestå av varierande administrativa kostnader och skillnader i finansieringsavgift till följd av att den genomsnittliga inkomstrelaterade dagpenningen varierar något mellan arbetslöshetskassorna.

Den genomsnittliga medlemsavgiften är för närvarande ca 200 kronor per månad och sysselsatt medlem, men varierar mellan 85 kronor för Finans- och försäkringsbranschens arbetslöshetskassa och 390 kronor för Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassa. Vid ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften skulle den genomsnittliga avgiften vara ca 110 kronor per månad och variera mellan ca 85 och 165 kronor med nuvarande avgiftsbelopp. Den genomsnittliga avgiftsminskningen skulle i detta fall uppgå till ca 90 kronor per månad och sysselsatt medlem. För de tio arbetslöshetskassor som med nuvarande struktur har de högsta medlemsavgifterna motsvarar minskningen i genomsnitt ca 170 kronor per månad och för den arbetslöshetskassa med högst avgift, Hotell- och restauranganställdas, drygt 250 kronor per månad. För närvarande är det enbart sju arbetslöshetskassor som inte betalar någon arbetslöshetsavgift och vars medlemmar därmed inte skulle påverkas direkt vid ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften.

Kostnader för administration

Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften bedöms inte medföra ytterligare kostnader för vare sig arbetslöshetskassorna eller Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget innebär tvärtom att de administrativa kostnaderna sannolikt kommer att minska för arbetslöshetskassorna eftersom de inte längre behöver skilja på arbetslösa och sysselsatta medlemmar i detta avseende.

Konsekvenser för jämställdheten

Jämställdhetskonsekvenserna av att avskaffa arbetslöshetsavgiften bedöms sammantaget vara små. När den förhöjda finansieringsavgiften, som sedermera ersattes av arbetslöshetsavgiften, infördes minskade antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna i samma utsträckning bland kvinnor och män. Könsfördelningen är jämn sett till det totala antalet anslutna, men relativt ojämnt fördelad mellan olika branscher och arbetslöshetskassor. Eftersom arbetslöshetsavgiften i hög grad varierar mellan arbetslöshetskassorna,

kan den genomsnittliga förändringen i medlemsavgiften därmed vara olika stor för kvinnor och män. De tio arbetslöshetskassor som vid en eventuell reform får störst avgiftsänkning har i genomsnitt en större andel män som medlemmar, omkring två tredjedelar. I den arbetslöshetskassa som får allra störst sänkning, Hotell- och Restauranganställdas Arbetslöshetskassa, är dock majoriteten av medlemmarna kvinnor.

Övriga konsekvenser

Förslagen förväntas inte ha några konsekvenser som påverkar Sveriges internationella åtaganden. Förslagen bedöms inte heller få några särskilda konsekvenser för miljön eller företagen.

7.4.1.6 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

41 §

Paragrafen, som reglerar arbetslöshetskassornas möjlighet att ta ut medlemsavgifter, har ändrats till följd av att arbetslöshetsavgiften avskaffas.

I *första stycket* har möjligheten att ta ut medlemsavgift för att täcka kostnad för arbetslöshetsavgift tagits bort. Paragrafens *andra stycke*, om begränsningar i möjligheten att ta ut sådan medlemsavgift, har tagits bort.

48 c §

Paragrafen anger när arbetslöshetskassans avgifter till staten senast får ändras. Till följd av att arbetslöshetskassorna numera inte ska betala någon arbetslöshetsavgift har paragrafen ändrats så att den inte längre omfattar arbetslöshetsavgiften.

49 §

Regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om betalning av arbetslöshetsavgiften har tagits bort till följd av att arbetslöshetsavgiften avskaffas.

87 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den kompletterande arbetslöshetskassan.

I *tredje stycket* har hänvisningarna till bestämmelserna om arbetslöshetsavgift och Försäkringskassans uppgiftsskyldighet tagits bort eftersom arbetslöshetskassorna, inklusive den

kompletterande arbetslöshetskassan, inte längre ska betala någon arbetslöshetsavgift.

I paragrafen har dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts utan att någon ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna innebär att januari 2014 är den första månaden för vilken arbetslöshetskassorna inte ska betala någon arbetslöshetsavgift till staten. Bestämmelserna innebär vidare att Försäkringskassan fortsätter att vara uppgiftsskyldig för uppgifter som avser tid före den 1 januari 2014.

7.4.2 Ändringar i ordningslagens bestämmelser om ersättningsskyldighet

7.4.2.1 Ärendet och dess beredning

I december 2012 förordnade chefen för Justitiedepartementet en utredare att bistå departementet med att överväga och föreslå hur skyldigheten att ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster bör utformas för att begränsa kostnadsansvaret för dem som i dag är betalningsskyldiga.

Utredaren överlämnade i april 2013 promemorian *Ersättning för polisbevakning* (Ds 2013:24). En sammanfattning av promemorian finns i bilaga 12 avsnitt 1. Författningsförslagen finns i bilaga 12 avsnitt 2. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 12 avsnitt 3. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2013/3530/L4). Rikspolisstyrelsen har under beredningen av ärendet beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget att avskaffa ersättningsskyldigheten. Rikspolisstyrelsens synpunkter finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2013/3530/L4).

Lagrådet

Lagförslaget, som innebär att ersättningsskyldigheten i 2 kap. 26 § ordningslagen (1993:1617) avskaffas, är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

7.4.2.2 Ersättningsskyldigheten för polisens kostnader för ordningshållning avskaffas

Regeringens förslag: Skyldigheten att ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster ska tas bort.

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som ägt rum före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Huvudförslaget i promemorian är att den i 2 kap. 26 § ordningslagen föreskrivna skyldigheten att ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster sätts ned till hälften. Det lämnas även två alternativa förslag. De alternativa förslagen innebär att samtliga anordnare jämställs genom att undantaget för ideella föreningar i 2 kap. 26 § andra stycket ordningslagen upphävs. Samtidigt föreslås att det införs ett tröskelbelopp eller ett grundavdrag på ett prisbasbelopp (44 500 kronor år 2013) och att ersättningsskyldigheten sätts ned till hälften eller till tre fjärdedelar. I promemorian behandlas även möjligheten att helt avskaffa ersättningsskyldigheten.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Statskontoret*, *Konkurrensverket*, *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Riksidrottsförbundet*, *Folkets Hus och Parker* samt de idrottsförbund och idrottsklubbar som har yttrat sig, avstyrker eller är kritiska till förslaget att halvera ersättningsskyldigheten. Flera av remissinstanserna understryker att grundprincipen bör vara att polisens kostnader för ordningshållning ska bekostas av det allmänna. *Svenska Hockeyligan* m.fl. anser att s.k. idrottsaktiebolag ska likställas med ideella föreningar och därigenom undantas från ersättningsskyldighet. *Konkurrensverket* pekar på att det från konkurrenssynpunkt är väsentligt att alla potentiella arrangörer behandlas lika och att förslaget innebär att det alltjämt kommer att föreligga en diskriminering mellan arrangörer som är ideella föreningar och andra arrangörer. *Sveriges Kommuner och Landsting* menar att det är orimligt att kommuner, landsting och regioner ska svara för polisens kostnader vid stadsfestivaler och liknade

arrangemang, oavsett i vilken associationsform de valt att bedriva verksamheten.

Förvaltningsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten, Kulturrådet m.fl. tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Rikspolisstyrelsen* ställer sig i princip bakom de tankegångar som ligger till grund för både huvudförslaget och de alternativa förslagen men ifrågasätter den föreslagna ersättningsnivån.

Övriga remissinstanser som uttalar sig särskilt om de två alternativa förslagen avstyrker dem eller är kritiska. *Konkurrensverket* menar att inriktningen mot en mer konkurrensneutral lösning i och för sig är bra men framhåller samtidigt, i likhet med *Statskontoret*, att det saknas en fullständig analys över vilka konsekvenser förslagen får och att frågan behöver utredas närmare.

Flera remissinstanser, däribland *Förvaltningsrätten i Göteborg, Statskontoret, Sveriges Kommuner och Landsting, Riksidrottsförbundet* och *Folkets Hus och Parker*, pekar på olika avgränsnings- och tillämpningsproblem med dagens reglering bl.a. när det gäller begreppen ”vinstsyfte” och ”vid tillställningen”. Vissa av remissinstanserna efterlyser förtydliganden i dessa avseenden medan andra anser att lagstiftningen bör ändras.

Rikspolisstyrelsen, som under hand har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget att avskaffa ersättningsskyldigheten, vidhåller tidigare lämnade synpunkter men har inget att invända mot förslaget. Styrelsen understryker betydelsen av att huvudregeln även fortsättningsvis ska vara att anordnaren har huvudansvaret för ordningen och säkerheten vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster.

Skälen för regeringens förslag: En allmän utgångspunkt är att huvudansvaret för ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar vilar på anordnaren. En förutsättning för att en sammankomst eller en tillställning över huvud taget ska få äga rum är att anordnaren kan fullgöra de skyldigheter i fråga om ordning och säkerhet som ankommer på henne eller honom. Anordnaren kan fullgöra sina skyldigheter själv eller genom att anlita personal, t.ex. funktionärer eller ordningsvakter. Anordnaren kan också vidta andra åtgärder, t.ex. utforma in- och utgångar på visst sätt, begränsa antalet åskådare eller förlägga tillställningen eller sammankomsten till en tidpunkt eller plats som medför mindre risk för ordningsstörningar.

Polismyndigheten får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid sammankomsten eller tillställningen. Villkoren får innefatta en skyldighet att anlita personal av olika slag. Det kan t.ex. vara fråga om ordningsvakter eller publikvärdar.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning ska enligt 2 kap. 26 § ordningslagen ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet. Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som anges i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. s.k. allmännyttiga ideella föreningar. Ersättningsskyldigheten får sättas ned eller efterges, om det finns särskilda skäl. Beslut med anledning av en ansökan om tillstånd att anordna en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller anmälan om sådana ska bl.a. innehålla uppgift om det högsta belopp som anordnaren kan komma att åläggas att betala i ersättning för polisbevakning. Beslut om ersättningens storlek fattas sedan av polismyndigheten när sammankomsten eller tillställningen har ägt rum. Därvid får inte det högsta belopp som har angetts i beslutet med anledning av tillståndet eller anmälan överskridas.

Regeringen har meddelat föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning ska beräknas. Sådana föreskrifter finns i förordningen (1982:789) om ersättning för polisbevakning och för anslutning av larmanläggningar till polisen m.m. Ersättningen tillfaller staten.

Den nationella samordnaren för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang (dir. 2011:22) föreslog i delbetänkandet *Mindre våld för pengarna* (SOU 2012:23) att ersättningsskyldigheten för s.k. idrottsaktiebolag ska avskaffas. I betänkandet, som överlämnades i april 2012, behandlas av naturliga skäl endast frågan om ersättningsskyldighet vid idrottsarrangemang. Betänkandet har remitterats. Flera remissinstanser efterfrågade en bredare analys som innefattade t.ex. anordnare av konserter och festivaler samt bolag inom andra idrotter. Regeringen gick inte vidare med förslaget utan i stället beslutades det uppdrag som resulterade i de förslag som behandlas i denna proposition.

Frågan om ersättning för polisbevakning enligt 2 kap. 26 § ordningslagen handlar ytterst om

huruvida kostnaderna för polisens insatser ska bäras av det allmänna eller av den som ger upphov till dem. Bestämmelserna om ersättnings-skyldighet syftar till att säkerställa att den som av kommersiella skäl anordnar t.ex. en fotbollsmatch, festival eller konsert som kan medföra ordningsstörningar också står för kostnaderna för dessa. Att de skäl som låg bakom att bestämmelsen infördes i och för sig var välgrundade innebär dock inte att regleringen är problematisk.

Som flera remissinstanser pekar på ger regleringen upphov till avgränsnings- och tillämpningsproblem. Dessa problem löses inte genom att halvera ersättnings-skyldigheten. Rättspraxis har också bidragit till diskussion om regleringen. Högsta förvaltningsdomstolen fann i en dom i mars 2013 avseende en av Sveriges största stadsfestivals, gratisevenemanget Kulturkalaset 2010 i Göteborg (se avsnitt 7.5 i promemorian), att Kulturkalaset får anses ha anordnats i vinstsyfte i den mening som avses i 2 kap. 26 § ordningslagen. Regleringen har också ifrågasatts utifrån ett konkurrensrättsligt perspektiv. *Konkurrensverket* menar att det bör sakna betydelse om arrangören är en ideell förening eller bedriver sin verksamhet i en annan associationsform för frågan om ersättnings-skyldighet.

Rikspolisstyrelsen menar att det kan behövas ett ekonomiskt incitament som styrmedel för att anordnarna ska bli motiverade att ta ett större ansvar för ordning och säkerhet, t.ex. arbeta hårdare för en god supporterkultur, anlita fler publikvärdar och arena utbildade ordningsvakter samt förlägga matcher på familjevänliga tider. *Riksidrottsförbundet*, liksom flera av de idrottsförbund och klubbar som har yttrat sig, anser däremot att ersättnings-skyldigheten är kontraproduktiv. Genom att polis och klubbar ställs mot varandra i ersättningsfrågan försvåras samarbetet mellan parterna, något man menar kan komma att påverka säkerheten negativt.

Polisen har under senare tid noterat ett ökat intresse hos anordnare att ta ett större ansvar för ordning och säkerhet. Det är en utveckling som regeringen välkomnar och som måste fortsätta. Utgångspunkten är och ska även fortsättningsvis vara att huvudansvaret för ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar vilar på anordnaren. Att anordnare ska svara för polisens bevakningskostnader i samband med sådana evenemang ter sig mot den bakgrunden i och för sig rimligt. Detta måste

dock vägas mot nackdelarna med den nuvarande regleringen och de avgränsningsproblem som finns.

Som konstateras i promemorian genererar ersättnings-skyldigheten ett relativt litet tillskott till statskassan. Att behålla skyldigheten enbart av statsfinansiella skäl framstår således inte som motiverat. Från ett samhällsekonomiskt perspektiv går det inte att bortse från de administrativa kostnader och det stora antal domstolsprocesser som regleringen ger upphov till.

Det bör framhållas att det inte bara är företrädare för idrottsrörelsen som är kritiska till den nuvarande ordningen. Regleringen ifrågasatts av flera olika skäl och av skilda intressenter. Att regleringen saknar acceptans hos många gör att det finns anledning att fråga sig om den är utformad på ett tillfredsställande sätt och anpassad till dagens förhållanden med andra former av evenemang och arrangörer än de som man såg framför sig när regleringen infördes. Att tillsätta ytterligare en utredning som får i uppgift att titta på frågan i grunden bedöms i nuläget inte som lämpligt. Regeringen finner vid en samlad bedömning att övervägande skäl i stället talar för att ersättnings-skyldigheten bör avskaffas. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om ersättnings-skyldighet i 2 kap. 26 § ordningslagen upphävs.

Det är viktigt att framhålla att förslaget att anordnare av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster ska befrias från skyldigheten att ersätta staten för polisbevakning inte innebär någon förändring av ansvarsfördelningen när det gäller ordningshållningen. Huvudansvaret för ordning och säkerhet ska även fortsättningsvis ligga på anordnaren. Det får således inte förekomma att polisens resurser tas i anspråk för uppgifter som kan anförtros annan personal, t.ex. entrévärdar eller ordningsvakter. Anordnare av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster måste också fortsätta att bedriva ett aktivt arbete med att förebygga och minska förekomsten av ordningsstörningar. Redan i dag finns regler som syftar till att säkra att anordnare vidtar de åtgärder som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet. Polisen kan bl.a. meddela villkor om hur många ordningsvakter som ska anlitas och det högsta antalet besökare som får släppas in. Om kravet på ordning och säkerhet inte kan tillgodoses finns ytterst möjligheten att vägra tillstånd till en tillställning med

den omfattning och utformning som anordnaren har avsett.

För att säkerställa att avskaffandet av ersättningskyldigheten inte får oönskade konsekvenser, t.ex. att anordnare övervältrar sina skyldigheter på polisen, bör effekterna utvärderas. Det bör också övervägas om det behövs några ändringar i lagstiftningen för att långsiktigt förhindra att det sker en sådan ansvarsförskjutning. Om det visar sig att dessa åtgärder inte är tillräckliga kan det bli aktuellt att överväga att återinföra någon form av ersättningskyldighet för i vart fall kommersiellt inriktade tillställningar och sammankomster med särskilda ordningsproblem.

Fortsatt ersättningskyldighet för försumliga anordnare

Anordnare som inte fullgör sin ansöknings- eller anmälningsskyldighet i tid eller inte följer de ordnings- och säkerhetsföreskrifter som har meddelats för tillställningen ska enligt 2 kap. 27 § ordningslagen åläggas att betala polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid sammankomsten eller tillställningen, i den mån kostnaderna beror på anordnarens försummelse. Ersättningskyldigheten kan åläggas anordnare av offentliga tillställningar och anordnare av sådana allmänna sammankomster som anordnas i vinstsyfte.

Möjligheten för polismyndigheten att ålägga försumliga anordnare att ersätta de kostnader som myndigheten har åsamkats till följd av försumligheten bör enligt regeringens mening finnas kvar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår att det sker den 1 januari 2014.

Några remissinstanser anser att de föreslagna lagändringarna bör tillämpas retroaktivt. Några sådana starka skäl som krävs för detta föreligger dock inte. Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som anordnas efter den 31 december 2013 bör träffas av den nya regleringen. Äldre föreskrifter bör fortsätta att gälla för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som har ägt rum före ikraftträdandet. Detta bör komma till uttryck i en övergångsreglering.

Konsekvenser

Det inkomstbortfall för staten som ett genomförande av förslaget leder till blir begränsat. Regeringen uppskattar inkomstbortfallet till 20 000 000 kronor per år. Förslaget innebär också att polisens administrativa kostnader liksom antalet domstolsprocesser kommer att minska.

7.4.2.3 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

2 kap.

11 §

I paragrafen regleras bland annat vad ett beslut med anledning av en ansökan eller en anmälan enligt 6 § ska innehålla. Ändringen innebär att *sista meningen* har tagits bort som en följd av att 26 § har upphävts. Därutöver har en språklig ändring gjorts.

27 §

I paragrafen regleras en anordnarens ersättningskyldighet gentemot polismyndigheten vid försummelse. I *första stycket* har en mindre språklig ändring gjorts. Paragrafens *andra stycke* har tagits bort till följd av att 26 § har upphävts. Det nya *andra stycket* är oförändrat i sak. En mindre språklig justering har gjorts.

Det bemyndigande som tidigare fanns i 26 § sista stycket har flyttats till ett nytt *fjärde stycke* i paragrafen.

28 §

I paragrafens *sista stycke* har hänvisningen till 26 § tagits bort som en följd av att paragrafen har upphävts.

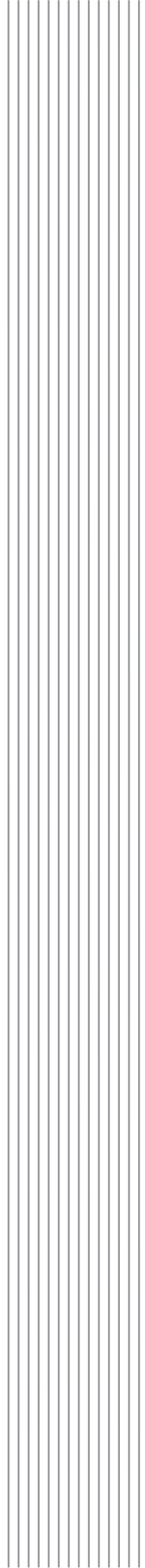
Tabell 7.15 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

Miljarder kronor	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomstär										
Skatt på arbete	-11,9	-47,1	-14,4	-7,6	0,4	1,1	-19,6	-0,3	0,0	0,0
<i>Kommunalskatt</i>	0,3	-0,2	-2,8	-7,5	1,0	1,2	-2,5	-0,1	0,0	0,0
Förändrad medelutdebitering	-1,8	1,3	0,7		1,1	2,4				
Ändringar av grundavdraget (regionalt, pensionärer)		-1,9	-3,5	-7,5		-1,2	-2,5			
Ändrade avdragsregler (lånedatorer, pensionssparande m.m.)	2,1	0,4			0,3					
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift										
Övrigt				0,0	-0,4	-0,1	0,0	-0,1	0,0	
<i>Statlig skatt</i>	0,0	-4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,3	0,0	0,0	0,0
Skiktgränsjusteringar		-4,2					-3,0			
Övrigt							-0,3			
<i>Skattereduktioner</i>	-11,4	-21,8	-10,0	0,0	-0,3	0,0	-12,0	0,0	0,0	0,0
Skattereduktion jobbskatteavdrag	-10,7	-10,8	-10,0				-12,0			
Husavdrag (skattereduktion för ROT- och RUT-tjänster)	-0,7	-11,0				0,0				
Skattereduktion allmän pensionsavgift										
Övrigt					-0,3					
<i>Socialavgifter</i>	-0,7	-20,9	-1,6	-0,1	-0,3	-0,1	-1,8	-0,3	0,0	0,0
Sänkning socialavgift	-0,4	-12,8				0,0				
Nedsättning socialavgift	-0,4	-8,1	-1,6	-0,1	-0,3	-0,1	-1,8	-0,3		
Skatt på kapital	4,5	1,5	0,9	2,1	1,6	-13,0	0,4	0,2	0,0	0,1
<i>Inkomstskatt, företag</i>	3,8	1,7	0,7	0,0	-0,1	-7,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Sänkt skattesats, begränsning av ränteavdrag	3,8	1,6				-7,2				
Andelar i handelsbolag, underskotts företag		0,2	0,7							
Avskaffad schablonintäktsbeskattning bostadsrättsföreningar										
Övrigt					-0,1		0,0			
<i>Fastighetsskatt</i>	-3,6	0,0	-0,2	1,5	0,0	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Småhus: sänkt skattesats, begränsat markvärde, frysning, kommunal avg.	-3,9		-0,2							
Hyreshus: sänkt skattesats, frysning, övergång till kommunal avg.	-0,4					-0,6				
Begränsningsregel, nytt taxeringsförfarande										
Vattenkraft: skattesatsändringar	0,6			1,5						
<i>Övriga skatter på kapital</i>	4,3	-0,2	0,5	0,6	1,7	-5,3	0,4	0,2	0,0	0,1
Investeraravdrag						-0,1	-0,7			
Investeringsfonder samt investeringssparkonto					1,6	-4,8	0,5	0,5		
Ändrade regler för kapitalförsäkringar					0,2	0,2	0,0	-0,1		
Höjd kapitalvinstskatt för bostäder	1,1									
Ändrade uppskovsregler	3,2		0,2							
Höjt belopp för uthyrning av privatbostäder		-0,2		-0,1	0,0	-0,2				
Ändrade 3:12-regler, sänkt expansionsfondsskatt, penninglån		-0,1	0,2		-0,2	-0,4	0,6	-0,2	0,0	0,1
Förmögenhetsskatt: höjda fribelopp, sänkt skatt, fryst underlag, slopad				0,1	0,7					
Höjd stämpelskatt										
Skatt på konsumtion	6,7	-0,1	-0,2	-0,5	-4,5	3,0	1,1	1,1	-0,1	0,0
<i>Mervärdesskatt</i>	0,2	0,0	0,0	0,0	-5,4	0,5	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Förändrad hantering av mervärdesskatt vid import										
Sänkt skatt på restaurang och catering					-5,4					
Övrigt	0,2	0,0		0,0		0,5	0,0	0,0	0,0	
<i>Skatt på energi och miljö</i>	2,6	-0,1	-0,1	0,7	0,1	2,3	0,5	1,2	-0,1	
Energiskatt	0,3	0,1	0,1	0,9		1,1	0,5	0,1	-0,1	
Koldioxidskatt	1,5	-0,2	0,2	-0,2		-0,1	0,0	1,1		
Avfallsskatt, naturgrusskatt m.m.										
Gödselmedelsskatt			-0,4							
Skatt på termisk effekt	0,8									
Övrigt					0,1	1,3				
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	3,9	0,0	-0,1	-1,2	0,8	0,2	0,7			
Skatt på vägtrafik m.m.	2,2	0,0	-0,1	-1,2		0,2	0,0			
Skatt på tobak	1,5				0,8					
Skatt på alkohol	0,3						0,7			
Övrigt	-0,1									
Restförda och övriga skatter	0,0	-0,4	0,2	-0,7	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Insolvens			-0,1							
Övriga skatter		-0,4	0,2	-0,7	-0,3	-0,1	0,0			
Totala skatteintäkter	-0,7	-46,1	-13,5	-6,8	-2,9	-9,0	-18,2	1,0	0,0	0,1
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	1,1	-47,4	-14,1	-6,8	-4,0	-11,4	-18,2	1,0	0,0	0,1

Källa: Egna beräkningar.

8

Utgifter

8 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna beräknas öka med ca 134 miljarder kronor 2012–2017. Som andel av BNP faller de dock från 28,7 procent till 26,6 procent under samma period.
- Nära 50 procent av ökningen, 66 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive stats-skuldräntorna.
- Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter som väntas öka med ca 68 miljarder kronor mellan 2012–2017. Det beror främst på högre inkomst- och tilläggs-pensioner till följd av pris- och löneökningar men också på att antalet pensionärer ökar under perioden.
- De reformer på utgiftssidan som föreslås inom bl.a. områdena utbildning och forskning, arbetsmarknad samt kommunsektorn ökar de takbegränsade utgifterna med 1 miljard kronor 2014 jämfört med 2013. År 2015 upphör flera tillfälliga satsningar, vilket innebär att utgifterna minskar med 6 miljarder kronor jämfört med 2014. År 2016 ökar utgifterna till följd av reformer med 2 miljarder kronor.
- Jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition minskar budgeteringsmarginalen 2014–2017 med mellan 6 och 16 miljarder kronor per år. Minskningen beror främst på högre volymer i flera av de regelstyrda transfererings-systemen (t.ex. ökar antalet sjukskrivna,

barn, ålderspensionärer samt asylsökande), men även på reformförslag i denna proposition.

- De takbegränsade utgifterna för 2013 bedöms bli något högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget, främst till följd av högre utgifter under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna i statens budget och de takbegränsade utgifterna 2012–2017. Vidare lämnas förslag till utgiftsramar för 2014 och en preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde för 2015–2017. Utgiftsutvecklingen analyseras dels som förändring mellan år, dels som förändring jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition. Slutligen görs en uppföljning av utgifterna för 2013 där de största avvikelserna gentemot de ursprungligen anvisade medlen i statens budget kommenteras.

8.1 Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter

Utgiftssidan på statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslags-behållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 9.2.1). De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, omfattar utgiftsområde 1–25 och 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 134 miljarder kronor 2012–2017 (se tabell 8.1). Nära 50 procent av ökningen, 66 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive statsskuldräntorna. Uttryckt som andel av BNP beräknas dock dessa utgifter vara lägre 2017 än 2012. Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter. Dessa beräknas öka med 68 miljarder kronor 2012–2017. Uttryckt som andel av BNP motsvarar detta en ökning med 0,4 procentenheter.

Utgifterna för statsskuldräntor beräknas minska med drygt 5 miljarder kronor 2012–2017, vilket huvudsakligen beror på att utgifterna för statsskuldräntorna var ovanligt höga 2012 på grund av kursförluster vid ingåendet av nya lån och valutakursförluster för skulder i utländsk valuta. År 2015 beräknas ränteutgifterna också bli tillfälligt höga till följd av att en realobligation förfaller till betalning. År 2013, 2014 och 2017 förväntas nivån på statsskuldräntorna vara relativt låg. Förutom de ovan nämnda tillfälliga effekterna så är det främst två faktorer som påverkar ränteutgifterna under prognosperioden: låga men stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld fr.o.m. 2015.

Budgeteringsmarginalen, dvs. skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna, beräknas uppgå till 29 miljarder kronor 2013 samt till 16 och 22 miljarder kronor 2014 respektive 2015. I procent av de takbegränsade utgifterna motsvarar det 2,7 procent, 1,5 procent respektive 2,0 procent. År 2016 och 2017 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 44 respektive 40 miljarder kronor (3,9 procent respektive 3,4 procent av de takbegränsade utgifterna).¹⁴⁷

¹⁴⁷ Regeringen använder en riktlinje som anger att budgeteringsmarginalen bör vara minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för innevarande år (t), minst 1,5 procent för år t+1, minst 2 procent för år t+2 och för t+3 minst 3 procent.

Tabell 8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2012–2017

Miljarder kronor om inget annat anges.

	Utfall	Prognos	Förslag	Beräknat		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Utgifter på utgiftsområden						
exkl. stats- skuldräntor ¹	784	810	833	835	834	850
<i>Procent av BNP</i>	22,0	22,3	22,2	21,2	20,1	19,5
Statsskuld- räntor m.m. ¹	27,4	16,2	22,1	26,9	23,6	21,9
<i>Procent av BNP</i>	0,8	0,4	0,6	0,7	0,6	0,5
Summa utgiftsområden	811,1	825,9	855,1	861,4	857,4	871,4
<i>Procent av BNP</i>	22,8	22,8	22,8	21,9	20,7	20,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	238,5	256,8	257,7	270,5	289,8	306,9
<i>Procent av BNP</i>	6,7	7,1	6,9	6,9	7,0	7,1
Takbegränsade utgifter²	1 022,2	1 066,5	1 090,7	1 105,0	1 123,5	1 156,4
<i>Procent av BNP</i>	28,7	29,4	29,1	28,1	27,1	26,6
Utgiftstak³	1 084	1 095	1 107	1 127	1 167	1 196
Budgeterings- marginal	61,8	28,5	16,3	22,0	43,5	39,6

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgiftsområden på statens budget (exklusive statsskuldräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

³ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2016 och bedömning av nivå för 2017 (se avsnitt 5.4).

Källa: Egna beräkningar.

8.1.1 Utgiftsramar för 2014

Regeringens förslag: Utgifterna för 2014 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 8.2.

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2014 enligt tabell 8.2 godkänns.

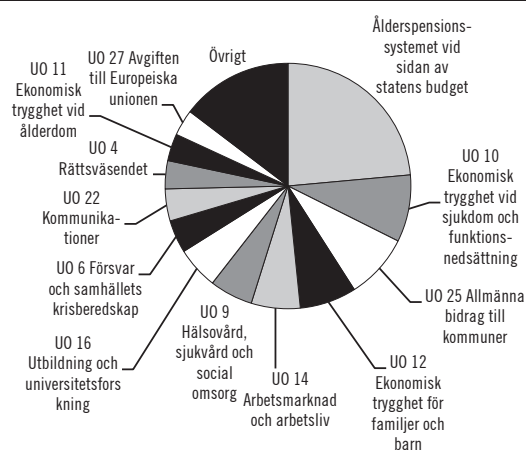
Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2014 enligt tabell 8.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med 3 kap. 2 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Regeringens förslag till ramar för 2014 redovisas i tabell 8.2. En närmare redovisning av utgiftsramarna för 2014, och beräkningen av den preliminära fördelningen av utgifterna per utgiftsområde för 2015–2017, finns i avsnitt 8.1.2.

Diagram 8.1 ger en översikt över den föreslagna fördelningen av de takbegränsade utgifterna 2014. Störst är posten Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2014 enligt tabell 8.2 godkänns.

systemet vid sidan av statens budget som uppgår till 24 procent av de takbegränsade utgifterna. Därefter följer utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning samt utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som bägge uppgår till 9 procent av de takbegränsade utgifterna. Posten Övrigt innehåller de 15 minsta utgiftsområdena (1, 2, 3, 5, 7, 8, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23 och 24), summan av dessa uppgår till 15 procent av de takbegränsade utgifterna.

Diagram 8.1 Fördelning av de takbegränsade utgifterna 2014

Anm.: I posten Övrigt ingår utgiftsområde 1, 2, 3, 5, 7, 8, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23 och 24.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.2 Utgiftsramar 2014

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utgiftsram 2014	
1	Rikets styrelse	12 896 040
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 121 162
3	Skatt, tull och exekution	10 515 523
4	Rättsväsendet	40 291 647
5	Internationell samverkan	2 018 087
6	Försvar och samhällets krisberedskap	47 196 317
7	Internationellt bistånd	31 830 988
8	Migration	9 919 331
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	62 160 768
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 519 847
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 012 596
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	81 610 132
13	Integration och jämställdhet	12 431 994
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	70 374 895
15	Studiestöd	21 005 141
16	Utbildning och universitetsforskning	60 110 013
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 880 425
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 229 683
19	Regional tillväxt	2 972 701
20	Allmän miljö- och naturvård	5 155 997
21	Energi	2 829 958
22	Kommunikationer	45 427 646
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 278 336
24	Näringsliv	5 588 403
25	Allmänna bidrag till kommuner	93 595 983
26	Statsskuldsräntor m.m.	22 084 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	37 700 222
	Minskning av anslagsbehållningar	-1 660 236
	Summa utgiftsområden¹	855 097 799
	Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor¹	833 004 899
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	257 728 000
	Takbegränsade utgifter	1 090 732 899
	Budgeteringsmarginal	16 267 101
	Utgiftstak för staten	1 107 000 000

¹ Inklusivt minskning av anslagsbehållningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.2 Utgifter 2013–2017

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2015, 2016 och 2017 enligt tabell 8.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Utgiftsramen för ett utgiftsområde anger den nivå som årets anvisade anslagsmedel för området högst får uppgå till. I tabell 8.3 redovisas för varje utgiftsområde utfallet för anslagsförbrukningen 2012, utgiftsramarna för utgiftsområdena 2013, inklusive justeringar till följd av ändringar i budgeten, en utgiftsprognos för 2013, förslag till utgiftsramar för 2014 och en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdena för 2015–2017. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2013, förslaget till utgiftsramar för 2014 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2015–2017 har hänsyn tagits till redan tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer och besparingar (se avsnitt 8.1.3 och 8.2). Till grund för prognoserna och utgiftsramarna ligger vidare regeringens makroekonomiska förutsättningar, volymantaganden för vissa transfereringssystem samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen (se avsnitt 8.2.3).

Förbrukningen av anslagsbehållningar på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2014–2017 redovisas samlat under posten Minskning av anslagsbehållningar i stället för under respektive utgiftsområde (se tabell 8.3).

Jämfört med 2012 beräknas de takbegränsade utgifterna öka med 44 miljarder kronor 2013 och med ytterligare 24 miljarder kronor 2014. År 2015 och 2016 förväntas den årliga utgiftsökningen bli lägre och uppgå till 14 respektive 18 miljarder kronor per år. År 2017 beräknas de takbegränsade utgifterna öka med 33 miljarder kronor. De huvudsakliga faktorerna bakom den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 8.4 och redovisas i avsnitt 8.1.3.

Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2012–2017

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2012 Utfall	2013 Anslag ¹	2013 Prognos	2014 Förslag ⁴	2015 Beräknat	2016 Beräknat	2017 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 529	11 970	11 808	12 896	12 434	12 586	12 802
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 511	16 274	16 081	14 121	14 184	14 513	14 950
3 Skatt, tull och exekution	10 272	10 353	10 355	10 516	10 649	10 850	11 083
4 Rättsväsendet	38 213	39 392	38 434	40 292	41 240	41 965	42 831
5 Internationell samverkan	1 550	2 034	1 836	2 018	2 021	2 025	2 031
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 462	46 197	44 628	47 196	47 847	48 508	49 635
7 Internationellt bistånd	30 197	31 003	31 390	31 831	33 644	35 772	37 645
8 Migration	8 248	10 003	9 622	9 919	9 549	9 416	9 476
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 690	62 564	59 735	62 161	61 731	62 672	64 044
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	94 853	97 622	95 736	96 520	96 273	97 041	97 270
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 342	40 000	39 967	39 013	37 880	36 199	35 204
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	75 579	78 387	78 811	81 610	83 322	85 890	88 874
13 Integration och jämställdhet	6 753	10 476	9 097	12 432	13 531	14 391	14 377
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 633	68 388	69 393	70 375	67 306	64 932	63 484
15 Studiestöd	21 068	22 444	20 634	21 005	20 077	19 766	20 108
16 Utbildning och universitetsforskning	53 837	57 589	56 336	60 110	60 179	60 861	61 352
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 318	12 698	12 600	12 880	12 848	12 973	13 141
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	981	1 197	1 052	1 230	1 240	1 216	1 226
19 Regional tillväxt	3 408	3 421	3 250	2 973	2 699	3 226	3 326
20 Allmän miljö- och naturvård	4 831	4 893	4 771	5 156	5 138	5 109	5 080
21 Energi	2 713	2 811	2 737	2 830	2 416	2 513	2 297
22 Kommunikationer	42 861	44 604	43 929	45 428	48 598	50 723	52 567
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 387	16 592	16 121	15 278	14 634	14 849	14 909
24 Näringsliv	5 882	5 256	5 187	5 588	5 132	5 292	5 337
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 138	88 915	88 915	93 596	93 438	93 276	93 544
26 Statsskuldräntor m.m.	27 381	22 168	16 201	22 084	26 857	23 627	21 913
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 452	38 116	37 270	37 700	39 301	28 397	34 364
Minskning av anslagsbehållningar				-1 660	-2 766	-1 219	-1 455
Summa utgiftsområden²	811 088	845 368	825 896	855 098	861 401	857 369	871 415
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor³	783 706	823 200	809 695	833 005	834 544	833 742	849 502
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	238 478		256 777	257 728	270 467	289 768	306 870
Takbegränsade utgifter	1 022 185		1 066 472	1 090 733	1 105 011	1 123 510	1 156 372
Budgeteringsmarginal	61 815		28 528	16 267	21 989	43 490	39 628
Utgiftstak för staten	1 084 000		1 095 000	1 107 000	1 127 000	1 167 000	1 196 000

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2014.

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:287) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2).² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.³ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.⁴ Regeringens förslag till utgiftsramar i denna proposition.⁵ Regeringens bedömning av utgiftstaket för 2017 (se avsnitt 5.4).

Källa: Egna beräkningar.

8.1.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2013–2017

Ökande utgifter inom ålderspensionssystemet, främst på grund av makroekonomiska faktorer såsom löneutveckling och inflation, samt tidigare beslutade och nu föreslagna reformer, bidrar till att de takbegränsade utgifterna väntas öka med 44 miljarder kronor 2013 i förhållande till 2012. År 2014–2017 förväntas utgiftsökningen bli lägre och uppgå till mellan 14 och 33 miljarder kronor per år. År 2014 förklaras det mesta av ökningen av ökade volymer inom regelstyrda transfereringssystem såsom inkomst- och tilläggs-pension, etableringsersättning, sjukpenning, rehabiliteringspenning, barnbidrag och föräldrapenning. År 2015–2017 förklaras det mesta av ökningen av makroekonomiska faktorer som främst ger högre utgifter inom ålderspensionssystemet. De viktigaste faktorerna framgår av tabell 8.4.

Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Takbegränsade utgifter	44	24	14	18	33
<i>Förklaras av:</i>					
Beslut/åtgärder ¹	13	1	-6	2	0
Pris- och löneomräkning	2	4	3	4	5
Övriga makroekonomiska förändringar	23	1	20	14	21
Tekniska förändringar	1	2	0	0	-1
Övrigt (volymer m.m.)	6	16	-2	-2	8

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive förslag i denna proposition. Ingår gör även de förslag i propositionen Höständeringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar). Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte.

Källa: Egna beräkningar.

Förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder beräknas öka utgifterna under utgiftstaket för staten med sammanlagt 10 miljarder kronor mellan 2012 och 2017 (se tabell 8.4)¹⁴⁸. Nedan

kommenteras några av de största utgiftseffekterna 2013–2017 av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder. I tabell 8.5 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Beloppen nedan överensstämmer dock inte helt med beloppen i tabell 8.5 eftersom tabellen redovisar nettoförändringar mellan år och en förklaring till skillnaden kan vara att tidigare satsningar eller temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Europeiska rådet rekommenderade den 29 juni 2012 Europeiska investeringsbankens styrelse att öka det inbetalade kapitalet med 10 miljarder euro i syfte att öka bankens utlåningskapacitet. Sverige deltar i den föreslagna kapitalhöjningen, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning tillfälligt ökar med 2 500 miljoner kronor 2013.

Anslaget *Polisorganisationen* förstärks med mellan 300 och 400 miljoner kronor per år 2013–2016. Även anslagen *Sveriges domstolar* och *Rättsliga biträden* förstärks med 750 miljoner kronor per år 2013 och 2014, samt med 950 miljoner kronor 2015 och med 850 miljoner kronor 2016. De sammanlagda reformerna under utgiftsområde 4 Rättsväsendet innebär att utgifterna ökar med 1 100 miljoner kronor 2013 och 500 miljoner kronor 2015.

Från och med den 1 januari 2013 är det möjligt för personer som utsatts för övergrepp eller försummelse i samhällsvården någon gång under åren 1920–1980 att söka ersättning från staten. Detta beräknas öka utgifterna med 250 miljoner kronor 2013 och 400 miljoner kronor per år 2014 och 2015 under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Med anledning av regeringens satsning på stärkt tillsyn av sjukvård och omsorg tillförs främst anslaget *Inspektionen för vård och omsorg* 650 miljoner kronor 2013–2016. År 2014 görs vissa reformer som innebär besparingar och att medel flyttas till andra utgiftsområden, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområdet minskar i omfattning fr.o.m. 2014. År 2015 upphör vissa tillfälliga satsningar, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområdet minskar.

Den överenskommelse om ett gemensamt ansvarstagande för den samlade asyl- och migrationspolitiken som regeringen slöt med Miljöpartiet de gröna 2011 innebär bl.a. att medel överförs för anhörginvandring från utgifts-

¹⁴⁸ "Beslutade åtgärder" är redan beslutade av riksdagen, "föreslagna åtgärder" är de förslag till riksdagsbeslut som regeringen föreslår i anslutning till denna proposition, "aviserade åtgärder" är åtgärder där regeringen avser att återkomma med förslag till riksdagen.

område 8 Migration till utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Detta innebär att utgifterna under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet ökar med 1 400 miljoner kronor 2014 och med 1 600 miljoner kronor årligen 2015–2017. Vidare har regeringen utökat målgruppen för etableringsreformen så att fler anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande omfattas av etableringsinsatser, etableringsersättning och kommunersättningar. Denna satsning beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet med 300 miljoner kronor 2013 och med 400 miljoner kronor 2014. Fr.o.m. 2015 upphör ett antal tillfälliga satsningar, vilket innebär att utgiftseffekten blir negativ detta år.

För att möta den svaga konjunkturutvecklingen aviserar regeringen satsningar under 2013–2017 för utbildning och omställning. Inom arbetsmarknadspolitiken föreslås bl.a. stärkta anställningsstöd för långtidsarbetslösa. Denna reform beräknas öka utgifterna under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad med 200 miljoner kronor 2014 och 400 miljoner kronor årligen 2015–2017. Samtidigt minskar andra temporära satsningar under utgiftsområdet i omfattning fr.o.m. 2013, vilket innebär att de totala utgifterna minskar jämfört med 2012. Inom det reguljära utbildningssystemet har regeringen utökat antalet platser på den yrkesinriktade kommunala vuxenutbildningen, civil- och högskoleingenjörsutbildningarna samt sjuksköterskeutbildningarna. Dessa satsningar bedöms öka utgifterna med 900 miljoner kronor per år 2013 och 2014 under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning och utgiftsområde 15 Studiestöd. Från och med 2015 upphör vissa temporära satsningar, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning samt utgiftsområde 15 Studiestöd minskar.

Utgifterna under utgiftsområde 22 Kommunikationer ökar samtliga år 2013–2017, främst till följd av regeringens satsningar i budgetpropositionen för 2013 på drift och underhåll av järnvägar och vägar samt på nya investeringar, framförallt i nya järnvägar.

EU-finansieringen av det svenska landsbygdsprogrammet minskar under den kommande sjuårsperioden, vilket påverkar utgifterna under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Den statliga medfinansieringen av programmet bibehålls dock på samma nivå som under innevarande sjuåriga programperiod.

Regeringen förslår därför att Landsbygdsprogrammet får minskade anslag om 1 300 miljoner kronor 2014. År 2015 bedöms anslagen minska med 800 miljoner kronor, 2016 med 60 miljoner kronor och 2017 med 100 miljoner kronor. Utgifterna för den kommande programperioden, 2014–2020, väntas vara lägre i början av programperioden för att gradvis öka under programmets gång.

Det finns ett antal reformer som ökar utgifterna under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Nedan beskrivs några av dessa översiktligt. För att säkerställa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för landets kommuner och landsting, och samtidigt begränsa negativa effekter av omfördelningen, föreslår regeringen flera förändringar i utjämningsystemet. En förändring som föreslås innebär lägre avgifter till inkomstutjämningsystemet. Regeringen anser att staten bör kompensera inkomstutjämningsystemet med samma belopp, vilket ökar utgifterna med 950 miljoner kronor årligen 2014–2017.

Regeringen bedömer att gymnasiereformen som trädde i kraft 2011 på sikt kommer att förbättra förutsättningarna när det gäller elevers genomströmning samt skolornas planering, schemaläggning och möjligheter att kunna fylla undervisningsgrupper. På kort sikt bedöms reformen inte leda till lägre kostnader i den omfattning som tidigare beräknats. Regeringen anser därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämnings* bör ökas med 1 360 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknar regeringen att anslaget bör ökas med 1 930 miljoner kronor, och år 2016 och 2017 bör det ökas med 1 460 miljoner kronor årligen.

Sammantaget innebär detta att utgifterna under utgiftstaket till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder ökar med nära 13 miljarder kronor 2013, ökar med drygt 1 miljard kronor 2014, minskar med drygt 6 miljarder kronor 2015, ökar med drygt 2 miljarder kronor 2016, samt är i princip oförändrade 2017.

Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2013–2017 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar¹

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning.

	2013	2014	2015	2016	2017
UO 1 Rikets styrelse	0,06	0,21	-0,14	-0,04	-0,04
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2,56	-2,49	-0,13	0,01	0,00
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,09	-0,12	-0,01	0,02	-0,01
UO 4 Rättsväsendet	1,10	-0,09	0,46	0,08	0,01
UO 5 Internationell samverkan	0,01	-0,02	0,00	0,00	0,00
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	0,36	0,37	0,01	-0,11	0,10
UO 7 Internationellt bistånd	-0,65	0,71	0,00	0,00	0,00
UO 8 Migration	0,32	-0,75	-0,58	-0,61	-0,39
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,60	-0,42	-1,88	-0,76	-0,35
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-0,07	0,02	-0,06	-0,06	-0,04
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,42	0,02	0,01	-0,01	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,32	0,45	-0,01	-0,05	0,17
UO 13 Integration och jämställdhet	1,95	0,06	-0,42	0,47	0,05
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,09	-0,75	-2,77	-0,26	-0,02
UO 15 Studiestöd	1,04	0,07	-0,85	-0,24	-0,17
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	2,69	1,87	-0,56	-0,19	-0,65
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,32	-0,01	-0,14	0,00	-0,01
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0,05	0,02	0,00	-0,04	-0,01
UO 19 Regional tillväxt	0,12	-0,05	-0,76	0,71	0,00
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	-0,17	0,25	-0,11	0,02	-0,07
UO 21 Energi	-0,08	0,01	-0,38	0,11	-0,19
UO 22 Kommunikationer	1,95	0,78	2,82	1,78	1,23
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,11	-1,36	-0,74	1,58	-0,06
UO 24 Näringsliv	-0,79	0,30	-0,49	0,11	-0,02
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	1,64	2,10	0,41	-0,16	0,27
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	0,23	-0,23	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	12,87	0,92	-6,31	2,36	-0,21

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte.

¹ Nu föreslagna åtgärder och finansieringar avser förslag i denna proposition och de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

Pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med 2 miljarder kronor 2013 och med 4 miljarder kronor 2014 (se tabell 8.4). För 2015–2017 förväntas den årliga omräkningen bli mellan 3 och 5 miljarder kronor. Omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare. Metoden för pris- och löneomräkningen beskrivs närmare i avsnitt 8.2.3.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden, eftersom flera anslag räknas upp med den allmänna pris- och löneutvecklingen. År 2013 bidrar makroekonomiska förändringar sammantaget till att de takbegränsade utgifterna ökar med 23 miljarder kronor jämfört med 2012. År 2014 ökar utgifterna till följd av sådana förändringar med 1 miljard kronor, vilket beror på att ålderspensionssystemets utgifter minskar detta år (se nedan). År 2015, 2016 och 2017 ökar utgifterna till följd av makroekonomiska förändringar med 20, 14 respektive 21 miljarder kronor.

Flera transfereringar till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen med viss eftersläpning, t.ex. sjukpenningen, föräldrapenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen samt garantipensionen. Det låga resursutnyttjandet till följd av den ekonomiska krisen förde med sig en något svagare pris- och löneutveckling än normalt 2012 och 2013. Från och med 2014 bedöms pris- och löneökningstakten bli högre. Därmed ökar även transfereringsutgifterna i snabbare takt.

De inkomstgrundade pensionerna följer normalt sett inkomstindex, vilket speglar de tre senaste årens reala genomsnittliga inkomstutveckling, med tillägg för inflationen under det senaste året. Nu befinner sig ålderspensionssystemet i en period av balansering på grund av att systemets skulder överstiger dess tillgångar, vilket medför att pensionerna i stället räknas upp med balansindex (se avsnitt 9.2.2).

År 2013 leder den relativt höga ökningstakten av inkomstindex och balanseringen i ålderspensionssystemet till en förhållandevis stor ökning av pensionerna. Sammantaget bidrar den

makroekonomiska utvecklingen till att pensionsutgifterna ökar med nära 14 miljarder kronor 2013.

År 2014 leder makroekonomiska faktorer till att pensionsutgifterna minskar med nära 3 miljarder kronor. Den svagare utvecklingen av pensionerna 2014 beror på en relativt liten ökning av inkomstindex samtidigt som balanstalet är under ett detta år.

År 2015–2017 väntas pensionssystemets tillgångar överstiga dess skulder, vilket bidrar till den högre ökningstakten av pensionsutgifterna dessa år. Från och med 2015 väntas makroekonomiska faktorer öka utgifterna för ålderspensionssystemet med nära 10 miljarder kronor 2015, drygt 17 miljarder kronor 2016 och med nära 16 miljarder kronor 2017.

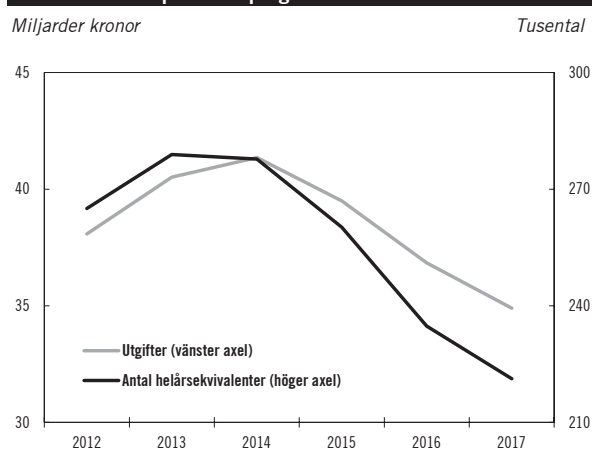
De arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar mot slutet av prognosperioden

Arbetslösheten steg 2012 och 2013 som en följd av inbromsningen i svensk ekonomi. Den högre arbetslösheten är den främsta förklaringen till att volymerna nu beräknas bli högre i arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen 2013 och 2014 (se tabell 8.6), vilket bidrar till högre utgifter dessa år jämfört med 2012. Enligt en grov känslighetsberäkning medför en ökning av arbetslösheten med en tiondel procentenhet att de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna stiger med ungefär 0,6 miljarder kronor. Antagandet förutsätter att ungefär hälften av de arbetslösa deltar i de arbetsmarknadspolitiska programmen, dvs. att deltagandet fortsätter att ligga på dagens nivå. Den faktiska

utgiftsprognosen kan dock avvika från denna tumregel då den förutom mer precisa prognoser över deltagandet i de arbetsmarknadspolitiska programmen innehåller effekter av ny politik och utfallsjusteringar angående volymer och styckkostnader för de olika åtgärderna.

År 2014–2017 väntas arbetsmarknaden återigen förbättras och arbetslösheten sjunka, vilket bidrar till att volymerna i de arbetsmarknadsrelaterade transfereringssystemen minskar fr.o.m. 2014. Till följd av detta väntas utgifterna minska 2015–2017 (se diagram 8.2).

Diagram 8.2 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program¹ samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2012–2017

Anm.: Utfall 2012 och beräknade utgifter/volymer 2013–2017.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.6 Helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem

Tusental	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	217	196	170	147	131	150	169	180	191	197	200	202
Sjuk- och aktivitetsersättning	473	471	458	435	397	354	328	312	299	287	277	269
Arbetslöshetsersättning	178	135	94	131	117	88	91	95	96	92	80	74
Arbetsmarknadspolitiska program ²	135	83	76	117	178	168	174	184	182	168	155	148
Etableringsersättning ³	-	-	-	-	-	4	10	19	24	28	31	30
Ekonomiskt bistånd ⁴	80	77	79	89	96	98	99	100	102	101	96	88
Summa	1 083	961	878	919	918	862	871	890	893	873	839	810

¹ Inklusivt sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² Avser deltagare som uppbär aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller har ett särskilt anställningsstöd. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning eller etableringsersättning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning respektive etableringsersättning.

³ Etableringsersättningen introducerades i december 2010. I tabellen anges därför endast volymer fr.o.m. 2011.

⁴ Avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Egna beräkningar.

Övriga utgiftspåverkande faktorer

En stor del av förändringen av de takbegränsade utgifterna mellan 2012 och 2013 förklaras av andra faktorer än av beslutade, föreslagna och aviserade reformer, pris- och löneomräkningen, samt övriga makroekonomiska förändringar. Dessa övriga faktorer medför att utgifterna ökar med 6 miljarder kronor 2013. Av denna summa utgör knappt 1 miljard kronor volymförändringar inom regelstyrda transfereringssystem. Volymförändringen utgörs främst av ett ökat antal personer med tilläggs- och inkomstpension (se tabell 8.7).

Ökat antal asylsökande

En förklaring till de högre utgifterna är att utgifterna under utgiftsområde 8 Migration beräknas bli högre år 2013 än 2012 på grund av ett ökat antal asylsökande. Detta motverkas delvis av lägre utgifter under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd eftersom en del av kostnaderna för flyktmottagning avräknas från biståndet.

Antalet nya asylsökande i Sverige 2012 var det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet, och antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden (se tabell 8.7). Situationen i Syrien och dess närområde, samt fortsatt svåra förhållanden i t.ex. Afghanistan, Iran och Somalia, driver många människor på flykt. Det har också börjat ske mer omfattande sekundära förflyttningar inom Europa till följd av den ekonomiska krisen.

Utgifterna för asylmottagningen, kommunersättningarna för flyktmottagande och etableringsersättningen beräknas följaktligen stiga kraftigt under prognosperioden. För utgiftsområde 8 Migration beräknas utgifterna öka från drygt 8 miljarder kronor 2012 till drygt 9 miljarder kronor 2017. För utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet beräknas utgifterna öka från knappt 7 miljarder kronor 2012 till drygt 14 miljarder kronor 2017.

Ökat antal sjukfall

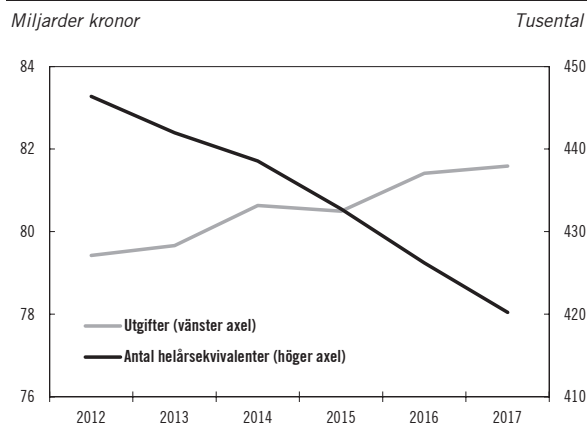
Sjukfrånvarons nivå, mätt som sjukfall, bestäms både av hur många som blir sjukskrivna en viss period (inflödet) och av hur länge sjukskrivningen pågår (varaktigheten). Den totala

sjukfrånvaron¹⁴⁹ fortsätter att minska. Detta beror på en kombination av att färre personer är långtidssjukskrivna och att färre personer beviljas sjukersättning, samt att många personer med sjukersättning fyller 65 år och övergår till ålderspension.

Nybeviljandet av sjuk- och aktivitetsersättning har dock ökat något sedan slutet av 2011. Även antalet personer som får sjukpenning har ökat sedan 2011. Antalet nya sjukfall (inflödet) beräknas bli fortsatt högt under 2013 och 2014 (en ökning med 7 procent per år). År 2015–2017 bedöms antalet sjukpenningdagar vara relativt konstant, med en årlig uppräkningsstakt i linje med befolkningsökningen (se tabell 8.6).

De samlade utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas öka 2013–2017 (se diagram 8.3). Att utgifterna ökar trots att den totala sjukfrånvaron minskar beror på att ersättningsnivåerna i systemen räknas upp med den allmänna pris- och löneutvecklingen (se ovan under Övriga makroekonomiska förändringar).

Diagram 8.3 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning¹ samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2012–2017

Anm.: Utfall 2012 och beräknade utgifter 2013–2017.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. och 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Källa: Egna beräkningar.

Fler barn och pensionärer

Antalet personer med inkomst- och tilläggs-pension beräknas öka markant framöver, vilket

¹⁴⁹ Mäts med ohälsotalet som anger hur många heldagar per år befolkningen (16–64 år) i genomsnitt uppbär sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning.

huvudsakligen beror på demografiska faktorer. Trots att det totala antalet pensionärer ökar kraftigt de kommande åren väntas antalet pensionärer med garantipension eller bostadstillägg minska något 2013–2017. Det beror på att fler nytillkomna pensionärer har inkomstgrundad pension och att de generellt sett har en högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer. De nytillkomna pensionärerna väntas därför inte erhålla garantipension och bostadstillägg i samma utsträckning som dagens pensionärer.

Antalet uttagna föräldrapenningdagar har ökat kontinuerligt under 2000-talet och beräknas fortsätta öka framöver. Ökningen beror framför allt på att fler barn föds. Det ökade barnafödan-

det medför även att antalet barnbidrag väntas öka 2012–2017.

Hög EU-avgift

Ytterligare en förklaring till de högre utgifterna till följd av övriga faktorer är att Europaparlamentet den 12 december 2012 fastställde EU:s årsbudget för 2013. Till följd av detta beslut, och då ytterligare utgiftsökningar (och tilläggsbudgetar) sannolikt är att vänta under 2013, har prognosen för Sveriges avgift till Europeiska unionen för 2013 höjts. Vidare blev utfallet för Sveriges avgift till Europeiska unionen för 2012 högre än de medel som anvisats. Sammantaget innebär detta att avgiften beräknas bli 5,8 miljarder kronor högre 2013 än 2012.

Tabell 8.7 Volymer inom olika transfereringssystem

Utgifts- område	Köns- fördelning Utfall 2011	Köns- fördelning Utfall 2012	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos					
					2013	2014	2015	2016	2017	
8	Asylsökande, genom- snittligt antal inskrivna	37,0%kv 63,0%m	38,3%kv 61,7%m	34 600	38 000	40 600	42 100	39 600	37 700	37 500
9	Antal personer med assistansersättning	46,4%kv 53,6%m	46,1%kv 53,9%m	15 900	15 900	15 800	15 900	15 900	15 900	15 900
10	Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	61,6%kv 38,4%m	62,5%kv 37,5%m	36,0	40,7	44,6	48,2	50,2	51,3	52,0
10	Antal rehabiliterings- penningdagar (netto), miljoner	64,0%kv 36,0%m	65,8%kv 34,2%m	2,1	2,3	2,5	2,7	2,8	2,9	2,9
10	Antal personer med sjukersättning	59,6%kv 40,4%m	59,4%kv 40,6%m	391 000	358 500	338 500	321 500	307 300	296 000	286 700
10	Antal personer med aktivitetsersättning	47,4%kv 52,6%m	47,0%kv 53,0%m	26 200	27 700	29 300	30 100	30 300	30 400	30 200
10	Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som erhåller bostadstillägg	54,7%kv 45,3%m	54,2%kv 45,8%m	125 200	119 800	118 200	118 600	118 900	119 300	119 600
11	Antal personer med garantipension	80,2%kv 19,8%m	80,1%kv 19,9%m	817 100	805 000	762 200	771 600	770 400	731 000	691 400
11	Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	79,7%kv 20,3%m	79,0%kv 21,0%m	254 000	264 700	270 500	270 100	262 200	251 600	247 100
ÅP	Antal personer med tilläggs pension	52,2%kv 47,8%m	52,2%kv 47,8%m	1 807 600	1 865 500	1 919 900	1 970 100	2 012 000	2 040 600	2 057 700
ÅP	Antal personer med inkomstpension	49,5%kv 50,5%m	49,6%kv 50,4%m	942 100	1 061 500	1 176 700	1 285 700	1 389 200	1 485 500	1 576 500
12	Antal barnbidrag	92,6%kv 7,4%m	92,1%kv 7,9%m	1 676 500	1 691 400	1 719 500	1 752 900	1 789 500	1 826 800	1 864 900
12	Antal uttagna föräldra- penningdagar (netto), miljoner	76,3%kv 23,7%m	75,6%kv 24,4%m	50,3	50,8	51,5	52,6	53,8	54,9	56,0
12	Antal uttagna tillfälliga föräldrapeningdagar (netto), miljoner	59,1%kv 40,9%m	58,8%kv 41,2%m	5,9	5,8	6,6	6,5	6,4	6,4	6,4
13	Antal personer med etableringsersättning	48,0%kv 52,0%m	46,0%kv 54,0%m	4 800	12 500	23 500	30 600	35 600	38 900	37 300
15	Antal personer med studiehjälp	48,6%kv 51,4%m	48,5%kv 51,5%m	467 500	444 600	423 600	407 900	395 600	393 000	396 100
15	Antal personer med studiemedel ¹	59,8%kv 40,2%m	59,6%kv 40,4%m	500 200	502 300	509 500	538 000	521 200	502 900	488 500

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal om inte annat anges. Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, vilka redovisas i avsnitt 4.

¹ Bruttoräknat antal. Avser volymer som ligger till grund för anslagens utgiftsprognos, vilket kan avvika från volymer bakom anslagsprognosen. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknat var antalet studiemedelstagare 465 100 personer 2011 och 467 200 personer 2012.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.4 Risker för annan utgiftsutveckling

Det finns betydande risker för en annan utgiftsutveckling än den som förutses i prognosen. Det finns risk att den ekonomiska utvecklingen i Sverige blir en annan än vad som bedöms i denna proposition. Utöver risken för en annan ekonomisk utveckling finns det ett antal faktorer som är särskilt svåra att prognosticera, exempelvis sjukfrånvaron, migrationsflödena, utvecklingen av kostnaderna för ålderspensionen och EU-avgiften. Nedan beskrivs dessa områden närmare.

Sjukfrånvaron har historiskt varierat mycket kraftigt, vilket gör att den är svår att prognosticera. Regeringen har oftast använt en prognosmetod som relativt mekaniskt anpassar prognosen till senast kända utfall. När t.ex. inflödet har ökat går det relativt väl att förutse vilken effekt det kommer att ha på de långsiktiga utgifterna. Däremot är det mycket svårare att förutse om inflödet kommer att öka eller inte i framtiden. Detta har inneburit att det funnits en tendens att underskatta både ned- och uppgångar. Att försöka förutse när en vändning kommer innebär dock att det introduceras ett stort mått av osäkerhet i prognosen. Som ett exempel underskattades utgifterna för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning för 2012 med 4,3 miljarder kronor i regeringens första prognos (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2). I nuvarande prognos har regeringen antagit att den höga tillväxttakten för nya sjukfall (7 procent per år) som påvisats under 2012 och inledningsvis 2013, kommer att fortsätta t.o.m. 2014. Längre fram i prognosperioden baseras beräkningarna på ett nyinflöde i nivå med 2014, men med en årlig uppräkningsstakt i linje med befolkningsökningen.

Utgiftsutvecklingen under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet avgörs huvudsakligen av hur många som söker asyl i Sverige samt av antalet anhöriginvandrare. Prognoser över hur många som kommer att söka asyl är förknippade med en hög grad av osäkerhet. Antalet asylsökande kan variera kraftigt från ett år till ett annat, och har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 17 500 och 43 900 sökande per år. Variationen förklaras av omvärldsförändringar (situationen i ursprungsländer och i andra mottagarländer), samt förändringar av svensk politik och

rättspraxis. Utvecklingen har under det senaste decenniet drivits av bl.a. kriser i Irak och Syrien samt visumlättnader för västra Balkan. På senare år har den relativa ekonomiska utvecklingen i mottagarländerna också spelat en allt större roll, med den ekonomiska krisen i Sydeuropa framstår Sverige som mer attraktivt än många andra europeiska länder. År 2012 utmärker sig under 2000-talet genom att det då kom ett stort antal asylsökande till Sverige och även 2013 bedöms antalet asylsökande bli högt. Enligt ett räkneexempel som Migrationsverket har gjort kan en ökning av antalet asylsökande med 10 procent 2014 leda till ett ökat behov på ca 10 procent på anslagen *Migrationsverket* samt *Ersättningar och boendekostnader* under utgiftsområde 8 Migration, samt till ett ökat behov på ca 6 procent för anslaget *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, vilket motsvarar 1,1 miljarder kronor.¹⁵⁰ Utgifterna för 2012 under utgiftsområde 8 Migration samt utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet underskattades med 2,9 miljarder kronor respektive 2,0 miljarder kronor i regeringens första prognos (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2). I denna proposition antas antalet nyanlända asylsökande bli 48 000 per år 2014–2017.

Utgiftsprognosen för ålderspensionssystemet vid sidan av stadsbudgeten är på medellång sikt behäftad med stor osäkerhet eftersom den till stor del styrs av den makroekonomiska utvecklingen och inkomstpensionssystemets finansiella ställning. Sedan 2010 befinner sig pensionssystemet i balansering, vilket innebär att pensionerna inte uppräknas i takt med inkomstindex utan följer balansindex (se avsnitt 9.2.2). Systemet med balansering har skapat stora svängningar i utgifterna mellan år, exempelvis ökar de kraftigt 2013 (4,1 procent). Ökningen har bidragit till en försvagning av pensionssystemets finansiering, vilket leder till en sänkning av de utbetalda pensionerna med 2,7 procent 2014.

¹⁵⁰ Det är viktigt att understryka att myndighetens bedömning endast är att betrakta som räkneexempel, då utgifterna är beroende av en bred uppsättning antaganden. Till exempel påverkas utgifterna av praxis och sammansättningen bland sökande. Personer som beviljas uppehållstånd vistas generellt sett kortare tid i Migrationsverkets mottagande än personer som får avslag och överklagar avvísings- eller utvisningsbeslutet till domstol.

Volatiliteten gör att utgifterna är svåra att prognosticera: t.ex. överskattades pensionsutgifterna för 2012 med 3,2 miljarder kronor i regeringens första prognos (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2).

Även prognosen för Sveriges avgift till Europeiska unionen är behäftad med viss osäkerhet. Avgiften är direkt abhängig de faktiska utgifterna på EU-budgeten och hur stor andel av denna som Sverige ska finansiera. EU:s årsbudget beslutas först i november eller december året före budgetåret. Dessutom tillkommer ändringsbudgetar som beslutas under det aktuella året. Sveriges andel påverkas bl.a. av hur Sveriges tillväxt utvecklar sig i förhållande till övriga medlemsstater. Vidare påverkas avgiften av storleken och utvecklingen av Sveriges mervärdesskattbas, samt av inkomster från tulluppbörden. Prognosen för avgiften 2012 överskattades med 1,4 miljarder kronor i regeringens första prognos (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2).

Mot slutet av prognosperioden beräknas antalet personer som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag, s.k. helårsekvivalenter, minska.¹⁵¹ Minskningen beror på lägre volymer i de arbetsmarknadsrelaterade försörjningssystemen samt i sjuk- och aktivitetsersättningen. År 2017 beräknas helårsekvivalenterna vara 57 000 färre än 2012. Om volymminskningen inte materialiseras i den takt som prognoserna förutspår kommer statens utgifter att öka. Exempelvis skulle utgifterna öka med ca 10 miljarder kronor 2017 jämfört med den aktuella prognosen om antalet personer som får ersättning skulle vara lika många 2017 som 2012.¹⁵²

¹⁵¹ Helårspersoner i åldrarna 20–64 som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag, såsom sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension), ersättning vid arbetslöshet och ekonomiskt bistånd.

¹⁵² Beräkningen är översiktlig och ska därför enbart ses som en indikation på hur mycket utgifterna skulle kunna öka vid en alternativ volymutveckling.

8.2 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

I 2013 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2013–2017. I tabell 8.8 redovisas den totala utgiftsförändringen för 2014–2017 jämfört med beräkningen i vårpropositionen, fördelad på olika förklaringsfaktorer. Av tabellen framgår att prognosen för de takbegränsade utgifterna har reviderats upp med knappt 8 respektive drygt 10 miljarder kronor 2014 och 2015 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. För 2016 och 2017 har utgiftsprognosen reviderats upp med drygt 15 respektive drygt 17 miljarder kronor. Den nya bedömningen påverkar budgeteringsmarginalen i motsatt riktning. Till följd av att vissa av förändringarna motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket skiljer sig förändringen av budgeteringsmarginalen något från förändringen av de takbegränsade utgifterna (se vidare avsnitt 5.4).

De förändringarna som föranleds av nya reformer redovisas i avsnitt 8.2.1, medan förändringar till följd av andra faktorer redovisas i avsnitt 8.2.2.

Tabell 8.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017
Takbegränsade utgifter 2013 års ekonomiska vårproposition	1 083,0	1 094,9	1 108,3	1 138,9
Beslut/reformer	3,1	4,2	4,7	4,3
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	-0,2	0,1	0,0
Övriga makroekonomiska förändringar	-2,8	-2,4	1,9	6,0
Volymförändringar	5,4	6,5	7,5	6,8
Tekniska förändringar ¹	2,1	1,8	1,6	0,9
Minskning av anslagsbehållningar	-1,3	-0,4	-0,9	-0,9
Övrigt	1,3	1,7	0,2	0,3
Total utgiftsförändring	7,7	10,1	15,2	17,4
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2014	1 090,7	1 105,0	1 123,5	1 156,4

¹ De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.4.

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.9 redovisas förändringarna av utgiftsramarna för 2014–2017 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Utgifterna inom

respektive utgiftsområde har ändrats till följd av förslag om nya reformer, förändrade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymer

inom vissa regelstyrda transfereringssystem och övriga faktorer.

Tabell 8.9 Förändring av utgiftsramar 2014–2017 jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2014	Varav			Övrigt ¹ 2014	Total förändring 2015	Total förändring 2016	Total förändring 2017
		Beslut/reform 2014	Makro 2014	Volym 2014				
1 Rikets styrelse	652	209			442	53	53	49
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	444	169	-62	237	100	115	96	31
3 Skatt, tull och exekution	16	16				3	24	17
4 Rättsväsendet	0					-103	-103	-105
5 Internationell samverkan	-18	-18				-18	-18	-18
6 Försvar och samhällets krisberedskap	209	209				293	434	530
7 Internationellt bistånd	712	-2	-130		844	1 269	1 194	1 165
8 Migration	-1 168	206	-2	-1 371		-1 988	-2 654	-3 675
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-1 808	-1 345	127	-90	-500	-1 924	-2 103	-2 444
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	5 786	3	-122	6 012	-107	7 555	9 097	9 981
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-64	18	-107	24		-103	-546	-835
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	831	466	-187	610	-58	637	517	657
13 Integration och jämställdhet	-1 353	-422	-31	-858	-43	-1 635	-1 079	-1 579
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-765	386	-822		-329	-762	-387	701
15 Studiestöd	647	297	-54	904	-500	845	736	61
16 Utbildning och universitetsforskning	604	813			-209	983	1 046	936
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	29	29				17	23	17
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	24	24				45	26	16
19 Regional tillväxt	-19	-19				-19	-19	-19
20 Allmän miljö- och naturvård	114	114				120	119	115
21 Energi	44	49	-5			199	195	201
22 Kommunikationer	-153	-153				-228	-141	-132
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1 175	-1 249	74			-759	-384	-377
24 Näringsliv	80	80				74	77	77
25 Allmänna bidrag till kommuner	5 781	3 191			2 590	6 186	6 025	6 310
26 Statsskuldräntor m.m.	1 344	15			1 329	4 417	1 787	2 673
27 Avgiften till Europeiska unionen	1 192				1 192	1 433	53	-12
Minskning av anslagsbehållningar	-1 314				-1 314	-1 365	-852	-929
Summa utgiftsområden	10 670	3 085	-1 321	5 468	3 437	15 341	13 215	13 412
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-1 580		-1 493	-87		-804	3 763	6 698
Takbegränsade utgifter	7 750	3 070	-2 814	5 381	2 112	10 120	15 191	17 437

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2014.

¹ Inklusive tekniska förändringar. De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.4.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.1 Nya föreslagna och aviserade reformer för 2014–2017

För varje utgiftsområde sammanfattas i detta avsnitt anslagseffekterna av de reformer som regeringen föreslår för 2014 och aviserar för 2015–2017 (se tabell 8.10). Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2013 års ekonomiska vårproposition. Avsnittet omfattar inte de anslagseffekter som orsakas av pris- och löneomräkning, övriga makroekonomiska förändringar eller ändrade volymer i transfereringssystemen (se avsnitt 8.2.2). Vidare innehåller avsnittet inte någon redovisning av de förslag som regeringen lämnar i propositionen Höständringssbudget för 2013 (prop. 2013/14:2). Budgeteffekterna av förslagen i den senare propositionen framgår dock av tabell 8.10.

De reformer som föreslås i denna proposition medför en ökning av anslagsmedlen med 3,1 miljarder kronor 2014. År 2015–2017 beräknas ökningen till 4,2 miljarder kronor, 4,7 miljarder kronor respektive 4,3 miljarder kronor. Till detta kommer anslagsförändringar på 2,1 miljarder kronor år 2014 som innebär en teknisk justering av utgiftstaket. Motsvarande belopp för 2015–2017 är 1,8; 1,6 respektive 0,9 miljarder kronor. Anslagsökningarna uppgår 2014 till sammanlagt 12,6 miljarder kronor och anslagsminskningarna till 7,8 miljarder kronor. Regeringen prioriterar i denna proposition på budgetens utgiftssida:

- stödja tillväxt och varaktigt öka sysselsättningen,
- satsa på kunskap och stärkt konkurrenskraft,
- stärka välfärd och sammanhållning, samt
- skydda miljö och klimat.

Under respektive utgiftsområde redovisas huvudsakligen föreslagna eller aviserade reformer med en större anslagspåverkan (se vidare tabell 8.10). I normalfallet förutsätts att de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar. För närmare beskrivningar av reformerna hänvisas till respektive utgiftsområdesbilaga.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Under 2014 hålls allmänna val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige. I syfte att genomföra insatser för ett högt valdeltagande föreslår regeringen att anslaget *Allmänna val och demokrati* ökas med 60 miljoner kronor 2014.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Anslaget *Bidragfastigheter* används för underhållskostnader och löpande driftunderskott för de bidragfastigheter som förvaltas av Statens fastighetsverk. Med bidragfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Dessa innefattar de kungliga slotten, herrgårds- och fästningsmiljöer, ruiner, kloster, Vasaminnen samt två världsarv. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 150 miljoner kronor 2014. Ökningen finansieras genom att Statens fastighetsverk betalar in en del av sitt balanserade resultat för 2013 till staten. Tillskottet ska användas för vissa fastigheter vars underhåll är eftersatt.

I syfte att säkerställa Finansinspektionens möjligheter att övervaka finansmarknaden och bidra till finansiell stabilitet föreslår regeringen att anslaget *Finansinspektionen* ökas med 34 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknar regeringen att anslaget ökas med 67 miljoner kronor, 2016 och 2017 med 100 miljoner kronor respektive år.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Regeringen föreslår att anslaget *Polisorganisationen* ökas med 100 miljoner kronor 2014 till följd av visst underskott. Regeringen föreslår samtidigt att anslaget *Kriminalvården* minskas med 100 miljoner kronor 2014 som finansiering till ovan nämnda förslag. Minskningen bedöms inte nämnvärt påverka myndighetens verksamhet.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Det krävs ytterligare arbete innan den nya insatsorganisationen kan sägas vara helt på plats. En

förutsättning för ett kostnadseffektivt och flexibelt personalförsörjningssystem för insatsorganisationen är en högre andel tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T). Regeringen föreslår därför att anslaget *Förbandsverksamhet och beredskap* tillförs medel motsvarande 200 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 och 500 miljoner kronor fr.o.m. 2017 för att underlätta genomförandet av omställningen. Satsningen reserveras för förbandsverksamhet och bör inriktas mot att stärka genomförandet av insatsorganisationen och därmed öka försvarets förmåga. Framför allt ska åtgärder för att rekrytera, utbilda och behålla tidvis tjänstgörande personal prioriteras.

Utgiftsområde 8 Migration

Regeringen bedömer att antalet asylsökande kommer att öka i jämförelse med vad som tidigare beräknats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Migrationsverket* ökas med 320 miljoner kronor 2014. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 208 miljoner kronor 2015, 303 miljoner kronor 2016, och med 282 miljoner kronor 2017.

Genom att tilldela Migrationsverket ökade medel begränsas handläggningstiderna för asylärenden, vilket möjliggör minskade anslag för ersättningar och bostadskostnader för asylsökande jämfört med nuvarande dimensionering. Regeringen föreslår därför att anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* minskas med 134 miljoner kronor 2014. Regeringen beräknar att anslaget minskas med 593 miljoner kronor 2015, 1 137 miljoner kronor 2016, och med 1 479 miljoner kronor 2017.

I regeringens proposition Kommunalt mottagande av ensamkommande barn (prop. 2012/13:162) föreslås att lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ändras så att Migrationsverket får utvidgade möjligheter att anvisa asylsökande ensamkommande barn till en kommun som inte har en överenskommelse med Migrationsverket om mottagande av ensamkommande barn. Lagändringen förväntas påverka bostadskostnader för ensamkommande barn, då reformen möjliggör utökad användning av schabloniserad ersättning. Regeringen föreslår därför att anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* minskas med 81 miljoner kronor 2014.

Regeringen beräknar att anslaget minskas med 118 miljoner kronor per år 2015–2017.

För att förhindra att delar av etableringstiden då individen har rätt till etableringsinsatser och etableringsersättning har förbrukats när individen blir kommunmottagen, bör etableringsplanens start flyttas fram för personer boende i anläggningsboende. Etableringsplanen bör starta i anslutning till att personen blir kommunmottagen eller senast en månad efter mottagandet, i stället för inom två månader från att uppehållstillstånd beviljats som gäller i dag. Ändringen innebär att personen får dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. så länge han eller hon är inskriven i Migrationsverkets mottagande. Regeringen föreslår därför att anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* ökas med 111 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas utgifterna öka med samma belopp och 2016 och 2017 beräknas de öka med 108 respektive 107 miljoner kronor.

En ny fond inom asyl-, integrations- och migrationsområdet inrättas för perioden 2014–2020 inom ramen för EU:s fleråriga budgetram. Fonden föreslås stödja åtgärder som avser asyl, laglig migration och integration av tredjelandsmedborgare samt insatser för återsändande. Regeringen beräknar därför att anslaget *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* ökas med 135 miljoner kronor 2015, 187 miljoner kronor 2016 och 156 miljoner kronor 2017.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

I syfte att förbättra vården för personer med långvarig eller kronisk sjukdom föreslår regeringen att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 50 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas anslaget ökas med 100 miljoner kronor och för 2016 och 2017 med 150 miljoner kronor per år.

I syfte att säkerställa en långsiktig kostnadskontroll och fortsatt god tillgång till kostnadseffektiva läkemedel har Socialdepartementet och Läkemedelsindustriföreningen kommit överens om att utveckla den svenska takprismodellen för äldre läkemedel samt att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket ska utveckla den värdebaserade prissättningen. Regeringen avser att återkomma när det gäller hur den utvecklade

takprismodellen ska regleras. Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* ska minskas med 470 miljoner kronor 2014. År 2015–2017 beräknas anslaget minskas med 740 miljoner kronor, 985 miljoner kronor respektive 1 175 miljoner kronor. Samtidigt anser regeringen att det behövs åtgärder som dels syftar till att främja god tillgång till kostnadseffektiva läkemedel, dels till att stimulera forskning och innovation. Med anledning av detta föreslår regeringen ett tillskott på 54 miljoner kronor 2014, varav en stor del går till anslaget *Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket*. För 2015 beräknas satsningen innebära ett tillskott på 118 miljoner kronor och för 2016 och 2017 107 miljoner kronor per år, varav en stor del går till anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård*. Resurstillskottets syfte är bl.a. att stärka arbetet mot antibiotikaresistens och att utveckla läkemedelsstatistiken.

I propositionen Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd (prop. 2012/13:109) föreslog regeringen att personer som vistas i Sverige utan tillstånd ska ges samma tillgång till subventionerad sjukvård som asylsökande. Lagförslagen trädde i kraft den 1 juli 2013. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör kommunsektorn kompenseras för de kostnader som förslaget medför. Av denna anledning föreslår regeringen att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* minskas med 450 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp. För 2015–2017 beräknas anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* minskas med 300 miljoner kronor per år och anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp.

I propositionen Patientrörlighet i EU – förslag till ny lagstiftning (prop. 2012/13:150) föreslog regeringen att landstingen och kommunerna övertar kostnadsansvaret för vissa ersättningar för gränsöverskridande vård. Lagförslagen träder i kraft den 1 oktober 2013. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör kommunsektorn kompenseras för de kostnader som förslaget medför. Regeringen föreslår därför att anslaget *Sjukvård i internationella förhållanden* minskas med 93 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till

kommuner ökas med motsvarande belopp. För 2015–2017 beräknas anslaget *Sjukvård i internationella förhållanden* minskas med 162 miljoner kronor, 222 miljoner kronor respektive 262 miljoner kronor och anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp.

En ny myndighet – E-hälsomyndigheten – ska inrättas den 1 januari 2014. Den verksamhet som det statliga bolaget Apotekets Service AB bedriver gentemot apoteksaktörerna kommer fortsättningsvis att bedrivas av den nya myndigheten. Myndigheten ska få ett förvaltningsanslag framför allt för sådan verksamhet som bolaget i dag driver med medel från statens budget. Mot denna bakgrund föreslås anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* minskas med 93 miljoner kronor 2014 och det nya anslaget *E-hälsomyndigheten*, som föreslås föras upp på budgeten 2014, ökas med motsvarande belopp. Samma belopp beräknas för 2015–2017.

En ny myndighet – Folkhälsomyndigheten – ska inrättas den 1 januari 2014. Myndigheten tar över de verksamheter som i dag utförs av Smittskyddsinstitutet och Statens folkhälsoinstitut samt vissa verksamheter vid Socialstyrelsen. I samband med detta avvecklas Smittskyddsinstitutet och Statens folkhälsoinstitut. Dessa myndigheters anslagsmedel, motsvarande 335 miljoner kronor per år, föreslås föras till det nya anslaget *Folkhälsomyndigheten*, vilket föreslås föras upp på budgeten 2014. Samma belopp beräknas för 2015–2017. Regeringen föreslår därmed också att anslagen *Smittskyddsinstitutet* och *Statens folkhälsoinstitut* inte tas upp på budgeten fr.o.m. 2014.

Kostnaden för att anpassa bilar för personer med funktionsnedsättning har ökat. För att kunna bevilja bilstöd i den omfattning som väntas efterfrågas 2014 behöver ytterligare medel tillföras anslaget *Bilstöd till personer med funktionsnedsättning*. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 80 miljoner kronor 2014.

I propositionen Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet (prop. 2012/13:94) föreslog regeringen ändringar i socialtjänstlagen (2001:453) i syfte att bl. a. stärka möjligheterna för personer med ekonomiskt bistånd att försörja sig själva genom arbete. Lagförslagen trädde i kraft den 1 juli 2013. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör kommunsektorn kompenseras för de kostnader som förslagen

medför. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* minskas med 320 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp. År 2015–2017 beräknas anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* minskas med 210 miljoner kronor per år, samtidigt som anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknas ökas med motsvarande belopp respektive år.

Regeringen har beslutat att räkna upp schablonbeloppet för assistansersättningen med fem kronor från 2013 års belopp. Uppräkningen är lägre än vad som tidigare prognosticerats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas med 248 miljoner kronor för 2014. Till följd av detta beräknas anslaget minskas med 254 miljoner kronor 2015, med 259 miljoner kronor 2016 och med 263 miljoner kronor 2017.

I syfte att förbättra möjligheterna för barn i ekonomiskt utsatta hushåll till att delta i fritidsaktiviteter avser regeringen att under 2014 införa en fritidspeng. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med 41 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med 81 miljoner kronor fr.o.m. 2015. Reformen finansieras genom att anslaget *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* minskas med 41 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas minskas med 61 miljoner kronor 2015 och med 41 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen föreslår en förstärkning av det sista året av den samlade ANDT-strategin för 2011–2015. Till följd av detta beräknas anslaget *Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak, samt spel* ökas med 185 miljoner kronor 2015, samtidigt som anslaget *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* beräknas minskas med 185 miljoner kronor 2015.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Arbetsgivaren spelar en mycket viktig roll i att möjliggöra för en enskild anställd att återgå i arbete efter sjukfrånvaro. För att fler enskilda ska få bättre möjlighet till stöd anser regeringen att det finns behov av att stödja arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar i syfte att underlätta

återgång i arbete. Tyvärr har företagshälsovårds-satsningen inte blivit det stöd till arbetsgivare som var avsikten. En anledning kan vara att satsningen inte har gått direkt till arbetsgivarna, vilket kan ha bidragit till att avsatta medel inte använts. För att förbättra stödet till arbetsgivare avser regeringen att ersätta nuvarande bidrag till företagshälsovården med ett bidrag direkt till arbetsgivare så att den anställdes arbetsförmåga tidigt kan tillvaratas på arbetsplatsen och på så sätt öka möjligheterna till att tidigt återgå i arbete. Med anledning av detta förslag föreslås att anslaget *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* minskas med 334 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas till följd av förslagen minskas med 314 miljoner kronor 2015 samt med 264 miljoner kronor per år 2016 och 2017.

Försäkringskassan har en ansträngd ekonomi, bl.a. till följd av ett ökat inflöde av ärenden inom ohälsoområdet, föräldraförmånerna och aktivitetsstödet. I syfte att undvika negativa verksamhetskonsekvenser i form av bl.a. försämrad tillgänglighet, längre handläggningstider, sänkta kontrollnivåer och minskat förtroende, föreslår regeringen att anslaget *Försäkringskassan* ökas med 170 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med 150 miljoner kronor 2015 och med 100 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har lägst ekonomisk standard föreslår regeringen en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget. Höjningen innebär att det särskilda bidraget höjs med 200 kronor till 1 500 kronor per månad för ett barn, med 250 kronor till 2 000 kronor per månad för två barn och med 300 kronor till 2 650 kronor per månad för tre eller flera barn. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bostadsbidrag* ökas med 466 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med 441 miljoner kronor 2015, 433 miljoner kronor 2016 och med 421 miljoner kronor 2017.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

I april 2013 enades regeringspartierna och Miljöpartiet de gröna om att se över vissa

bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) i syfte att ytterligare lyfta fram barnrättsperspektivet och principen om barnets bästa. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under 2014. De anslag som berörs är *Kommunersättningar vid flyktingmottagande, Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare, Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* samt *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Förslagen innebär 2014 en sammanlagd utgiftsökning om 12 miljoner kronor på de ovan nämnda anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. År 2015–2017 beräknas anslagen ökas med 65, 119 respektive 161 miljoner kronor.

Regeringen föreslår en komplettering av den prestationsbaserade ersättning till kommuner som sluter överenskommelser om flyktingmottagande som aviserades i budgetpropositionen för 2013. Förslaget innebär att anslaget *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* ökas med 53 miljoner kronor 2014. År 2015–2017 beräknas anslaget ökas med 44, 35 respektive 30 miljoner kronor.

Som en följd av förslaget att under utgiftsområde 8 Migration avsätta medel för att flytta fram etableringsplanens start för dem som bor i anläggningsboende föreslås anslaget *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* minskas med 287 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas anslaget minskas med samma belopp. År 2016 och 2017 beräknas anslaget ökas med 8 respektive 10 miljoner kronor. Anslaget *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* föreslås minskas med 209 miljoner kronor 2014. År 2015 och 2016 beräknas anslaget minskas med 222 respektive 9 miljoner kronor. År 2017 beräknas anslaget ökas med 11 miljoner kronor. Regeringen avser vidare att återkomma till riksdagen med ett förslag om avskaffande av den s.k. sfi-bonusen under första halvåret 2014. Med anledning därav föreslår regeringen att anslaget *Integrationsåtgärder* minskas med 50 miljoner kronor 2014. År 2015–2017 beräknas anslaget minskas med 100 miljoner kronor per år.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Regeringen föreslår att stöd införs för att öka antalet unga som anställs med de yrkesintroduktionsavtal som tecknats av arbetsmarknadens parter. Förslagen innebär att utgifterna ökas med 95 miljoner kronor 2014. År 2015–2017 beräknas utgifterna ökas med 122, 212 respektive 319 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att det högre studiebidraget för ungdomar i jobbgarantin för unga samt jobb- och utvecklingsgarantin förlängs. Då detta bedöms minska deltagarantalet i garantierna föreslås utgifterna inom utgiftsområdet minskas med 104 miljoner kronor 2014 och beräknas minskas med 52 respektive 25 miljoner kronor 2015 och 2016.

Regeringen föreslår vidare att möjligheterna till programinsatser, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas blir permanenta. Regeringen föreslår därför att utgifterna ökas med 97 miljoner kronor 2014 och beräknas ökas med 96 miljoner kronor 2015 samt med 95 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Utöver detta föreslår regeringen stärkta anställningsstöd för långtidsarbetslösa. Regeringen föreslår att en möjlighet till tvååriga särskilda anställningsstöd införs. Vidare föreslås det förhöjda handledarstödet för detta anställningsstöd i sysselsättningsfasen permanentas 2015 och framåt. Sammantaget föreslås utgifterna ökas med 172 miljoner kronor 2014 och de beräknas ökas med 416, 424 respektive 448 miljoner kronor 2015–2017. Bruttoförändringarna är dock betydligt större.

Regeringen föreslår en satsning på tillfälliga anställningar vid Samhall för individer i sysselsättningsfasen med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Förslaget innebär att regeringen föreslår ökade nettoutgifter med 94 miljoner kronor 2014 och utgifterna beräknas ökas med 91, 89 respektive 86 miljoner kronor 2015–2017.

Vidare föreslår regeringen att anslaget *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* tillförs 50 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med motsvarande belopp 2015 och 2016. Samtidigt föreslår regeringen att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* minskas med 50 miljoner kronor 2014 och beräknas minskas med motsvarande

belopp fr.o.m. 2015. Förslaget innebär att resurser inte längre beräknas under anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för tidiga coachningsinsatser, s.k. LOV C, för deltagare utanför jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

Som en följd av förslaget att på utgiftsområde 8 Migration avsätta medel för att senarelägga etableringsplanens start för dem som bor i anläggningsboende beräknas anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskas med 136 miljoner kronor 2016 och 2017. Anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* beräknas minskas med 59 miljoner kronor 2016 och med 62 miljoner kronor 2017.

Den 1 januari 2014 inleds den nya programperioden 2014–2020 för EU:s strukturfonder. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020*, förs upp på budgeten med 50 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas föras upp med 126 miljoner kronor 2015, 632 miljoner kronor 2016 och med 1 140 miljoner kronor 2017. Finansieringen föreslås ske från anslaget *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* som föreslås minskas med 50 miljoner kronor 2014 och beräknas minskas med 126 miljoner kronor 2015, 632 miljoner kronor 2016 samt 1 140 miljoner kronor 2017.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Budgetlagens (2011:203) bestämmelser om förväntad förlust kommer att tillämpas på all nyutlåning av studielån fr.o.m. den 1 januari 2014. Den förändrade hanteringen innebär att den totala utgiftsnivån på utgiftsområdet minskar, framför allt till följd av att utgifterna för studiemedelsräntor kommer att nettoredovisas. Förändringen får ingen påverkan på statens budgetsaldo eller statens finansiella sparande. Till följd av reformen föreslår regeringen att de nya anslagen *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* förs upp på budgeten med 1 515 respektive 1 600 miljoner kronor 2014. År 2015–2017 beräknas anslagen föras upp med 1 566, 1 499 och 1 502 miljoner kronor respektive 916, 984 och 1 267 miljoner kronor. Samtidigt avslutas anslaget *Studiemedelsräntor*. För att den förändrade hanteringen inte ska få

någon effekt på de takbegränsade utgifterna föreslås tekniska justeringar av utgiftstaket motsvarande differensen mellan anslagsbelastningen beräknad enligt den nya respektive den gamla beräkningsmodellen.

För att motivera arbetslösa ungdomar att återuppta sina grundskole- eller gymnasiestudier anser regeringen att den tillfälliga satsningen, som möjliggör för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år att kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlet, bör förlängas med ett år. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel*, *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 129 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknar regeringen att anslagen ökas med 66 miljoner kronor och 2016 med 34 miljoner kronor.

I syfte att öka möjligheterna till omställning och stärka arbetslinjen föreslår regeringen att fribeloppet höjs med 30 000 kronor per kalenderår fr.o.m. den 1 januari 2014. Till följd av förslaget föreslår regeringen att anslagen *Studiemedel*, *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 54 miljoner kronor för 2014. För 2015–2017 beräknar regeringen att anslagen ökas med 55, 56 respektive 58 miljoner kronor. Regeringen anser också att möjligheten till omställning genom studier bör ökas ytterligare och föreslår därför att den övre åldersgränsen inom studiemedelsystemet höjs från 54 år till 56 år fr.o.m. den 1 juli 2014. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel*, *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 35 miljoner kronor 2014. För 2015–2017 beräknar regeringen att anslagen ökas med 70 miljoner kronor respektive år.

För att öka attraktionskraften för de gymnasiala lärlingsutbildningarna avser regeringen att införa en kostnadsersättning till elever i sådan utbildning, då dessa ofta har extrakostnader under den tid som utbildningen är förlagd till en arbetsplats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Studiehjälp* ökas med 53 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas anslaget ökas med 73 miljoner kronor, 2016 med 89 miljoner kronor och 2017 med 100 miljoner kronor.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

För att stärka utbildningssystemet föreslår regeringen satsningar riktade främst mot att förbättra studieresultaten i grund- och gymnasieskolan.

Lärarlyftet II pågår sedan 2011 och är inriktat på att lärare med examen ska kunna komplettera sin utbildning för att bli behöriga i de ämnen som de undervisar i. Regeringen bedömer att satsningen bör förlängas fram t.o.m. 2016. Regeringen beräknar därför att anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ökas med 34 miljoner kronor 2015 och med 75 miljoner kronor 2016.

I syfte att göra läraryrket mer attraktivt genomför regeringen en karriärutvecklingsreform för lärare. Reformen bör förstärkas för att omfatta fler lärare. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 377 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas anslaget ökas med 554 miljoner kronor, 2016 med 504 miljoner kronor och fr.o.m. 2017 med 589 miljoner kronor per år.

För att klara administrationen av legitimationerna för lärare och förskollärare föreslår regeringen att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 146 miljoner kronor för 2014. Anslaget beräknas ökas med 50 miljoner kronor respektive 15 miljoner kronor 2015 och 2016. För att finansiera delar av denna satsning föreslås att anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* minskas med 77 miljoner kronor 2014.

För att förbättra elevernas läs- och skrivförmåga föreslår regeringen en kompetensutvecklingsinsats för i första hand lärare i svenska under perioden 2014–2018. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 15 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknas anslaget ökas med 56 miljoner kronor och 2016–2017 med 93 miljoner kronor per år.

Den pågående försöksverksamheten med utökad undervisningstid i svenska för nyanlända elever i årskurserna 6–9 bör utökas till att omfatta även årskurserna 1–5. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 45 miljoner kronor 2014. För 2015 och 2016 beräknas anslaget ökas med 90 miljoner kronor per år.

I syfte att öka andelen elever med slutbetyg från grundskolan bör en sommarskola för elever främst i årskurserna 6–9 införas fr.o.m. nästa år. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 78 miljoner kronor 2014. För 2015 och 2016 beräknas anslaget ökas med 78 miljoner kronor.

Den pågående försöksverksamheten med ett fjärde tekniskt år inom gymnasieskolan syftar till en gymnasieingenjörsexamen och bedöms fungera väl. Regeringen avser att införa ett fjärde tekniskt år som en permanent del av gymnasieskolan fr.o.m. höstterminen 2015. Regeringen beräknar därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 39 miljoner kronor 2015, samt med 95 respektive 122 miljoner kronor åren 2016 och 2017.

Ett anordnarbidrag på 40 000 kronor per lärling och år har hittills lämnats till skolor och arbetsplatser för att stimulera att gymnasial lärlingsutbildning av hög kvalitet kommer till stånd. För att stimulera att lärlingsutbildning anordnas i större utsträckning föreslås att anordnarbidraget ökas. Regeringen bedömer att den del som riktas till arbetsplatsen bör höjas med 17 500 kronor per lärling och år. Därutöver föreslås för de arbetsplatser där handledaren har genomgått en godkänd handledarutbildning att anordnarbidraget ökas ytterligare med 10 000 kronor per lärling och år. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 97 miljoner kronor 2014. För 2015 beräknas anslaget ökas med 142 miljoner kronor, 2016 med 181 miljoner kronor och för 2017 med 210 miljoner kronor.

I syfte att finansiera kapitaltillskott till European Spallation Source ESS AB föreslår regeringen att anslaget *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* ökas med 120 miljoner kronor 2014. För att finansiera detta föreslås anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* minskas med motsvarande belopp 2014.

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Den 1 januari 2014 inleds den nya programperioden 2014–2020 för EU:s strukturfonder. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–*

2020, förs upp på budgeten med 20 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas föras upp med 187 miljoner kronor 2015, 1 300 miljoner kronor 2016 och 1 400 miljoner kronor 2017. Finansiering föreslås ske från anslaget *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* som föreslås och beräknas minskas med motsvarande belopp respektive år.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Bidraget till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA), inrättades 2009. Syftet med bidraget är att gynna kreativa och kostnadseffektiva åtgärder som förbättrar havsmiljön, i första hand genom att minska utsläppen av näringsämnen. För att fortsätta arbetet med LOVA-projekt föreslår regeringen att anslaget *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* ökas med 75 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2015.

Utgiftsområde 21 Energi

För att upprätthålla kontinuiteten och bevara kompetensen i den kommunala energi- och klimatrådgivningen bedömer regeringen att en förlängning av anslaget *Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.* bör aviseras i denna budgetproposition. Anslaget beräknas tillföras 140 miljoner kronor årligen 2015–2017.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

I syfte att stärka basindustrins konkurrenskraft genom att vissa utgifter som nu finansieras via avgifter tillfälligtvis tas över av staten föreslår regeringen dels att anslaget *Ersättning för sjöräddning, fritidsbåtsändamål m.m.* ökas med 245 miljoner kronor 2014, dels att anslaget *Ersättning till viss kanaltrafik m.m.* ökas med 100 miljoner kronor 2014. De båda anslagen beräknas ökas med motsvarande belopp 2015 och 2016. Fr.o.m. 2017 beräknas anslaget *Ersättning för sjöräddning, fritidsbåtsändamål m.m.* ökas med 45 miljoner kronor per år. År 2014 föreslås 250 miljoner kronor av det årliga tillskottet till dessa bägge anslag finansieras via en tillfällig minskning av anslagen kopplade till väg-

hållningen och banhållningen. Motsvarande minskning beräknas för 2015 och 2016.

I syfte att främja ett trafikslagsövergripande arbetssätt och ökad effektivitet inom arbetet med transportsystemet föreslås en ny anslagsstruktur. Regeringen föreslår därför att de nuvarande anslagen *Väghållning* respektive *Banhållning* inte tas upp på budgeten fr.o.m. 2014 och att de nya anslagen, *Utveckling av statens transportinfrastruktur* och *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* som föreslås föras upp på budgeten 2014, ökas med 18 494 miljoner kronor respektive 19 717 miljoner kronor år 2014. År 2015–2017 beräknas motsvarande ökning till 21 423, 22 980, 24 148 miljoner kronor respektive 19 717 miljoner kronor per år.

Regeringen föreslår att anslaget *Transportstyrelsen* minskas med 54 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas minskas med motsvarande belopp 2015–2017. Minskningen motiveras av att myndigheten har effektiviserat sin verksamhet under senare år.

Regeringen föreslår att anslaget *Trängselskatt i Göteborg* minskas med 217 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas minskas med 181 miljoner kronor 2015, 178 miljoner kronor 2016 och 168 miljoner kronor 2017. Orsaken till minskningen är ändrade prognoser för intäkterna från trängselskatten.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Till följd av beslut om EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020 minskar EU-finansieringen av det svenska landsbygdsprogrammet under den kommande sjuårsperioden. Den statliga medfinansieringen av programmet bibehålls dock på samma nivå som under innevarande programperiod. Utgifterna för landsbygdsprogrammet väntas jämfört med 2013, som var slutåret för innevarande programperiod, vara lägre i början av den nya sjuåriga programperiod som inleds 2014 för att gradvis öka under programperiodens gång. Regeringen föreslår därför att anslaget *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* minskas med 437 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas minskas med 66 miljoner kronor 2015 samt ökas med 240 miljoner kronor 2016 och 12 miljoner kronor 2017. Regeringen föreslår vidare att anslaget *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* mins-

kas med 856 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas minska med 711 miljoner kronor 2015, 302 miljoner kronor 2016 och 107 miljoner kronor 2017.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

I syfte att förenkla och minska företagens uppgiftslämnande föreslår regeringen att ett uppgiftslämnarregister inrättas dit företagen kan lämna sina uppgifter samlat och vid ett tillfälle. Regeringen föreslår därför att anslaget *Näringslivsutveckling m.m.* ökas med 52 miljoner kronor 2014 och beräknar att anslaget *Tillväxtverket* ökas med 15 miljoner kronor årligen 2015–2017.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Det är viktigt att säkerställa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för landets kommuner och landsting. Det är också viktigt att inte motverka tillväxt och ökad sysselsättning. Regeringen föreslår därför flera förändringar i det kommunala utjämningsystemet. En av de förändringar som föreslås innebär lägre avgifter till inkomstutjämningsystemet. Regeringen föreslår därför att staten kompenserar inkomstutjämningsystemet för de lägre avgiftsinkomsterna genom att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 961 miljoner kronor 2014 och beräknar att anslaget årligen ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2015.

Det statliga utjämningsbidraget för LSS-kostnader finansieras av utjämningsavgifter som kommuner betalar till staten. Enligt prognosen uppgår utjämningsbidraget för 2014 till 3 462 miljoner kronor, vilket är mer än vad som tidigare beräknats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* ökas med 165 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med 165 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Regeringens förslag till skattelättnad för pensionärer innebär att det kommunala skatteunderlaget minskar. Regeringen föreslår därför att kommunsektorn kompenseras fullt ut genom att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 2 425 miljoner kronor 2014. Anslaget beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2015.

Studieresultaten i matematik behöver förbättras. Regeringen bedömer att undervisningstiden i matematik bör ökas med ytterligare en timme per vecka för årskurserna 4–6 i grundskolan fr.o.m. hösten 2016. Regeringen beräknar därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 245 miljoner kronor 2016. Från och med 2017 beräknas anslaget ökas med 490 miljoner kronor per år.

Regeringen bedömer att gymnasiereformen som trädde i kraft 2011 på sikt kommer att förbättra elevens genomströmning samt skolornas planering, schemaläggning och möjligheter att kunna fylla undervisningsgrupper. I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 25) föreslog regeringen därför en minskning av anslaget i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting gjorde i samband med budgetpropositionen för 2013 bedömningen att mer tydliga effektiviseringsmöjligheter kunde uppkomma först 2014 då reformen skulle få fullt genomslag (prop. 2012/13:1 utg.omr. 16). Regeringen bedömde därför att 895 miljoner kronor borde tillskjutas för 2013 och riksdagen beslutade i enlighet därmed. Regeringen bedömer nu att gymnasiereformen på kort sikt inte leder till lägre kostnader i den omfattning som tidigare beräknats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 1 360 miljoner kronor 2014. För 2015 beräknas anslaget ökas med 1 930 miljoner kronor och fr.o.m. 2016 med 1 460 miljoner kronor per år.

I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör kommunsektorn kompenseras för kostnader avseende förslaget om hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd (prop. 2012/13:109). Av denna anledning föreslår regeringen att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 450 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp. För 2015–2017 beräknas anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 300 miljoner kronor per år och anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minska med motsvarande belopp. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen ska kommunsektorn kompenseras för kostnader avseende förslaget om patientrörlighet i EU (prop. 2012/13:150). Regeringen föreslår därför

att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 93 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Sjukvård i internationella förhållanden* under utgiftsområde 9 minskas med motsvarande belopp. För 2015–2017 beräknas anslaget, *Kommunalekonomisk utjämning*, ökas med 162 miljoner kronor, 222 miljoner kronor respektive 262 miljoner kronor per år och *Sjukvård i internationella förhållanden* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

I syfte att bl.a. stärka möjligheterna för personer med ekonomiskt bistånd att försörja sig själva genom arbete har regeringen föreslagit ändringar i socialtjänstlagen (2001:453). Lagförslagen trädde i kraft den 1 juli 2013. Regeringen föreslår att kommunsektorn kompenseras för de kostnader som förslagen medför, i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 320 miljoner kronor 2014 och att anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med samma belopp. År 2015–2017 beräknas anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 210 miljoner kronor samtidigt som *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med samma belopp.

Tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor					
	2013	2014	2015	2016	2017
Reformer					
UO 1 Rikets styrelse	-9	209	91	86	86
varav					
Valdeltagandeinsatser		60			
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0	169	47	80	79
varav					
Bidragsfastigheter		150			
Finansinspektionen, förstärkning av anslaget		34	67	100	100
UO 3 Skatt, tull och exekution	130	16	16	34	26
Varav					
Skatteverket, nya it-system	120				
UO 4 Rättsväsendet	0	0	-61	-73	-73
varav					
Polisen, förstärkning av anslaget		100			
Kriminalvården, överföring av medel till Polisen		-100			
UO 5 Internationell samverkan	0	-18	-18	-18	-18
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	0	209	309	421	521
varav					
Försvarsreformen		200	300	400	500
UO 7 Internationellt bistånd	520	-2	0	0	0
varav					
Återföring DAC-avräkning för minskade flyktingvolymen	520 ²				
UO 8 Migration	-520	206	-299	-700	-1 085
varav					
Ersättningar och bostadskostnader, minskade volymer	-520 ²				
Migrationsverket, förstärkning till följd av ökat inflöde av asylsökande		320	208	303	282
Kommunanvisning ensamkommande barn		-81	-118	-118	-118
Ersättningar och bostadskostnader, minskade kostnader till följd av förstärkning av Migrationsverket		-134	-593	-1 137	-1 479
Ny EU-fond för asyl och migration			135	187	156
Etableringsplanstart först efter kommunmottagande		111	111	108	107

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2013	2014	2015	2016	2017
Reformer					
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	312	-1 345	-1 377	-1 641	-1 926
varav					
Utvecklad prismodell för läkemedelsförmånerna		-470	-740	-985	-1 175
Bidrag till folkhälsa och sjukvård, tillskott för långvarigt och kroniskt sjuka		50	100	150	150
Sjukvård tillståndslösa, överföring av medel till UO 25		-450	-300	-300	-300
Läkemedelspaket		54	118	107	107
E-hälsomyndigheten, ny myndighet		93	93	93	93
Finansiering, E-hälsomyndigheten		-93	-93	-93	-93
Patientrörlighetsmedel, överföring av medel till UO 25		-93	-162	-222	-262
Sjukvård i internationella förhållanden	232 ²				
Folkhälsomyndigheten, ny myndighet		335	335	335	335
Statens folkhälsoinstitut, finansiering Folkhälso-myndigheten		-140	-140	-140	-140
Smittskyddsinstitutet, finansiering Folkhälso-myndigheten		-195	-195	-195	-195
Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	80	80			
Assistansersättningens schablonbelopp		-248	-254	-259	-263
Fritidspeng		41	81	81	81
Finansiering, fritidspeng		-41	-61	-41	-41
Reformer inom ekonomiskt bistånd		-320	-210	-210	-210
Förstärkning, ANDT			185		
Finansiering, ANDT			-185		
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 200	-186	-192	-215	-241
varav					
Sjukpenning och rehabilitering m.m.	3 200 ²				
Arbetsplatsnära stöd		30	50	100	100
Bidrag företagshälsovården		-364	-364	-364	-364
Försäkringskassan		170	150	100	100
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0	18	32	33	31
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	250	466	432	424	412
varav					
Vårdbidrag för funktionshindrade barn	250 ²				
Höjt särskilt bidrag i bostadsbidraget		466	441	433	421
UO 13 Integration och jämställdhet	0	-422	-427	127	180
Migrationsöverenskommelse, särskilt ömmande skäl		12	65	119	161
Prestationsbaserad ersättning till kommuner med högt mottagande		53	44	35	30
Avskaffad sfi-bonus		-50	-100	-100	-100
Etableringsplanstart först efter kommunmottagande		-496	-509	-1	21

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

<i>Miljoner kronor</i>					
	2013	2014	2015	2016	2017
Reformer					
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	400	386	705	622	721
varav					
Stöd till yrkesintroduktionsanställningar		95	122	212	319
Finansiering förlängning av det högre studiebidraget för unga i JOG och JUG		-104	-52	-25	
Programinsatser i sysselsättningsfasen		97	96	95	95
Stärkta anställningsstöd för långtidsarbetslösa		172	416	424	448
Tillfälliga anställningar vid Samhall		94	91	89	86
Förmedlingsinsatser för unga		50	50	50	
Inga tidiga coachningsinsatser på Arbetsförmedlingens programanslag		-50	-50	-50	-50
Etableringsplanstart först efter kommunmottagande				-195	-198
Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020, överföring av medel från gamla programperioden		50	126	632	1 140
Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013, överföring av medel till ny programperioden		-50	-126	-632	-1 140
Bidrag till lönegarantiersättningen	400 ²				
UO 15 Studiestöd	0	-184	-494	-713	-1 343
varav					
Studiemedelsräntor, ny hantering av förluster på studielån		-3 597	-3 282	-3 510	-4 419
Avsättning för kreditförluster, ny hantering av förluster på studielån		1 515	1 566	1 499	1 502
Statens utgifter för studiemedelsräntor, ny hantering av förluster på studielån		1 600	916	984	1 267
Höjda åldersgränser inom studiemedelssystemet		35	70	70	70
Höjda fribeloppsgränser i studiemedelssystemet		54	55	56	58
Förlängning av det högre studiebidraget för unga i JOG och JUG		129	66	34	
Kostnadsersättning till gymnasielärlingar		53	73	89	100

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2013	2014	2015	2016	2017
Reformer					
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	0	602	1 057	1 115	1 028
varav					
Skolverket, ytterligare medel till lärarlegitimationer		146	50	15	
Fortbildning av lärare och personal, finansiering lärarlegitimationer		-77			
Fortsatta fortbildningssatsningar för lärare (Läraryft II)			34	75	
Förstärkning karriärvägsreformen		377	554	504	589
Utökad undervisningstid i svenska för nyanlända elever årskurs 1-5		45	90	90	
Sommarskola för elever i årskurs 6-9		78	78	78	
Fortbildningssatsningar för lärare i svenska		15	56	93	93
Gymnasieingenjör, permanentning av ett fjärde tekniskt år			39	95	122
Finansiering, kostnadsersättning till gymnasielärlingar		-57	-75	-91	-102
Höjt anordnarbidrag för gymnasielärlingar		97	142	181	210
Finansiering avsatta gymnasiala lärlingsmedel		-154	-183	-145	-90
Vetenskapsrådet, kapitaltillskott ESS AB		120			
Särskilda utgifter inom universitet och högskolor, finansiering kapitaltillskott ESS AB		-120			
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	9	29	16	16	12
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0	24	46	27	16
UO 19 Regional tillväxt	0	-19	-19	-19	-19
Varav					
Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020, överföring av medel från gamla programperioden		20	187	1 300	1 400
Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2020, överföring av medel till nya programperioden		-20	-187	-1 300	-1 400
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0	114	121	119	115
Varav					
Lokala vattenvårdsprojekt		75	75	75	75
UO 21 Energi	0	49	205	205	197
Varav					
Energi- och klimatrådgivare			140	140	140

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

<i>Miljoner kronor</i>					
	2013	2014	2015	2016	2017
Reformer					
UO 22 Kommunikationer	0	-153	-182	-177	-216
varav					
Tillfällig och permanent förstärkning Sjöfartsverket		345	345	345	45
Finansiering tillfällig förstärkning Sjöfartsverket		-250	-250	-250	
Genomförd effektivisering inom Transportstyrelsen		-54	-54	-54	-54
Trängselskatt i Göteborg		-217	-181	-178	-168
Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur		19 717	19 717	19 717	19 717
Utveckling av statens transportinfrastruktur		18 494	21 423	22 980	24 148
Väghållning		-22 765	-23 629	-23 367	-22 982
Banhållning		-15 446	-17 511	-19 329	-20 883
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1	-1 249	-724	3	-26
varav					
Landsbygdsprogrammet, nationell medfinansiering		-437	-66	240	12
Landsbygdsprogrammet, finansiering från EU		-856	-711	-300	-107
UO 24 Näringsliv	0	80	75	75	74
varav					
Uppgiftslämnarregister för företag		52	15	15	15
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	9	5 781	6 186	6 025	6 310
varav					
Ekonomiska konsekvenser av gymnasiereformen (GY-2011)		1 360	1 930	1 460	1 460
Kompensation för sänkt skatt för pensionärer		2 425	2 425	2 425	2 425
Reformer inom ekonomiskt bistånd		320	210	210	210
Förändrad inkomstutjämnning		961	961	961	961
Höjt statligt utjämningsbidrag till kommunsektorn för LSS-kostnader	9	165	165	165	165
Patientrörlighetsmedel, överföring av medel från UO 9		93	162	222	262
Utökad undervisningstid i matematik, grundskolan				245	490
Sjukvård till tillståndslösa, överföring av medel från UO 9		450	300	300	300
UO26 Statsskuld räntor m.m.¹	0	15	15	15	15

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2013 i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor		2013	2014	2015	2016	2017
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen		922	0	0	0	0
varav						
	Tillskott p.g.a. högre EU-avgift	922 ²				
Summa anslagsförändringar		5 224	4 794	5 557	5 870	4 871
varav						
	Anslagsökningar		12 602	16 202	17 793	18 770
	Anslagsminskningar		-7 808	-10 644	-11 923	-13 899
	Skillnaden mellan utgiftseffekt och anslagseffekt ³		400	447	425	381
Summa ökning av takbegränsade utgifter⁴		5 224	5 179	5 989	6 280	5 237
	Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ⁵	9	2 109	1 791	1 562	940
Ökning av takbegränsade utgifter exklusive utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket⁶		5 215	3 070	4 199	4 717	4 297

¹ Påverkar inte de takbegränsade utgifterna.

² Förslag i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) som föreslås tillföras regelstyrda transfereringsanslag till följd av förändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås.

³ Utgiftseffekt och anslagseffekt skiljer sig åt i några fall. Det gäller reformerna neddragning av företagshälsövården (UO10) och neddragning av avsatta gymnasiala lärlingsmedel (UO16).

⁴ Av de 5,2 miljarder kronor som de takbegränsade utgifterna ökar med 2013 består ca 5,0 miljarder kronor av medel som i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) föreslås tillföras regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för volym och makroekonomiska förändringar) utan att någon ny reform föreslås.

⁵ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket se avsnitt 5.4.

⁶ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.2 Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

I detta avsnitt redovisas förändringen av utgiftsramarna för 2014–2017, jämfört med beräkningen i 2013 års ekonomiska vårproposition, till följd av andra faktorer än de som redovisas i avsnitt 8.2.1.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I 2013 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2014 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2015–2017. I denna proposition revideras den totala budgeteffekten av den preliminära pris- och löneomräkningen ned med 0,2 miljarder kronor för 2015, upp med 0,1 miljarder kronor för 2016 och är oförändrad för 2017.

Övriga makroekonomiska förändringar

I jämförelse med vårpropositionen har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till det bedömda makroekonomiska läget som presenteras i denna proposition (se avsnitt 4). De nya makroekonomiska förutsättningarna innebär sammantaget att de beräknade utgifterna blir lägre 2014 och 2015, men högre 2016 och 2017. Den främsta orsaken till detta är att ett förbättrat arbetsmarknadsläge med lägre arbetslöshet och färre personer i arbetsmarknadspolitiska program bidrar till lägre arbetsmarknadsrelaterade utgifter 2014–2017. Enligt en grov känslighetsberäkning innebär en minskning av arbetslösheten med en tiondels procentenhet att de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar med ungefär 0,6 miljarder kronor. Detta samband förutsätter dock att långtidsarbetslösheten ligger kvar på samma nivå som i dagsläget och att bedömningen av styckkostnader för olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte ändras.

Utgifterna för ålderspensionssystemet har reviderats ned 2014 och 2015 på grund av ett lägre inkomstindex. År 2016 och 2017 ger ett uppreviderat balanstal motsatt effekt och utgifterna för ålderspensionssystemet har därmed justerats upp för dessa år. Detta är den främsta orsaken till att de totala utgifterna ökar till följd av makroekonomiska förändringar 2016 och 2017.

Volym

Utgifterna har också förändrats till följd av nya prognoser för volymerna inom de regelstyrda transfereringssystemen. Sammantaget innebär volymförändringarna att utgifterna väntas bli 5,4 miljarder kronor högre 2014, 6,5 miljarder kronor högre 2015 samt 7,5 respektive 6,8 miljarder kronor högre 2016 och 2017 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. En viktig förklaring till ökningen är att antalet personer som erhåller sjukpenning och sjukersättning har reviderats upp för hela prognosperioden, vilket innebär mellan 6,0 och 9,8 miljarder kronor högre utgifter per år.

Antalet personer med studiemedel beräknas nu bli högre, vilket höjer utgiftsprognosen för området med 0,9–1,4 miljarder kronor per år.

En motverkande faktor till utgiftsökningen är att det beräknade antalet asylsökande och anhöriginvandrare har reviderats ned, vilket medför mellan 1,4 och 2,6 miljarder kronor lägre migrationsutgifter per år.

Tabell 8.11 Volym inom olika transfereringssystem 2014–2017

Förändring jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	2014	2015	2016	2017
Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna	42 100 (-16 300)	39 600 (-23 500)	37 700 (-25 300)	37 500 (-31 500)
Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	48,2 (8,1)	50,2 (10,2)	51,3 (11,2)	52,0 (11,8)
Antal personer med sjukersättning	321 500 (6 300)	307 300 (10 300)	296 000 (14 700)	286 700 (19 200)
Antal personer med garantipension	771 600 (-2 800)	770 400 (-6 400)	731 000 (-26 700)	691 400 (-50 200)
Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	52,6 (0,2)	53,8 (0,4)	54,9 (0,6)	56,0 (0,8)
Antal personer med etableringsersättning	30 600 (1 300)	35 600 (2 100)	38 900 (5 700)	37 300 (3 000)
Antal personer med studiemedel ¹	538 000 (25 300)	521 200 (33 000)	502 900 (33 800)	488 500 (34 300)

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal. Endast ett urval med större förändringar redovisas i tabellen. Se tabell 8.7 för könsuppdelade utfall.

¹ Bruttoreknaat antal. Avser volymer som ligger till grund för anslagsprognosen. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknaat var antalet studiemedelstagare 465 100 personer 2011 och 467 200 personer 2012.

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska förändringar

Vissa utgiftsförändringar och andra förslag som regeringen föreslår i denna proposition föranleder justeringar av utgiftstaket för staten (se även avsnitt 5.4).

En effekt av förslaget om höjt grundavdrag för pensionärer är att kommunerna får lägre skatteintäkter, vilket neutraliseras genom en ökning av anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vidare justeras taket till följd av en ny beräkning av omslutningen i systemet för stöd och service till vissa funktionshindrade. Utgiftstaket justeras slutligen också för att Centrala studiestödsnämndens nyutlåning anpassas till budgetlagens bestämmelser om förväntad förlust.

Enligt praxis avrundas de tekniska justeringarna till hela miljarder kronor, vilket innebär att nivån på utgiftstaket bör justeras upp med 2 miljarder kronor årligen 2014, 2015 och 2016, samt med 1 miljard kronor 2017.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver årets anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel, vilket ger en viss flexibilitet i planeringen. I regel uppgår den del som myndigheten får disponera efterföljande år till 3 procent av anslagsmedlen. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla anslag gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna.

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna. I förhållande till bedömningen i vårpropositionen har utgiftsprognoserna för 2014–2017 justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats ned med mellan 0,4 och 1,3 miljarder kronor per år.

Övrigt

Revideringar av utgiftsprognoserna kan föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till

följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget beräknas dessa övriga faktorer leda till att utgifterna revideras upp med 1,7 miljarder kronor 2014, 0,2 miljarder kronor 2015 och 0,3 miljarder kronor per år 2016 och 2017.

8.2.3 Pris- och löneomräkning

Principerna för pris- och löneomräkningen

Riksdagen har beslutat om de grundläggande riktlinjerna för pris- och löneomräkningen (prop. 1991/92:100, bil. 1 s. 46–48, bet. 1991/92:FiU20, rskr. 1991/92:128). För att undvika intrång och inblandning i lönerörelsen var det angeläget att skapa ett system för pris- och löneomräkning enligt vilket myndigheterna genom sitt handlande inte skulle kunna påverka kompensationen. Grunden för systemet har sedan dess varit att det är de beslutade anslagsnivåerna för myndigheternas verksamhet som ska pris- och löneomräknas. De kostnader som räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna. Transfereringar som finansieras från myndighetsanslag räknas inte om inom ramen för pris- och löneomräkningssystemet.

Systemet ska bidra till att skapa förutsättningar för en produktivitetsutveckling som motsvarar den som uppnås i den privata sektorn. Av denna anledning reduceras löneindex med ett produktivitetsavdrag som motsvarar produktivitetsutvecklingen i den privata tjänstesektorn.

Pris- och löneomräkningen är ett generellt system med en automatisk beräkning. Systemet tar således inte direkt hänsyn till den faktiska utgiftsutvecklingen för det enskilda anslaget.

Index för lönedel

För omräkningen av lönedelen i pris- och löneomräkningen beräknar Statistiska centralbyrån varje år ett arbetskostnadsindex avseende utvecklingen för tjänstemän inom tillverkningsindustrin. Om inte Arbetsgivarverket meddelar att särskilda avsättningar har gjorts i avtalen för vissa verksamhetsområden eller yrkeskategorier får normalt alla anslag samma omräkningsindex.

Arbetskostnadsindex för 2014 är 5,01 procent. Arbetskostnadsindex minskas därefter med ett produktivitetsavdrag som motsvarar

genomsnittet av de senaste tio årens produktivitet utveckling inom den privata tjänstesektorn enligt nationalräkenskaperna. Produktivitetens avdraget för 2014 är 1,11 procent.

Det slutgiltiga löneindexet för 2014 blir därmed 3,90 procent (löneindex = arbetskostnadsindex – produktivitetens avdrag). Detta är över det historiska genomsnittsvärdet för löneindex som ligger på 2 procent.

Index för hyresdel

Hyresindex beräknas enligt två metoder, beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det avsedda budgetåret eller inte.

Lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret räknas om med ett index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret. För omräkningen av hyror för 2014 har omräkningstalet 0,26 procent använts.

Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet ska omförhandlas. Detta omräkningstal är individuellt för varje berört anslag och beräknas utifrån den lokala hyresutvecklingen i det område där fastigheten är belägen.

Omräkningen av övriga förvaltningskostnader

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för i princip alla anslag som pris- och löneomräknas. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från Statistiska centralbyrån avseende utgifter som förekommer i samband med myndighetsutövning. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2014 har omräkningstalet 0,14 procent använts för samtliga anslag.

I tabell 8.12 visas pris- och löneomräkningen för 2014 per utgiftsområde. Pris- och löneomräkningen för varje anslag framgår av den härledningstabell som finns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 8.12 Pris- och löneomräkning för 2014

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ursprunglig budget 2013 (bas för omräkning) ¹	Pris- och löneomräkning till 2014
1 Rikets styrelse	11 017	281
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 922	48
3 Skatt, tull och exekution	10 223	286
4 Rättsväsendet	37 023	1 028
5 Internationell samverkan	268	6
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 921	382
7 Internationellt bistånd	1 081	21
8 Migration	3 764	92
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3 126	67
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	7 511	200
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	522	10
13 Integration och jämställdhet	95	2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	7 966	229
15 Studiestöd	341	9
16 Utbildning och universitetsforskning	52 453	930
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	9 717	207
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	956	23
20 Allmän miljö- och naturvård	1 701	27
21 Energi	1 658	11
22 Kommunikationer	40 955	73
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3 498	76
24 Näringsliv	4 271	43
Summa	245 989	4 049

¹ Anslagsnivån för budgetåret 2013 är den bas som används vid beräkning av pris- och löneomräkningen för 2014. Den ursprungliga budgeten per utgiftsområde som redovisas i denna tabell innehåller enbart de anslag inom respektive utgiftsområde som pris- och löneomräknas.
Källa: Egna beräkningar.

8.3 Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2013

8.3.1 Utgiftsprognos 2013

I statens budget för 2013 uppgick de samlade utgifterna under samtliga utgiftsområden till 831,5 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 825,9 miljarder kronor, dvs. 5,6 miljarder kronor lägre än i budgeten. De takbegränsade utgifterna (utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget) beräknades i budgetpropositionen för 2013 till 1 066,2 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas de

takbegränsade utgifterna till 1 066,5 miljarder kronor för samma år, dvs. 0,2 miljarder kronor högre (se tabell 8.13).

De lägre utgifterna i statens budget för 2013 beror främst på att utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. bedöms bli betydligt lägre än de medel som anvisades i budgeten, framför allt till följd av en starkare kronkurs än beräknat. Däremot beräknas utgifterna under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen bli nästan 3,8 miljarder kronor högre än vad som anvisades i budgeten.

I prognosen har hänsyn tagits till riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:282) och till förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2). Totalt föreslår regeringen i propositionen högre anslagsnivåer om 5,2 miljarder kronor. Större delen av detta belopp, 5,1 miljarder kronor, avser främst transfereringsanslag där utgiftsförändringar uppkommit som är föranledda av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för anslagsberäkningen i budgetpropositionen. På ändringsbudget tillförs i dessa fall medel på befintliga anslag, utan att någon ny reform föreslås.

Vidare har hänsyn tagits till nya bedömningar av volymerna i de rättighetsstyrda transfereringssystemen och förändrade makroekonomiska förutsättningar m.m.

Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2013

Miljarder kronor

	Statens budget ¹	Prognos	Differens prognos-budget
Summa utgiftsområden	831,5	825,9	-5,6
Utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m.	22,2	16,2	-6,0
Utgifter exkl. utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m. ²	809,3	809,7	0,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	256,9	256,8	-0,2
Takbegränsade utgifter³	1 066,2	1 066,5	0,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:32).

² Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.

³ I de takbegränsade utgifterna ingår ej utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.14 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområdena, beslutade och föreslagna ändringar i budgeten, summerade per utgiftsområde, samt de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade i budgeten (se diagram 8.4). Nedan redogörs för de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Tabell 8.14 Utgifter 2013

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ²	Förslag till ändringsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos–urspr. budget	Differens prognos–totalt anvisat
1 Rikets styrelse	12,0		0,0	12,0	11,8	-0,2	-0,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16,3			16,3	16,1	-0,2	-0,2
3 Skatt, tull och exekution	10,2		0,1	10,4	10,4	0,1	0,0
4 Rättsväsendet	39,4	0,0		39,4	38,4	-1,0	-1,0
5 Internationell samverkan	2,0			2,0	1,8	-0,2	-0,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	46,2	0,0		46,2	44,6	-1,6	-1,6
7 Internationellt bistånd	31,2	-0,7	0,5	31,0	31,4	0,2	0,4
8 Migration	9,5	1,0	-0,5	10,0	9,6	0,1	-0,4
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	62,3	0,0	0,3	62,6	59,7	-2,5	-2,8
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	94,4		3,2	97,6	95,7	1,3	-1,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40,0			40,0	40,0	0,0	0,0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	78,1		0,3	78,4	78,8	0,7	0,4
13 Integration och jämställdhet	10,5			10,5	9,1	-1,4	-1,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	67,2	0,8	0,4	68,4	69,4	2,2	1,0
15 Studiestöd	22,0	0,4		22,4	20,6	-1,4	-1,8
16 Utbildning och universitetsforskning	57,1	0,5		57,6	56,3	-0,8	-1,3
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,7		0,0	12,7	12,6	-0,1	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1,2	0,0		1,2	1,1	-0,1	-0,1
19 Regional tillväxt	3,4	0,0		3,4	3,3	-0,1	-0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	4,9			4,9	4,8	-0,1	-0,1
21 Energi	2,8	0,0		2,8	2,7	-0,1	-0,1
22 Kommunikationer	44,6	0,0		44,6	43,9	-0,7	-0,7
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16,6		0,0	16,6	16,1	-0,5	-0,5
24 Näringsliv	5,3	0,0		5,3	5,2	-0,1	-0,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	88,9		0,0	88,9	88,9	0,0	0,0
26 Statsskuldsräntor m.m.	22,2			22,2	16,2	-6,0	-6,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	33,5	3,7	0,9	38,1	37,3	3,8	-0,8
Minskning av anslagsbehållningar	-3,0						
Summa utgiftsområden	831,5	5,7	5,2	842,4	825,9	-5,6	-16,5
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	809,3	5,7	5,2	820,2	809,7	0,4	-10,5
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	256,9			256,9	256,8	-0,2	
Takbegränsade utgifter	1 066,2				1 066,5	0,2	
Budgeteringsmarginal	28,8				28,5	-0,2	
Utgiftstak för staten	1 095,0				1 095,0		

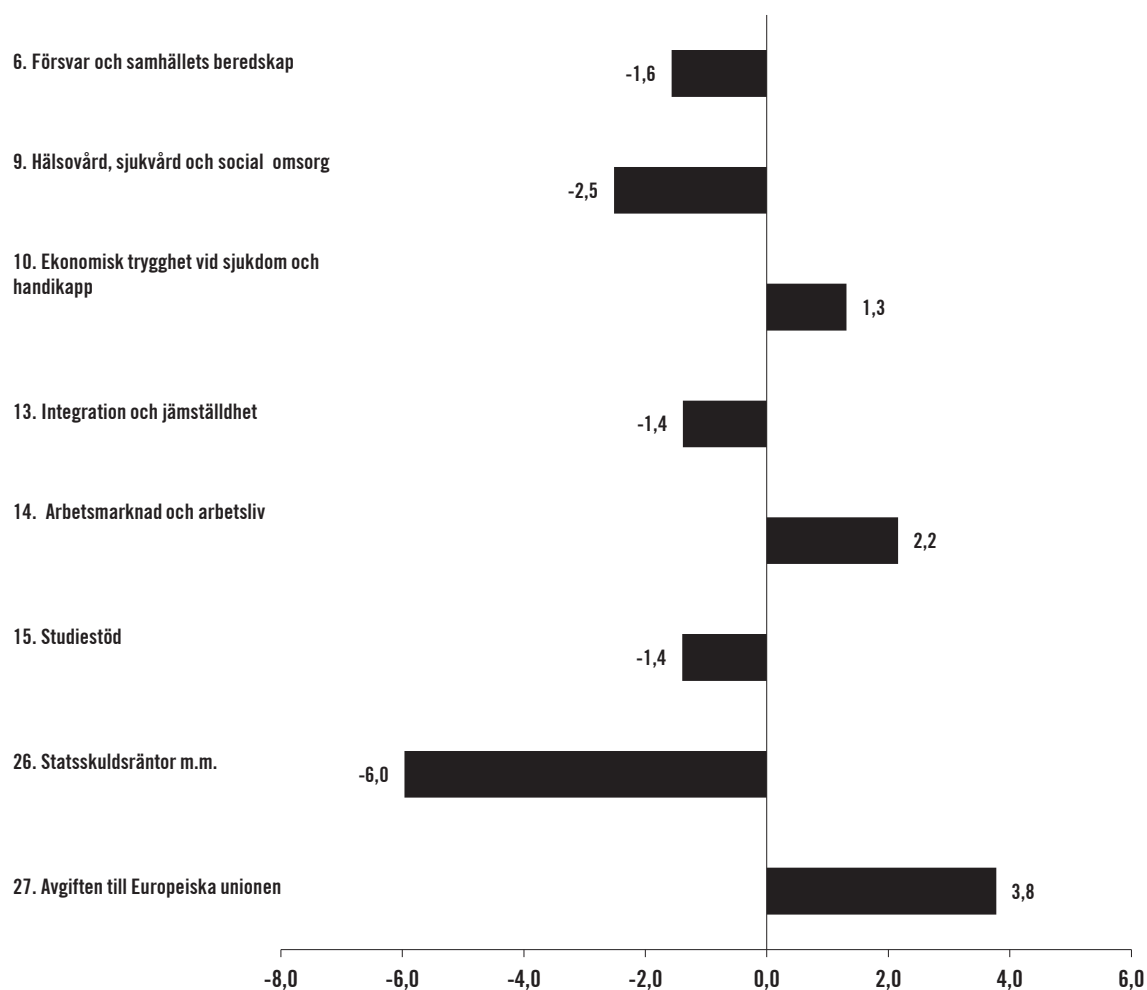
Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget för 2013 enligt riksdagens beslut med anledning av Budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:32).² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.³ Anvisat på statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13 FiU21, rskr. 2012/13:282) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2).

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 8.4 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2013 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2013¹ för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

¹ Ursprunglig budget enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2011/12:32).
Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets beredskap
Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,6 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel, vilket främst förklaras av nedreviderade utgifter för fredsfrämjande insatser. Utgifterna för anslagen *Anskaffning av materiel och anläggningar* och *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* förväntas vidare bli lägre än vad som tidigare beräknades på grund av att anslagskrediten utnyttjades 2012. De negativa ingående överföringsbeloppen som därmed finns vid ingången av 2013 beräknas nu återställas till utgången av 2013.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,5 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta beror främst på att utgifterna under anslagen *Tandvårdsförmåner m.m.* och *Bidrag för läkemedelsförmånerna* förväntas bli lägre. De minskade utgifterna för tandvårdsförmånerna beror på att ett antal nya tandvårdsbehandlingar som ingår i högkostnadsskyddet fr.o.m. den 1 januari 2013 har varit svåra att prognosticera. Minskningen av utgifterna för läkemedelsförmånerna beror på att utfallet hittills under året har blivit lägre än beräknat.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,3 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Framför allt är det utgifterna under anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* som bedöms bli högre. De främsta orsakerna till detta är högre volymer i sjukpenningen till följd av ett ökat inflöde och att sjukfallen beräknas bli något längre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2013. Anslaget föreslås, till följd av de ökade volymerna, tillföras 3,2 miljarder kronor i propositionen Höständringsbudget för 2013.

Utgifterna för anslaget *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* bedöms bli 0,5 miljarder kronor högre än vad som anvisats. Revideringen av utgiftsprognosen förklaras huvudsakligen av att fler personer har beviljats sjukersättning.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli ca 1,4 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Det är framför allt utgifterna för anslagen *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* och *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* som förväntas bli lägre. Antalet mottagna i kommunerna och andelen programdeltagare i förberedande utbildningar väntas bli lägre än vad som beräknades vid framtagandet av budgeten för 2013.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,2 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Den främsta förklaringen till utvecklingen är en sämre konjunkturutveckling än vad som förutsågs vid framtagandet av budgeten. Den försämrade konjunkturutvecklingen leder till att fler blir arbetslösa, vilket både medför fler personer i arbetslöshetsersättning och högre programvolym. Vidare har antalet anställda i företag i konkurs ökat mer än vad som tidigare beräknades. Detta bidrar till högre utgifter för lönegarantiersättning, varför 0,4 miljarder kronor föreslås tillföras anslaget *Bidrag till lönegarantiersättning* i propositionen Höständringsbudget för 2013, utöver de ca 0,7 miljarder kronor som riksdagen redan har beslutat öka anslaget med (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13 FiU21, rskr. 2012/13:282).

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,4 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta förklaras till största delen av att utgifterna under anslaget *Studiemedel m.m.* för det s.k. högre studiebidraget förväntas bli 1,0 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Detta är en följd av att prognosen för antalet studerande med det högre bidraget kraftigt understiger den budgeterade volymen.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 6,0 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. De lägre utgifterna beror framför allt på att kronkursen förväntas förstärkas mer än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2013, vilket leder till att utgifterna för räntor på skulden i utländsk valuta minskar. Vidare beräknas marknadsräntorna bli lägre än enligt den bedömning som gjordes i budgetpropositionen.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 3,8 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. Förändringen beror främst på att det har beslutats och förväntas beslutas relativt stora ändringsbudgetar på EU:s budget för 2013. Vidare beslutades två ändringsbudgetar sent 2012, vilka belastar anslaget 2013. Utfallet för 2012 översteg dessutom anvisade medel, varför ett underskott fördes över till 2013. Anslaget föreslås mot denna bakgrund tillföras ytterligare 0,9 miljarder kronor i propositionen Höständringsbudget för 2013, utöver de 3,7 miljarder kronor riksdagen redan har beslutat öka anslaget med (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13 FiU21, rskr. 2012/13:282).

Förändring av anslagsbehållningar

I budgeten för 2013 var den beräknade förändringen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten *Minskning av anslagsbehållningar*. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten *Minskning av anslagsbehållningar*. Denna beräkningspost uppgick i budgeten till -3,0 miljarder kronor, dvs. anslagsbehållningarna bedömdes öka med 3,0 miljarder kronor.

I den aktuella prognosen för innevarande budgetår ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningarna under respektive utgifts-

område. Förändringen av anslagsbehållningarna under 2013 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till ändringsbudget, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 8.15).

Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2013

Miljarder kronor

Ramanslag (Från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. exkluderats)

Ingående ramöverföringsbelopp¹	20,5
+ Anvisat på ursprunglig budget ²	809,3
+ Anvisat på vårändringsbudget för 2013 ³	5,7
+ Förslag till höständringsbudget för 2012 ⁴	5,2
+ Medgivna överskridanden	0,0
- Indragningar	15,0
- Prognos	809,7
= Beräknat utgående överföringsbelopp	16,0
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	-4,5

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101).

² Enligt bet. 2012/13:FiU10.

³ Enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:282).

⁴ Enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2)

Källa: Egna beräkningar.

Utfallet för statens budget 2012 visar att anslagsbehållningarna det året uppgick till 20,5 miljarder kronor. Under 2013 kommer anslagssparandet att öka jämfört med 2012 i den mån utgifterna är lägre än anvisade medel på budgeten för 2013, eller minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

I enlighet med de beslut om ändringsbudget som riksdagen har fattat för 2013 har de anvisade medlen ökat med sammanlagt 5,7 miljarder kronor. I propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) föreslås ytterligare anslagsökningar med sammanlagt 5,2 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). De hittills beräknade indragningarna av anslagsmedel uppgår till 15,0 miljarder kronor, varav merparten berör de rättighetsstyrda transfereringsanslagen.

Anslagsbehållningarna beräknas vid utgången av 2012 uppgå till 16,0 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). Därmed beräknas anslagsbehållningarna minska med 4,5 miljarder kronor mellan årsskiftet 2012/13 och årsskiftet 2013/14.

9

Offentliga sektorns finansiering, statens budgetsaldo och statseskuld

9 Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Sammanfattning

-
- Den offentliga sektorn redovisade 2012 ett finansiellt sparande som uppgick till -22 miljarder kronor. Den utdragna lågkonjunkturen samt reformer i budgetpropositionen för 2013 och denna proposition medför att den offentliga sektorns finanser försvagas de närmaste åren. Underskottet beräknas 2013 uppgå till över 40 miljarder kronor, eller ca 1,2 procent av BNP, och sedan försämrats ytterligare 2014. När tillväxten åter tar fart stärks det finansiella sparandet och för 2017 beräknas ett överskott på 47 miljarder kronor eller 1,1 procent av BNP.
 - Den offentliga sektorns finansiella ställning är fortsatt stark. De finansiella tillgångarna överstiger skulderna med ca 20 procent av BNP. Den konsoliderade bruttoskulden uppgick 2012 till 38,1 procent av BNP, vilket med god marginal understiger EU:s referensvärde på högst 60 procent av BNP.
 - Den konsoliderade statsskulden beräknas uppgå till 1 266 miljarder kronor 2013, vilket är en ökning med 147 miljarder kronor jämfört med 2012. Ökningen förklaras huvudsakligen av Riksbankens upplåning av ca 104 miljarder kronor genom Riksgäldskontoret för att förstärka valutareserven. Statsskulden blir lägre 2017, både nominellt och som andel av BNP, jämfört med 2013.
- Kommunsektorns finanser bedöms vara förhållandevis stabila under prognosperioden, trots ett fortsatt svagt konjunkturläge den närmaste tiden. Resultatet beräknas uppgå till mellan 7 och 12 miljarder kronor per år 2013–2017.
-

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR).¹⁵³ Vidare redovisas utvecklingen för statens budgetsaldo och statsskulden enligt de principer som följer av budgetlagen (2011:203) och riksdagens beslut om budget.

Avsnittet innehåller också en jämförelse av olika bedömares prognoser av den offentliga sektorns finansiella sparande i Sverige.

Slutligen redovisas Europeiska kommissionens uppgifter om finansiellt sparande och bruttoskuld i EU-länderna, Japan och USA.

¹⁵³ Skatter och statsbidrag redovisas enligt den ordning som gällde innan den genomgripande revideringen av NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för delsektorerna (staten, ålderspensionssystemet och den kommunala sektorn) avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

9.1 Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik

Statens budget är det viktigaste medlet för regeringen att genomföra sin ekonomiska politik och för riksdagen att utöva sin finansmakt. Budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen är regeringens förslag till riksdagen om hur budgetpolitiken ska utformas. Regeringen kan förändra politikens inriktning genom att föreslå att medel allokteras till nya utgiftsändamål eller att den tidigare aviserade fördelningen till befintliga ändamål ändras. Förändringar i skattesystemet är också ett sätt att ändra politikens inriktning.

Detta avsnitt innehåller en översiktlig redovisning av effekterna på de offentliga finanserna av de åtgärder som regeringen förslår eller aviserar för riksdagen. Inledningsvis redovisas effekterna av de förslag och aviseringar som tillkommit sedan 2013 års ekonomiska vårproposition, dvs. förslagen och aviseringarna i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2). En detaljerad beskrivning av inkomst- och utgiftsreformerna finns i avsnitt 6 och avsnitt 8.2. Vidare följer en redovisning av budgeteffekterna i förhållande till föregående år som även inkluderar effekterna av åtgärder som tidigare beslutats eller aviserats, dvs. samtliga förslag till och aviseringar av reformer och finansiering som regeringen lämnat till riksdagen och som riksdagen antingen beslutat eller godkänt beräkningarna för.¹⁵⁴ I redovisningen förutsätts att anslagsförändringar motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

Åtgärder sedan budgetpropositionen för 2013

I tabell 9.1 redovisas effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande av förslag och aviseringar i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2013 samt hur de fördelar sig på utgifter och inkomster enligt

NR. Av tabellen framgår således på en övergripande nivå hur utformningen av politiken har förändrats sedan 2013 års ekonomiska vårproposition.

Även tabell 1.2 i avsnitt 1 redovisar hur förslagen och aviseringarna i denna budgetproposition påverkar det finansiella sparandet. Underlaget till tabell 1.2 är det samma som till tabell 9.1, men tabell 1.2 är uppställd så att politikens inriktning ska framgå på ett tydligt sätt.

De föreslagna åtgärderna på budgetens utgifts- och inkomstsida medför att den offentliga sektorns finanser försvagas med 0,2 miljard kronor 2013, 24,2 miljarder kronor 2014, 25,8 miljarder kronor 2015, 26,0 miljarder kronor 2016 och 25,2 miljarder kronor 2017, jämfört med beräkningarna i vårpropositionen.

Tabell 9.1 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2013–2017, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Förändring i förhållande till 2013 års ekonomiska vårproposition.

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Utgiftsförändringar</i>					
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	0,2	3,1	4,2	4,7	4,3
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa utgiftsförändringar	0,2	3,1	4,3	4,8	4,4
<i>Inkomstförändringar</i>					
Skatter, netto ²	0,0	-18,1	-18,6	-18,6	-18,2
Övriga inkomstreformer ³	0,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,5
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	-21,0	-21,5	-21,1	-20,8
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-0,2	-24,2	-25,8	-26,0	-25,2

¹ Se tabell 8.10. Föreslagna anslagsförändringar 2013 beskrivs närmare i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2). Medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås ingår inte (främst transfereringsanslag). Inklusivt medel till dessa anslag uppgår förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2013 till 5,2 miljarder kronor (se vidare avsnitt 8.3).

² Effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler beskrivs närmare i avsnitt 6.41. Bruttoeffekten av skatteförändringarna för 2014–2017 uppgår till 18,8, 19,3, 19,3 och 18,9 miljarder kronor.

³ Övriga inkomstreformer beskrivs i avsnitt 7.2.2.

Källa: Egna beräkningar.

Vidare framgår av tabell 9.1 att större delen av de föreslagna och aviserade reformerna avser skatteförändringar på budgetens inkomstsida. Bland förslagen finns förstärkt jobbskatteavdrag, sänkt statlig inkomstskatt och sänkt skatt för pensionärer. Sammantaget beräknas de föreslagna skatteförändringarna medföra lägre

¹⁵⁴ Regeringen föreslår och riksdagen beslutar om allokering av medel för det kommande budgetåret. Regeringen kan även avisera åtgärder vars ikraftträdande ligger längre fram i tiden än det närmast följande budgetåret och som normalt ingår i anslagsberäkningarna. Riksdagen godkänner dessa beräkningar.

inkomster med 18,1 miljarder kronor 2014, 18,6 miljarder kronor 2015, 18,6 miljarder kronor 2016 och med 18,2 miljarder kronor 2017. En mer detaljerad genomgång av skatteförslagen finns i avsnitt 6. Budgeteffekterna av de enskilda förslagen redovisas i tabell 6.15.

Övriga inkomstreformer väntas försvaga den offentliga sektorns inkomster med mellan 2,9 miljarder kronor och 2,5 miljarder kronor 2014–2017. Se avsnitt 7.2.2 för en detaljerad redovisning av dessa förslag.

De föreslagna reformerna som påverkar de takbegränsade utgifterna beräknas medföra högre utgifter om 0,2 miljarder kronor 2013. År 2014 beräknas utgifterna bli 3,1 miljarder högre medan budgeteffekten för 2015–2017 bedöms uppgå till mellan 4,3 och 4,8 miljarder kronor per år. Medlen avser bl.a. satsningar på utbildnings- och arbetsmarknadsområdena. En mer detaljerad genomgång av de förslag och aviseringar som påverkar budgetens utgiftssida finns i avsnitt 8.2. Tabell 8.10 visar beräknade budgeteffekter av förslagen och aviseringarna per utgiftsområde och större anslagsförändringar under varje utgiftsområde.

När det gäller förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2013 beaktas i tabell 9.1 endast den del av förslagen som avser nya reformer, 0,2 miljarder kronor. Totalt föreslår regeringen i propositionen högre anslagsnivåer om 5,2 miljarder kronor. Större delen av detta belopp, 5,0 miljarder kronor, avser främst transfereringsanslag där utgiftsförändringar uppkommit som är föranledda av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för anslagsberäkningen i budgetpropositionen. På ändringsbudget tillförs i dessa fall medel på befintliga anslag, utan att någon ny reform föreslås.

Effekter av åtgärder i förhållande till föregående år

Förändringen av det finansiella sparandet mellan två år är ett grovt mått på den offentliga sektorns påverkan på efterfrågan i ekonomin. En del av den förändringen beror på den diskretionära finanspolitiken, dvs. effekten av regeringens reformer. Vid bedömningen av finanspolitikens inriktning är det viktigt att ta hänsyn till den samlade effekten av regeringens åtgärder, dvs. i vilken utsträckning både tidigare beslutade och

nu föreslagna åtgärder sammantaget påverkar förändringen av det finansiella sparandet över tiden. Regeringens bedömning redovisas i avsnitt 5.1 och förändringen av det finansiella sparandet, inklusive den diskretionära finanspolitiken, sammanfattas i tabell 5.1.

Tabell 9.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2012–2017 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Utgiftsförändringar¹</i>						
Förändring av takbegränsade utgifter ²	3,5	12,9	0,9	-6,3	2,4	-0,2
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaper ³	-4,5	-3,4	-0,1	0,0	1,3	3,5
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ³	-2,1	-1,4	-2,1	-0,5	1,3	3,5
varav kapitaltillskott till statliga bolag ⁴	-1,0	-1,5	2,5	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	-1,0	9,5	0,9	-6,3	3,7	3,3
<i>Inkomstförändringar¹</i>						
Skatter, brutto ⁵	-4,0	-11,4	-18,2	1,0	0,0	0,1
Indirekta effekter av skatter	0,1	1,1	0,0	0,2	0,6	0,7
Övriga inkomstreformer ⁶	0,0	0,0	-2,9	0,0	0,4	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	-3,9	-10,3	-21,1	1,2	1,0	0,8
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{1,7}	-2,9	-19,8	-22,0	7,4	-2,7	-2,5
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

² I tabell 8.5 redovisas förändringarna per utgiftsområde. Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen m.m. ingår inte. Förslag i ändringsbudget redovisas exklusive medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås (främst transfereringsanslag).

³ Posten visar förändringen av nettoupplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettoupplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁴ Kapitaltillskott påverkar inte det finansiella sparandet. Posten avser kapitaltillskott på 1,0 miljarder kronor till Ersättningsmark AB 2012 och Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken om 2,5 miljarder kronor 2013.

⁵ Se tabell 7.15. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 7.15 men ska inte ingå i tabell 9.2 eftersom den tabellen visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁶ Se avsnitt 7.2.2 för en genomgång av övriga inkomstreformer i denna proposition.

⁷ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.

Källa: Egna beräkningar.

Underlaget till den diskretionära finanspolitiken i tabell 5.1 redovisas i tabell 9.2. Tabellen visar de

samlade budgeteffekterna av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer, inklusive finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år. På detta sätt redovisas regeringens prioriteringar på en övergripande nivå. Sammantaget bedöms den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas 2012–2014 med sammanlagt ca 45 miljarder kronor, varav ca 22 miljarder kronor avser försvagningen 2014. Åren därefter sker sammantaget en svag förstärkning av sparandet.

Utgifterna i statens budget 2012 ökade med 3,5 miljarder kronor till följd av beslut om reformer. Effekten neutraliserades dock vid justeringen till NR:s redovisningsprinciper. Det förklaras i första hand av två poster. Lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ingår inte i de takbegränsade utgifterna och ska inkluderas för överensstämmelse med NR. Eftersom de minskar i omfattning mellan 2011 och 2012 bidrar de lånefinansierade infrastrukturinvesteringarna till att utgifterna minskar mellan åren. Vidare redovisas kapitaltillskott i de takbegränsade utgifterna men inte i NR. Dessa ska därmed exkluderas för att erhålla budgeteffekten för det finansiella sparandet enligt NR. Sammantaget medför utgiftsförändringarna 2012, enligt redovisningen i NR, att den offentliga sektorns utgifter minskar med 1 miljard kronor jämfört med 2011.

Det är i första hand åtgärderna som föreslås i budgetpropositionen för 2013 som medför att de takbegränsade utgifterna beräknas öka med 12,9 miljarder kronor 2013. Bland åtgärderna finns satsningar på infrastruktur, forskning och arbetsmarknadsåtgärder. I likhet med 2012 bedöms budgeteffekten på utgifterna enligt NR vara mindre, främst till följd av minskad omfattning av lånefinansierade infrastrukturinvesteringar och kapitaltillskott.

De åtgärder regeringen föreslår på budgetens utgiftssida i denna proposition bedöms bidra till en svag ökning av utgifterna 2014. År 2015, däremot, bedöms budgetens utgifter minska med 6,3 miljarder kronor till följd av regeringens politik, bl.a. för att satsningar på arbetsmarknadsområdet fasas ut. Detta är en starkt bidragande orsak till att det finansiella sparandet förstärks detta år. År 2016 och 2017 beräknas de offentliga finanserna däremot försvagas till följd av budgeteffekter på utgiftssidan, bl.a. på grund av att de lånefinansierade infrastrukturinvesteringarna beräknas öka i omfattning.

Avsnitt 8.1.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 8.5 redovisas förändringarna av de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde.

När det gäller budgetens inkomster är det i första hand sänkningen av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster som förklarar att inkomsterna minskar med 3,9 miljarder kronor 2012 till följd av regeringens politik. Förslaget om sänkt bolagsskatt i budgetpropositionen för 2013 är den främsta orsaken till att inkomsterna minskar 2013. De åtgärder på skatteområdet som regeringen föreslår i denna proposition, och som träder i kraft 2014, såsom det förstärkta jobbskatteavdraget, är den huvudsakliga orsaken till att inkomsterna försvagas med 21,1 miljarder kronor och det finansiella sparandet med ungefär lika mycket. År 2015–2017 sker en svag ökning av budgetens inkomster till följs av förslag och aviseringar.

I tabell 7.14 särredovisas hur de enskilda regeländringarna på skatteområdet påverkar de offentliga finanserna jämfört med föregående år.

Redovisningen i tabell 9.2 avser både utgifts- och inkomstsida på statens budget. När det gäller reformer på budgetens inkomstsida beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om t.ex. konsumentprisindex påverkas av en regeländring så uppkommer en indirekt effekt eftersom utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i detta index. Indirekta effekter av utgiftsreformer på budgetens inkomstsida ingår inte.

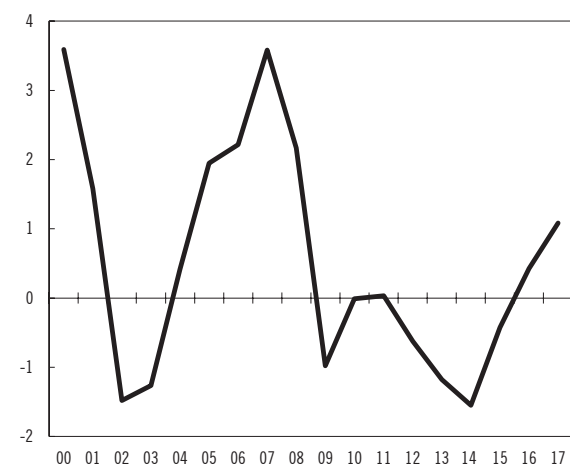
Vidare ingår inte anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen. Vidare ingår inte medel som i propositionen Höständeringsbudget för 2013, eller i tidigare ändringsbudgetar, föreslagits tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås (det gäller i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar). Se tabell 8.14 för en redovisning per utgiftsområde av förslagen i propositionen Höständeringsbudget för 2013.

9.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Den svenska ekonomin drabbades av den finansiella och ekonomiska kris som började hösten 2008 utan att det uppstod stora underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande. Det goda utgångsläget, med ett överskott på 2,2 procent av BNP 2008, gjorde det möjligt att både låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut och motverka den kraftiga konjunkturbedgången med finanspolitiska stimulanser, utan att äventyra de offentliga finanserna.

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2017

Procent av BNP. Utfall för 2000–2012, prognos för 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorn uppvisade 2009 ett underskott i det finansiella sparandet på 1 procent av BNP. Det är ett mindre underskott än vad den relativt begränsade konjunkturbedgången i början av 2000-talet gav upphov till (se diagram 9.1). Att underskottet inte blev större beror främst på den ekonomiska nedgångens karaktär och de reformer av arbetsmarknaden och socialförsäkringssystemet som regeringen genomfört sedan 2006. Den stora konjunkturbedgången 2008 och 2009 berodde i huvudsak på sjunkande export, vilket normalt sett innebär mindre offentligfinansiella effekter än konjunkturbedgångar som följer av minskad inhemsk efterfrågan. Vidare innebar de arbetsmarknads- och socialförsäkringsreformer som regeringen genomfört, fler arbetade timmar i ekonomin och lägre utgifter. Detta medförde en betydligt lägre utgiftsnivå som sammanföll med konjunkturbedgången och bidrog till att hålla upp nivån på det finansiella sparandet. Sammantaget innebar detta att det finansiella

sparandet sjönk mindre än vad som kan förväntas vid en så omfattande konjunkturbedgång.

Återhämtningen i ekonomin bidrog till förstärkningen av den offentliga sektorns finanser 2010 och 2011, med ett finansiellt sparande som i stort sett var i balans båda åren.

Det svaga konjunkturläget 2012 medförde att det finansiella sparandet återigen vändes till ett underskott, som uppgick till 0,6 procent av BNP. Återbetalningen av försäkringspremier från AFA försäkring till kommuner och landsting på ca 11 miljarder kronor mildrade dock försämringen av det finansiella sparandet.

För 2013 medför den fortsatt svaga konjunkturen och reformerna som presenterades i budgetpropositionen för 2013 att underskottet beräknas öka till 1,2 procent av BNP.

Även 2013 medför en återbetalning av försäkringspremier från AFA försäkring till kommunsektorn på ca 11 miljarder kronor att försämringen av det finansiella sparandet mildras.

De reformer som föreslås och aviseras i denna proposition försvagar den offentliga sektorns finansiella sparande. Den starkare makroekonomiska utvecklingen 2014 jämfört med 2013 medför dock att försvagningen av det finansiella sparandet dämpas, det finansiella sparandet beräknas 2014 uppgå till -1,5 procent av BNP.

Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2012–2017

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	1 767	1 816	1 842	1 929	2 026	2 125
<i>procent av BNP</i>	49,6	50,1	49,1	49,0	48,8	48,9
Skatter och avgifter	1 567	1 611	1 654	1 734	1 823	1 913
<i>procent av BNP</i>	44,0	44,4	44,1	44,1	44,0	44,0
Kapitalinkomster	71	74	68	71	75	78
Övriga inkomster	129	131	120	124	128	133
Utgifter	1 789	1 858	1 900	1 946	2 008	2 078
<i>procent av BNP</i>	50,2	51,3	50,7	49,5	48,4	47,8
Utgifter exkl. räntor	1 757	1 820	1 861	1 907	1 969	2 039
Räntor	33	38	39	38	39	39
Finansiellt sparande	-22	-43	-58	-17	18	47
<i>procent av BNP</i>	-0,6	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I takt med att konjunkturen förbättras, och under förutsättning att inga ofinansierade reformer tillkommer, stärks det finansiella sparandet och uppgår 2015 till -0,4 procent av BNP och i slutet av prognosperioden till 1,1 procent av BNP. Förstärkningen av det finansiella sparandet sker genom att utgifterna minskar i relation till BNP (se tabell 9.3).

Inkomsterna ökar i takt med BNP 2013–2017

Skatteintäkterna ökar 2013 som andel av BNP, trots de skattesänkningar som har genomförts 2013. Detta beror på att de viktigaste skattebaserna utvecklas starkare än BNP. Till följd av de skattereformer som föreslås i denna proposition beräknas skattekvoten (skatteintäkterna som andel av BNP) minska 2014. Skattekvoten beräknas därefter vara relativt oförändrad kring 44 procent 2015–2017 (se tabell 9.4). Skattekvoten i Sverige var närmare 5 procentenheter högre än EU-genomsnittet 2012, men i Belgien, Danmark och Frankrike var skattekvoten högre.¹⁵⁵

Tabell 9.4 Skatter och avgifter 2012–2017

Procent av BNP. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hushållens direkta skatter	15,5	15,8	15,5	15,5	15,6	15,6
Företagens direkta skatter	2,9	2,7	2,8	2,9	3,0	3,0
Arbetsgivare o. egenföretagare avgifter	12,1	12,3	12,3	12,2	12,1	12,1
Mervärdesskatt	9,3	9,3	9,4	9,4	9,4	9,4
Fastighetsskatt och avgift	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Övriga indirekta skatter	3,6	3,6	3,5	3,5	3,4	3,3
Summa	44,2	44,6	44,3	44,3	44,2	44,2
Till offentlig sektor	44,0	44,4	44,1	44,1	44,0	44,0
Medel som tillfaller EU	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Anm.: I tabellen redovisas skatteintäkterna 2012 enligt nationalräkenskaper, denna siffra skiljer sig från regeringens beräkning (se avsnitt 7).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna som andel av BNP ökar i början av prognosperioden

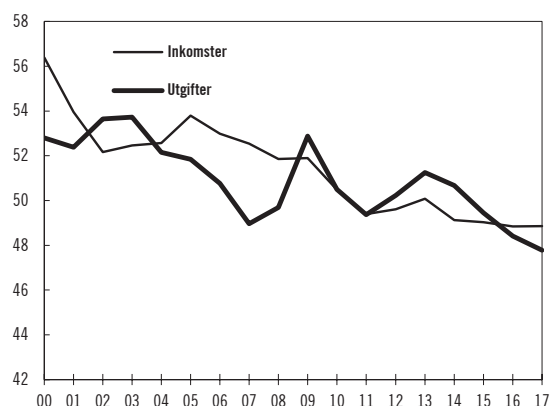
Utgiftskvoten, dvs. den offentliga sektorns totala utgifter i förhållande till BNP, uppgick till 50,2 procent 2012. Jämfört med 2011 ökade

utgiftskvoten med närmare 1 procentenhet. Den fortsatt svaga konjunkturen och de reformer som föreslogs i budgetpropositionen för 2013 medför att utgiftskvoten även för 2013 beräknas öka med ca 1 procentenhet.

Ökningen av utgiftskvoten 2013 beror främst på en starkare utveckling av den offentliga konsumtionen och att transfereringarna till hushållen beräknas utvecklas i starkare takt än BNP till följd av att inkomstpensionerna höjdes relativt kraftigt för 2013.

Diagram 9.2 Inkomster och utgifter 2000–2017

Procent av BNP. Utfall för 2000–2012, prognos för 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Vid en normal ekonomisk tillväxt, utan tillkommande diskretionära finanspolitiska åtgärder, ökar skatteintäkterna ungefär i takt med BNP, samtidigt som utgifterna minskar som andel av BNP. Att utgiftskvoten minskar beror bl.a. på att en del av utgifterna inte justeras för inflation, exempelvis utgifterna för barnbidrag och de generella statsbidragen till kommunsektorn, och på att tillfälliga program avslutas.

Den successivt starkare tillväxten 2014–2017 beräknas, i kombination med att arbetslösheten minskar från 2014, medföra att utgifterna i relation till BNP minskar relativt kraftigt (se diagram 9.2). Utgiftskvoten minskar med i genomsnitt 0,9 procentenheter per år 2014–2017.

År 2014–2017 leder en återhållsam utveckling av den offentliga konsumtionen till att utgifterna minskar som andel av BNP. Även transfereringarna minskar som andel av BNP. Såväl ålderspensionerna som de hälsorelaterade transfereringarna, som minskat under en följd av år, väntas fortsätta minska något som andel av BNP under prognosperioden.

Den minskade statsskulden medför i kombination med en successivt högre räntenivå att

¹⁵⁵ European Economic Forecast Spring 2013 (Europeiska kommissionen 2013).

ränteutgifterna i stort sett beräknas vara oförändrade som andel av BNP (se tabell 9.5).

Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2012–2017

Procent av BNP. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Konsumtion	26,9	27,3	27,3	26,8	26,3	26,0
Investeringar	3,5	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3
Transfereringar till hushåll	15,7	16,0	15,6	15,2	15,0	14,7
Ålderspensioner	8,5	8,8	8,5	8,4	8,4	8,4
Hälsorelaterat	2,9	2,9	2,8	2,7	2,6	2,6
Arbetsmarknad	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6
Familjer och barn	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Övrigt	1,6	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5
Övriga transfereringar och subventioner ¹	3,3	3,4	3,3	3,2	3,0	2,9
Ränteutgifter	0,9	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Summa utgifter	50,2	51,3	50,7	49,5	48,4	47,8
Exklusive räntor	49,3	50,2	49,6	48,5	47,5	46,9

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.2.1 Staten

Statens finansiella sparande och budgetsaldo beräknas bli försämrade mellan 2012 och 2014, för att därefter successivt förstärkas (se tabell 9.6). Statsskulden ökar 2012–2014, men minskar under den resterande delen av prognosperioden.

Statens finansiella sparande

Statens inkomster utgörs i huvudsak av skatter och avgifter på arbete samt skatt på kapital och konsumtion. Vidare redovisas kalkylmässiga poster som inkomster enligt NR, t.ex. kapitalförslitning.

Det låga ränteläget, och den relativt låga statsskulden, bidrog till att statens inkomster av räntor och utdelningar (kapitalinkomster) 2012 översteg ränteutgifterna.

Statens finansiella sparande uppvisade ett underskott på 21 miljarder kronor 2012, vilket är en minskning med 16 miljarder kronor jämfört med 2011.

För 2013 beräknas ett underskott i det finansiella sparandet i staten på 38 miljarder kronor eller 1,1 procent av BNP. Underskottet beräknas öka till 47 miljarder kronor 2014 eller 1,3 procent av BNP. En relativt kraftig minsk-

ning av utgifterna i relation till BNP 2015–2017 leder till att det finansiella sparandet är i balans 2015 och sedan förstärks fram till 2017. Det finansiella sparandet 2017 beräknas uppgå till 1,4 procent av BNP (se tabell 9.6).

Tabell 9.6 Statens inkomster och utgifter 2012–2017

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	894	912	923	971	1 020	1 068
<i>procent av BNP</i>	<i>25,1</i>	<i>25,1</i>	<i>24,6</i>	<i>24,7</i>	<i>24,6</i>	<i>24,6</i>
Skatter och avgifter	787	800	821	865	911	955
Kapitalinkomster	36	39	32	34	35	35
Övriga inkomster	71	72	70	73	75	78
Utgifter	916	950	971	975	987	1 005
<i>procent av BNP</i>	<i>25,7</i>	<i>26,2</i>	<i>25,9</i>	<i>24,8</i>	<i>23,8</i>	<i>23,1</i>
Utgifter exkl. räntor	890	918	939	945	955	974
<i>procent av BNP</i>	<i>24,8</i>	<i>24,4</i>	<i>23,5</i>	<i>22,5</i>	<i>21,8</i>	<i>21,0</i>
Ränteutgifter	26	32	32	31	31	32
Finansiellt sparande	-21	-38	-47	-4	34	63
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,1</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>1,4</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Från statens finansiella sparande till budgetsaldo

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed påverkan på statsskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar och köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning.¹⁵⁶ Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

¹⁵⁶ Den kassamässiga redovisningen innebär att transaktionerna (skatter och räntor) redovisas när betalningen sker. I NR periodiseras transaktionerna till den tidpunkt de avser. Det innebär t.ex. att skatter redovisas på inkomståret i NR, oavsett när betalningen sker.

År 2012 överensstämde det finansiella sparandet och budgetsaldot förhållandevis väl. För 2013 beräknas dock det finansiella sparandet vara betydligt starkare än budgetsaldot. Det beror till stor del på att Riksgäldskontorets upplåning på ca 104 miljarder kronor, för att finansiera utlåningen till Riksbanken för att förstärka valuta-reserven, endast belastar budgetsaldot. Upplåningen påverkar inte det finansiella sparandet eftersom staten får motsvarande fordran på Riksbanken.

Tabell 9.7 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Finansiellt sparande	-21	-38	-47	-4	34	63
<i>Till budgetsaldo</i>						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	-3	8	2	-4	0	1
Periodisering av skatter	6	-32	-10	-5	9	7
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m.	3	24	16	15	15	15
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-10	-113	-5	-3	-4	-4
Budgetsaldo	-25	-152	-45	-1	53	82

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De kassamässigt inbetalda skatterna beräknas bli 32 miljarder kronor lägre 2013 än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna. Skillnaden förklaras både av uppbördsförskjutningar, huvudsakligen avseende juridiska personer, och betalningsförskjutningar, främst gentemot kommuner och landsting, dvs. de intäkter som hör till kommunsektorn är inte fullt så stora som de utbetalningar staten gjort till kommunsektorn under kalenderåret.

Den förstärkning av budgetsaldot 2013 som följer av försäljningen av statens innehav av aktier i Nordea, extra utdelningar m.m. påverkar inte det finansiella sparandet.

År 2014–2017 förstärks budgetsaldot, men inte det finansiella sparandet, av beräknings-tekniskt antagna försäljningar av statens aktieinnehav om ca 15 miljarder kronor per år (se tabell 9.7).

Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2014 enligt tabell 9.8 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2014 enligt tabell 9.8 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt budgetlagen ska budgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär ett minskat lånebehov för staten och att statsskulden därigenom normalt minskar. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Statens budgetsaldo försämras 2013, men stärks på sikt

År 2012 visade statens budget ett underskott på 25 miljarder kronor. År 2013 och 2014 väntas budgetsaldot visa underskott om 152 miljarder kronor respektive 45 miljarder kronor. Budgetsaldot förstärks dock gradvis under hela prognosperioden och 2017 beräknas överskottet uppgå till 82 miljarder kronor. Utvecklingen av saldot redovisas i tabell 9.8 och diagram 9.3.

Tabell 9.8 Statens budgetsaldo 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	788	778	824	860	911	957
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	784	810	833	835	834	850
Statsskuldräntor m.m. ²	27	16	22	27	24	22
Riksgäldskontorets nettoutlåning ³	1	103	14	-1	1	4
<i>varav</i>						
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto)	0	-1	-1	-1	-1	-2
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-33	-34	-35	-36	-37	-39
Utbetalning av premiepensionsmedel	33	35	35	37	38	39
CSN, studielån	5	6	18	6	6	6
Investeringslån till myndigheter	0	1	1	1	1	1
Stabilitetsfonden	-5	-14	-4	-5	-5	-5
Kärnavfallsfonden	0	0	0	0	0	0
Lån Riksbanken	5	104	1	-1	0	0
Lån till andra länder	0	3	0	0	0	0
Nettoutlåning – infrastrukturinvesteringar ⁴	4	3	1	0	2	5
Övrigt, netto	-9	1	-2	-2	-2	-2
Kassamässig korrigering ⁵	0	1	0	0	0	0
Statens budgetsaldo	-25	-152	-45	-1	53	82

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar.² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.³ Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2014 beräknas uppgå till 13 817 000 000 kronor.⁴ Avser infrastruktur-lån (netto) för Trafikverket.⁵ Den kassamässiga korrigeringen för 2014 beräknas uppgå till 0 kronor.

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Varierande nivå på statsskuldräntorna

Utgifterna för statsskuldräntorna varierar mycket från år till år. Avgörande för ränteutgifternas nivå är statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer och den svenska kronans växelkurs. Den upplånings-teknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på ränteutgifterna, främst genom att utgifterna omfördelas över tiden, t.ex. genom över- eller underkurser i samband med emissioner av statsobligationer.

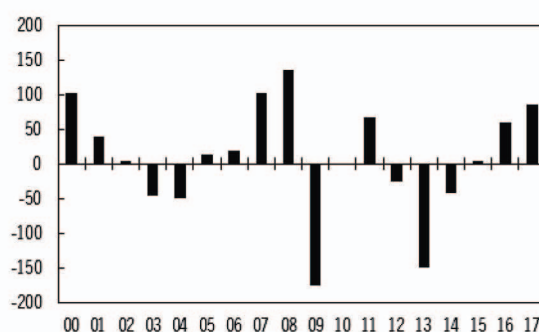
År 2012 uppgick ränteutgifterna till 27 miljarder kronor, framför allt till följd av

högre kursförluster (motsvarande ca 13 miljarder kronor) än förväntat vid byten av lån. För innevarande år prognosticeras ovanligt låga ränteutgifter motsvarande 16 miljarder kronor, bl.a. på grund av valutakursvinster. År 2014 ökar ränteutgifterna till ca 22 miljarder kronor till följd av bl.a. en något ökande statsskuld samt högre kursförluster vid lånebyten. År 2015 kommer ränteutgifterna att öka till följd av att ett stort realobligationslån förfaller till betalning, vilket medför att en inflationskompensation om ungefär 6 miljarder kronor betalas ut. Realobligationer är lån där räntan är kopplad till utvecklingen av ett visst index som ger innehavaren av obligationen en viss avkastning i förhållande till jämförelseindexet då obligationen förfaller. Den exakta avkastningen bestäms således först när lånet löper ut och utvecklingen av det underliggande indexet fastställts. Bortsett från dessa tillfälliga effekter finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna mellan 2015 och 2017: låga men stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld.

Ränteutgifterna har sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-talet, framför allt på grund av att räntenivåerna i dag är markant lägre men också till följd av att statsskulden minskat. Under de fem första åren av 2000-talet uppgick de genomsnittliga ränteutgifterna årligen till ca 67 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,8 procent av BNP. Under de senaste fem åren har ränteutgifterna i genomsnitt uppgått till ca 30 miljarder kronor eller ca 0,9 procent av BNP.

Diagram 9.3 Statens budgetsaldo 2000–2017

Miljarder kronor. Utfall t.o.m. 2012, prognos för 2013–2017

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Riksgäldskontorets nettoutlåning är tillfälligt hög. Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Nettoutlåningen omfattar såväl

löpande statlig verksamhet – t.ex. studielånen – som tillfälliga poster, vilka oftast beslutas med kort varsel och därför är svårprognostiserade. På grund av dessa engångseffekter varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

De senaste åren har nettoutlåningen varit hög till följd av extraordinära insatser som gjorts med anledning av finanskrisen, såsom Riksbankens lån för att stärka valutareserven och lån till länder med finansiella problem. Riksgäldskontorets nettoutlåning beräknas bli 103 miljarder kronor 2013. År 2012 uppgick utlåningen till 1 miljard kronor. Ökningen av nettoutlåningen jämfört med föregående år beror nästan uteslutande på ökade lån till Riksbanken för förstärkning av valutareserven. Sammantaget hade Riksbanken per den 31 juli 2013 lånat upp ca 196 miljarder kronor till aktuell valutakurs via Riksgäldskontoret för förstärkning av valutareserven. Inget antagande om återbetalning av lånen görs i prognosen eftersom det är oklart när återbetalningen kommer att ske. När lånen återbetalas blir nettoutlåningen i motsvarande grad lägre, vilket leder till ett förbättrat budgetsaldo och en lägre statsskuld.

Under juni 2013 genomförde staten en försäljning av delar av sitt innehav i Nordea bank AB om totalt ca 19 miljarder kronor. En majoritet av det avyttrade innehavet var hänförligt till stabilitetsfondens aktieinnehav, varför drygt 10 miljarder kronor i år kommer att tillföras fondens konto i Riksgäldens nettoutlåning. Utöver försäljningsinkomsterna beräknas ordinarie inkomster om ca 4 till 5 miljarder kronor per år under prognosperioden tillföras stabilitetsfonden.

Regeringen anser att stabilitetsfonden bör göras om till en fond med finansiella tillgångar, att målnivån för fonden tas bort och att stabilitetsavgiften ses över. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i dessa frågor.

År 2014 förväntas Riksgäldskontorets nettoutlåning uppgå till ca 14 miljarder kronor. Av beloppet utgör ca 11,4 miljarder kronor ny upplåning till Centrala studiestödsnämnden, vilket sker till följd av en anpassning till budgetlagens bestämmelser som innebär att myndigheten ska ta upp lån även för kapitaliserade räntor för att få en överensstämmelse mellan statens fodringar på studerande och dess upplåning. Den engångsvisa

upplåningen om 11,4 miljarder kronor redovisas mot inkomsttitel och påverkar således Riksgäldskontorets nettoutlåning, men inte lånebehovet eller budgetsaldot (se vidare utg.omr. 15 avsnitt 3.1.1).

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter

År 2012 beräknas engångseffekter ha påverkat budgetsaldot positivt med 8 miljarder kronor (se tabell 9.9). Framför allt bidrog en extrautdelning från Sveaskog och en överföring av Exportkreditnämnden till myndighetens konto i Riksgäldskontoret till att förbättra saldot 2012.

För 2013 beräknas engångseffekter påverka budgetsaldot negativt med 82 miljarder kronor. Framför allt påverkar Riksbankens upplåning till förstärkning av valutareserven saldot negativt.

Tabell 9.9 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Statens budgetsaldo	-25	-152	-45	-1	53	82
Större engångseffekter	-8	92	-16	-16	-15	-15
Varav						
Försäljning av statligt aktieinnehav ¹	0	-15	-15	-15	-15	-15
Extra utdelningar m.m. ²	-3	2	-1	0	0	0
Stabilitetsfonden, försäljning av Nordea-aktier ³	0	-10	0	0	0	0
Exportkreditnämnden	-6	-2	-1	0	0	0
Lån till Riksbanken ⁴	5	104	1	-1	0	0
Lån till andra länder	0	3	0	0	0	0
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-33	-60	-61	-17	38	67

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ För perioden 2013-2017 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster från statens aktier motsvarande 15 miljarder kronor per år. För 2013 har hittills ca 10 miljarder kronor inkommit från försäljningar.

² Summan av extra utdelningar och kapitaltillskott.

³ Summan för 2013 avser genomförda försäljningar, för övriga prognosår antas beräkningstekniskt inga försäljningsinkomster.

⁴ Avser Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den ökade skulden till följd av upplåningen motsvaras dock av en motsvarande fordran på Riksbanken. Vidare förbättrade försäljningen av delar av stabilitetsfondens innehav av aktier i

Nordea bank saldot positivt med ca 10 miljarder kronor. Slutligen förbättrar det beräkningstekniska försäljningsantagandet saldot 2013 ca 15 miljarder kronor.

År 2014–2017 beräknas de årliga större engångseffekterna förbättra budgetsaldot med 15–16 miljarder kronor. För dessa år görs, som tidigare nämnts, ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag. För 2015–2017 görs dock inga antaganden om extrautdelningar eller kapitaltillskott.

9.2.2 Ålderspensionssystemet

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet uppgick 2012 till 9 miljarder kronor eller 0,2 procent av BNP (se tabell 9.10). År 2012–2017 är avgiftsinkomsterna lägre än pensionsutbetalningarna, vilket framför allt förklaras av att de stora årskullarna födda på 1940-talet går i pension. År 2012 är dock direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. I år väntas avgiftsunderskottet öka med ca 13 miljarder kronor och bedöms då vara så stort att kapitalavkastningen inte räcker för att täcka underskottet, vilket innebär att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas bli negativt. Det finansiella sparandet är negativt samtliga år under prognosperioden, med undantag för 2014.

Tabell 9.10 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2012–2017

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2012, prognos 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Avgifter	223	228	236	244	256	267
Pensioner	236	254	255	267	287	304
Avgiftsöverskott	-13	-26	-19	-23	-31	-37
Räntor, utdelningar	25	24	25	26	28	31
Förvaltningsutgifter m.m.	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Finansiellt sparande	9	-6	2	-1	-7	-10
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

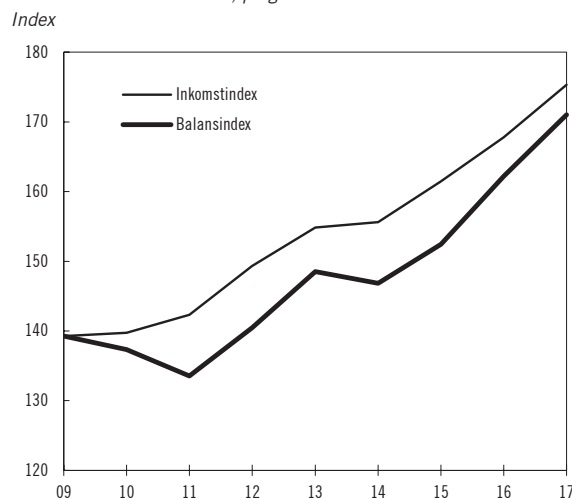
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomstpensioner och tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen

av inkomstindex. Om balanstalet understiger 1,0000, dvs. om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar, aktiveras balanseringen. Balanseringen är ett sätt att, genom en justering av indexeringen, säkerställa att pensionssystemets utgifter inte långsiktigt överstiger dess inkomster. Detta sker genom att pensionerna bestäms utifrån förändringen av ett balansindex i stället för ett inkomstindex.

Diagram 9.4 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2017

Fastställda tal 2009–2014, prognos 2015–2017.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

Balansindexet beror på utvecklingen av inkomstindexet och balanstalets storlek. Balanseringen är aktiverad så länge balansindexet understiger inkomstindexets nivå.

Balanseringen förväntas vara aktiverad under hela prognosperioden (se diagram 9.4). Detta innebär att pensionerna stiger med mer än utvecklingen av inkomstindex om balanstalet överstiger 1,0000. Eftersom balanstalet för 2012 och 2013 överstiger 1,0000, ökar balansindex mer än inkomstindex under dessa år. År 2014 gör det låga balanstalet att balansindex utvecklas negativt, trots att inkomstindex ökar. År 2015–2017 väntas åter balanstalet överstiga 1,0000 (se tabell 9.11).

Tabell 9.11 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2012–2017

Procentuell förändring om annat ej anges, fastställda tal 2012–2014, prognos 2015–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomstindex	4,9	3,7	0,5	3,8	3,9	4,5
Balansindex	5,2	5,8	-1,1	3,8	6,4	5,4
Följsamhetsindexering ¹	3,5	4,1	-2,7	2,2	4,7	3,8
Balanstal²	1,0024	1,0198	0,9837	1,0003	1,0241	1,0091

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

9.2.3 Kommuner och landsting

Det finansiella sparandet i kommunsektorn blev sammantaget -9 miljarder kronor 2012, vilket motsvarar -0,3 procent av BNP. Det var en förstärkning jämfört med 2011, då det finansiella sparandet uppgick till ca -13 miljarder kronor. Förbättringen jämfört med 2011 beror bl.a. på återbetalningen av försäkringspremier från AFA Försäkring på ungefär 11 miljarder kronor. Samtidigt ökade skatteintäkterna relativt kraftigt 2012 jämfört med 2011, medan investeringarna ökade i en lägre takt jämfört med 2011. Det ekonomiska resultatet före extraordinära poster uppgick till 19 miljarder kronor 2012 (se tabell 9.12).

Det svaga konjunkturläget medförde att det kommunala skatteunderlaget växte något svagare 2012 jämfört med 2011. Till viss del vägdes detta upp av att kommuner och landsting sammantaget höjde medelutdebiteringen 2012.¹⁵⁷ Statsbidragen minskade något till följd av den slutliga utfasningen av de tillfälliga statsbidragen.¹⁵⁸ Detta kompenseras av återbetalningen från AFA Försäkring. Kommunsektorns inkomster ökade med 4,3 procent mellan 2011 och 2012.

Kommunsektorns konsumtion ökade med 3,4 procent, motsvarande 23 miljarder kronor, i

¹⁵⁷ Den kommunala medelutdebiteringen höjdes med 0,05 procentenheter 2012, vilket ökade skatteintäkterna med ca 1 miljard kronor.

¹⁵⁸ I samband med finanskrisen höjdes statsbidragen tillfälligt med sammantaget 20 miljarder kronor 2010 och 2011. Utöver de tillfälliga stöden höjde regeringen också statsbidragen till kommunsektorn permanent med 5 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2011.

löpande priser 2012. Investeringarna ökade med drygt 4 miljarder kronor i löpande priser.

Även 2013, men framför allt 2014, väntas skatteunderlaget utvecklas förhållandevis svagt. Det vägs till viss del upp av att kommuner och landsting sammantaget höjt medelutdebiteringen även för 2013.¹⁵⁹

Tabell 9.12 Kommunsektorns finanser 2012–2017

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totala inkomster	838	874	889	917	955	994
<i>procent av BNP</i>	23,5	24,1	23,7	23,3	23,0	22,9
Skatter	562	587	603	629	662	696
Kommunal fastighetsavgift	16	16	16	17	17	17
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	132	139	145	143	144	144
<i>skatter och bidrag som procent av BNP</i>	19,9	20,5	20,4	20,1	19,8	19,7
Övriga inkomster	128	132	125	128	132	137
varav moms	50	51	52	53	55	57
Totala utgifter	847	872	902	929	964	1 000
<i>procent av BNP</i>	23,8	24,1	24,0	23,6	23,2	23,0
Konsumtion	697	722	745	769	800	832
<i>Procentuell utveckling löpande pris</i>	3,4	3,6	3,3	3,1	4,0	4,1
Övriga utgifter	151	150	156	160	165	168
Finansiellt sparande	-9	2	-12	-12	-9	-6
<i>procent av BNP</i>	-0,3	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1
Resultat före extraordinära poster	19	10	7	7	9	12

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar intäkter från den kommunala fastighetsavgiften. Faktisk utveckling av statsbidrag.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Resultatet för 2013, som beräknas uppgå till 10 miljarder kronor, påverkas av engångseffekter. Resultatet förstärks såväl 2012 som 2013 av en återbetalning av sjukförsäkringspremier från AFA Försäkring. Den redovisade intäktsökningen till följd av detta uppgår preliminärt till ca 8 miljarder kronor för kommunerna och ca 3 miljarder kronor för landstingen. Återbetalningen påverkar både resultatet och det finansiella sparandet. Resultatet försvagas samtidigt av en justering av kalkylräntan som används för beräkning av pensionsskulden. Den

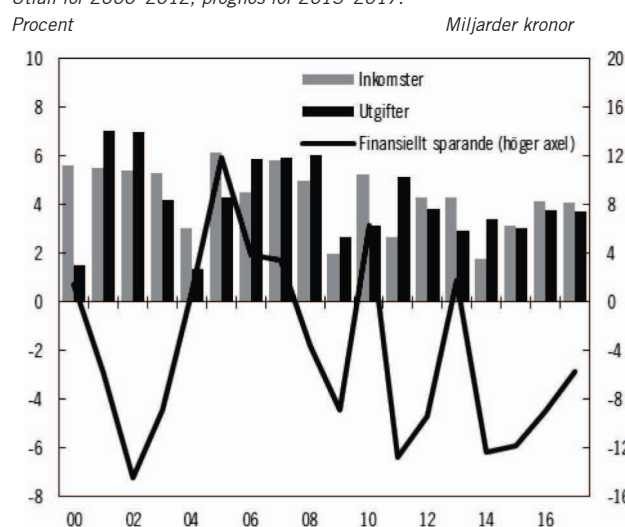
¹⁵⁹ Den kommunala medelutdebiteringen har höjts med 13 öre 2013, vilket ökar skatteintäkterna med ca 2,4 miljarder kronor.

redovisade kostnadsökningen för kommunsektorn till följd av ränteförändringen uppgår till 11 miljarder kronor. Det finansiella sparandet påverkas inte av den sänkta räntan.¹⁶⁰

I takt med att arbetsmarknaden successivt förbättras, stärks de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting fr.o.m. 2015. Detta bidrar till att sektorns totala inkomster sammantaget beräknas öka med ca 3,8 procent 2015–2017 (se diagram 9.5). Utgifterna ökar något svagare och därmed förstärks det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet fr.o.m. 2015.

Diagram 9.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande 2000–2017

Utfall för 2000–2012, prognos för 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.3 Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen

Den ekonomiska ställningen

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet uppgick 2012 till 743 miljarder kronor, vilket motsvarade 20,8 procent av BNP. Enligt NR redovisas detta mått exklusive statens och större delen av den kommunala sektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna. År 2012 motsvarade åtagandena för tjänstepensionerna ca 16 procent av BNP. Skulderna

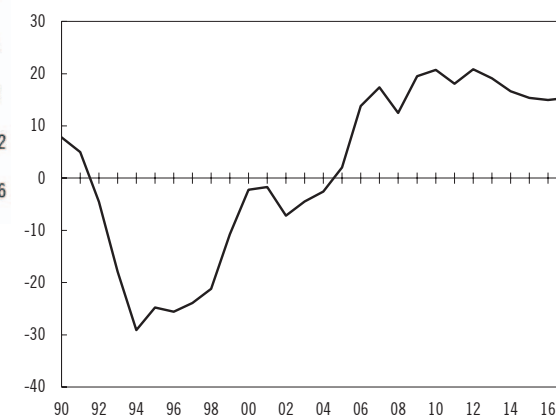
för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionsystemet, inte heller i den offentliga sektorn enligt NR utan redovisas i försäkringssektorn.

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet ligger i huvudsak i ålderspensionssystemet genom AP-fonderna, medan staten har en nettoskuld.

Sedan 2005 är den finansiella förmögenheten positiv, dvs. de finansiella tillgångarna överstiger skulderna (se diagram 9.6). Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar överstiger också ränteutgifterna. Den finansiella förmögenheten ökade 2012 med motsvarande 2,8 procent av BNP, trots det negativa finansiella sparandet. Värdeförändringar m.m. gav ett positivt bidrag på 3,7 procentenheter till förändringen av förmögenheten förra året. Ökningen av BNP reducerade förmögenheten som andel av BNP med 0,3 procentenheter (se tabell 9.13).

Diagram 9.6 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 1990–2017

Procent av BNP. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Underskotten i det finansiella sparandet leder, i frånvaro av värdeökningar, till att förmögenheten minskar 2013–2015. Även 2016 minskar förmögenheten som andel av BNP. Överskottet i det finansiella sparandet kompenserar inte den minskning av förmögenheten i relation till BNP som följer av ökningen av BNP. År 2017 är bidragen från det finansiella sparandet till förändringen av förmögenheten, som andel av BNP, större än det negativa bidraget som följer av att BNP ökar. Den finansiella förmögenheten beräknas 2017 uppgå till 669 miljarder kronor, motsvarande 15,4 procent av BNP.

¹⁶⁰ Se avsnitt 10.5.1 för en mer utförlig beskrivning av justeringen av kalkylräntan.

Tabell 9.13 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 2012–2017

Procent av BNP. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Staten	-7,7	-8,8	-10,1	-9,7	-8,4	-6,6
Ålderspensions-systemet	26,4	25,8	25,0	23,8	22,4	21,1
Kommunsektorn	2,1	2,1	1,7	1,3	1,1	0,9
Offentlig sektor	20,8	19,1	16,6	15,4	15,0	15,4
Förändring	2,8	-1,7	-2,5	-1,2	-0,4	0,4
Bidrag till förändringen						
Finansiellt sparande	-0,6	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1
Värdeförändringar m.m.	3,7	-0,2	-0,3	0,0	0,0	0,0
Nominell BNP-förändring	-0,3	-0,4	-0,6	-0,8	-0,8	-0,7

Anm.: Finansiella förmögenheten redovisas exklusive periodiseringsposterna i finansräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

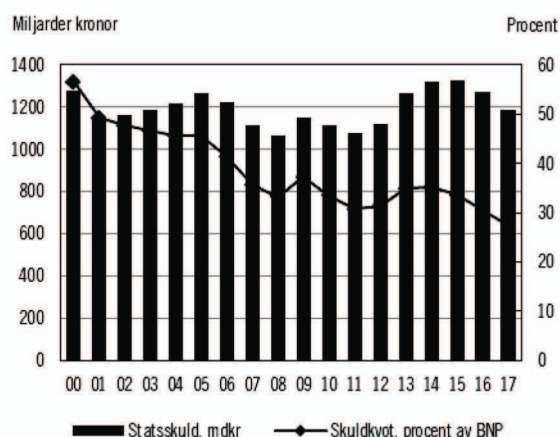
År 2012–2017 beräknas den finansiella förmögenheten minska med 73 miljarder kronor, vilket i stort sett följer av det ackumulerade finansiella sparandet. I prognosen ingår inga andra värdeförändringar utöver de förutsedda valutakursförändringarnas effekt på statsskulden.

Skuldutvecklingen

Statsskulden beräknas uppgå till 1 266 miljarder kronor 2013, vilket är en ökning med 147 miljarder kronor jämfört med 2012. Ökningen är främst en effekt av Riksbankens lån om ca 104 miljarder kronor för förstärkning av valutareserven, som sker via Riksgäldskontoret och påverkar statsskulden. Rensat för denna effekt ökar statsskulden med ca 43 miljarder kronor 2013 jämfört med 2012.

Diagram 9.7 Statsskuldens utveckling 2000–2017

Utfall t.o.m. 2012, prognos för 2013–2017

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2014 beräknas statsskulden öka med 55 miljarder kronor till 1 321 miljarder kronor. Från och med 2016 bidrar de växande budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och uttryckt som andel av BNP. I slutet av 2017 beräknas skuldkvoten, dvs. den konsoliderade statsskulden som andel av BNP, uppgå till 27,3 procent. Utöver konjunkturåterhämtningen bidrar även ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av statens innehav av aktier i bolag till att statsskulden minskar. De antagna försäljningarna minskar lånebehovet med 15 miljarder kronor per år 2014–2017, dvs. med sammanlagt 60 miljarder kronor.

Tabell 9.14 Statsskuldens förändring 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Okonsoliderad stats- skuld vid ingången av året	1 108	1 153	1 300	1 356	1 359	1 307
Förändring av okonsoliderad statsskuld	45	148	56	2	-52	-82
varav:						
Lånebehov ¹	25	152	45	1	-53	-82
Skulddispositioner m.m. ²	20	-4	11	2	1	0
Okonsoliderad statsskuld ³	1 153	1 300	1 356	1 359	1 307	1 225
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	-33	-34	-35	-36	-37	-38
Statsskuld vid årets slut ⁴	1 119	1 266	1 321	1 323	1 270	1 187
Statsskuld- förändring ⁵	44	147	55	1	-53	-83
Statsskuld i procent av BNP	31,4	34,9	35,2	33,6	30,3	27,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.² Utgörs bl.a. av ny redovisningsmetod.³ I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.⁴ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.⁵ Avser statsskuld förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg

Den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsstaternas offentliga finanser. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av statskulden och den kommunala sektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till 1 216 miljarder kronor, vilket motsvarade 72 procent av BNP. Sedan dess har det nominella värdet på skulden varierat, för att vid utgången av 2012 uppgå till 1 358 miljarder kronor. Skulden ökade således mellan 1994 och 2012 med 142 miljarder kronor, trots att överskotten i det finansiella sparandet ackumulerat 1995–2012 uppgick till 119 miljarder kronor. Det berodde huvudsakligen på att överskotten i AP-fonderna investerades i aktier och andra till-

gångar, samtidigt som fonderna minskade sitt innehav av statsobligationer.

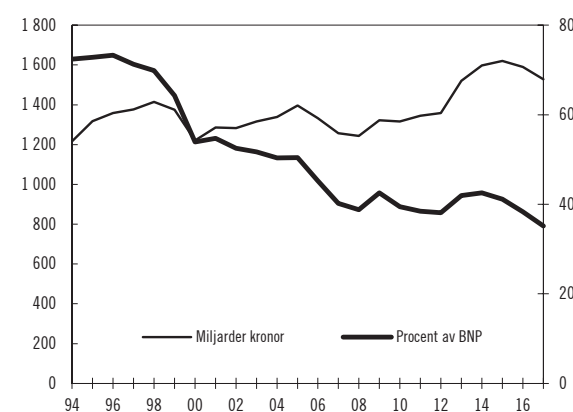
Som andel av BNP har emellertid skulden minskat kraftigt och uppgick vid utgången av 2012 till 38,1 procent av BNP (skuldkvoten), vilket kan jämföras med referensvärdet inom EU på högst 60 procent av BNP (se diagram 9.8).

Diagram 9.8 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2017

Utfall för 1994–2012, prognos för 2013–2017.

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter samt s.k. stockflödesjusteringar. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet. Mellan 2011 och 2012 ökade skulden nominellt, men minskade med 0,3 procent som andel av BNP. Underskottet i det finansiella sparandet bidrog till en ökning av skuldkvoten med 0,5 procentenheter, medan stockflödesjusteringarna föranledde en minskning av skuldkvoten med 0,1 procentenhet. Periodiseringar av skatter och räntor samt försäljningar av aktier bidrog till att minska skulden. Detta motverkades av att de finansiella tillgångarna ökade. Den nominella BNP-ökningen bidrog till en minskning av skuldkvoten med 0,7 procentenheter (se tabell 9.15).

Skulden ökar relativt kraftigt 2013; som andel av BNP ökar den med nära 4 procentenheter. Statens utlåning till Riksbanken för förstärkningen av valutareserven ökar skulden som andel av BNP med 2,9 procentenheter medan försäljningar av statens aktieinnehav reducerar skuldkvoten med 0,7 procentenheter. Skulden fortsätter att öka 2014 såväl nominellt som andel av BNP.

År 2015 börjar skulden åter att minska som andel av BNP och 2017 beräknas skuldkvoten uppgå till 35,1 procent av BNP.

Tabell 9.15 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2012–2017

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Miljarder kronor	1358	1521	1597	1620	1590	1528
procent av BNP	38,1	41,9	42,6	41,2	38,3	35,1
Förändring	-0,3	3,8	0,7	-1,4	-2,8	-3,2
<i>Bidrag till förändringen</i>						
Primärt finansiellt sparande	-0,3	0,1	0,5	-0,6	-1,4	-2,0
Ränteutgifter (EDP)	0,7	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9
Stock-flöde	-0,1	3,6	0,7	0,3	-0,2	-0,3
Periodisering av räntor och skatter	-0,2	0,7	0,0	0,3	-0,1	-0,1
Försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,7	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3
Övrigt	0,2	3,5	1,0	0,3	0,3	0,1
Nominell BNP-förändring	-0,7	-0,7	-1,4	-2,0	-2,1	-1,8

Anm.: Ränteutgifterna redovisade inklusive effekten av skuldbytesavtal (s.k. swappar).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

försäkring, till kommuner och landsting på 11 miljarder kronor, medfört att inkomsterna var underskattade i den tidigare beräkningen.¹⁶¹ Utöver denna revidering beräknas skatteinkomsterna bli ca 5 miljarder kronor högre, vilket följer av att den ekonomiska tillväxten beräknas bli något starkare än enligt den tidigare bedömningen (se tabell 9.16). Både det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet och den kommunala sektorn beräknas bli högre än vad som bedömdes i vårpropositionen.

För 2014 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats ned med 19 miljarder kronor eller 0,5 procent av BNP. I huvudsak är det statens skatteinkomster som, till följd av de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition, beräknas bli lägre än enligt den tidigare bedömningen. Den kommunala konsumtionen beräknas också bli högre än i vårpropositionen.

9.4 Jämförelse med 2013 års ekonomiska vårproposition

9.4.1 Den offentliga sektorns finanser

Utfallet för den offentliga sektorns finansiella sparande 2012 har reviderats upp med 3 miljarder kronor, eller 0,1 procent av BNP, sedan 2013 års ekonomiska vårproposition. Prognosen för det finansiella sparandet 2013 har reviderats upp med 16 miljarder kronor, motsvarande 0,5 procent av BNP. För 2014–2017 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats ned med 0,5–0,9 procent av BNP per år och den finansiella ställningen beräknas bli svagare än vad som beräknades i vårpropositionen.

Revideringarna av prognosen för 2013 i förhållande till vårpropositionen beror främst på att återbetalningen av premier från AFA

¹⁶¹ Beslutet fattades av AFA försäkring i september 2013.

Tabell 9.16 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor, procent av BNP.

	2013	2014	2015	2016	2017
Finansiellt sparande i 2013 års ekonomiska vårproposition	-59	-39	2	47	88
procent av BNP	-1,6	-1,0	0,0	1,1	2,0
Förändringar					
Inkomster	18	-11	-8	-11	-10
Skatter	5	-8	-6	-8	-9
Staten	1	-11	-11	-14	-16
Ålderspensions-systemet	1	1	2	2	2
Kommunsektorn	3	2	3	4	5
Övriga inkomster	13	-4	-2	-3	-1
Utgifter	1	7	10	19	31
Kommunal konsumtion	0	4	3	3	10
Ålderspensioner	0	-1	0	4	7
Övriga primära utgifter	2	4	7	10	13
Ränteutgifter	0	1	1	1	1
Finansiellt sparande	16	-19	-19	-30	-41
procent av BNP	0,5	-0,5	-0,5	-0,7	-0,9
Staten	0	-27	-29	-35	-37
Ålderspensions-systemet	2	6	6	1	-2
Kommunsektorn	14	3	4	4	-2
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2014	-43	-58	-17	18	47
procent av BNP	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1

Källa: Egna beräkningar.

Den varaktiga effekten av de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition medför att statens skatteinkomster reviderats ned även för 2015–2017. Även statens utgifter beräknas bli högre jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Det är framför allt utgifterna för sjukpenning och rehabilitering samt aktivitets- och sjukersättningsåtgärder som beräknas successivt bli högre. Till detta kommer att utgifterna för pensioner och kommunal konsumtion beräknas bli högre än vad som antogs i vårpropositionen. Den offentliga sektorns finansiella sparande har totalt reviderats ned med 20–40 miljarder kronor för 2014–2017.

Nedrevideringen av det finansiella sparandet 2014–2017 har medfört att den offentliga sektorns finansiella nettoställning reviderats ned, och att den konsoliderade bruttoskulden

reviderats upp. År 2017 har nettoställningen reviderats ned med 109 miljarder kronor och bruttoskulden reviderats upp med 115 miljarder kronor, jämfört med beräkningen i vårpropositionen (se tabell 9.17).

9.17 Offentliga sektorns finansiella ställning. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2013 års vårproposition

Miljarder kronor, procent av BNP.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
2013 års ekonomiska vårproposition						
Nettoställning	751	684	638	640	687	779
procent av BNP	21,1	18,8	17,0	16,2	16,5	17,8
Konsoliderad skuld	1358	1529	1574	1562	1510	1413
procent av BNP	38,2	42,0	41,8	39,5	36,2	32,3
Förändringar						
Nettoställning	-8	9	-15	-34	-65	-109
Konsoliderad skuld	0	-8	23	58	80	115
Budgetpropositionen för 2014						
Nettoställning	743	693	623	605	622	669
procent av BNP	20,8	19,1	16,6	15,4	15,0	15,4
Konsoliderad skuld	1358	1521	1597	1620	1590	1528
procent av BNP	38,1	41,9	42,6	41,2	38,3	35,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Ekonomistyrningsverket, OECD, Europeiska kommissionen och den Internationella valutafonden.¹⁶²

Bedömarnas beräkningar av den offentliga sektorns finansiella sparande 2013 är förhållandevis lika, samtliga bedömare räknar med ett finansiellt sparande på -1,2 till -1,8 procent av BNP. Bland de inhemska bedömarna skiljer Ekonomistyrningsverkets prognos för 2013 ut sig. Detta kan bl.a. förklaras av att både Konjunkturinstitutets prognos och regeringens prognos i denna proposition inkluderar AFA

¹⁶² För en detaljerad beskrivning av jämförelser se beskrivning avsnitt 4 Den makroekonomiska utvecklingen.

försäkrings återbetalning av premier till kommuner och landsting.¹⁶³

Skillnaderna mellan de olika prognoserna av det finansiella sparandet beror framför allt på olika bedömningar av den ekonomiska återhämtningen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

För 2014 skiljer sig förutsättningarna i prognoserna åt till följd av att Konjunkturinstitutet och Riksbanken i sina beräkningar gör prognoser på finanspolitiken utöver tidigare beslutade satsningar, medan Ekonomistyrningsverket och de utländska bedömarna endast tar hänsyn till beslutad finanspolitik.

Detta innebär att endast Konjunkturinstitutets och Riksbankens prognoser är direkt jämförbara med de beräkningar som redovisas i denna proposition. De skilda bedömningarna av det finansiella sparandet 2014 beror i huvudsak på olika förväntningar på den ekonomiska återhämtningen, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

Effekten på den offentliga sektorns finansiella sparande av de föreslagna och aviserade åtgärderna i denna proposition beräknas uppgå till ca 0,5 procent av BNP 2014. Även med hänsyn taget för denna effekt skiljer sig prognosen i denna proposition från Europeiska kommissionens bedömning. Detta kan delvis förklaras med att kommissionen räknar med en högre BNP-nivå 2014 (se avsnitt 4.3), vilket medför att även det finansiella sparandet blir högre än enligt prognosen i denna proposition.

Tabell 9.18 Prognosjämförelse finansiellt sparande 2013–2017

Procent av BNP

	2013	2014	2015	2016	2017
Budgetpropositionen för 2014	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1
ESV, (sep 2013)	-1,8	-1,4	-0,2	0,6	1,1
Konjunkturinstitutet, (aug 2013)	-1,3	-1,5	-0,6	0,2	1,1
EU-kommissionen, (apr 2013)	-1,2	-0,5	–	–	–
Riksbanken, (sep 2013)	-1,4	-0,9	0,1	–	–
IMF, (sep 2013)	-1,6	-0,9	0,0	0,6	1,1
OECD, (maj 2013)	-1,6	-1,1			

Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden(IMF).

9.6 Den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld i EU, Japan och USA

Stora underskott i EU-länderna, Japan och USA
Den finansiella krisen har medfört en kraftig försämring av de offentliga finanserna inom EU. Mellan 2007 och 2010 försämrades den offentliga sektorns finansiella sparande med i genomsnitt 5,6 procent av BNP. Efter en viss förbättring 2011 och 2012 uppgick underskottet i det finansiella sparandet för EU-länderna i genomsnitt till 4,0 procent av BNP och för euroområdet till 3,7 procent av BNP 2012. Spanien noterade ett underskott som översteg 10 procent av BNP. Elva länder, däribland Sverige, klarade 2012 underskottsgränsen enligt stabilitets- och tillväxtpakten på 3 procent av BNP.

Enligt Europeiska kommissionens vårprognos från maj 2013 väntas underskottet inom EU minska 2013, men beräknas ändå i genomsnitt överstiga 3 procent av BNP såväl för euroområdet som för EU.¹⁶⁴

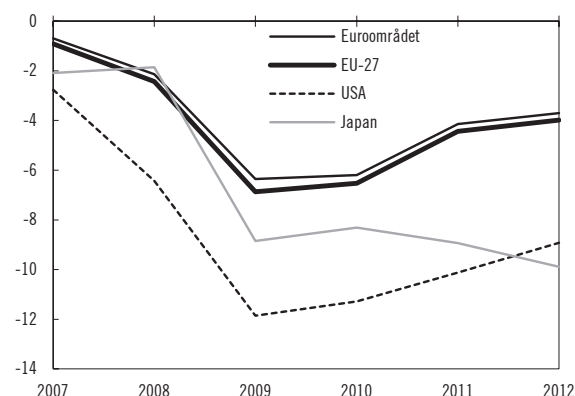
För Japan och USA har de offentliga finanserna försämrats ännu kraftigare sedan 2007. År 2012 uppgick underskottet i Japan till 9,9 procent och i USA till 8,9 procent av BNP (se diagram 9.9).

¹⁶³ Beslutet om återbetalning av premier från AFA försäkring till kommuner och landsting fattades efter det att ESV:s prognos publicerats.

¹⁶⁴ European Economic Forecast Spring 2013 (Europeiska kommissionen 2013).

Diagram 9.9 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA 2007–2012

Procent av BNP

Källa: Europeiska kommissionen 2013.

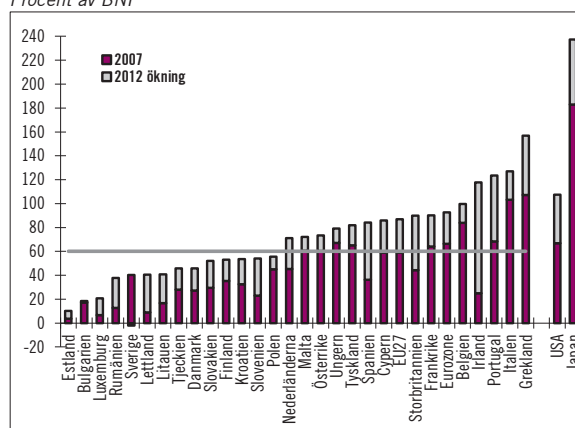
Hög och ökande skuld i EU-länderna

För EU-länderna ökade skulden 2007–2012 i genomsnitt med 27,9 procentenheter, från 59,0 procent av BNP till 86,9 procent av BNP (se diagram 9.10). Stöd i form av lån och kapitaltillskott, främst till det finansiella systemet, har medfört att den offentliga sektorns skuld i EU-länderna ökat mer än vad som följt av underskotten i det finansiella sparandet. För euroområdet uppgick skulden 2012 till i genomsnitt 92,7 procent av BNP. År 2007–2012 ökade skuldkvoten för alla EU-länder, med undantag för Sverige. För Grekland uppgick skulden 2012 till 156,9 procent av BNP. Även för Irland, Italien och Portugal översteg skulderna 100 procent av BNP 2012.

De beräknade fortsatta underskotten bidrar till att skuldkvoten fortsätter att öka 2013. I genomsnitt beräknas EU-länderna 2013 öka sin skuldkvot till ca 90 procent av BNP. Av EU-länderna bedöms emellertid 13 länder 2013 fortfarande ha en skuldnivå som ligger under gränsvärdet på 60 procent av BNP.

Diagram 9.10 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2012

Procent av BNP

Anm.: I Sverige minskar den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld från 40 procent av BNP 2007 till 38 procent 2012. Genomsnittet för EU27 exkl. Kroatien.

Källa: Europeiska kommissionen 2013.

Enligt Europeiska kommissionens vårprognos uppgick skulden för USA till 107,6 och för Japan till 237,5 procent av BNP 2012. Även för USA och Japan medför de beräknade fortsatta underskotten 2013 att skuldkvoten fortsätter att öka som andel av BNP.

10

Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning

10 Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning

Sammanfattning

- Kommunsektorns finanser bedöms vara förhållandevis stabila 2013–2017, trots ett fortsatt svagt konjunkturläge den närmaste tiden. I slutet av prognosperioden, när den svenska ekonomin som helhet närmar sig ett balanserat resursutnyttjande, beräknas kommunsektorns resultat uppgå till 12 miljarder kronor.
 - Den kommunala konsumtionen väntas öka måttligt under prognosperioden, i genomsnitt med 3,6 procent per år, jämfört med genomsnittet 2002–2012 som uppgår till 4,3 procent.
 - Antalet sysselsatta i den kommunalt finansierade verksamheten uppgick 2012 till drygt 1,2 miljoner och var därmed tillbaka på samma nivå som före 2009, dvs. före finanskrisens effekter på sysselsättningen i den kommunalt finansierade verksamheten. Den kommunalt finansierade sysselsättningen ökar under prognosperioden.
 - Kommunsektorns skuldsättning har ökat under de senaste åren, bl.a. till följd av stora lånefinansierade investeringar i fastigheter och infrastruktur. Den finansiella situationen bedöms dock vara förhållandevis stabil i sektorn, även om spridningen mellan enskilda kommuner och landsting är stor.
-

I detta avsnitt beskrivs inledningsvis utvecklingen av kommunsektorns utgifter. Därefter redogörs för förändringen av antalet kommunalt finansierade arbetstimmar och sysselsatta. Sedan beskrivs inkomsterna, det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet. Slutligen följer en beskrivning av skuldsättningen i sektorn.

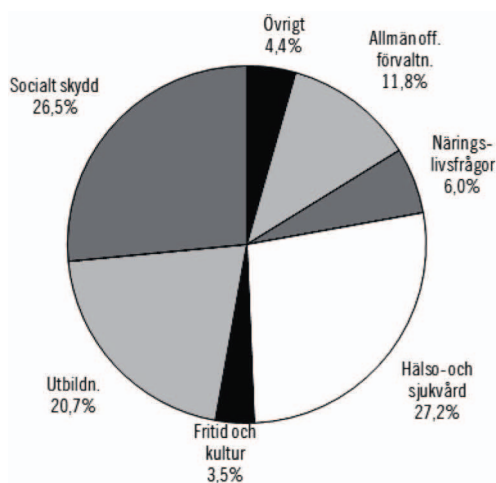
Detta avsnitt är en fördjupning av den redovisning av offentlig sektor som finns i avsnitt 9. Sektorn analyseras också i avsnitt 5.5. Även under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, beskrivs kommunsektorn, bl.a. utvecklingen av de generella statsbidragen. Kommunsektorn beskrivs också utförligt i regeringens årliga skrivelse till riksdagen om utvecklingen inom den kommunala sektorn.

10.1 Kommunsektorn – en stor och viktig del av svensk ekonomi

Kommunsektorn utgör en stor och viktig del av den svenska ekonomin, dels genom den egna produktionen av välfärdstjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och skola, dels genom den ökande andelen kommunalt finansierad produktion i näringslivet. Friskolor, privata vårdboenden och upphandlad kollektivtrafik är exempel på tjänster som näringslivet producerar och kommunsektorn finansierar.

Kommunsektorns utgifter uppgick 2011 till ca 23 procent av BNP. Av den offentliga sektorns totala utgifter står kommunsektorn för närmare hälften. I diagram 10.1 visas kommunsektorns totala utgifter för 2011 fördelade efter ändamål. De tre största utgiftsposterna är hälso- och sjukvård, utbildning samt socialt skydd (vilken främst består av vård och omsorg om äldre och funktionshindrade).

Diagram 10.1 Kommunsektorns utgifter efter ändamål 2011

Anm.: Allmän offentlig förvaltning inkluderar bl.a. verksamheter med övergripande kommunnytta, t.ex. kommunledning, nämnd- och styrelseverksamhet, utgifter för fastighetsförvaltning m.m.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kommunsektorns ekonomi påverkas bl.a. av den demografiska utvecklingen. In- och utvandring, antalet äldre samt antalet personer i arbetsför ålder och i skolålder påverkar såväl skatteintäkter som efterfrågan på olika välfärdstjänster.

Kommunsektorn påverkar och påverkas av den samhällsekonomiska utvecklingen. Sysselsättningen i Sverige bestämmer till stor del storleken på de utbetalda lönerna (lönesumman) i ekonomin. Lönesumman och den skattesats som varje kommun och landsting beslutar om

avgör i sin tur storleken på sektorns skatteintäkter, vilka står för ungefär två tredjedelar av de totala inkomsterna.

Kommunsektorn är genom sin storlek och personalintensiva verksamhet också en viktig arbetsgivare. Knappt en fjärdedel av alla sysselsatta i Sverige är kommun- eller landstingsanställda. Dessutom tillkommer anställda främst i näringslivet som utför kommunalt finansierade tjänster. Det totala antalet sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet uppgick 2012 till drygt 1,2 miljoner. Kommuner och landsting skapar också arbetstillfällen i näringslivet genom exempelvis köp av varor och tjänster samt investeringar i infrastruktur.

Sverige har en stor skattefinansierad produktion av välfärdstjänster, vilket ställer höga krav på budgetkontroll och effektivitet. Det ekonomiska utrymmet för den kommunalt finansierade verksamheten styrs av det övergripande budgetpolitiska ramverket för stabila offentliga finanser, inte minst överskottsmålet, men även av kommunallagens (1991:900) krav på god ekonomisk hushållning och en budget i balans.¹⁶⁵ De offentliga finansernas utveckling, och det bedömda utrymmet i statens budget, måste därför beaktas i samband med beslut om reformer på kommunområdet, inklusive förändringar av statsbidragen.

Sverige har sunda offentliga finanser medan många EU-länder är kraftigt skuldtunga. Bristande ordning i de offentliga finanserna i andra länder de senaste åren visar på vikten av starka finanspolitiska ramverk på nationell, regional och lokal nivå, som regelbundet följs upp och utvärderas.

¹⁶⁵ Se fördjupningsrutan Ramverket för kommunsektorns finanser.

Ramverket för kommunsektorns finanser

Kommunal självstyrelse

Att kommuner och landsting själva får besluta om sina angelägenheter, den s.k. kommunala självstyrelsen, är en viktig del av den svenska demokratin. Sverige har även ratificerat Europarådets konvention om kommunal självstyrelse.

Kommunal självstyrelse innebär att kommunerna sköter lokala och regionala angelägenheter på eget ansvar och i huvudsak finansierar sin verksamhet genom sin beskattningsrätt. Omfattningen av självstyret definieras ytterst av riksdagen genom lagstiftning.

Kommunerna och landstingen ansvarar i dag för större delen av de samhällsuppgifter som berör de enskilda medborgarna. I en internationell jämförelse är den svenska kommunala självstyrelsen mycket omfattande.

Det budgetpolitiska ramverket

Det budgetpolitiska ramverket består av ett överskottsmål för hela den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten samt krav på kommuner och landsting att ha en budget i balans.

Därutöver kräver kommunallagen (1991:900) att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket tillsammans med balanskravet har stor betydelse för säkerställandet av en ansvarsfull ekonomisk förvaltning i kommunsektorn, minskar risken för underskott och bidrar till att nå överskottsmålet för hela den offentliga sektorn.

God ekonomisk hushållning

Kommunerna och landstingen ska, som ovan anförts, ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Från och med 2005 ska kommuner och landsting bl.a. fastställa de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Från och med 2013 har kraven skärpts ytterligare genom att kommuner och landsting ålagts att besluta om riktlinjer om god ekonomisk hushållning.

Kommunalt balanskrav

Balanskravet innebär att enskilda kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år.

Om det finns synnerliga skäl kan en kommun budgetera för tillfälliga underskott.¹⁶⁶ Bedömningen av vad som är synnerliga skäl måste göras av kommunerna och landstingen själva från fall till fall.

Det kommunala balanskravet anger den lägsta godtagbara resultatnivån på kort sikt.

Resultatutjämningsreserver

Kommunallagens krav på en god ekonomisk hushållning och en budget i balans innebär bl.a. att kommuner och landsting behöver ha ett eget sparande för att kunna hantera variationer i de ekonomiska förutsättningarna, inte minst konjunkturvariationer.

Kommuner och landsting får fr.o.m. den 1 januari 2013 bygga upp resultatutjämningsreserver inom ramen för det egna kapitalet. Resultatutjämningsreserverna gör det möjligt att sätta av en del av överskottet i goda tider för att kunna använda medlen för att täcka underskott som uppstår till följd av en lågkonjunktur.

Att ge kommuner och landsting ökade möjligheter att spara i goda tider främjar det övergripande målet om en god ekonomisk hushållning.

Kommunal revision

Den kommunala revisionen ansvarar för den granskande funktionen i det kommunala finansiella ramverket. De kommunala revisorerna, som är förtroendevalda, har i uppdrag att granska den kommunala verksamheten och därvid särskilt pröva hur de av fullmäktige utsedda förtroendevalda har utfört sitt uppdrag. Det är sedan fullmäktige som prövar frågan om ansvarsfrihet.

Revisorerna ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

De förtroendevalda revisorerna biträds av sakkunniga, vars rapporter ska tillfogas revisionsberättelsen.

¹⁶⁶ Som exempel på situationer då synnerliga skäl kan föreligga kan nämnas fall då kommunen eller landstinget har en stark finansiell ställning eller åtgärder som tillfälligt medför kostnader, men som på sikt kommer att leda till lägre kostnader och därmed främja en god ekonomisk hushållning.

10.2 Utgifter

Kommuner och landsting ansvarar för stora delar av samhällets skattefinansierade välfärd. Sektorn är skyldig att tillhandahålla verksamheter såsom förskola, skola, socialtjänst, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Vissa verksamheter, t.ex. kultur- och fritidsverksamhet, är däremot frivilliga och beslutas på lokal nivå.

De kommunala kostnaderna påverkas av antalet sysselsatta i respektive verksamhet, som i sin tur beror på vilka uppgifter som ska utföras, den demografiska utvecklingen och andra behov, löner samt produktiviteten i verksamheten. Den ekonomiska styrningen och hushållningen i de enskilda kommunerna och landstingen har stor betydelse för den ekonomiska situationen. Exempelvis varierar effektivitet och ambitionsnivå mellan olika kommuner och landsting. En yttre ram ges dock av kommunallagens regler, bl.a. kravet om en balanserad budget.

År 2012 uppgick de totala utgifterna i kommuner och landsting till 847 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 24 procent av BNP (se tabell 10.1). Kommunsektorn svarade för närmare hälften (drygt 47 procent) av den konsoliderade offentliga sektorns utgifter. Den största delen av utgifterna i sektorn utgörs av konsumtionen och avser främst verksamheter som sjukvård, äldreomsorg och skola.

Tabell 10.1 Totala utgifter för kommuner och landsting 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Konsumtion	697	722	745	769	800	832
Investeringar	70	70	71	73	74	75
Transfereringar	72	72	76	78	81	83
Ränteutgifter	8	8	9	9	9	9
Summa utgifter	847	872	902	929	964	1000

Anm.: Posten investeringar inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp av mark och fastigheter är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade investeringarna med ca 3 miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.2.1 Konsumtion - den skattefinansierade välfärden

Ramverket för kommunsektorns finanser anger delvis förutsättningarna för regeringens prognoser på kommunsektorns finanser.

Prognoserna för den kommunala konsumtionen baseras i hög utsträckning på det ekonomiska utrymmet i kommunsektorn, då kommuner och landsting antas anpassa kostnaderna i syfte att klara balanskravet. Resultatutvecklingen, sedan balanskravet infördes, tyder också på att kommuner och landsting strävar mot att uppfylla balanskravet och kravet på en god ekonomisk hushållning. Därmed styrs den kommunala konsumtionen, i regeringens prognoser, i huvudsak av inkomstillväxten, som i sin tur främst beror på utvecklingen av löner och arbetade timmar i ekonomin som helhet. En svag inkomstökning medger endast en svag ökning av konsumtionen (och vice versa). Prognosen utgår från beslutad politik, vilket bl.a. innebär antagande om oförändrade skattesatser i kommuner och landsting.¹⁶⁷ På sikt, när svensk ekonomi som helhet närmar sig ett balanserat resursutnyttjande, antas kommunsektorn redovisa ett resultat som ligger i närheten av riktvärdet för god ekonomisk hushållning.

Med kommunal konsumtion avses utgifter för tillhandahållande av varor och tjänster som finansieras med skattemedel – välfärdstjänster. Konsumtionsutgifterna utgörs främst av personalkostnader, dvs. löner, arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar m.m. (se tabell 10.2). Den demografiska utvecklingen har en central betydelse för konsumtionsutvecklingen. Ett ökat elevantal kan exempelvis leda till att fler lärare behöver anställas.

Verksamheten utförs till största delen av anställda i kommuner och landsting. Under senare år har dock verksamhet som finansieras av kommuner och landsting i allt högre utsträckning bedrivits av privata utförare. Andelen av utgifterna som kan hänföras till kommunfinansierad verksamhet i näringslivet uppgick 2012 till ca 15 procent (se tabell 10.2).

¹⁶⁷ Det förekommer att kommuner beslutar om budget och skattesatser avseende kommande år redan i juni under innevarande år. I prognosen används dock den medelutdebitering som fastställs i slutet av året, för kommande år, för kommuner respektive landsting totalt.

Tabell 10.2 Konsumtionens sammansättning 2012

	Miljarder kronor	Procent
Utgifter		Av summa utgifter
Löner	380	47,1
Förbrukning	232	28,7
Privata utförare av välfärdstjänster	120	14,9
Övrigt ¹	75	9,3
Summa utgifter (A)	807	100
Inkomster		Av total konsumtion
Försäljning ²	106	13,1
Övrigt ³	4	0,5
Summa inkomster (B)	110	13,6
Total konsumtion (A) - (B)	697	

¹ Avskrivningar och produktionsskatter om 4,8 respektive 4,5 procent.

² Avgifter för exempelvis barnomsorg och läkarbesök.

³ Egenproducerade tillgångar och produktionssubventioner.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Den kommunala konsumtionen 2013–2017

Konsumtionen i löpande priser bedöms öka med 3,6 procent 2013, vilket är något lägre än genomsnittet 2002–2012 på 4,3 procent (se diagram 10.2). År 2013 bedöms den del av efterfrågan på välfärdstjänster som uppstår till följd av den demografiska utvecklingen att öka förhållandevis svagt, till följd av en förväntad svag efterfrågan på gymnasieutbildning och äldreomsorg.

År 2014 och 2015 utvecklas den kommunala konsumtionen relativt svagt till följd av en svag prisökning i ekonomin och en svag utveckling av kommunsektorns skatteunderlag (se tabell 10.5). Den successivt förbättrade konjunkturen 2015–2017 medför att arbetsmarknaden, och därmed skatteunderlaget, stärks. Detta innebär att det skapas utrymme för konsumtionen att öka i en högre takt (se diagram 10.2). Under prognosperioden bedöms konsumtionsutgifterna öka med i genomsnitt 3,6 procent per år. Det demografiska trycket ökar under perioden. Ökningen av den kommunala konsumtionen är i genomsnitt lika stor som det demografiskt betingade trycket 2013–2017. Ackumulerat, och uttryckt i miljarder kronor i löpande priser, är konsumtionsprognosen i linje med den demografiska efterfrågan 2017.

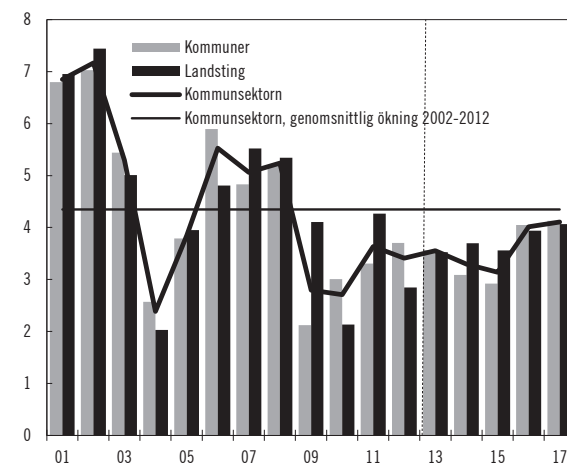
Som andel av BNP bedöms konsumtionen öka från 19,6 procent 2012 till 19,9 procent 2013, för att sedan minska något under resten av prognosperioden.

Historiskt sett följer konsumtionen i löpande priser inkomsterna väl. Ökningen av konsumtionsutgifterna är främst en effekt av högre

löner i kommunsektorn medan antalet sysselsatta ökar svagt. Lönerna bedöms öka med ca 3–3,5 procent per år 2013–2017.

Diagram 10.2 Konsumtion i kommunsektorn 2001–2017

Årlig procentuell förändring. Utfall t.o.m. 2012, prognos 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.2.2 Investeringar, transfereringar och räntor

Investeringarna uppgick 2012 till 70 miljarder kronor och beräknas öka med totalt 5 miljarder kronor fram t.o.m. 2017, bl.a. då satsningarna på infrastruktur förväntas fortsätta (se tabell 10.1).¹⁶⁸ Transfereringarna till stat¹⁶⁹, företag och hushåll beräknas uppgå till 83 miljarder kronor i slutet av prognosperioden. I takt med att räntenivån normaliseras från dagens låga nivå ökar ränteutgifterna från 8 miljarder kronor 2013 till drygt 9 miljarder kronor mot slutet av prognosperioden.

10.3 Kommunfinansierad sysselsättning och arbetade timmar

Antalet sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet uppgick 2012 till drygt 1,2 miljoner personer och var därmed tillbaka på samma nivå

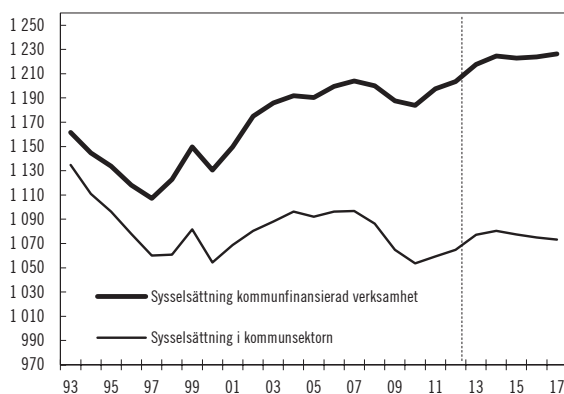
¹⁶⁸ Se Ekonomirapporten april 2013 (Sveriges Kommuner och Landsting 2013).

¹⁶⁹ Kommunsektorns transfereringar till staten utgörs främst av kommunsektorns del av assistansersättningen.

som före 2009, dvs. före finanskrisens effekter på sysselsättningen i kommunalt finansierad verksamhet. Begreppet kommunfinansierad sysselsättning avser antalet sysselsatta i kommunsektorn och antalet sysselsatta i näringslivet som tillhandahåller välfärdstjänster som finansieras av kommunala skattemedel. Överföringen från kommunala till privata utförare har ökat under senare år och är en viktig förklaring till att sysselsättningen i kommunsektorn under de senaste åren har ökat i en lägre takt än den kommunfinansierade sysselsättningen (se diagram 10.3).

Diagram 10.3 Kommunfinansierad sysselsättning och sysselsättning i kommunsektorn 1993–2017

Tusentals personer. Utfall 1993–2012, prognos 2013–2017.

Anm.: Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn och därmed i den kommunalt finansierade verksamheten t.o.m. 1999. Exklusive plusjobb 2005–2008.
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

10.3.1 Sysselsättningen bedöms öka förhållandevis starkt 2013 och 2014

År 2013 bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen öka med ca 1,2 procent (dvs. ca 14 000 personer) jämfört med 2012. Sysselsättningen fortsätter öka i en lägre takt 2014, för att sedan vara i princip oförändrad 2015–2017 (se diagram 10.3). Sammantaget bedöms sysselsättningen i kommunsektorn öka med 9 000 personer mellan 2013–2017. I näringslivet bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen öka 2013–2017, medan sysselsättningen i kommunsektorn bedöms minska 2015–2017. En förklaring till att sysselsättningen i kommunsektorn minskar är att överföringen av välfärdstjänster till näringslivet väntas fortgå. En annan förklaring är att prognosen utgår från beslutad politik och att

en god ekonomisk hushållning antas uppnås först när hela ekonomin når ett balanserat resursutnyttjande. I tabell 10.3 redovisas hur den kommunfinansierade sysselsättningen beräknas vara sammansatt 2013–2017.

Tabell 10.3 Kommunfinansierad sysselsättning 2012–2017

Tusentals personer 2012. År 2013–2017 årsvis förändring i tusentals personer. Utfall för 2012, prognos 2013–2017.

	Tusentals personer 2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunsektorn	1 065	13	3	-3	-2	-2
varav kommuner	804	10	3	-2	-2	-1
varav landsting	261	2	0	-1	-1	0
Näringslivet	139	2	4	1	3	4
Totalt	1 203	14	7	-2	1	2

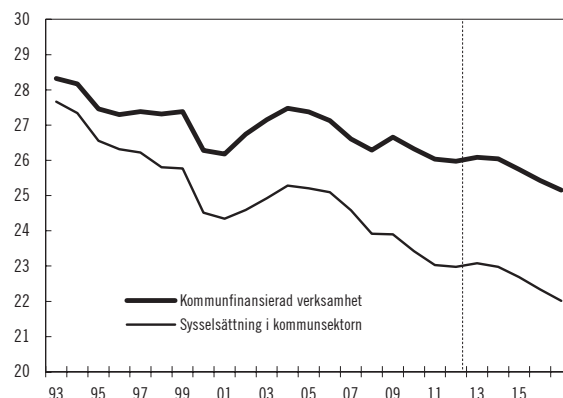
Anm.: Det totala antalet kommunfinansierade sysselsatta utgörs av summan av sysselsatta i kommunsektorn och i näringslivet. I näringslivet ingår de alternativa utförare som producerar kommunalt finansierade välfärdstjänster.
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Den kommunfinansierade sysselsättningen ökar tillfälligt som andel av den totala sysselsättningen i ekonomin 2013

År 2013 bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen, mätt som antal sysselsatta, öka något som andel av den totala sysselsättningen i ekonomin (se diagram 10.4). Från och med 2014 bedöms den kommunfinansierade sysselsättningen återigen minska som andel av den totala sysselsättningen.

Diagram 10.4 Kommunfinansierad sysselsättning som andel av totala sysselsättningen i ekonomin 1993–2017

Procentuell andel. Utfall 1993–2012, prognos 2013–2017.

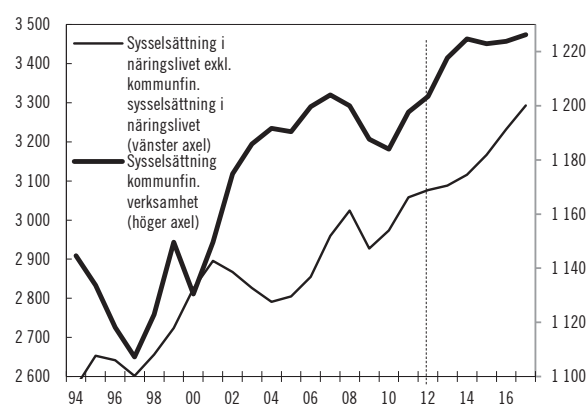
Anm.: Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn och därmed i den kommunalt finansierade verksamheten t.o.m. 1999. Exklusive plusjobb 2005–2008.
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Under den senaste tioårsperioden har sysselsättningen i näringslivet ökat med i genomsnitt 0,8 procent per år, medan sysselsättningen i den

kommunfinansierade verksamheten har ökat med 0,2 procent (se diagram 10.5). Nedgången i sysselsättningen 2009 till följd av finanskrisen var mer påtaglig i näringslivet, där den minskade med 2,8 procent, medan minskningen för den kommunfinansierade sysselsättningen stannade vid 1,0 procent. Den kommunfinansierade sysselsättningen beräknas öka inledningsvis under prognosperioden för att sedan vara i princip oförändrad (se diagram 10.5). Sysselsättningen i näringslivet bedöms öka med i genomsnitt 1,6 procent per år.

Diagram 10.5 Kommunfinansierad sysselsättning och sysselsättning i näringslivet 1994–2017

Tusentals personer. Utfall 1994–2012, prognos 2013–2017.

Anm.: Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn och därmed i den kommunalt finansierade verksamheten t.o.m. 1999. Exklusive plusjobb 2005–2008. Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

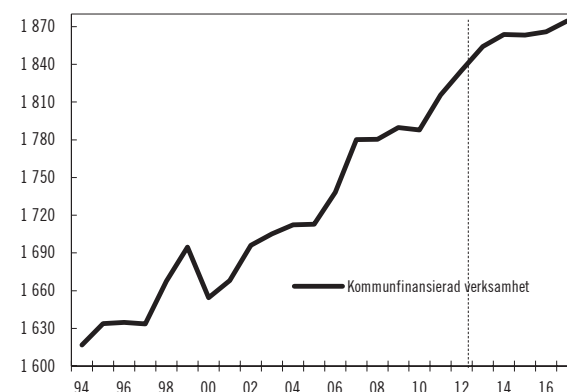
Antalet kommunfinansierade timmar förändras marginellt 2014–2017

Antalet arbetstimmar och den genomsnittliga arbetstiden i kommunsektorn utgör i regeringens prognoser länken mellan sysselsättningen och utgifterna i kommunsektorn.

Antalet kommunfinansierade arbetstimmar förväntas öka 2013, dock i en något lägre takt än både 2011 och 2012 (se diagram 10.6).

Diagram 10.6 Antalet kommunalt finansierade arbetade timmar 1994–2017

Miljoner timmar. Utfall 1994–2012, prognos 2013–2017.

Anm.: Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn och därmed i den kommunalt finansierade verksamheten t.o.m. 1999. Exklusive plusjobb 2005–2008. Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

I näringslivet fortsätter antalet kommunalt finansierade arbetstimmar öka 2014–2017, medan antalet är i stort sett oförändrat i kommunsektorn (se tabell 10.4).

Tabell 10.4 Antal arbetade kommunfinansierade timmar 2012–2017

Kalenderkorrigerade timmar 2012. År 2013–2017 volymutveckling av antal timmar. Utfall 2012, prognos 2013–2017.

	Miljoner timmar 2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunsektorn	1617	0,9	0,2	-0,2	-0,2	0,1
varav kommuner	1214	0,9	0,3	-0,1	-0,1	0,1
varav landsting	403	1,1	0,0	-0,3	-0,3	0,1
Näringslivet	218	1,6	2,6	1,0	2,4	3,1
Totalt	1835	1,0	0,5	0,0	0,1	0,5

Anm.: Det totala antalet kommunfinansierade timmar utgörs av summan av arbetade timmar i kommunsektorn och i näringslivet. I näringslivet ingår de alternativa utförare som producerar kommunalt finansierade välfärdstjänster. Antalet faktiskt arbetade timmar i näringslivet t.o.m. 2012 är baserat på uppgifter från Konjunkturinstitutet. Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

10.4 Inkomster

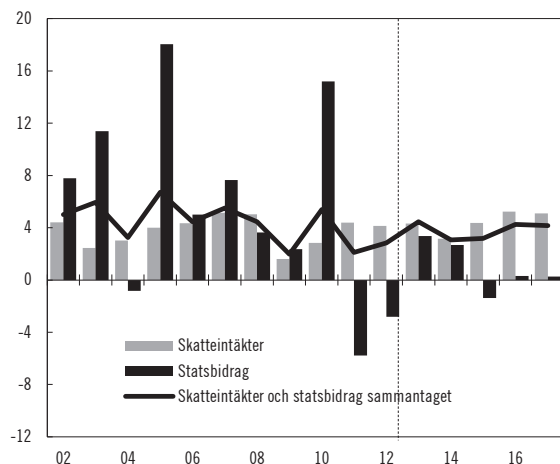
Inkomster från skatter och statsbidrag utgör tillsammans ca 83 procent av kommunsektorns totala inkomster, varav skatteintäkterna svarar för ca 67 procent (skatteintäkterna beskrivs närmare i avsnitt 7.1.1).¹⁷⁰ Skatteintäkterna och

¹⁷⁰ Utöver intäkter från skatter och statsbidrag har kommuner och landsting också inkomster från bl.a. avgifter, den kommunala fastighetsavgiften samt finansiella inkomster.

statsbidragen ökade med sammanlagt 2,8 procent 2012 (se diagram 10.7).

Diagram 10.7 Skatteintäkter och statsbidrag 2002–2017

Årlig procentuell förändring, löpande priser. Utfall 2002–2012, prognos för 2013–2017.

Anm.: Skatteintäkter och statsbidrag är justerade för regleringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Skatteintäkterna redovisas exklusive ändrad medelutdebitering. Statsbidragen omfattar här både generella och riktade bidrag, men exkluderar kompensationen för mervärdesskatt. Den kraftiga ökningen av statsbidragen 2005 var i huvudsak en följd av ökade generella bidrag på ca 7 miljarder kronor och att sysselsättningsstöden ökade med 4 miljarder kronor jämfört med 2004. År 2010 beror ökningen framför allt på de tillfälliga konjunkturstöden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.4.1 Skatteintäkterna växer svagt 2014

Det kommunala skatteunderlaget, och därmed skatteintäkterna, består till största delen av utbetalda löner i hela ekonomin. Lönerna bestäms i sin tur av antalet arbetade timmar och av timlönerna. Vanligtvis följer timlönen i kommunsektorn löneutvecklingen i näringslivet. Det innebär att personalkostnaderna i kommunsektorn utvecklas i ungefär samma takt som de kommunala skatteintäkterna, vid ett givet antal arbetade timmar i kommunsektorn och ekonomin i övrigt. Följaktligen blir effekterna av en ändrad timlön i stort sett neutral för kommunsektorns finanser. Det är i stället främst en ökning av antalet arbetade timmar i näringslivet som kan förstärka sektorns ekonomi och därmed ge förbättrade förutsättningar att upprätthålla välfärden. Utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget är således av central betydelse för kommunsektorns inkomster. Skatteintäkterna beror också på de av kommunerna och landstingen fastställda skattesatserna.

Skatteintäkterna beräknas växa förhållandevis svagt t.o.m. 2014 (se tabell 10.5). I takt med att

läget på arbetsmarknaden bedöms förbättras påverkas även skatteintäkterna, som väntas öka med i genomsnitt 4,9 procent per år 2015–2017.

Tabell 10.5 Skatter och statsbidrag 2012–2017

Utfall för 2012 i miljarder kronor. Prognos för 2013–2017, procentuell förändring om inte annat anges.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatter och bidrag exkl. moms	694	4,5	3,1	3,2	4,3	4,2
Skatteintäkter justerade för regleringar	562	4,1	3,2	4,4	5,2	5,1
Varav						
Skatteunderlag		3,7	3,2	4,4	5,2	5,1
Ändrad medelutdebitering		0,4				
Statsbidrag justerade för regleringar	132	3,4	2,7	-1,4	0,3	0,3
Statsbidrag justerade för regleringar, mdkr	132	4,9	4,1	-2,2	0,5	0,4

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och specialdestinerade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. Skatteintäkter och statsbidrag redovisas justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Medelutdebiteringen höjdes med 5 öre 2012 och med 12 öre 2013. För 2014–2017 används beräkningsprincipen om en oförändrad skattesats. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.4.2 Statsbidragen ökar 2013 och 2014

Kommuner och landsting får bidrag från staten i form av dels ett generellt statsbidrag, dels specialdestinerade statsbidrag (statsbidrag som ges till förutbestämda ändamål).¹⁷¹ Generella bidrag i form av tillfälliga stöd kan även användas för att stärka ekonomin i en lågkonjunktur. För att stabiliseringspolitiska åtgärder på sikt inte ska urholka de offentliga finanserna måste temporära åtgärder fasas ut i bättre tider. I annat fall måste skatterna höjas för att kunna finansiera en permanent högre utgiftsnivå.

¹⁷¹ Det generella statsbidraget utgörs av anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. De specialdestinerade statsbidragen finns under ett flertal anslag, framför allt under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Bidrag för läkemedelsförmåner svarar för ca 40 procent av de specialdestinerade statsbidragen. Utöver statsbidragen får kommuner och landsting dessutom transfereringar från staten som avser kompensation för mervärdesskatt. Denna kompensation uppgick till ca 50 miljarder kronor 2012.

De generella statsbidragen uppgick till 82 miljarder kronor 2012 (se tabell 10.6).¹⁷² Utöver de generella statsbidragen betalades 50 miljarder kronor ut som specialdestinerade statsbidrag. Statsbidragen bedöms öka 2013 och 2014. Inom de generella statsbidragen utgörs förändringarna främst av regleringar till följd av sänkt inkomstskatt för pensionärer, gymnasie-reformens finansiering samt förändringar av inkomstutjämnningen. De specialdestinerade bidragen ökar främst till följd av ett ökat antal asylsökande.

Tabell 10.6 visar de direkta effekterna av regeringens politik för kommunsektorn, antingen som permanenta eller tillfälliga förstärkningar eller som andra förändringar. I samband med finanskrisen höjdes statsbidragen tillfälligt med sammanlagt 20 miljarder kronor 2010 och 2011. Utfasningen av den tillfälliga statsbidragshöjningen redovisas i tabell 10.6 som en minskning med 3 miljarder kronor 2012.¹⁷³

Vidare åskådliggörs i tabell 10.6 effekten av regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget, exempelvis sänkt skatt för pensionärer. En sådan förändring reducerar kommunsektorns skatteintäkter, varför sektorn kompenseras genom en höjning av det generella statsbidraget fr.o.m. 2014. Till följd av beräkningsprincipen om att enbart beslutade åtgärder bör inkluderas i prognosen är statsbidragen i stort sett oförändrade 2016 och 2017.

Tabell 10.6 Årlig förändring av statsbidragen 2012–2017

Miljarder kronor. Utfall i nivå för 2012, prognos för 2013–2017.

	Nivå 2012	Förändring				
		2013	2014	2015	2016	2017
Generellt bidrag	82	3,6	4,5	-0,2	-0,2	0,3
Varav (i förhållande till föregående år)						
permanent	0,0		1,0			
tillfälligt	-3,0					
regleringar ¹	-0,2	1,7	2,7			
övrigt ²	0,2	1,9	0,8	-0,2	-0,2	0,3
Specialdestinerade bidrag	50	2,9	2,2	-2,0	0,6	0,1
Totala statsbidrag, faktisk utveckling	132	6,6	6,8	-2,2	0,5	0,4
Totala statsbidrag, justerade för regleringar	132	4,9	4,1	-2,2	0,5	0,4

Anm.: Enligt nationalräkenskaperna. I tabellen redovisas utvecklingen av generella och specialdestinerade statsbidrag exklusive kompensation för mer-värdesskatt. De tillfälliga statsbidragen fasas ut helt 2012. De specialdestinerade statsbidragen inkluderar också kapitaltransfereringar på ungefär 1 miljard kronor årligen 2012–2017.

¹ Regleringar avser kompensation för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget.

² Övrigt avser exempelvis justeringar som följer av den kommunala finansieringsprincipen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.5 Ekonomiskt resultat och finansiellt sparande

Kommunsektorns finanser bedöms vara förhållandevis stabila under prognosperioden, trots ett fortsatt svagt konjunkturläge den närmaste tiden. I slutet av prognosperioden, när svensk ekonomi som helhet bedöms närma sig ett balanserat resursutnyttjande, beräknas resultatet uppgå till 12 miljarder kronor, vilket torde vara i nivå med god ekonomisk hushållning (se tabell 10.7 och diagram 10.8).¹⁷⁴

Kommuner och landsting redovisade ett resultat före extraordinära poster på 19 miljarder kronor 2012. Resultatet blev därmed betydligt högre än 2011, då resultatet uppgick till 7 miljarder kronor. Det högre resultatet 2012 berodde i stor utsträckning på en återbetalning

¹⁷² Statsbidragen är definierade enligt nationalräkenskaperna, varför det finns avvikelser gentemot statsbidragen enligt statens budget.

¹⁷³ Utöver de tillfälliga stöden höjde regeringen också statsbidragen till kommunsektorn permanent med 5 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2011.

¹⁷⁴ Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting ha en långsiktigt god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Från och med 2005 ska kommuner och landsting bl.a. fastställa de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ett vanligt förekommande mål är ett resultat som motsvarar 2 procent av intäkterna från skatter och generella statsbidrag.

av sjukförsäkringspremier från AFA Försäkring till kommuner och landsting om ca 11 miljarder kronor (se tabell 10.7).

Bakom den förhållandevis stabila ekonomin för kommunsektorn som helhet döljer sig en stor variation mellan enskilda kommuner och landsting. Bland kommunerna var spännvidden stor och resultaten varierade mellan – 2 295 och 4 318 kronor per invånare 2012. Det var 20 kommuner (7 procent) som redovisade ett negativt resultat före extraordinära poster. Bland landstingen varierade resultatet före extraordinära poster 2012 mellan ett underskott om -729 kronor per invånare till överskott om 1 110 kronor per invånare. Tre landsting redovisade negativa resultat. De kommuner och landsting som redovisade ett negativt resultat 2012 utgjorde 18 procent av Sveriges befolkning.

Resultatet bestäms av sektorns intäkter och kostnader enligt den kommunala redovisningen. Det finansiella sparandet definieras av nationalräkenskaperna och är ett viktigt mått, bl.a. eftersom överskottsmålet för de offentliga finanserna är uttryckt i termer av finansiellt sparande. Det finansiella sparandet uppgick till -9 miljarder kronor 2012 (se tabell 10.7).¹⁷⁵

Tabell 10.7 Kommunsektorns finanser 2012–2017

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2012, prognos för 2013–2017.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	838	874	889	917	955	994
Utveckling i procent	4,3	4,3	1,8	3,1	4,1	4,1
Skatter	562	587	603	629	662	696
Kommunal fastighetsavgift	16	16	16	17	17	17
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	132	139	145	143	144	144
generella bidrag	82	86	90	90	90	90
riktade bidrag	50	53	55	53	54	54
Övriga inkomster	128	132	125	128	132	137
komp. moms	50	51	52	53	55	57
Utgifter	847	872	902	929	964	1000
Utveckling i procent	3,8	2,9	3,4	3,0	3,8	3,7
Konsumtion	697	722	745	769	800	832
Övriga utgifter	151	150	156	160	165	168
Finansiellt sparande	-9	2	-12	-12	-9	-6
Resultat	19	10	7	7	9	12

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

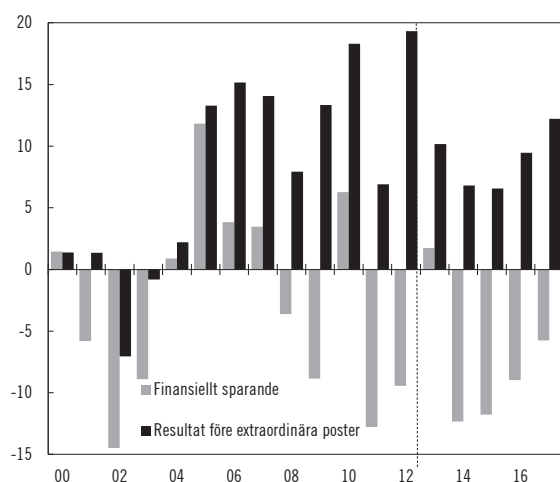
10.5.1 Förhållandevis stabila finanser under prognosperioden trots svagt konjunkturläge

De totala inkomsterna beräknas öka med i genomsnitt 3,5 procent per år 2013–2017. Utvecklingen bedöms bli svagare i början av perioden och starkare mot slutet av prognosperioden (se tabell 10.7). I enlighet med prognosprincipen följer utvecklingen av utgifterna samma mönster.

¹⁷⁵ Skillnaderna mellan resultatet och det finansiella sparandet beskrivs i fördjupningsrutan Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet.

Diagram 10.8 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande 2000–2017

Miljarder kronor. Utfall 2000–2012, prognos för 2013–2017.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Resultatet för 2013, som beräknas uppgå till 10 miljarder kronor, påverkas av engångseffekter. Resultatet förstärks såväl 2012 som 2013 av en återbetalning av sjukförsäkringspremier från AFA Försäkring. Den redovisade intäktsökningen till följd av detta uppgår 2013 preliminärt till ca 8 miljarder kronor för kommunerna och ca 3 miljarder kronor för landstingen. Återbetalningen påverkar både resultatet och det finansiella sparandet. Resultatet försvagas samtidigt av en justering av kalkylräntan som används för beräkning av pensionskulden. Den redovisade kostnadsökningen för kommunsektorn till följd av ränteförändringen uppgår till 11 miljarder kronor 2013. Det finansiella sparandet påverkas inte av den sänkta räntan.¹⁷⁶

Den starkare konjunkturen, och framför allt återhämtningen på arbetsmarknaden fr.o.m. 2015, medför att det kommunala skatteunderlaget ökar, vilket stärker resultatet i kommunsektorn. När svensk ekonomi som

¹⁷⁶ Nedjusteringen av kalkylräntan speglar att en större avsättning skulle behöva göras för att täcka framtida pensionsutbetalningar, då räntenivån och därmed avkastningen från fonderingar är låg. Enligt Rådet för kommunal redovisning ska resultateffekten av ränteförändringen redovisas som en finansiell post i den kommunala redovisningen. Det finansiella sparandet ska per definition inte påverkas av finansiella intäkter och kostnader i form av t.ex. värdeförändringar och påverkas därmed inte av denna kalkylmässiga ränteförändring. Om förändringen hade berört årets intjänade pensionsrätter hade det finansiella sparandet däremot påverkats.

helhet närmar sig ett balanserat resursutnyttjande förutsätts sektorn uppvisa ett resultat i nivå med god ekonomisk hushållning. Resultatet beräknas uppgå till mellan 7 och 12 miljarder kronor per år 2014–2017 (se diagram 10.8). Det finansiella sparandet beräknas uppgå till mellan -12 och -6 miljarder kronor per år 2014–2017.

Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet

Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till det ekonomiska resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till över-skottsmålet. Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet uppgick till flera miljarder kronor under 2009–2013 (se tabell 10.8).

Det ekonomiska resultatet, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader för en period, baseras på bokföringsmässiga principer. Finansiellt sparande är skillnaden mellan inkomster och utgifter, och definieras av det internationella regelverket för nationalräkenskaper.

Begreppen i nationalräkenskaperna avviker från de bokföringsmässiga begreppen av flera anledningar:

- de bokföringsmässiga begreppen kan vara olika i olika länder vilket försvårar internationell jämförbarhet och
- bokföringsmässiga begrepp är vanligen inte optimala för makroekonomisk analys eller för utvärdering av ekonomisk politik.

Till följd av detta har bl.a. utformningen och styrningen av den europeiska finanspolitiken definierats i enlighet med nationalräkenskapernas begrepp, t.ex. den offentliga sektorns finansiella sparande och bruttoskuld.¹⁷⁷

Det ekonomiska resultatet fastställs för varje år i samband med årsbokslutet för den aktuella perioden. De första utfallen från nationalräkenskaperna baseras på kvartalsvisa uppgifter och modeller, som sedan uppdateras flera gånger i samband med att allt mer definitiv information finns tillgänglig: årsbokslut, taxeringsutfall, tidsserierevideringar m.m.. Det innebär att det ekonomiska resultatet fastställs relativt omgående efter periodens slut, medan det finansiella sparandet och nyckeln som utgör länken mellan det finansiella sparandet och resultatet kan revideras under en längre tid efter periodens slut.

Redovisningen av investeringar och avskrivningar förklarar merparten av skillnaderna

mellan resultatet och det finansiella sparandet. I resultatet, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader enligt den kommunala redovisningen, ingår inte årets investeringsutgifter. Investeringarna ingår i stället i den kommunala balansräkningen, som en tillgång. Årets avskrivningar på investeringarna enligt den kommunala redovisningen belastar dock resultatet. I nationalräkenskapernas finansiella sparande ingår däremot investeringarna som en utgift vilken drar ned det finansiella sparandet samma år som investeringen görs. Däremot belastar inte avskrivningar (kapitalförslitning enligt nationalräkenskapernas terminologi) det finansiella sparandet.

Tabell 10.8 Skillnader mellan resultat och finansiellt sparande 2009–2013

Miljarder kronor, löpande priser

	2009	2010	2011	2012	2013
Finansiellt sparande	-9	6	-13	-9	2
Investeringar enligt nationalräkenskaperna	38	41	50	53	54
Avskrivningar enligt den kommunala redovisningen	-23	-24	-24	-26	-26
Övrigt	7	-5	-6	1	-19
Resultat	13	18	7	19	10

Anm.: I Övrigt ingår bl.a. ned- och avskrivningar, finansiella intäkter och kostnader såsom t.ex. realiserade valutakursförändringar. Vidare ingår korrigeringar för avvikelser i skatter och statsbidrag mellan nationalräkenskapernas redovisning och den kommunala redovisningen.
Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser har de senaste åren påverkats av engångsinkomster och engångsutgifter, vilka försvårar jämförelsen mellan resultatet och det finansiella sparandet. Återbetalningen av försäkringspremier från AFA Försäkring 2012 och 2013, påverkar emellertid både finansiellt sparande och resultat. Sänkningen av diskonteringsräntan 2011 och 2013 för pensionsskuldberäkning påverkar däremot enbart resultatet.

¹⁷⁷ Europeiska Nationalräkenskapssystemet, ENS 1995.

10.6 Ekonomisk ställning och skuldutveckling

De senaste årens skuldkris visar att det är av största vikt att inte enbart fokusera på intäkter och kostnader ett enskilt år vid en bedömning av det ekonomiska läget. Utvecklingen av skulder och tillgångar är också av central betydelse.

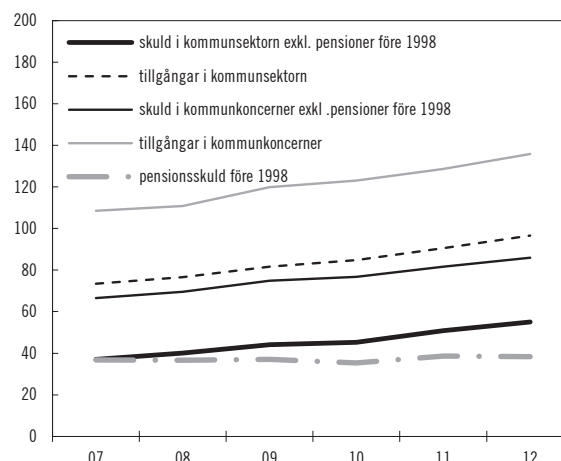
Kommunsektorns skuldsättning har ökat under de senaste åren, bl.a. till följd av stora lånefinansierade investeringar i fastigheter och infrastruktur. Sveriges Kommuner och Landsting har gjort bedömningen att denna trend kommer fortsätta 2013–2015.¹⁷⁸ Det ekonomiska läget är dock stabilt i sektorn som helhet, även om skillnaderna mellan enskilda kommuner och landsting är stora.

Det finns några särskilda omständigheter som bör beaktas för att ge en rättvis bild av utvecklingen av skulden i sektorn. En del kommuner och landsting har exempelvis valt att organisera delar av sin verksamhet i bolagsform, dvs. i andra juridiska personer. Detta medför att skuldsättningen i den sammanställda redovisningen, där både kommunen eller landstinget och dess bolag ingår (benämns fortsättningsvis kommunkoncernen), ger en mer fullständig bild av situationen. En annan viktig faktor att beakta är att en stor del av pensionsskulden i sektorn redovisas utanför balansräkningen.¹⁷⁹

Diagram 10.9 visar utvecklingen av skuldsättningen och tillgångarna i kommunsektorn och i kommunkoncernerna 2007–2012. Den del av pensionsskulden som intjänades före 1998 redovisas separat.

Diagram 10.9 Skuld och tillgångar i kommunsektorn och kommunkoncernerna 2007–2012

Tusentals kronor per invånare

Anm.: I skulden ingår avsättningar för pensioner intjänade efter 1998.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.6.1 Något snabbare ökning av skuldsättningen i kommunsektorn än i kommunkoncernerna

Både tillgångar och skulder har ökat under samtliga år sedan 2007. Sammantaget ökade skulderna och tillgångarna i kommunsektorn med 49 respektive 32 procent 2007–2012. En förklaring till ökningen är bl.a. att kommuner och landsting tar upp lån för vidareutlåning till bolagen. På grund av en högre kreditvärdighet blir lånevillkoren oftast bättre för kommunerna och landstingen än för de kommunala bolagen. I koncernerna ökade skulderna och tillgångarna med 29 respektive 25 procent 2007–2012.¹⁸⁰

Skulderna har generellt sett således haft en något högre ökningstakt än tillgångarna under de redovisade åren. Mellan 2011 och 2012 ökade exempelvis skulderna i kommunsektorn med över 8 procent, medan tillgångarna ökade med knappt 7 procent.

Kommunsektorn har haft positiva resultat 2007–2012. Fram t.o.m. årsskiftet 2012/13 kunde överskott enligt huvudregeln inte användas för löpande utgifter kommande år. Överskottet konsoliderades i det egna

¹⁷⁸ Se Ekonomirapporten april 2013 (Sveriges Kommuner och Landsting 2013).

¹⁷⁹ Enligt 5 kap. 4 § lagen (1997:614) om kommunal redovisning ska pensionsförmåner som är intjänade före 1998 inte tas upp som en skuld eller avsättning i balansräkningen utan i stället redovisas som en ansvarsförbindelse. Utbetalningar av dessa pensionsförmåner ska redovisas som kostnader i resultaträkningen. Oavsett om de intjänade pensionsrätterna redovisas som en skuld eller avsättning i balansräkningen eller som en ansvarsförbindelse är kommunernas och landstingens åtagande detsamma.

¹⁸⁰ Den upplåning kommuner och landsting gör är till största delen i form av lån från kreditmarknadsbolaget Kommuninvest och lån från de svenska storbankerna. Kommuninvest står för ca 45 procent av kommunsektorns totala externa låneskuld.

kapitalet.¹⁸¹ Detta innebär att de positiva resultaten har använts till att minska skulden, investera eller stärka likviditeten. För att kunna analysera mer i detalj hur resultatet har påverkat tillgångar och skulder måste dock hänsyn tas till den vidareutlåning som sker från kommunerna och landstingen till de kommunala bolagen.

I enlighet med vad som ovan anförts redovisas pensionskulden för pensionsrätter intjänade före 1998 som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Detta åtagande är stort jämfört med de totala skulderna i balansräkningen, men ska också utbetalas under en lång tid. Pensionskulden utanför balansräkningen 2007–2012 har minskat vissa år och ökat under andra år, bl.a. till följd av förändringar i diskonteringsräntan. Sammantaget har denna ansvarsförbindelse ökat med 4 procent 2007–2012.

10.6.2 Kommunsektorns andel av den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld ökar

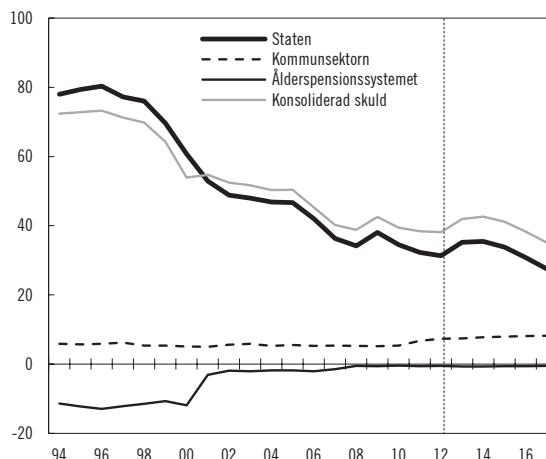
Kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden ingår i den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden.¹⁸² År 2012 var kommunsektorns andel av den offentliga sektorns bruttoskuld 19 procent, vilket kan jämföras med 8 procent 1994. I diagram 10.10 visas den offentliga sektorns totala konsoliderade skuld som andel av BNP och skulden uppdelad på stat, kommunsektor och ålderspensionssystemet.

Staten har en väsentligt högre skuld än kommunsektorn. Under den senaste tjuugoårsperioden har dock statens skuld som andel av BNP minskat, medan kommunsektorns andel har ökat. Sedan 1994 har kommunernas och landstingens skuld ökat från knappt 6 procent av BNP till drygt 7 procent, medan statens skuld minskat från 78 procent av BNP till drygt 32 procent. Under prognosperioden beräknas statens skuld som andel av BNP först öka något, för att sedan åter sjunka. I kommunsektorn bedöms skulden som andel av BNP fortsätta

öka, till följd av att investeringarna även fortsättningsvis väntas vara höga.

Diagram 10.10 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, uppdelad på stat, kommunsektor och ålderspensionssystemet 1994–2017

Procent av BNP

Anm.: På grund av innehav av statsobligationer är ålderspensionssystemets bidrag till skulden negativt. Den kraftiga ökningen av kommunsektorns skuld som procent av BNP 2011 beror på att kommunsektorn övertog skulder ifrån sina egna bolag.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

¹⁸¹ I och med införandet av resultatutjämningsreserver kan kommunerna och landstingen i framtiden spara delar av uppkomna överskott och använda dessa vid en konjunkturedgång.

¹⁸² Maastrichtskulden beskrivs utförligt i avsnitt 9.3.

Näringslivets produktion av välfärdstjänster ökar och därmed kraven på utveckling av statistiken

Kommuner och landsting har enligt lag möjlighet att låta delar av sin verksamhet produceras av alternativa utförare i näringslivet, exempelvis privata företag och ideella föreningar.¹⁸³ De rättsliga förutsättningarna för detta har utökats steg för steg under de senaste åren. I och med införandet av det obligatoriska vårdvalet inom primärvården 2010 har kommunsektorn nu också i vissa fall en skyldighet att konkurrensutsätta verksamheten.

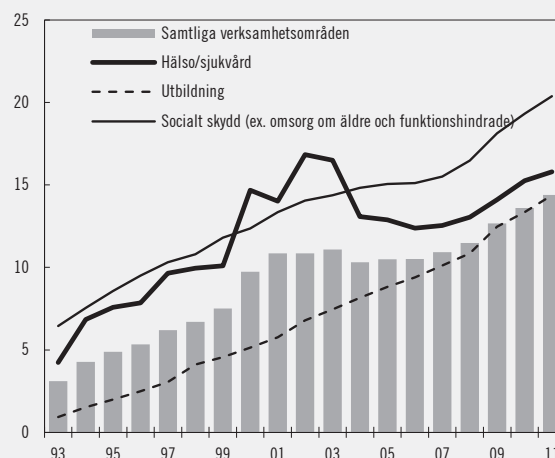
Variation mellan olika verksamhetsområden och mellan enskilda kommuner och landsting

Som andel av den totala kommunala konsumtionen har de kommunalt finansierade välfärdstjänsterna som utförs av alternativa aktörer vuxit kraftigt i omfattning under de senaste 20 åren (se diagram 10.11). År 1993 producerades 3 procent av konsumtionen i kommunsektorn i annan regi, medan andelen 2011 översteg 14 procent. Skillnaderna är dock stora mellan olika verksamhetsområden samt mellan enskilda kommuner och landsting.

Alternativa utförare står för ungefär en femtedel av verksamhetskostnaderna för socialt skydd (exempelvis äldreomsorg), medan andelen är något lägre inom utbildningsområdet samt hälso- och sjukvårdsområdet. Under de senaste fem åren är det dock inom utbildningsområdet som andelen har ökat mest.

Diagram 10.11 Alternativa utförarens andel av total kommunal konsumtion, per verksamhetsområde 1993–2011

Procent

Anm.: Utgifter för läkemedel inom läkemedelsförmånen inom verksamhetsområdet hälso- och sjukvård har exkluderats i detta diagram, eftersom detta inte är sådan verksamhet som utförs av andra vårdgivare än landstinget. Under början av 2000 skedde ett antal stora bolagiseringar och avbolagiseringar inom sjukvården som påverkar statistiken.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kommunerna och landstingen skiljer sig mycket åt när det gäller i vilken omfattning som alternativa utförare anlitas. Andelen privat anställda inom välfärdsområdet är exempelvis högst i kommungruppen storstäder och lägst i glesbygdskommuner.¹⁸⁴ Det finns relativt lite forskning som fokuserar på att försöka förklara vad som är utmärkande för kommuner med hög eller låg grad av privatisering. Visst stöd finns för att en borgerlig majoritet i kommunfullmäktige och en hög andel högutbildade har ett positivt samband med en hög andel anställda i privat välfärdsproduktion.¹⁸⁵ För att kunna dra slutsatser om orsakssamband krävs dock fördjupade analyser där ett längre tidsperspektiv anläggs och där fler variabler inkluderas.

Nytt utförarregister hos Statistiska centralbyrån

Att näringslivets produktion av välfärdstjänster har ökat och fortsätter öka innebär krav på en utveckling av statistiken. Den kommunalt finansierade verksamhet som produceras i alternativ regi ska, i likhet med den som utförs i kommunal regi, kunna följas upp och utvärderas. Tillförlitlig statistik är nödvändig ur såväl ett

¹⁸³ Sådan reglering finns bl.a. i kommunallagen (1991:900), lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

¹⁸⁴ Privata utförare - kontroll och insyn (SOU 2013:53).

¹⁸⁵ Hartman (red.), Konkurrensens konsekvenser. Vad händer med svensk välfärd?, 2011.

demokratiskt som ekonomiskt perspektiv, men i nuläget finns det brister på detta område. Till exempel saknas ett heltäckande register över vilka företag och organisationer som utför kommunalt finansierad verksamhet.

Regeringen har gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att bygga upp ett register med årlig statistik över alternativa utförare. I uppdraget ingår även att förbättra och löpande publicera övergripande personalstatistik som omfattar all personal sysselsatt i kommunalt finansierad verksamhet. SCB har sedan 2012 byggt upp ett insamlingssystem och skapat grunderna till ett utförarregister. En första insamling av statistik skedde under våren 2013. Då det inte råder någon skyldighet att lämna uppgifter av det aktuella slaget var det dock knappt 70 procent av kommunerna och landstingen som levererade uppgifter. I betänkandet Vad är officiell statistik- en översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83) föreslås en utvidgning av uppgiftsskyldigheten för kommuner och landsting. En lagrådsremiss med förslag om bl.a. ändringar av uppgiftsskyldigheten för kommuner och landsting har den 26 augusti 2013 överlämnats till Lagrådet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under hösten 2013 (se vidare avsnitt 12.1).

10.7 Kommunsektorns finanser i jämförelse med 2013 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med prognosen i 2013 års ekonomiska vårproposition har kommunsektorns finansiella sparande reviderats upp med mellan 1 och 14 miljarder kronor 2012–2016 och reviderats ned med 2 miljarder kronor 2017 (se tabell 10.9).

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats upp, främst till följd av reviderade pensionsinkomster och en förändrad utveckling av konsumentprisindex. Den kommunala konsumtionen är också uppreviderad, främst beroende på de beräknade högre skatteintäkterna. Inkomsterna har reviderats upp mer än utgifterna för alla år förutom 2017, vilket ger ett högre finansiellt sparande jämfört med prognosen i vårpropositionen.

Revideringarna av resultatet och det finansiella sparandet följer samma mönster, med undantag för 2013. Övriga inkomster har reviderats upp med 12 miljarder 2013, främst till följd av en återbetalning av sjukförsäkringspremier från AFA Försäkring. Återbetalningen påverkar både resultatet och det finansiella sparandet. Förändringen av resultatet 2013 jämfört med bedömningen i vårpropositionen är också en följd av den nedjusterade räntan för beräkning av pensionsskulden. Den förändrade räntan fastställdes efter det att 2013 års ekonomiska vårproposition hade beslutats. Den redovisade kostnadsökningen för kommunsektorn till följd av räntesänkningen uppgår till 11 miljarder kronor 2013. Det finansiella sparandet påverkas inte av den sänkta räntan.

Tabell 10.9 Kommunsektorns finanser 2012–2017. Förändringar jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totala inkomster	1	15	8	7	8	8
Skatter	1	3	2	3	4	5
Kommunal fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	0	0	4	3	3	2
Övriga inkomster	0	12	2	1	1	0
<i>varav</i>						
<i>kompensation för mervärdesskatt</i>	0	0	0	0	0	1
Totala utgifter	0	1	5	4	4	9
Konsumtion	0	0	4	3	3	10
Övriga utgifter	0	1	1	1	0	-1
Finansiellt sparande	1	14	3	4	4	-2
Resultat före extra-ordinära poster	0	3	3	3	4	-2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

11

Lån, garantier och beställningsbemyndiganden

11 Lån, garantier och beställningsbemyndiganden

Sammanfattning

- Den totala låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 38,6 miljarder kronor 2014, vilket är en ökning med 1,8 miljarder kronor jämfört med 2013.
 - Den totala kreditramen för rörelsekapital föreslås uppgå till 17,6 miljarder kronor 2014, vilket är en minskning med 0,1 miljarder kronor jämfört med 2013.
 - För 2014 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 375,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 36 miljarder kronor jämfört med 2013.
-

I detta avsnitt redovisas förslag till låneramar, räntekontokrediter och bemyndigande att överskrida anslag samt en sammanfattande redovisning av utlåning, övriga kreditramar, garantier och beställningsbemyndiganden för 2014. Vidare analyseras utvecklingen och ställs i relation till bl.a. nyttjandegrad och maximalt utnyttjande.

11.1 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital

Enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) beslutar riksdagen årligen om en total låneram i

Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Vidare beslutar riksdagen årligen om en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet enligt 7 kap. 4 § samma lag.

11.1.1 Låneramar för 2014

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 38 600 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I tabell 11.1 redovisas de för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramarna för investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet för 2014. Den totala låneramen utgör summan av lån för detta ändamål som regeringen och myndigheterna under regeringen högst får ha i Riksgäldskontoret under 2014.

Beloppen för respektive utgiftsområde är preliminära eftersom regeringen normalt fattar beslut om respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevet beslutas. Beloppet per respektive utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån.

Jämfört med den låneram som riksdagen har beslutat för 2013 innebär förslaget till låneram

för 2014 en ökning med 1,8 miljarder kronor eller 4,9 procent. Den genomsnittliga öknings-takten för låneramen 2000–2013 har uppgått till ca 4,6 procent per år.

Ökningen 2014 kan härledas till följande tre utgiftsområden. Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap behöver en utökad låneram på ca 360 miljoner kronor för den fortsatta utbyggnaden av det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet (PRIO). För utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning behövs en utökad låneram på ca 300 miljoner kronor med anledning av en satsning på forskningsinfrastrukturen. Avslutningsvis ökas låneramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer med ca 900 miljoner kronor, främst beroende på att Trafikverket behöver genomföra större investeringar i byggnader, tågfordon, färjor, mätutrustningar och arbetsmaskiner än tidigare planerat samt att Transportstyrelsen har lagt om en kredit från Riksgäldskontoret till myndighetens låneram.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick vid halvårsskiftet 2013 till 29 miljarder kronor, vilket är ca 2 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt 2012.

Regeringen beräknar att det behövs en total låneram på 38,6 miljarder kronor för 2014, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna.

Tabell 11.1 Låneram för 2014

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Ram 2013 i regleringsbrev	Skuld 30/6 2013	Låneram 2014
1 Rikets styrelse ²	1 492	1 182	1 494
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ³	698	459	726
3 Skatt, tull och exekution	1 618	1 160	1 650
4 Rättsväsendet	5 916	4 780	5 937
5 Internationell samverkan	8	9	23
6 Försvar och samhällets krisberedskap	9 205	8 258	9 442
7 Internationellt bistånd	114	92	104
8 Migration	285	244	374
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	450	146	487
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	1 912	1 602	2 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0	127	12
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0	0	0
13 Integration och jämställdhet	8	3	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	601	464	654
15 Studiestöd	141	50	181
16 Utbildning och universitetsforskning	6 610	5 029	6 886
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	672	502	736
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	321	244	328
20 Allmän miljö- och naturvård	334	243	273
21 Energi	39	26	37
22 Kommunikationer	4 114	2 499	4 999
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 643	1 446	1 877
24 Näringsliv	244	131	252
Ej fördelat	0	0	111
Summa	36 424	28 696	38 600

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

¹ Låneramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2014.

² Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

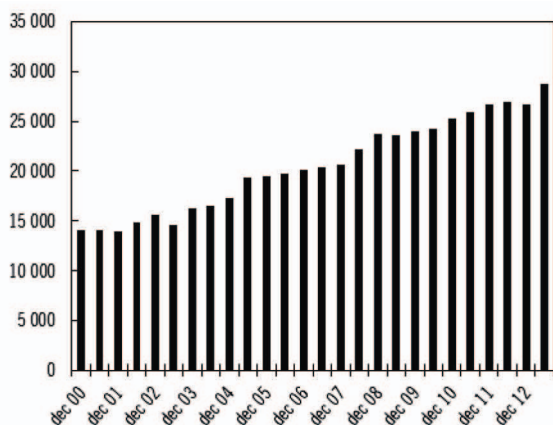
³ Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I diagram 11.1 visas utvecklingen av lånevolymer sedan december 2000.

Diagram 11.1 Myndigheternas investeringslån december 2000–juni 2013

Miljoner kronor

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I tabell 11.2 visas utvecklingen av nyttjandegraden, dvs. faktisk upplåning i förhållande till den totala beslutade låneramen sedan 2002.

Tabell 11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2013

Miljoner kronor

	Lån 30/6	Låneram	Nyttjandegrad 30/6
2002	14 878	22 500	66%
2003	14 618	23 500	62%
2004	16 494	25 000	66%
2005	18 594	26 500	70%
2006	19 752	28 000	71%
2007	20 384	28 500	72%
2008	22 155	30 300	73%
2009	23 559	31 700	74%
2010	24 055	32 500	74%
2011	25 910	33 000	79%
2012	26 954	34 350	78%
2013	28 695	36 800	78%

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Som framgår av tabell 11.2 har lånevolymer ökat med 14,3 miljarder kronor sedan 2002, medan nyttjandegraden ökat med 12 procentenheter till 78 procent. Det bör också observeras att upplåningen i regel ökar under det andra halvåret, varför nyttjandegraden som redovisas för 2013 ovan bedöms vara lägre än nyttjandegraden vid utgången av samma år. Regeringens målsättning är att nyttjandegraden, i

enlighet med vad finansutskottet uttalat (bet. 2009/10:FiU1 s. 143), ska fortsätta att öka.

För 2014 beräknas låneramarna motsvara 3,6 procent av förslaget till de totala takbegränsade utgifterna.

11.1.2 Räntekontokrediter för 2014

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 17 600 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediten varierar, men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av summan av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. De beräknade kreditramarna för 2014 redovisas per utgiftsområde i tabell 11.3, tillsammans med det totala saldot och bruttoskulden på räntekontona den 30 juni 2013. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett positivt saldo på räntekontot och som därmed utnyttjat sin kredit.

Tabell 11.3 visar de föreslagna räntekontokreditramarna för 2014. Av den andra kolumnen i tabell 11.3 framgår att flera myndigheter vid halvårsskiftet 2013 hade en betydande inlåning på sina räntekonton. En anledning till detta kan vara det anslagssparande som flera myndigheter har byggt upp. Den stora inlåningen kan också bero på att det inom den avgiftsfinansierade verksamheten uppstår en likviditet som placeras på räntekontot. Endast 8 av de drygt 200 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret utnyttjade sin kredit per den 30 juni 2013; dock hade 31 myndigheter utnyttjat sin kredit någon gång under första halvåret 2013, vanligtvis strax före utbetalningarna till räntekontot. Merparten av myndigheterna har stadigvarande överskott på sina räntekonton. Exempelvis har myndigheterna under utgiftsområde 22 Kommunikationer under 2013 ökat sin inlåning

hos Riksgäldskontoret med 20 procent, från 7,4 miljarder kronor den 30 juni 2012 till 8,9 miljarder kronor den 30 juni 2013.

Tabell 11.3 Räntekontokreditram för 2014

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Saldo 30/6 2012 ²	Saldo 30/6 2013 ²	Brutto skuld 30/6 2013	Kreditram 2014
1 Rikets styrelse ³	-410	-1 496	0	875
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁴	-2 047	-1 753	132	618
3 Skatt, tull och exekution	-1 051	-867	0	977
4 Rättsväsendet	-1 725	-2 432	0	3 309
5 Internationell samverkan	-2	-3	0	2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-978	-1 065	0	617
7 Internationellt bistånd	-111	-176	0	33
8 Migration	-235	-152	0	150
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-909	-900	0	483
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-605	-468	0	468
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	724	564	564	1 357
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-7	0	0	0
13 Integration och jämställdhet	-9	-11	0	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-854	-534	0	386
15 Studiestöd	-135	-162	0	76
16 Utbildning och universitetsforskning	-23 950	-24 574	0	3 108
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-246	-375	6	244
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-1 151	-71	42	239
20 Allmän miljö- och naturvård	-162	-296	0	84
21 Energi	-38	-63	0	33
22 Kommunikationer	-7 449	-8 937	0	3 937
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1 069	-1 076	121	345
24 Näringsliv	-408	-387	0	148
Ej fördelat	0	0	0	104
Summa	-42 826	-45 234	865	17 600

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

¹ Räntekontokrediterna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2014.

² Ett negativt belopp för saldo innebär en behållning i Riksgäldskontoret.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

⁴ Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Regeringen föreslår att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 17,6 miljarder kronor 2014, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna. Den totala ramen föreslås således minska med

0,1 miljarder kronor jämfört med den ram som riksdagen har beslutat för 2013.

11.1.3 Statlig utlåning

Av 6 kap. 3 § budgetlagen följer att regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret upp till det belopp som riksdagen har beslutat om.

Totalt uppgick utlåningen till 191,6 miljarder kronor den 30 juni 2013. Utlåningen i form av studielån var störst och uppgick till 179 miljarder kronor. I tabell 11.4 presenteras en översikt av den utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Utöver den utlåning som redovisas i tabellen hade Riksgäldskontoret vid halvårsskiftet 2013 även lånat ut 200,8 miljarder kronor till Riksbanken för att tillgodose behovet av valutareserv. För 2014 föreslås en utlåning om 294,2 miljarder kronor.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret redovisas i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 11.4 Statlig utlåning 2014

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2013	Kreditram 2014
15	Studielån	179 331	200 205
22	Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB ¹	5 191	3 361
22	Swedavia AB ²	0	3 240
2	Lån till Island ^{3,4}	1 799	0
2	Lån till Irland ^{3,5}	3 948	5 265
22	A-train AB ⁶	1 000	1 000
24	Civila flygutvecklingsprojekt ⁷	350	1 110
24	Svensk exportkredit AB ⁸	0	80 000
Summa		191 619	294 181

¹ Kreditramen för Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB anges exklusive mervärdesskatt medan skulden anges inklusive mervärdesskatt (prop. 1996/97:161, bet. 1997/98:TU6, rskr. 1997/98:32).

² Prop. 2009/10:16, bet. 2009/10:TU7, rskr. 2009/10:114.

³ Baserat på Riksgäldskontorets växelkurs SEK-EUR 30/6 2013.

⁴ Prop. 2010/11:132, bet. 2010/11:FiU36, rskr. 2010/11:310.

⁵ Prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FiU41, rskr. 2011/12:209.

⁶ Prop. 1993/94:213, bet. 1993/94:TU36, rskr. 1993/94:436.

⁷ Prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FiU11.

⁸ Prop. 2008/09:86, bet. 2008/09:NU12, rskr. 2008/09:125.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.1.4 Övriga kreditramar

I 7 kap. 1-5 §§ budgetlagen anges de villkor som gäller för finansiering av statens investeringar och utlåning. Av 7 kap. 6 § samma lag följer att

riksdagen för en viss myndighet eller för viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1-5 §§. I detta avsnitt redogörs för de lån och kreditramar som riksdagen dels beslutat om, dels föreslås besluta för 2014, med stöd av 7 kap. 6 § budgetlagen.

Totalt uppgick upplåningen i Riksgäldskontoret för övriga kreditramar till 67,8 miljarder kronor den 30 juni 2013. Trafikverkets kreditutnyttjande var störst och uppgick till 39,7 miljarder kronor. I tabell 11.5 redovisas övriga kreditramar i Riksgäldskontoret.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade kreditramar i Riksgäldskontoret redovisas i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 11.5 Övriga kreditramar 2014

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2013 ¹	Kreditram 2014 ²
<i>Låneramar:</i>			
2	7:e AP-fonden	0	5
2	Fortifikationsverket	9 488	11 500
2	Statens fastighetsverk	11 712	12 800
2	Riksgäldskontoret	2 389	2 915
6	Socialstyrelsen	150	350
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	300
21	Affärsverket Svenska kraftnät	1 907	9 300
22	Trafikverket	39 651	44 000
22	Luftfartsverket	0	1 500
22	Sjöfartsverket	-146	835
<i>Övriga krediter:</i>			
2	7:e AP-fonden	63	100
2/23	Kammarkollegiet ³	-448	360
2	Statens tjänstepensionsverk	-3	100
6	Försvarets materielverk	2 217	12 000
6	Försvarexportmyndigheten	1 022	7 000
10	Försäkringskassan	0	60
11	Pensionsmyndigheten	461	8 000
Summa		67 845	111 125

Anm.: Affärsverk har inom beslutade ramar även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret.

¹ Visar nettot av skulden för de myndigheter som har flera kreditramar.

² Utöver de krediter som redovisas i tabellen föreslås i respektive utgiftsområdesbilaga en kredit om 40 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för utnyttjande vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden, samt en obegränsad låneram för Exportkreditnämnden för skadeutbetalning.

³ Utöver den kredit som föreslås i respektive utgiftsområdesbilaga medges Kammarkollegiet en övrig kredit utifrån prop. 1995/98:105, bet. 1995/96:FiU11, rskr. 1995/96:191.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.2 Statliga garantier

Statens garantiåtaganden omfattar huvudsakligen insättningsgarantin och investerarskyddet, garantier till banker, kreditgarantier, garantier om tillförsel av kapital samt pensionsgarantier. En samlad och utförlig redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101). I tabell 11.6 redovisas omfattningen av de statliga garantiåtagandena per den 30 juni 2013 och en översiktlig sammanställning över begärda garantiramar 2014. Förslagen till beslut om garantiramar återfinns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Normalt ställs krav på kostnadstäckning vid hanteringen av statliga garantier. Enligt 6 kap. 4 § budgetlagen krävs att en avgift tas ut som motsvarar den förväntade kostnaden för garantin. Detta innebär att förlustrisken för varje garanti eller grupp av garantier ska beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan dock besluta att en lägre eller ingen avgift ska debiteras för ett visst åtagande. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som ska belasta ett anslag. Avgiftsinkomsterna och i förekommande fall anslagsmedel motsvarande subventionen, redovisas på ett konto, en garanti-reserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Konstaterade förluster i garantiverksamheten ska täckas med medel från garanti-reserven. Garantiverksamheten ska således över tid vara självbärande.

Tabell 11.6 Garantiramar och utfärdade garantier

Miljoner kronor

	Beslutade garantiramar	Utfärdade garantier 30/6 2013	Begärda garantiramar 2014
Riksgäldskontoret			
Insättningsgarantin	Obegränsad ¹	1 312 807 ²	
Investerarskyddet	Obegränsad ³	Uppgift saknas	
Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser	Obegränsad ⁴	9 243	
Kreditgaranti till AB Svensk Exportkredit för upplåning	250 000 ⁵	0	250 000
Kreditgarantier till företag i fordonsklustret för lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m.	20 000 ⁶	0 ⁶	
Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	20 862	
Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån	5 874 ⁷	5 874	
Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån	908 ⁷	303	909 ⁷
Pensionsgarantier	30 000	8 164 ⁸	
Kreditgarantier till UD-anställda	50	0,4	
Exportkreditnämnden			
Exportkreditgarantier	500 000	274 289	500 000
Investeringsgarantier	10 000	4 297	10 000
Biståndsverksamhet			
Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet	11 285 ⁹	3 609	11 285 ¹⁰
Boverket			
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, av lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt	10 000	1 573 ¹¹	10 000
Kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier)	5 000	0,1	5 000
Garantikapital¹²		109 142	
Summa utfärdade garantier		1 750 164	

¹Regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.²Åtagandet för insättningsgarantin avser preliminärt utfall för 2012. Maximalt ersättningsbelopp är 100 000 euro per kund och bank.³Regleras i lagen (1999:158) om investerarskydd.⁴Regleras i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Regeringen har genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. beslutat en garantiramar på 750 miljarder kronor. Denna garanti stängdes för nyteckning den 30 juni 2011.⁵Av riksdagen beslutad garantiramar, regeringen har valt att inte vidarefördela garantin till Riksgäldskontoret.⁶Förordningen (2009:19) om lån till företag i fordonsindustrin upphörde att gälla den 1 maj 2013 (SFS 2013:161).⁷Garantiramen för projektinvesteringsslån uppgår till 670 755 434 euro och garantiramen för miljöinvesteringsslån för 2013 uppgår till 103 720 437 euro (se även prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FiU15, rskr. 2004/05:16). Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2013 (8,7577).⁸Åtagandet för pensionsgarantier avser 2012. Omfattar upparbetade avtalspensioner för de som var anställda när statliga myndigheter bolagiserats, t.ex. Posten och Akademiska hus.⁹Inklusive förslag i regeringens proposition Höständringsbudget 2013 (prop. 2013/4:2) om 152 059 320 euro. Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2013 (8,7577).¹⁰Av garantiramen utgör Sidas biståndsgarantier 10 000 000 000 kronor och Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet 152 059 320 euro. Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2013 (8,7577).¹¹Av de utstående garantierna avser 136 miljarder kronor garantier för lån under byggtiden. Garantibeloppet för denna del ökar i takt med att bygget fortskrider. Det totala garantibeloppet för dessa garantier är 395 miljarder kronor. Differensen mellan utstående och utlovat garantibelopp är därmed 259 miljarder kronor.¹²Utförs av garantiåtaganden gentemot Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Europarådets utvecklingsbank, Europeiska utvecklingsbanken, Europeiska investeringsbanken, Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, Interamerikanska utvecklingsbanken, Multilaterala investeringsgarantiorganet samt Nordiska investeringsbanken.

Källor: Utfallsbeloppen är hämtade från Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Sida och Boverket.

Statens totala utestående garantiåtaganden, exklusive garantikapitalet, hade fram till den 30 juni 2013 ökat med ca 48 miljarder kronor jämfört med samma tidpunkt föregående år.

Summan av utfärdade garantier inom ramen för insättningsgarantin ökade med

ca 87 miljarder kronor mellan den 30 juni 2012 och den 30 juni 2013.

Utestående garantier till banker m.fl. med anledning av skuldförbindelser minskade från ca 39 miljarder kronor den 30 juni 2012 till ca 9 miljarder kronor den 30 juni 2013. Vid den senare tidpunkten var det endast två institut som

hade utestående garanterade lån: Carnegie Investment Bank och Swedbank. Minskningen beror huvudsakligen på att Swedbanks garanterade lån har förfallit eller återköpts. De sista garanterade lånen förfaller under andra kvartalet 2015.

De utestående exportkredit- och investeringsgarantierna minskade med sammanlagt 4,5 miljarder kronor mellan den 30 juni 2012 och den 30 juni 2013.

Summan av utfärdade garantier inom Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet hade den 30 juni 2013 minskat med sammanlagt 0,5 miljarder kronor. I propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2) begär regeringen dock en utökad garantiram gentemot Europeiska investeringsbanken inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet, från ca 0,2 miljarder kronor till ca 1,3 miljarder kronor.

De utfärdade garantierna för garantikapitalet uppgick den 30 juni 2013 till ca 109 miljarder kronor och hade därmed ökat med nära 1 miljard kronor jämfört med den 30 juni 2012.

11.3 Beställningsbemyndiganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen får regeringen, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser.

I respektive utgiftsområdesbilaga motiverar regeringen behovet av nödvändiga bemyndiganden och föreslår att riksdagen ska besluta om sådana. På anslagsnivå redovisas vidare information om bl.a. nya och infriade åtaganden 2012–2014.

I tabell 11.8 görs en sammanfattning av de begärda bemyndigandena för 2014. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2014 beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn anges de nya åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2014. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som förväntas bli betalda 2014 och som regeringen ingått tidigare år. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av

ingående och nya åtaganden, med avdrag för infriade åtaganden. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär under de olika utgiftsområdena i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ingå ekonomiska åtaganden som medför utgifter för staten efter 2014.

Av tabell 11.8 framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 375,5 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som riksdagen beslutat efter förslag i budgetpropositionen för 2013 innebär förslagen för 2014 en ökning med 36 miljarder kronor, eller 11 procent. I förändringen ingår såväl stora minskningar som ökningarna. De största minskningarna kan hänföras till utgiftsområde 22 Kommunikationer (6,3 miljarder kronor) och utgiftsområde 21 Energi (1,0 miljarder kronor). De största ökningarna kan hänföras till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (18,4 miljarder kronor), utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (7,7 miljarder kronor), utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (6,6 miljarder kronor), utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (5,3 miljarder kronor) samt utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (3,2 miljarder kronor).

Härutöver begär regeringen ett bemyndigande att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för 2014 (se utg.omr. 27 avsnitt 3).

För anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* under utgiftsområde 19 Regional tillväxt begärs inget bemyndigande för 2014 eftersom några nya åtaganden inte avses ingås. Vid utgången av 2014 kommer det dock fortfarande att finnas utestående åtaganden som beräknas uppgå till ca 0,6 miljarder kronor.

Tabell 11.8 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2014

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2014	Nya åtaganden 2014	Infriade åtaganden 2014	Utestående åtaganden 2014	Begärda bemyndiganden 2014
1 Rikets styrelse	171	171	171	171	171
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	30	75	30	75	75
5 Internationell samverkan	106	133	80	159	160
6 Försvar och samhällets krisberedskap	90 154	16 405	15 674	90 886	92 145
7 Internationellt bistånd	55 524	23 603	16 627	62 500	62 696
8 Migration	200	31	100	131	140
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 577	1 009	750	1 835	1 835
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4 000	1 000	1 810	3 190	3 190
13 Integration och jämställdhet	1 399	2 141	1 269	2 271	2 271
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	18 494	14 355	13 614	19 236	19 251
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	22 470	12 738	9 210	25 998	26 154
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	441	343	279	505	511
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	68	77	34	111	114
19 Regional tillväxt	2 115	3 564	1 178	4 500	4 700
20 Allmän miljö- och naturvård	4 050	2 260	1 362	4 947	5 095
21 Energi	4 984	1 893	1 570	5 307	5 330
22 Kommunikationer	114 258	31 997	21 505	124 751	126 307
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	9 245	19 513	5 854	22 905	22 948
24 Näringsliv	2 576	1 144	1 362	2 358	2 371
Summa	331 866	132 456	92 483	371 840	375 468

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Egna beräkningar.

11.4 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas, och
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på tio procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov

kommer i stället regeringen föreslå ändringar i statens budget.

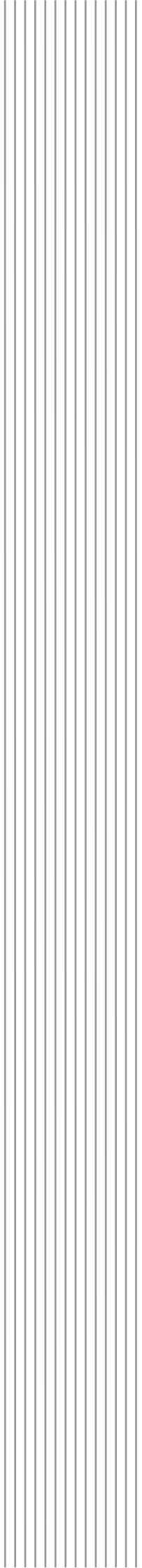
När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101 s. 60) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2012.

Under 2013 har regeringen hittills inte medgivit några överskridanden som innebär att anslagen behöver tillföras ytterligare medel. Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under 2013 kommer att redovisas i årsredovisningen för staten 2013.

12

Granskning och ekonomisk styrning

12 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sina överväganden och förslag angående införlivandet av Europeiska unionens råds direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Vidare redovisar regeringen dels sin syn på EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen, dels vilka bedömningar regeringen gör med anledning av de rekommendationer och bedömningar Finanspolitiska rådet framfört i sin årliga rapport 2013. I avsnittet kommenteras även de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort vid sin granskning av årsredovisningen för staten 2012. Avslutningsvis lämnas en redovisning av den utveckling som skett av den ekonomiska styrningen i staten.

12.1 EU-direktiv om krav på medlemsstaternas budgetramverk

Europeiska unionens råd antog den 8 november 2011 ett direktiv om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Direktivet innehåller minimiregler för hur budgetramverken i EU:s medlemsstater ska vara utformade för att bl.a. säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden att undvika alltför stora underskott enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Direktivet ställer krav på att medlemsstaterna ska inrätta treåriga budgetpolitiska mål och numeriska finanspolitiska regler som ska återspeglas i de årliga budgetbesluten och som medför konsekvenser om de inte iakttas. Ländernas budgetramverk ska

även omfatta en redovisning av de offentligfinansiella konsekvenserna av planerade finanspolitiska åtgärder samt realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Prognoserna ska genomgå regelbundna och fullständiga utvärderingar. Direktivet ska vara genomfört senast den 31 december 2013.

12.1.1 Ärendet och dess beredning

I december 2012 tillsattes en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av den svenska budgetprocessen (dir. 2012:124). Utredningen antog namnet Budgetprocesskommittén (Fi 2012:10). I utredningens uppdrag ingick bl.a. att behandla frågan om införlivandet av delar av direktivet om medlemsstaternas budgetramverk i Sveriges budgetramverk. Utredningen överlämnade den 3 maj 2013 delbetänkandet Budgetramverket – uppfyller det EU:s direktiv? (SOU 2013:32) till regeringen. En sammanfattning av delbetänkandet, utredningens lagförslag, en förteckning över remissinstanserna och en redovisning av direktivet i sin helhet finns i bilaga 13. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2013/1869).

EU-direktivets krav på nationella system för offentliga räkenskaper och statistik samt krav på redovisning för den offentliga sektorns undersektorer har behandlats av Statistikutredningen 2012. Utredningen överlämnade i december 2012 slutbetänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83). Betänkandet har remitterats. Regeringen avser att under hösten

2013 återkomma till riksdagen med anledning av utredningens förslag.

12.1.2 Överväganden och förslag

Budgetramverk med planeringshorisont på minst tre år

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav på budgetramverk på medellång sikt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna delar eller har inte något att erinra mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska enligt artikel 9.1 i direktivet inrätta ett trovärdigt och effektivt budgetramverk på medellång sikt, som tryggar införandet av en finanspolitisk planeringshorisont på minst tre år.

Av 2 kap. 2 § budgetlagen (2011:203) framgår att utgiftstaket har ett medelfristigt perspektiv genom att regeringen åläggs att i budgetpropositionen lämna förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande året.

Regeringen ska vidare enligt 2 kap. 3 § budgetlagen i budgetpropositionen redovisa en beräkning av hur utgifterna fördelas på utgiftsområden för det andra och tredje tillkommande året. Enligt praxis redovisar regeringen en sådan beräkning för budgetens samtliga ca 500 anslag. Dessa beräkningar godkänns av riksdagen och fungerar som en riktlinje för regeringens budgetarbete. Regeringen är dessutom enligt 9 kap. 3 § budgetlagen skyldig att redovisa budgetprognoser för innevarande år och de tre därpå följande åren.

Regeringen är även enligt 2 kap. 1 § budgetlagen skyldig att föreslå ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande (överskottsmålet). Det finns inte någon uttrycklig reglering som anger att överskottsmålet ska vara medelfristigt, men det framgår tydligt av förarbetena att detta är avsikten. Målet har också sedan det infördes år 2000 haft en medelfristig definition i och med att det avsett ett genomsnitt över en konjunkturcykel.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det svenska budgetramverket genom den ovan nämnda regleringen och dess förarbeten, samt hittillsvarande praxis, uppfyller direktivets krav på inrättande av budgetramverk på medellång sikt.

Främjande av EU:s referensvärden och det medelfristiga budgetmålet

Regeringens bedömning: De svenska numeriska finanspolitiska reglerna, i synnerhet överskottsmålet, främjar iakttagandet av EU:s budgetpolitiska mål. Sverige uppfyller således direktivets krav i denna del.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna, däribland *Sveriges Riksbank*, *Riksgäldskontoret* och *Kammarkollegiet*, delar eller har inte något att erinra mot utredningens bedömning. *Ekonomistyrningsverket* ställer sig till stora delar bakom utredningens bedömning men saknar en analys av systematiken i skillnaderna mellan de beräkningsmetoder som regeringen och Europeiska kommissionen använder för det konjunkturjusterade/strukturella sparandet. *Svenskt Näringsliv* är kritiskt till att utredningen enbart har gjort sin bedömning enligt det nuvarande överskottsmålet och efterlyser en bredare analys, då nivån på överskottsmålet enligt organisationen kan komma att ändras i framtiden. *Svenska institutet för europapolitiska studier* menar att det finns utrymme för tolkningar av överskottsmålet och att ett mer problematiserande förhållningssätt till överskottsmålet och de beräkningar som ligger till grund för detta hade förenklats en bedömning av om direktivet uppfylls.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 5 i direktivet ska medlemsstaterna tillämpa numeriska finanspolitiska regler som är specifika för dem och som effektivt främjar att de uppfyller sina skyldigheter enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) på budgetpolitikens område inom ramen för en flerårig horisont för den offentliga sektorn som helhet.

Den svenska numeriska finanspolitiska regel som i första hand främjar iakttagandet av de av EU fastställda budgetpolitiska målen är överskottsmålet. Överskottsmålet har, frånsett en teknisk justering av målets nivå, legat fast sedan det infördes år 2000. Regeringen har gjort bedömningen att den nuvarande nivån om ett överskott på i genomsnitt 1 procent av BNP över en konjunkturcykel bör bibehållas så länge som det är nödvändigt för att de offentliga finanserna ska utvecklas på ett hållbart sätt (prop. 2009/10:100 s. 89). Den nuvarande nivån på överskottsmålet ger en betydande marginal för ökade utgifter och lägre skatteinkomster under en lågkonjunktur, utan att EU:s referensvärde för underskott om 3 procent av BNP hotas, och bidrar också normalt till en över tiden minskande statsskuld. Nivån är också klart över Sveriges medelfristiga budgetmål (MTO) på -1 procent av BNP. I kommissionens meddelande den 29 maj 2013 med rekommendationer till Sverige framhålls att Sveriges MTO ligger väl i linje med stabilitets- och tillväxtpaktens krav se avsnitt 12.2. Som *Ekonomistyrningsverket* framhållit skiljer sig definitionerna av det svenska överskottsmålet och Sveriges MTO något åt. En historisk tillbakablick visar emellertid att den nuvarande nivåskillnaden mellan dem gott och väl är tillräcklig för att även Sveriges MTO ska respekteras.

Uppföljningen av överskottsmålet sker i huvudsak mot fem indikatorer: det strukturella sparandet, sjuårsindikatorn (dvs. sju år centrerat över innevarande år), den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn, den bakåtblickande tioårsindikatorn, samt den konjunkturjusterade tioårsindikatorn. Dessa fem indikatorer ska sammantaget ge en bild av om finanspolitiken är i balans med målet om överskott över en konjunkturcykel. Eftersom överskottsmålet främst utgör ett framåtblickande riktmärke för finanspolitiken följs målet i första hand upp i ett framåtblickande perspektiv. Den bakåtblickande analysen görs för att se om det funnits systematiska fel i finanspolitiken som riskerar att minska sannolikheten för att målet ska nås i framtiden. Regeringen instämmer med *Svenska institutet för europapolitiska studier* att det finns svårigheter förknippade med att tolka överskottsmålet men bedömer att ovanstående indikatorer, i förhållande till alternativa mått, ger

en god bild av huruvida finanspolitiken är i balans med överskottsmålet.

Regeringen bedömer sammantaget att Sveriges numeriska finanspolitiska regler, i synnerhet överskottsmålet, främjar iakttagandet av EU:s referensvärden och budgetpolitiska mål och att Sverige därmed uppfyller direktivets krav i denna del.

Svenskt Näringsliv är kritiskt till att utredningen har gjort sin bedömning utifrån det nuvarande överskottsmålet. Regeringen gör dock i denna proposition endast en bedömning av huruvida Sveriges nuvarande numeriska finanspolitiska regler uppfyller direktivets krav. Vid en eventuell förändring av det aktuella regelverket kommer regeringen att återkomma med en analys av hur en sådan förändring förhåller sig till direktivets krav.

Måldefinition och tillämpningsområde

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav om måldefinition och tillämpningsområde för de numeriska finanspolitiska reglerna.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna, däribland *Sveriges Riksbank*, *Göta Hovrätt*, *Riksgäldskontoret* och *Kammarkollegiet*, delar eller har inte något att erinra mot utredningens bedömning. *Riksrevisionen* delar utredningens övergripande slutsats att det svenska budgetramverket i allt väsentligt uppfyller kraven i rådets direktiv om krav på medlemsstaternas budgetramverk, men anser dock att formuleringen av överskottsmålet ger upphov till onödig otydlighet. Otydligheten består enligt myndigheten i skillnaden mellan en faktisk konjunkturcykel och de olika mått som används för att utvärdera överskottsmålet. Riksrevisionen framhåller att målets formulering skulle kunna uttryckas på ett sätt som är mer i överensstämmelse med den praxis som utvecklats kring målets roll och uppföljning. Utöver detta anser myndigheten att en möjlig förbättring av regleringen av det svenska budgetramverket skulle kunna vara att justera omfattningen av utgiftstaket för staten så att

endast anslaget för statsskuldräntor undantas eller att regeringen presenterar tydliga riktlinjer för när andra anslag bör föreslås utanför utgiftstaket.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6.1.a i direktivet ska, utan att det påverkar EUF-fördragets bestämmelser om unionens ram för budgetövervakning, måldefinition och tillämpningsområde specificeras i de landspecifika numeriska finanspolitiska reglerna.

För Sveriges vidkommande berör det ovan nämnda kravet främst överskottsmålet och utgiftstaket. Motiven för överskottsmålet, att det bl.a. ska bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser och till att upprätthålla tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer, finns tydligt angivna i bl.a. 2010 års ekonomiska vårproposition, som även innehåller en redovisning av de indikatorer som används för att bedöma måluppfyllelsen (prop. 2009/10:100 s. 95). Utgiftstaket omfattar samtliga utgifter på statens budgets utgiftssida inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, med undantag för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Taket utgör en övre restriktion för de takbegränsade utgifterna och används, i enlighet med vad som föreskrivs i budgetlagen, såväl vid beredningen av förslaget till statens budget som vid genomförandet av den budgeterade verksamheten.

Utredningen har inte haft i uppdrag att se över de budgetpolitiska målen i sig utan enbart om de nuvarande målen uppfyller direktivets krav. Regeringen bedömer i likhet med utredningen att Sverige genom uttrycklig reglering, förarbeten och fastlagd praxis uppfyller direktivets krav avseende måldefinition och tillämpningsområde för de numeriska finanspolitiska reglerna.

De budgetpolitiska målen koppling till de årliga budgetbesluten

Regeringens bedömning: Genom lagstiftning och en fast praxis uppfyller det svenska budgetramverket EU-direktivets krav på att de budgetpolitiska målen ska beaktas i den årliga budgetbehandlingen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inget att erinra mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 10 i direktivet ska årlig budgetlagstiftning överensstämma med bestämmelserna i budgetramverket på medellång sikt.

Av 2 kap. 2 § budgetlagen framgår att utgiftstaket ska användas vid beredningen av förslaget till statens budget och av 2 kap. 4 § budgetlagen framgår att regeringen måste vidta åtgärder om det finns risk för att ett beslutat utgiftstak riskerar att överskridas. Detta innebär att regeringen måste beakta konsekvenserna för utgiftstaket för såväl innevarande år som för de närmast kommande åren i de årliga budgetförslagen. I 9 kap. 2 § budgetlagen föreskrivs vidare att regeringen minst två gånger per år ska ange hur överskottsmålet uppnås.

I de ekonomiska propositionerna gör regeringen bedömningar av hur den förda politiken förhåller sig till utgiftstaket och överskottsmålet.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att Sverige genom lagstiftning och en fast praxis uppfyller EU-direktivets krav på att de budgetpolitiska målen ska beaktas i den årliga budgetbehandlingen.

Konsekvenser om de budgetpolitiska målen inte bedöms klaras

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav på att det ska finnas konsekvenser vid avvikelser från de budgetpolitiska målen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna, däribland *Sveriges Riksbank*, *Kammarrätten i Jönköping*, *Riksgäldskontoret* och *Kammarkollegiet*, delar eller har inte något att erinra mot utredningens bedömning. *Ekonomistyrningsverket* anser dock inte att det svenska ramverket uppfyller direktivets krav på konsekvenser om de numeriska finanspolitiska reglerna inte iakttas. Myndigheten påpekar att den praxis som utvecklats betonar

överskottsmålets framåtblickande funktion, vilket innebär att mindre fokus läggs på avvikelser för gångna år. *Konjunkturinstitutet* och *Finanspolitiska rådet* framhåller att det för närvarande inte finns något lagstadgat krav på åtgärder ifall överskottsmålet inte uppfylls.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6.1.c i direktivet ska, utan att det påverkar EUF-fördragets bestämmelser om unionens ram för budgetövervakning, konsekvenser om inte de landspecifika numeriska finanspolitiska reglerna iaktas specificeras.

För utgiftstaket finns det i 2 kap. 4 § budgetlagen ett uttryckligt krav på att regeringen vid risk för ett överskridande antingen ska vidta åtgärder som den själv har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder. För överskottsmålet föreskrivs i 9 kap. 2 § budgetlagen att regeringen två gånger per år ska redovisa hur målet uppnås. Vid sidan av detta krav har regeringen i flera olika sammanhang förklarat hur avvikelser från överskottsmålet bör hanteras, bl.a. i 2010 års ekonomiska vårproposition (prop. 2009/10:110) och i regeringens skrivelse *Ramverk för finanspolitiken* (skr. 2010/11:79). Regeringen redovisar vidare sedan lång tid tillbaka i budgetpropositionen de medelfristiga effekterna på de offentliga finanserna av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder.

Regeringen bedömer i likhet med kommittén att det svenska ramverket genom såväl lagstiftning som praktisk tillämpning uppfyller direktivets krav i fråga om konsekvenser vid avvikelser från målen och kravet på redovisning av medelfristiga effekter av politiken på de offentliga finanserna. Regeringen noterar i detta sammanhang att kommittén bedömer att det, oavsett de krav som ställs i direktivet, kan övervägas om det i budgetlagen bör förtydligas att regeringen ska förklara väsentliga avvikelser från överskottsmålet och redogöra för hur en återgång till målet bör ske, samt att kommittén avser att behandla denna fråga i sitt slutbetänkande.

Prognoser

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller till övervägande del direktivets krav i fråga om prognoser. Det finns dock vissa områden där det antingen saknas en etablerad ordning för att säkerställa att direktivets krav uppfylls eller där det krävs vissa förtydliganden. Möjligheterna för hur den externa utvärderingen ytterligare kan stärkas avses ses över.

Regeringens förslag: Regeringen åläggs att regelbundet redovisa en utvärdering av de ekonomiska prognoser som lämnas i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Regeringen ska vidare i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder, samt i den ekonomiska vårpropositionen redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 31 december 2013.

Utredningens bedömning och förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna delar eller har inte några invändningar mot utredningens bedömning. De flesta remissinstanserna, bl.a. *Sveriges Riksbank* och *Riksgäldskontoret*, tillstyrker vidare utredningens förslag.

Ekonomistyrningsverket anför att det vore bra om den utvärderade prognoshorizonten var så lång som möjligt, då det ofta är prognosticerade överskott långt fram i tiden som tas till intäkt för att genomföra reformer i närtid. *Konjunkturinstitutet* ser en potentiell konflikt i kravet om realistiska budgetprognoser och de förutsättningar på vilka regeringen baserar sina prognoser. En medelfristig budgetprognos som endast utgår från att redan beslutade eller i budgetpropositionen föreslagna eller aviserade finanspolitiska åtgärder genomförs är enligt myndigheten som regel inte den mest realistiska prognosen, eftersom en sådan politik över tiden skulle urholka det offentliga åtagandet med nuvarande regelverk. *Finanspolitiska rådet* ställer sig positivt till en regelbunden utvärdering av

prognoser, men anser att denna skyldighet inte bör begränsas till sådana prognoser som avses i 9 kap. 3 § budgetlagen, utan också bör omfatta fler analytiskt centrala variabler, exempelvis de variabler som utgör underlag för bedömningarna av finanspolitikens inriktning. *Svenska institutet för europapolitiska studier* anser inte att regeringen själv bör utvärdera sina prognoser. Institutet menar att objektivitet och oberoende torde vara lättare att uppnå om externa bedömare ges ansvar för utvärderingarna.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Enligt artikel 4 i direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk ska medlemsstaterna se till att finanspolitisk planering grundar sig på realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Budgetplaneringen ska vidare enligt samma artikel baseras på det mest sannolika makroekonomiska scenariot eller på ett försiktigare scenario. En utvärdering ska utföras av hur de planerade åtgärderna, i ljuset av deras långsiktiga effekter för den offentliga sektorns finanser, förväntas påverka de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna ska jämföras med Europeiska kommissionens senast uppdaterade prognoser och, när så är lämpligt, med andra oberoende organs prognoser. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna för finanspolitisk planering ska genomgå en regelbunden, objektiv och fullständig utvärdering på grundval av objektiva kriterier, inklusive en utvärdering i efterhand. Resultaten av utvärderingen ska offentliggöras och på lämpligt sätt beaktas i framtida makroekonomiska prognoser och budgetprognoser.

Beträffande kravet på realistiska prognoser vill regeringen understryka att en extern utvärdering av regeringens prognoser och prognosmetoder är central för att tillse att finanspolitiken baseras på bästa tillgängliga underlag. Ett flertal myndigheter gör i dag egna prognoser över såväl makroekonomin som de offentliga finanserna, vilket möjliggör jämförelser av regeringens prognoser samt stimulerar till diskussion och kunskapsutbyte. Både Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet har i uppdrag att granska och utvärdera regeringens prognoser. Finanspolitiska rådet får enligt 8 § förordningen (2011:446) med instruktion för Finanspolitiska rådet granska och bedöma kvaliteten i

regeringens prognoser och i de modeller som ligger till grund för dessa. Konjunkturinstitutet utför, i enlighet med ett uppdrag i myndighetens regleringsbrev, regelbundna jämförelser av olika aktörers prognoser, däribland regeringens. Jämförelserna publiceras offentligt. Konjunkturinstitutets analys avser avvikelser mellan makroekonomiska prognoser och utfall för såväl föregående år som en längre historisk period. Därtill har Ekonomistyrningsverket i uppdrag att göra prognoser och analyser av den statsfinansiella utvecklingen. Regeringen avser att se över möjligheterna för hur den externa utvärderingen ytterligare kan stärkas.

Från och med denna proposition kommer regeringen att i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen göra prognosjämförelser med relevanta bedömare för de viktigaste prognosvariablerna. Väsentliga skillnader mellan regeringens prognoser och de prognoser som kommissionen, Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket utför kommer att kommenteras. Regeringen har också i denna proposition utökat redovisningen av sina prognosrevideringar och publicerade en egen prognosutvärdering för ett antal centrala makroekonomiska variabler i 2013 års ekonomiska vårproposition (prop. 2012/13:100 s. 83). Det bör i detta sammanhang även framhållas att Regeringskansliet har påbörjat ett internt arbete för att på ett tydligare sätt dokumentera de prognosmetoder som används, framför allt de metoder som används för makroprognoserna. Vidare finns det sedan flera år tillbaka en praxis att redovisa känslighetsanalyser och riskscenarier, vilket bedöms svara mot direktivets krav på användande av det mest sannolika makroekonomiska scenariot.

För att säkerställa att Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket och andra externa bedömare kan genomföra en kvalificerad granskning bör krav ställas på regeringen att regelbundet redovisa och utvärdera de metoder som används i prognoserna i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. I dagsläget saknas såväl lagreglering som någon fastare praxis avseende regeringens redovisning och utvärdering av de prognosmetoder och modeller som används. Dessa är ofta av en sådan komplex natur att det för att möjliggöra en god extern utvärdering ställs höga krav på prognosmakaren att vara transparent.

I den ovan nämnda utvärderingen bör det ingå att göra en analys av prognoskillnader i förhållande till kommissionens och andra oberoende prognosmakares prognoser, samt lämna förklaringar till signifikanta skillnader mellan regeringens och kommissionens prognoser, vilket görs fr.o.m. denna proposition. Prognoserna och utvärderingen av dessa ska enligt förslaget omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren. I en ingående utvärdering av prognoserna ligger det i sakens natur att de centrala underliggande faktorer som förorsakar eventuella avvikelser redovisas. Regeringen kan vid denna typ av utvärderingar ta hjälp av oberoende externa experter. Regeringen strävar efter att prognoserna ska vara baserade på det mest sannolika scenariot för den ekonomiska utvecklingen, dock grundat på förutsättningen att redan beslutade eller i budgetpropositionen föreslagna eller aviserade finanspolitiska åtgärder genomförs. Regeringen kan dock till skillnad från andra prognosmakare inte basera sina prognoser på andra åtgärder än de som har föreslagits eller aviserats, även om bedömningen av de budgetpolitiska målen t.ex. skulle indikera att det finns ett utrymme för ytterligare ofinansierade reformer i ett medelfristigt perspektiv.

Regeringen föreslår även att det i budgetlagen införs dels en skyldighet för regeringen att i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder, dels en skyldighet att i den ekonomiska vårpropositionen redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Genom de ovan nämnda förslagen kommer budgetlagen att i högre grad ge en rättvisande bild av de prognoser som är av särskild vikt vid utformningen av statens budget och regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken och den ekonomiska politiken.

Förslagen föreslås träda i kraft den 31 december 2013, då EU-direktivet senast ska vara genomfört.

Oberoende analys och övervakning

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller de krav som EU-

direktivet ställer på oberoende övervakning av de finanspolitiska reglerna.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna, däribland *Sveriges Riksbank*, *Göta Hovrätt*, *Kammarrätten i Jönköping*, *Riksgäldskontoret* och *Kammarkollegiet*, delar eller har inte något att erinra mot utredningens bedömning. *Riksrevisionen* anser dock att förutsättningarna för revisionen av årsredovisningen för staten kan utvecklas så att granskningen bättre motsvarar direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6.1.b i direktivet ska, utan att det påverkar EUF-fördragets bestämmelser om unionens ram för budgetövervakning, de landspecifika numeriska finanspolitiska reglerna specificera en effektiv och punktlig övervakning av hur reglerna iakttas baserad på en oberoende analys utförd av oberoende organ.

Finanspolitiska rådet ska enligt sin instruktion följa måluppfyllelsen i finanspolitiken. Regeringen har även i Konjunkturinstitutets regleringsbrev gett myndigheten i uppdrag att analysera vilka effekter den förda finanspolitiken har, varvid särskild tonvikt ska läggas vid hur de offentliga finanserna förhåller sig till budget- och finanspolitiska mål. Vidare har Ekonomistyrningsverket enligt sitt regleringsbrev i uppdrag att löpande följa upp de budgetpolitiska målen. Därtill har Riksrevisionen i uppdrag att granska årsredovisningen för staten som enligt budgetlagen bl.a. ska innehålla en uppföljning av de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen. Riksrevisionen har vidare sedan 2006 årligen lämnat minst en granskningsrapport inom ramen för effektivitetsrevisionen som avsett tillämpningen av stora delar av det finanspolitiska ramverket, bl.a. behovet av marginaler under utgiftstaket och regeringens uppföljning av överskottsålet. Regeringskansliet för en dialog med Riksrevisionen angående förutsättningarna för den årliga revisionen av efterlevnaden av överskottsålet.

Såväl Riksrevisionen som tre myndigheter under regeringen har således i uppdrag att, utifrån olika perspektiv, genomföra analyser av hur de budgetpolitiska målen iakttas. Regeringskansliet bedömer mot denna bakgrund att det svenska ramverket uppfyller kravet på

oberoende övervakning av de finanspolitiska reglerna som EU-direktivet ställer.

Redovisning och finanspolitisk planering för den offentliga sektorns undersektorer

Regeringens bedömning: Det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav på redovisning och finanspolitisk planering för den offentliga sektorns undersektorer.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 12 i direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk ska medlemsstaterna se till att de åtgärder, som med anledning av direktivet iaktagits beträffande räkenskaper och statistik, prognoser samt numeriska finanspolitiska regler, täcker alla offentliga undersektorer. Medlemsstaterna ska vidare enligt artikel 13 i direktivet införa lämpliga samordningsmekanismer för den offentliga sektorns undersektorer för att se till att samtliga undersektorer på ett heltäckande och konsekvent sätt omfattas av finanspolitisk planering, landspecifika numeriska finanspolitiska regler, framtagning av budgetprognoser och införande av flerårsplanering i enlighet med det fleråriga budgetramverket.

Den offentliga sektorn i Sverige utgörs av staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Det finanspolitiska ramverket består av överskottsmålet, som omfattar hela den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten och ålderspensionssystemet samt krav på kommuner och landsting att ha en god ekonomisk hushållning och budgetar i balans.

Ålderspensionssystemet är ett autonomt system som är tekniskt konstruerat för att på lång sikt vara i balans och redovisas parallellt med statens budget i den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen. Systemets utgifter ingår under utgiftstaket.

Kommunallagens (1991:900) krav på god ekonomisk hushållning och en budget i balans har stor betydelse för säkerställandet av en ansvarsfull ekonomisk förvaltning i kommuner och landsting samt minskar risken för underskott och bidrar till att nå överskottsmålet för hela den offentliga sektorn. Regeringen följer därför noga den kommunalekonomiska utvecklingen och redovisar regelbundet denna i

den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen.

Bokföring och redovisning ska enligt 1 kap. 3 § lagen (1997:614) om kommunal redovisning fullgöras enligt god redovisningssed. Till god redovisningssed hör att följa rekommendationer som ges av normgivande organ. Om kommunen eller landstinget avviker från dessa rekommendationer ska upplysning om och skälen för avvikelsen anges i årsredovisningen. Rådet för kommunal redovisning är det normgivande organet för redovisningen på det kommunala området, dvs. för kommuner, landsting och kommunalförbund. Rådets huvuduppgift är att främja och utveckla god redovisningssed i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Inom ramen för denna uppgift ska rådet göra uttolkningar av vad som utgör god redovisningssed och utarbeta rekommendationer i redovisningsfrågor som är av större vikt.

Regeringen bedömer att det svenska budgetramverket, genom den ovan nämnda lagstiftningen och praktisk tillämpning, uppfyller direktivets krav på redovisning och finanspolitisk planering för den offentliga sektorns undersektorer.

12.1.3 Konsekvensanalys

Ekonomiska konsekvenser av förslagen

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av ökade anslag till följd av de föreslagna förändringarna.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inget att erinra mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: De kostnader som föranleds av förslaget om regelbunden utvärdering av regeringens prognoser kan finansieras inom ramen för Regeringskansliets anslag. Övriga förslag bedöms inte ge upphov till några ekonomiska konsekvenser för staten eftersom de endast utgör reglering av befintlig praxis.

12.1.4 Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)

9 kap.

3 §

I paragrafen finns bestämmelser om de prognoser som regeringen ska lämna till riksdagen.

I *första stycket* anges vad regeringens prognoser ska innehålla. Med prognoser över den makroekonomiska utvecklingen avses prognoser över samtliga de makroekonomiska variabler och indikatorer som är av betydelse för regeringens bedömning av den ekonomiska utvecklingen, och inte endast prognoser över de variabler som är av direkt betydelse för prognoserna för statens inkomster, utgifter och lånebehov. Det gäller exempelvis olika mått på resursutnyttjandet på arbetsmarknaden eller i ekonomin som helhet, arbetslöshetens fördelning inom olika befolkningsgrupper och produktionens utveckling inom olika sektorer.

Med prognoser över den offentliga sektorns inkomster, skulder och lånebehov avses prognoser avseende såväl de enskilda delsektorerna (staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget) som den konsoliderade offentliga sektorn, dvs. sektorn som helhet justerad för transaktioner mellan delsektorerna.

Paragrafens *andra stycke* är oförändrat.

4 §

I paragrafen, som är ny, införs en skyldighet för regeringen att i den ekonomiska vårpropositionen redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, dvs. statens, den kommunala sektorns och ålderspensionssystemets finanser.

5 §

Genom paragrafen, som är ny, införs en skyldighet för regeringen att regelbundet och fullständigt utvärdera de prognoser som presenteras i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Att det i bestämmelsen anges att det är regeringen som ska redovisa en utvärdering av sina prognoser hindrar inte att regeringen uppdrar åt någon utomstående expert att bistå med kompetens i

samband med utvärderingen. Med regelbundet avses i detta sammanhang att mer fullständiga utvärderingar, dvs. djupare utvärderingar av sådan karaktär att de kan ligga till grund för förändringar av befintliga prognosmetoder och prognosmodeller, ska redovisas ungefär vart tredje år. Ett viktigt underlag för sådana utvärderingar utgörs av de iakttagelser som framkommer i samband med andra instituts prognosjämförelser. I utvärderingen ingår även att analysera och kommentera sådana iakttagelser, bl.a. signifikanta skillnader mot kommissionens prognoser.

För att säkerställa en så hög grad av objektivitet som möjligt i utvärderingarna, bör utvärderingarna och slutsatserna i dessa publiceras och presenteras på ett sådant sätt att de kan ligga till grund för en extern granskning.

12.2 Den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige

Den europeiska terminen syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsländernas åtgärder inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (EU 2020), Stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser. Den tredje europeiska terminen inleddes i november 2012 med att Europeiska kommissionen i den årliga tillväxtöversynen presenterade förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU för det kommande året. De prioriteringar som antagits för den föregående terminen upprepades och budskapet var att medlemsländerna skulle konsolidera de offentliga finanserna, återställa en normal utlåning till näringslivet, främja konkurrenskraft och tillväxt, bekämpa arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen samt modernisera den offentliga förvaltningen.

Efter att samtliga medlemsstater under våren 2013 utarbetat nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram bedömde kommissionen programmen med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Bedömningarna baserades också på det under 2011 antagna förfarandet för övervakning av makro-

ekonomiska obalanser. I ett meddelande den 29 maj 2013 sammanfattade kommissionen resultatet av analyserna. Samtidigt presenterades förslag till rekommendationer avseende varje enskild medlemsstat och euroområdet som helhet. I slutet av juni 2013 fastställde Europeiska rådet de landspecifika rekommendationerna, vilka därefter formellt antogs av Ekofinrådet den 9 juli. Rekommendationerna är inte bindande för medlemsländerna, men utgör en viktig del i genomförandet av EU 2020 och den europeiska terminen.

Samtliga medlemsländer har fått rekommendationer som fastställts av rådet utifrån kommissionens förslag. Antalet och innehållet i rekommendationerna varierar avsevärt mellan medlemsstaterna, vilket avspeglar skillnader i såväl utmaningar för den ekonomiska politiken som ambitionsnivå i reformarbetet. De länder som redan har särskilda externa stödprogram har enbart fått en rekommendation som uppmanar dem att vidta överenskomna åtgärder inom ramen för dessa program. Sverige fick denna gång, liksom föregående år, fyra rekommendationer.

Rekommendationerna till Sverige

I kommissionens meddelande den 29 maj 2013, där rekommendationerna till Sverige redovisades, framhålls sammanfattningsvis att Sveriges medelfristiga budgetmål ligger väl i linje med stabilitets- och tillväxtpaktens krav och att detta budgetmål sannolikt kommer att uppfyllas under programperioden.

I meddelandet pekar kommissionen på ett antal utmaningar som fortfarande behöver hanteras. En sådan utmaning utgör skuldsättningen i den privata sektorn, som bedöms utgöra ett fortsatt orosmoment. En härtill relaterad utmaning utgör den svenska bostadsmarknaden som, enligt kommissionen, har varit stabil på senare tid, men förblir en potentiell källa till makroekonomisk instabilitet. En effektivisering av den svenska bostadsmarknaden bidrar troligen, enligt kommissionen, till att hushållens belåning sjunker. En ytterligare utmaning som lyfts fram utgör arbetslösheten bland ungdomar, personer med invandrarbakgrund och lågutbildade. Det framhålls att Sverige har vidtagit många nya

relevanta åtgärder för att ta itu med problemen, men att fortsatta satsningar krävs.

I det formella rådsbeslutet den 9 juli 2013 rekommenderades Sverige att:

1. Genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att fortsätta att driva en tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser som garanterar att det medelfristiga budgetmålet kan iakttas under programperioden.
2. Fortsätta att ta itu med riskerna med den privata skuldsättningen genom att minska den skevhet i bostadsbeskattningen som gynnar skuldsättning genom att fasa ut avdragsrätten för ränteutgifter avseende bostadslån och/eller höja fastighets-skatterna. Vidta ytterligare åtgärder för att främja ansvarsfull utlåning genom åtgärder som stimulerar amortering av bostadslån. Ytterligare minska den skevhet i företagsbeskattningen som gynnar lånefinansiering.
3. Öka effektiviteten på bostadsmarknaden genom fortsatta reformer av hyressättningssystemet och stärka avtalsfriheten för enskilda hyresgäster och hyresvärdar. Främja ökad konkurrens i byggsektorn och se över processerna för fysisk planering, stadsplanering och tillstånd för att öka öppenheten, förkorta ledtiderna och minska hindren för marknadstillträde för byggföretag.
4. Förstärka ansträngningarna för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrarbakgrund genom kraftfullare och mer målinriktade åtgärder för att stärka deras anställbarhet och efterfrågan på dessa gruppers arbetskraft. Stärka satsningarna på att underlätta övergången från skola till arbete, bland annat genom bredare användning av lärande på arbetsplatsen, lärlingsplatser och andra avtalsformer som kombinerar arbete och utbildning. Komplettera ungdomsgarantin så att den bättre omfattar ungdomar som varken går någon utbildning eller fortbildning. Genomföra och dra slutsatser av utvärderingen av effektiviteten av den sänkta mervärdes-skattesatsen på restaurang- och cateringtjänster till stöd för nya arbetstillfällen.

Regeringens syn på rekommendationerna

Regeringen välkomnar de landspecifika rekommendationerna. De utgör viktiga instrument för att uppmana EU:s medlemsstater att föra en ansvarsfull ekonomisk politik och för att uppfylla de mål som satts upp inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen i EU.

Det är viktigt att medlemsstaterna nu genomför nödvändiga reformer, inte minst reformer för att bryta EU-ländernas minskande konkurrenskraft och svaga tillväxt.

Rekommendationerna till Sverige ligger huvudsakligen i linje med regeringens politik. Nedan redogörs kortfattat för åtgärder och initiativ med koppling till rekommendationerna. För ytterligare, mer fördjupade, beskrivningar ges hänvisningar till andra relevanta avsnitt i denna proposition.

Fortsätta att driva en tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser

Sverige har kunnat möta de senaste årens avmattning med en aktiv finanspolitik. Finanspolitiken har varit inriktad på expansiva insatser, med ett tydligt fokus på strukturåtgärder för högre varaktig sysselsättning, förbättrade tillväxtvillkor för företagen och åtgärder som håller samman samhället samtidigt som sunda offentliga finanser bibehållits. Denna inriktning av finanspolitiken ligger fast. De senaste årens låga efterfrågetillväxt har fördjupat lågkonjunkturen och de lediga resurserna i den svenska ekonomin har ökat. Resursutnyttjandet beräknas stiga fr.o.m. 2014, men med ett lågt resursutnyttjande i utgångsläget kommer det att ta lång tid att nå ett balanserat konjunkturläge. Detta medför risk för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå. Mot denna bakgrund anser regeringen att finanspolitiken bör ha en expansiv inriktning i närtid för att stödja en konjunkturåterhämtning. En sådan inriktning är möjlig tack vare det stora förtroendet för Sveriges offentliga finanser. Detta har sin grund i den låga offentliga skuldsättningen, historiskt låga riskpremier på svenska statsobligationer och en god långsiktig offentligfinansiell hållbarhet. Vidare är utrymmet för penningpolitiken att ytterligare stimulera ekonomin begränsat, vilket lägger ett större ansvar på finanspolitiken. Samtidigt som det finns behov av att stödja ekonomin genom en expansiv finanspolitik, finns det alltså behov av utrymme för att vidta åtgärder vid en kraftigt fördjupad konjunkturbedgång eller förnyad finansiell oro. Målet om överskott i de offentliga finanserna ligger fast och takten i återgången till överskott bör anpassas efter utvecklingen av resursutnyttjandet. Finanspolitiken bör stödja ekonomin till dess att det finns tydliga tecken på

att arbetslösheten vänt nedåt. Mot den bakgrunden är det lämpligt att nå upp till en överskotts nivå på 1 procent av BNP för den offentliga sektorns finansiella sparande först när resursutnyttjandet kommit i balans.

Vid utformningen av stödet till en återhämtning är det enligt regeringen av yttersta vikt att prioritera åtgärder som är konjunkturellt och strukturellt riktiga och som möter de långsiktiga tillväxtutmaningarna. I denna proposition föreslås därför att hushållens ekonomi förstärks genom ett ytterligare steg i jobbskatteavdraget i kombination med sänkt statlig skatt och sänkt skatt för pensionärer. Härutöver prioriteras en slopning av arbetslöshetsavgiften inom arbetslöshetsförsäkringen och en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget. Andra viktiga åtgärder är stöd till yrkesintroduktionsavtal och satsningar inom grund- och gymnasieskolan för att snabba på övergången mellan skola och arbete och stärka kunskapsnivån. En närmare redogörelse för finanspolitikens inriktning ges i Finansplanen och i avsnitt 5.

Det offentliga finansiella sparandet väntas uppvisa ett underskott på 1,5 procent av BNP 2013. Med den framlagda politiken beräknas sparandet förbättras successivt till ett överskott på 1,2 procent av BNP 2017. Mot slutet av samma år beräknas också resursutnyttjandet i den svenska ekonomin åter ha kommit i balans. Den konsoliderade bruttoskulden beräknas komma att uppgå till 42,7 procent av BNP 2014 och väntas därefter minska till 34,8 procent av BNP 2017. En närmare redogörelse för den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld ges i avsnitt 9.

Fortsätta att ta itu med riskerna med den privata skuldsättningen

En hög skuldsättning hos hushåll och företag liksom en omfattande internationell verksamhet hos banker kan utgöra risker för den finansiella stabiliteten. Ett instabilt finansiellt system kan leda till en svag ekonomisk utveckling och hög arbetslöshet. Det finns också en risk att en hög privat skuldsättning kan utgöra ett hot mot den makroekonomiska balansen. Flera faktorer talar dock för att dessa risker inte är förhållandevis höga i nuvarande läge. Regeringen följer utvecklingen av den privata skuldsättningen och är beredd att vidta åtgärder för att motverka en ohållbar skulduppbyggnad som kan hota en ekonomisk återhämtning.

De svenska hushållens skuldkvot, dvs. skulderna som andel av de disponibla inkomsterna, har sedan 2010 stabiliserats vid ca 170 procent. Trots en uppgång från den genomsnittliga nivån på strax över 100 procent under 1980- och 1990-talet finns det faktorer som talar för att risken är låg för att hushållen skulle få stora besvär att hantera den högre skuldkvoten. Räntekvoten, det vill säga räntekostnaderna efter skatteavdrag som andel av de disponibla inkomsterna, ligger under genomsnittet för de senaste 30 åren. Ett lägre ränteläge kan alltså ha bidragit till att hushållen kunnat bära en större skuld, utan att det ökat riskerna för den makroekonomiska och finansiella stabiliteten.

I sammanhanget är det relevant att beakta hushållens skuldsättningsbeteende i ljuset av deras sparbeteende. Samtidigt som hushållens skulder har ökat snabbt, har deras nettosparande varit positivt. Samma mönster går inte att observera i exempelvis Irland och Spanien, där sparandet har varit negativt under stora delar av perioden. Skuldökningen hos svenska hushåll har alltså gått hand i hand med en tillgångsökning och några tendenser till överinvesteringar går inte att utläsa.

Finansiella kriser har visat sig vara mycket kostsamma och utgör därför ett allvarligt hot mot en stabil ekonomisk utveckling och de offentliga finanserna. Arbetet med att säkerställa ett stabilt finansiellt system i spåren av den finansiella krisen är därför högt prioriterat av regeringen. Stabiliteten på de finansiella marknaderna har successivt stärkts sedan finanskrisens mest intensiva period hösten 2008. Detta har till stor del skett genom en kombination av åtgärder som stärkt det finansiella systemets motståndskraft.

För att minska riskerna med den privata skuldsättningen och stärka den finansiella stabiliteten beslutade Finansinspektionen hösten 2010 om ett allmänt råd för lån med bostaden som pant. Det s.k. bolånetaket innebär att nya lån inte bör överstiga 85 procent av bostadens marknadsvärde. Finansinspektionens uppföljningar 2012 och 2013 har visat att belåningsgraderna har minskat, och att andelen hushåll med nya lån över 85 procent har halverats sedan 2009 och nu uppgår till ca 10 procent.

Finansinspektionens uppföljning 2013 visar vidare att närmare 90 procent av hushållen med belåningsgrader över 75 procent amorterar. Det innebär att bankerna följer Svenska Bank-

föreningens rekommendation om amortering på lån med en belåningsgrad över 75 procent. Uppföljningen visar också att samtliga hushåll som har tagit blacolån amorterar på dessa.

För att säkerställa att bankerna håller en kapitalbas som täcker riskerna i den svenska bolåneportföljen införde Finansinspektionen i maj 2013 ett riskviktsgolv på 15 procent för svenska bolån. Högre riskvikter gör att bankerna, givet den befintliga utlåningen, kan behöva finansiera sig med mer s.k. kärnprimärkapital, vilket är det kapital som först absorberar förluster. Åtgärden bedöms i viss mån öka kostnaden för bankernas finansiering. I förlängningen kan det leda till att bankerna ser över sin låneportfölj och att bolån i allmänhet blir något dyrare. Samtidigt förväntas riskerna i bankernas verksamhet minska, vilket är till gagn för såväl bankerna, deras kunder och ekonomin i stort.

Storleken på bankernas kapitalbas påverkas även av de s.k. Basel-reglerna. Regeringen är positiv till Basel 3-överenskommelsen och att den ska implementeras i EU. Regeringens tydliga ambition är att de fyra storbankerna i Sverige bör ha 10 procents kärnprimärkapital som andel av riskviktade tillgångar 2013 och 12 procent 2015.

För att stärka konsumentperspektivet och samtidigt förbättra transparensen och stabiliteten i den finansiella sektorn har regeringen gett Finansinspektionen i uppdrag att utreda möjliga åtgärder för hur bankerna ska kunna öka kundernas insyn i räntans bestämningsfaktorer vid tecknandet av bolån. Finansinspektionen ska även utreda om det går att ställa krav på bankerna om att ge nya bolånekunder individuellt anpassade råd om värdet av att amortera.

Regeringen har vidare initierat ett lagstiftningsarbete som syftar till att skapa en rättvis modell för beräkning av s.k. ränteskillnadsersättning vid förtidsinlösen av bundna bostadslån. Genom att minska ränterisken för bundna lån är det möjligt att öka efterfrågan på lån med längre räntebindningstider.

Sedan den 1 januari 2013 begränsas företagens möjligheter till ränteavdrag avseende interna lån. Begränsningen infördes för att skydda den svenska bolagsskattebasen mot skatteplanering. Som en följd förväntas den interna skuldsättning som görs i skatteplaneringssyfte att minska.

På företagsområdet har sänkningen av bolagsskattesatsen 2013 från 26,3 procent till 22 procent bidragit till att minska företagets incitament till lånefinansiering.

Företagsskattekommittén har i uppdrag att ta fram ett förslag avseende hur den skattemässiga behandlingen av lånat och eget kapital kan likställas. Förslaget, som ska redovisas senast den 31 mars 2014, förväntas ytterligare minska incitamenten till lånefinansiering.

En ekonomisk återhämtning ska vila på robust grund där obalanser i ekonomin undviks. Arbetet med att stärka stabiliteten i det finansiella systemet prioriteras därför fortsatt högt av regeringen. Som ett led i detta arbete föreslår regeringen i denna proposition att Finansinspektionen ska få det huvudsakliga ansvaret för verktygen för finansiell stabilitet, t.ex. över den s.k. kontracykliska kapitalbufferten. För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system föreslår regeringen i denna proposition att ytterligare 100 miljoner kronor samlas tillförs myndigheten 2014-2016. Vidare avser regeringen att inrätta ett formellt finansiellt stabilitetsråd, bestående av företrädare för regeringen, Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgäldskontoret. Rådet ska ge möjlighet till samråd och informationsutbyte. Rådets arbete ska omfatta såväl krisförebyggande verksamhet som eventuell krishantering.

Regeringen följer utvecklingen av hushållens skuldsättning och prövar behovet av att vidta ytterligare åtgärder om indikatorer visar att skuldsättningen ökar på ett sätt som förstärker riskerna för obalanser i ekonomin.

En närmare redogörelse för regeringens syn på riskerna med den privata skuldsättningen och regeringens politik på detta område återfinns i avsnitt 1.8 och fördjupningsrutan Hushållens skuldsättning.

Öka effektiviteten på bostadsmarknaden

Den reguljära hyresmarknaden fyller en viktig funktion för rörligheten på bostadsmarknaden. För att förbättra investeringsförutsättningarna och öka drivkrafterna för nybyggnation av hyresrätter har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Regeringen fortsätter arbetet med att förbättra det regelverk som påverkar nyproduktion av hyresrätter.

Från och med den 1 januari 2013 har de särskilda regler som möjliggör att hyran för

nybyggda hyresbostäder kan undantas från bruksvärdesprövning ändrats så att denna period förlängts från 10 år till 15 år. Analyser görs fortlopande av hur hyressättningssystemet kan förbättras. Hänsyn måste härvid tas dels till behovet av att vinna erfarenheter av redan gjorda reformer, dels till den viktiga roll parterna på hyresbostadsmarknaden har när det gäller hyressättningen. En särskild utredare, med uppdrag att se över hyresrättens förutsättningar, har lämnat förslag till hur vissa hinder för nyproduktion av hyresrätter kan tas bort (SOU 2012:88). Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen har en omfattande reformagenda avseende de olika regelverk som påverkar plan- och byggprocessen. Det handlar om regelverket för planprocessen i vid mening, handläggnings-tiderna hos myndigheterna, möjligheterna att överklaga, reglerna och tillämpningen av reglerna gällande buller, riksintressen, strandskydd m.m.

För att korta handläggnings-tiderna för överklagande av bygglov- och detaljplaner tilldelades länsstyrelserna samt mark- och miljödomstolarna i budgeten för 2013 ökade resurser. Regeringen har vidare preciserat inriktningsmål för länsstyrelsernas handläggnings-tider och också låtit analysera hur processerna kan effektiviseras. I maj 2013 tillsattes en utredning med uppgift att överväga förändringar i instansordningen för överklagande av kommunala beslut, överväga en koncentration av handläggningen till färre länsstyrelser, bedöma om det finns skäl att se över sakägarkretsen vid överklagande av bygglov samt utreda lämpligheten av att införa en avgift för överklagande.

I syfte att skapa ökad förutsägbarhet, tydlighet och transparens i planprocessen har regeringen tillsatt eller avser tillsätta utredningar på området:

- Plangenomförandeutredningen har i ett delbetänkande föreslagit att en taxebaserad avgift för att finansiera utbyggnaden av vissa kommunala gator och parker ska införas samt en lagreglering av exploateringsavtalen (SOU 2012:91). Utredningen har vidare i sitt slutbetänkande (SOU 2013:34) föreslagit åtgärder som syftar till att förenkla och förkorta plan- och bygglovsprocessen. Mot bakgrund av utredningens förslag

kommer regeringen att föreslå regel­ förändringar som leder till en effektivare och snabbare planering av bostads­ byggandet.

- Byggkravutredningen har bl.a. kartlagt kommunernas tillämpning av bestämmelserna om tekniska egenskapskrav i plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen (2011:338) samt Boverkets byggregler (SOU 2013:10). Regeringen avser att fortsätta arbetet med att förenkla förutsättningarna för byggande och begränsa möjligheterna för kommuner att ställa särkrav om tekniska egenskaper enligt den inriktning som föreslås i ett delbetänkande från Byggkravutredningen (SOU 2012:86). Som en följd av detta ska nivån på vissa nationella egenskapskrav avseende energi­ prestanda skärpas.
- Bullersamordningsutredningen har lämnat förslag till en ökad samordning av bestämmelserna i plan- och bygglagen och miljöbalken för att möjliggöra bostads­ byggande i bullerutsatta lägen (SOU 2013:5).
- Bestämmelserna i miljöbalken om skydd av områden av riksintresse, dvs. områden som är av betydelse för hela landet (riksintressesystemet), har visat sig vara svåra att tillämpa. Då det är angeläget att riksintressesystemet är ändamålsenligt utformat och enkelt att tillämpa i den kommunala planeringen och vid tillståndsprövning avser regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av de relevanta bestämmelserna i miljöbalken.

Förslagen från dessa utredningar kommer att beredas inom Regeringskansliet och regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder.

I avsnitt 1.4.3 och utgiftsområde 18 i denna proposition redogörs närmare för regeringens politik för att öka effektiviteten på bostadsmarknaden.

Förbättra deltagandet på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrarbakgrund m.m.

Rekommendationen på arbetsmarknadsområdet ligger helt i linje med regeringens politik för att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Full sysselsättning är regeringens främsta mål och den ekonomiska politik som redovisas i denna proposition fokuserar i hög grad på att öka sysselsättningen, stärka drivkrafterna till arbete och minska trösklarna in på arbetsmarknaden. För många människor med låga inkomster lönar det sig fortfarande inte tillräckligt att gå från utanförskap till arbete. Därför är jobbskatte­ avdraget en central del i regeringens politik för att varaktigt höja sysselsättningen och minska utanförskapet. För att stärka hushållens ekonomi, minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och antalet arbetade timmar samt göra det mer attraktivt att utbilda sig föreslår regeringen en ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget och en höjning av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Vad gäller åtgärder som är mer direkt relaterade till EU:s rekommendation på arbetsmarknadsområdet lämnar regeringen i denna proposition förslag till förstärkningar av insatserna inriktade på att öka sysselsättningen och minska utanförskapet bland långtids­ arbetslösa och de som av andra skäl har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Utgångs­ punkten för regeringens reformarbete är att arbetsmarknaden måste bli mer inkluderande och flexibel. I detta arbete har arbetsmarknadens parter en viktig roll och ett omfattande arbete har därför bedrivits inom ramen för de s.k. trepartssamtalen. Detta har resulterat i konkreta förslag till åtgärder som redovisas i denna proposition.

Enligt regeringen krävs betydande förändringar i övergången mellan skola och arbetsliv och nya vägar in på arbetsmarknaden för att varaktigt minska arbetslösheten bland unga. I denna proposition föreslås därför en rad reformer för att snabba upp flödet mellan studier och arbete och för att minska långtids­ arbetslösheten bland unga.

Avgörande steg för nya och bredare vägar till arbete har tagits inom ramen för treparts­ samtalen mellan regeringen och arbets­ marknadens parter genom en ökad användning av s.k. yrkesintroduktionsanställningar.

Regeringen föreslår i denna proposition att stöd lämnas till arbetsgivare för att uppmuntra anställning av unga inom de yrkesintroduktionsavtal som parterna tecknat. Det statliga stödet till yrkesintroduktionen föreslås bli utformat som en lönesubvention och ett ekonomiskt stöd till arbetsgivarna för handledning.

En viktig åtgärd för att öka ungas anställningsbarhet och göra unga mer jobbkla efter avslutad yrkesutbildning är att öka omfattningen och kvaliteten på det arbetsplatsförlagda lärandet. Regeringen föreslår därför i denna proposition ett antal åtgärder för att förbättra såväl den skolförlagda yrkesutbildningen som lärlingsutbildningen samt för att få fler elever att välja yrkesprogram på gymnasiet.

Regeringen föreslår också en mer riktad nedsättning av socialavgifterna i syfte att ytterligare öka efterfrågan på de unga som främst bedöms vara i behov av en subvention för att komma in på arbetsmarknaden.

Vidare föreslås i denna proposition åtgärder riktade till unga som står längre ifrån arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken spelar här en viktig roll för att rusta och matcha arbetslösa unga till jobb eller utbildning. För att ge ungdomar ett individanpassat stöd avsätter regeringen medel för att öka antalet arbetsförmedlare.

Unga utan fullföljd gymnasieutbildning har en särskilt utsatt position på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför även satsningar för att inom arbetsmarknadspolitiken tydliggöra vägen till utbildning.

Regeringen föreslår i denna proposition ett antal förändringar för att stärka måluppfyllelsen i det statliga etableringsuppdraget som omfattar flyktingar och vissa av deras anhöriga. Ett sådant förslag innebär att inkomstavräkningen för etableringstillägg avskaffas för att ytterligare minska marginaleffekterna för arbetsinkomster för individer i etableringsuppdraget.

Antalet nyanlända personer förväntas förbli högt de närmaste åren. Regeringen föreslår därför bl.a. en kompletterande ersättning till kommuner som har ett högt mottagande i förhållande till sin befolkning. Vidare föreslås att Arbetsförmedlingens bosättningsansvar för personer som bor i ett eget boende enbart ska gälla dem som har behov av att flytta av arbetsmarknadsskäl. Dessa åtgärder förväntas

minska ledtiderna och öka effektiviteten i etableringsprocessen.

En väl fungerande utbildning i svenska är av stor vikt för att förbättra arbetsmarknadssituationen för utrikes födda. Regeringen föreslår därför åtgärder för att förbättra kunskaperna i svenska språket för nyanlända.

Regeringen föreslår även ytterligare platser för kompletterande utbildning av lärare och en förstärkning av den tidigare satsningen på kompletterande utbildningar för att upprätthålla de anvisade helårsstudieplatserna. Utrikes födda har svårare att hitta ett arbete som motsvarar deras kompetensnivå. Kompletterande utbildningar för utrikes födda akademiker har visat sig underlätta deras inträde på arbetsmarknaden på rätt kompetensnivå.

Regeringen aviserar vidare i denna proposition att ett system med s.k. nystartszoner ska införas. Nystartszoner är ett ytterligare verktyg för att minska utanförskapet i de områden där flest personer saknar sysselsättning, har låg utbildning och får långvarigt försörjningsstöd.

För att förbättra långtidsarbetslösas möjligheter att komma i arbete föreslås i denna proposition ett antal åtgärder. De individer som drabbas av långtidsarbetslöshet ska erbjudas aktiva insatser inom jobb- och utvecklingsgarantin. För att öka arbetsgivarnas vilja att anställa långtidsarbetslösa personer föreslås att det särskilda anställningsstödet som erbjuds långtidsarbetslösa ska kunna ges i två år. Vidare föreslås att den tillfälliga höjningen av handledarstödet i sysselsättningsfasen permanentas.

Regeringen föreslår även en fyraårig satsning på tillfälliga anställningar vid Samhall. Anledningen är att en relativt stor andel av deltagarna i sysselsättningsfasen har nedsatt arbetsförmåga och behovet av stöd för att komma i arbete är ofta stort.

För att fler arbetsgivare ska våga anställa en långtidsarbetslös person är det viktigt att Arbetsförmedlingen erbjuder ett aktivt stöd inte bara innan utan även under anställningen. För att ge arbetsförmedlare mer tid till aktiva förmedlingsinsatser, bl.a. i form av arbetsgivar-kontakter, avser regeringen att genomföra en översyn av de arbetsmarknadspolitiska regelverken.

En väl fungerande arbetsmarknad måste präglas av en god förmåga att ställa om i takt med strukturomvandlingar och ekonomiska

kriser. Samtidigt som företag behöver flexibilitet för att kunna anpassa produktionen efter nya förutsättningar måste arbetstagares behov av trygghet, förutsägbarhet och rättssäkerhet tillgodoses. Regeringen avser att stödja de initiativ till omställningsmöjligheter på arbetsmarknaden som tas av arbetsmarknadens parter.

För en mer utförlig redogörelse för regeringens arbetsmarknadspolitiska åtgärder, se avsnitt 1.3 samt utgiftsområdena 14 och 16 i denna proposition.

Vad gäller utvärderingen av effektiviteten av den sänkta mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster kommer Konjunkturinstitutet, Skatteverket och myndigheten Tillväxtanalys att presentera vissa utvärderingsresultat i januari 2014. De långsiktiga effekterna av reformen kommer att presenteras i början av 2016.

12.3 Finanspolitiska rådets bedömningar

Finanspolitiska rådet har till uppgift att utvärdera måluppfyllelsen och inriktningen på finanspolitiken, bedöma om finanspolitiken bidrar till en uthållig hög tillväxt och sysselsättning samt analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och lång sikt. Rådet ska också granska om grunderna för den ekonomiska politiken är tydligt presenterade i regeringens ekonomiska propositioner. Vidare ska rådet bedöma kvaliteten i regeringens underlag och beräkningsmodeller samt verka för en ökad samhällsdebatt om den ekonomiska politiken.

Den 15 maj 2013 lämnade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport till regeringen (Svensk finanspolitik 2013). I detta avsnitt redovisas rådets huvudsakliga bedömningar och rekommendationer tillsammans med en kort redogörelse för regeringens syn på dessa.

Finanspolitiken är i huvudsak väl avvägd, men en plan för återgång till överskott bör presenteras

Rådets samlade bedömning är att finanspolitiken i huvudsak är väl avvägd. Rådet anser dock att mållkonflikten mellan det kortsiktiga stabilise-

ringspolitiska perspektivet och överskottsmålet formulerat över konjunkturcykeln bör belysas bättre i regeringens propositioner.

Rådet konstaterar att de indikatorer som regeringen redovisar pekar på att överskottsmålet inte uppnås. Rådet bedömer att det kommer att ställas stora krav på finanspolitiken för att målavvikelsen ska kunna korrigeras. För att upprätthålla trovärdigheten för det finanspolitiska ramverket anser rådet att regeringen bör presentera en tydlig plan för hur överskottsmålet ska kunna nås.

Regeringen anser att det av stabiliseringspolitiska skäl är motiverat att överskottsmålet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Det är nödvändigt att ta hänsyn till konjunkturläget vid utformningen av finanspolitiken och det finansiella sparandet i offentlig sektor bör därför ligga under målnivån på 1 procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt. Överskottsmålet stödjer därigenom en finanspolitik som motverkar stora konjunktursvängningar (se avsnitt 1.2 och fördjupningsrutan Finanspolitiken och överskottsmålet).

Regeringen har i skrivelsen Ramverk för finanspolitiken lagt fast ett antal principer för hur en aktiv stabiliseringspolitik bör bedrivas för att vara förenlig med överskottsmålet (skr. 2010/11:79). Enligt dessa principer kan regeringen temporärt avvika från den målsatta nivån av stabiliseringspolitiska skäl, förutsatt att förtroendet för finanspolitiken upprätthålls. För att överskottsmålet ska fungera som ett ankare för finanspolitiken är det också viktigt att etablera en trovärdig bana tillbaka till den målsatta nivån vid avvikelser. Om det finansiella sparandet bedöms ligga varaktigt under den målsatta nivån i ett läge med lågt resursutnyttjande bör sparandet stärkas i en takt som inte äventyrar tillväxten. Denna princip gäller under förutsättning att det finns förtroende för finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

Regeringen delar rådets bedömning att finanspolitiken är väl avvägd. Regeringen instämmer vidare i rådets bedömning att det kan finnas potentiella mållkonflikter mellan det kortsiktiga stabiliseringspolitiska perspektivet och överskottsmålet. Det bör samtidigt noteras att det finanspolitiska ramverket är konstruerat för att hantera sådana mållkonflikter och att dessa avvägningar utförligt behandlas i de ekonomiska propositionerna (se t.ex. avsnitt 5 i denna proposition).

De indikatorer som används för uppföljning av överskottsmålet pekar på att det finansiella sparandet för närvarande ligger under den målsatta nivån. Detta är i linje med det finanspolitiska ramverket eftersom resursutnyttjandet är lågt.

Arbetslösheten steg kraftigt i samband med finanskrisen och väntas ligga kvar på höga nivåer också de närmaste åren. Den fortsatta internationella lågkonjunkturen gör att det tar lång tid innan arbetslösheten minskar påtagligt. Även om BNP-tillväxten väntas ta fart 2014 kommer det att finnas gott om lediga resurser i svensk ekonomi under flera år framöver. Finanspolitiken bör därför, inom ramen för överskottsmålet och utgiftstaket, stödja ekonomin och förhindra att arbetslösheten biter sig fast. Det finns ett stort förtroende för Sveriges offentliga finanser, vilket ger utrymme för att 2014 bedriva en finanspolitik som stödjer arbetsmarknaden.

För att bevara det starka förtroendet för finanspolitiken är det samtidigt viktigt att det finansiella sparandet visar ett överskott om 1 procent av BNP vid ett balanserat resursutnyttjande. Takten i återgången till 1 procent bör, i enlighet med det finanspolitiska ramverket och ovan nämnda stabiliseringspolitiska principer, anpassas efter läget på arbetsmarknaden och utvecklingen av resursutnyttjandet. En allt för snabb återgång till överskott riskerar att leda till en försämrad utveckling på arbetsmarknaden. Det är rimligt att återvända till ett sparande om 1 procent av BNP först när resursutnyttjandet närmast sig balans för att därigenom säkra en stabil tillväxt och lägre arbetslöshet. Enligt nuvarande prognos förväntas det finansiella sparandet vara 1,2 procent 2017.

För att ett överskott om 1 procent av BNP ska uppnås när resursutnyttjandet är balanserat krävs en stor återhållsamhet i finanspolitiken framöver. Budgetutrymmet bedöms vara mycket begränsat de närmaste åren. Det innebär att nya reformer i högre utsträckning än tidigare kommer att kräva finansiering.

Finanspolitikens inriktning

Rådet drar slutsatsen att finanspolitiken i budgetpropositionen för 2013 och 2013 års ekonomiska vårproposition inte ger några

ytterligare stimulanser till den totala efterfrågan. Ur ett rent stabiliseringspolitiskt perspektiv menar rådet att det hade varit motiverat med en mer expansiv politik under 2013. Rådet stödjer att regeringen har beredskap för temporära åtgärder om akut behov av konjunkturstimulans uppstår under 2013 och 2014. Utrymmet för mer expansiv finanspolitik är dock begränsat enligt rådet. Rådet anser att ytterligare expansiva åtgärder i nuvarande konjunkturläge måste kompletteras med budgetförstärkningar när konjunkturen vänt uppåt för att inte överskottsmålet ska komma i fara.

Ett vanligt mått på finanspolitikens inriktning är förändringen av det strukturella sparandet. Som rådet påpekar kan den sammantagna finanspolitiken i budgetpropositionen för 2013 och 2013 års ekonomiska vårproposition sägas vara neutral utifrån detta mått. Den bedömda förändringen av det strukturella sparandet har dock reviderats något i förhållande till bedömningen i vårpropositionen, vilket innebär en svagt expansiv finanspolitik 2013 och en något starkare expansiv finanspolitik 2014.¹⁸⁶ Vidare ger en försvagning av det strukturella sparandet inte endast positiva effekter för ett enskilt år, utan påverkar efterfrågan i ekonomin positivt under de närmast följande åren. Den förda finanspolitiken för 2013 bör därför ses i ljuset av den sammantaget mycket stora försvagningen av det strukturella sparandet som skett sedan 2009.

Därtill bör noteras att förändringen av det strukturella sparandet är ett osäkert mått på finanspolitikens inriktning. För att bedöma inriktningen krävs en bredare analys som beaktar flera aspekter av den ekonomiska politiken. Även det faktiska sparandet och dess sammansättning är av betydelse för bedömningen av hur expansiv finanspolitiken är. Budgetpropositionen för 2013 innehöll en rad expansiva förslag som bidrar till att hålla uppe efterfrågan i ekonomin och i 2013 års ekonomiska vårproposition presenterades

¹⁸⁶ Bedömningen i denna proposition är att det strukturella sparandet försvagas med 0,1 procentenheter 2013, jämfört med en bedömd förstärkning om 0,1 procentenheter i 2013 års ekonomiska vårproposition. För 2014 bedöms det strukturella sparandet försvagas med 0,3 procentenheter, jämfört med bedömningen om en förstärkning om 0,5 procentenheter i 2013 års ekonomiska vårproposition.

ytterligare förslag för att stödja en konjunkturåterhämtning.

Regeringen följer kontinuerligt den ekonomiska utvecklingen och har, som rådet framhåller, beredskap att vidta ytterligare åtgärder om så skulle krävas. Fokus för finanspolitiken i denna proposition är att stödja ekonomin och det är därför viktigt att prioritera åtgärder som är effektiva både vad gäller att stabilisera konjunkturläget och att möta de långsiktiga tillväxtutmaningarna. Fokus bör därför ligga på strukturellt riktiga permanenta åtgärder.

Finanspolitiken är långsiktigt hållbar

Rådet bedömer att finanspolitiken är förenlig med långsiktigt hållbara offentliga finanser och att utgiftstaken inte är hotade. Rådet är positivt till Pensionsåldersutredningens förslag om att höja pensionsåldern och anser att detta skulle bidra till att stärka de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Regeringen delar rådets uppfattning att finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Detta stöds av Finansdepartementets egna beräkningar, liksom av bedömningar från Konjunkturinstitutet och Europeiska kommissionen. Pensionsåldersutredningens förslag om att höja vissa åldersgränser inom ålderspensionssystemet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utvecklingen av bostadspriserna

Rådet anser att de svenska bostadspriserna sannolikt ligger i intervallet från att vara i linje med fundamentala faktorer till att vara något övervärderade. Risken för en stor och abrupt priskorrigering bedöms av rådet i nuläget som begränsad.

Regeringen delar rådets bedömning att bostadsprisernas utveckling i huvudsak torde kunna förklaras av fundamentala faktorer. Även Riksbankens utredning om riskerna på den svenska bostadsmarknaden¹⁸⁷ har visat att det finns rationella förklaringar till huspriserna och

att risken för ett snabbt och kraftigt prisfall är begränsad.

De kraftiga prisfall som skett i vår omvärld de senaste åren har haft betydande negativa realekonomiska effekter och regeringen följer utvecklingen av bostadspriserna noga. Prisutvecklingen och hushållens skuldsättning kan också utgöra en potentiell risk för den finansiella stabiliteten. Regeringen och berörda myndigheter har redan vidtagit flera åtgärder för att minska riskerna med den höga skuldsättningen (se avsnitt 1.8 och fördjupningsrutan Hushållens skuldsättning). Regeringen följer fortsatt noga utvecklingen av hushållens skuldsättning och har beredskap att vidta ytterligare åtgärder om indikatorer visar att skuldsättningen ökar på ett sätt som förstärker riskerna för obalanser i ekonomin.

Bostadsmarknadens funktionssätt

Rådet konstaterar att en bättre fungerande bostadsmarknad bidrar till en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och till en högre ekonomisk tillväxt. En viktig målsättning bör enligt rådet vara att förbättra utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet. Rådet anser att regeringen bör ta ett samlat grepp om bostadspolitikerna i syfte att i ett sammanhang hantera frågor om byggande, fastighets- och reavinstantbeskattning, ränteavdrag och bruksvärdessystemet.

Regeringen delar rådets uppfattning att en väl fungerande bostadsmarknad är av stor betydelse för tillväxten och arbetsmarknadens funktionssätt. Som rådet påpekar är en viktig del i detta att förbättra utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet. Regeringen har sedan tillträdet genomfört en rad reformer för att förbättra användandet av det befintliga bostadsbeståndet, bl.a. de förenklingar av privatbostadsuthyrning som trädde i kraft den 1 februari 2013. Regeringen har även vidtagit åtgärder för att öka utbudet av bostäder, däribland den sänkta fastighetsavgiften för flerbostadshus och den förlängda tiden för presumtionshyror som gäller fr.o.m. 1 januari 2013. En rad förslag till förändringar av bostadsmarknaden och plan- och byggprocessen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

¹⁸⁷ Se Riksbankens utredning av risker på den svenska bostadsmarknaden (Riksbanken 2010).

Makroprognoser och jämförelser med andra bedömare

Rådet konstaterar att budgetpropositionen för 2013 byggde på en makroprognos för 2013 som avvek kraftigt från prognoserna från andra institut. Rådet anser att större avvikelser från andra prognosmakare ska redovisas och motiveras utförligt i de ekonomiska propositionerna. Rådet välkomnar vidare den mer utvecklade redovisningen i 2013 års ekonomiska vårproposition av revideringen av potentiell BNP jämfört med budgetpropositionen och anser att regeringen även bör redovisa och kommentera större avvikelser från andra bedömare.

Prognoser är alltid behäftade med stor osäkerhet. Regeringen instämmer i att den makroprognos som gjordes i samband med budgetpropositionen för 2013 avvek från många andra bedömares. Samtidigt bör noteras att regeringens prognos var den första som byggde på ett preliminärt utfall för BNP avseende andra kvartalet 2012. Detta utfall reviderades sedermera ned kraftigt. Under hösten 2012 justerade flertalet bedömare ned sina prognoser mot bakgrund av det reviderade BNP-utfallet och den tilltagande oron i omvärlden.

Att det görs oberoende prognoser av ett flertal externa aktörer är viktigt för det offentliga samtalet och bidrar till en högre kvalitet i de ekonomiska bedömningarna. Regeringen delar rådets uppfattning att avvikelser från andra bedömare bör redovisas och motiveras i de ekonomiska propositionerna. I denna proposition görs jämförelser med Europeiska kommissionen och Konjunkturinstitutet och större skillnader i förhållande till regeringens prognoser motiveras. Sådana jämförelser är också i linje med det förslag till ändring av budgetlagen som regeringen lämnar i denna proposition med anledning av EU-direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk (se avsnitt 12.1.2).

Vad gäller redovisningen av revideringar av potentiell BNP instämmer regeringen i rådets uppfattning att betydande förbättringar genomförts i 2013 års ekonomiska vårproposition. Regeringen fortsätter arbetet med en tydligare och mer transparent redovisning i de ekonomiska propositionerna. I denna proposition görs jämförelser med Europeiska kommissionen och Konjunktur-

institutet och större avvikelser motiveras även beträffande BNP-gapen.

Det strukturella sparandet

Rådet betonar liksom tidigare att metoderna för att beräkna strukturellt sparande i offentlig sektor bör ses över. Rådet anser att en disaggregerad ansats är mer relevant, särskilt vid stora störningar i ekonomin. Den aggregerade metod som regeringen använder har enligt rådet uppenbara svagheter. Rådet menar att enkla beräkningar baserade på Konjunkturinstitutets disaggregerade metod tyder på att skillnaden enskilda år kan vara över 1 procent av BNP, vilket kan ha stor betydelse för bedömningen av finanspolitiken.

Det strukturella sparandet utgör en viktig del av uppföljningen av överskottsmålet och bedömningen av finanspolitikens inriktning. Regeringen delar rådets uppfattning att den nuvarande metoden för att beräkna det strukturella sparandet har brister. Det bör dock noteras att beräkningen av det strukturella sparandet är förknippad med stor osäkerhet. Detta gäller oavsett vilken metod som används och det finns inga entydiga belägg för att alternativa metoder ger bättre bedömningar. Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra den ekonomiska analysen och i Regeringskansliet pågår ett arbete med att se över beräkningarna av det strukturella sparandet.

Risker på budgetens utgiftssida

Rådet rekommenderar att beskrivningen av de s.k. takbegränsade utgifterna kompletteras med en bedömning av utgiftsrisker. Sådana bedömningar saknas enligt rådet i stort sett helt i de ekonomiska propositionerna. Rådet anser att regeringen också bör redovisa prognosmetoderna för de regelstyrda transfereringsutgifterna, gärna i en särskild bilaga, och tydligare beskriva anslagsutvecklingen i termer av volym och genomsnittskostnad där detta är relevant.

Regeringen instämmer i rådets bedömning att redovisningen av risker på budgetens utgiftssida och prognoserna för transfereringsutgifterna kan utvecklas. Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra redovisningen och transparensen i

de ekonomiska propositionerna och denna proposition innehåller en tydligare redovisning av risker på budgetens utgiftssida (se avsnitt 8.1.4). Regeringen ser dock inga skäl att redovisa prognosmetoderna för de regelstyrda transfereringsutgifterna i en särskild bilaga.

Bolagsskattesänkningen

Rådet noterar att sänkningen av bolagsskatten är den enskilt mest kostsamma åtgärden i kronor räknat i budgetpropositionen för 2013. Rådet har inga avgörande invändningar mot detta steg. Rådet konstaterar att regeringen valde att inte invänta Företagsskattekommitténs förslag, men att sänkningen bör ses mot bakgrund av att skattesatserna är på väg ned i många länder. Rådet anför att det därför hade varit svårt för Sverige att vänta med en skattesänkning. I samband med bolagsskattesänkningen skärptes reglerna för ränteavdragsbegränsningar för företag. Rådet anser att de beräknade intäkterna av denna skärpning måste betraktas som mycket osäkra.

Regeringen anser att det var viktigt att sänka bolagsskatten för att stärka den svenska konkurrenskraften och värna den svenska skattebasen. Regeringen instämmer vidare i rådets bedömning att det hade varit svårt att vänta med en sänkning av bolagsskattesatsen mot bakgrund av att skattesatsen är på väg ned i många länder.

I syfte att motverka skattedrivna upplägg skärptes reglerna för ränteavdragsbegränsningar i samband med sänkningen av skattesatsen. Regeringen delar rådets bedömning att dessa inkomstberäkningar är förenade med viss osäkerhet. Samtidigt bör framhållas att denna typ av beräkningar som avser regelförändringar för att motverka skatteplanering alltid är osäkra. De aktuella beräkningarna bygger på bästa tillgängliga metoder och Finansdepartementets beräkningskonventioner.

Klimatförändringarna och det finanspolitiska ramverket

Rådet konstaterar att de för närvarande bästa beräkningarna av konsekvenserna för Sverige av klimatförändringar i nuläget inte föranleder

några förändringar av det finanspolitiska ramverket.

Regeringen delar rådets uppfattning.

Inkomstfördelningens utveckling

Rådet menar att tillgänglig statistik från Statistiska centralbyrån visar att spridningen i disponibla inkomster ökat sedan 1990-talskrisen, men att detta huvudsakligen ägde rum under 1990-talet. Enligt rådet har spridningen i disponibla inkomster mätt med Gini-koefficienten i stort sett varit konstant sedan 2006.

Regeringen instämmer i rådets slutsats.

Utvärdering av FASIT-modellen

Rådet har gjort en granskning av den s.k. FASIT-modellen som regeringen använder för fördelningspolitisk analys. Rådet noterar att modellen är byggd på god vetenskaplig grund, men att resultaten måste tolkas med större försiktighet än vad regeringen har visat när politiken utvärderats. Rådet stöder en fortsatt utveckling av modellen.

Regeringen delar rådets bedömning att FASIT-modellen är ett värdefullt verktyg för fördelningspolitisk analys. Utvecklingen av modellen har bidragit till förbättrad analyskapacitet och större kunskap om politikens fördelningseffekter. Det finns alltid skäl att iakta försiktighet i tolkningen av resultat från modellsimuleringar. Samtidigt bedömer regeringen att modellen är robust och ger tillförlitliga resultat. Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra metoderna för den fördelningspolitiska analysen och instämmer i bedömningen att det bör ske en fortsatt utveckling av FASIT-modellen.

Bedömning av effekter på inkomstfördelningen av jobbskatteavdraget och indexeringstekniken i budgetprocessen

Rådet har genomfört en rad simuleringar för att studera fördelningseffekter av indexeringstekniken i budgetprocessen och jobbskatteavdraget. Simuleringarna visar att indexeringstekniken, dvs. det faktum att en rad bidrag inte

fullt ut följt inkomstutvecklingen över tid, inte har lett till en ökad inkomstspridning. Simuleringsresultaten visar vidare att jobbskatteavdraget på marginalen har en betydande effekt på sysselsättningen. Rådet finner dock inget stöd för regeringens påstående att jobbskatteavdraget minskat spridningen i disponibla inkomster bland hushållen.

Regeringen instämmer i rådets slutsats att den indexerings teknik som tillämpas i budgetprocessen inte föranlett någon ökning av inkomstspridningen.

Regeringen delar vidare rådets bedömning att jobbskatteavdraget har betydande sysselsättningseffekter. Sammantaget bedöms jobbskatteavdraget leda till stora effekter på arbetsutbudet och sysselsättningen, framför allt för dem med lägst inkomster.

Vad gäller rådets analys av jobbskatteavdragets fördelningseffekter bör framhållas att rådets resultat inte baseras på jobbskatteavdragets fyra genomförda steg. Simuleringen bygger i stället på det förslag till utökning av jobbskatteavdraget som remitterades i april 2011 (Fi2011/1936), och som i allt väsentligt överensstämmer med den förstärkning av jobbskatteavdraget som föreslås i denna proposition. Den analyserade utökningen har en annan fördelningsprofil än de fyra genomförda stegen och avviker inte från regeringens egen bedömning i det avseendet. Att rådet generaliserar fördelningseffekterna från simuleringen av det remitterade förslaget till jobbskatteavdraget som helhet riskerar dock att skapa otydlighet i tolkningen av resultaten.

Regeringens analys visar att jobbskatteavdraget som helhet på sikt kommer att stärka inkomsterna mer för dem med lägre inkomster. Genom stärkta drivkrafter till arbete, och genom att de relativt sett största skattelättnaderna tillfaller dem med låga och medelstora inkomster, har jobbskatteavdraget en god fördelningspolitisk profil.

Förmögenhetsstatistik

Rådet efterlyser en löpande och tillförlitlig statistik över förmögenheter i den privata sektorn. En sådan statistik vore en värdefull källa för både makroekonomiska riskbedömningar och fördelningsanalys. Rådet rekommenderar

regeringen att undersöka möjligheterna att ta fram sådan statistik på ett kostnadseffektivt sätt.

Regeringen delar rådets bedömning att en god tillgång till tillförlitlig statistik är viktigt för den ekonomiska analysen. Det finns dock skäl att också beakta de integritetsproblem som är förknippade med insamlande av uppgifter för förmögenhetsstatistik. Sammantaget avser regeringen inte att för närvarande utreda frågan vidare.

12.4 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2012

Riksrevisionen har för årsredovisningen för staten 2012 (skr. 2012/13:101) lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (dnr Fi2013/1997). Enligt Riksrevisionens uppfattning är årsredovisningen i allt väsentligt upprättad i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen (2011:203). Riksrevisionens uttalande omfattar dock inte avsnittet om den offentliga sektorns finansiella sparande, då informationen i avsnittet, enligt myndigheten, är behäftad med olika grader av osäkerhet och inte är möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis. Regeringskansliet för en dialog med Riksrevisionen angående förutsättningarna för den årliga revisionen av den offentliga sektorns finansiella sparande.

Riksrevisionen har därutöver i en revisionsrapport till regeringen (dnr Fi2013/1998) redogjort för iakttagelser som framför allt avser behov av vissa förtydliganden och möjliga förbättringar som regeringen enligt myndigheten bör beakta i de kommande årsredovisningarna.

I revisionsrapporten lyfter Riksrevisionen även i år fram behovet av att förtydliga normen för årsredovisningen för staten. Regeringen redovisade i årsredovisningen för staten 2012 en bedömning av en övergång till att tillämpa internationella redovisningsstandarder för offentlig sektor (IPSAS) fullt ut eller lämpliga anpassningar av det statliga regelverket till IPSAS. Regeringen har som ambition att åstadkomma lämpliga anpassningar och förändringar i det statliga regelverket.

Riksrevisionen anser vidare att det inte är tillfredställande att redovisningsnormeringen för statsskulden ska hanteras av den myndighet som

ansvarar för redovisningen, utan att det behöver befastas i en mer formell process. Redovisningen av statsskulden utgår dock från EU-normer för den officiella statistiken och regeringen ser därför inget behov av att skapa en ytterligare norm för hur statsskulden ska redovisas i årsredovisningen. Regeringen har dock för avsikt att i årsredovisningen för staten förtydliga de principer som tillämpas för redovisningen av statsskulden.

Riksrevisionen rekommenderar vidare regeringen att i årsredovisningen för staten redogöra för risker förknippade med förvaltningen av statsskulden och det statliga ägandet av bolagen. Regeringen lämnar årligen en särskild skrivelse till riksdagen som utförligt beskriver utvecklingen och förvaltningen av de statliga bolagen. Regeringen lämnar på motsvarande sätt vartannat år en särskild skrivelse till riksdagen med en utvärdering av statsskuldens utveckling. Regeringen ser mot denna bakgrund inga skäl att i årsredovisningen för staten redogöra för förvaltningen av statsskulden och det statliga ägandet av bolagen samt de risker som finns förknippade med dessa verksamheter.

Riksrevisionen rekommenderar även regeringen att vidareutveckla riskbedömningen av garanti- och kreditverksamheten och i det arbetet beakta de förbättringsförslag som anges. Regeringen rekommenderas att utveckla frågan om samvariation av förluster och risker samt att analysera och bedöma garanti- och kreditportföljens storlek. De iakttagelser som Riksrevisionen har gjort ligger i linje med hur regeringen anser att redovisningen av riskerna bör vidareutvecklas de närmaste åren.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att tydligare redovisa att myndighetens granskning sker utifrån risk för väsentliga fel i årsredovisningen i dess helhet och inte specifikt beaktar redovisning och förvaltning av EU-medel. Det bör vidare framgå att Riksrevisionen inte gör ett särskilt uttalande avseende redovisning och förvaltning av EU-medel. Regeringen anger i årsredovisningen för staten att Riksrevisionens granskning sker utifrån risk för väsentliga fel. Vidare konstaterar regeringen att det nationella intygandet avseende EU-medel i årsredovisningen för staten inte baseras på en specifik granskning av Riksrevisionen, men att det uttalande som Riksrevisionen gör i revisionsberättelserna för aktuella myndigheter

omfattar redovisning och förvaltning av EU-medel.

12.5 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

Resultatstyrning

Regeringen fortsätter att utveckla resultatstyrningen av myndigheter och verksamheter i enlighet med vad regeringen angett i budgetpropositionen för 2009 och den förvaltningspolitiska propositionen (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 10.4.1 och prop. 2009/10:175). Enligt regeringen bör styrningen vara inriktad mot verksamheternas resultat, verksamhetsanpassad och ha ett medborgarperspektiv. Styrningen ska också inriktas mot att bli mer strategisk.

Resultatstyrningen ska utmärkas av att den ger myndigheterna långsiktiga förutsättningar att förverkliga regeringens politik. Det innebär bl.a. att uppdraget till myndigheterna ska vara tydligt. Verksamhetens karaktär ska vara avgörande för den konkreta utformningen av styrningen. Myndigheternas instruktioner, som är de grundläggande styrinstrumenten i styrningen av myndigheterna, ska innehålla väl utformade uppgifter. Regleringsbrev kompletterar instruktionerna med finansiell styrning och vid behov med årlig verksamhetsstyrning. Resultatredovisningarna från myndigheterna ska utvecklas vid behov. Även dialogen mellan regeringen och dess myndigheter om resultat ska stärkas. Olika styrinstrument såsom ledningsform, utnämningar, instruktion, regleringsbrev, särskilda regeringsbeslut, dialog och möten bör kombineras och användas samordnat i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för statsförvaltningen att förverkliga regeringens politik.

Resultatanalys och resultatindikatorer

Regeringskansliets arbete med resultatanalys ska prioriteras framöver. Analyserna har stor betydelse för att utveckla regeringens styrning och uppföljning av olika verksamheter samt för resultatredovisningen till riksdagen. Ett samlat arbete pågår inom Regeringskansliet i syfte att stärka arbetet med analyser av redovisade

resultat. Ekonomistyrningsverket (ESV) ger på regeringens uppdrag stöd i detta arbete (dnr Fi2013/1839). ESV har även på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag till en struktur och modell för hur resultatindikatorer kan användas som stöd i regeringens löpande budgetarbete och i resultatredovisningen till riksdagen (dnr Fi2013/1840).

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen redovisa de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Regeringen har, sedan budgetpropositionen för 2013 beslutades, fortsatt att utveckla resultatredovisningen i förhållande till de av riksdagen beslutade målen och att stärka kopplingen mellan resultat, analys och budgetförslag. Resultatet av diskussionerna i den arbetsgrupp som bildades våren 2012 med tjänstemän från Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen har utgjort en del av underlaget i Regeringskansliets utvecklingsarbete för att förbättra resultatredovisningen. I denna proposition har regeringen bl.a. eftersträvat en tydligare disposition och struktur samt ökad tydlighet i vilka indikatorer och bedömningsgrunder som ligger till grund för bedömningen av resultat gentemot de av riksdagen beslutade målen. Arbetet har lett till förändringar inom ett antal utgiftsområden. Ytterligare åtgärder behöver dock vidtas så att det t.ex. mer genomgående framgår vilka resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder som regeringen använt i analysen av den genomförda politiken. I det arbetet har utgiftsområden med stora transfereringsanslag hög prioritet. Regeringens mål är att det tydligt ska kunna utläsas av resultatredovisningen vilka resultat som uppnåtts i verksamheten och att redovisningen ska utgöra ett bra underlag för riksdagens ställningstagande till regeringens budgetförslag.

Regeringen prioriterar styrningen och uppföljningen av välfärdssystemen i syfte att minska andelen felaktiga utbetalningar. De felaktiga utbetalningarna utgör, trots riktade insatser, fortfarande en alltför stor del av de totala utbetalningarna från välfärdssystemen. Regeringen ser positivt på det målinriktade arbete som bedrivs på myndigheterna i syfte att effektivisera handläggningen, hålla en hög kvalitet på beslutsunderlagen och ha en väl fungerande kontroll i systemen. Detta

utvecklingsarbete ska även fortsättningsvis bedrivas med hög prioritet.

Finansiell styrning

Regeringen utvecklar kontinuerligt den finansiella styrningen av den statliga verksamheten. Nedan redovisas resultatet av det utvecklingsarbete som genomförts inom några områden.

Anpassning av hanteringen av kreditförluster för studielån till budgetlagens bestämmelser

Bestämmelserna i 6 kap. 4 och 5 §§ budgetlagen ska i fråga om studielån enligt studiestödslagen (1999:1395) tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2014 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 15 avsnitt 3.8.3, bet. 2012/13:UbU2, rskr. 2012/13:125).

I denna proposition (utg.omr. 15 avsnitt 3.8.1) beskriver regeringen anpassningen av hanteringen av kreditförluster för studielån till budgetlagens bestämmelser. Anpassningen medför bl.a. följande positiva förändringar ur ett styrningsperspektiv.

- Budgetlagens bestämmelser görs tillämpliga även för kreditförluster avseende studielån.
- Kreditriskerna för studielån tydliggörs redan när lånen utfärdas och inte först när förlusterna konstaterats.
- Genom att ta upp lån även för de kapitaliserade räntorna tydliggörs dels de totala fordringarna som staten har, dels de totala kreditförlusterna.
- Statens nettoutgift för studiemedelsräntor tydliggörs genom att bruttoredovisningen av räntor slopas och att anslaget endast belastas med skillnaden mellan statens upplåningskostnad och den ränta studenterna betalar till staten.

Anslagens ändamål i budgetpropositionen

Utformningen av anslagens ändamål har setts över i denna proposition. Syftet är att få en tydligare och mer enhetlig utformning av ändamålen. Utgångspunkten för översynen har varit att ändamålet ska vara tydligt och framåtriktat. Ambitionen har varit att ta bort t.ex. beskrivningar av den tidigare användningen av anslaget och begrepp som innebär att den föreslagna användningen av anslaget blir otydlig. Många ändamål har därför skrivits om och

förtydligats. En ny rubrik, ändamål, har också införts i anslutning till tabellen för anslagsutvecklingen för respektive anslag. Vid behov har kompletterande information lagts till som kan vara nödvändig för förståelsen av anslagets ändamål, men som inte är en del av ändamålet.

Finansiering av avvecklingskostnader

Myndigheter under avveckling har för årsredovisningen för 2012 fått revisionsberättelser med upplysningar av särskild betydelse. Upplysningar av detta slag används för att framhålla viktig information i årsredovisningen utan att upplysningen påverkar revisorns uttalande i revisionsberättelsen. Riksrevisionen har i dessa upplysningar anført att berörda myndigheter erhållit undantag från 12 § anslagsförordningen (2011:223).

Med anledning av Riksrevisionens upplysningar vill regeringen klarlägga den ordning som tillämpas i fråga om finansiering av de kostnader som uppkommer i samband med att myndigheter avvecklas. En myndighet som ska avvecklas och som har fått ett regeringsbeslut om att förbereda avvecklingen ska allt eftersom avvecklingen genomförs redovisa kostnaderna i form av avsättningar i räkenskaperna. Det är dock enbart avvecklingskostnader som avser den period myndigheten fortsatt bedriver verksamhet, dvs. fram till dess att myndigheten upphör, som ska belasta myndighetens förvaltningsanslag. Det innebär att den övervägande delen av avvecklingskostnaderna belastar ett avvecklingsanslag eller annat anslag, där ändamålet för anslaget omfattar kostnader för avvecklingen. Syftet med denna ordning är dels att en myndighets förvaltningsanslag endast ska belastas med löpande kostnader som hör till myndighetens verksamhet, dels att avvecklings-

kostnader ska belasta och synliggöras på det anslag som riksdagen har anvisat för ändamålet.

Intern styrning och kontroll samt internrevision

En väl fungerande intern styrning och kontroll hos myndigheterna är en förutsättning för genomförandet av regeringens politik och för att hela styr- och ansvarskedjan ska fungera väl. Vidare är den betydelsefull för trovärdighet rörande offentligt finansierad verksamhet. Myndighetsledningarnas ansvar för den interna styrningen och kontrollen framgår av myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Internrevisionen hos de 66 myndigheter som för närvarande ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228) fungerar väl. Det framgår av ESV:s årliga rapport om den statliga internrevisionen (ESV 2013:22). Enligt rapporten har regelefterlevnaden förbättrats och stabiliserats på en hög nivå även om vissa förbättringsområden uppmärksammas. Iakttagelser om internrevisionen och tillämpningen av förordningen har också redovisats i rapporten Om internrevision (ESV 2012:48), där ESV bl.a. iakttagit vissa oklarheter vad gäller internrevisionens uppgift och roll. Regeringen anser att kommunikationen och utbildningen om internrevisionens uppgift och roll behöver utvecklas för att bidra till att minska oklarheterna.

Regeringen har noterat de positiva effekter av samverkan mellan internrevisionsfunktioner hos myndigheterna, särskilt när internrevisionen består av en ensamrevisor, som ESV ger uttryck för i sin årliga rapport. Regeringen kommer att fortsätta följa utvecklingen av samverkan mellan internrevisionsfunktionerna.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2014

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2014

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2014.....	5
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2014	19

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2014

I det följande sammanställs budgetens anslag för 2014. Anslagen är fördelade på utgiftsområden.

		1000-tal kronor
1	Rikets styrelse	12 896 040
1	Statschefen	126 908
1	Kungliga hov- och slottsstaten	126 908
2	Riksdagen samt JO m.m.	1 725 159
1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	842 655
2	Riksdagens förvaltningsanslag	717 344
3	Riksdagens fastighetsanslag	80 000
4	Riksdagens ombudsmän (JO)	85 160
3	Sametinget	38 319
1	Sametinget	38 319
4	Regeringskansliet m.m.	6 843 531
1	Regeringskansliet m.m.	6 843 531
5	Länsstyrelserna	2 522 517
1	Länsstyrelserna m.m.	2 522 517
6	Demokratipolitik	906 225
1	Allmänna val och demokrati	631 340
2	Justitiekanslern	39 663
3	Datainspektionen	43 790
4	Svensk författningssamling	1 300
5	Valmyndigheten	18 932
6	Stöd till politiska partier	171 200
7	Nationella minoriteter	113 417
1	Åtgärder för nationella minoriteter	96 917

		1000-tal kronor
2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	16 500
8	Mediefrågor	599 558
1	Presstödsnämnden	6 750
2	Presstöd	567 119
3	Myndigheten för radio och tv	25 689
9	Sieps samt EU-information	20 406
1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	20 406
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 121 162
1	Statskontoret	88 942
2	Kammarkollegiet	70 313
3	Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	46 110
4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
5	Statliga tjänstepensioner m.m.	11 764 000
6	Finanspolitiska rådet	9 469
7	Konjunkturinstitutet	60 536
8	Ekonomistyrningsverket	113 832
9	Statistiska centralbyrån	550 383
10	Bidragsfastigheter	334 500
11	Finansinspektionen	417 259
12	Riksgäldskontoret	303 512
13	Bokföringsnämnden	9 627
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
15	Riksrevisionen	310 732
16	Finansmarknadsforskning	29 984
17	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7 150
3	Skatt, tull och exekution	10 515 523
1	Skatteverket	7 042 240
2	Kronofogdemyndigheten	1 796 653
3	Tullverket	1 676 630
4	Rättsväsendet	40 291 647
1	Polisorganisationen	21 080 109
2	Säkerhetspolisen	1 104 428
3	Åklagarmyndigheten	1 305 963
4	Ekobrottsmyndigheten	589 439
5	Sveriges Domstolar	5 345 989
6	Kriminalvården	7 834 989
7	Brottsförebyggande rådet	89 700
8	Rättsmedicinalverket	378 733
9	Gentekniknämnden	5 217
10	Brottsoffermyndigheten	37 144
11	Ersättning för skador på grund av brott	122 349
12	Rättsliga biträden m.m.	2 305 657
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	40 117
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	18 674
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	7 157

		1000-tal kronor
16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	18 272
17	Domarnämnden	7 710
5	Internationell samverkan	2 018 087
1	Avgifter till internationella organisationer	1 428 722
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	157 842
3	Nordiskt samarbete	13 595
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	30 130
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	44 999
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	24 431
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	15 693
9	Svenska institutet	95 659
10	Information om Sverige i utlandet	14 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	188 715
6	Försvar och samhällets krisberedskap	47 196 317
1	Försvar	43 211 355
1	Förbandsverksamhet och beredskap	23 711 315
2	Försvarsmaktens insatser internationellt	1 874 628
3	Anskaffning av materiel och anläggningar	8 856 194
4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 704 249
5	Forskning och teknikutveckling	622 736
6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	26 553
7	Officersutbildning m.m.	219 592
8	Försvarets radioanstalt	860 262
9	Totalförsvarets forskningsinstitut	172 740
10	Nämnder m.m.	5 801
11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	69 639
12	Försvarsexportmyndigheten	67 526
13	Försvarsunderrättelsesdomstolen	7 634
14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	12 486
2	Samhällets krisberedskap	3 571 800
1	Kustbevakningen	1 046 633
2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	24 850
3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080
4	Krisberedskap	1 112 851
5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	48 000
6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	214 471
7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 060 477
8	Statens haverikommission	43 438
3	Strålsäkerhet	360 655
1	Strålsäkerhetsmyndigheten	360 655
4	Elsäkerhet	52 507
1	Elsäkerhetsverket	52 507

1000-tal kronor

7	Internationellt bistånd	31 830 988
1	Internationellt utvecklingssamarbete	31 830 988
1	Biståndsverksamhet	30 678 462
2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	985 189
3	Nordiska Afrikainstitutet	14 319
4	Folke Bernadotteakademin	98 018
5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	40 000
6	Utvärdering av internationellt bistånd	15 000
8	Migration	9 919 331
1	Migrationsverket	3 159 154
2	Ersättningar och bostadskostnader	4 906 099
3	Migrationspolitiska åtgärder	418 817
4	Domstolsprövning i utlänningsärenden	562 548
5	Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	159 800
6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	290 255
7	Utresor för avvisade och utvisade	306 202
8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	111 372
9	Ramöverenskommelse om migrationspolitik	5 084
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	62 160 768
1	Hälso- och sjukvårdspolitik	31 682 563
1	Myndigheten för vårdanalys	29 715
2	Statens beredning för medicinsk utvärdering	58 091
3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	133 363
4	Tandvårdsförmåner	5 684 540
5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	21 230 000
6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1 732 251
7	Sjukvård i internationella förhållanden	658 025
8	Bidrag till psykiatri	849 948
9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000
10	Bidrag för mänskliga vävnader och celler	74 000
11	Läkemedelsverket	123 190
12	E-hälsomyndigheten	109 440
2	Folkhälsopolitik	642 488
1	Folkhälsomyndigheten	356 819
2	Insatser för vaccinberedskap	85 000
3	Bidrag till Nordic school of public health NHV	20 502
4	Bidrag till WHO	34 665
5	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502
3	Funktionshinderspolitik	221 929
1	Myndigheten för handikappolitisk samordning	39 187
2	Bidrag till handikapporganisationer	182 742
4	Politik för sociala tjänster	27 592 502
1	Personligt ombud	104 460
2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	338 929
3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	346 995

		1000-tal kronor
4	Kostnader för statlig assistansersättning	23 235 000
5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 744 780
6	Statens institutionsstyrelse	878 119
7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	519 715
8	Ersättning för vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården	365 000
9	Ersättningsnämnden	44 350
10	Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	15 154
5	Barnrättspolitik	57 057
1	Barnombudsmanen	23 796
2	Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige	33 261
6	Alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	298 861
1	Alkoholsortimentsnämnden	232
2	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak, samt spel	298 629
7	Forskningspolitik	541 006
1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	28 564
2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	512 442
8	Socialstyrelsen	1 124 362
1	Socialstyrelsen	470 688
2	Inspektionen för vård och omsorg	653 674
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 519 847
1	Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	88 583 664
1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	31 078 000
2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	49 553 336
3	Handikappersättningar	1 314 000
4	Arbetsskadeersättningar m.m.	3 479 000
5	Ersättning för kroppsskador	40 828
6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	3 118 500
2	Myndigheter	7 936 183
1	Försäkringskassan	7 869 334
2	Inspektionen för socialförsäkringen	66 849
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 012 596
1	Ersättning vid ålderdom	38 480 200
1	Garantipension till ålderspension	16 359 400
2	Efterlevandepensioner till vuxna	13 059 200
3	Bostadstillägg till pensionärer	8 383 700
4	Äldreförsörjningsstöd	677 900
2	Myndigheter	532 396
1	Pensionsmyndigheten	532 396

1000-tal kronor

12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	81 610 132
1	Allmänna barnbidrag	25 132 000
2	Föräldraförsäkring	38 686 238
3	Underhållsstöd	2 056 000
4	Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	35 784
5	Barnpension och efterlevandestöd	841 200
6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 200 600
7	Pensionsrätt för barnår	6 732 310
8	Bostadsbidrag	4 926 000
13	Integration och jämställdhet	12 431 994
1	Integration	12 039 655
1	Integrationsåtgärder	197 130
2	Kommunersättning vid flyktingmottagande	7 362 064
3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	2 342 424
4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	1 961 146
5	Hemutrustningslån	145 391
6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	31 500
2	Diskriminering	139 700
1	Diskrimineringsombudsmannen	97 281
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	42 419
3	Jämställdhet	252 639
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	252 639
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	70 374 895
1	Arbetsmarknad	69 634 881
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 110 650
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	32 134 598
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 224 345
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 831 288
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	112 969
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	50 000
7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38 623
8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	60 603
9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 302
10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
11	Bidrag till lönegarantiersättning	2 000 000
12	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 009 200
2	Arbetsliv	740 014
1	Arbetsmiljöverket	622 352
2	Arbetsdomstolen	29 194
3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622
4	Medlingsinstitutet	55 846

		1000-tal kronor
15	Studiestöd	21 005 141
1	Studiehjälp	3 382 155
2	Studiemedel	14 034 163
3	Avsättning för kreditförluster	1 542 096
4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	1 602 121
5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150
6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
7	Centrala studiestödsnämnden	343 827
8	Överklagandenämnden för studiestöd	12 629
16	Utbildning och universitetsforskning	60 110 013
1	Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	12 309 848
1	Statens skolverk	459 878
2	Statens skolinspektion	371 110
3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	689 449
4	Sameskolstyrelsen	33 076
5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 708 302
6	Särskilda insatser inom skolområdet	466 618
7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 691 000
8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	189 816
9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	105 878
10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	400 400
11	Bidrag till vissa studier	17 525
12	Myndigheten för yrkeshögskolan	101 621
13	Utveckling av vuxenutbildning m.m.	9 162
14	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 908 449
15	Särskilt utbildningsstöd	157 564
2	Universitet och högskolor	40 145 654
1	Universitetskanslersämbetet	135 617
2	Universitets- och högskolerådet	105 136
3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 522 625
4	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	1 969 455
5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 839 950
6	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	2 026 160
7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 871 951
8	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	1 463 380
9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 562 848
10	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 520 323
11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 235 819
12	Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	1 035 060
13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 353 523
14	Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	800 342
15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	618 428
16	Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	1 460 085
17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 032 758
18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	1 370 646
19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	624 897
20	Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	352 795
21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	580 991
22	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	201 005

1000-tal kronor

23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	976 138
24	Linnéuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	283 945
25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	682 498
26	Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	223 017
27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	522 156
28	Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	207 207
29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	266 603
30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	85 569
31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	814 559
32	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	110 103
33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	568 829
34	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	83 977
35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	191 133
36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och forskarutbildning	47 759
37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	88 561
38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och forskarutbildning	25 874
39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	440 294
40	Högskolan i Borås: Forskning och forskarutbildning	57 228
41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	395 688
42	Högskolan Dalarna: Forskning och forskarutbildning	55 586
43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	417 968
44	Högskolan i Gävle: Forskning och forskarutbildning	84 649
45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	361 923
46	Högskolan i Halmstad: Forskning och forskarutbildning	56 210
47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	350 782
48	Högskolan Kristianstad: Forskning och forskarutbildning	47 084
49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	314 837
50	Högskolan i Skövde: Forskning och forskarutbildning	41 253
51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	359 009
52	Högskolan Väst: Forskning och forskarutbildning	40 796
53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	151 908
54	Konstfack: Konstnärlig forskning och forskarutbildning	8 202
55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	60 431
56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och forskarutbildning	4 909
57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	121 537
58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och forskarutbildning	8 294
59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	370 473
60	Södertörns högskola: Forskning och forskarutbildning	52 546
61	Försvärshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	23 548
62	Försvärshögskolan: Forskning och forskarutbildning	9 231
63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	2 892 777
64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	653 890
65	Särskilda medel till universitet och högskolor	588 064
66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 314 815
3	Forskning	7 520 573
1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 506 437
2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	260 061
3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	133 697
4	Rymdforskning och rymdverksamhet	350 681

		1000-tal kronor
5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	26 643
6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
7	Institutet för rymdfysik	50 091
8	Kungl. biblioteket	346 569
9	Polarforskningssekreteriatet	38 553
10	Sunet	43 834
11	Centrala etikprövningsnämnden	9 249
12	Regionala etikprövningsnämnder	40 538
13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	162 911
4	Vissa gemensamma ändamål	133 938
1	Internationella program	81 589
2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
3	Kostnader för Svenska Unescorådet	9 143
4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	12 320
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 880 425
1	Kulturområdesövergripande verksamhet	1 839 442
1	Statens kulturråd	46 676
2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	243 668
3	Skapande skola	172 755
4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37 636
5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 884
6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 313 461
7	Myndigheten för kulturanalys	15 362
2	Teater, dans och musik	1 278 379
1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	978 904
2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	189 233
3	Statens musikverk	110 242
3	Litteraturen, läsandet och språket	300 054
1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137 182
2	Myndigheten för tillgängliga medier	88 173
3	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	17 076
4	Institutet för språk och folkminnen	57 623
4	Bildkonst, arkitektur, form och design	80 747
1	Statens konstråd	8 086
2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 054
3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 447
4	Bidrag till bild- och formområdet	28 160
5	Kulturskaparnas villkor	364 331
1	Konstnärsnämnden	19 771
2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	344 560
6	Arkiv	356 359
1	Riksarkivet	356 359

1000-tal kronor

7	Kulturmiljö	930 865
1	Riksantikvarieämbetet	219 510
2	Bidrag till kulturmiljövård	251 355
3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8	Museer och utställningar	1 386 505
1	Centrala museer: Myndigheter	1 006 469
2	Centrala museer: Stiftelser	244 614
3	Bidrag till vissa museer	48 392
4	Riksutställningar	43 163
5	Forum för levande historia	43 787
6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9	Trossamfund	84 858
1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	7 196
2	Stöd till trossamfund	77 662
10	Film	317 144
1	Filmstöd	317 144
11	Medier	125 279
1	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21 793
2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 624
3	Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	383
4	Statens medieråd	17 023
5	Stöd till taltidningar	83 456
12	Ungdomspolitik	293 103
1	Ungdomsstyrelsen	32 663
2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	260 440
13	Politik för det civila samhället	1 833 321
1	Stöd till idrotten	1 705 451
2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
4	Stöd till friluftorganisationer	27 785
5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14	Folkbildning	3 641 616
1	Bidrag till folkbildningen	3 624 840
2	Bidrag till kontakttolkutbildning	16 776
15	Tillsyn över spelmarknaden	48 422
1	Lotteriinspektionen	48 422
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 229 683
1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet	1 019 703
1	Bostadspolitisk utveckling	20 000

		1000-tal kronor
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
4	Innovativt byggande	20 000
5	Boverket	233 746
6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802
7	Statens geotekniska institut	44 234
8	Lantmäteriet	496 444
9	Statens va-nämnd	8 977
10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	15 000
11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	6 000
2 Konsumentpolitik		209 980
1	Marknadsdomstolen	11 214
2	Konsumentverket	125 369
3	Allmänna reklamationsnämnden	33 935
4	Fastighetsmäklarinspektionen	17 629
5	Åtgärder på konsumentområdet	17 459
6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
19	Regional tillväxt	2 972 701
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 523 837
2	Transportbidrag	448 864
3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	980 000
4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020	20 000
20	Allmän miljö- och naturvård	5 155 997
1	Miljöpolitik	4 493 609
1	Naturvårdsverket	377 231
2	Miljöövervakning m.m.	292 714
3	Åtgärder för värdefull natur	636 535
4	Sanering och återställning av förorenade områden	418 018
5	Miljöforskning	82 162
6	Kemikalieinspektionen	216 327
7	Internationellt miljösamarbete	190 906
8	Supermiljöbilspremie	100 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	218 136
10	Klimatanpassning	110 000
11	Inspire	20 000
12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	672 565
13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	115 000
14	Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	26 000
15	Hållbara städer	3 300
16	Skydd av värdefull natur	808 000
17	Havs- och vattenmyndigheten	206 715
2	Miljöforskning	662 388
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	52 225
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	610 163

1000-tal kronor

21 Energi		2 829 958
1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	279 447
2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000
3	Insatser för uthållig energianvändning	157 000
4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000
5	Energiforskning	1 286 558
6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	187 000
7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	15 000
8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	104 625
9	Energiteknik	100 000
10	Elberedskap	255 000
11	Energieffektiviseringsprogram	270 000
12	Avgifter till internationella organisationer	25 328
22 Kommunikationer		45 427 646
1 Transportpolitik		44 928 676
1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	18 389 167
2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	19 572 580
3	Trafikverket	1 327 878
4	Ersättning för sjöräddning, fritidsbåtsändamål m.m.	388 308
5	Ersättning till viss kanaltrafik m.m.	162 284
6	Driftbidrag till icke statliga flygplatser	70 013
7	Trafikavtal	831 000
8	Viss internationell verksamhet	25 085
9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	45 437
10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	348 500
11	Trängselskatt i Stockholm	873 886
12	Transportstyrelsen	2 014 838
13	Trafikanalys	62 700
14	Trängselskatt i Göteborg	817 000
2 Politiken för informationssamhället		498 970
1	Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter	27 300
2	Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade	127 278
3	Grundläggande betaltjänster	37 000
4	Informationsteknik: Telekommunikation m.m.	19 344
5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	250 000
6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	38 048
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel		15 278 336
1	Skogsstyrelsen	405 533
2	Insatser för skogsbruket	257 873
3	Statens veterinärmedicinska anstalt	115 093
4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	107 298
5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	12 933
6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
7	Ersättningar för viltskador m.m.	37 778
8	Statens jordbruksverk	521 089
9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000

1000-tal kronor

10	Gårdstöd m.m.	5 932 000
11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	144 100
12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472
13	Strukturstöd till fisket m.m.	23 985
14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	75 412
15	Livsmedelsverket	304 035
16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	88 660
17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 665 527
19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 993 633
20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	32 830
21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 702 926
25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	495 660
26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177

24 Näringsliv 5 588 403

1	Näringspolitik	5 128 684
1	Verket för innovationssystem	158 611
2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 448 840
3	Institutens strategiska kompetensmedel m.m.	612 313
4	Tillväxtverket	262 109
5	Näringslivsutveckling m.m.	634 772
6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	81 249
7	Turistfrämjande	119 904
8	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	223 450
9	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5 818
10	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	14 000
11	Patentbesvärsträtten	21 443
12	Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	17 842
13	Bidrag till terminologisk verksamhet	4 297
14	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
15	Konkurrensverket	137 892
16	Konkurrensforskning	13 685
17	Upprustning och drift av Göta kanal	25 310
18	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	42 150
19	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000
20	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780
21	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
22	Bidrag till företagsutveckling och innovation	259 892

2 Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande 459 719

1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	23 696
2	Kommerskollegium	83 056
3	Exportfrämjande verksamhet	243 889
4	Investeringsfrämjande	57 442
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517

		1000-tal kronor
6	Bidrag till standardiseringen	31 119
25	Allmänna bidrag till kommuner	93 595 983
1	Kommunalekonomisk utjämning	90 128 420
2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 462 213
3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5 350
26	Statsskuldräntor m.m.	22 084 200
1	Räntor på statsskulden	21 929 000
2	Oförutsedda utgifter	10 000
3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	37 700 222
1	Avgiften till Europeiska unionen	37 700 222
Summa anslag		856 758 035

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2014

I det följande beräknas budgetens inkomster för 2014. Inkomsterna är fördelade på inkomsttyper och inkomstitlar.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		992 243 143
1100	Direkta skatter på arbete	531 337 782
<i>1110</i>	<i>Inkomstskatter</i>	<i>648 392 293</i>
1111	Statlig inkomstskatt	45 459 085
1115	Kommunal inkomstskatt	602 933 208
<i>1120</i>	<i>Allmän pensionsavgift</i>	<i>104 256 727</i>
1121	Allmän pensionsavgift	104 256 727
<i>1130</i>	<i>Artistskatt</i>	<i>6 346</i>
1131	Artistskatt	6 346
<i>1140</i>	<i>Skattereduktioner</i>	<i>-221 317 584</i>
1141	Allmän pensionsavgift	-104 725 776
1144	Fastighetsavgift	-197 805
1151	Sjöinkomst	-62 703
1153	Jobbskatteavdrag	-99 245 737
1154	HUS-avdrag	-16 815 563
1155	Gåvor till ideell verksamhet	-270 000
1200	Indirekta skatter på arbete	460 905 361
<i>1210</i>	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	<i>470 472 369</i>
1211	Sjukförsäkringsavgift	60 382 363
1212	Föräldraförsäkringsavgift	36 090 508

1000-tal kronor

1213	Arbets-skadeavgift	4 164 289
1214	Ålderspensionsavgift	154 411 255
1215	Efterlevandepensionsavgift	16 240 729
1216	Arbetsmarknadsavgift	39 820 078
1217	Allmän löneavgift	137 143 931
1218	Ofördelade avgifter	0
1219	Nedsatta avgifter	22 219 216
1240	<i>Egenavgifter</i>	14 164 525
1241	Sjukförsäkringsavgift	1 267 894
1242	Föräldraförsäkringsavgift	1 157 080
1243	Arbets-skadeavgift	133 284
1244	Ålderspensionsavgift, netto	5 265 168
1245	Efterlevandepensionsavgift	520 394
1246	Arbetsmarknadsavgift	-1 228 151
1247	Allmän löneavgift	4 397 373
1248	Ofördelade avgifter	0
1249	Nedsatta avgifter	2 651 483
1260	<i>Avgifter till premiepensionssystemet</i>	-32 099 593
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-32 099 593
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	40 176 001
1271	Pensionskostnader, företag	33 941 227
1272	Pensionskostnader, staten	3 347 889
1273	Förvärvsinkomster	1 862 520
1274	Egenföretagare	1 024 365
1275	Övrigt	0
1280	<i>Nedsättningar</i>	-32 666 476
1281	Sjöfartsstöd	-1 773 805
1282	Arbetsgivaravgifter	-22 219 216
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-2 558 643
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-92 840
1285	Nystartjobb	-6 021 972
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>	858 535
1291	Tjänstegruppliv	858 535
1300	Skatt på kapital	185 335 645
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>	34 398 073
1311	Skatt på kapital	51 684 955
1312	Skattereduktion kapital	-17 393 060

1000-tal kronor

1313	Expansionsmedelsskatt	106 178
1320	<i>Skatt på företagsvinster</i>	97 260 302
1321	Skatt på företagsvinster	97 260 302
1322	Skattereduktioner	0
1330	<i>Kupongskatt</i>	4 448 606
1331	Kupongskatt	4 448 606
1340	<i>Avkastningsskatt</i>	9 936 684
1341	Avkastningsskatt, hushåll	235 893
1342	Avkastningsskatt, företag	9 396 546
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	304 245
1350	<i>Fastighetsskatt</i>	30 946 510
1351	Fastighetsskatt, hushåll	658 172
1352	Fastighetsskatt, företag	14 318 990
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	12 861 733
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 107 615
1360	<i>Stämpelskatt</i>	8 345 470
1361	Stämpelskatt	8 345 470
1380	<i>Arvsskatt</i>	0
1381	Arvsskatt	0
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	473 390 121
1410	<i>Mervärdesskatt</i>	352 604 736
1411	Mervärdesskatt	352 604 736
1412	Skattelättnad för vissa byggtjänster	0
1420	<i>Skatt på alkohol och tobak</i>	24 682 564
1421	Skatt på tobak	11 524 550
1422	Skatt på etylalkohol	4 280 673
1423	Skatt på vin	5 115 185
1424	Skatt på mellanklassprodukter	201 383
1425	Skatt på öl	3 558 032
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	2 741
1430-1450	Skatt på energi och miljö	71 785 239
1430	<i>Energiskatt</i>	41 612 972
1431	Skatt på elektrisk kraft	21 280 932

1000-tal kronor

1432	Energiskatt bensin	10 868 091
1433	Energiskatt oljeprodukter	9 152 354
1434	Energiskatt övrigt	311 595
1440	<i>Koldioxidskatt</i>	24 112 627
1441	Koldioxidskatt bensin	8 455 061
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	14 796 797
1443	Koldioxidskatt övrigt	860 769
1450	<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	6 059 640
1451	Svavelskatt	29 117
1452	Skatt på råttallolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	52 688
1454	Skatt på bekämpningsmedel	99 283
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 227 816
1456	Avfallsskatt	169 316
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	46 000
1458	Övriga skatter	120 090
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsätter	1 315 330
1470	<i>Skatt på vägtrafik</i>	17 017 997
1471	Fordonsskatt	11 786 131
1472	Vägavgifter	801 715
1473	Trängselskatt	1 625 000
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 805 151
1480	<i>Övriga skatter</i>	7 299 585
1481	Systembolaget AB:s överskott	93 636
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	5 239 819
1483	Skatt på spel	16 689
1484	Lotteriskatt	1 373 790
1485	Lotteriavgifter	25 532
1486	Skatt på annonser och reklam	310 356
1488	Lokalradioavgifter	129 979
1489	Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	7 784
1491	Avgifter för telekommunikation	102 000
1492	Försäljningsskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import	5 184 865
1511	Tullmedel	4 932 251
1512	Sockeravgifter	252 614
1600	Restförda och övriga skatter	5 598 622
1610	<i>Restförda skatter</i>	-6 263 792

1000-tal kronor

1611	Restförda skatter, hushåll	-2 256 844
1612	Restförda skatter, företag	-4 006 948
1620	Övriga skatter, hushåll	3 319 994
1621	Omprövningar aktuellt taxeringsår	27 792
1622	Omprövningar äldre taxeringsår	1 000 000
1623	Anstånd	500 000
1624	Övriga skatter	1 520 759
1625	Skattetillägg	174 710
1626	Förseningsavgifter	96 733
1630	Övriga skatter företag	851 816
1631	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-500 000
1632	Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
1633	Anstånd	-1 000 000
1634	Övriga skatter	529 951
1635	Skattetillägg	1 231 804
1636	Förseningsavgifter	190 061
1640	Intäkter som förs till fonder	7 690 604
1641	Insättningsgarantiavgifter	4 615 910
1642	Avgifter till Kärnavfallsfonden	2 412 026
1644	Batteriavgifter	5 624
1645	Kväveoxidavgifter	657 044
Totala skatteintäkter		1 661 752 396
1700	Avgående poster, skatter till EU	-7 818 532
1710	EU-skatter	-7 818 532
1711	EU-skatter	-7 818 532
Offentliga sektorns skatteintäkter		1 653 933 864
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-832 257 036
1810	Skatter till andra sektorer	-832 257 036
1811	Kommunala inkomstskatter	-618 512 093
1812	Avgifter till AP-fonder	-213 744 943
Statens skatteintäkter		821 676 828

1000-tal kronor

1900	Periodiseringar	-9 864 712
1910	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	10 280 538
1911	Uppbördsförskjutningar	10 280 538
1920	<i>Betalningsförskjutningar</i>	-19 945 250
1921	Kommuner och landsting	-9 148 335
1922	Ålderspensionssystemet	-699 272
1923	Företag och hushåll	-6 877 404
1924	Kyrkosamfund	-761 549
1925	EU	-2 458 690
1930	<i>Anstånd</i>	-200 000
1931	Anstånd	-200 000
1000	Statens skatteinkomster	811 812 116
2100	Rörelseöverskott	4 157 000
2110	<i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	482 000
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	2 000
2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	480 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120	<i>Övriga myndigheters inlevererade överskott</i>	75 000
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	25 000
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	50 000
2130	<i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	3 600 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	3 600 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	467 000
2210	<i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	467 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	467 000
2300	Ränteinkomster	5 128 237
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	-475
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	18

1000-tal kronor

2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-712
2323	Räntor på övriga näringslån	5
2324	Ränteinkomster på lokaliseringslån	214
2340	Räntor på studielån	3 839 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	44 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	3 795 000
2390	Övriga ränteinkomster	1 289 712
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	1
2392	Räntor på intressemedel	0
2394	Övriga ränteinkomster	81 611
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	1 208 100
2400	Inkomster av statens aktier	18 000 000
2410	Inkomster av statens aktier	18 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	18 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	8 170 809
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	827 282
2522	Fastställande av åldersgränser för framställning i film	4 200
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	2 849 000
2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	25 100
2528	Avgifter vid bergsstaten	19 000
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	118 068
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 538
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 385 000
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 535 000
2535	Avgifter för statliga garantier	0
2537	Miljöskyddsavgifter	130 369
2539	Täktavgift	0
2541	Avgifter vid Tullverket	0
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	2 372
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	383 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	290 000
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	402 688
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	16 900
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	4 551

1000-tal kronor

2558	Avgifter för årlig revision	129 704
2559	Avgifter för etikprövning av forskning	27 617
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	18 420
2600	Försäljningsinkomster	55 000
2624	Inkomster av uppörd av felparkeringsavgifter	55 000
2625	Utförsäljning av beredskapslager	0
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	1 216 000
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	95 000
2712	Bötesmedel	1 015 000
2713	Vattenföroreningsavgift m.m.	3 000
2714	Sanktionsavgifter m.m.	50 000
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	53 000
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	11 920 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	11 920 000
2000	Inkomster av statens verksamhet	49 114 046
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000
3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	2 000
		0
4120	<i>Återbetalning av jordbrukslån</i>	500
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	500

1000-tal kronor

4130	<i>Återbetalning av övriga näringslån</i>	1 500
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	1 000
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringlån	500
4300	Återbetalning av studielån	910 100
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312	Återbetalning av allmänna studielån	100
4313	Återbetalning av studiemedel	910 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	141 000
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	1 000
4526	Återbetalning av övriga lån	140 000
4000	Återbetalning av lån	1 053 100
5100	Avskrivningar och amorteringar	536 000
5120	<i>Avskrivningar på fastigheter</i>	536 000
5121	Amortering på statskapital	536 000
5130	<i>Uppdragsmyndigheters komplementkostnader</i>	0
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200	Statliga pensionsavgifter	9 718 000
5211	Statliga pensionsavgifter	9 718 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	10 254 000
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	9 848 000
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	6 012 000
6111	Gårdsstöd	5 859 000
6112	Kompletterande åtgärder perioden 1995–1999	0
6113	Övriga interventioner	133 000

1000-tal kronor

6114	Exportbidrag	0
6115	Djurbidrag	0
6116	Offentlig lagring	12 000
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	8 000
6120	Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	3 836 000
6121	Europeiska utvecklings- och garantifonden - utvecklingssektionen 1995–1999	0
6122	Europeiska utvecklings- och garantifonden - utvecklingssektionen 2000–2006	0
6123	Europeiska utvecklings och garantifonden - garantisektionen 2000–2006	-1 000
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	2 647 000
6125	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014-2020	1 190 000
6200	Bidrag från EU till fiskenäringen	88 000
6211	Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 1995–1999	0
6212	Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 2000–2006	0
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	70 000
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	18 000
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 191 000
6311	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 1995–1999	0
6312	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006	0
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	1 021 000
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	170 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	880 000
6411	Bidrag från Europeiska socialfonden 1995–1999	0
6412	Bidrag från Europeiska socialfonden 2000–2006	0
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	880 000
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014-2020	0
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	300 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	300 000
6900	Övriga bidrag från EU	98 552
6911	Övriga bidrag från EU	98 552

1000-tal kronor

6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
6000	Bidrag m.m. från EU	12 405 552
7100	Tillkommande skatter	13 370 694
7110	<i>EU-skatter</i>	10 277 222
7111	Momsbaserad EU-avgift	5 106 000
7112	Tullmedel	4 919 272
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	251 950
7114	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	3 093 472
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 093 472
7200	Avräkningar	-88 790 190
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-7 690 604
7211	Intäkter som förs till fonder	-7 690 604
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-81 099 586
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-28 959 698
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-52 139 888
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-75 419 496
8100	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
8111	Anställningsstöd	0
8123	Jämställdhetsbonus	0
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		824 219 318

Bilaga 2

Tabellsamling
makroekonomisk
utveckling och offentliga
finanser

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

Tabeller till avsnitt 4.1.1 Internationell konjunkturutveckling.....	5
Tabeller till avsnitt 4.1.2 BNP	6
Tabeller till avsnitt 4.1.3 Arbetsmarknad.....	9
Tabeller till avsnitt 4.1.4 Resursutnyttjande.....	11
Tabeller till avsnitt 4.1.5 Löner och inflation	12
Tabeller till avsnitt 4.1.6 Räntor och växelkurser.....	13
Tabeller till avsnitt 8 Utgifter.....	14
Tabeller till avsnitt 9 Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld	16

Tabellförteckning

Tabell 1 BNP-tillväxt, internationell.....	5
Tabell 2 Försörjningsbalans	6
Tabell 3 Bidrag till tillväxt	6
Tabell 4 Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling.....	6
Tabell 5 Fasta bruttoinvesteringar	7
Tabell 6 Hushållens ekonomi.....	7
Tabell 7 Näringslivets produktion, baspris	8
Tabell 8 Offentlig produktion, baspris.....	8
Tabell 9 Bytesbalans	8
Tabell 10 Bruttonationalinkomst (BNI)	8
Tabell 11 Arbetsmarknad	9
Tabell 12 Sysselsatta i näringslivet.....	10
Tabell 13 Sysselsatta i offentliga myndigheter.....	10
Tabell 14 Resursutnyttjande och potentiella variabler	11
Tabell 15 Löneutveckling och inflation.....	12
Tabell 16 Räntor och valutor, slutkurs	13
Tabell 17 Räntor och valutor, årsgenomsnitt.....	13
Tabell 18 Utgiftstak och budgeteringsmarginal	14
Tabell 19 Utgifter per utgiftsområde 2012–2017	15
Tabell 20 Offentliga sektorns finanser	16
Tabell 21 Statens finanser.....	17
Tabell 22 Ålderspensionssystemet.....	17
Tabell 23 Kommunsektorns finanser	18
Tabell 24 Strukturellt sparande.....	18

Tabeller till avsnitt 4.1.1 Internationell konjunkturutveckling

Tabell 1 BNP-tillväxt, internationell

Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP, USA	-0,3	-2,8	2,5	1,8	2,8	1,5	2,7	3,5	3,3	3,0
BNP, euroområdet	0,4	-4,4	2,0	1,5	-0,6	-0,7	0,9	1,8	2,1	2,2

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 4.1.2 BNP

Tabell 2 Försörjningsbalans

	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hushållens konsumtionsutgifter	1 718	0,0	-0,3	4,0	2,1	1,5	2,1	3,1	3,9	3,6	3,1
Offentliga konsumtionsutgifter	956	1,0	2,2	2,1	1,1	0,7	1,0	1,1	0,2	0,7	0,6
Statliga	260	0,0	2,2	5,4	1,5	1,2	1,5	1,9	-0,7	-0,5	-0,4
Kommunala	697	1,4	2,1	0,9	0,9	0,6	0,7	0,8	0,6	1,2	0,9
Fasta bruttoinvesteringar	669	1,4	-15,5	7,2	6,4	3,2	-2,4	4,3	6,9	6,7	4,3
Lagerinvesteringar ²	-1	-0,5	-1,6	2,2	0,5	-1,1	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0
Export	1 736	1,7	-13,8	11,4	7,1	0,8	-2,3	3,0	6,8	7,7	6,2
Import ³	1 516	3,5	-14,3	12,0	6,3	0,0	-2,7	3,3	7,1	7,4	6,1
BNP	3 562	-0,6	-5,0	6,6	3,7	0,7	1,2	2,5	3,6	3,9	2,9
BNP, kalenderkorrigerad		-0,9	-4,9	6,3	3,7	1,1	1,2	2,6	3,3	3,5	3,1

¹ Löpande priser.

² Lagerinvesteringarna är uttryckta som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter) och inte som procentuell volymförändring.

³ I summering till BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 3 Bidrag till tillväxt

Procentenheter. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hushållens konsumtionsutgifter	0,0	-0,1	2,0	1,0	0,7	1,0	1,5	1,9	1,8	1,5
Offentliga konsumtionsutgifter	0,3	0,6	0,6	0,3	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1
Statliga	0,0	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0
Kommunala	0,3	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	0,3	-3,1	1,3	1,2	0,6	-0,5	0,8	1,3	1,3	0,8
Lagerinvesteringar	-0,5	-1,6	2,2	0,5	-1,1	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0
Export	0,9	-7,4	5,5	3,5	0,4	-1,1	1,4	3,2	3,8	3,1
Import	-1,5	6,7	-5,0	-2,7	0,0	1,1	-1,4	-2,9	-3,2	-2,7
BNP	-0,6	-5,0	6,6	3,7	0,7	1,2	2,5	3,6	3,9	2,9

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4 Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling

	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Export											
Varuexport	1 191	0,7	-18,4	15,0	8,9	-0,7	-3,9	2,8	6,6	7,6	6,0
Tjänsteexport	545	4,5	-2,8	3,9	2,8	4,2	1,3	3,4	7,3	8,1	6,7
Total export	1 736	1,7	-13,8	11,4	7,1	0,8	-2,3	3,0	6,8	7,7	6,2
Exportdeflator		4,0	0,8	-0,5	-1,1	-1,5	-3,5	-0,7	0,8	1,0	0,7
Import											
Varuimport	1 099	2,7	-16,6	16,5	7,5	-1,5	-3,7	3,0	7,1	7,4	5,9
Tjänsteimport	416	5,7	-7,8	1,2	3,1	4,3	-0,1	4,2	6,9	7,5	6,8
Total import	1 516	3,5	-14,3	12,0	6,3	0,0	-2,7	3,3	7,1	7,4	6,1
Importdeflator		4,4	0,2	0,2	-0,3	-1,0	-2,8	0,3	1,2	1,5	0,9

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5 Fasta bruttoinvesteringar

	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Näringslivet ²	431	5,1	-18,3	5,5	6,2	6,8	-4,5	5,3	8,6	7,5	4,9
Varuproducenter	191	3,9	-19,8	4,5	3,8	11,9	-4,7	4,2	9,3	6,8	4,5
Industri	87	0,6	-26,3	2,7	11,4	7,5	-4,7	4,1	9,6	7,8	5,3
Övriga varuproducenter	104	7,4	-13,4	6,0	-2,5	16,0	-4,7	4,3	9,1	6,0	3,9
Tjänsteproducenter ²	240	6,1	-17,1	6,2	8,1	3,0	-4,3	6,1	8,0	8,1	5,1
Bostäder	121	-13,1	-19,1	15,7	14,7	-8,2	1,7	6,5	6,3	6,4	4,2
Offentliga myndigheter	116	4,3	1,4	5,4	-1,4	3,7	0,8	-1,6	1,1	3,9	2,4
Staten	52	5,6	4,0	3,4	-6,3	0,7	3,4	-6,1	2,3	7,8	5,9
Kommuner	64	3,1	-1,1	7,3	3,4	6,4	-1,3	2,2	0,2	0,8	-0,6
Totalt	669	1,4	-15,5	7,2	6,4	3,2	-2,4	4,3	6,9	6,7	4,3

¹ Löpande priser.² Exklusive bostäder.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6 Hushållens ekonomi

Hushållens inkomster											
	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Real disponibel inkomst ²		2,3	2,0	1,6	3,6	3,0	2,7	2,7	2,3	3,0	2,5
Prisindex ³		3,1	2,1	1,5	1,3	1,2	0,6	1,1	1,3	1,6	1,8
Nominell disponibel inkomst varav	1 810	5,4	4,1	3,1	4,9	4,2	3,4	3,8	3,7	4,6	4,4
Lönesumma ⁴	1 477	5,5	0,1	3,1	5,6	3,9	3,3	3,4	4,2	4,9	4,9
Övriga faktorinkomster	176	-5,9	-5,1	5,2	8,5	-2,3	3,2	3,1	3,5	4,0	4,0
Räntor och utdelningar, netto ⁵	81	0,3	0,5	0,1	-0,1	0,5	0,0	0,5	0,4	0,6	0,3
Offentliga transfereringar varav	560	1,9	6,9	0,3	-1,1	4,5	3,9	1,0	2,4	3,4	3,2
Pensioner	302	5,5	7,4	0,8	0,5	6,2	5,1	0,1	3,8	5,5	4,9
Sjukdom	103	-3,1	-2,3	-6,3	-2,2	2,2	1,7	1,3	1,5	1,8	2,3
Arbetsmarknad	32	-20,7	53,5	9,0	-14,5	4,8	2,5	-2,5	-6,4	-9,0	-7,5
Familjer och barn	62	2,0	2,1	3,8	2,2	4,4	3,8	3,5	2,5	2,8	3,2
Studier	14	4,9	9,0	2,8	-0,5	0,5	0,7	0,2	-2,4	-1,8	-0,5
Övrigt	47	8,0	10,8	1,1	-1,9	0,3	2,3	5,7	1,9	2,7	0,6
Privata transfereringar	88	14,5	1,4	10,8	5,9	8,7	7,8	3,9	7,0	7,2	7,3
Skatter och avgifter	572	0,1	-4,8	1,9	0,8	3,3	3,8	0,8	5,0	5,6	5,3
Hushållens sparande											
	Mdkr 2012 ¹	Andel av disponibel inkomst									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Eget sparande	92	2,4	4,5	2,3	3,7	5,1	5,7	5,3	3,9	3,3	2,7
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁶)	138	7,2	7,3	6,6	7,3	7,6	7,5	7,4	7,4	7,2	7,1
Total sparkvot ⁷	230	9,0	11,0	8,3	10,2	11,8	12,2	11,9	10,5	9,8	9,2
Finansiellt sparande	175	6,1	9,2	5,6	7,5	9,6	10,2	9,9	8,5	7,9	7,3

Anm.: Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkning av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringarna överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Löpande priser.² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.⁴ Lönesumman motsvarar antalet arbetade timmar multiplicerat med timlön.⁵ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.⁶ Premiepensionssparande.⁷ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande)).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7 Näringslivets produktion, baspris

	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Varuproducenter	868	-4,9	-14,9	17,1	6,0	-0,6	-0,5	2,7	4,8	5,4	3,9
varav											
Industri	531	-5,5	-21,0	27,7	6,5	-3,6	-1,3	3,4	6,4	7,3	5,3
Byggverksamhet	181	-5,8	-7,0	4,0	9,3	2,9	1,4	2,1	2,9	2,9	1,7
Tjänsteproducenter	1 603	2,1	-2,8	4,1	5,0	1,9	2,4	3,4	4,3	4,5	3,7
Tjänsteproducenter exkl. FoF	1 190	1,7	-3,8	6,7	6,2	2,0	1,9	2,9	5,1	5,5	4,1
Näringslivet totalt	2 471	-0,6	-7,2	8,5	5,4	1,0	1,4	3,2	4,5	4,8	3,7

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 8 Offentlig produktion, baspris

	Mdkr 2012 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunal produktion	452	0,2	0,6	-0,5	-0,4	-0,3	0,2	0,0	0,7	0,9	-0,2
Statlig produktion	169	0,2	2,1	3,9	0,7	1,8	1,5	0,8	0,5	0,5	-0,1
Total offentlig produktion	621	0,2	1,0	0,7	-0,1	0,3	0,5	0,3	0,6	0,8	-0,2

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9 Bytesbalans

Miljarder kronor, löpande priser, om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Handelsbalans	112	94	84	75	83	71	53	43	45	44
<i>procent av BNP</i>	3,5	3,0	2,5	2,1	2,3	2,0	1,4	1,1	1,1	1,0
Tjänstebalans	107	98	120	126	142	140	144	159	173	187
Faktorinkomster	113	55	70	90	79	78	93	93	73	73
Löpande transfereringar	-42	-39	-45	-46	-59	-47	-50	-53	-42	-48
Bytesbalans	290	208	228	246	246	241	239	240	248	255
<i>procent av BNP</i>	9,1	6,7	6,8	7,0	6,9	6,7	6,4	6,1	6,0	5,9
Kapitaltransfereringar	-5	-4	-5	-4	-4	-6	-6	-6	-6	-7
Finansiellt sparande	285	204	224	242	241	236	233	234	242	248
<i>procent av BNP</i>	8,9	6,6	6,7	6,9	6,8	6,5	6,2	6,0	5,8	5,7
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	-0,4	0,5	-0,6	-0,8	-0,5	-0,6	-1,0	-0,4	-0,4	-0,2

Anm.: Utfall för handels- och tjänstebalans enligt Betalningsbalansstatistiken.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP	3 204	3 106	3 338	3 500	3 562	3 626	3 750	3 935	4 148	4 349
Primära inkomster netto	112	59	75	91	79	82	86	91	91	91
BNI	3 316	3 165	3 413	3 591	3 641	3 707	3 837	4 026	4 239	4 440

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 4.1.3 Arbetsmarknad

Tabell 11 Arbetsmarknad
Nyckeltal inom arbetsmarknadsområdet

	Nivå, tusental om annat ej anges	Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.										
		2012	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP ¹	3 562		-0,6	-5,0	6,6	3,7	0,7	1,2	2,5	3,6	3,9	2,9
Produktivitet ²	418		-1,7	-2,7	4,0	1,8	1,1	0,9	2,4	1,9	1,5	2,1
Produktivitet i näringslivet	462		-2,9	-3,5	4,7	2,4	1,6	1,3	2,9	2,1	1,5	2,2
Arbetade timmar ³	7 512		1,2	-2,9	2,6	2,4	-0,2	0,2	0,2	1,8	2,5	0,9
Medelarbetstid ⁴	1 613		0,1	-0,8	2,0	0,1	-0,9	-0,5	-0,6	0,8	1,2	-0,4
<i>Kalenderkorrigerad utveckling⁵</i>												
BNP ¹	3 567		-0,9	-4,9	6,3	3,7	1,1	1,2	2,6	3,3	3,5	3,1
Produktivitet ²	417		-1,3	-2,8	4,4	1,8	0,6	0,9	2,2	2,2	2,0	1,7
Produktivitet i näringslivet	461		-2,6	-3,6	5,0	2,4	1,1	1,3	2,7	2,5	2,0	1,8
Arbetade timmar ³	7 542		0,7	-2,6	2,0	2,4	0,6	0,3	0,5	1,1	1,6	1,5
Medelarbetstid ⁴	1 619		-0,5	-0,5	1,4	0,1	0,0	-0,5	-0,3	0,1	0,3	0,2
Sysselsatta, 15–74 år	4 657		1,2	-2,1	0,6	2,3	0,7	0,8	0,8	1,0	1,3	1,3
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶			66,8	64,7	64,4	65,4	65,5	65,6	65,6	65,8	66,2	66,6
Sysselsättningsgrad 20–64 år ^{6 7}			80,3	78,3	78,1	79,4	79,4	79,6	79,7	80,1	80,7	81,3
Arbetskraften, 15–74 år	5 060		1,2	0,2	0,8	1,4	0,9	1,0	0,7	0,6	0,5	0,6
Arbetskraftsdeltagande 15–74 ⁸			71,2	70,6	70,5	70,9	71,1	71,4	71,4	71,3	71,2	71,1
Arbetslöshet, 15–74 år ⁹	403		6,2	8,3	8,6	7,8	8,0	8,2	8,1	7,8	7,0	6,4
Programdeltagare ¹⁰	230		2,1	3,0	4,4	4,4	4,5	4,8	4,8	4,6	4,5	4,4

Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen

	Tusental personer, årsgenomsnitt									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sysselsatta	16	9	10	9	10	14	16	13	12	13
I utbildning	69	118	175	168	177	188	191	184	173	164
Totalt¹¹	85	127	185	178	187	202	207	196	185	177

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.

² Arbetsproduktivitet mätt som BNP till baspris per arbetad timme.

³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.

⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år enligt AKU.

⁵ Konjunkturinstitutets kalenderkorrigering.

⁶ Antal sysselsatta i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁷ Sysselsättningsgrad enligt EU:s 2020-mål.

⁸ Antal i arbetskraften i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁹ I procent av arbetskraften.

¹⁰ Personer i nystartsjobb eller konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, i procent av arbetskraften.

¹¹ Till följd av avrundning stämmer inte alltid totalen med delarna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 12 Sysselsatta i näringslivet

Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	Nivå, tusental 2012	Procentuell förändring									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Varuproducenter	1 082	2,3	-6,2	0,2	2,0	-0,4	-1,7	-1,5	-1,0	1,0	1,9
Industri	612	0,3	-9,7	-1,5	1,5	-1,9	-1,1	-2,3	-1,8	1,3	2,7
Byggverksamhet	320	7,2	-1,0	2,6	4,8	1,4	-4,5	-0,2	1,1	1,5	1,8
Tjänsteproducenter	2 134	2,4	-0,9	2,6	3,5	1,1	1,5	2,2	2,8	2,5	2,0
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	1 970	2,4	-0,8	2,8	3,7	1,2	1,4	2,3	2,9	2,6	1,9
Näringslivet totalt	3 215	2,3	-2,8	1,8	3,0	0,6	0,4	1,0	1,6	2,1	1,9

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 13 Sysselsatta i offentliga myndigheter

Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	Nivå, tusental 2012	Procentuell förändring									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunala myndigheter	1 065	-1,9	-2,5	-1,1	0,5	0,5	1,2	0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Staten	241	-3,0	1,3	0,4	1,3	2,0	2,0	0,8	-0,7	-0,9	-0,5
Offentliga myndigheter totalt	1 306	-2,1	-1,8	-0,8	0,7	0,8	1,3	0,4	-0,4	-0,4	-0,2

Anm.: Enligt nationalräkenskaperna (NR). Offentliga myndigheter och kommunala myndigheter är NR-begrepp som skiljer sig från begreppen offentlig sektor respektive kommunal sektor. Skillnaden ligger i att kommunernas så kallade affärsdrivande verksamheter inte omfattas av de förstnämnda begreppen, utan förs till näringslivet i NR:s branschindelade (funktionsindelade) statistik.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 4.1.4 Resursutnyttjande

Tabell 14 Resursutnyttjande och potentiella variabler

Resursutnyttjande											
Skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå.											
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP-gap		0,1	-6,5	-3,1	-1,4	-2,7	-3,5	-3,0	-2,1	-1,0	-0,2
Produktivitetsgap		-0,3	-3,2	-0,6	0,1	-0,5	-0,7	-0,1	0,4	0,4	0,2
Produktivitetsgap i näringslivet		-0,8	-4,7	-0,8	0,1	-0,9	-1,0	-0,1	0,5	0,5	0,3
Timgap		0,5	-3,4	-2,5	-1,6	-2,2	-2,8	-2,9	-2,4	-1,4	-0,4
Sysselsättningsgap		0,6	-2,7	-2,8	-1,7	-2,3	-2,6	-2,4	-2,1	-1,3	-0,5

Potentiella variabler											
Nivå, tusental om annat ej anges											
Procentuell förändring i fasta priser om annat ej anges. Kalenderkorrigerade värden.											
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Potentiell BNP ¹	3 667	1,8	1,8	2,6	2,0	2,4	2,0	2,2	2,3	2,4	2,4
Potentiell produktivitet ²	419	0,4	0,1	1,7	1,1	1,3	1,0	1,6	1,8	2,0	1,9
Pot. produktivitet i näringslivet ²	465	0,3	0,3	0,9	1,5	2,1	1,4	1,8	1,8	2,0	2,1
Pot. antal arbetade timmar ³	771 129	1,5	1,3	1,0	1,5	1,3	0,9	0,6	0,6	0,5	0,5
Pot. sysselsättning, 15–74 år	4 767	1,3	1,2	0,7	1,1	1,3	1,0	0,6	0,6	0,5	0,5
Jämviktsarbetslöshet, 15–74 år ⁴	304	6,6	6,4	6,5	6,3	6,0	5,7	5,7	5,6	5,7	5,7

Potentiella variabler, löpande pris											
Miljarder kronor											
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Potentiell BNP ^{1,5}		3 196	3 322	3 435	3 544	3 667	3 762	3 878	4 020	4 177	4 355

Anm.: Gap är skillnaden mellan den faktiska och den potentiella nivån i procent av den potentiella nivån.

¹ Potentiell BNP till marknadspris. Nivå avser miljarder kronor.

² Nivå avser kronor per timme.

³ Nivå avser 10 000-tal.

⁴ Skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning i procent av potentiell arbetskraft.

⁵ Deflaterad med BNP-deflator.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 4.1.5 Löner och inflation

Tabell 15 Löneutveckling och inflation
Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nominell löneutveckling										
Industri	4,4	3,0	2,8	2,5	3,9	2,3	2,6	2,9	3,2	3,4
Byggindustri	4,5	3,5	1,9	3,1	2,5	2,8	2,6	2,9	3,2	3,4
Näringslivets tjänstesektorer	3,8	3,2	2,4	2,4	3,0	2,8	2,9	2,9	3,2	3,4
Statliga myndigheter	3,9	3,9	3,1	1,9	2,0	2,9	2,9	2,9	3,2	3,4
Kommunala myndigheter	5,0	3,9	2,7	2,3	2,7	2,9	2,9	2,9	3,2	3,4
Totalt, konjunkturlönestatistiken	4,3	3,4	2,6	2,4	3,0	2,7	2,8	2,9	3,2	3,4
Totalt, nationalräkenskaperna ¹	4,2	2,9	1,1	2,7	2,9	2,8	2,9	3,0	3,2	3,4
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, årsgenomsnitt	3,4	-0,5	1,2	3,0	0,9	0,1	0,9	1,7	2,7	3,2
KPIF, årsgenomsnitt ²	2,7	1,7	2,0	1,4	1,0	1,0	1,3	1,5	1,7	1,9
NPI, årsgenomsnitt	2,7	-0,8	1,8	2,0	1,2	-0,1	1,0	1,7	2,8	3,3
Prisbasbelopp, tusen kronor	41,0	42,8	42,4	42,8	44,0	44,5	44,4	44,9	45,6	46,8

¹ Kalenderkorrigerad.

² Mått på underliggande inflation. I KPIF (KPI med fast bostadsränta) hålls den del av förändringen i räntekostnader för egnahem som beror på förändrade räntesatser konstant.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 4.1.6 Räntor och växelkurser

Tabell 16 Räntor och valutor, slutkurs

Värde vid respektive års slut. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Reporänta	2,00	0,25	1,25	1,75	1,00	1,00	1,00	1,75	2,75	3,25
6-månadersränta ¹	1,15	0,22	1,55	1,35	0,89	1,00	1,10	1,80	2,80	3,30
5-årsränta ¹	2,04	2,77	2,89	1,22	0,97	1,80	2,00	3,00	3,90	4,25
10-årsränta ¹	2,43	3,40	3,28	1,62	1,53	2,30	2,50	3,30	4,20	4,50
Differens 10-årsränta SEK-DEM ¹	-0,51	0,00	0,32	-0,21	0,23	0,50	0,50	0,50	0,50	0,25
6-månadersränta (EUR) ¹	1,80	0,47	0,51	-0,07	0,00	0,25	0,50	1,50	2,50	3,25
TCW-index	142	135	122	123	119	116	116	116	116	116
EUR/SEK	10,92	10,24	8,98	8,91	8,58	8,50	8,40	8,30	8,40	8,40
USD/SEK	7,81	7,16	6,71	6,89	6,50	6,54	6,59	6,51	6,63	6,67
EUR/USD	1,40	1,43	1,34	1,29	1,32	1,30	1,28	1,28	1,27	1,26

¹ Avser statsskuldväxel för löptider kortare än ett år och statsobligation för löptider längre än ett år.
 Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

Tabell 17 Räntor och valutor, årsgenomsnitt

Årsgenomsnitt. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
6-månadersränta ¹	3,82	0,37	0,60	1,69	1,21	0,92	1,05	1,45	2,30	3,05
5-årsränta ¹	3,80	2,52	2,29	2,30	1,16	1,54	1,90	2,50	3,45	4,08
10-årsränta ¹	3,91	3,25	2,88	2,59	1,59	2,04	2,40	2,90	3,75	4,35
Differens 10-årsränta SEK-DEM ¹	-0,11	-0,01	0,10	-0,06	0,02	0,46	0,50	0,50	0,50	0,38
6-månadersränta (EUR) ¹	3,72	0,72	0,46	0,65	0,03	0,07	0,38	1,00	2,00	2,88
TCW-index	127	140	129	122	121	116	116	116	116	116
EUR/SEK	9,63	10,61	9,54	9,03	8,70	8,57	8,45	8,35	8,35	8,40
USD/SEK	6,59	7,64	7,20	6,49	6,77	6,52	6,56	6,55	6,57	6,65
EUR/USD	1,46	1,39	1,32	1,39	1,29	1,31	1,29	1,28	1,27	1,26

¹ Avser statsskuldväxel för löptider kortare än ett år och statsobligation för löptider längre än ett år.
 Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 8 Utgifter

Tabell 18 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Utgiftstak	957	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 127	1 167	1 196
Takbegränsade utgifter	943	965	986	989	1 022	1 066	1 091	1 105	1 124	1 156
Budgeteringsmarginal	14	24	38	74	62	29	16	22	43	40
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,4	2,5	3,9	7,5	6,0	2,7	1,5	2,0	3,9	3,4

Anm.: Utgiftstaket för 2017 är regeringens bedömning av utgiftstak i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 19 Utgifter per utgiftsområde 2012–2017

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2012 Utfall	2013 Anslag ¹	2013 Prognos	2014 Beräknat	2015 Beräknat	2016 Beräknat	2017 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 529	11 970	11 808	12 896	12 434	12 586	12 802
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 511	16 274	16 081	14 121	14 184	14 513	14 950
3 Skatt, tull och exekution	10 272	10 353	10 355	10 516	10 649	10 850	11 083
4 Rättsväsendet	38 213	39 392	38 434	40 292	41 240	41 965	42 831
5 Internationell samverkan	1 550	2 034	1 836	2 018	2 021	2 025	2 031
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 462	46 197	44 628	47 196	47 847	48 508	49 635
7 Internationellt bistånd	30 197	31 003	31 390	31 831	33 644	35 772	37 645
8 Migration	8 248	10 003	9 622	9 919	9 549	9 416	9 476
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 690	62 564	59 735	62 161	61 731	62 672	64 044
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	94 853	97 622	95 736	96 520	96 273	97 041	97 270
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 342	40 000	39 967	39 013	37 880	36 199	35 204
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	75 579	78 387	78 811	81 610	83 322	85 890	88 874
13 Integration och jämställdhet	6 753	10 476	9 097	12 432	13 531	14 391	14 377
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 633	68 388	69 393	70 375	67 306	64 932	63 484
15 Studiestöd	21 068	22 444	20 634	21 005	20 077	19 766	20 108
16 Utbildning och universitetsforskning	53 837	57 589	56 336	60 110	60 179	60 861	61 352
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 318	12 698	12 600	12 880	12 848	12 973	13 141
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	981	1 197	1 052	1 230	1 240	1 216	1 226
19 Regional tillväxt	3 408	3 421	3 250	2 973	2 699	3 226	3 326
20 Allmän miljö- och naturvård	4 831	4 893	4 771	5 156	5 138	5 109	5 080
21 Energi	2 713	2 811	2 737	2 830	2 416	2 513	2 297
22 Kommunikationer	42 861	44 604	43 929	45 428	48 598	50 723	52 567
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 387	16 592	16 121	15 278	14 634	14 849	14 909
24 Näringsliv	5 882	5 256	5 187	5 588	5 132	5 292	5 337
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 138	88 915	88 915	93 596	93 438	93 276	93 544
26 Statsskuldräntor m.m.	27 381	22 168	16 201	22 084	26 857	23 627	21 913
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 452	38 116	37 270	37 700	39 301	28 397	34 364
Minskning av anslagsbehållningar				-1 660	-2766	-1 219	-1 455
Summa utgiftsområden²	811 088	845 368	825 896	855 098	861 401	857 369	871 415
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor³	783 706	823 200	809 695	833 005	834 544	833 742	849 502
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	238 478		256 777	257 728	270 467	289 768	306 870
Takbegränsade utgifter	1 022 185		1 066 472	1 090 733	1 105 011	1 123 510	1 156 372
Budgeteringsmarginal	61 815		28 528	16 267	21 989	43 490	39 628
Utgiftstak för staten⁴	1 084 000		1 095 000	1 107 000	1 127 000	1 167 000	1 196 000

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2014.

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/2013:99, bet 2012/13:FiU21, rskr. 2012/1:321) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2013 (prop. 2013/14:2).² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.³ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.⁴ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2017 (se avsnitt 4.4).

Källa: Egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 9 Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statskuld

Tabell 20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	1 662	1 612	1 685	1 729	1 767	1 816	1 842	1 929	2 026	2 125
<i>Procent av BNP</i>	51,9	51,9	50,5	49,4	49,6	50,1	49,1	49,0	48,8	48,9
Skatter och avgifter	1 480	1 439	1 509	1 540	1 567	1 611	1 654	1 734	1 823	1 913
<i>Procent av BNP</i>	46,2	46,3	45,2	44,0	44,0	44,4	44,1	44,1	44,0	44,0
Kapitalinkomster	79	66	64	74	71	74	68	71	75	78
Övriga inkomster	102	107	112	114	129	131	120	124	128	133
Utgifter	1 592	1 642	1 685	1 728	1 789	1 858	1 900	1 946	2 008	2 078
<i>Procent av BNP</i>	49,7	52,9	50,5	49,4	50,2	51,3	50,7	49,5	48,4	47,8
Transferringar och subventioner ¹	608	641	649	648	677	707	712	729	748	771
Hushåll	503	538	540	534	558	580	586	600	620	640
Näringslivet	56	55	57	61	65	64	67	66	66	66
Utlandet	49	49	52	53	54	63	60	63	62	64
Konsumtion	835	860	890	924	956	990	1 025	1 053	1 089	1 129
Investeringar m.m.	96	103	109	114	123	123	124	126	132	139
Ränteutgifter	53	38	37	41	33	38	39	38	39	39
Finansiellt sparande	69	-30	0	1	-22	-43	-58	-17	18	47
<i>Procent av BNP</i>	2,2	-1,0	0,0	0,0	-0,6	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1
Staten	42	-26	-13	-5	-21	-38	-47	-4	34	63
Pensionssystemet	31	5	6	19	9	-6	2	-1	-7	-10
Kommunsektorn	-4	-9	6	-13	-9	2	-12	-12	-9	-6
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 243	1 322	1 316	1 345	1 358	1 521	1 597	1 620	1 590	1 528
<i>Procent av BNP</i>	38,8	42,6	39,4	38,4	38,1	41,9	42,6	41,2	38,3	35,1
Nettoställning	400	607	692	633	743	693	623	605	622	669
<i>Procent av BNP</i>	12,5	19,5	20,7	18,1	20,8	19,1	16,6	15,4	15,0	15,4

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 21 Statens finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	885	836	887	899	894	912	923	971	1 020	1 068
Skatter och avgifter	787	736	788	792	787	800	821	865	911	955
Kapitalinkomster	35	34	33	39	36	39	32	34	35	35
Övriga inkomster	63	66	67	68	71	72	70	73	75	78
Utgifter	843	862	900	904	916	950	971	975	987	1 005
Transfereringar till privat sektor ¹	358	368	370	368	377	389	391	393	390	394
Bidrag till kommunsektorn	154	161	183	185	182	189	198	196	199	201
Ålderspensionsavgifter	24	24	24	21	21	20	22	22	22	22
Konsumtion	217	225	237	247	257	266	277	281	286	293
Investeringar m.m.	46	51	53	48	53	53	52	53	58	64
Ränteutgifter	45	33	33	35	26	32	32	31	31	32
Finansiellt sparande	42	-26	-13	-5	-21	-38	-47	-4	34	63
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,3</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,1</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>1,4</i>
Budgetsaldo	135	-176	-1	68	-25	-152	-45	-1	53	82
<i>Procent av BNP</i>	<i>4,2</i>	<i>-5,7</i>	<i>0,0</i>	<i>1,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>-4,2</i>	<i>-1,2</i>	<i>0,0</i>	<i>1,3</i>	<i>1,9</i>
Statsskuld	1 062	1 149	1 113	1 075	1 119	1 266	1 321	1 323	1 270	1 187
<i>Procent av BNP</i>	<i>33,1</i>	<i>37,0</i>	<i>33,4</i>	<i>30,7</i>	<i>31,4</i>	<i>34,9</i>	<i>35,2</i>	<i>33,6</i>	<i>30,6</i>	<i>27,3</i>

¹ Inklusiva ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 22 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	233	225	230	242	249	252	260	271	284	298
Socialförsäkringsavgifter	178	179	184	196	202	207	214	223	234	245
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	24	24	24	21	21	20	22	22	22	22
Räntor, utdelningar m.m.	31	22	22	25	25	24	25	26	28	31
Utgifter	202	220	224	223	240	258	259	271	291	308
Pensioner	199	217	220	220	236	254	255	267	287	304
Övriga utgifter	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
Finansiellt sparande	31	5	6	19	9	-6	2	-1	-7	-10
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 23 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomster	729	744	783	803	838	874	889	917	955	994
Skatter	503	511	523	538	562	587	603	629	662	696
Kommunal fastighetsavgift	12	14	14	14	16	16	16	17	17	17
Statsbidrag	110	115	138	136	132	139	145	143	144	144
<i>Skatter och statsbidrag, procent av BNP</i>	19,5	20,6	20,2	19,7	19,9	20,5	20,4	20,1	19,8	19,7
Kapitalinkomster	14	11	10	11	11	12	13	13	14	14
Övriga inkomster	90	93	98	103	117	120	112	115	119	123
varav kompensation för mervärdesskatt	44	46	46	48	50	51	52	53	55	57
Utgifter	733	753	776	816	847	872	902	929	964	1 000
Transfereringar till hushåll	32	36	38	39	38	39	42	43	45	46
Övriga transfereringar	25	26	28	29	34	33	34	35	36	37
Konsumtion	616	633	650	674	697	722	745	769	800	832
Investeringar	50	52	56	66	70	70	71	73	74	75
Ränteutgifter	10	5	5	8	8	8	9	9	9	9
Finansiellt sparande	-4	-9	6	-13	-9	2	-12	-12	-9	-6
<i>Procent av BNP</i>	-0,1	-0,3	0,2	-0,4	-0,3	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1
Resultat före extraordinära poster	8	13	18	7	19	10	7	7	9	12

Anm.: Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften. Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 24 Strukturellt sparande

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2008–2012, prognos för 2013–2017.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Finansiellt sparande, miljarder kronor	69	-30	0	1	-22	-43	-58	-17	18	47
Finansiellt sparande	2,2	-1,0	0,0	0,0	-0,6	-1,2	-1,5	-0,4	0,4	1,1
Justering för konjunkturläge	-0,1	3,8	1,7	0,8	1,5	2,0	1,7	1,2	0,5	0,1
Justering för engångseffekter ¹	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering, extraordinära kapitalvinster	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	1,8	2,8	1,6	0,8	0,6	0,5	0,2	0,8	1,0	1,2
BNP-gap, procent ²	0,1	-6,5	-3,1	-1,4	-2,7	-3,5	-3,0	-2,1	-1,0	-0,2

¹ Engångseffekten 2008 och 2009 beror på nya regler avseende byggmoms som tillfälligt ökar momsinsbetalningarna med 8 miljarder kronor 2008 och 2 miljarder kronor 2009. För 2012 rör engångseffekten återbetalningen av försäkringspremier från AFA-försäkring.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Innehållsförteckning

Sammanfattning och slutsatser	7
1 Den ekonomiska jämställdhetspolitikens mål och inriktning	8
1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.....	8
1.2 Jämställdhet skapas i det dagliga arbetet	8
1.3 Fortsatt höga ambitioner i jämställdhetspolitiken.....	9
2 Jämställdhet på arbetsmarknaden.....	10
2.1 En könssegregerad arbetsmarknad.....	10
2.2 Kvinnors och mäns förvärvsarbete.....	15
2.3 Frånvaro från arbetsmarknaden	19
2.4 Löner.....	22
2.5 Sverige jämställt i ett internationellt perspektiv.....	24
3 Disponibel inkomst för kvinnor och män	26
3.1 Disponibel inkomst i förvärvsaktiv ålder	26
3.2 Individuell disponibel inkomst för äldre	29
4 Jämställdhet och regeringens ekonomiska reformer.....	30
4.1 Ekonomiska drivkrafter till arbete.....	30
4.2 Effekter på arbetsutbud och sysselsättning.....	32
4.3 Effekter på kvinnors och mäns disponibla inkomster	34
Underbilaga: Begrepp och data.....	35

Tabellförteckning

2.1 Största yrkesgrupperna för kvinnor och män 2011.....	13
2.2 Könsfördelning inom olika yrkeskategorier 2011.....	13
2.3 Chefer och sysselsatta efter sektor 2011	14
2.4 Arbetskraftsdeltagande för olika grupper 2012.....	16
2.5 Arbetstid för sysselsatta efter sektor 2012	18
2.6 Genomsnittlig tid för hemarbete 2010/11.....	18
2.7 Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2013	19
2.8 Genomsnittliga månadslöner 2012.....	22
2.9 Sysselsättningsgrad och löneskillnader inom EU 2012	25
3.1 Individuell disponibel inkomst för personer med olika inkomstslag 2011.....	27
3.2 Individuell disponibel inkomst i olika hushållstyper 2011.	29
3.3 Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter åldersgrupp och civilstånd 2011	29
4.1 Marginaleffekt för olika hushållstyper 2014.....	31
4.2 Ersättningsgrader 2014	31
4.3 RUT-avdrag 2007–2011.....	33
U.1 Svensk konsumtionsenhetsskala	35
U.2 Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2007– 2014.....	39

Diagramförteckning

2.1 Elever som slutfört gymnasieskolan 1997–2012.....	11
2.2 Inriktning på generell examina 1993–2012.....	11
2.3 Yrkesexamina i högskolan på grundnivå och avancerad nivå 1977–2012.....	11
2.4 Andel kvinnor och män med eftergymnasial utbildning 1990–2012.....	12
2.5 Utbildningsnivå efter kön 25–34 år 2012.....	12
2.6 Kvinnor och män i ledningen på nystartade företag 1994–2011.....	13
2.7 Andel kvinnor och män i börsföretagens styrelser 2000–2013.....	14
2.8 Kvinnor efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2012.....	15
2.9 Män efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2012.....	15
2.10 Andel arbetslösa och andel undersysselsatta 2005–2012.....	16
2.11 Orsak till deltidarbete 2012.....	17
2.12 Faktisk arbetstid för kvinnor och män med eller utan barn 1987–2012.....	17
2.13 Fördelning av föräldrapenningdagar 1988–2012.....	19
2.14 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning.....	20
2.15 Sjukdagar per månad för kvinnor och män som fick sitt första barn 1995.....	21
2.16 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2012.....	22
2.17 Lönegap efter sektor 2005–2012.....	23
2.18 Oförklarad lönegap för olika percentiler i lönefördelningen 2000 respektive 2011.....	24
3.1 Individuell disponibel inkomst i olika åldrar 2011.....	27
3.2 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1991–2011.....	28
3.3 Arbetsinkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1991–2011.....	28
3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre 1991–2011.....	30
4.1 Effekter av regeringens politik på individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 2011–2014.....	35

Sammanfattning och slutsatser

Regeringens övergripande mål för den ekonomiska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. De ska vidare ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete.

För att uppnå dessa mål krävs en målmedveten och uthållig politik. Ett jämställdhetsperspektiv måste vara en integrerad del i det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de som är involverade i det politiska beslutsfattandet.

Alltsedan regeringen tillträdde 2006 har arbetslinjen varit kärnan i den ekonomiska politiken. Denna politik syftar till att stimulera arbetsutbudet, minska trösklarna in på arbetsmarknaden och motverka det ekonomiska utanförskap som långvarig försörjning via sociala transfereringssystem ofta medför. Politiken bedöms ge upphov till positiva effekter på arbetsutbud, sysselsättning och disponibla inkomster. Mindre känt är att de förväntade effekterna är större för kvinnor än för män, vilket på sikt förbättrar förutsättningarna för ekonomisk jämställdhet. Detta har varit en medveten strategi.

Regeringens arbete med att förbättra drivkrafterna för arbete och minska utanförskapet har bidragit till en positiv utveckling av den ekonomiska jämställdheten på flera områden de senaste åren. Jobbskatteavdragets fokusering på låg- och medelinkomsttagare har inneburit att drivkrafterna till arbete har stärkts mer för kvinnor än för män.

De åtgärder som vidtagits för att motverka långvarig sjukfrånvaro har även de bidragit till ökad jämställdhet, eftersom kvinnor historiskt sett har varit överrepresenterade i sjukförsäkringen. Framför allt slogs fler kvinnor än män ut från arbetsmarknaden via förtidspension. Den totala sjukfrånvaron har minskat kraftigt sedan 2006 och kan på sikt komma att få betydande effekter på den ekonomiska jämställdheten. Dessvärre har sjukpenningtalen ökat de senaste två åren, i synnerhet för kvinnor. Denna utveckling är oroande och regeringen följer den noga.

De senaste årens övervägande positiva utveckling är dock bara en fortsättning på en lång period av framsteg för den ekonomiska jämställdheten. Kvinnors arbetsutbud har ökat kraftigt sedan

början av 1970-talet. Även deras sysselsättningsgrad har ökat markant och andelen kvinnor som deltidsarbetar minskar kontinuerligt. Studievalen är i dag inte lika könsstereotypa och den yrkes- och sektorsmässiga uppdelningen av arbetsmarknaden mellan kvinnor och män har minskat. Sverige ligger i ett internationellt perspektiv långt fram när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden.

Samtidigt kan det konstateras att det fortfarande finns brister i den ekonomiska jämställdheten. Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas alltjämt av en könsmässig segregering där kvinnor och män till stor del arbetar i olika yrken och sektorer. Kvinnor har fortfarande ett lägre arbetskraftsdeltagande än män och jobbar deltid i större utsträckning än män, särskilt när det finns barn i hushållet. Män ägnar mer tid åt förvärvsarbete och kvinnor mer tid åt obetalt hemarbete, även om skillnaderna har minskat på senare tid. Kvinnors lön är i genomsnitt lägre än mäns, även om man justerar lönen med hänsyn till arbetstid och olika lönepåverkande faktorer som ålder, utbildning, sektor och yrke. Det justerade lönegapet har minskat sedan millennieskiftet, men det sker mycket långsamt. De könsbetingade skillnaderna på arbetsmarknaden utjämnas i viss mån av skatter och transfereringar, men kvinnors disponibla inkomster är trots detta lägre än mäns.

Kvinnors högre grad av deltidsarbete och frånvaro från arbetet har en avgörande betydelse för den ekonomiska ojämställdheten. Effekten är direkt via de lägre inkomster som en kortare arbetad tid ger och kan även uppstå indirekt via lönebildningen och en långsammare uppbyggnad av humankapital.

Bilagan inleds med en beskrivning av hur mäns och kvinnors ekonomiska situation skiljer sig åt och hur dessa skillnader utvecklats över tiden. Orsakerna till den ekonomiska ojämställdheten mellan könen analyseras också. Vidare beskrivs och analyseras regeringens politik ur ett ekonomiskt jämställdhetsperspektiv.

1 Den ekonomiska jämställdhetspolitikens mål och inriktning

1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Regeringens ekonomiska jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Regeringens jämställdhetspolitik tar avstamp i fyra delmål (prop. 2008/9: utg. omr. 13, bet. 2008/09: AU1, skr. 2008/09:115):

1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.
2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Delmålet inbegriper samma möjligheter och förutsättningar för kvinnor och män i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv, dvs. det avlönade arbetet ska innebära ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren. Delmålet omfattar också utbildning, såväl skillnader i förutsättningar, möjligheter och villkor som de könsbundna studievalen.
3. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. Möjligheten att förena avlönat arbete med att ha en familj och att vårda relationer ska vara central i jämställdhetspolitiken.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Denna bilaga rör i första hand målet om ekonomisk jämställdhet, men även målet om en jämn fördelning av det obetalda arbetet och målet om en jämn fördelning av makt och inflytande. För att ekonomisk jämställdhet ska

kunna uppnås är det viktigt att skapa förutsättningar för att kvinnor och män på lika villkor ska kunna ta ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Det är politikens uppgift att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna leva jämställt och för att kvinnor och män, liksom pojkar och flickor, ska slippa sådana begränsningar av sina egna val som traditionellt styrts av könstillhörighet. På samma sätt är en jämn fördelning av makt och inflytande en förutsättning för ekonomisk jämställdhet.

1.2 Jämställdhet skapas i det dagliga arbetet

Regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå målen för jämställdhetspolitiken är jämställdhetsintegrering, kompletterat med särskilda åtgärder för att stimulera, utveckla och skynda på förändringsarbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i verksamheten och i alla steg av beslutsprocesserna. Konkret innebär det bl.a. att ett jämställdhetsperspektiv ska vara en integrerad del av det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de aktörer som normalt är involverade i det politiska beslutsfattandet. Vidare ska beslutsunderlag innehålla analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkars, situation och villkor. Konsekvenser av förslag ska alltid analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

Målen för jämställdhetspolitiken kräver en bred ansats, där insatser på flera områden och nivåer samverkar. Men jämställdhet är inte bara ett ansvar för den politiska sfären, utan för alla i samhället, inte minst arbetsmarknadens parter och arbetslivet i stort. För att uppnå bestående resultat är det nödvändigt med ett systematiskt och kontinuerligt jämställdhetsarbete. För att detta ska realiseras krävs politiskt engagemang och ett aktivt ledarskap, både med att skapa förutsättningarna och genom jämställdhetsanalyser, statistik och uppföljning. Denna bilaga är en del av detta arbete.

1.3 Fortsatt höga ambitioner i jämställdhetspolitiken

Regeringen har höga jämställdhetspolitiska ambitioner. Den särskilda jämställdhets-satsningen som genomfördes 2007–2010 innebar att 1,6 miljarder kronor tillfördes utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, vilket innebar ett tiofaldigande av resurserna jämfört med åren före regeringsskiftet.¹ Under den innevarande mandatperioden har regeringen fortsatt den jämställdhets-satsning som inleddes under förra mandatperioden. Vid sidan av nya reformer och satsningar är en central utgångspunkt att följa upp och säkra hållbarheten i redan genomförda åtgärder. Eftersom jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande redovisas i det följande även resultat och insatser inom berörda utgiftsområden.

Regeringens reformer för ökad jämställdhet

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män främjas av regeringens insatser som syftar till att minska utanförskapet och öka sysselsättningen. Regeringens mål om ökad jämställdhet och hög tillväxt går hand i hand. Jämställdhet är i grunden en rättvisefråga, men bidrar också till ekonomisk tillväxt genom att både kvinnors och mäns kompetens och kreativitet tillvaratas och främjas. Det är därför viktigt att den ekonomiska politiken har ett jämställdhetsperspektiv.

Jobbskatteavdraget gör det mer lönsamt att arbeta för såväl anställda som egenföretagare. Kvinnor har lägre inkomster och arbetar ofta deltid. Jobbskatteavdraget kan därför få större relativ betydelse för kvinnor än för män och bidra till ökade ekonomiska drivkrafter att gå från deltid- till heltidsarbete.

Regeringen har även vidtagit åtgärder för att stärka ställningen för personer med svag förankring på arbetsmarknaden samt reformerat arbetslöshets- och sjukförsäkringarna för att minska trösklarna in på arbetsmarknaden och stimulera arbetskraftsutbudet.

Tanken att människor inte ska behöva välja mellan att ha ett arbete och att ha en familj är central i svensk välfärds- och jämställdhetspolitik. Skattereduktionen för utgifter för hushållsarbete, det s.k. RUT-avdraget, underlättar för kvinnor och män att förena arbetsliv och familjeliv. Detta väntas främst öka kvinnors arbetskraftsdeltagande eftersom kvinnor utför mer hemarbete än män. Regeringen har även infört en jämställdhetsbonus för att stärka föräldrarnas incitament att fördela föräldraledigheten jämnt mellan sig.

Satsningar på ökad kunskap

För att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har Statistiska centralbyrån (SCB) på regeringens uppdrag utvecklat jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de olika målen. Ett förslag till uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken baserat på indikatorerna beskrivs översiktligt i denna proposition (utg. omr. 13 avsnitt 5.5.1).

I mars 2012 redovisade Konjunkturinstitutet ett regeringsuppdrag om att se över och ge förslag till hur bilagan om Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män kan utvecklas (dnr Fi2011/2210). Den ökade kunskap och de konstruktiva synpunkter som Konjunkturinstitutet bidragit med har beaktats i arbetet med årets jämställdhetsbilaga.

SCB genomförde under 2010 och 2011, på regeringens uppdrag, en ny tidsanvändningsundersökning (dnr J2008/2170/JÄM). Undersökningen, som senast genomfördes år 2000, ger kunskap om hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter. Statistiken utgör ett viktigt stöd för att utforma insatser som syftar till att nå målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Dessvärre har svarsfrekvensen i tidsanvändningsundersökningen sjunkit från över 70 procent 1990/91 till 41 procent 2010. Av denna anledning behöver förutsättningarna för genomförandet av framtida tidsanvändningsstudier förbättras. Regeringen har gett SCB i uppdrag att initiera utveckling av nya insamlingsmetoder som kan skapa bättre förutsättningar för genomförandet i framtiden (dnr U2012/5006/JÄM).

För att bl.a. analysera förhållanden som påverkar jämställdhet i arbetslivet och stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas beslutade regeringen hösten 2011 att

¹ Se vidare regeringens skrivelse Redovisning av den särskilda jämställdhetssatsningen (skr. 2011/12:174). Särskilda jämställdhetsåtgärder redovisas under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

tillsätta en delegation för jämställdhet i arbetslivet, den s.k. JA-delegationen (dir. 2011:80). I delegationen finns representanter från bl.a. arbetsmarknadens parter och forskarvärlden. Delegationen ska sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet samt om de förhållanden som orsakar dessa skillnader. Delegationen ska lämna förslag på insatser som kan främja jämställdhet i arbetslivet och minska lönegapet mellan kvinnor och män. JA-delegationen anordnade i januari 2013 en konferens som fokuserade på tidigare jämställdhetspolitiska utredningar och den kunskap dessa resulterat i. I oktober 2014 ska delegationen redovisa sitt uppdrag.

Kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män och detta är ett problem för den ekonomiska jämställdheten då det leder till att kvinnor inte kan delta på arbetsmarknaden på samma villkor som män. Kvinnor och män är frånvarande på grund av sjukdom i ungefär samma utsträckning fram t.o.m. att de får sitt första barn. Två år efter barnets födelse är kvinnornas sjukfrånvaro i genomsnitt ungefär dubbelt så hög som männens. Denna skillnad fortlöper i drygt 15 år. Det visar en studie gjord 2011 av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Regeringen har initierat ett projekt för att öka kunskapen om kvinnors ökade sjukfrånvaro i samband med föräldraskap samt de könsskillnader i sjukfrånvaron som uppstår i och med första barnets födelse (dnr S2012/7441/SF, S2012/7938/SF och S2012/7972/SF). Uppdragen ska redovisas i oktober 2013.

2 Jämställdhet på arbetsmarknaden

En väsentlig del av den ekonomiska ojämställdheten beror på skillnader mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Skillnader finns i flera dimensioner.

Den svenska arbetsmarknaden är könssegregerad. Dels arbetar kvinnor och män i olika yrken och olika sektorer (vertikal segregering), dels i olika befattningar (horisontell segregering).

I dag deltar kvinnor på arbetsmarknaden i nästan lika hög grad som män men de arbetar i

högre utsträckning deltid och har fler och längre frånvaroperioder. Samtidigt utför kvinnor mer hemarbete än män.

Skillnaderna avseende sektor, yrke, befattning och arbetad tid får konsekvenser för kvinnors och mäns löner. Kvinnor är överrepresenterade i yrken och sektorer med lägre löner. Även korrigerat för dessa lönepåverkande faktorer finns ett oförklarat lönegap som helt eller delvis kan bero på att kvinnor diskrimineras vid lönesättning.

2.1 En könssegregerad arbetsmarknad

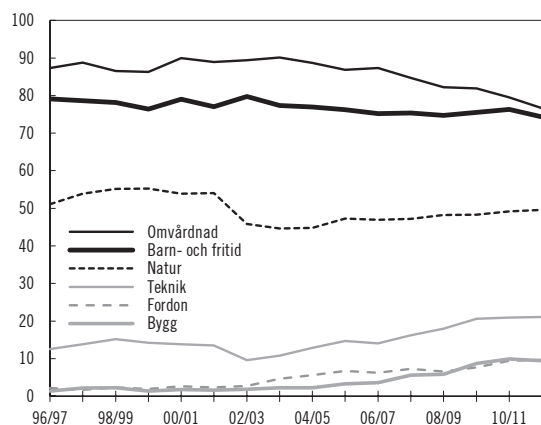
Den kanske enskilt viktigaste orsaken till den könsuppdelade arbetsmarknaden är de utbildningsval som kvinnor och män gör. Dessa påverkar i stor utsträckning vilka yrken som kvinnor och män kommer att arbeta med. Även möjligheterna till högre befattningar påverkas av utbildningens nivå och inriktning.

I diagram 2.1 visas utvecklingen av andelen kvinnor av det totala antalet elever som slutfört några av gymnasieskolans program sedan mitten av 1990-talet.² Även om många program fortfarande har en stark dominans av antingen män eller kvinnor, finns en tendens mot att allt fler kvinnor går program som traditionellt sett varit mansdominerade. Andelen kvinnor på bygg- och fordonsprogrammen har mångdubblats och på teknikprogrammet har andelen kvinnor nästan fördubblats, dock från en mycket låg nivå. På naturvetenskapsprogrammet har kvinnor och män varit jämnt fördelade under en längre tid, dvs. varken andelen kvinnor eller andelen män har överstigit 60 procent. I traditionellt kvinnliga yrkesprogram har andelen män ökat något.

² Den redovisade tidsperioden varierar mellan diagrammen beroende på skillnader i tillgänglighet vad gäller jämförbar statistik.

Diagram 2.1 Elever som slutfört gymnasieskolan 1997–2012

Andel kvinnor, procent

Källa: Skolverket.

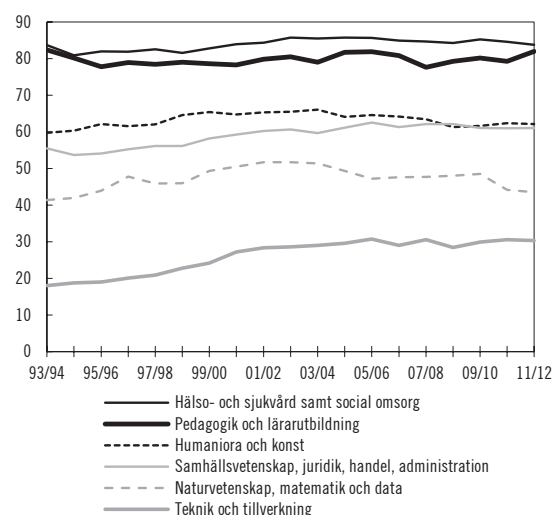
Av de elever som började gymnasiet höstterminen 2008 var det 79 procent av kvinnorna och 74 procent av männen som hade fullföljt inom fyra år.

Fler kvinnor än män går vidare till högskolan efter gymnasiet. År 2011 var ca 50 procent fler kvinnor än män registrerade vid svenska universitet och högskolor. Detta förklaras delvis av att kvinnor i genomsnitt har högre betyg än män, men sannolikt också av att flera av de mansdominerade gymnasieprogrammen leder till ett yrke som inte kräver någon högskoleutbildning.

På samma sätt som studieinriktningen på gymnasieskolan skiljer sig åt mellan kvinnor och män, skiljer sig studieinriktningarna på högskolan åt (se diagram 2.2). Kvinnor avlägger flest examina med inriktning mot hälso- och sjukvård, medan män avlägger flest examina med inriktning mot teknik och tillverkning. Könsfördelningen på dessa utbildningar samt på pedagogik- och lärarutbildningen är minst jämn. Den största förändringen har skett på området teknik och tillverkning där andelen kvinnor har ökat markant sedan början av 1990-talet.

Diagram 2.2 Inriktning på generell examina 1993–2012

Andel kvinnor, procent

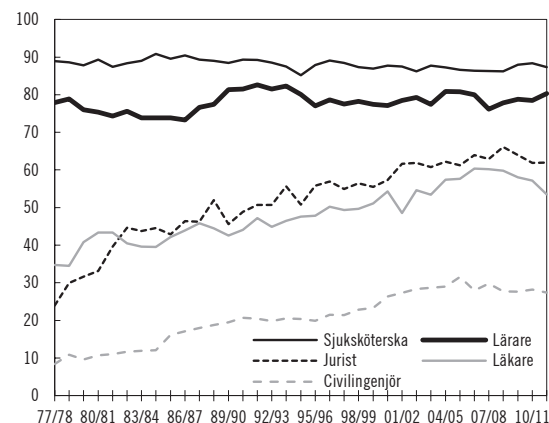

Källa: Högskoleverket.

På ett antal längre högskoleutbildningar med yrkesexamina som historiskt dominerats av män, har andelen kvinnor ökat betydligt de senaste årtiondena. Det gäller exempelvis på jurist-, läkar- och civilingenjörsutbildningarna (se diagram 2.3). På jurist- och läkarutbildningarna är kvinnorna i dag i majoritet. Någon motsvarande utveckling för män på tidigare kvinno-dominerade utbildningar har inte ägt rum.³

Diagram 2.3 Yrkesexamina i högskolan på grundnivå och avancerad nivå 1977–2012

Andel kvinnor, procent

Källa: Högskoleverket.

Utbildningsnivå

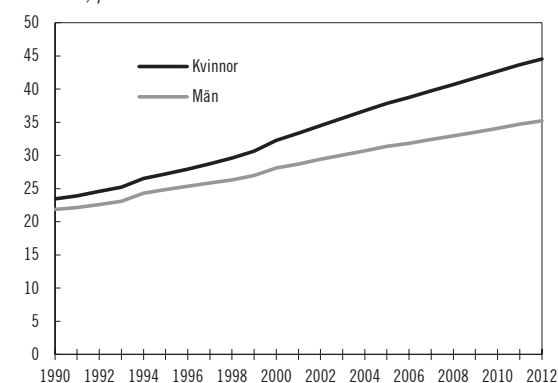
Kvinnors utbildningsnivå är i genomsnitt högre än mäns och en klart högre andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning (se diagram

³ SOU 2011:1 s. 52 ff.

2.4). Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning har trendmässigt ökat snabbare än andelen för män sedan början av 1990-talet. Enligt SCB:s prognoser kan också denna trend förväntas fortgå. År 2012 hade 35 procent av männen och nästan 45 procent av kvinnorna i åldern 25–64 år en eftergymnasial utbildning. År 2030 förväntas motsvarande andelar vara 39 respektive 54 procent.⁴

Diagram 2.4 Andel kvinnor och män med eftergymnasial utbildning 1990–2012

25–64 år, procent

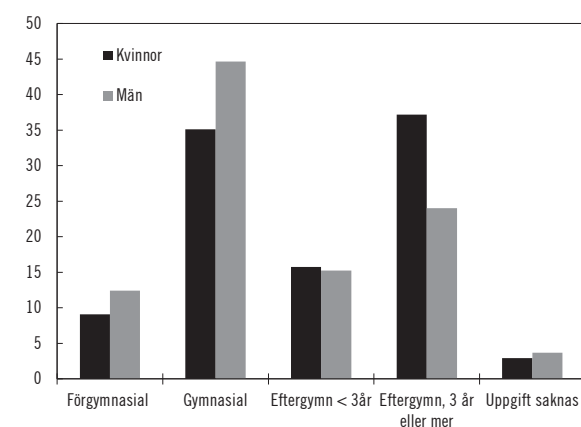

Anm.: Nivåklassificeringen är gjord utifrån svensk utbildningsnomenklatur SUN2000.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Bland unga kvinnor och män, 25–34 år, återfinns de största skillnaderna i utbildningsnivå. År 2012 hade mer än hälften av kvinnorna, 53 procent, någon form av eftergymnasial utbildning jämfört med 39 procent av männen (se diagram 2.5). Drygt var tredje kvinna hade i denna ålder minst treårig eftergymnasial utbildning medan mannens andel var en fjärdedel.

Diagram 2.5 Utbildningsnivå efter kön 25–34 år 2012

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan 1970-talet har andelen kvinnor bland dem som tar ut doktorsexamen ökat från ungefär en tiondel till att i dag utgöra hälften. Könstillfördelningen har jämnats ut inom samtliga ämnesområden men den största ökningen har skett inom teknikvetenskap, där andelen kvinnor nästan har tiodubblats. Under den senaste tioårsperioden har andelen kvinnor av den forskande och undervisande personalen på universitet och högskolor ökat från 37 procent till 43 procent år 2011. Den vertikala uppdelningen består till viss del, där andelen kvinnor är högst bland adjunkterna och lägst bland professorerna. Även om kvinnor bara utgör drygt en femtedel av professorerna har andelen ökat kraftigt under 2000-talet.⁵

Yrken

Skillnaderna i utbildningsval mellan kvinnor och män har således blivit mindre, men utbildningssystemet är trots det fortfarande tämligen könsuppdelat. Följden blir en könsuppdelad arbetsmarknad där många yrken domineras av en hög andel av antingen kvinnor eller män. Europeiska kommissionens s.k. IP-index visar att arbetsmarknaden i Sverige är något mer könsuppdelad än i EU som genomsnitt.⁶

En förklaring till den förhållandevis könsuppdelade arbetsmarknaden är det internationellt sett höga arbetskraftsdeltagandet för

⁵ Högskoleverkets årsrapport 2013.

⁶ IP-index mäter andelen sysselsatta som behöver byta yrke/sector för att fördelningen av kvinnor och män mellan yrken/sectorer ska vara jämställd. Gender segregation in the labour market. Root causes, implications and policy responses in the EU (Europeiska kommissionen 2009).

⁴ Trender och prognoser 2011 (SCB 2011).

kvinnor. En betydande del av de tjänster som i Sverige utförs av kvinnor som avlönat marknadsarbete utförs i högre grad som oavlönat arbete i länder utanför Norden. Det innebär att grupper av kvinnor som förvärvsarbetar i Sverige inte deltar på arbetsmarknaden i lika stor utsträckning i andra länder.⁷

År 2012 var kvinnor överrepresenterade i den kommunala sektorn, där närmare 80 procent av de anställda var kvinnor och 20 procent var män. I statlig sektor var fördelningen mellan könen jämn och i privat sektor var ca 40 procent av de sysselsatta kvinnor och 60 procent män. Om man ser till gruppen kvinnor som befinner sig på arbetsmarknaden så återfinns drygt hälften (52 procent) i privat sektor. Av männen befinner sig 82 procent i privat sektor. Denna könsfördelning mellan sektorerna har varit i stort sett oförändrad sedan 2006.⁸

Kvinnor arbetar främst inom vård och omsorg samt utbildning (se tabell 2.1). Män arbetar främst som säljare, systemerare eller lagerassistenter. Andelen kvinnor och män som arbetar i kvinno- respektive mansdominerade yrken har varit stabil under 2000-talet.⁹

Tabell 2.1 Största yrkesgrupperna för kvinnor och män 2011

Totalt antal anställda och andel kvinnor och män i procent, 16–64 år

	Samtliga	Kvinnor	Män
<i>Kvinnor</i>			
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	168 985	93	7
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	149 708	82	18
Barnskötare m.fl.	93 076	87	13
Övrig kontorspersonal	86 422	92	8
Förskollärare och fritidspedagoger	85 280	76	24
<i>Män</i>			
Företagssäljare	88 728	29	71
Systemerare och programmare	76 041	20	80
Lagerassistenter m.fl.	57 816	4	96
Lastbils- och långtradarförare	56 803	21	79
Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	50 553	2	98

Källa: Statistiska centralbyrån.

Det tar tid innan den förändring i kvinnors utbildningsval som redogjordes för ovan får fullt genomslag på arbetsmarknaden. Kvinnornas andel inom traditionellt manligt dominerade yrkesområden som kräver eftergymnasial utbildning har successivt ökat (se tabell 2.2). I många yrkesgrupper är män i majoritet i de äldre åldersgrupperna, medan andelen kvinnor är betydligt högre bland de yngre.

Tabell 2.2 Könsfördelning inom olika yrkeskategorier 2011

Procent

	Kvinnor		Män	
	30–34 år	55–59 år	30–34 år	55–59 år
Läkare	58	43	42	57
Advokat och åklagare	59	23	41	77
Civilingenjör	29	11	71	89
Arkitekt	64	38	36	62

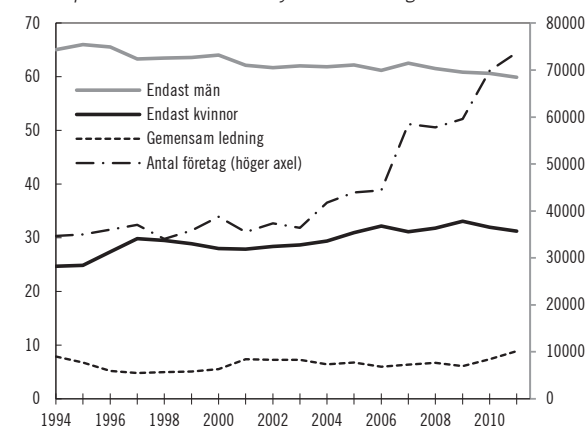
Källa: Statistiska centralbyrån.

Företagande

År 2012 var 15 procent av de sysselsatta männen företagare. Motsvarande siffra för kvinnor var knappt 6 procent.¹⁰ Av Sveriges alla företag drivs i dag omkring en fjärdedel av kvinnor. Sedan mitten av 1990-talet har andelen företag med kvinnor i ledningen ökat och i dag har över 40 procent av alla nystartade företag kvinnor i ledningen (se diagram 2.6).

Diagram 2.6 Kvinnor och män i ledningen på nystartade företag 1994–2011

Andel i procent och totalt antal nystartade företag

Källa: Tillväxtanalys.

Kvinnors och mäns företagande är könsuppdelat på ungefär samma sätt som arbetsmarknaden i övrigt. Både kvinnor och män driver vanligtvis

⁷ Nyberg, Könssegregering–Jämställt och könssegregat, 2008.

⁸ Arbetskraftsundersökningen (AKU) 15–74 år, 2012.

⁹ SCB, yrkesregistret.

¹⁰ AKU 15–74 år, 2012.

företag i tjänstesektorn men det finns en uppdelning. Kvinnor är överrepresenterade i kultur, nöje och fritid samt inom vård- och omsorgsbranscherna, medan männen är överrepresenterade i transport- och byggbranschen.¹¹

Studier visar att drivkrafterna för att starta företag är lika för kvinnor och män. Till exempel är tillgängligheten till eget kapital viktig för både kvinnor och män. Andra faktorer som påverkar är föräldrars erfarenhet av företagande och förmögenhet, men även konjunkturella förhållanden spelar roll. Dock har den förväntade inkomsten som egenföretagare mindre betydelse för kvinnor än för män. Att vara anställd inom den privata sektorn eller på en marknad som domineras av små företag ökar också sannolikheten att starta eget.¹² Mäns löner och förmögenheter är högre än kvinnors och män arbetar i större utsträckning än kvinnor i privat sektor. Båda dessa faktorer innebär bättre villkor för män jämfört med kvinnor när det gäller att starta företag.

Chefskap

Förutom att kvinnor och män arbetar i olika sektorer och yrken finns män i större utsträckning på högre befattningar eller chefsposter. År 2011 var 36 procent av alla chefer kvinnor och 64 procent var män. Könsfördelningen bland chefer skiljer sig samtidigt mycket åt mellan olika sektorer (se tabell 2.3). Endast staten har en könsfördelning som ligger inom jämställdhetsintervallet (dvs. en 60–40 fördelning). Andelen chefer som är kvinnor är högst i landstinget och lägst i privat sektor. I förhållande till andelen sysselsatta inom respektive sektor är män överrepresenterade som chefer i samtliga sektorer. Det finns dock en positiv trend i utvecklingen av andelen chefer som är kvinnor. Sedan 2006 har andelen ökat med 7 procentenheter.

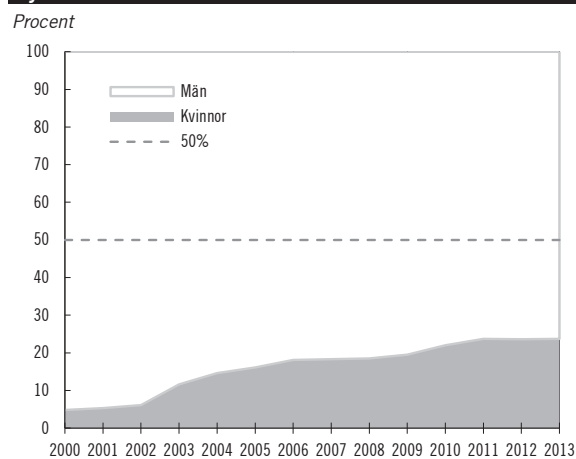
Tabell 2.3 Chefer och sysselsatta efter sektor 2011

	Chefer		Sysselsatta	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Privat sektor	28	72	38	62
Offentlig sektor	64	36	74	26
Stat	44	56	51	49
Kommuner	66	34	79	21
Landsting	72	28	79	21
Totalt	36	64	49	51

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den ojämna fördelningen bland chefer är särskilt påtaglig på de allra högsta chefsposterna. Av de 231 börsföretagen¹³ har endast 11 en kvinna som styrelseordförande. Det motsvarar knappt 5 procent av företagen. Dominansen av män i börsföretagens styrelser har minskat sedan början av 2000-talet, men den positiva utvecklingen har stannat av de senaste åren (se diagram 2.7).

Diagram 2.7 Andel kvinnor och män i börsföretagens styrelser 2000–2013

Källa: Fristedt m.fl., Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2013–2014, 2013.

En förklaring som framförts till kvinnors underrepresentation i chefspositioner är utbildningsvalet. Andelen civilekonomer och civilingenjörer är tämligen hög bland de högre chefsbefattningarna i näringslivet. Eftersom arbetsgivarna har haft ett begränsat urval av kvinnor att rekrytera ur bland civilingenjörer och civilekonomer har detta varit en starkt begränsande

¹¹ Kvinnors och mäns företagande- fakta och statistik 2012 (Tillväxtverket 2012).

¹² Eklund och Vejsiu, Drivkrafter att starta företag: ett genusperspektiv, Ekonomisk Debatt, 2009.

¹³ Avser de företag som var registrerade på Stockholmsbörsen i maj 2013 och som har sitt säte i Sverige.

faktor.¹⁴ Det har dock hänt en del med kvinnors utbildningsval och i de yngre åldersgrupperna utgör kvinnor nästan en tredjedel av civilingenjörerna. Förutsättningarna för fler kvinnor i toppositioner i näringslivet bör därmed ha förbättrats.

Även i en internationell jämförelse har Sverige en låg andel kvinnor med toppositioner. Det finns studier som pekar på ett samband mellan generös familjepolitik och färre kvinnor i toppositioner.¹⁵ Den lagstadgade rätten till föräldraledighet i samband med ett barns födelse och rätten till deltidsarbete under småbarnsåren utnyttjas till större del av kvinnor. Detta kan enligt studierna leda till att arbetsgivare förväntar sig att kvinnor ska göra längre förvärvsavbrott och detta påverkar kvinnors möjlighet att konkurrera. Detta kan medföra att kvinnor varken får de mest attraktiva tjänsterna eller samma karriärmöjligheter eller vidareutbildning i företaget. I ett land med kort eller ingen lagstadgad föräldraledighet är det enligt studierna en mindre förväntad skillnad på hur sysselsatta män och kvinnor beter sig på arbetsmarknaden. Det är då lättare för karriärorienterade kvinnor att nå de högsta chefspositionerna. Samtidigt kan konstateras att utbyggnaden av den svenska föräldraförsäkringen skett parallellt med att andelen kvinnor på chefspositioner ökat inom såväl privat som offentlig sektor. Det kan också vara värt att notera en annan aspekt i sammanhanget: i USA är 42 procent av kvinnorna (41–55 år) i toppositioner barnlösa, i Sverige är motsvarande siffra för kvinnor (46–55 år) 12 procent.¹⁶

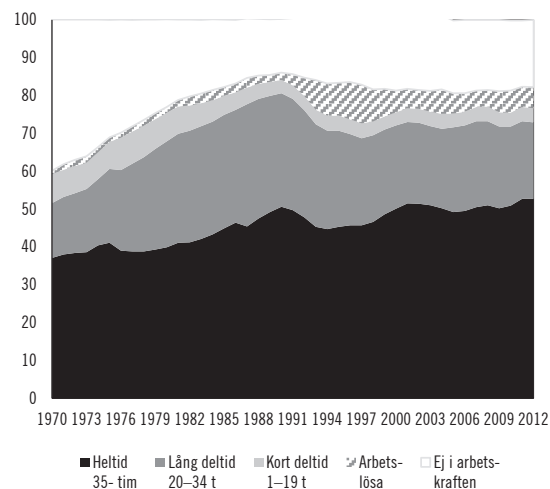
2.2 Kvinnors och mäns förvärvsarbete

Sett ur ett internationellt perspektiv är arbetskraftsdeltagandet för kvinnor högt i Sverige. År 2012 var det bara Island som hade högre arbetskraftsdeltagande bland kvinnor inom

OECD. Kvinnornas arbetskraftsdeltagande¹⁷ ökade under 1970- och 1980-talen, samtidigt som arbetskraftsdeltagandet i stort sett var oförändrat för män (se diagram 2.8 och diagram 2.9).¹⁸ I början av 1990-talet stabiliserades kvinnornas arbetskraftsdeltagande, och har sedan dess legat omkring 5 procentenheter lägre än männens. Diagrammen nedan visar också att deltidsarbete är betydligt vanligare bland kvinnor än män.

Diagram 2.8 Kvinnor efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2012

Procent, 20–64 år

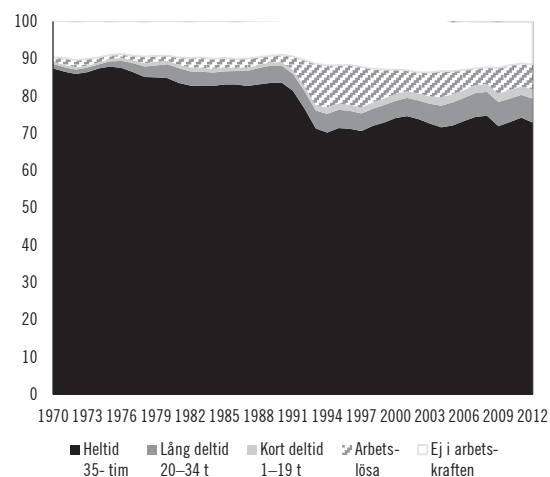
1970 1973 1976 1979 1982 1985 1988 1991 1994 1997 2000 2003 2006 2009 2012

■ Heltid 35-tim ■ Lång deltid 20–34 t ■ Kort deltid 1–19 t ▨ Arbetslösa □ Ej i arbetskraften

Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.9 Män efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2012

Procent, 20–64 år

1970 1973 1976 1979 1982 1985 1988 1991 1994 1997 2000 2003 2006 2009 2012

■ Heltid 35-tim ■ Lång deltid 20–34 t ■ Kort deltid 1–19 t ▨ Arbetslösa □ Ej i arbetskraften

Källa: Statistiska centralbyrån.

¹⁴ Glastak och glasväggar? Den könssegrerade arbetsmarknaden. Rapport till Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män (SOU 1997:137).

¹⁵ Mandel och Semyonov, A welfare state paradox: State Intervention and women's employment opportunities in 22 countries. American Journal of Sociology, 2006.

¹⁶ Hewlett, Executive women and the myth of having it all. Harvard Business Review, 2002 och Renstig och Henrekson, Percieved career impediments- a database. Womens Business research Institute, 2004.

¹⁷ Till arbetskraften räknas sysselsatta och arbetslösa.

¹⁸ Statistiken i detta avsnitt bygger på SCB:s AKU och avser 15–74 år enligt internationell definition. Anledningen till att andra åldersgrupper används i vissa diagram är att det saknas längre tidsserier för åldersgruppen 15–74 år.

I dag kan kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande delvis förklaras av att kvinnor är sjuka (utanför arbetskraften) i större omfattning än män.¹⁹ Kvinnor tar också ut ålderspension vid lägre åldrar än män. Ålderspension och sjukdom förklarar omkring 27 respektive 42 procent av skillnaden i arbetskraftsdeltagande. Om hänsyn tas till dessa skillnader skulle det totala gapet i arbetskraftsdeltagandet på 5 procentenheter 2012 reduceras till ca 2 procentenheter.²⁰

Arbetskraftsdeltagandet och skillnaden mellan kvinnor och män varierar dock över olika åldrar och grupper. Med undantag för gruppen 15–19 år är arbetskraftsdeltagandet lägre för kvinnor än för män i alla åldrar. Skillnaden i arbetskraftsdeltagande är särskilt stor för kvinnor och män med små barn (se tabell 2.4). Kvinnor med små barn har dock ökat sitt arbetskraftsdeltagande sedan 2006. Även bland utrikes födda är skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande påtaglig. Detta gäller i synnerhet åldersgruppen 20–39 år.

Tabell 2.4 Arbetskraftsdeltagande för olika grupper 2012

Andel av befolkningen 15–74 år, procent

	Arbetskraftsdeltagande 2012		Förändring 2006–2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Med barn under 7 år	83,8	96,4	1,5	1,2
Inrikes födda	69,5	73,9	0,2	-0,4
Utrikes födda	62,8	73,8	2,7	4,0
Förgymnasial utb.	37,9	47,5	-1,4	-3,5
Gymnasial utb.	71,9	80,3	-1,9	-1,2
Eftergymnasial utb.	80,0	83,9	-1,0	0,1
Samtliga	68,3	73,9	0,4	0,2

Källa: Statistiska centralbyrån.

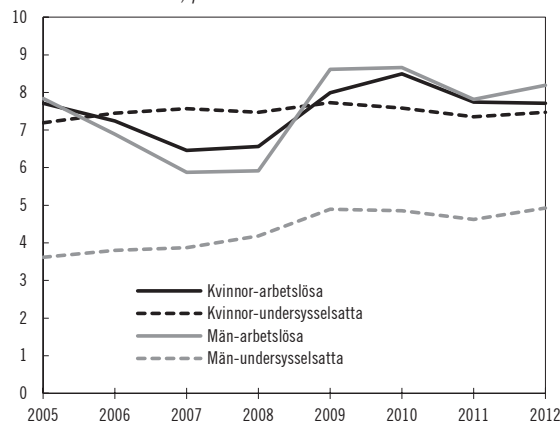
Arbetslöshet och undersysselsättning

Arbetslöshet drabbar kvinnor och män på olika sätt. Män arbetar i större utsträckning i sektorer som är mer konjunkturkänsliga och tenderar att drabbas hårdare av en ekonomisk nedgång än

kvinnor.²¹ Detta var också vad som hände när den ekonomiska krisen inleddes 2008. Uppgången i arbetslöshet var då betydligt större för män än för kvinnor. Att uppgången var lägre för kvinnor beror bl.a. på att regeringen tillförde kommunsektorn, där många kvinnor är anställda, temporära pengar. De senaste åren har arbetslösheten bland kvinnor minskat. Mäns arbetslöshet sjönk mellan 2010 och 2011 för att återigen öka under 2012.

Diagram 2.10 Andel arbetslösa och andel undersysselsatta 2005–2012

Andel av arbetskraften, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kvinnor är undersysselsatta i högre utsträckning än män. Det finns stora grupper av kvinnor som arbetar deltid men önskar gå upp i arbetstid (se undersysselsatta i diagram 2.10). År 2012 var andelen kvinnor som var undersysselsatta nästan lika stor som andelen arbetslösa kvinnor. Andelen kvinnor som är undersysselsatta har varit tämligen stabil sedan 2005, runt 7 procent. För män har andelen stigit från 3,6 procent 2005 till nästan 5 procent 2012. Studier visar att en stor majoritet av de undersysselsatta vill arbeta fler timmar hos sin befintliga arbetsgivare. Deltidsarbetslöshet tycks dock fungera som ett steg på vägen mot heltidsarbete. Under senare år har i genomsnitt ca 15–20 procent av de deltid-arbetslösa övergått till heltidsarbete efter ett kvartal.²²

¹⁹ Sjuka omfattar personer utanför arbetskraften (som inte uppfyller villkoren för att vara heltidsstuderande) och som angett att de är sjuka (alt. betraktar sig som sjuk). Gruppen sjuk innefattar både korttids sjuka (mindre än ett år) men även långvarigt sjuka ett år framåt eller mer, exempelvis förtidspensionärer av hälsoskäl och personer med sjukersättning som kommer gälla minst ett år framåt. Gruppen sjuk omfattar inte personer som är intagna för vård utan endast de som vistas för vård i hemmet, hos anhöriga eller liknande.

²⁰ Egen beräkning utifrån SCB:s AKU, 15–74 år.

²¹ Wilkins och Wooden, Gender Differences in Rates of Job Dismissal: Why Are Men More Likely to Lose Their Jobs? IZA Discussion Paper No. 6625, 2011.

²² SOU 2011:11 bilaga 10.

Förvärvsarbetstid

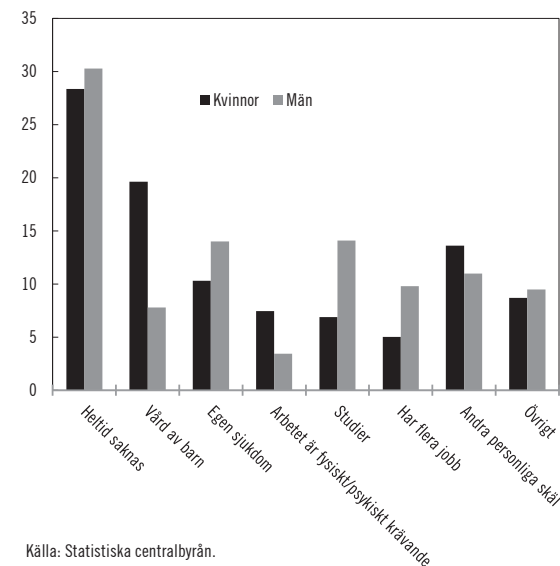
De sysselsatta kvinnorna arbetar färre timmar än männen. Andelen kvinnor som arbetar heltid har dock ökat trendmässigt sedan 1970-talet. Den djupa ekonomiska nedgången 2008 har inte medfört någon varaktig nedgång i arbetstiden för vare sig män eller kvinnor och 2012 var andelen kvinnor som arbetade heltid högre än någonsin tidigare (se diagram 2.8 och diagram 2.9).

År 2012 var den genomsnittliga arbetstiden för sysselsatta män drygt 39 timmar i veckan, vilket ska jämföras med 35 timmar i veckan för kvinnor.²³ En viktig förklaring till denna skillnad är att kvinnor arbetar deltid i större omfattning än män. År 2012 arbetade ca 34 procent av de sysselsatta kvinnorna deltid jämfört med 14 procent av männen.²⁴

Den främsta anledningen till deltidarbete för både kvinnor och män är att ett heltidsarbete saknas, 28 respektive 30 procent (se diagram 2.11). Därefter är den vanligaste orsaken (20 procent) till att kvinnor arbetar deltid att de tar hand om barn och andra familjemedlemmar. Av männen var det knappt 8 procent som deltidarbetade av denna orsak.

Diagram 2.11 Orsak till deltidarbete 2012

Procent, 20–64 år

²³ Avser den arbetstid som personen skulle arbeta enligt överenskommelse.

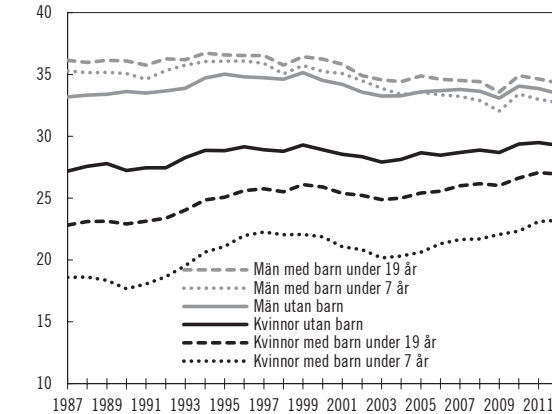
²⁴ Med deltid avses en överenskommen arbetstid om mindre än 35 timmar per vecka.

Anledningen till att kvinnor arbetar deltid varierar emellertid mellan sektorerna. I den kommunala och privata sektorn är den vanligaste orsaken att heltidsarbete saknas, 31 procent uppger denna orsak i båda dessa sektorer. För kvinnor sysselsatta i landstinget eller statlig sektor är den vanligaste orsaken till deltidarbete vård av barn, 27 respektive 34 procent anger detta som orsak.

Kvinnor har i genomsnitt kortare arbetstid än män, men de är även mer frånvarande från arbetet än män. Detta leder till att det är ännu större skillnad mellan den faktiska²⁵ arbetstiden för kvinnor och män (se diagram 2.12). År 2012 var den faktiska arbetstiden för kvinnor 28 timmar per vecka och för män 34 timmar per vecka. Det är tydligt att kvinnor med barn har kortare arbetstid än kvinnor utan barn. Mäns arbetstid påverkas inte av förekomsten av barn i samma utsträckning. Tvärtom har män med barn under 19 år längre arbetstid än män utan barn.

Diagram 2.12 Faktisk arbetstid för kvinnor och män med eller utan barn 1987–2012

Antal timmar, 20–64 år

Anm.: Avser faktiskt arbetad tid, genomsnittlig per vecka.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan början av 1990-talet har kvinnors arbetstid ökat med i genomsnitt tre timmar i veckan. För kvinnor med barn under sju år är ökningen ännu större, nästan fem timmar i veckan. Samtidigt har mäns arbetstid minskat med en timme i veckan och för män med barn under sju år har arbetstiden minskat med två timmar i veckan. Detta innebär att skillnaden i arbetstid mellan könen har minskat och i synnerhet mellan kvinnor och män med barn.

²⁵ Faktisk arbetstid avser arbetad tid under mätveckan.

En uppdelning av arbetstiden efter sektor visar samma mönster som för arbetsmarknaden i stort (se tabell 2.5). Kvinnor med barn arbetar färre timmar än kvinnor utan barn medan mäns arbetstid knappt påverkas alls av hemmavarande barn, detta gäller i samtliga sektorer. Bland kvinnor har de sysselsatta i statlig sektor de längsta arbetstiderna, det är också här den minsta skillnaden mellan könen återfinns. Män i den privata sektorn har de längsta arbetstiderna, och det skiljer nästan tio timmar mellan män och kvinnor med barn under 7 år som arbetar i privat sektor.

Tabell 2.5 Arbetstid för sysselsatta efter sektor 2012

Antal timmar per vecka, 20–64 år

	Med barn under 19 år		Med barn under 7 år		Utan barn	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Privat	27,3	34,6	23,4	33,0	29,4	33,7
Stat	28,5	32,9	25,1	31,7	31,1	33,2
Landsting	26,4	32,4	22,1	30,9	30,0	32,7
Kommun	26,2	31,7	22,7	30,0	28,1	30,8
Totalt	26,9	34,3	23,2	32,7	29,3	33,4

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tidsanvändning

Kvinnor utför mer hemarbete än män. Den ojämförda fördelningen av hushållsarbetet är ett av skälen till kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande och lägre medelarbets-tid. De som endast arbetar oavlönat räknas inte till arbetskraften och har därför ingen arbetsinkomst eller därtill följande förmåner, men bidrar till såväl hushållets som samhällets välfärd i stort.

Utslaget på alla i åldersgruppen 20–64 år och över veckans alla dagar lägger kvinnor ca 4 timmar per dygn på förvärvsarbete, att jämföra med ca 5 timmar för män enligt tidsanvändningsundersökningen 2010/11.²⁶ Kvinnor lägger nära 4 timmar per dygn på oavlönat hemarbete att jämföra med 3 timmar per dygn för män. Sammantaget innebär detta att kvinnor och män arbetar ungefär lika mycket, något över 8 timmar per dygn, när avlönat och oavlönat arbete räknas samman.

Kvinnor har ökat sin förvärvsarbets-tid med ungefär en halvtimme per dygn sedan 1990/91, medan män har minskat sin förvärvsarbets-tid med över en halvtimme per dygn. Sedan 1990/91 har kvinnor minskat sitt obetalda hemarbete med mer än en timme per dygn, medan män åtminstone ägnar lika mycket tid åt det som tidigare. Sammantaget innebär det att tidsanvändningen utvecklas i jämfördd riktning. Det är dock främst kvinnornas förändrade tidsanvändning som bidrar till detta.

En uppdelning av befolkningen i olika grupper visar på stora skillnader beroende på livssituation. Den största förändringen sedan 1990-talet återfinns bland småbarnsmammorna som har minskat sitt hemarbete med 90 minuter per dygn (se tabell 2.6). Av denna tid har 55 minuter ersatts med förvärvsarbete. Mammornas minskade tid i hemarbete har till viss del kompensats av att småbarnspapporna har ökat sin tid i hemarbete med 40 minuter. Resultaten från tidsanvändningsstudien indikerar att fördelningen av hemarbete i barnfamiljer har blivit mer jämfördd.

Tabell 2.6 Genomsnittlig tid för hemarbete 2010/11

Timmar och minuter, förändring i minuter sedan 1990/91

	Kvinnor		Män	
	Tid	Förändring	Tid	Förändring
Ensamstående 20–44 år utan barn	2:24	-12	1:37	-30
Sammanboende 20–44 år utan barn	2:38	-39	2:17	-21
Sammanboende småbarnsföräldrar	5:37	-90	4:20	40
Sammanboende föräldrar (barn över 6 år)	3:59	-48	3:09	15
Ensamstående föräldrar (barn över 6 år)	3:57	-28
Sammanboende 45–64 år utan barn	3:48	-48	2:58	-2
Ensamstående 45–64 år utan barn	3:03	-48	3:19	23

Anm.: Fet text anger att förändringen är statistiskt signifikant.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Utbyte av arbete

Att kvinnor förvärvsarbetar mindre och är frånvarande från arbetet i större utsträckning än män kan delvis förklaras av ekonomiska argument. När hushållen överväger om de ska arbeta mer eller mindre ser de sannolikt till hur mycket mer eller mindre pengar de kommer att få i plånboken. I ett hushåll med sammanboende är det sannolikt att många tar hänsyn till vem som

²⁶ Tidsanvändningsundersökningar har genomförts 1990/91, 2000/01 och 2010/11. Undersökningen bygger på tidsdagböcker där ca 3 300 personer i åldern 15–84 år beskrivit sina aktiviteter under vardag och helg. Uppgifterna här avser personer 20–64 år räknat i genomsnitt över veckans alla dagar.

tjänar mest, eller förlorar minst, på att förändra sin arbetstid.

I tabell 2.7 visas hur mycket arbetsinkomsten räknat i kronor förändras vid en ökning av arbetstiden med en timme.²⁷ Eftersom män i genomsnitt har högre löner förändras hushållens inkomster mer då mannen ändrar sin arbetstid. Det kostar alltså hushållen mer att mannen går ner i arbetstid än om kvinnan gör det. Man kan därför konstatera att löneskillnader bidrar till att upprätthålla en arbetsfördelning med traditionella könsmonster, där kvinnan arbetar mer i hemmet och mannen mer på den betalda arbetsmarknaden.

Tabell 2.7 Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2013

Förändring av disponibelinkomsten i kronor vid en ökning av arbetsutbudet med en timme, 20–64 år

	Kvinnor	Män
Ensamstående med barn 0–19 år	112	120
Ensamstående 20–44 år utan barn	111	115
Ensamstående 45–64 år utan barn	117	126
Sammanboende med barn 0–19 år	122	139
Sammanboende 20–44 år utan barn	117	119
Sammanboende 45–64 år utan barn	129	139
Totalt	121	133

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Att kvinnor förvärvsarbetar mindre kan också förklaras av normer, traditioner och könsroller. Det finns studier som visar att kvinnor i par där båda arbetar heltid utför lika mycket hemarbete som kvinnor i par där kvinnorna arbetar deltid och männen heltid.²⁸

2.3 Frånvaro från arbetsmarknaden

De främsta anledningarna till att kvinnor i större utsträckning än män är frånvarande från arbetsmarknaden är föräldraledighet och ohälsa.

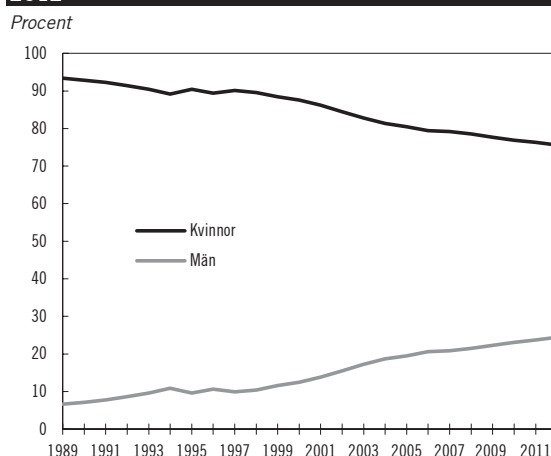
Frånvaro från arbete har inte bara en direkt effekt på inkomsten genom färre arbetade timmar, utan även en indirekt effekt på själva lönen via lönebildningen. Resultat från

forskningslitteraturen indikerar tydligt att frånvaro från arbetsmarknaden har en negativ effekt på lönen, oavsett om den beror på deltidsarbete, arbetslöshet, sjukfrånvaro eller föräldraledighet.²⁹ I detta avsnitt redogörs för utvecklingen av kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning och skillnader i sjukfrånvaro.

Jämnare uttag av föräldrapenningdagar

År 1974 tog männen ut 0,5 procent av föräldrapenningdagarna. Denna andel har stigit till 24 procent 2012 (se diagram 2.13).³⁰ Under 2000-talet har andelen män som tar ut föräldrapenning ökat kraftigt och såväl andelen nettodagar, dvs. uttaget omräknat till heldagar, som tas ut av män som mäns andel av det utbetalda beloppet har ökat successivt. Männen andel ökade mellan 1998 och 2006, då uttaget fördubblades från 10,4 procent till 20,6 procent.³¹ Ökningen av pappornas uttag av föräldrapenningdagar har fortsatt även efter 2006, men i långsammare takt.

Diagram 2.13 Fördelning av föräldrapenningdagar 1988–2012

²⁹ Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män (Konjunkturinstitutet, Specialstudie Nr 27).

³⁰ Föräldrar kan få föräldrapenning med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 480 dagar per barn. Om föräldrarna har gemensam vårdnad har var och en rätt till hälften av dagarna. En förälder kan dock avstå från dagar med föräldrapenning till förmån för den andra föräldern med undantag för 60 dagar som är reserverade för vardera föräldern.

³¹ Innefattar inte tillfällig föräldrapenning. Statistik som baseras på föräldrapenningdagar underskattar skillnaden i kvinnors och mäns frånvaro från arbete på grund av föräldraledighet. För männen motsvarar föräldrapenninguttaget i hög grad frånvaron från arbetet. För kvinnorna, som kombinerar föräldrapenningdagar med att nyttja rätten till föräldraledighet utan föräldrapenning, är föräldraledigheten mer omfattande än uttaget av föräldrapenningdagar. Flexibel föräldrapenning – hur mammor och pappor använder föräldrapenningen och hur länge de är föräldralediga (RFV Analyser 2004:1).

²⁷ Arbetsinkomsten per år har räknats om till heltid och därefter dividerats med en antagen årsarbetstid på 2 080 timmar.

²⁸ Boye, Happy Hour. Studies on well-being and time spent on paid and unpaid work, Institutet för social forskning, 2008.

Sedan 1990-talet har en rad reformer genomförts för att främja ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen mellan män och kvinnor.³² De reformer som har haft störst effekt på ett jämnare uttag är de reserverade månaderna, de s.k. pappamånaderna.

Andelen föräldrar som delar jämnt på föräldrapenningdagarna under barnets två första år har nästan fyrfaldigats sedan 1994. När barnen som föddes 2010 fyllde två år hade 12,7 procent av deras föräldrar fördelat föräldrapenningdagarna jämställt mellan sig.³³

I en rapport från Försäkringskassan studeras vad som ökar sannolikheten för ett jämställt uttag av föräldrapenning. Resultaten pekar på att ju högre utbildning föräldrarna har desto mer sannolikt är det att de delar lika, särskilt betydelsefullt är det om kvinnan har hög utbildning. Om föräldrarna är inrikes födda, sysselsatta i offentlig sektor eller bor i storstadsområde ökar också sannolikheten för ett jämnt uttag.

Sannolikheten för ett jämställt föräldrapenninguttag är störst om föräldrarna i hushållet har ungefär lika stora inkomster. Även om det finns faktorer som ökar sannolikheten för ett jämställt uttag är det fortfarande en minoritet av föräldrarna i dessa grupper som delar jämställt. Trots att sannolikheten fördubblas när mamman är höginkomsttagare jämfört med om hon har en medelhög inkomst, är det 72 procent av dessa par som inte delar jämställt.³⁴

Ohälsa

Kvinnor är sjukfrånvarande (både med sjukpenning och med sjuk- och aktivitetsersättning) i större utsträckning än män. Den totala sjukfrånvaron har minskat sedan 2006 för både kvinnor och män. Antalet kvinnor som får sin försörjning från sjukdomsrelaterade ersättningar är mindre i dag än 2006. Räknet i helårsekvivalenter har antalet sjukskrivna kvinnor minskat med drygt 122 000 sedan 2006.³⁵

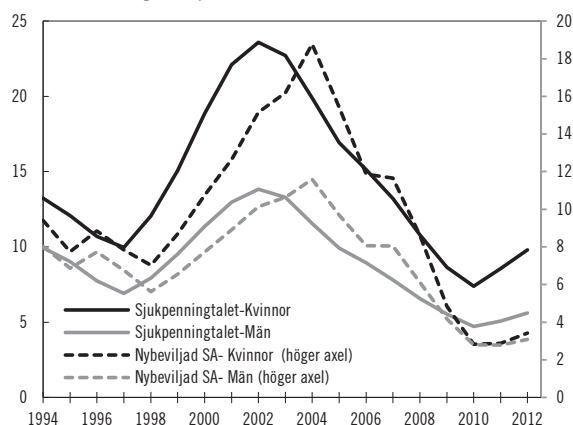
Att sjukfrånvaron minskat är troligtvis ett resultat av ett flertal samverkande faktorer, såsom genomförda reformer och förändrade normer i samhället kring att vara sjukskriven.³⁶

Mellan 2002 och 2010 minskade sjukpenningstalen kontinuerligt. Talet har dock de senaste åren vänt upp för både kvinnor och män (se diagram 2.14).³⁷ Uppgången har varit starkare för kvinnor och den relativa skillnaden i kvinnors och mäns sjukpenningstal har aldrig varit större. Denna utveckling har fortsatt under första halvåret 2013.

Uppgången i sjukpenningtalet berodde inledningsvis på att varaktigheten i sjukfrånvaron ökade, men sedan mitten av 2011 drivs ökningen av både ökat inflöde och längre varaktighet. Det är särskilt bland de psykiska diagnoserna som inflödet ökat. De psykiska diagnoserna har vanligen längre varaktighet än andra diagnoser och är särskilt vanliga bland kvinnor. En annan förklaring till det ökade sjukpenningtalet för kvinnor är de skärpta kriterierna för att beviljas sjukersättning och avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen. Detta har inneburit att fler står kvar i sjukpenning i stället för att gå över i sjukersättning och detta är särskilt vanligt bland kvinnor.³⁸

Diagram 2.14 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning

Antal sjukpenningdagar per försäkrad samt antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning (SA) per 1000 försäkrad, 1664 år

Källa: Försäkringskassan.

³² För en redogörelse för genomförda reformer, se budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. bilaga 4)

³³ De jämställda föräldrarna (Socialförsäkringsrapport 2013:8).

³⁴ De jämställda föräldrarna (Socialförsäkringsrapport 2013:8).

³⁵ Med helårsekvivalenter avses det antal individer 20–64 år som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två

personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.

³⁶ Hur ska arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? (Finansdepartementets ekonomiska avdelning 2011:1).

³⁷ Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning och rehabiliteringsersättning relaterat till antal registrerade försäkrade (befolkningen) 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag.

³⁸ Svar på regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013, Dnr 3023-2013).

Vad gäller sjuk- och aktivitetsersättning har antalet helårsekvivalenter minskat kraftigt sedan 2006 för både kvinnor och män. För kvinnor har antalet helårsekvivalenter minskat med över 87 000 och för män med drygt 53 000, det är dock fortfarande en överrepresentation av kvinnor som mottagare av ersättningen.

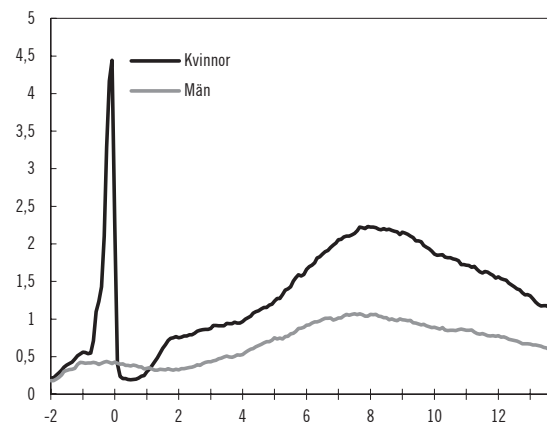
Antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar har länge legat högre för kvinnor än män, men 2004–2010 minskade nybeviljandet kontinuerligt för båda könen (se diagram 2.14). De senaste två åren har dock nybeviljandet av sjuk- och aktivitetsersättning börjat öka och ökningen är något större för kvinnor än för män. Eftersom nybeviljandet av sjuk- och aktivitetsersättning under många år varit högre för kvinnor än män är det fler kvinnor än män som har rätt till ersättning. Det kommer sannolikt att dröja några år innan det nya mönstret för nybeviljande för kvinnor och män återspeglas i utvecklingen av det totala antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning.

Kvinnors historiskt sett ökade sjukfrånvaro kan inte förklaras av ökade könsskillnader i självskattad hälsa eller av försämrad arbetsmiljö.³⁹ Att kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män är inte unikt för Sverige utan gäller även för andra länder, i synnerhet i länder som i likhet med Sverige har en hög kvinnlig sysselsättningsgrad t.ex. Norge och Danmark. Eventuellt kan den ökade sjukfrånvaron för kvinnor ha ett samband med den ökande andelen kvinnor som arbetar heltid. Forskning visar att förekomsten av barn i hushållet är förknippad med högre sjukfrånvaro för förvärvsarbetande kvinnor, men inte för förvärvsarbetande män. Två år efter första barnets födelse är kvinnors sjukfrånvaro dubbelt så hög som mäns. Denna skillnad finns kvar 15 år efter födseln (se diagram 2.15).

Resultaten visar vidare att effekten av familjebildning på sjukfrånvaron beror på kvinnans inkomstutveckling efter första barnet. Sämre inkomstutveckling leder till ökad sjukfrånvaro. Detta kan möjligtvis förklaras av att mammornas sämre förankring i arbetslivet sänker tröskeln för sjukfrånvaro.⁴⁰

Diagram 2.15 Sjukdagar per månad för kvinnor och män som fick sitt första barn 1995

Sjukdagar per månad år efter barnets födelse

Källa: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.

En annan förklaring till kvinnors högre sjukfrånvaro kan vara skillnader i preferenser mellan könen. En studie på svenska data finner att kvinnor och män har olika beteende vid sjukdom och att kvinnor agerar mer förebyggande t.ex. genom att oftare uppsöka sjukvården och utnyttja sjukförsäkringen. Ett resultat av detta kan vara tidigare upptäckt av hälsoproblem och eventuellt en förklaring till kvinnors längre förväntade livslängd jämfört med män.⁴¹

Frånvaron påverkar både inkomst och lön

Att kvinnor är föräldralediga mer än män och erhåller ohälsorelaterade ersättningar i högre utsträckning kan delvis förklaras med ekonomiska argument. Eftersom en man ofta har högre lön än en kvinna i samma hushåll förlorar hushållet mindre ekonomiskt på att låta kvinnan ta huvuddelen av till exempel föräldraledigheten. Samtidigt visar en studie från Försäkringskassan att kvinnor som har högre inkomst än sina män ändå tar ut merparten av föräldrapenningdagarna, vilket skulle kunna tyda på att kön har större betydelse för fördelningen av föräldrapenningdagar än hushållets ekonomi.⁴² Att män i genomsnitt har högre lön än kvinnor innebär också att fler män har löner över inkomsttak i exempelvis sjukförsäkringen. Det

³⁹ Angelov m.fl., Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (IFAU 2011:2).

⁴⁰ Angelov m.fl., Kvinnors större föräldraansvar och högre sjukfrånvaro (IFAU 2013:7).

⁴¹ Avdic och Johansson, Könsskillnader i preferenser för sjukfrånvaro (IFAU 2013:13).

⁴² De jämställda föräldrarna (Socialförsäkringsrapport 2013:8).

betyder att män i genomsnitt förlorar mer vid sjukdom än kvinnor.

Socialförsäkringarna och frånvaro från arbete påverkar inte bara inkomsterna direkt utan även indirekt via lönebildningen. Resultat från forskningslitteraturen indikerar tydligt att det finns en negativ effekt på lönen förknippad med föräldraledighet. Även sjukfrånvaro förefaller ha en negativ effekt på lönen. Effekten är mindre för kvinnor än för män, både vad gäller föräldraledighet och sjukfrånvaro. Att den negativa effekten är större för män än för kvinnor brukar förklaras med att männen i betydligt mindre utsträckning förväntas vara borta vilket ger en större signaleffekt. En tolkning av detta är att kvinnornas löner är lägre redan innan de är frånvarande eftersom de förväntas vara det, medan männens löneutveckling påverkas först när de är borta.⁴³

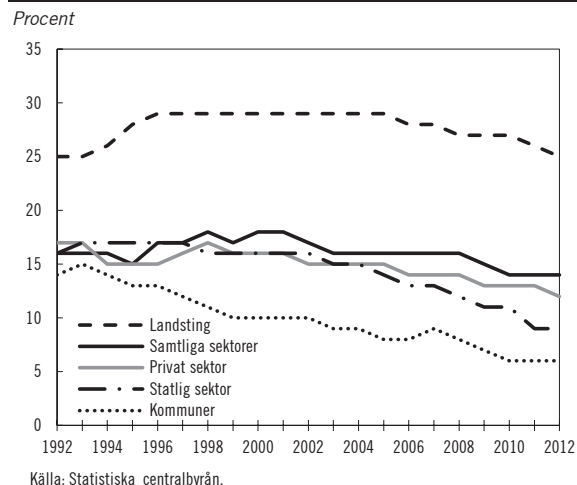
2.4 Löner

I detta avsnitt redogörs för kvinnors genomsnittliga lön i relation till mäns. Lönerna som beskrivs i avsnittet är uppräknade till motsvarande heltid.⁴⁴ Eftersom kvinnor arbetar deltid och är frånvarande från arbetet i högre utsträckning än män blir skillnaderna i faktisk arbetsinkomst större än de skillnader i månadslön som redovisas i detta avsnitt. Detta framkommer i tabell 3.1 som visar att kvinnors arbetsinkomst uppgår till 73 procent av männens.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män

År 2012 uppgick kvinnors månadslön i genomsnitt till 86 procent av männens vilket innebär att det totala lönegapet mellan könen var 14 procent (se tabell 2.8). Lönegapet har varierat något över tid, men jämfört med 1992 har lönegapet i hela ekonomin minskat med 2 procentenheter (se diagram 2.16).

Diagram 2.16 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2012

Det totala lönegapet kan förklaras av en mängd faktorer. Könsuppdelningen mellan olika yrken är den enskilt viktigaste förklaringen till att det totala lönegapet mellan kvinnor och män är stort. Gapet uppstår eftersom den genomsnittliga lönen varierar mellan olika yrken och kvinnor är överrepresenterade i yrken där den genomsnittliga lönen är låg.

För att ta hänsyn till att män och kvinnor fördelar sig olika avseende vissa lönepåverkande egenskaper som t.ex. utbildning, arbetslivserfarenhet, yrke och sektor är det vanligt att göra en s.k. standardvägning (se sista kolumnen i tabell 2.8).

Tabell 2.8 Genomsnittliga månadslöner 2012

	Månadslön 2012		Kvinnors lön i procent av mäns lön	
	Kvinnor	Män	Ej standardvägd	Standardvägd
Offentlig sektor	26 900	31 300	85,9	96,9
Stat	31 000	34 000	91,1	94,7
Kommun	25 200	26 900	93,8	99,3
Landsting	29 900	39 800	75,0	95,4
Privat sektor	28 300	32 200	87,8	92,6
Privatanställda arbetare	23 500	25 900	90,9	96,3
Privatanställda tjänstemän	31 500	39 300	80,1	90,4
Samtliga sektorer	27 600	32 100	86,1	93,9

Anm.: Tabellen visar en månadslöner uppräknade till heltid. Standardvägningen tar hänsyn till att kvinnor och män arbetar i olika yrken och sektorer samt har olika utbildningsnivå, arbetstid och ålder.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Genom detta erhålls ett oförklarat lönegap. Om samtliga lönepåverkande faktorer var observerbara för analys skulle det oförklarade lönegapet representera ett mått på hur stor

⁴³ Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män (Konjunkturinstitutet, Specialstudie Nr 27 2011).

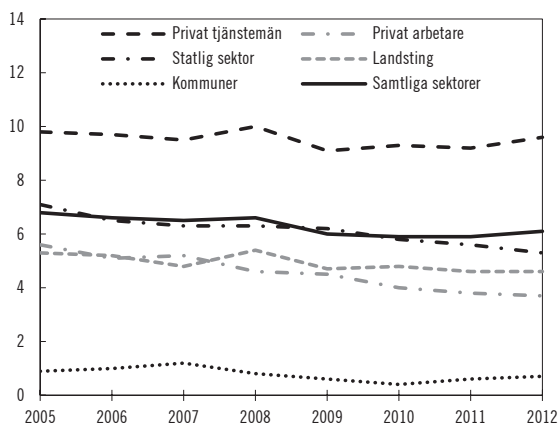
⁴⁴ Uppgifterna baseras på lönestrukturstatistiken där alla löner är uppräknade till motsvarande heltidslön.

inverkan individens kön har på lönen. Det är dock inte möjligt att mäta och kvantifiera alla egenskaper, t.ex. engagemang, idériakedom och social förmåga, som troligtvis påverkar individens lön. Dessutom finns inte samtliga chefsnivåer och arbetets svårighetsgrad i den officiella statistiken. Det är därför inte möjligt att avgöra om det oförklarade lönegapet enbart beror på individens kön eller om det beror på skillnader i egenskaper eller arbetsuppgifter mellan könen.

Det oförklarade lönegapet har långsamt sjunkit och låg 2012 på ungefär 6 procent sett till samtliga sektorer (se diagram 2.17). Sedan 2005 har det oförklarade lönegapet minskat mest för arbetare i privat sektor, där det har skett en minskning med 1,9 procentenheter.⁴⁵ Trots denna nedgång är det oförklarade lönegapet betydligt större i den privata sektorn än i den offentliga sektorn, framför allt till följd av ett stort lönegap bland tjänstemännen i den privata sektorn.

Diagram 2.17 Lönegap efter sektor 2005–2012

Oförklarad lönegap efter standardvägning, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

En förklaring till det större lönegapet bland tjänstemännen är att det är större lönespridning i denna grupp. Tjänstemännen förhandlar också i högre utsträckning om sin lön individuellt, vilket ökar lönespridningen. Forskning visar dessutom att kvinnor är mer återhållsamma i sina löneanspråk jämfört med män. Därutöver antyder forskningen att kvinnor och män bedöms olika i en förhandlingssituation. Både kvinnor och män i chefsposition är mer

återhållsamma med att tillmötesgå kvinnors löneanspråk och den negativa effekten för kvinnor som förhandlar mer aggressivt är större.⁴⁶ Detta innebär sammantaget att även det oförklarade lönegapet blir större. I den statliga sektorn uppgick det oförklarade lönegapet till 5,3 procent 2012, vilket var en minskning med 1,8 procentenheter sedan 2005.

En närmare analys visar att då hänsyn tas till mer detaljerad information om bl.a. arbetets svårighetsgrad kvarstår 1,2 procent i oförklarad lönegap.⁴⁷ Lönegapet i den statliga sektorn kan därmed i stor utsträckning förklaras av att män och kvinnor har arbetsuppgifter med olika omfattning och komplexitet. Att det oförklarade lönegapet är så litet innebär att den direkta lönediskrimineringen sannolikt är liten i denna sektor. Att män och kvinnor innehar olika befattningar och arbetsuppgifter kan däremot bero på s.k. fördelningsdiskriminering – att kvinnor och män har olika möjligheter att stiga i befattning eller att få vissa tjänster.

Lönegapet är större högre upp i lönefördelningen

Att möjligheterna att ta sig upp i hierarkierna är mindre för en särskild grupp kallas i bland för glastak, vilket innebär att det finns en slags osynlig barriär som hindrar denna grupp från avancemang över en viss nivå. Ett tecken på förekomsten av ett sådant glastak är att storleken på lönegapet accelererar vid högre nivåer i lönefördelningen.

Enligt vissa forskare uppstod ett sådant glastak för kvinnor i Sverige på 1990-talet. De visade att förekomsten av glastak främst var kopplad till kön, för utrikes födda syntes exempelvis inga accelererande löneskillnader gentemot inrikes födda. En förklaring till glastaket som framförs i studien är att kvinnors och mäns egenskaper värderas olika på arbetsmarknaden. Detta kan bero på att kvinnor deltar

⁴⁵ Yrkesklassificeringen gjordes om 2005 och är betydligt mer detaljerad än tidigare, vilket försvårar jämförelser bakåt i tiden.

⁴⁶ Säve-Söderbergh, Are women asking for low wages? Gender differences in competitive bargaining strategies and ensuing bargaining success, reviderad version av Working paper 2007:7, Stockholms universitet, 2011.

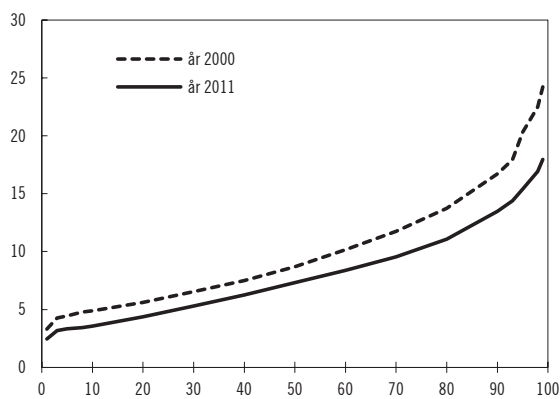
⁴⁷ Utvecklingen av löneskillnaden mellan statsanställda kvinnor och män åren 2000–2012 (Arbetsgivarverket 2013:7). Denna rapport bygger på annan statistik än de uppgifter som publiceras av SCB och Medlingsinstitutet och är därmed inte helt jämförbar.

i arbetskraften i mindre utsträckning än män genom mer deltidsarbete och högre frånvaro.⁴⁸

Under 2000-talet verkar glastakseffekten för kvinnor i Sverige ha minskat något i betydelse. Konjunkturinstitutet har beräknat det oförklarade lönegapet mellan kvinnor och män för olika delar av lönefördelningen inom olika sektorer 2000 och 2011.⁴⁹ Lönegapet ökar tydligt över fördelningen både i den privata och i den offentliga sektorn. Mest dramatisk ökning är det för tjänstemännen i den privata sektorn (se diagram 2.18). Mellan 2000 och 2011 har dock både lönegapet och glastakseffekten minskat något.

Diagram 2.18 Oförklarad lönegap för olika percentiler i lönefördelningen 2000 respektive 2011

Tjänstemän i privat sektor, procent

Källa: Konjunkturinstitutet, Lönebildningsrapporten 2012.

Lönegapet ökar med åldern

De genomsnittliga lönerna för unga kvinnor och män ligger nära varandra i början av yrkeskarriären, men löneutvecklingen går långsammare för kvinnor, vilket leder till att lönegapet blir större med åldern.⁵⁰

En studie på svenska data har analyserat hur lönegapet inom par som skaffar barn tillsammans utvecklas före och efter det första barnets födelse. Innan första barnets födelse finns små skillnader i inkomst- och löneutveckling mellan kvinnan och mannen. 15 år senare

har lönegapet ökat med 10 procentenheter.⁵¹ Att lönegapet ökar med åldern skulle därmed till stor del förklaras av skillnader i föräldransvar.

2.5 Sverige jämställt i ett internationellt perspektiv

Under de senaste decennierna förklaras en stor del av tillväxten inom OECD-området av en ökad sysselsättning bland kvinnor. OECD har uppskattat att hälften av tillväxten av arbetsutbudet, och en fjärdedel av den ekonomiska tillväxten, sedan 1995 förklaras av den minskade skillnaden mellan kvinnors och mäns förvärvsdeltagande. Inom OECD är kvinnors ökade utbildningsnivå den faktor som bidragit mest till att minska gapet mellan könen när det gäller arbetskraftsdeltagande och lönenivå.⁵²

Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) har, på uppdrag av Europeiska kommissionen, utarbetat Gender Equality Index. I indexet bedöms kvinnors och mäns villkor i medlemsländerna utifrån kategorier som arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa. I indexet innebär siffran 100 att ett land är jämställt. Sverige har det bästa resultatet med 74,3, följt av Danmark och Finland. Genomsnittet i EU ligger på 54.

I detta avsnitt jämförs sysselsättningsgrad, arbetstid och lönegap för EU:s medlemsländer. Ur välfärdssynpunkt är det angeläget med högt arbetskraftsdeltagande, få deltidsarbetande och höga löner för såväl kvinnor som män. Ju mindre skillnad det är mellan dessa variabler, desto mindre blir skillnaden i arbetsinkomster mellan könen.

Skillnaderna mellan olika länder är betydande. Länder med hög sysselsättningsgrad bland kvinnor har ofta en större andel deltidsarbetande kvinnor och ett större lönegap. Sverige har den högsta sysselsättningsgraden för kvinnor inom EU, samtidigt är andelen deltidsysselsatta hög och lönegapet ligger nära genomsnittet jämfört med övriga EU-länder.

⁴⁸ Albrecht, m.fl., Is there a glass ceiling in Sweden?, Journal of Labor Economics, 2003.

⁴⁹ Se Lönebildningsrapporten 2012 (Konjunkturinstitutet) för lönegapen inom de andra sektorerna.

⁵⁰ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2010 (Medlingsinstitutet 2011).

⁵¹ Angelov, m.fl., Det envisa könsgapet i inkomster och löner – Hur mycket kan förklaras av skillnader i familjeansvar? (IFAU 2013:2).

⁵² Gender and sustainable development. Maximising the Economic, Social and Environmental Role of Women (OECD 2008).

Hög sysselsättningsgrad för kvinnor i Sverige

Sysselsättningsgraden inom EU är genomgående högre för män än för kvinnor. Sverige har en internationellt sett hög sysselsättningsgrad, i synnerhet för kvinnor. I Sverige är sysselsättningsgraden för kvinnor högre än för män i många av EU:s medlemsstater. Under de senaste åren har sysselsättningen inom EU ökat snabbare för kvinnor än för män. Mellan 2003 och 2012 ökade sysselsättningsgraden för kvinnor med 4 procentenheter till nästan 59 procent. Samtidigt var männens sysselsättningsgrad 2012 betydligt högre (70,1 procent). Det finns stora skillnader mellan olika medlemsstater. Mindre än hälften av kvinnorna i förvärvsaktiv ålder i Malta, Grekland och Italien är sysselsatta, medan över 70 procent är det i Danmark och Sverige.

Den ekonomiska krisen de senaste åren har generellt påverkat arbetsmarknaden negativt i EU-länderna. Mellan 2008 och 2012 minskade sysselsättningsgraden med nästan 2 procentenheter för EU som helhet. Nedgången i sysselsättningsgraden har främst drabbat män, för vilka den har minskat med 3,1 procentenheter, jämfört med en nedgång om 0,3 procentenheter för kvinnor.

Variationen inom EU är dock stor. Värst drabbade är Grekland och Spanien. I dessa länder har sysselsättningsgraden minskat med 14,4 respektive 13,3 procentenheter för män och 6,8 respektive 4,3 procentenheter för kvinnor. Andra länder, exempelvis Tyskland och Malta, har klarat sig bättre. I dessa länder har i stället sysselsättningsgraden ökat för både kvinnor och män. I Sverige har sysselsättningsgraden minskat med 1,1 procentenheter för män. För kvinnor var sysselsättningsgraden 2012 på samma nivå som när krisen inleddes 2008.

Den ovan nämnda utvecklingen avspeglas också i arbetslösheten, som har ökat mer för män än för kvinnor inom EU. Detta är ett förväntat mönster eftersom män i högre grad än kvinnor arbetar i konjunkturkänsliga branscher. År 2008 var arbetslösheten 7,6 procent för kvinnor och 6,6 procent för män. År 2012 var den ungefär lika hög för båda könen, 10,4 procent för kvinnor och 10,5 procent för män. Även i Sverige ökade arbetslösheten mer för män än för kvinnor mellan 2008 och 2012.

Tabell 2.9 Sysselsättningsgrad och löneskillnader inom EU 2012*Personer 15–64 år, procent*

	Sysselsättningsgrad		Andel deltidsarbetande		Löneskillnad mellan könen
	M	Kv	M	Kv	%
Belgien	66,9	56,8	9,0	43,5	10,2
Bulgarien	61,3	56,3	2,0	2,5	13,0
Cypern	70,4	59,4	6,4	13,1	16,4
Danmark	75,2	70,0	14,8	35,8	16,4
Estland	69,7	64,7	5,1	13,2	27,3
Finland	70,5	68,2	9,1	19,4	18,2
Frankrike	68,0	60,0	6,4	30,0	14,7
Grekland	60,6	41,9	4,7	11,8	:
Irland	62,7	55,1	13,3	34,9	:
Italien	66,5	47,1	6,7	31,0	5,8
Kroatien	55,1	46,2	5,2	7,5	17,6
Lettland	64,6	61,7	6,7	11,1	13,6
Litauen	62,5	61,9	6,9	10,6	11,9
Luxemburg	72,5	59,0	4,7	36,1	8,7
Malta	73,3	44,2	5,7	26,0	12,9
Nederländerna	79,7	70,4	24,9	76,9	17,9
Polen	66,3	53,1	4,5	10,6	4,5
Portugal	64,9	58,7	8,2	14,1	12,5
Rumänien	66,5	52,6	8,6	9,7	12,1
Slovakien	66,7	52,7	2,8	5,5	20,5
Slovenien	67,4	60,5	6,3	12,2	2,3
Spanien	60,2	50,6	6,5	24,4	16,2
Storbritannien	75,2	65,1	11,5	42,3	20,1
Sverige	75,6	71,8	12,5	38,6	15,8
Tjeckien	74,6	58,2	2,2	8,6	21,0
Tyskland	77,6	68,0	9,1	45,0	22,2
Ungern	62,5	52,1	4,3	9,3	18,0
Österrike	77,8	67,3	7,8	44,4	23,7
EU-genomsnitt	69,6	58,5	8,4	31,9	16,2

Anm.: Resultaten baseras på enkätuppgifter. Uppdelningen i heltids- och deltidsarbete bygger inte på någon formell definition utan på respondenternas spontana svar. Löneskillnaden avser ej standardvägda timlöner (brutto) i företag med minst tio anställda och avser senaste utfallsåret 2011.

Källa: Eurostat.

Hög andel deltidsarbetande kvinnor i Sverige

Andelen kvinnor som arbetar deltid är högre än andelen män i samtliga EU-länder. Kvinnors ökade arbetskraftsdeltagande består till stor del av deltidsarbete.⁵³ År 2012 arbetade 31,9 procent

⁵³ Deltid kan betyda olika saker i olika länder eftersom uppgifterna bygger på enkäter där de som svarar själva får definiera sina arbeten som hel- eller deltidsarbeten. I några länder anges dock en tröskel för vad som ska betraktas som deltid.

av de yrkesverksamma kvinnorna deltid, att jämföra med 8,4 procent av männen. Jämfört med genomsnittet i EU arbetar en förhållandevis hög andel kvinnor deltid i Sverige (38,6 procent). Lägst andel deltidsarbetande kvinnor (och män) finns i Bulgarien och Slovakien. Högst andel deltidsarbetande kvinnor (och män) finns i Nederländerna, där tre fjärdedelar av alla sysselsatta kvinnor är deltidsarbetande.

Lönegapet större i länder med en hög andel förvärvsarbetande kvinnor

Lönegapet mellan könen var 16,2 procent inom EU under 2011. Lönegapet är generellt sett större i länder med en hög andel förvärvsarbetande kvinnor. I dessa länder finns kvinnor på alla lönenivåer och därmed blir lönespridningen för kvinnor större. I länder med låg sysselsättningsgrad bland kvinnor är det framför allt de relativt högt utbildade kvinnorna som förvärvsarbetar. Den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i Sverige (15,8 procent) hamnar nära EU-snittet (16,2 procent).⁵⁴ Det förklaras sannolikt av den höga kvinnliga förvärvsfrekvensen och av att många kvinnor arbetar deltid.

3 Disponibel inkomst för kvinnor och män

Skillnader i yrken, arbetstid och karriärutveckling bidrar till att män har högre förvärvsinkomster än kvinnor. Om man tar hänsyn till skatter och transfereringsinkomster utjämnas emellertid skillnaderna mellan könen till viss del.⁵⁵

Arbetsinkomsterna är ofta styrande för ersättningsnivåerna från välfärdssystemen, systemen är dock utformade på ett sätt som minskar skillnaderna i ersättningsnivån, bl.a. genom att endast arbetsinkomster upp till en viss nivå ger

rätt till ersättning. Genom att arbetsinkomsterna även ligger till grund för ålderspensionens nivå kvarstår inkomstskillnaderna även efter den förvärvsaktiva perioden, vilket bl.a. medför att kvinnliga pensionärer har lägre inkomster än manliga.

Samtidigt påverkar ersättningsnivåerna i välfärdssystemen arbetsutbudet och i förlängningen kvinnors och mäns arbetsinkomster. Detta medför att höga ersättningar från välfärdssystemen i vissa fall kan få negativa effekter på arbetsinkomsterna och vice versa (se avsnitt 4).

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att studera hur stor disponibel inkomst kvinnor respektive män förfogar över. En egen inkomst medför ekonomisk självständighet.⁵⁶ I detta avsnitt fokuseras därför på begreppet individuell disponibel inkomst, som definieras som summan av individens egna marknadsinkomster, transfereringar och skatter. Hushållsrelaterade transfereringar (exempelvis barnbidrag och bostadsbidrag) fördelas vid beräkningen av den individuella disponibla inkomsten lika mellan sammanboende.⁵⁷

3.1 Disponibel inkomst i förvärvsaktiv ålder

Den individuella disponibla inkomsten är lägre för kvinnor än för män i samtliga åldersgrupper (se diagram 3.1). Mätt i kronor är skillnaden mellan individer störst i förvärvsaktiv ålder.

⁵⁴ Jämförbara siffror för standardvägda löneskillnaderna mellan könen saknas.

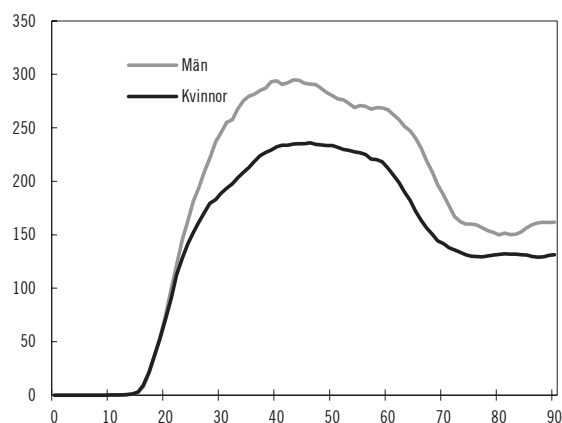
⁵⁵ SCB följer regelbundet inkomstfördelningen i Sverige genom undersökningen av hushållens ekonomi (HEK). Analysen i följande avsnitt grundar sig huvudsakligen på denna undersökning. Den senaste versionen av HEK avser 2011 och i populationen ingår ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll. Se underbilagan för en beskrivning av datamaterialet.

⁵⁶ Detta kan härledas till målet om ekonomisk jämställdhet, som säger att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

⁵⁷ För att beskriva levnadsstandardens fördelning är justerad disponibel hushållsinkomst ett lämpligare begrepp, eftersom detta inkluderar utjämning inom hushållen och tar hänsyn till stordriftsfördelar i hushåll med flera personer. Se underbilagan för en mer ingående förklaring av detta begrepp. Ur ett jämställdhetsperspektiv är detta mindre intressant då det definitionsmässigt förutsätter att alla i ett och samma hushåll har samma ekonomiska standard.

Diagram 3.1 Individuell disponibel inkomst i olika åldrar 2011

Medianinkomst i 2013 års priser, 1 000-tal kronor

Anm.: Serien är utjämnad på grund av få observationer i vissa åldrar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2011 var den genomsnittliga individuella disponibla inkomsten ca 213 000 kronor för kvinnor och 271 000 kronor för män i åldern 20–64 år (se tabell 3.1). Jämfört med 2010 var detta en ökning med 4,4 procent för kvinnor och 2,8 procent för män, vilket innebar en viss relativ förbättring av kvinnornas position.

Skatter och transfereringar jämnar ut inkomstskillnaden mellan kvinnor och män

Jämfört med män är kvinnors arbetsinkomster lägre och inkomstspridningen mindre. Å andra sidan betalar kvinnor i genomsnitt lägre skatt och har högre transfereringsinkomster. Skatter och transfereringar bidrar därför till att minska såväl inkomstskillnaderna mellan könen som inkomstspridningen.

Kvinnor och män får i viss utsträckning sina inkomster från olika källor (se tabell 3.1). Andelen kvinnor i åldern 20–64 år med löneinkomst var 2011 något lägre än för män, 84 jämfört med 86 procent. Även andelen individer med inkomst från företagande var högre för män (13 procent jämfört med 8 procent för kvinnor).

Kvinnor hade 2011 i genomsnitt 73 procent av mäns lön och företagarincomester, men 79 procent av den individuella disponibla inkomsten (se tabell 3.1). Detta beror delvis på att männens, i genomsnitt, högre förvärvsinkomst innebar att de betalade en högre andel skatt. Skattesystemets progressivitet bidrog därmed till att minska inkomstskillnaderna mellan könen.

Tabell 3.1 Individuell disponibel inkomst för personer med olika inkomstslag 2011

Kronor per år och fördelning i procent, 20–64 år

	Andel med inkomst		Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv./Män %
	Kv.	Män	Kv.	Män	
Lön	84	86	246 000	335 700	73
+Företagarinkomst	8	13	50 700	84 200	60
= Lön, företagark.	86	90	244 400	333 000	73
+Sjukpenning, SA-ersättn., mm	19	12	67 700	74 000	92
+Föräldrapenning	23	17	34 400	19 900	172
+Arbetsmark. stöd	9	8	51 800	55 700	93
+Pension	7	7	75 600	105 400	72
+Övr. skatteplikt.	9	6	9 800	4 500	215
<i>=Skattepliktig ersättning</i>	48	39	67 800	65 400	104
=Ink. före skatt	96	96	253 200	337 000	75
- Statlig o kommunal ink. skatt	92	92	64 600	98 900	65
=Ink. efter skatt	96	96	191 600	242 400	79
+Ränta, utdelning	68	68	9 900	26 000	38
+Kapitalvinst	16	18	75 000	92 600	81
- Kapitalförlust	9	10	11 400	15 700	72
- Skatt kapital	88	89	200	3 400	7
- Annan skatt	94	94	2 500	2 400	104
=Ink. före stöd	97	98	205 100	267 500	77
+Barnbidrag	37	31	13 600	12 600	108
+Bostadsstöd	9	5	20 700	19 700	105
+Ek. bistånd	4	4	40 800	44 000	93
+Underhållsstöd, mottaget	9	3	20 200	19 400	104
- Underhåll givet	2	7	11 400	15 200	75
=Summa familjestöd	44	42	22 900	15 100	152
+Studiestöd. Lån + bidrag	11	8	46 600	43 500	107
- Studielån. Åter	26	17	10 600	11 800	90
=Summa disponibel inkomst	100	100	213 000	270 700	79

Anm.: Medelinkomsten avser dem som har det aktuella inkomstslaget. Detta medför att värdena på summeraderna inte är lika med summan av de redovisade medelvärdena.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det finns också stora skillnader mellan kvinnors och mäns inkomster från socialförsäkrings-systemen. En större andel av kvinnorna hade sådana skattepliktiga ersättningar, 48 procent, att jämföra med 39 procent för männen. Genom att ersättningsnivåerna i socialförsäkringssystemen baseras på löneinkomsten får kvinnor ofta lägre

ersättning än män räknat i kronor. Å andra sidan har män oftare än kvinnor inkomster som överstiger de tak för intjänande av förmåner som finns i försäkringssystemen, vilket medför att män får lägre ersättning räknat i procent.

Kvinnor har något oftare familjestöd. Kvinnor är oftare ensamstående föräldrar och har därför mer ersättningar som är förknippade med föräldraskap, såsom bostadsbidrag, barnbidrag och erhållet underhållsstöd. Bostadsstöd i form av bostadsbidrag går ofta till ensamstående mödrar och bostadstillägg till pensionärer i hög grad till ensamstående kvinnliga pensionärer.

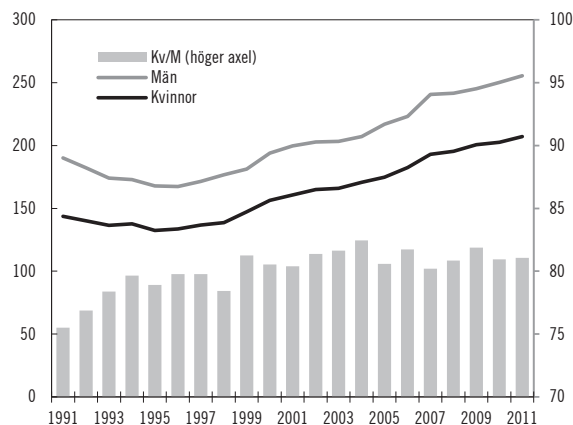
Fler kvinnor än män studerar och studiestöd i form av lån och bidrag vid högskolestudier går därför i större utsträckning till kvinnor än till män.

Utveckling sedan 1991

Sedan 1991 har den individuella disponibla inkomsten utvecklats något snabbare för kvinnor i förvärsaktiv ålder jämfört med för män (se diagram 3.2). År 1991 uppgick medianvärdet för kvinnors individuella disponibla inkomst till ca 76 procent av männens. År 2011 var motsvarande andel 81 procent.

Diagram 3.2 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1991–2011

Medianinkomst i 2013 års priser, 1 000-tal kronor och kvinnors andel av mäns lön i procent, 20–64 år

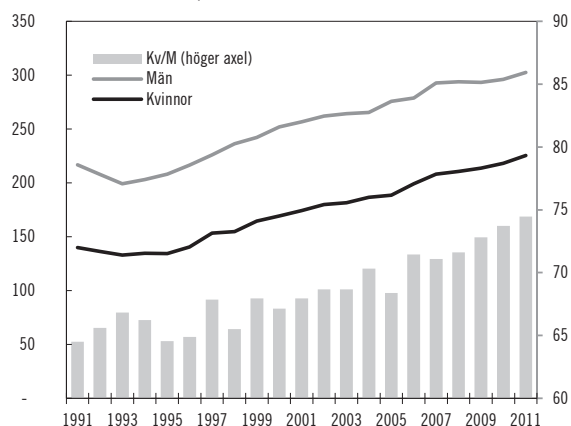
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den snabbare utvecklingen av kvinnors individuella disponibla inkomst beror på en snabbare ökning av arbetsinkomsten bland kvinnor jämfört med män (se diagram 3.3). År 1991 uppgick medianvärdet för kvinnornas arbetsinkomst till 64 procent av männens, vilket 2011 stigit till 74 procent. Kvinnornas ökade arbetsinkomst i förhållande till männens kan till

stor del förklaras av deras ökade arbetstider i förhållande till männens.

Diagram 3.3 Arbetsinkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1991–2011

Medianinkomst i 2013 års priser, 1 000-tal kronor respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Individuell disponibel inkomst i förvärsaktiv ålder, olika hushållstyper

De individuella disponibla inkomsterna skiljer sig åt också inom respektive kön, med avseende på ålder och familjesituation. I tabell 3.2 redovisas uppgifter för några olika hushållstyper.

En första observation är att män har högre individuell disponibel inkomst än kvinnor oavsett hushållstyp. Männerna i de sammanboende hushållen har högre inkomst än männen i de ensamstående hushållen, med undantag för ensamstående män med lite äldre barn. Vidare är skillnaderna mellan könen genomgående större i hushåll som består av sammanboende jämfört med hushåll som består av ensamstående. Skillnaden beror på att män som är sammanboende ofta har högre inkomst än ensamstående män i motsvarande åldersgrupp och på att ensamstående kvinnor i flertalet grupper har högre inkomst än sammanboende kvinnor.

De högre inkomsterna i hushåll med barn än i dem utan beror bl.a. på familjestöden.

Tabell 3.2 Individuell disponibel inkomst i olika hushållstyper 2011.

Medelvärde i kronor per år och kvinnors andel i procent, 20–64 år

	Individuell disponibel inkomst		Kv/M %
	Kvinnor	Män	
Ensamstående	200 500	208 400	96
m. barn 0–6 år	231 200	283 300	82
m. barn 7–17 år	264 900	327 000	81
20–44 år	159 200	182 900	87
45–64 år	234 300	243 600	96
Sammanboende	219 600	317 900	69
m. barn 0–6 år	207 400	316 700	65
m. barn 7–17 år	245 000	345 700	71
20–44 år	185 100	240 900	77
45–64 år	222 900	322 700	69
Totalt	212 100	269 400	79

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.2 Individuell disponibel inkomst för äldre

Pensionens nivå beror till stor del på arbetsinkomsterna tidigare i livet. Äldre kvinnors låga disponibla inkomst i förhållande till männens förklaras därför av att de tidigare i livet förvärvat arbetat i mindre omfattning och till lägre lön än män. Även om skillnaderna i förvävsfrekvens mellan könen är förhållandevis små i dag, var många av dagens kvinnliga pensionärer i förvävsaktiv ålder under en tid då kvinnor arbetade i betydligt mindre utsträckning än i dag. Förvävsdeltagandet bland kvinnor har ökat dramatiskt under efterkrigstiden vilket inneburit ökade arbetsinkomster. Detta kommer leda till att kvinnors pensioner ökar i förhållande till männens för varje generation.

Det finns även demografiska skäl till att kvinnor har lägre pensioner än män. Kvinnor lever i genomsnitt längre än män och pensionerna är generellt sett lägre för äldre pensionärer (se tabell 3.3). Det finns flera skäl till detta. Dels utbetalas vissa pensionsförmåner tidsbegränsat under de första åren efter pensioneringen. Dels är indexeringen av pensioner långsammare än löneökningstakten, varför skillnaden i pension blir större och större ju fler år det gått sedan man arbetade.

Tabell 3.3 Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter åldersgrupp och civilstånd 2011

Medelvärde i kronor per år och kvinnors andel i procent, befolkningen över 64 år

	Kvinnor	Män	Kv/M %
65–69	189 800	300 700	63
Ensamstående	206 200	270 000	76
Sammanboende	181 400	312 700	58
70–79	152 400	215 200	71
Ensamstående	167 400	182 300	92
Sammanboende	137 400	227 000	61
80+	148 200	196 000	76
Ensamstående	158 500	197 300	80
Sammanboende	112 000	195 100	57
Samtliga	162 500	241 400	67

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det är större inkomstskillnader mellan könen för sammanboende pensionärer än för ensamstående pensionärer. En orsak till detta är att många ensamstående kvinnor har änkepension. Många ensamstående kvinnor har också bostadstillägg.

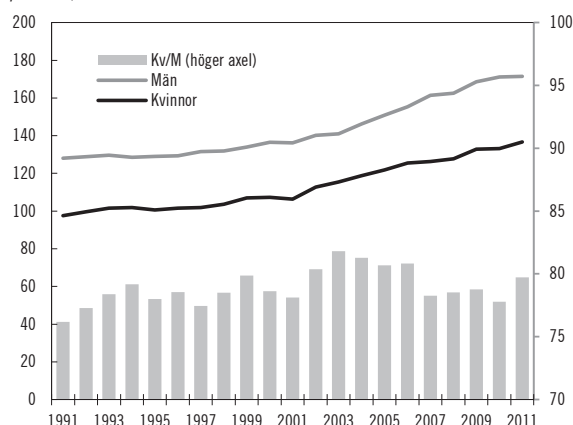
Män arbetar i högre utsträckning än kvinnor efter 65 års ålder och har därmed mer arbetsinkomst. Knappt 20 procent av männen i 65–74 års ålder var sysselsatta 2012, i samma åldersgrupp var drygt 10 procent av kvinnorna sysselsatta.⁵⁸

Den disponibla inkomsten har ökat trendmässigt för såväl äldre kvinnor som män sedan 1991. De äldre kvinnornas inkomst i förhållande till männens uppvisar, till skillnad från i förvävsaktiv ålder, inte någon tydligt stigande trend (se diagram 3.4). Kvinnornas ökade förvävsarbete har lett till ökad inkomstbaserad pension, samtidigt har männens pension ökat i motsvarande grad.

⁵⁸ SCB, AKU.

Diagram 3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre 1991–2011

Medianinkomst i 2013 års priser, 1 000-tal kronor och kvinnors andel i procent, över 64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4 Jämställdhet och regeringens ekonomiska reformer

Regeringen har sedan den tillträdde 2006 fört en politik för att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att arbeta. Jobbskatteavdraget och förändringarna i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna minskar trösklarna in på arbetsmarknaden och stimulerar arbetskraftsutbudet. Regeringen har även vidtagit åtgärder för att stärka ställningen för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. De arbetsmarknadspolitiska resurserna har i större utsträckning riktats till dem som har störst behov. Nystartsjobben, de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga och äldre, husavdraget⁵⁹ samt den sänkta mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster avser speciellt att öka efterfrågan på personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Regeringen har också vidtagit åtgärder som riktat sig till grupper med svag ekonomi eller större försörjningsbörda.

I detta avsnitt redovisas hur reformerna bedöms påverka drivkrafter att arbeta, arbetsutbud, sysselsättning och inkomster för kvinnor och män.

⁵⁹ Husavdraget inbegriper skattereduktion för hushållsarbete (RUT) samt för reparation, om- och tillbyggnad (ROT). Husavdrag medger en skattereduktion med 50 procent av arbetskostnaden med högst 50 000 kronor per person och år.

4.1 Ekonomiska drivkrafter till arbete

För att finansiera och upprätthålla välfärden krävs en hög sysselsättningsgrad och ett högt antal arbetade timmar. Viljan att arbeta har en tydlig koppling till det ekonomiska utbytet av arbete. Små skillnader mellan arbetsinkomsten och inkomsten vid sjukdom eller arbetslöshet minskar de ekonomiska drivkrafterna att arbeta. Arbetsutbudet hämmas också om det inte lönar sig att öka sin arbetsinsats för den som redan har ett arbete. I förlängningen kan svaga drivkrafter till arbete även medföra att färre väljer att byta jobb eller yrke, utbilda sig eller att flytta till orter där arbete finns.

Redovisningen i detta avsnitt avser effekterna av den samlade politiken under perioden 2006–2014 och inkluderar redan fattade beslut och förslagen i denna proposition. Effekterna har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT och utfallsdata (HEK) t.o.m. 2011.⁶⁰ Beräkningarna för 2012 och framåt bygger på en prognostiserad befolknings- och inkomststruktur, men på faktiska och föreslagna förändringar i regelsystemen.

Marginaleffekter

För dem som har ett arbete mäts oftast de ekonomiska drivkrafterna att öka arbetsutbudet av margineffekten. Denna effekt definieras som den andel av en marginell inkomstökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Sammantaget är margineffekterna lägre för kvinnor än för män (se tabell 4.1). Detta beror på att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män och därmed genom det progressiva skattesystemet, i genomsnitt lägre marginalsatt.⁶¹

⁶⁰ Se underbilagan för en detaljerad redogörelse för hur beräkningarna gjorts och av de begrepp och definitioner som används. Hänsyn har enbart tagits till de regeländringar som berör individers och hushålls disponibla inkomst och som är möjliga att beräkna med den använda metodiken. Av tabell U2 framgår vilka regeländringar som beaktats.

⁶¹ De med allra lägst inkomst har dock en högre margineffekt till följd av att inkomstprövade bidrag ofta faller bort då inkomsten ökar.

Tabell 4.1 Marginaleffekt för olika hushållstyper 2014

Marginaleffekt i procent och förändring i procentenheter, 20–64 år

	Marginaleffekt 2014		Förändring 2006–2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ensamstående med barn 0–19 år	38,7	40,5	-10,0	-6,6
Ensamstående 20–44 år utan barn	26,3	27,4	-6,7	-7,5
Ensamstående 45–64 år utan barn	32,3	34,2	-7,6	-6,9
Sammanboende med barn 0–19 år	31,1	38,8	-6,3	-5,4
Sammanboende 20–44 år utan barn	26,9	32,0	-7,3	-6,6
Sammanboende 45–64 år utan barn	31,1	37,2	-6,7	-6,7
Totalt	30,4	34,2	-7,1	-6,7

Anm.: Beräkningarna inkluderar åtgärder som föreslås i denna proposition.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sedan 2006 har marginaleffekterna minskat för såväl kvinnor som män. Minskningen har dock varit större för kvinnor. Orsaken till detta är i första hand jobbskatteavdraget, som ger en relativt sett större skattereduktion för låginkomsttagare. Därigenom har incitamenten till arbete stärkts mer för kvinnor än för män.

Ersättningsgrad

Socialförsäkringarna utgör ett skydd mot inkomstbortfall under perioder då individen inte arbetar på grund av t.ex. arbetslöshet, sjukdom eller funktionsnedsättning. Hur höga ersättningsnivåerna bör vara i olika välfärdssystem är en svår avvägning. För låg ersättning vid sjukdom eller arbetslöshet kan ge upphov till försörjningsproblem och minskad tilltro till generella offentliga försäkringar. Å andra sidan visar forskningen att socialförsäkringarnas utformning påverkar både hur ofta och hur länge en person inte är i arbete, t.ex. kan allt för höga ersättningsnivåer leda till svaga ekonomiska drivkrafter att återgå i arbete.⁶²

Ersättningsgraden definieras som kvoten mellan den disponibla inkomsten som bidragsförsörd och den disponibla inkomsten vid arbete. Ju lägre ersättningsgrad desto mer lönsamt är det att arbeta. En reform som ökar

⁶² Se t.ex. Holmlund, Unemployment Insurance in Theory and Practice, Scandinavian Journal of Economics, 1998, eller Angelov, m.fl., Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (IFAU 2011:2).

avkastningen av arbete i förhållande till bidragsförsörjning (t.ex. jobbskatteavdraget) gör att ersättningsgraden sjunker, vilket innebär att arbete blir mer lönsamt.

I samtliga ersättningar i det svenska offentliga välfärdssystemet är den genomsnittliga ersättningsgraden högst för dem med låga inkomster. Ersättningsgraden avtar sedan med stigande inkomst. Detta beror bl.a. på att det i de olika systemen finns ett inkomsttak över vilket inkomstbortfall inte ersätts.⁶³ Genom att kvinnor i genomsnitt har lägre lön än män är ersättningsgraden generellt sett högre för kvinnor (se tabell 4.2).⁶⁴ De ekonomiska drivkrafterna att återgå i arbete är därför i genomsnitt svagare för kvinnor än för män.

Tabell 4.2 Ersättningsgrader 2014

Procent och förändring sedan 2006 i procentenheter.

	Ersättningsgrad 2014		Förändring 2006–2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Arbetslöshetsersättning	72	62	-11	-11
Sjukpenning	82	76	-7	-9
Sjuk- och aktivitetsersättning	74	65	-7	-8

Anm.: Ev. kompletterande försäkringar ingår inte i beräkningarna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sedan hösten 2006 har ersättningsgraderna minskat i de olika välfärdssystemen. En bidragande orsak till denna utveckling är regeringens förändringar av skattesystemet och sjuk- och arbetslöshetsförsäkring som har syftat till att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att arbeta. Beräkningar med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT antyder att de sammantagna regeländringarna 2006–2014 har sänkt ersättningsgraderna för både kvinnor och män.⁶⁵ Utöver regelförändringar kan de min-

⁶³ Kollektivavtalade och privata försäkringar kan i många fall ersätta inkomstbortfall utöver de offentliga ersättningarna. Beräkningarna i detta avsnitt avser endast ersättningar från de offentliga ersättningsystemen. Det innebär att ersättningsgraden i praktiken oftast är högre än vad som anges i denna framställning. Bristande dataunderlag gör dock att det inte finns någon möjlighet att beakta detta i beräkningarna.

⁶⁴ Beräkningarna av ersättningsgraden utgår från hela hushållets disponibla inkomst, vilket innebär att ersättningsgraden för en enskild individ påverkas av samtliga hushållsmedlemmars inkomster. Ökade kostnader i form av t.ex. resor och måltider som följer av att arbeta har inte beaktats.

⁶⁵ För arbetslöshetsersättningen och sjuk- och aktivitetsersättningen beräknas regelförändringarna förklara knappt 50 procent av förändringen i den genomsnittliga ersättningsgraden mellan 2006 och 2013. För

skade ersättningsgraderna förklaras av en rad andra faktorer, t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen.

4.2 Effekter på arbetsutbud och sysselsättning

Vissa av de genomförda reformerna kan förväntas ge upphov till olikartade effekter på mäns och kvinnors arbetsutbud. Andra reformer gör att efterfrågan på kvinnors och mäns arbetskraft påverkas på olika sätt. I detta avsnitt redovisas kortfattat några av de reformer som förväntas påverka kvinnor och män olika med avseende på arbetsutbud och sysselsättning. De reformer som behandlas är jobbskatteavdraget, HUS-avdraget, vårdnadsbidraget och jämställdhetsbonusen. Effekten av sänkningen av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster för kvinnor och män behandlas i föregående års bilagor om ekonomisk jämställdhet.⁶⁶

I Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 1.9 görs en bedömning av vilken effekt de genomförda reformerna haft på arbetsutbud och sysselsättning.⁶⁷ Regeringens bedömning baseras på den forskning som finns kring effekterna av olika åtgärder, t.ex. hur förändringar i skattesystemet, socialförsäkringen eller inom arbetsmarknadspolitiken påverkar arbetsutbudet och sysselsättningen.⁶⁸ Med befintliga modeller finns inte alltid möjlighet att särredovisa effekterna för kvinnor och män.

Jobbskatteavdraget

Existerande bedömningar av jobbskatteavdragets långsiktiga arbetsutbudseffekter baseras i huvudsak på s.k. ex ante-utvärderingar.⁶⁹ Dessa

sjukpenningen beräknas regelförändringarna förklara drygt 80 procent av förändringen.

⁶⁶ Prop. 2012/13:1 bilaga 4.

⁶⁷ Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.9.

⁶⁸ I rapporten Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? (Finansdepartementets ekonomiska avdelning 2011:1), redogörs för de metoder och beräkningar som används i regeringens bedömning av reformeffekterna.

⁶⁹ Det finns hittills endast ett fåtal studier som försöker utvärdera effekten av jobbskatteavdraget med hjälp av utfallsdata. I en analys från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, indikerar resultaten generellt sett positiva effekter på sannolikheten att arbeta av jobbskatteavdraget. Resultaten är dock känsliga i ett antal avseenden och bör tolkas med stor försiktighet, se Edmark, L., m.fl. Evaluation of the Swedish earned income tax credit, (IFAU 2012:1). Finansdepartementets egna analyser visar att jobbskatteavdraget har ökat sannolikheten för äldre att arbeta och att effekten är störst för kvinnor, se

utvärderingar prognostiserar de sannolika konsekvenserna av jobbskatteavdraget med hjälp av ekonomiskstatistiska simuleringsmodeller som beskriver hur arbetsutbudet reagerar på förändrade ekonomiska drivkrafter. Trots olikheter i såväl metodansatser som data finns det en hög grad av samstämmighet i de effektbedömningar som olika experter har presenterat mellan 2006 och 2012.⁷⁰ Kunskapen om effekternas storlek, särskilt i vilken takt de slår igenom, är dock långt ifrån fullständig. Bedömningarna är därmed osäkra.

Enligt Finansdepartementets beräkningar förväntas de samlade långsiktiga arbetsutbudseffekterna av jobbskatteavdragets första fyra steg vara något större för kvinnor än för män. Det önskade antalet arbetade timmar beräknas öka med 2,6 procent för kvinnor och 2,2 procent för män, motsvarande 49 000 respektive 51 000 helårsarbetskrafter. Resultaten är i linje med de effekter som presenterats i liknande studier i litteraturen, t.ex. att arbetsutbudet för kvinnor och låginkomsttagare är känsligare för ekonomiska incitament än arbetsutbudet för män respektive höginkomsttagare.⁷¹

I denna proposition föreslår regeringen ett förstärkt jobbskatteavdrag och en höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt. Dessa reformer beräknas öka arbetsutbudet med 0,4 procent för kvinnor och 0,5 procent för män.

Jobbskatteavdraget stärker drivkrafterna till jämställt föräldrapenninguttag

Inkomstförlust är ofta en faktor som föräldrarna själva uppger har stor betydelse för hur de delar föräldrapenningen mellan sig. Många föräldrar anser att de handlar ekonomiskt rationellt om den som har lägst inkomst tar ut föräldrapenning. Men hur hushållets ekonomi påverkas beror inte bara på respektive förälders lön och hur föräldrapenningen beräknas, utan också på eventuella avtalsförsäkringar och inkomstskatten, särskilt jobbskatteavdraget. Jobbskatteavdraget kan ha en effekt på uttaget av föräldra-

Utvärdering av jobbskatteavdraget. Särtryck ur 2012 års ekonomiska vårproposition (prop. 2012/13:100).

⁷⁰ Se prop. 2011/12:100 bilaga 5, s. 52.

⁷¹ För en utförligare redogörelse, se prop. 2012/13:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. bilaga 4.

penning, eftersom det innebär att endast den som jobbar har rätt till ett skatteavdrag.⁷²

Beräkningar visar att hushållsinkomsten även vid relativt stora inkomstskillnader kommer att bli större om den som tjänar mer väljer att vara hemma några månader. För många innebär jobbsskatteavdraget ökade ekonomiska incitament för att dela på föräldrapenningen.

Husavdraget

Möjligheten till skattereduktion för hushållsarbete, s.k. RUT-avdrag, och för arbete med reparation, om- och tillbyggnad, s.k. ROT-avdrag har den gemensamma benämningen husavdrag. Det är framför allt RUT-avdraget som väntas påverka kvinnors arbetsutbud. Avdraget för hushållsnära tjänster gör det billigare att omfördela tid från hushållsarbete till marknadsarbete och skapar dessutom fler arbetstillfällen i en kvinnodominerad bransch.

Sysselsättningen i lokalvårdsbranschen har ökat mer än andra branscher inom tjänstesektorn och på sikt beräknas RUT-avdraget medföra att sysselsättningen ökar med ca 17 000 personer. Huvuddelen, ca 80 procent av sysselsättningsökningen, väntas bero på att efterfrågan på RUT-tjänster ökar. Resterande del beror på omfördelning av tid från hushållsarbete till marknadsarbete och på minskat svartjobb.⁷³

Skatteverket betalade under 2012 ut 2,2 miljarder kronor i skattereduktion för RUT-arbete, vilket är en ökning med nästan 25 procent sedan året innan. Majoriteten av dem som gör RUT-avdrag är kvinnor (se tabell 4.3). RUT-köpare finns främst i åldersgrupperna 35–44 år och bland pensionärer. Hela 35 procent av RUT-köparna är över 65 år. Bortsett från gruppen pensionärer arbetar en stor grupp RUT-köpare heltid. Många av köparna har hemma-
varande barn.⁷⁴ Det är möjligt att RUT-tjänsterna har möjliggjort familjernas heltidsarbete men det finns tyvärr inte uppgifter om deras arbetstid innan de började köpa RUT-tjänster.

Tabell 4.3 RUT-avdrag 2007–2011

	Totalt antal	Andel kvinnor %	Andel män %
2007	46 389	57	43
2008	92 470	57	43
2009	185 602	59	41
2010	320 660	62	38
2011	411 768	62	38

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av de som drev RUT-företag⁷⁵ 2010 var 48 procent kvinnor. I hela ekonomin utgjorde kvinnor ca 34 procent av de egna företagen 2010.⁷⁶ Kvinnor är också överrepresenterade bland de anställda i RUT-företag, med 64 procent av de anställda år 2010. Utrikes födda kvinnor är överrepresenterade både bland företagare och anställda i branschen. Detta kan vara ett tecken på att trösklarna in på arbetsmarknaden har sänkts för just denna grupp.

Vårdnadsbidraget

För att ge föräldrar ökade möjligheter att vara hemma med sina barn beslutade regeringen 2008 att ge kommunerna rätt att införa ett skattefritt vårdnadsbidrag på maximalt 3 000 kronor per månad och barn mellan ett och tre års ålder. Fram t.o.m. 2011 hade 113 av landets 290 kommuner valt att införa vårdnadsbidraget. Av dessa hade fem kommuner också hunnit avskaffa det.⁷⁷

Enligt SCB var det endast en mindre del av dem som var berättigade som valde att ansöka om vårdnadsbidrag. Under 2011 fick 4,7 procent av barnen i berörda kommuner vårdnadsbidrag någon gång under året. Av dem som sökte och beviljades vårdnadsbidrag under 2011 var 92 procent kvinnor och 8 procent män.

Jämställdhetsbonusen

Jämställdhetsbonusen infördes 2008 i syfte att stimulera till ett jämnare uttag av föräldrapenningen mellan kvinnor och män. Reformen innebär att föräldrarna får en bonus på maximalt 100 kronor per dag om båda föräldrarna tar ut dagar utöver de reserverade dagarna, givet att

⁷² Den extra ersättningen från arbetsgivaren i samband med föräldraledighet (föräldralön eller föräldraledighetstillägg) ger dock rätt till jobbskatteavdrag.

⁷³ Hur ska arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? (Finansdepartementets ekonomiska avdelning 2011:1).

⁷⁴ Om RUT och ROT och VITT och SVART (Skatteverket 2011).

⁷⁵ RUT-företag avser enskilda näringsidkare.

⁷⁶ Denna siffra anger kvinnor som har yrkesställning 4 i RAMS (den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken), vilka är enskilda näringsidkare, handelsbolagsägare och kommanditbolagsägare.

⁷⁷ År 2011 är senaste året för vilket det samlats in uppgifter från kommunerna.

vissa villkor är uppfyllda. Bland annat krävs att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet. Ju jämnare föräldrarna delar på föräldrapenningdagarna, desto större blir bonusen.

År 2011 var drygt 65 000 par berättigade till jämställdhetsbonus och av dessa var det 54 procent som sökte och fick bonusen. En enkätundersökning som Försäkringskassan genomförde 2010 visar att föräldrarna upplevde systemet som komplicerat samt att informationen kring bonusen haft brister.⁷⁸ Från och med den 1 januari 2012 betalas jämställdhetsbonusen automatiskt ut till den som är berättigad. I och med denna systemförändring ökade utbetalningen av jämställdhetsbonusen. Föräldrarna till 80 000 barn fick bonusen 2012.⁷⁹

En effektutvärdering av jämställdhetsbonusen från 2011 visar dock att bonusen inte har ökat pappors uttag av föräldrapenning. Resultaten visar vidare att fördelningen av föräldrapenningdagarna mellan föräldrarna till dess att barnet var 18 månader inte förändrats. Det finns inte heller några mätbara effekter i olika grupper med avseende på exempelvis utbildning, inkomst eller sektor.⁸⁰ En tolkning av detta är att bonusen inte har förändrat beteendet hos familjerna, utan att de som fick bonusen hade delat på föräldrapenninguttaget på samma sätt även utan ökade ekonomiska incitament.

4.3 Effekter på kvinnors och mäns disponibla inkomster

I detta avsnitt redovisas hur regeringens politik 2006–2014 bedöms påverka kvinnors och mäns disponibla inkomster. Effekterna har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT. Hänsyn har enbart tagits till de regeländringar som direkt påverkar individens och hushålls disponibla inkomster och som är möjliga att beräkna med den använda metodiken. De regeländringar som beaktats framgår av tabell U.2 i underbilagan. Regeländringar som inte beaktats omfattar bl.a. satsningar på

infrastruktur, arbetsmarknadspolitiska program samt åtgärder som huvudsakligen påverkar hushållens inkomster på ett indirekt sätt genom ekonomins efterfrågesida (t.ex. sänkta socialavgifter och sänkt mervärdesskatt). Reformen för att stärka kvaliteten i utbildningsväsendet beaktas inte heller, även om denna typ av satsningar är viktiga för att utjämna människors livsvillkor och välfärd över tid.

Jämställdhetspolitiken har tillförts stora resurser sedan regeringen tillträdde. Resurserna har fördelats till insatser som syftar till att uppnå målen i jämställdhetspolitiken. Den största delen har satsats på att minska mäns våld mot kvinnor. Även om dessa insatser på sikt kan ha effekt på den ekonomiska jämställdheten bedöms de inte ha någon direkt effekt på mäns och kvinnors disponibla inkomster.

Fördelningseffekterna redovisas både i ett kortsiktigt statiskt och i ett långsiktigt dynamiskt perspektiv. De kortsiktiga effekterna är de direkta effekter som uppkommer när skatte- och bidragsregler ändras. De långsiktiga effekterna är de inkomstförändringar som beräknas följa av att individerna förändrar sitt beteende, i detta fall arbetsutbud, när reglerna ändras.

De samlade regeländringarna under regeringens första mandatperiod 2006–2010 syftade i stor utsträckning till att göra det mer lönsamt att arbeta. Den direkta effekten av reformerna under denna mandatperiod bedöms vara något större för män än för kvinnor. Detta beror på att män i genomsnitt har högre lön och arbetar heltid i större utsträckning och därför tjänar mer än kvinnor på sänkta skatter. Effekterna jämnas dock ut i ett längre perspektiv, då regeringens politik på sikt kan förväntas öka arbetsutbudet, och därmed arbetsinkomsterna, mer för kvinnor än för män. Sammantaget innebär det att regeländringarna 2006–2010 bedöms påverka kvinnors och mäns inkomster ungefär lika mycket på lång sikt.

Under sin andra mandatperiod 2011–2013 har regeringen genomfört en rad regeländringar som påverkar hushållens disponibla inkomster – åtgärder som i huvudsak riktat sig till grupper med svag ekonomi eller större försörjningsbörda. Bland annat har bostadsbidraget för såväl unga utan barn som för barnfamiljer, flerbarnstillsägget inom barnbidraget, grundnivån i föräldrapenningen, studiemedel (lån) och

⁷⁸ Orsaker till att föräldrar inte ansökte om jämställdhetsbonus år 2010 (Socialförsäkringsrapport 2010:15).

⁷⁹ Socialförsäkringen i siffror 2013.

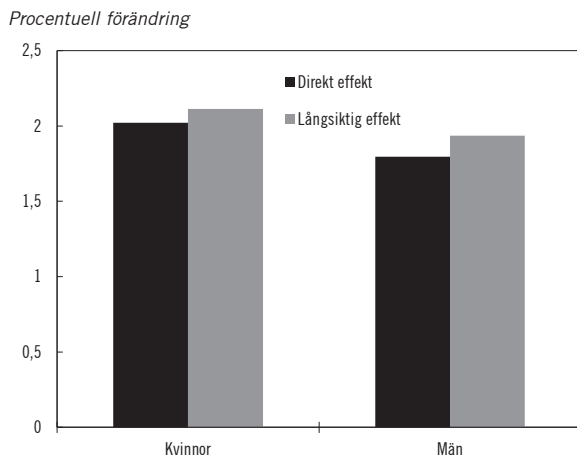
⁸⁰ Jämställdhetsbonusen – en effektutvärdering (Socialförsäkringsrapport 2010:5) och Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen (Inspektionen för socialförsäkringen Rapport 2012:4).

bostadstillägget till pensionärer höjts. Dessutom har grundavdraget för pensionärer höjts.

I denna proposition föreslås bl.a. ett förstärkt jobbskatteavdrag och en höjd gräns för statlig inkomstskatt. Dessutom föreslås en ytterligare höjning av grundavdraget för pensionärer, höjt bostadsbidrag för barnfamiljer samt några andra åtgärder inriktade på att stärka inkomsterna hos hushåll med svag ekonomi eller större försörjningsbörda.

Den direkta effekten av politiken under regeringens andra mandatperiod bedöms öka de disponibla inkomsterna för både kvinnor och män (se diagram 4.1). Inkomstökningen uppskattas bli något större för kvinnor vilket innebär att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män minskar något.

Diagram 4.1 Effekter av regeringens politik på individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 2011–2014

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det förstärkta jobbskatteavdraget och den höjda skiktgränsen för statlig inkomstskatt ger tillsammans en något större ökning av den disponibla inkomsten för män jämfört med för kvinnor. Skattesänkningarna för pensionärer ökar däremot kvinnors genomsnittliga inkomster mer än männens eftersom fler kvinnor är män är ålderspensionärer. Höjda flerbarnstillägg och bostadsbidrag ökar också kvinnors inkomster i högre utsträckning än män eftersom det är vanligare att kvinnor är ensamstående med barn.

På längre sikt förväntas det förstärkta jobbskatteavdraget och den höjda skiktgränsen för statlig inkomstskatt leda till ett ökat arbetsutbud och därigenom ytterligare ökning av den disponibla inkomsten. Denna effekt väntas vara något större för män än för kvinnor.

Underbilaga: Begrepp och data

Inkomstbegrepp

Disponibel inkomst: Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital, näringsverksamhet och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.

Justering för försörjningsbörda: För att kunna jämföra disponibla inkomster mellan olika typer av hushåll måste hänsyn tas till hur många personer som ska försörjas på inkomsten. Förekomsten av kollektiva nyttigheter och stordriftsfördelar hos hushåll med flera medlemmar medför att inkomst per person blir missvisande. För att justera för detta används därför en s.k. ekvivalensskala, Svensk konsumtionsenhetsskala 2004 (se skalans definition i tabell U.1).

Tabell U.1 Svensk konsumtionsenhetsskala

Första vuxen (ensamboende eller sammanboende)	1,00
Andra vuxen (sammanboende)	0,51
Ytterligare vuxen	0,60
Barn 1, 0–19 år	0,52
Barn 2, 3 ..., 0–19 år	0,42

Källa: Statistiska centralbyråns inkomstfördelningsundersökning för 2004.

Justerad disponibel inkomst: Hushållets disponibla inkomst divideras med konsumtionsvikten enligt den svenska konsumtionsenhetsskalan från 2004. Genom att justera den disponibla inkomsten för försörjningsbörda skapas ett mått som är jämförbart mellan hushåll av olika storlek. Den justerade disponibla inkomsten är det begrepp som oftast används vid inkomstfördelningsanalyser och vid bedömning av fördelningseffekter av förändrad politik. Begreppet är framtaget för att på ett så rättvisande sätt som möjligt spegla den ekonomiska standard som hushållen lever under. Justerad disponibel inkomst och ekonomisk standard används därför synonymt.

Individuell disponibel inkomst: För att kunna jämföra individers ekonomiska situation, utan den utjämnande effekt som erhålls vid studier av hushållsinkomster, beräknas den individuella disponibla inkomsten. Det sker genom en summering av alla individuella inkomster och genom att fördela hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag eller

barnbidrag, lika mellan hushållets vuxna. Den individuella disponibla inkomsten är särskilt viktig för att jämföra inkomstsituationen mellan kvinnor och män.

Lön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Strukturlönestatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg. Årsvisa belöningsystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier/optioner ingår inte i lönestrukturstatistiken.

Standardvägd månadslön: För att få en mer nyanserad bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader i form av yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av ca 350 yrkesgrupper (SSYK firsiffernivå), 2 sektorsgrupper, 2 utbildningsnivåer, 2 arbetstidsgrupper och 4 åldersgrupper. Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp. Före 2004 finns endast yrkesgrupper på tresiffernivå att tillgå. Faktorer som inte beaktas vid standardvägning är t.ex. arbetsledaransvar och yrkeserfarenhet.⁸¹

Redovisningsgrupper och bakgrundsvariabler

Deciler: Populationen delas in i tio lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst. Det mittersta värdet, gränsen mellan den femte och sjätte decilen, utgör medianen i populationen.

Percentiler: Som deciler, men populationen delas in i 100 lika stora delar.

Medianen: värdet för den 50:e percentilen. De som tjänar mer är lika många som de som tjänar mindre än detta värde.

Hushållstyper: Populationen delas in efter hushållets sammansättning med avseende på antal vuxna i hushållet, förekomst av barn samt ålder.

Barn: Enligt SCB:s definition är barn individer i åldern 0–19 år utan egen bostad.

Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK): Bygger på en internationell yrkesstandard. Den

är uppdelad i nio yrkesområden och omfattar 114 yrkesgrupper och 355 olika yrken.

Helårsekvivalenter: Antalet personer i åldern 20–64 år som försörjs med olika typer av sociala ersättningar räknas i s.k. helårsekvivalenter. Med helårsekvivalenter avses det antal individer som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning från sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, ersättning vid arbetslöshet och ekonomiskt bistånd. Exempelvis utgör två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.

Mått på ekonomiska drivkrafter

Marginaleffekt: Den andel av en marginell inkomstökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Beräkningarna av marginaleffekterna i bilagan har utförts med hjälp av FASIT-modellen, efter en tänkt årlig inkomstökning om 1 000 kronor. För personer med ekonomiskt bistånd antas att bidraget minskas när löneinkomsten ökar. Individer med sjuk- och aktivitetsersättning antas kunna öka sin arbetstid i den utsträckning som är aktuell utan att pensionen reduceras. En förändring av den genomsnittliga marginaleffekten kan bero på ändringar i de offentliga systemen, men också på att inkomststrukturen förändrats. Genom att antalet individer som t.ex. har olika transfereringar eller som ligger i olika inkomstlägen, och därmed har olika marginalskatter, varierar mellan åren skapas också variationer i de genomsnittliga marginaleffekterna. Detta gäller även om de offentliga systemen skulle vara oförändrade. Samma resonemang gäller också för den genomsnittliga ersättningsgraden (se nedan).

Beräkningarna tar endast hänsyn till individer som är 20–64 år, inte är ålderspensionärer, inte har avlidit, inte har invandrat eller utvandrat under året, inte är renodlade företagare och inte har negativ disponibel inkomst. De inkomstslag som antas kunna ge upphov till marginaleffekter är inkomstskatter, barnomsorgsavgifter, bostadsstöd⁸², betalt underhållsstöd, ekonomiskt bistånd och återbetalning av studielån.

Ersättningsgrad: Den andel av den disponibla inkomsten som hushållet får behålla när

⁸¹ Eurén och Nordin, Kvinnors och mäns löner jämförda yrke för yrke (Medlingsinstitutet 2006).

⁸² Som bostadsstöd räknas bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer (inklusive särskilt bostadstillägg) samt äldreförsörjningsstöd.

individen går från arbete till arbetslöshetsersättning, sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning. Ersättningsgraden visar hur hushållets ekonomiska standard förändras och beror på inkomster från alla i hushållet. Ersättningsgraden har beräknats med hjälp av FASIT-modellen.⁸³

Datamaterial och beräkningsmetoder

HEK – Hushållens ekonomi

HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år i huvudsakligt syfte att ge en tydlig bild av den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll samt för att belysa inkomststrukturen. HEK bygger på årliga tvärsnitt av befolkningen, vilket innebär att det inte är samma individer som studeras över tid. Urvalet består av individer som är 18 år eller äldre bland samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet någon gång under undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingår i undersökningen. Uppgifterna i HEK samlas in från deklara-tionsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. Den senaste versionen av HEK avser 2011 och i populationen ingår ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll. I bilagans redovisningar avgränsas populationen till s.k. helårs-individer/helårshushåll (fördelnings-populationen). Med helårsindivider/helårs-hushåll avses individer/hushåll där samtliga vuxna var folkbokförda i Sverige både den 1 januari och den 31 december undersökningsåret.

HEK bygger på s.k. kosthushåll. Ett kosthushåll utgörs av alla personer som bor i samma bostad och har gemensam hushållning. I kosthushållet ingår t.ex. kvarboende ungdomar. Ett kosthushåll kan också bestå av flera generationer, syskon eller kompisar som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas till det hushåll där de är folkbokförda och ingår således endast i den ene förälderns hushåll.

FASIT

För att analysera fördelningseffekter av ändrade regler i välfärdssystemen använder regeringen mikrosimuleringsmodellen FASIT. Till grund för dessa beräkningar ligger HEK-databasen. Modellen tillåter undersökningar av hur disponibel inkomst m.m. påverkas av en ändring av reglerna för beräkning av olika skatter, transfereringar och bidrag. För en analys av år där utfallsdata ännu inte finns tillgängliga görs en framskrivning av de ekonomiska och demografiska förhållanden som väntas gälla för det aktuella året (se nedan). Det är även möjligt att undersöka hur en regeländring påverkar marginaleffekter och ersättningsgrader för hushållen. Effekterna kan undersökas för olika grupper (inkomstgrupper, hushållstyper etc.) eller aggregerat till samhällsnivå.

På grund av eftersläpningen i inkomststatistiken krävs en framskrivning av HEK-data för att möjliggöra analyser av senare år. Framskrivningen görs i två steg. Först kalibreras datamaterialets urvalsvikter så att kända ändringar i befolkningsstrukturen och andra antalsuppgifter⁸⁴ återspeglas. Genom kalibreringen justeras det antal individer som representeras av en viss individ i datamaterialet utan att individens övriga variabelvärden påverkas. För att justera vissa inkomstvariabler med avseende på den kända utvecklingen tillämpas sedan proportionell skalning. Detta görs bl.a. för löner, kapitalvinster och övriga kapitalinkomster.

Simulering av beteendeeffekter

FASIT har huvudsakligen använts för statistiska simuleringar vilket innebär att ingen hänsyn tagits till de eventuella beteendändringar som uppstår till följd av att reglerna för skatte- och bidragssystemen ändras. För att kunna göra simuleringar som beaktar långsiktiga arbetsutbudseffekter av regeländringar har en särskild arbetsutbudsmodell utvecklats.⁸⁵ Modellen innehåller detaljerade regler för skatter

⁸³ För vidare läsning och närmre beskrivning av metoden, se SOU 2004:2 bilaga 14 och Ds 1997:73.

⁸⁴ Detta gäller antal utbetalade a-kassedagar, antal föräldrapenningdagar, antal individer i arbetsmarknadspolitiska program, antal sysselsatta i olika arbetsmarknadssektorer, antal sjukpenningdagar, antal individer med sjuk- och aktivitetsersättning, antal individer med inkomstgrundad ålderspension samt antal individer med garantipension.

⁸⁵ För en utförlig beskrivning av modellen, se rapport 2009:1 från Finansdepartementets ekonomiska avdelning.

och bidrag, samt faktiska uppgifter om inkomster m.m. för ett representativt urval av befolkningen. Vidare innehåller modellen ett antal skattade beteendekvationer som beskriver dels individers preferenser för marknadsarbete, dels sannolikheter för övergångar från icke-arbete (arbetslöshet, långtidssjukskrivning eller sjuk- och aktivitetsersättning) till arbete när ersättningsgraden förändras. Modellen beaktar också att olika typer av hushåll – ensamstående kvinnor, ensamstående kvinnor med barn, ensamstående män och sammanboende – kan antas ha olika preferenser för marknadsarbete.

Vid simulering av olika regeländringar kommer t.ex. en skattesänkning att påverka nyttan av de möjliga kombinationer av fritid och konsumtion som hushållet kan välja mellan. Detta ger impulser till beteendeförändringar i form av ett förändrat arbetsutbud. Förändringen i arbetstid påverkar individens arbetsinkomst och transfereringar, vilket i sin tur påverkar den offentliga sektorns ekonomi, hushållets inkomst och inkomstfördelningen.

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löneutveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan mäns och kvinnors löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer, privat sektor: arbetare respektive tjänstemän, kommunal sektor, landstingssektor och statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner, landsting och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

Tidsanvändningsundersökningen

Tidsanvändningsundersökningen visar hur befolkningen fördelar sin tid på olika aktiviteter och speglar därför vardagslivet. Undersökningens grundsyfte är att beskriva skillnader i kvinnors och mäns tidsanvändning (köns-perspektivet). Utöver detta belyses även hur tidsanvändningen varierar i livets olika faser (familjecykelperspektivet). Fullskaliga tids-

användningsundersökningar har genomförts under 1990/91, 2000/01 och 2010/11.

Tabell U.2 Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2007–2014

Föreslagna reformer 2014

- Jobbskatteavdrag steg 5
- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Höjd nedre skiktgräns för statlig inkomstskatt
- Borttagande av arbetslöshetsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen
- Förstärkt bostadsbidrag för barnfamiljer (höjt särskilt bidrag för hemmavarande barn)
- Förstärkt nedsättning av egenavgifter för företagare
- Minskad reduktion av bostadstillägget för ålderspensionärer med arbetsinkomst

Reformer 2013

- Höjt bostadstillägg (BTP) för ensamstående ålderspensionärer
- Höjt barnstillägg för studerande med barn
- Minskad avtrappning av försörjningsstödet
- Höjd grundnivå i föräldrapenningen
- Höjt grundavdrag för pensionärer

Reformer 2012

- Förstärkt bostadsbidrag för unga utan barn (höjd andel av bostadskostnaden)
- Förstärkt bostadsbidrag för barnfamiljer (höjt barnstillägg och sänkt nedre gräns för bostadskostnad vid vilken bidrag betalas ut)
- Höjt BTP för pensionärer
- Höjd gräns för skälig levnadsnivå för pensionärer med särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd
- Höjt avdrag vid uthyrning av privatbostad
- Höjd beloppsgräns för reseavdrag

Reformer 2011

- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Höjt flerbarnstillägg inom barnbidraget
- Höjt studiemedel fr.o.m. höstterminen 2011 (lån)
- Höjt avdrag vid uthyrning av privatbostad

Reformer 2010

- Jobbskatteavdrag steg 4
- Höjda studiemedel (lån och bidrag)
- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Höjt BTP för personer med sjuk- och aktivitetsersättning

Reformer 2009

- Jobbskatteavdrag steg 3
- Höjd nedre skiktgräns
- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Höjd norm inom särskilt bostadstillägg för pensionärer/äldreförsörjningsstödet
- Sänkt äldreomsorgsavgift

- Reducerad arbetslöshetsavgift
- Höjd beloppsgräns för reseavdrag

Reformer 2008

- Jobbskatteavdrag steg 2
- Arbetslöshetsavgift ersätter förhöjd finansieringsavgift
- Nedsatt sjukpenninggrundande inkomst (SGI) i sjukförsäkringen
- Nedsatt SGI i föräldraförsäkringen
- Sänkt ersättningsnivå till 75 procent efter 1 års sjukfrånvaro
- Ytterligare två karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen
- Ersättning för deltidsarbetslöshet max 75 dagar för personer utan försörjningsansvar
- Begränsad avdragsrätt för privat pensionssparande
- Ny kommunal fastighetsavgift

Reformer 2007

- Jobbskatteavdrag steg 1
- Reducerad A-kassa
- Slopade rätt till skattereduktion för fackförenings- och A-kasseavgift
- Nedsatt SGI i sjukförsäkringen
- Nedsatt SGI i föräldrapenningen
- Nedsatt SGI i arbetslöshetsförsäkringen
- Sänkt tak i tillfällig föräldrapenning m.m.
- Sänkt tak i sjukförsäkringen
- Höjd beloppsgräns för avdrag för övriga utgifter
- Höjd beloppsgräns för reseavdrag
- Höjt tak för hyra vid BTP
- Slopade förmögenhetsskatt
- Slopade studerandevillkor i arbetslöshetsförsäkringen
- Slopade rätt till regionalt grundavdrag av socialavgifter
- Införd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen (förhöjd finansieringsavgift)
- Reducerade rätt till skatteavdrag för hem-PC
- Ökad tobaksskatt
- Skatt på trafikförsäkringspremier införs
- Reducerad fastighetsskatt (begränsning av markvärde)

Bilaga 4

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012

Bilaga till avsnitt 6.2, 6.3, 6.4 och 6.31

Bilaga 4

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012	5
2.	Lagförslagen i promemorian i nu relevanta delar	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	10
	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	13
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt	14
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	17
3.	Förteckning över remissinstanserna.....	18

1. **Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012**

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen ett antal reformambitioner på skatteområdet som ska förverkligas under mandatperioden (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m., avsnitt 1.7.4). Tidpunkten för när de olika reformambitioner skulle genomföras gjordes beroende av kommande bedömningar av det ekonomiska läget, av reformutrymmet och av finansieringsbehoven.

Sedan budgetpropositionen presenterades för riksdagen har arbetet med de olika reformambitioner fortsatt. Därutöver har ett antal andra skattefrågor aktualiserats i regeringens arbete på olika politiska områden.

Inför budgetpropositionen för 2012 är det angeläget att skatteförslagen kan förberedas genom remittering av olika förslag och genom granskning av Lagrådet.

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitteras därför denna promemoria från Finansdepartementet där huvuddelen av olika aktuella förslag behandlas. Vissa andra aktuella förslag bereds i annan ordning.

De förslag som presenteras i denna promemoria är bland annat:

- reformambitionen om förstärkt jobbskatteavdrag, höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt, sänkt skatt för pensionärer och sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

- reformambitionen om höjd punktskatt på alkohol.

2. Lagförslagen i promemorian i nu relevanta delar

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

63 kap. 3 a §²

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Taxerad förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,98 prisbasbelopp	0,557 prisbasbelopp
överstiger 0,98 men inte 0,99 prisbasbelopp	0,459 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 0,99 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,657 prisbasbelopp minskat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,112 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,85 prisbasbelopp	20 procent av den taxerade förvärvsinkomsten minskat med 0,199 prisbasbelopp
överstiger 3,85 men inte 4,8 prisbasbelopp	0,186 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 4,8 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,619 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,21 prisbasbelopp	1,407 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 12,21 prisbasbelopp	0,307 prisbasbelopp

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:1826.

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Taxerad förvärsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,627 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,05 prisbasbelopp	0,825 prisbasbelopp <i>minskat</i> med 20 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 1,05 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,704 prisbasbelopp minskat med 8,5 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,159 prisbasbelopp ökat med 11,5 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,75 prisbasbelopp	21,5 procent av den taxerade förvärsinkomsten minskat med 0,152 prisbasbelopp
överstiger 3,75 men inte 4,8 prisbasbelopp	0,28 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 4,8 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,712 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,14 prisbasbelopp	1,5 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den taxerade förvärsinkomsten
överstiger 12,14 prisbasbelopp	0,407 prisbasbelopp

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.**5 §³**

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

³ Senaste lydelse 2008:1327.

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 367 600 kronor vid 2010 års taxering och en övre skiktgräns på 526 200 kronor vid 2010 års taxering.

Vid de därpå följande taxeringarna uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående taxeringsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas *nedåt* till helt hundratal kronor.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 415 000 kronor vid 2013 års taxering och en övre skiktgräns på 571 000 kronor vid 2013 års taxering.

Vid de därpå följande taxeringarna uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående taxeringsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas *uppåt* till helt hundratal kronor.

Nuvarande lydelse

67 kap.

7 §⁴

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

överstiger 0,91 men inte 2,72 prisbasbelopp

överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp

Skattereduktion

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 30,4 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,461 prisbasbelopp och 9,50 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp

⁴ Senaste lydelse 2009:1452.

och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan 1,868 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,95 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,3 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,95 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,95 men inte 8,30 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,589 prisbasbelopp och 11,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,95 och 8,30 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,30 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,188 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 a § och 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss²

63 kap.

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,98 prisbasbelopp	0,557 prisbasbelopp
överstiger 0,98 men inte 0,99 prisbasbelopp	0,459 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 0,99 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,657 prisbasbelopp minskat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,112 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,85 prisbasbelopp	20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,199 prisbasbelopp
överstiger 3,85 men inte 4,8 prisbasbelopp	0,186 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 4,8 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,619 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,21 prisbasbelopp	1,407 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,21 prisbasbelopp	0,307 prisbasbelopp

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförfarandet.

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,627 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,05 prisbasbelopp	0,825 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,05 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,704 prisbasbelopp minskat med 8,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,159 prisbasbelopp ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,75 prisbasbelopp	21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,152 prisbasbelopp
överstiger 3,75 men inte 4,8 prisbasbelopp	0,28 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 4,8 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,712 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,14 prisbasbelopp	1,5 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,14 prisbasbelopp	0,407 prisbasbelopp

Lydelse enligt lagrådsremiss³

Föreslagen lydelse

65 kap.

5 §

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

³ Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförordningen.

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 367 600 kronor för beskattningsåret 2009 och en övre skiktgräns på 526 200 kronor för beskattningsåret 2009.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattnings-året plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas *nedåt* till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 415 000 kronor för beskattningsåret 2012 och en övre skiktgräns på 571 000 kronor för beskattningsåret 2012.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattnings-året plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas *uppåt* till helt hundratal kronor.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Särskild inkomstskatt tas ut med 25 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.</p>	<p>7 §¹</p>	<p>Särskild inkomstskatt tas ut med 20 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.</p>
---	------------------------	---

Öretal som uppkommer vid beräkning av skatten bortfaller.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på inkomster som uppbärs efter utgången av år 2011.

¹ Senaste lydelse 2001:358.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 2–6 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt ska betalas för öl som hänförs till KN-nr 2203 om alkoholhalten överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt ska även betalas för produkter innehållande en blandning av öl och icke-alkoholhaltig dryck hänförlig till KN-nr 2206 om alkoholhalten i blandningen överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt tas ut per liter med 1,66 kronor för varje volym-procent alkohol.	Skatt tas ut per liter med 1,87 kronor för varje volym-procent alkohol.
---	---

För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

3 §²

Skatt ska betalas för vin som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 om alkoholhalten uppkommit enbart genom jäsning och

1. alkoholhalten överstiger 1,2 volymprocent men uppgår till högst 15 volymprocent, eller

2. alkoholhalten överstiger 15 volymprocent men uppgår till högst 18 volymprocent och vinet producerats utan tillsatser.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 7,58 kronor,	Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,54 kronor,
---	---

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 11,20 kronor,	drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 12,62 kronor,
--	--

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 15,41 kronor,	drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,37 kronor,
--	--

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 21,58 kronor, och för	drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 24,32 kronor, och för
---	---

drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 45,17 kronor.	drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 50,91 kronor.
--	--

För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

¹ Senaste lydelse 2007:1386.

² Senaste lydelse 2007:1386.

4 §³

Skatt ska betalas för andra jästa drycker än vin eller öl som hänförs till KN-nr 2206 samt sådana drycker som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 men som inte omfattas av skatteplikt enligt 3 §, om alkoholhalten överstiger 1,2 men inte 10 volymprocent eller om alkoholhalten överstiger 10 men inte 15 volymprocent under förutsättning att alkoholhalten uteslutande har uppkommit genom jäsnings.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 7,58 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 11,20 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 15,41 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 21,58 kronor.

För andra jästa drycker med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,54 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 12,62 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,37 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 24,32 kronor.

5 §⁴

Skatt *skall* betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 27,20 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 45,17 kronor.

Skatt *ska* betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 30,65 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 50,91 kronor.

6 §⁵

Skatt *skall* betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt *skall* även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

Skatt *ska* betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt *ska* även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

³ Senaste lydelse 2007:1386.

⁴ Senaste lydelse 1998:595.

⁵ Senaste lydelse 1998:595.

Skatt tas ut med 501,41 kronor
per liter ren alkohol.

Skatt tas ut med 526,48 kronor
per liter ren alkohol.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller
fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	172 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	192 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 132 kr/kg
snus	104 kr/kg	614 kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	266 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	76 kr/liter
vin	1 kr/liter	34 kr/liter
starköl	3 kr/liter	18 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	182 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	201 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 247 kr/kg
snus	104 kr/kg	651 kr/kg

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2007:1384.

3. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Forsvarsmakten, Försäkringskassan, Statens folkhälsoinstitut, Systembolaget AB, Tullverket, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Arbetsgivarverket, Bokföringsnämnden, Statskontoret, Vetenskapsrådet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Lunds universitet, Naturvårdsverket, Boverket, Trafikverket, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Bolagsverket, Tillväxtverket, Konsumentverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Läkaresällskapet, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Far, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Näringslivets regelnämnd (NNR), BIL Sweden, British American Tobacco Sweden AB, En Rökfri Generation, Energigas Sverige, Fastighetsmäklarförbundet, Fastighetsägarna Sverige, Forskarskattenämnden, Föreningen Svenskar i Världen, FöretagarFörbundet, Gröna Bilister, Handelshögskolan i Stockholm, HSB Riksförbund, Invest Sweden, IOGT-NTO, JTI Sweden AB, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens riksförbund, Mäklarsam-

fundet, Näringslivets skattedelegation, Pensionsmyndigheten, Pensionärernas Riksorganisation, Philip Morris AB, Regelrådet, Riksbyggen, Riksförbundet Pensionärsgemenskap, Skattebetalarnas förening, Sprit & Vinleverantörsföreningen, Svensk Servicehandel & Fast Food, Svenska Kommunalpensionärs Förbund, Svenska Tobaksleverantörsföreningen, Sveriges Bostadsrättscentrum, Sveriges Bryggerier, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Pensionärs Riksförbund, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Ungdomens Nykterhetsförbund och Yrkesföreningar mot Tobak.

Därutöver har yttrande inkommit från Honda Nordic AB, E.ON Gas Sverige AB, Volkswagen Group Sverige AB, Fria Moderata Studentförbundet, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Svenska bioenergiföreningen och Svenska Petroleum Institutet.

Följande remissinstanser har inte inkommit med yttrande eller har avstått från att yttra sig: Riksrevisionen, Stockholms Handelskammare, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD), Kungliga Vetenskapsakademien, Sveriges Försäkringsförbund, Cancerfonden, Svenska Bankföreningen, Finansbolagens förening, Fondbolagens Förening, Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO), Kungliga IngenjörsvetenskapsAkademien, Motormännens riksförbund, Swedish Match Distribution AB, Svensk Industrieförening, Svenska Riskkapitalföreningen, Sveriges Läkarförbund samt Verdandi.

Bilaga 5

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014

Bilaga till avsnitt 6.5, 6.6, 6.13, 6.21, 6.24 och 6.32

Bilaga 5

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014	5
2	Lagförslagen i promemorian	6
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	12
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	15
	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt	20
	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	21
3	Förteckning över remissinstanserna	24
4	Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014	25
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	25
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	31
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	34
	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	38
	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt	39
	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	40
5	Lagrådets yttrande	44

1 Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014

De senaste åren har i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen en särskild promemoria remitterats med ett antal skatteförslag. Remitteringen har gjorts för att det ska vara möjligt att i kommande budgetproposition göra en samlad bedömning av olika skatteförslag med budgeteffekter. Det handlar bl.a. om att skapa tidsmässigt utrymme för en lagrådsgranskning av förslagen, i de fall en sådan granskning anses nödvändig.

Inför budgetpropositionen för 2014 avser regeringen att bereda aktuella skatteförslag på ett liknande sätt. En promemoria har därför tagits fram inom Regeringskansliet. Promemorian presenteras samtidigt som 2013 års ekonomiska vårproposition överlämnas till riksdagen. Vissa andra aktuella förslag på skatteområdet bereds i annan ordning.

Följande frågor behandlas i denna promemoria.

- Inkomstskatteändringar för att underlätta omställning på arbetsmarknaden
- Ändringar i den s.k. löneunderlagsregeln i 3:12-reglerna och i reglerna om räntefördelning
- Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade förmånsbilar
- Frivillig skattskyldighet vid uthyrning av verksamhetslokaler
- Sänkt energiskatt för blyfri flygbensin

Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen som förslag inför budgetåret 2014, och i vilken omfattning och med vilken dimensionering så kommer att ske, blir beroende av de bedömningar av det ekonomiska läget, budgetutrymmet och finansieringsbehoven samt de prioriteringar som regeringen gör i det slutliga arbetet med budgetpropositionen för 2014. Förslaget om inkomstskatteändringar för att underlätta omställning på arbetsmarknaden är också beroende av utfallet av trepartssamtalen.

I promemorian behandlas även ett förslag till justering i fordonsbeskattningen genom införandet av en definition av begreppet skattepliktig för första gången.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹ dels 13 kap. 28 b § ska upphöra att gälla, dels att 3 kap. 3 §, 9 kap. 1, 3–8 och 12 §§ ska ha följande lydelse.

3 kap.

3 §²

Undantaget enligt 2 § omfattar inte

1. upplåtelse eller överlåtelse av verksamhetstillbehör,
2. omsättning av växande skog, odling och annan växtlighet utan samband med överlåtelse av marken,
3. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till jordbruksarrende, avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att ta jord, sten eller andra naturprodukter samt rätt till jakt, fiske eller bete,
4. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
5. upplåtelse av parkeringsplatser i parkeringsverksamhet,
6. upplåtelse för fartyg av hamnar eller för luftfartyg av flygplatser,
7. upplåtelse av förvaringsboxar,
8. upplåtelse av utrymmen för reklam eller annonsering på fastigheter,
9. upplåtelse för djur av byggnader eller mark,
10. upplåtelse för trafik av väg, bro eller tunnel samt upplåtelse av spåranläggning för järnvägstrafik,
11. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning, och
12. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer.

13. upplåtelse till mobiloperatör av plats för utrustning på mast eller liknande konstruktion och tillhörande utrymme för teknisk utrustning som utgör ett led i upplåtelsen.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. *Skattepliket föreligger dock inte om uthyrningen avser stadigvarande*

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2012:386.

samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför *sådan skyldighet eller rätt*. Skatteplikt föreligger dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § *eller om uthyrningen avser stadigvarande bostad*. Vad som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför *skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §*. Skatteplikt föreligger dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Vad som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Andra stycket tillämpas också

1. vid uthyrning i andra och tredje hand,
2. vid bostadsrättshavares upplåtelse av nyttjanderätt till fastighet som innehas med bostadsrätt, och
3. när en byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet uppförs eller genomgår omfattande till- eller ombyggnad i syfte att anläggningen helt eller delvis ska kunna hyras ut för sådan verksamhet som avses i andra stycket.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser om skattskyldighet för sådan uthyrning, bostadsrättsupplåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt som anges i andra och tredje styckena.

9 kap.

1 §³

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast *om Skatteverket har beslutat om detta efter ansökan (frivillig skattskyldighet)*. En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast *den som är frivilligt skattskyldig för uthyrningen eller upplåtelsen*. Frivillig skattskyldighet gäller endast för en fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo

³ Lydelse enligt prop. 2012/13:124.

konkursbo eller av en sådan grupp huvudman som avses i 6 a kap. 4 §.

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska ansökan göras av grupp huvudmannen med samtycke av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren visar ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet.

eller en mervärdesskattegrupp som har angivit utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen.

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § blir mervärdesskattegruppen frivilligt skattskyldig om fakturan har utfärdats av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten. Vad som sägs i första stycket andra meningen gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren innehar ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet.

En sådan faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo eller en mervärdesskattegrupp ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en sådan kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller endast om kreditnotan utfärdas inom tre månader från den tidpunkt då fakturan utfärdades.

3 §

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighetsägare gäller även annan som är skattskyldig till följd av beslut enligt 1 eller 2 §.

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighetsägare gäller även annan som är skattskyldig för uthyrning eller upplåtelse enligt 1 §.

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighet gäller fastighet eller del av fastighet som är eller som kan vara föremål för sådan uthyrning eller annan upplåtelse som är *skattepliktig till följd av beslut* enligt 1 eller 2 §.

eller är skattskyldig till följd av beslut enligt 2 §.

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighet gäller fastighet eller del av fastighet som är eller som kan vara föremål för sådan uthyrning eller annan upplåtelse som *omfattas av skattskyldighet* enligt 1 eller 2 §.

4 §⁴

Skattskyldighet till följd av beslut enligt 1 § inträder den dag då ansökan inkommer till Skatteverket eller den senare dag som sökanden angett, dock tidigast den dag då hyresgästen eller bostadsrättshavaren enligt avtal tillträder den del av fastigheten som *ansökan* avser.

Skattskyldighet enligt 1 § inträder den första dagen i den hyresperiod eller upplåtelseperiod som *fakturan avser*, dock tidigast den dag då hyresgästen eller bostadsrättshavaren enligt avtal tillträder den del av fastigheten som *uthyrningen eller upplåtelsen* avser.

Skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § inträder den dag då ansökan inkommer till Skatteverket eller den senare dag som sökanden angett.

5 §

En fastighetsägare som överlåter en fastighet *skall*, om han fortsätter uthyrningen eller upplåtelsen av fastigheten efter försäljningen, vara skattskyldig för denna verksamhet till dess den nye ägaren tillträder fastigheten.

En fastighetsägare som överlåter en fastighet *ska*, om han fortsätter uthyrningen eller upplåtelsen av fastigheten efter försäljningen, vara skattskyldig för denna verksamhet till dess den nye ägaren tillträder fastigheten.

Från och med tillträdesdagen övergår den frivilliga skattskyldigheten på den nye ägaren som då inträder i den tidigare ägarens ställe när det gäller rättigheter och skyldigheter enligt denna lag.

Om frivillig skattskyldighet har beslutats enligt 2 § och överlåtelsen sker innan skattepliktig uthyrning eller upplåtelse har påbörjats övergår den frivilliga skattskyldigheten på den nye ägaren från och med tillträdesdagen. Den nya ägaren inträder då i den tidigare ägarens ställe när det gäller rättigheter och skyldigheter enligt denna lag.

6 §⁵

Den frivilliga skattskyldigheten upphör

1. när fastighetsägaren övergår till att använda fastigheten för annat ändamål än för skattepliktig uthyrning eller annan upplåtelse, eller

2. när fastigheten inte längre kan hyras ut eller på annat sätt upplåtas på grund av brand eller av annan orsak som fastighetsägaren inte råder över eller på grund av rivning.

⁴ Senaste lydelse 2003:659.

⁵ Senaste lydelse 2003:659.

Skatteverket får, innan uthyrning eller annan upplåtelse påbörjats, besluta att frivillig skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § *skall* upphöra, om förutsättningar för sådan skattskyldighet inte längre föreligger.

Skatteverket *skall*, om en fastighet överläts, besluta att frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse skall upphöra vid tillträdet om den tidigare och den nye ägaren gemensamt ansöker om detta före tillträdesdagen.

Skatteverket får, innan uthyrning eller annan upplåtelse påbörjats, besluta att frivillig skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § *ska* upphöra, om förutsättningar för sådan skattskyldighet inte längre föreligger.

Skatteverket *ska*, om en fastighet överläts, besluta att frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse ska upphöra vid tillträdet om den tidigare och den nye ägaren gemensamt ansöker om detta före tillträdesdagen. *Vad som nu sagts gäller endast om frivillig skattskyldighet har beslutats enligt 2 § och överlåtelsen sker innan skattepliktig uthyrning eller upplåtelse har påbörjats.*

Om en fastighet överläts i andra fall än som avses i tredje stycket upphör den frivilliga skattskyldigheten vid tillträdet.

7 §⁶

En överlåtelse av fastighet *skall* anmälas till Skatteverket av både den tidigare och den nye ägaren.

En fastighetsägare är skyldig att till Skatteverket anmäla sådant förhållande som enligt 6 § första stycket medför att skattskyldigheten upphör.

Vad som sägs i första och andra stycket gäller endast om

1. frivillig skattskyldighet har beslutats enligt 2 §, och

2. överlåtelsen sker, eller det förhållande som avses i andra stycket inträffar, innan skattepliktig uthyrning eller upplåtelse påbörjats.

8 §⁷

En fastighetsägare har rätt att göra avdrag för ingående skatt enligt bestämmelserna i 8 kap.

I stället för att korrigera den ingående skatten genom jämkning får fastighetsägaren göra avdrag om skattskyldighet *till följd av Skatteverkets beslut enligt 1 § har börjat gälla för honom inom tre år*

I stället för att korrigera den ingående skatten genom jämkning får fastighetsägaren göra avdrag om skattskyldighet *som gäller enligt 1 § har inträtt, eller efter beslut enligt 2 § om en skattepliktig uthyrning eller*

⁶ Senaste lydelse 2003:659

⁷ Senaste lydelse 2007:1376

från utgången av det kalenderår under vilket

2. en tidigare ägare har utfört eller låtit utföra ny-, till- eller ombyggnad av fastighet.

Avdragsrätt enligt andra stycket 2 gäller endast under förutsättning

– att den nye ägaren inte har avdragsrätt enligt 8 kap. 4 § första stycket 4,

– att den tidigare ägaren inte *medgetts frivillig skattskyldighet*, och

– att varken den tidigare eller den nye ägaren tagit den del av fastigheten som omfattas av ny-, till- eller ombyggnaden i bruk efter åtgärderna.

Avdrag enligt andra stycket 1 eller 2 får göras för den ingående skatt som hänför sig till byggarbetena och som motsvarar den skattepliktiga uthyrning *som anges i beslutet om frivillig skattskyldighet*.

upplåtelse har påbörjats, inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket

2. en tidigare ägare har utfört eller låtit utföra ny-, till- eller ombyggnad av fastighet.

Avdragsrätt enligt andra stycket 2 gäller endast under förutsättning

– att den nye ägaren inte har avdragsrätt enligt 8 kap. 4 § första stycket 4,

– att den tidigare ägaren inte *varit frivillig skattskyldig*, och

– att varken den tidigare eller den nye ägaren tagit den del av fastigheten som omfattas av ny-, till- eller ombyggnaden i bruk efter åtgärderna.

Avdrag enligt andra stycket 1 eller 2 får göras för den ingående skatt som hänför sig till byggarbetena och som motsvarar den skattepliktiga uthyrning *som omfattas av frivillig skattskyldighet. Avdrag får inte göras för ingående skatt för vilken avdrag gjorts efter beslut enligt 2 §.*

12 §

Bestämmelserna i 8 a kap. 12 § gäller även vid överlåtelse av fastighet som omfattas av frivillig skattskyldighet, även om den nye ägaren blir skattskyldig först vid tillträdet *enligt 5 § andra stycket*.

Om skattskyldighet upphör *till följd av beslut* enligt 6 § tredje stycket är den tidigare ägaren skyldig att jämka, om inte den nye ägaren övertar rättighet och skyldighet att jämka enligt 8 a kap. 12 §.

Bestämmelserna i 8 a kap. 12 § gäller även vid överlåtelse av fastighet som omfattas av frivillig skattskyldighet, även om den nye ägaren blir skattskyldig först vid tillträdet.

Om skattskyldighet upphör enligt 6 § tredje *eller fjärde* stycket är den tidigare ägaren skyldig att jämka, om inte den nye ägaren övertar rättighet och skyldighet att jämka enligt 8 a kap. 12 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Den som vid ikraftträdandet är skattskyldig enligt 9 kap. 1 § i dess äldre lydelse anses som skattskyldig enligt de nya bestämmelserna i 9 kap.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 13 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 63 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 40 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	3 kr 90 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 16 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 66 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1	3 kr 91 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	6 kr 41 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	817 kr per m ³	3 093 kr per m ³	3 910 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 762 kr per m ³	3 093 kr per m ³	4 855 kr per m ³
	miljöklass 2	2 031 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 124 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 172 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 265 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 050 kr per 1 000 kg	3 254 kr per 1 000 kg	4 304 kr per 1 000 kg

¹ Senaste lydelse SFS 2012:680.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	903 kr per 1 000 m ³	2 316 kr per 1 000 m ³	3 219 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	621 kr per 1 000 kg	2 691 kr per 1 000 kg	3 312 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen

2 kap. 1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 13 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 63 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 40 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	3 kr 90 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 16 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 66 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	3 kr 91 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	6 kr 41 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	817 kr per m ³	3 093 kr per m ³	3 910 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 762 kr per m ³	3 093 kr per m ³	4 855 kr per m ³
	miljöklass 2	2 031 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 124 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 172 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 265 kr per m ³

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 050 kr per 1 000 kg	3 254 kr per 1 000 kg	4 304 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	903 kr per 1 000 m ³	2 316 kr per 1 000 m ³	3 219 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	621 kr per 1 000 kg	2 691 kr per 1 000 kg	3 312 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	<i>Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter som används för drift av luftfartyg</i>	<i>3 kronor 16 öre per liter</i>	<i>2 kronor 50 öre per liter</i>	<i>5 kronor 66 öre per liter</i>

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 7 kap. 16 §, 11 kap. 17 §, 33 kap. 3 § samt 57 kap. 16 och 19 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 57 kap. 17 a § av följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

16 §²

Följande juridiska personer är skattskyldiga bara för inkomst på grund av innehav av fastigheter:

- akademier,
- allmänna undervisningsverk,
- studentkårer vid statliga universitet och högskolor som avses i 4 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434) och nationer vid Uppsala universitet eller Lunds universitet som avses i 4 kap. 15 § högskolelagen samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att sköta de uppgifter som sammanslutningarna enligt högskolelagen eller föreskrift som meddelats med stöd av högskolelagen ansvarar för,
- regionala utvecklingsbolag som med stöd av 1 § lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag fått rätt att pröva frågor om stöd till näringsidkare samt moderbolag till sådana utvecklingsbolag,
- arbetslöshetskassor,
- personalstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och vars ändamål uteslutande är att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall,
- stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att lämna avgångsersättning till *friställda* arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit *uppsagda* eller löper risk att bli *uppsagda till följd av driftinskränkning, företagsnedläggning eller rationalisering av företags verksamhet* eller *med ändamål* att lämna permitteringslönersättning, och

– personalstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och vars ändamål uteslutande är att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom, olycksfall *eller utbildning*,

– stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att lämna avgångsersättning till arbetstagare *som blivit arbetslösa* eller att främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit eller löper risk att bli *arbetslösa eller att lämna understöd vid utbildning* eller att lämna permitteringslönersättning, och

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:768.

– bolag eller annan juridisk person som uteslutande har till uppgift att lämna permitteringslöneersättning.

11 kap.

17 §³

Förmån i form av utbildning eller annan åtgärd som är av *väsentlig* betydelse för att den skattskyldige ska kunna fortsätta att förvärvsarbete ska inte tas upp hos den som *riskerar* att bli arbetslös på grund av omstrukturering, personalavveckling eller liknande i arbetsgivarens verksamhet.

Förmån i form av utbildning eller annan åtgärd som är av betydelse för att den skattskyldige ska kunna fortsätta att förvärvsarbete ska inte tas upp hos den som *blivit eller löper risk* att inom fem år bli arbetslös på grund av omstrukturering, personalavveckling eller liknande i arbetsgivarens verksamhet.

Vad som sägs i första stycket gäller också om avsikten är att den skattskyldige ska erhålla annat arbete hos arbetsgivaren.

Första stycket gäller inte förmån från fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, om den anställde är företagsledare eller delägare i företaget eller närstående till en sådan person. Om arbetsgivaren är en enskild näringsidkare, gäller första stycket inte förmån till sådana anställda som är närstående till arbetsgivaren.

Första och andra styckena gäller inte förmån från fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, om den anställde är företagsledare eller delägare i företaget eller närstående till en sådan person. Om arbetsgivaren är en enskild näringsidkare, gäller första och andra styckena inte förmån till sådana anställda som är närstående till arbetsgivaren.

33 kap.

3 §⁴

Ett *positivt fördelningsbelopp* beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med *fem och en halv procentenhet*.

Ett *positivt fördelningsbelopp* beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med *5,9 procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 8–20 §§.

³ Senaste lydelse 2009:768.

⁴ Senaste lydelse 2011:1272.

57 kap.**16 §⁵**

Det lönebaserade utrymmet är
 – 25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och
 – 25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§ och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket och som delägaren har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret.

17 a §

Vid beräkningen av löneunderlaget ska med dotterföretag avses ett företag i vilket moderföretagets andel, direkt eller indirekt, överstiger 50 procent av kapitalet i företaget. Om företaget är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person ska dock med dotterföretag avses ett företag i vilket samtliga andelar, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget.

19 §⁶

Lönebaserat utrymme ska beräknas bara om andelsägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret fått sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket från företaget och dess dotterföretag med ett belopp som sammanlagt inte understiger det lägsta av

Lönebaserat utrymme ska beräknas bara om

1. andelsägaren äger andelar i företaget som motsvarar minst fem procent av kapitalet i företaget, och

2. andelsägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret fått sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket från företaget och dess dotterföretag med ett belopp som sammanlagt inte

⁵ Senaste lydelse 2011:1271.

⁶ Senaste lydelse 2008:1343.

– sex inkomstbasbelopp med tillägg för fem procent av den sammanlagda kontanta ersättningen i företaget och i dess dotterföretag, och

– tio inkomstbasbelopp.

understiger det lägsta av

– nio inkomstbasbelopp med tillägg för tio procent av andelsägarens del av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§ fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, till den del andelsägarens del av löneunderlaget överstiger 100 inkomstbasbelopp, och

– 90 inkomstbasbelopp.

Om andelsägaren ingår i en sådan närstående krets som avses i 56 kap. 5 §, ska tillägget enligt första stycket 2 beräknas på den del av löneunderlaget som har fördelats på de andelar som tillhör den i närstående kretsen som äger flest andelar i företaget.

3.⁷ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2016.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2013.

2. Den nya lydelsen av 33 kap. 3 § ska tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.

3. Vid tillämpningen av bestämmelsen i 57 kap. 19 § första stycket 2 första strecksatsen ska för beskattningsår 2014 och 2015 i stället för nio inkomstbasbelopp gälla nio och ett halvt inkomstbasbelopp.

⁷ Senaste lydelse 2011:1271.

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att det i vägtrafikskattelagen (2006:227) ska införas en ny paragraf, 1 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 a §

Med skattepliktig för första gången avses den tidpunkt då ett fordon för första gången blir skattepliktigt enligt 2 kap. 1 §.

Om ett fordon har registrerats i ett annat land än Sverige före den tidpunkt som avses i första stycket, ska i stället med skattepliktig för första gången avses den tidpunkt då fordonet för första gången har registrerats i ett annat land enligt uppgift i vägtrafikregistret.

Om det vid tillämpningen av andra stycket inte går att fastställa den tidpunkt då fordonet för första gången har registrerats i ett annat land, ska i stället med skattepliktig för första gången avses den 1 januari det år som utgör fordonsåret enligt 1 kap. 5 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. I fråga om 2 kap. 11 a § gäller fortfarande äldre bestämmelser för fordon som före ikraftträdandet befriades från fordonsskatt.
 3. I övrigt gäller fortfarande äldre bestämmelser för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Vid tillämpningen av denna lag gäller 1 kap. 2–5, 7 och 8 §§ samt 2 kap. 3 § vägtrafikskattelagen (2006:227). För personbilar klass I gäller även 2 kap. 11 § vägtrafikskattelagen.

Vid tillämpningen av denna lag gäller 1 kap. 2–5, 6 a–8 §§ samt 2 kap. 3 § vägtrafikskattelagen (2006:227). För personbilar klass I gäller även 2 kap. 11 § vägtrafikskattelagen.

Med skattevikt avses tjänstevikten för personbilar klass I samt totalvikten för personbilar klass II, lätta bussar och lätta lastbilar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för dess lydelse enligt lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2012:681

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
		1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
		939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för a) miljöklass 1 – motorbensin – alkylatbensin b) miljöklass 2	3 kr 25 öre per liter 1 kr 46 öre per liter 3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter 2 kr 60 öre per liter 2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter 4 kr 6 öre per liter 5 kr 88 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motor-drivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motor-drivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	<i>Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter som används för drift av luftfartyg</i>	<i>3 kr 28 öre per liter</i>	<i>2 kr 60 öre per liter</i>	<i>5 kr 88 öre per liter</i>

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Konsumentverket, Kommerskollegium, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Statskontoret, Tullverket, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Bolagsverket, Statens Energimyndighet, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO), Bil Sweden, Energigas Sverige, FAR, Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Gröna Bilister, Hjelmcö Oil, Kungliga Svenska Aeroklubben (KSAK), Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens Riksförbund, Motormännens Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skatte-delegation, Regelrådet, Riksidrottsförbundet, SABO, Stockholms Handelskammare, Svensk Energi, Svensk Industriförening, Svenska Bankföreningen, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Kyrkan, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Svenska Riskkapitalföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges

Akademikers Centralorganisation (Saco), Sveriges Byggindustrier, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, SRF, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Visita.

Därutöver har yttrande inkommit från Adrian & Partners AB, Advokatfirman Vinge Stockholm AB, Almega AB, Awa Holding AB, Bahnhof, clear blue water AB, Eddy Strykowski, EON Sverige AB, Forsman & Bodenfors AB, Grant Thornton Sweden AB, ICA-handlarnas Förbund AB, Luci Holding, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Netlight Consulting AB, Praktikertjänst AB, Sven-Olof Lodin och Volkswagen Group Sverige AB.

Följande remissinstanser har inte inkommit med yttrande eller har avstått från att yttra sig: Riksrevisionen, Justitiekanslern, Konjunkturinstitutet, Handelshögskolan i Stockholm, Högskolan i Jönköping, Institutionen för Industriell ekonomi och organisation vid Kungliga tekniska högskolan, Arbetsgivarföreningen KFO, Tillväxtanalys – myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Civilsamhällets Organisationer i Samverkan (Civos), Folkets Hus och Parker, Frivilliga Flygkåren, Företagarförbundet, Gröna Bilister, Näringsmedicinska Terapeutförbundet, Privattjänstemannakartellen (PTK), Riksförbundet Mobil Fritid RMF, Self Storage Association Sweden, Skattebetalarnas förening, Stiftelsen Entreprenörskapsforum, Stiftelsen Institutet för näringslivsforskning, Svensk Försäkring, Svenska FlygBranschen, Svenska Flygsporförbundet (FSF), Svenska Naturskyddsföreningen, Våra Gårdar och Världsnaturfonden (WWF).

4 Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹ dels att 13 kap. 28 b § ska upphöra att gälla, dels att 3 kap. 3 §, 9 kap. 1, 3–4, 6–8 och 12 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §²

Undantaget enligt 2 § omfattar inte

1. upplåtelse eller överlåtelse av verksamhetstillbehör,
2. omsättning av växande skog, odling och annan växtlighet utan samband med överlåtelse av marken,
3. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till jordbruksarrende, avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att ta jord, sten eller andra naturprodukter samt rätt till jakt, fiske eller bete,
4. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
5. upplåtelse av parkeringsplatser i parkeringsverksamhet,
6. upplåtelse för fartyg av hamnar eller för luftfartyg av flygplatser,
7. upplåtelse av förvaringsboxar,
8. upplåtelse av utrymmen för reklam eller annonsering på fastigheter,
9. upplåtelse för djur av byggnader eller mark,
10. upplåtelse för trafik av väg, bro eller tunnel samt upplåtelse av spåranläggning för järnvägstrafik,
11. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning, *och*
12. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer

11. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning,

12. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer, *och*

13. *upplåtelse till en mobiloperatör av plats för utrustning på en mast eller liknande konstruktion och tillhörande utrymme för teknisk utrustning som utgör ett led i upplåtelsen.*

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2012:386.

ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför *sådan skyldighet eller rätt*. Skatteplikt *föreligger* dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § *eller om uthyrningen avser stadigvarande bostad*. Vad som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

ut en sådan byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet. *Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad*. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför *skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §*. Skatteplikt *gäller* dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Andra stycket tillämpas också

1. vid uthyrning i andra och tredje hand,
2. vid bostadsrättshavares upplåtelse av nyttjanderätt till fastighet som innehas med bostadsrätt, och
3. när en byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet uppförs eller genomgår omfattande till- eller ombyggnad i syfte att anläggningen helt eller delvis ska kunna hyras ut för sådan verksamhet som avses i andra stycket.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser om skattskyldighet för sådan uthyrning, bostadsrättsupplåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt som anges i andra och tredje styckena.

9 kap.

1 §³

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast

³ Lydelse enligt prop. 2012/13:124.

om Skatteverket har beslutat om detta efter ansökan (frivillig skattskyldighet). En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo eller av en sådan grupp-huvudman som avses i 6 a kap. 4 §.

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska ansökan göras av grupp-huvudmannen med samtycke av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren visar ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet.

för en fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo eller en mervärdesskattegrupp som har angivit utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen.

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 §, blir mervärdesskattegruppen frivilligt skattskyldig om fakturan har utfärdats av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om en hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten. Första stycket gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren har ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet.

En faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo eller en mervärdesskattegrupp ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades.

3 §

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighetsägare gäller även

Det som i fortsättningen i detta kapitel sägs om fastighetsägare gäller

annan som är *skattskyldig* till följd av beslut enligt 1 eller 2 §.

Vad som härefter i detta kapitel sägs om fastighet gäller *fastighet* eller *del* av *fastighet* som är eller som kan vara föremål för sådan uthyrning eller annan upplåtelse som är *skattepliktig till följd av beslut* enligt 1 eller 2 §.

även *andra* som är *skattskyldiga för en uthyrning eller annan upplåtelse enligt 1 §*, eller är *skattskyldiga* till följd av beslut enligt 2 §.

Det som i fortsättningen i detta kapitel sägs om fastighet gäller *fastigheter* eller *delar* av *fastigheter* som är eller som kan vara föremål för sådan uthyrning eller annan upplåtelse som *omfattas av skattskyldighet* enligt 1 eller 2 §.

4 §⁴

Skattskyldighet till följd av beslut enligt 1 § inträder den dag då ansökan inkommer till Skatteverket eller den senare dag som sökanden angett, dock tidigast den dag då hyresgästen eller bostadsrättshavaren enligt avtal tillträder den del av fastigheten som *ansökan* avser.

Skattskyldighet enligt 1 § inträder den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som *fakturan avser*, dock tidigast den dag då hyresgästen eller bostadsrättshavaren enligt avtal tillträder den del av fastigheten som *uthyrningen eller upplåtelsen* avser.

Skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § inträder den dag då ansökan inkommer till Skatteverket eller den senare dag som sökanden angett.

6 §⁵

Den frivilliga skattskyldigheten upphör

1. när fastighetsägaren övergår till att använda fastigheten för annat ändamål än för skattepliktig uthyrning eller annan upplåtelse, eller

2. när fastigheten inte längre kan hyras ut eller på annat sätt upplåtas på grund av brand eller av annan orsak som fastighetsägaren inte råder över eller på grund av rivning.

Skatteverket får, innan uthyrning eller annan upplåtelse påbörjats, besluta att frivillig skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § *skall* upphöra, om förutsättningar för sådan skattskyldighet *inte längre föreligger*.

Skatteverket *skall*, om en fastighet överläts, besluta att frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse *skall* upphöra vid tillträdet om den tidigare och den *nye* ägaren gemensamt ansöker om detta före tillträdesdagen.

Skatteverket får, innan uthyrning eller annan upplåtelse påbörjats, besluta att frivillig skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § *ska* upphöra, om *det inte längre finns* förutsättningar för *en* sådan skattskyldighet.

Skatteverket *ska*, om en fastighet överläts, besluta att frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse *ska* upphöra vid tillträdet om den tidigare och den *nya* ägaren gemensamt ansöker om detta före tillträdesdagen. *Det som nu sagts gäller endast om frivillig skattskyldighet har beslutats enligt 2 § och överlåtelsen sker innan skattepliktig*

⁴ Senaste lydelse 2003:659.

⁵ Senaste lydelse 2003:659.

uthyrning eller upplåtelse har påbörjats.

Om en fastighet överläts i andra fall än som avses i tredje stycket upphör den frivilliga skattskyldigheten vid tillträdet, om den tidigare och den nya ägaren före tillträdesdagen ingått ett skriftligt avtal om att den frivilliga skattskyldigheten inte ska övergå.

7 §⁶

En överlåtelse av fastighet *skall* anmälas till Skatteverket av både den tidigare och den *nye* ägaren

En fastighetsägare är skyldig att till Skatteverket anmäla sådant förhållande som enligt 6 § första stycket medför att skattskyldigheten upphör.

En överlåtelse av *en* fastighet *ska* anmälas till Skatteverket av både den tidigare och den *nya* ägaren.

En fastighetsägare är skyldig att till Skatteverket anmäla *ett* sådant förhållande som enligt 6 § första stycket medför att skattskyldigheten upphör.

Första och andra styckena gäller endast om

1. frivillig skattskyldighet har beslutats enligt 2 §, och

2. överlåtelsen sker, eller det förhållande som avses i andra stycket inträffar, innan skattepliktig uthyrning eller upplåtelse påbörjats.

8 §⁷

En fastighetsägare har rätt att göra avdrag för ingående skatt enligt bestämmelserna i 8 kap.

I stället för att korrigera den ingående skatten genom jämkning får fastighetsägaren göra avdrag om skattskyldighet *till följd av Skatteverkets beslut enligt 1 § har börjat gälla för honom* inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket

1. *han* har utfört eller låtit utföra ny-, till- eller ombyggnad av *fastighet*, under förutsättning att den del av fastigheten som omfattas av ny-, till- eller ombyggnaden inte tagits i bruk efter åtgärderna, eller

2. en tidigare ägare har utfört eller låtit utföra ny-, till- eller ombyggnad av

I stället för att korrigera den ingående skatten genom jämkning får fastighetsägaren göra avdrag om skattskyldighet *som gäller enligt 1 § har inträtt, eller vid skattskyldighet till följd av beslut enligt 2 § om en skattepliktig uthyrning eller annan upplåtelse har påbörjats*, inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket

1. *fastighetsägaren* har utfört eller låtit utföra ny-, till- eller ombyggnad av *fastigheten*, under förutsättning att den del av fastigheten som omfattas av ny-, till- eller ombyggnaden inte tagits i bruk efter åtgärderna, eller

⁶ Senaste lydelse 2003:659.

⁷ Senaste lydelse 2007:1376.

fastighet.

– att den *nye* ägaren inte har avdragsrätt enligt 8 kap. 4 § första stycket 4,

– att den tidigare ägaren inte *medgetts frivillig skattskyldighet*, och

– att varken den tidigare eller den nye ägaren tagit den del av fastigheten som omfattas av ny-, till- eller ombyggnaden i bruk efter åtgärderna.

Avdrag enligt andra stycket 1 eller 2 får göras för den ingående skatt som hänför sig till byggarbetena och som motsvarar den skattepliktiga *uthyrning som anges i beslutet om frivillig skattskyldighet*.

– att den *nya* ägaren inte har avdragsrätt enligt 8 kap. 4 § första stycket 4,

– att den tidigare ägaren inte *varit frivilligt skattskyldig*, och

Avdrag enligt andra stycket 1 eller 2 får göras för den ingående skatt som hänför sig till byggarbetena och som motsvarar den skattepliktiga *upplåtelse som omfattas av frivillig skattskyldighet. Avdrag får inte göras för ingående skatt som det gjorts avdrag för efter beslut enligt 2 §.*

12 §

Bestämmelserna i 8 a kap. 12 § gäller även vid överlåtelse av fastighet som omfattas av frivillig skattskyldighet, även om den *nye* ägaren blir skattskyldig först vid tillträdet enligt 5 § andra stycket

Om skattskyldighet upphör *till följd av beslut* enligt 6 § tredje stycket är den tidigare ägaren skyldig att jämka, om inte den *nye* ägaren övertar rättighet och skyldighet att jämka enligt 8 a kap. 12 §.

Bestämmelserna i 8 a kap. 12 § gäller även vid överlåtelse av fastighet som omfattas av frivillig skattskyldighet, även om den *nya* ägaren blir skattskyldig först vid tillträdet enligt 5 § andra stycket

Om skattskyldighet upphör enligt 6 § tredje *eller fjärde* stycket är den tidigare ägaren skyldig att jämka, om inte den *nya* ägaren övertar rättighet och skyldighet att jämka enligt 8 a kap. 12 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uthyrning eller upplåtelser som avser tid före ikraftträdandet.
 3. Den som vid ikraftträdandet är skattskyldig enligt 9 kap. 1 § i den äldre lydelsen anses som skattskyldig enligt de nya bestämmelserna i 9 kap.
 4. 9 kap. 8 § i den nya lydelsen tillämpas efter beslut enligt 9 kap. 2 § om skattepliktig uthyrning eller upplåtelse påbörjas efter ikraftträdandet.
 5. Om en faktura som anger utgående skatt har ställts ut före ikraftträdandet och avser en uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod efter ikraftträdandet tillämpas 9 kap. 1 § i sin äldre lydelse under förutsättning att frivillig skattskyldighet inte har inträtt för uthyrningen eller upplåtelsen före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 13 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 63 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 40 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	3 kr 90 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 16 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	5 kr 66 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1	3 kr 91 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	6 kr 41 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	817 kr per m ³	3 093 kr per m ³	3 910 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 762 kr per m ³	3 093 kr per m ³	4 855 kr per m ³
	miljöklass 2	2 031 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 124 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 172 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 265 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motor-drivet fordon, fartyg	0 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg

¹ Senaste lydelse 2012:680.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	1 050 kr per 1 000 kg	3 254 kr per 1 000 kg	4 304 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Natargas som används för a) drift av motor- drivet fordon, fartyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³
		903 kr per 1 000 m ³	2 316 kr per 1 000 m ³	3 219 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	621 kr per 1 000 kg	2 691 kr per 1 000 kg	3 312 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för a) miljöklass 1 – motorbensin – alkylatbensin b) miljöklass 2	3 kr 13 öre per liter 1 kr 40 öre per liter 3 kr 16 öre per liter	2 kr 50 öre per liter 2 kr 50 öre per liter 2 kr 50 öre per liter	5 kr 63 öre per liter 3 kr 90 öre per liter 5 kr 66 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	3 kr 91 öre per liter	2 kr 50 öre per liter	6 kr 41 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C, b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volym- procent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1 miljöklass 2	817 kr per m ³ 1 762 kr per m ³ 2 031 kr per m ³	3 093 kr per m ³ 3 093 kr per m ³ 3 093 kr per m ³	3 910 kr per m ³ 4 855 kr per m ³ 5 124 kr per

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 172 kr per m ³	3 093 kr per m ³	5 265 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för a) drift av motor- drivet fordon, fartyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 kg 1 050 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg 3 254 kr per 1 000 kg	2 603 kr per 1 000 kg 4 304 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för a) drift av motor- drivet fordon, fartyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 m ³ 903 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³ 2 316 kr per 1 000 m ³	1 853 kr per 1 000 m ³ 3 219 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	621 kr per 1 000 kg	2 691 kr per 1 000 kg	3 312 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	<i>Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter</i>	<i>3 kronor 16 öre per liter</i>	<i>2 kronor 50 öre per liter</i>	<i>5 kronor 66 öre per liter</i>

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 7 kap. 16 §, 11 kap. 17 § samt 57 kap. 16 och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 57 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.**16 §²**

Följande juridiska personer är skattskyldiga bara för inkomst på grund av innehav av fastigheter:

- akademier,
- allmänna undervisningsverk,
- studentkårer vid statliga universitet och högskolor som avses i 4 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434) och nationer vid Uppsala universitet eller Lunds universitet som avses i 4 kap. 15 § högskolelagen samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att sköta de uppgifter som sammanslutningarna enligt högskolelagen eller föreskrift som meddelats med stöd av högskolelagen ansvarar för,
 - regionala utvecklingsbolag som med stöd av 1 § lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag fått rätt att pröva frågor om stöd till näringsidkare samt moderbolag till sådana utvecklingsbolag,
 - arbetslöshetskassor,
 - personalstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och vars ändamål uteslutande är att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall,
 - stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att lämna avgångsersättning till *friställda* arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit *uppsagda* eller löper risk att bli *uppsagda till följd av driftinskränkning, företagsnedläggning eller rationalisering av företags verksamhet* eller *med ändamål* att lämna permitteringslönersättning, och
 - bolag eller annan juridisk person som uteslutande har till uppgift att lämna permitteringslönersättning.
- personalstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och vars ändamål uteslutande är att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom, olycksfall *eller utbildning*,
- stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att lämna avgångsersättning till arbetstagare *som blivit arbetslösa* eller att främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit eller löper risk att bli *arbetslösa eller att lämna understöd vid utbildning* eller att lämna permitteringslönersättning, och

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:768.

11 kap.**17 §³**

Förmån i form av utbildning eller annan åtgärd som är av *väsentlig* betydelse för att den skattskyldige ska kunna fortsätta att förvärvsarbete ska inte tas upp hos den som *riskerar* att bli arbetslös på grund av omstrukturering, personalavveckling eller liknande i arbetsgivarens verksamhet.

Första stycket gäller inte förmån från fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, om den anställde är företagsledare eller delägare i företaget eller närstående till en sådan person. Om arbetsgivaren är en enskild näringsidkare, gäller första stycket inte förmån till sådana anställda som är närstående till arbetsgivaren.

Förmån i form av utbildning eller annan åtgärd som är av betydelse för att den skattskyldige ska kunna fortsätta att förvärvsarbete ska inte tas upp hos den som *blivit eller löper risk* att inom fem år bli arbetslös på grund av omstrukturering, personalavveckling eller liknande i arbetsgivarens verksamhet.

Första stycket gäller också om avsikten är att den skattskyldige ska få annat arbete hos arbetsgivaren.

Första och andra styckena gäller inte förmån från fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, om den anställde är företagsledare eller delägare i företaget eller närstående till en sådan person. Om arbetsgivaren är en enskild näringsidkare, gäller första och andra styckena inte förmån till sådana anställda som är närstående till arbetsgivaren.

57 kap.**16 §⁴**

Det lönebaserade utrymmet är –25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och

–25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§ och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket och som delägaren eller någon närstående har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret.

³ Senaste lydelse 2009:768.

⁴ Senaste lydelse 2011:1271.

19 §⁵

Lönebaserat utrymme ska beräknas bara om andelsägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret fått sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket från företaget och dess dotterföretag med ett belopp som sammanlagt inte understiger det lägsta av

– sex inkomstbasbelopp med tillägg för fem procent av den sammanlagda kontanta ersättningen i företaget och i dess dotterföretag, och

– tio inkomstbasbelopp.

Lönebaserat utrymme ska beräknas bara om

1. andelsägaren äger andelar i företaget som motsvarar minst fyra procent av kapitalet i företaget, och

2. andelsägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret fått sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket från företaget och dess dotterföretag med ett belopp som sammanlagt inte understiger det lägsta av

– nio inkomstbasbelopp med tillägg för tio procent av andelsägarens del av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§ fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, till den del andelsägarens del av löneunderlaget överstiger 100 inkomstbasbelopp, och

– 40 inkomstbasbelopp.

Om andelsägaren ingår i en sådan närståendekrets som avses i 56 kap. 5 §, ska tillägget enligt första stycket 2 beräknas på den del av löneunderlaget som har fördelats på samtliga andelar i närståendekretsen som tillhör andelsägare som uppfyller kravet i första stycket 1.

19 a §

Vid tillämpning av 16–19 §§ ska det med dotterföretag avses ett företag där moderföretagets andel, direkt eller indirekt genom ett annat dotterföretag, överstiger 50 procent av kapitalet i företaget. Om företaget är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person ska det dock med dotterföretag avses ett företag där samtliga andelar, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2013.

⁵ Senaste lydelse 2008:1343.

2. Vid tillämpningen av bestämmelsen i 57 kap. 19 § första stycket 2 första strecksatsen ska för beskattningsår 2014 och 2015 i stället för nio inkomstbasbelopp gälla nio och ett halvt inkomstbasbelopp.

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att det i vägtrafikskattelagen (2006:227) ska införas en ny paragraf, 1 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 a §

Med skattepliktig för första gången avses den tidpunkt då ett fordon för första gången blir skattepliktigt enligt 2 kap. 1 §, eller om lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt är tillämplig, enligt 3 § denna lag.

Om ett fordon har registrerats i ett annat land än Sverige före den tidpunkt som avses i första stycket, ska i stället med skattepliktig för första gången avses den tidpunkt då fordonet för första gången har registrerats i ett annat land enligt uppgift i vägtrafikregistret.

Om det vid tillämpningen av andra stycket inte går att fastställa den tidpunkt då fordonet för första gången har registrerats i ett annat land, ska i stället med skattepliktig för första gången avses den 1 januari det år som utgör fordonsåret enligt 1 kap. 5 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Den nya bestämmelsen i 1 kap. 6 a § ska inte tillämpas vid befrielse från fordonsskatt enligt 2 kap. 11 a § om fordonet före ikraftträdandet befriades från fordonsskatt.
 3. I övrigt gäller fortfarande äldre bestämmelser för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Vid tillämpningen av denna lag gäller 1 kap. 2–5, 7 och 8 §§ samt 2 kap. 3 § vägtrafikskattelagen (2006:227). För personbilar klass I gäller även 2 kap. 11 § vägtrafikskattelagen.

Med skattevikt avses tjänstevikten för personbilar klass I samt totalvikten för personbilar klass II, lätta bussar och lätta lastbilar.

2 §

Vid tillämpningen av denna lag gäller 1 kap. 2–5, 6 a–8 §§ samt 2 kap. 3 § vägtrafikskattelagen (2006:227). För personbilar klass I gäller även 2 kap. 11 § vägtrafikskattelagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för dess lydelse enligt lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2012:681

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som upp- fyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och			

	ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som upp- fyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³

4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
		a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
		b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motor- drivet fordon, far- tyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	<i>Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter</i>	<i>3 kr 28 öre per liter</i>	<i>2 kr 60 öre per liter</i>	<i>5 kr 88 öre per liter</i>

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-06-19

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Peter Kindlund samt justitierådet Annika Brickman.

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014

Enligt en lagrådsremiss den 30 maj 2013 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
2. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227),
5. lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt,
6. lag om ändring i lagen (2012:681) om ändring i lagen (2010:1823) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreterarna Fredrik Opander, Marianne Kilnes, Erica Pettersson och Anna Wallentin samt rättssakkunniga Sofi Nyström och ämnessakkunnige Lars Mattisson.

Till Lagrådet har kommit skrivelser från professor em. Sven-Olof Lodin, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB och Svenska Bankföreningen.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Förslaget innebär att kravet på ansökan och anmälan om frivillig skattskyldighet tas bort i de flesta fall. I stället ska skattskyldighet inträda när någon har angett utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen.

Lagen ska träda i kraft den 1 januari 2014 och ska då gälla för uthyrning eller upplåtelse som avser tid efter ikraftträdandet. Enligt punkt 5 i övergångsbestämmelserna ska dock äldre bestämmelser gälla om en faktura som anger utgående skatt har ställts ut före ikraftträdandet och avser en uthyrnings- eller upplåtelseperiod efter ikraftträdandet. Det innebär att den hyresvärd som vill bli frivilligt skattskyldig från och med den 1 januari 2014 och som i normal ordning aviserar sina hyresgäster före månads-skiftet måste ansöka om skattskyldighet enligt de äldre bestämmelserna. Detta kan lämpligen tydliggöras i författningskommentaren.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

57 kap.

I lagrådsremissen föreslås genomgripande förändringar i den s.k. löneunderlagsregeln i 3:12-reglerna genom bl.a. ett krav på minsta kapitalandel i företaget för rätten att utnyttja lönebaserat utrymme och ett höjt löneuttagskrav. Å andra sidan föreslås också ett väsentligt ökat lönebaserat utrymme.

De nuvarande reglerna infördes år 2006 med syfte att företagets utbetalda löner skulle ges ökad tyngd vid beräkningen av den inkomst som kapitalbeskattas hos ägaren (prop. 2005/06:40 s. 1). Som anförs i remissen ansågs det motiverat av neutralitets- och legitimitetsskäl att ge olika former av lättnader och därutöver att ge skattelättnad genom att öka utrymmet för kapitalbeskattad inkomst i relation till antalet anställda. Lagrådet påpekade att ägare av fåmansföretag med många anställda, där ägaren eller en närstående tar ut lön av en viss storlek, kommer att medges så stora lättnader att de i praktiken undantas från tillämpningen av reglerna för beskattning av ägare till fåmansföretag (a. prop. s. 160).

I en rapport till Expertgruppen för studier av offentlig ekonomi i maj 2012 (2012:4, Income shifting in Sweden – an empirical evaluation of the 3:12 rules) redovisades vissa erfarenheter av 3:12-reglerna, bl.a. om förekomsten av inkomstomvandling i både större och mindre fåmansföretag. Med anledning av en skriftlig fråga (2012/13:226, jfr interpellation 2012/13:7) svarade finansministern den 15 januari 2013 att 3:12-reglerna skärpts den 1 januari 2012 och att

beskattningen vid generationsskiftet skulle ses över men att han för närvarande inte hade någon avsikt att vidta några andra åtgärder beträffande 3:12-reglerna.

Den 15 april 2013 remitterades en inom Finansdepartementet upprättad promemoria som ligger till grund för förevarande lagrådsremiss men som inte innehåller något förslag avseende beskattningen vid generationsskiftet. Remissen skulle besvaras senast den 7 maj 2013, d.v.s. inom tre veckor.

För regeringsärenden finns ett beredningskrav i 7 kap. 2 § regeringsformen. I Konstitutionsutskottets höstbetänkande år 2008 uttalade sig utskottet om kravet på beredning (bet. 2008/09:KU10 s. 46 ff.). Utskottet framhöll bl.a. att det som föreskrivs i den bestämmelsen ska tillmätas stor vikt och att kvaliteten därmed ökar till gagn för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet (a. bet. s. 62). Enligt Lagrådets mening kan bestämmelsens krav på inhämtande av upplysningar och yttranden inte tolkas rent formellt, utan remissomgången bör ge en reell möjlighet för myndigheter, kommuner, sammanslutningar och enskilda att granska och yttra sig om det remitterade förslaget.

Lagrådsremissen behandlar endast en mindre del av 3:12-systemet, nämligen reglerna om löneunderlag inom ramen för huvudregeln. Av de nu föreslagna ändringarna påverkar införandet av ett kapitalkrav och ett krav på höjt löneuttag villkoren för att kunna utnyttja löneunderlagsreglerna, medan ändringarna avseende utvidgning av och införandet av ett tak för det lönebaserade utrymmet reglerar omfattningen av utrymmet. Till detta fogas en särskild definition av begreppet dotterföretag.

Ett huvudsyfte med förslagen är att motverka den överkompensation som löneunderlagsregeln sägs medföra för delägare i stora fåmansföretag med många delägare och många anställda och som förutsågs redan i den proposition genom vilken den nuvarande regeln infördes (jfr ovan). Ett annat syfte anges vara att i högre grad än idag stimulera de mindre företagen och förstärka deras incitament att anställa.

Trots att de föreliggande förslagen endast rör en mindre del av regelsystemet är de av betydelse för en stor mängd företag och deras ägare.

När 3:12-systemet infördes genom 1990 års skattereform var reglerna kopplade till det till företagen hörande kapitalet och det saknades helt kopplingar till lönebetalningar. Bestämmel-

ser om hänsynstagande till utbetalda löner infördes ursprungligen år 1994 med den huvudsakliga motiveringen att hänsyn skulle tas till den ökade risk som delägarna i bolaget tog genom anställning av personal. Detta argument har senare förstärkts och ligger som nämnts också till grund både för nu gällande regler och för förslagen i remissen.

Sedda för sig är de olika delförslagen av relativt enkel beskaffenhet och till synes lätta att förstå. När man emellertid ser till helheten är det mycket svårt – för att inte säga närmast omöjligt – att överblicka konsekvenserna av förslagen. Anledningen till detta är bl.a. att förändringar av olika parametrar i regelsystemet synes få verkningar som slår i olika riktningar. Liknande svårigheter föreligger när det gäller att överblicka verkningarna av de justeringar av vissa parametrar som gjorts i det föreliggande förslaget jämfört med det som var föremål för remissbehandling.

Det är sannolikt att förslagen om kapitalkrav och ökat löneuttag för att få tillämpa löneunderlagsregeln kan motverka vad som betecknats som överkompensation till delägare i vissa fåmansföretag. Förslagen rör emellertid ett område där många berörda inte bara har ett stort intresse av reglernas funktion utan även förmåga att analysera ändringarna för att finna vägar att helt eller delvis undgå effekterna av dem. Enklast är naturligtvis en omorganisation av ett personalägt företag i samverkande mindre enheter som var och en uppfyller det nya kravet. För Lagrådet framstår det som oklart om förslagen i denna del kan förväntas få avsedd effekt. Det ekonomiska utfallet av förslagen skulle därmed kunna bli ett annat än det som antas i remissen. Om de får avsedd effekt, medför de å andra sidan oförklarade och inte närmare analyserade tröskeeffekter, som bl.a. synes kunna komma att påverka företagets konkurrenssituation.

Vad gäller kapitalkravet kan följande tilläggas. Det framstår i och för sig inte som onaturligt att ett kapitalkrav finns i ett system som reglerar beskattning av kapitalinkomster. Ett sådant krav kan emellertid motverka ägarens incitament att knyta medarbetare närmare företagen genom att erbjuda dem att förvärva mindre aktieposter. Det angivna syftet att stimulera anställningar kan därför i många företag komma att påverkas negativt genom kapitalkravet.

Till detta kommer att syftet att stimulera de mindre fåmansföretagen att nyanställa starkt kan

komma att motverkas av den föreslagna höjningen av kravet på uttag av lön för att få använda löneunderlagsregeln. Det nuvarande minimikravet på löneuttag höjs från sex inkomstbasbelopp med tillägg av fem procent av den kontanta ersättningen i företaget med dotterföretag till nio inkomstbasbelopp (övergångsvis nio och ett halvt inkomstbasbelopp). Även om de faktiska löneuttagen enligt vad som uppges i remissen år 2010 uppgick till ca 9,8 inkomstbasbelopp var minimikravet i medeltal 7,8 inkomstbasbelopp, och förslaget innebär enligt remissen att minimikravet på uttag av medel från företaget för löner och avgifter för de minsta företagen där löneunderlagsregeln används kommer att öka. I flera remissyttranden ges exempel på betydande öknningar av uttagskravet med tydliga tröskeffekter. Detta måste utan tvivel påverka företagens möjligheter att anställa ny personal. Lönehöjningen sker dessutom på en inkomstnivå som inte ger några ytterligare socialförsäkringsförmåner till delägaren, vilket kan verka återhållande på intresset av att använda regeln.

Det ökade lönekravet påverkar också den för ägarna positiva utvidgningen av det lönebaserade utrymmet i skiktet upp till 60 inkomstbasbelopp på ett negativt sätt eftersom färre företag kommer att kunna utnyttja löneunderlagsregeln.

Även i de nu nämnda delarna framstår förslagen som oklara till sina sammantagna effekter.

Sammanfattningsvis framstår det för Lagrådet som tveksamt om de framlagda förslagen är utformade så att de kan antas tillgodose de i remissen angivna syftena, liksom om de är så utformade att problem inte uppstår vid tillämpningen (8 kap. 22 § 4 och 5 regeringsformen).

Det framgår inte av remissen i vad mån lagstiftningsärendet har bedömts vara särskilt brådskande eller varför inte en fördjupad översyn av fåmansbolagsreglerna bedömts vara behövlig. Den bild som ges i remissen av hur företag organiseras och de aktuella skattereglerna utnyttjas ger inte intryck av att vara väl grundad, något som också påvisas i ett betydande antal remissyttranden. Att döma av det material som står till Lagrådets förfogande synes det ha varit fullt möjligt att bereda ärendet på ett mer normalt sätt och därmed säkrare förankra förslagens grunder och öka träffsäkerheten i regleringen. Tillsammans med de tveksamheter som redovisats i det föregående föranleder detta att Lagrådet inte kan tillstyrka att de föreliggande förslagen läggs till grund för lagstiftning.

Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Enligt den föreslagna punkten 2 ska den nya definitionen av ”skattepliktig första gången” inte tillämpas på fordon som före ikraftträdandet befriades från fordonsskatt. Bestämmelsen är oklar. Lagrådet förordar att ordet ”befriades” ersätts med ”var befriat”.

I författningskommentaren bör framhållas att bestämmelsen inte undantar fordon för vilka femårsbefrielsen enligt 2 kap. 11 a § löpt ut före ikraftträdandet.

Övriga lagförslag

Lagrrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 6

Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling

Bilaga till avsnitt 6.9

Bilaga 6

Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av delbetänkandet Skatteincitament för forskning och utveckling (SOU 2012:66).....	5
2.	Delbetänkandets lagförslag.....	7
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170 om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980).....	9
3.	Förteckning över remissinstanserna.....	10
4.	Lagförslag i lagrådsremissen	11
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.....	14
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980).....	15
5.	Lagrådets yttrande.....	16

1. Sammanfattning av delbetänkandet Skatteincitament för forskning och utveckling (SOU 2012:66)

I betänkandet anges att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv i huvudsak finns två skäl för en subvention av FoU genom skatteincitament. För det första är FoU produktion av kunskap som vanligen inte kan isoleras till det företag som utför forskningen och utvecklingen utan kunskapen överförs också till andra delar av ekonomin. FoU är således ofta förknippad med positiva externa effekter. Problemet ligger i att det företag som står för kostnaden inte kan tillgodogöra sig hela avkastningen av investeringen, vilket kan leda till att de resurser som satsas på FoU blir för låga i relation till vad som är samhällsekonomiskt optimalt. För det andra är finansieringskostnaden för riskfyllda investeringar i nya företag alltför hög. Detta är en följd av skattereglernas utformning där nytt eget kapital beskattas högre jämfört med kvarhållna vinstmedel och lånat kapital. Externa effekter är relevanta för all FoU medan en samhällsekonomiskt alltför hög finansieringskostnad främst gäller små och nya företag.

Kommittén anser att ett stöd till FoU bör lämnas genom en direkt sänkning av någon kostnad. Alla företag, såväl de som går med vinst som de som går med förlust, kan då dra nytta av stödet. Kommittén föreslår därför att det ska vara möjligt för arbetsgivare att i vissa fall få nedsättning av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning och utveckling (FoU-personer). Nedsättning ges med 10 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 230 000 kronor per koncern och månad. Nedsättningen får dock inte medföra att arbetsgivaravgifterna understiger ålderspensionsavgiften. Nedsättning beviljas inte heller för personer som inte fyllt 26 år vid ingången av beskattningsåret.

Enligt förslaget räknas som FoU-arbete systematiskt arbete med att ta fram ny kunskap (forskning) eller med att använda resultatet av forskning för att utveckla nya eller väsentligt förbättrade varor, tjänster och produktionsprocesser (utveckling). För att omfattas av reglerna måste arbetet vara kvalificerat och direkt utgöra FoU eller ingå som en central del i sådant arbete. Tanken med dessa avgränsningar är att rikta stödet mot sådant arbete som har ett

reellt FoU-innehåll. För att omfattas av reglerna ställs vidare krav på att arbetet ska ha ett kommersiellt syfte. Kommersialiseringskravet ställs för att utesluta främst offentlig verksamhet, vilken redan är finansierad via offentliga medel.

Rätt till nedsättning av arbetsgivaravgifter har den som ger ut den avgiftspliktiga ersättningen. Arbetsgivaravgifterna ska sättas ned den kalendermånad då en person hos en och samma arbetsgivare under minst tre fjärdedelar och minst 15 timmar av sin faktiska arbetstid har utfört FoU-arbete. Arbetsgivaravgifterna får också i vissa fall sättas ned om arbetsgivaren tidigare har fått nedsättning för personen i fråga.

Kommittén föreslår att de nya reglerna förs in i ett nytt kapitel, 2 a kap., i socialavgiftslagen (2000:980). Till följd av förslaget föreslår kommittén även en ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avgifter i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980).

Enligt kommitténs beräkningar kommer förslaget att kunna utnyttjas av ca 2 500 företag. Förslaget bedöms minska statens intäkter från arbetsgivaravgifterna med 1,08 miljarder kronor per år och bedöms försvaga de offentliga finanserna med 0,79 miljarder kronor per år. Kommittén föreslår att förslaget finansieras genom ändrade regler för räntebeläggning av periodiseringsfonder. Sedan 2004 är avsättningar till periodiseringsfonder räntebelagda för juridiska personer. Räntan påförs genom att en schablonintäkt läggs till den vanliga inkomsten som bolagsskatten beräknas på. Schablonintäkten beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut multiplicerad med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång. Om beräkningen av schablonintäkten ändras på så sätt att 100 procent av statslåneräntan multipliceras med summan av periodiseringsfonderna bedöms ändringen ge en förstärkning av de offentliga finanserna med 0,79 miljarder kronor. Kommittén föreslår att det görs en sådan ändring av procentsatsen. Förslaget kommer då enligt kommittén att vara finansierat i sin helhet.

Förslaget får också konsekvenser såtillvida att det kommer att öka företagens administrativa kostnader. Enligt kommittén kommer kostnaderna att öka med totalt 2,66 miljoner kronor per år. Den föreslagna finansieringen kommer däremot inte att påverka dessa kostnader.

Vad gäller den reala ekonomin bedömer kommittén att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna i kombination med finansieringsförslaget kommer att leda till fler FoU-investeringar och färre andra investeringar. Huruvida de totala investeringarna kommer att öka eller inte är svårt att bedöma. Det är heller inte möjligt att bedöma om förslagen sammantaget kommer att leda till ökad eller minskad produktivitet och BNP. Sysselsättningen i FoU-sektorn bedöms öka som en följd av de nedsatta arbetsgivaravgifterna. Sysselsättningen i ekonomin som helhet påverkas dock inte av detta, utan det sker en omfördelning av sysselsättningen mellan FoU-sektorn och övriga sektorer. Kommittén bedömer dock att finansieringsförslaget kan få negativa effekter på sysselsättningen.

Enligt kommittén kommer förslaget också att ge upphov till ökade kostnader för Skatteverket. Kommittén uppskattar den initiala kostnaden till 4 115 000 kronor och den årliga merkostnaden till 2 348 000 kronor. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bör förslaget enligt kommitténs mening inte leda till mer än en marginellt ökad arbetsbelastning.

Kommittén anser det angeläget såväl att följa upp de nya reglernas tillämpning som att utvärdera deras effekter på FoU-investeringar. Eftersom reglerna i vissa fall kan ge skattemässiga incitament att anlita konsulter i stället för egen personal är det särskilt viktigt att tidigt följa upp hur stor del av stödet som har gått till konsultföretag. När reglerna har tillämpats i några år bör dessutom en utvärdering göras som tar sikte på nedsättningens effekt på FoU-investeringar.

Kommittén föreslår att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

2. Delbetänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att det i socialavgiftslagen (2000:980) införs ett nytt kapitel, 2 a kap., av följande lydelse.

2 a kap. Avgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling (FoU-personer).

Definitioner

2 § Som arbete med forskning och utveckling avses i denna lag systematiskt arbete med

1. att ta fram ny kunskap (forskning) eller
2. att använda resultatet av forskning för att utveckla nya varor, tjänster och produktionsprocesser eller väsentligt förbättra redan existerande sådana (utveckling).

Till arbete enligt första stycket räknas bara arbete som

1. är kvalificerat och direkt utgör forskning och utveckling eller ingår som en central del i sådant arbete, och
2. har ett kommersiellt syfte.

3 § Med koncern avses i denna lag en koncern av det slag som avses i 1 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551). Som moderbolag räknas även andra juridiska personer än svenska aktiebolag.

Vilka som kan få nedsättning

4 § Rätt till nedsättning av arbetsgivaravgifter har den som ger ut avgiftspliktig ersättning för en FoU-person.

Villkor för nedsättning

5 § Arbetsgivaravgifter ska sättas ned den kalendermånad då

1. FoU-personen hos en och samma arbetsgivare under minst tre fjärdedelar och minst 15 timmar av sin faktiska arbetstid arbetat med forskning eller utveckling, eller

2. arbetsgivaren enligt 1 erhållit nedsättning för FoU-personen under var och en av de närmast föregående fyra kalendermånaderna.

Nedsättning enligt första stycket 2 medges inte om orsaken till att villkoren enligt första stycket 1 inte är uppfyllda är att personen fått ändrade arbetsuppgifter.

6 § För rätt till nedsättning av arbetsgivaravgifter gäller att FoU-personen vid ingången av beskattningsåret har fyllt 26 år.

Nedsättningens storlek

7 § Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna på avgiftspliktig ersättning för FoU-personer ska summan av dessa avgifter sättas ned med 10 procent av avgiftsunderlaget.

Sammanlagt får nedsättningen uppgå till högst 230 000 kronor per koncern och månad.

Nedsättningen får inte medföra att arbetsgivaravgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 §.

Om flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern har rätt till nedsättning ska, vid bedömningen enligt andra stycket, nedsättningen i första hand göras av moderbolaget. Till den del moderbolaget inte kan utnyttja nedsättningen, får nedsättningen utnyttjas av dotterföretag i den ordning moderbolaget bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på avgiftspliktig ersättning som betalas ut efter den 31 december 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170 om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § *eller 2 a kap. 7 §* socialavgiftslagen (2000:980) får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Om flera avgiftsskyldiga ingår tillsammans i en koncern, ska de vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning moderföretaget bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2013.

¹ Senaste lydelse 2008:1268.

3. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över delbetänkandet Skatteincitament för forskning och utveckling (SOU 2012:66) kommit in från Riksrevisionen, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Uppsala, Domstolsverket, Invest Sweden, Försäkringskassan, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten (KFM), Bokföringsnämnden, Lunds universitet, Chalmers tekniska högskola, Vetenskapsrådet, Konkurrensverket, Verket för innovationssystem (Vinnova), Statens energimyndighet, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), ALMI Företagspartner AB, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Regelrådet, FAR, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Näringslivets regelnämnd (NNR), Svenska Riskkapitalföreningen (SVCA), Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Därutöver har Naturvetarna, Sveriges Ingenjörer, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Näringslivets Skatte-delegation (NSD), Akademikerförbundet SSR och Sveriges Farmaceutförbund yttrat sig över betänkandet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Ekobrottsmyndigheten, Pensionsmyndigheten, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, Karolinska institutet, FöretagarFörbundet, Research Institutes of Sweden (RISE), Sveriges advokatsamfund och Sveriges Kommuner och Landsting.

4. Lagförslag i lagrådsremissen

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att det i socialavgiftslagen (2000:980) ska införas fem nya paragrafer, 1 kap. 11 och 12 §§ och 2 kap. 29–31 §§, samt närmast före 1 kap. 11 och 12 §§ och 2 kap. 29 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Forskning och utveckling

11 §

Med forskning och utveckling avses i denna lag systematiskt och kvalificerat arbete med ett kommersiellt syfte

1. ta fram ny kunskap (forskning), eller

2. använda resultatet av forskning för att utveckla nya varor, tjänster och produktionsprocesser eller väsentligt förbättra redan existerande sådana (utveckling).

Koncern

12 §

Med koncern avses vid tillämpning av 2 kap. 31 § en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

2 kap.

Avdrag vid avgiftsberäkningen för person som arbetar med forskning och utveckling

29 §¹

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna ska avdrag göras enligt 31 §, om den avgiftsskyldige har gett ut avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning och utveckling.

Med avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning och utveckling ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan

¹ Tidigare 2 kap. 29 § upphävd genom 2006:1345.

ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 eller 28 § eller sådan ersättning på vilken avdrag får beräknas enligt lagen (2013:000) om avdrag vid verksamhet i nystartszon.

30 §²

Avdrag enligt 31 § får göras bara om personen under kalendermånaden har arbetat med forskning och utveckling hos en och samma arbetsgivare under minst tre fjärdedelar och minst 15 timmar av sin faktiska arbetstid.

Om villkoren i första stycket inte är uppfyllda, får avdrag enligt 31 § ändå göras om avdrag har erhållits under var och en av de närmast föregående fyra kalendermånaderna.

Avdrag enligt andra stycket får inte göras om orsaken till att villkoren enligt första stycket inte är uppfyllda är att personen har fått ändrade arbetsuppgifter.

31 §

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna på avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning och utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för denna person. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 26 §. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning och utveckling får inte överstiga 37 500 kronor.

Om flera avgiftsskyldiga ingår i en koncern, ska de vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning moderföretaget bestämmer.

² Tidigare 2 kap. 30 § upphävd genom 2006:1345.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremiss den
18 april 2013*

Föreslagen lydelse

11 §

Influtna arbetsgivaravgifter ska fördelas mellan avgiftsändamålen enligt beslut om arbetsgivaravgifter som följer av 53 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Avdrag som görs enligt 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) och avdrag som görs enligt 12 § lagen (2013:000) om avdrag vid verksamhet i nystartszon ska i första hand avse arbetsmarknadsavgiften och därefter sjukförsäkringsavgiften, föräldraförsäkringsavgiften, arbetsskadeavgiften och efterlevandepensionsavgiften.

Influtna arbetsgivaravgifter ska fördelas mellan avgiftsändamålen enligt beslut om arbetsgivaravgifter som följer av 53 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Avdrag som görs enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen (2000:980), avdrag som görs enligt 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) och avdrag som görs enligt 12 § lagen (2013:000) om avdrag vid verksamhet i nystartszon ska i första hand avse arbetsmarknadsavgiften och därefter i *angiven ordning* sjukförsäkringsavgiften, föräldraförsäkringsavgiften, arbetsskadeavgiften och efterlevandepensionsavgiften.

Bestämmelserna i första stycket ska tillämpas också på avgifts- och räntebelopp som betalas ut till arbetsgivare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

dels att 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 7 §, samt närmast före 7 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) *eller som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen*, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Om flera avgiftsskyldiga ingår tillsammans i en koncern, ska de vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning moderföretaget bestämmer.

Kombination av avdrag

7 §

Om avdrag ska göras både enligt denna lag och enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen (2000:980), ska avdrag i första hand göras enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

¹Senaste lydelse 2008:1268.

5. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-05-30

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson samt justitieråden Per Virdesten och Margit Knutsson.

Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling

Enligt en lagrådsremiss den 23 maj 2013 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
2. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
3. lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Elisabeth Sheikh och rättssakkunniga Johanna Mihaic.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen

1 kap. 11 § och 2 kap. 29–31 §§

I lagrådsremissen föreslås att det införs en rätt till avdrag vid beräkningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling. Av motiven framgår att det inte är någon förutsättning för avdrag att personen i fråga arbetat med både forskning och utveckling utan det är tillräckligt att arbetet avsett endera. Trots detta talas det i de bestämmelser som reglerar avdragsrätten (2 kap. 29–31 §§) om personer som arbetat med forskning och utveckling när det alltså i själva verket handlar om forskning eller utveckling. Förklaringen till det valda uttryckssättet står att finna i 1 kap. 11 §, som innehåller en definition av den för forsknings- och utvecklingsarbeten gemensamma termen ”forskning och utveckling”. Lagrådet kan svårigen se att det finns något

behov av en sådan gemensam term och anser att den närmast skapar oklarhet beträffande avdragsrätten. Regleringen skulle vinna i klarhet om bestämmelserna i 2 kap. 29–31 §§ utformas så att de avser personer som arbetar med forskning eller utveckling.

2 kap. 30 §

Av första stycket framgår att avdragsrätten förutsätter att personen har arbetat med forskning eller utveckling i viss minsta omfattning hos en och samma arbetsgivare. Ordet arbetsgivare används bara på ett par ställen i socialavgiftslagen (1 kap. 8 § och 2 kap. 15 §). I stället används genomgående uttrycket avgiftsskyldig som beteckning på den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter. Av författningskommentaren framgår också att det är den avgiftsskyldige som avses. Mot denna bakgrund förordar Lagrådet att ”en och samma arbetsgivare” byts ut mot ”den avgiftsskyldige”.

2 kap. 31 §

Av lagtexten bör framgå att bestämmelsen endast avser sådana koncernföretag som uppfyller villkoren för att få göra avdrag.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 7

Reformerade inkomstskatteregler för ideell sektor och slopad skattefrihet för specialbyggnader m.m.

Bilaga till avsnitt 6.14 och 6.15

Bilaga 7

Reformerade inkomstskatteregler för ideell sektor och slopad skattefrihet för specialbyggnader m.m.

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av betänkandet Moderniserade skatteregler för ideell sektor.....	5
2.	Betänkandets lagförslag.....	7
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
	Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	14
	Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)	15
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	16
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	18
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	19
	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	20
	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	21
	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	24
	Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)	25
	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension.....	26
3.	Förteckning över remissinstanserna.....	27
4.	Lagförslag i lagrådsremissen	29
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	29
	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	36
	Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	37
	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	38
	Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)	39
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	40
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	41
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	42
	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva	45

5. Lagrådets yttrande47

1. Sammanfattning av betänkandet Moderniserade skatteregler för ideell sektor

Stiftelse- och föreningsskatteutredningen föreslår att lika regler ska gälla för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Förslaget utgår från de bestämmelser som i dag gäller för föreningar och trossamfund men har fått en anpassad och moderniserad utformning. Utredningens förslag bygger på begreppet allmännyttigt ändamål. Någon legaldefinition av begreppet allmännyttiga föreslås inte av utredningen. I stället görs en exemplifierande uppräkningsliknande den som i dag gäller för de ideella föreningarna, av vad som är att anse som allmännyttiga ändamål. Med hänsyn till att enhetliga bestämmelser om ändamål som kan föranleda skattebefrielse föreslås för stiftelser, föreningar och trossamfund har utredningen gjort en översyn och komplettering av den i dag gällande lagtexten. Syftet har varit att söka åstadkomma en exemplifiering som är anpassad till dagens samhälle och som kan tillämpas även framgent.

Ändamålen hjälpverksamhet bland behövande och stärka Sveriges försvar under samverkan med militär eller annan myndighet föreslås få annan benämning och också något vidare innebörd och benämns nu social hjälpverksamhet respektive fredsbefrämjande verksamhet. Även ändamålet vård och uppfostran av barn har moderniserats och fått en något vidare innebörd. Detta ändamål benämns nu omsorg om barn och ungdom.

Även stiftelser kommer fortsättningsvis att kunna ha ett ändamål som gynnar kultur, idrott, politisk verksamhet och religiös verksamhet. Ändamålen att främja utbildning och vetenskaplig forskning är oförändrade. Två nya ändamål har intagits i den exemplifierande uppräkningsliknande nämligen miljövard och sjukvård. När det gäller ändamålet miljövard – som i sig innefattar naturvard – har detta blivit ett så centralt område i dagens samhälle att det är utredningens uppfattning att det inte kan lämnas utanför en exemplifierande uppräkningsliknande av vad som är allmännyttiga ändamål. Ändamålet sjukvård har i nu gällande rätt sin motsvarighet i bestämmelserna om skattebefrielse för verksamhet som bedrivs av sjukvårdsinrättningar.

Utredningens förslag innebär att en ideell organisation själv ska kunna bedriva allmän-

nyttig verksamhet men också stödja annan allmännyttig organisation som bedriver sådan verksamhet. Detta uttrycks genom att termen främja konsekvent har valts för att ange hur organisationens allmännyttiga verksamhet kan fullgöras. Detta innebär bl.a. att en stiftelse fortsättningsvis ska kunna gynna en allmännyttig verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund.

Däremot föreslår utredningen inte någon lagreglering av den så kallade förvaltarstämman som i fast praxis godtagits för stiftelser förvaltade av stat och kommun. Det öppenhetskrav som gäller för ideella föreningar och registrerade trossamfund behåller sin innebörd, men lagtexten har förtydligats.

Utredningens förslag för såväl fullföljdskravet som verksamhetskravet bygger på den reglering som gäller i dag, men har förtydligats i vissa avseenden. Bestämmelserna har också kompletterats för att öka rättssäkerheten vid tillämpningen. För verksamhetskravet innebär detta att det direkt av lagtexten framgår att den bedömning som ska göras inte måste ske isolerat för det enskilda beskattningsåret. Det finns enligt förslaget utrymme för en mindre avvikelser från kravet förutsatt att avvikelsen kan antas vara tillfällig.

Fullföljdskravet har fått en utformning som till stora delar är hämtad från Regeringsrättens avgörande i rättsfallet om Stiftelsen Stockholms Sjömanshem (RÅ 2001 ref. 17). I lagtexten anges nu direkt vad som ska räknas med vid fullföljdsberäkningen. Bestämmelsen har även gjorts mer flexibel avseende den tidsperiod som ska ligga till grund för bedömningen. För att möjliggöra för framförallt stiftelser, som inte uppfyllt kraven för inskränkt skattskyldighet och på grund av detta under ett eller flera år varit oinskränkt skattskyldiga, att återinträda som inskränkt skattskyldiga får den skatt som betalas till följd härav medräknas vid fullföljdsberäkningen.

Utredningen föreslår också att den dispensmöjlighet som finns från fullföljdskravet vid olika slag av investeringar ska tas bort. Grunden till detta förslag är att denna dispensmöjlighet i praktiken utnyttjas i mycket liten omfattning men också en strävan mot förenklade regler.

Utredningen föreslår att särbestämmelserna i 7 kap. 15–18 §§ inkomstskattelagen ska upphävas. Förslaget bygger i stället på generella undantagsregler kopplade inte till ett visst

subjekt utan till den verksamhet som bedrivs. Detta innebär att många av de uppräknade subjekten kan hänföras till de föreslagna gemensamma bestämmelserna om undantag från beskattning för allmännyttig verksamhet. För subjekt som har myndighetsuppdrag eller som beskattas på annat sätt samt för tryggandeorganisationer föreslås särregleringar.

Utredningen föreslår att det fortsättningsvis inte ska finnas några särregler för beskattning av löpande fastighetsinkomster. För inkomster från så kallade specialbyggnader, där ägaren av byggnaden i övrigt inte är föremål för skattegynnande, föreslås att vanliga regler ska gälla vid beskattningen. Detta innebär att vissa fastighetsägare kommer att bli beskattade för ett eventuellt överskott av användningen av fastigheten. Detta förslag är systematiskt helt korrekt eftersom undantagande från beskattning av vanliga inkomster av näringsverksamhet hos t.ex. aktiebolag inte kan försvaras på saklig grund.

Utredningen föreslår också en ändring i fastighetstaxeringslagen som innebär att uppräknningen (en form av katalog) i 3 kap. 4 § tas bort och att hänvisning i stället sker till de allmänna reglerna om undantag från beskattning i inkomstskattelagen.

Utredningen föreslår att inkomst från sådan näringsverksamhet som en ideell organisation kan bedriva som ett direkt led i sin allmännyttiga verksamhet eller med naturlig anknytning till denna även fortsättningsvis ska vara skattefria. I lagtexten sammanfattas detta förhållande genom att endast begreppet naturlig anknytning används. Även stiftelser ska uttryckligen omfattas av denna undantagsbestämmelse. Någon förändring av omfattningen är inte avsedd. Begreppet hävd, vilket är ålderdomligt och låser fast tillämpningen i gamla former, föreslås slopat till förmån för en mer modern finansieringsform. Inom den ramen ryms också det som i nu gällande rätt räknas som hävdvunna inkomster. Dessa inkomster kan numera också i hög grad sägas ha naturlig anknytning till föreningens eller samfundets verksamhet.

Utredningens förslag till ny finansieringsform innebär följande. Ideella föreningar och registrerade trossamfund tillåts ha skattefria inkomster från näringsverksamhet som utgör rena finansieringskällor för den allmännyttiga verksamheten. Detta gäller om intäkterna i finansieringsverksamheten inte överstiger en

fjärdedel av organisationens samtliga intäkter. För stiftelser föreslås inte motsvarande möjlighet att bedriva rent finansierande verksamhet. Som en följd av att gemensamma undantagsbestämmelser föreslås gälla även för t.ex. akademier och vissa studentkårer och studentnationer föreslås att dessa kategorier omfattas av samma skyldighet att redovisa hur de bedriver sin allmännyttiga verksamhet. Ett krav på att även dessa ska lämna särskild uppgift enligt lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter föreslås därför.

Utredningen föreslår att det grundavdrag som till belopp varit oförändrat från 1984 års taxering uppräknas till dagens penningvärde, vilket motsvarar 30 000 kr. Dessutom föreslås att studentkårer och studentnationer samt deras samarbetsorgan ges rätt till grundavdrag. Skälet till detta är att de inte ska missgynnas i förhållande till övriga studerandeorganisationer som behandlas som ideella föreningar.

Utredningen föreslår att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)¹

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)

dels att 7 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 7 §, 3 kap. 1 §, 11 kap. 47 §, 29 kap. 2 § och 63 kap. 11 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 63 kap. 11 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 7 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 15 kap. 11 § och 16 kap. 37 §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 15 kap. 11 § och 16 kap. 37 § ska införas nya rubriker av följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §

Juridiska personers skatt ska beräknas på den beskattningsbara inkomsten. Denna ska beräknas på följande sätt.

Överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet minskas med allmänna avdrag. Det återstående beloppet avrundas nedåt till helt tiotal kronor och är den taxerade och den beskattningsbara inkomsten.

För sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 7 § första stycket minskas den taxerade inkomsten med grundavdrag. Det belopp som återstår är den beskattningsbara inkomsten.

För sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 5 § samt för sådana studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 12 § och som uppfyller där ställda krav minskas den taxerade inkomsten med grundavdrag. Det belopp som återstår är den beskattningsbara inkomsten.

3 kap.

1 §

Detta kapitel gäller för fysiska personer.

Det finns bestämmelser om

– obegränsat skattskyldiga i 3–16 §§,

– begränsat skattskyldiga i 17–21 §§, och

– skattskyldighet för överlättna pensioner eller andra periodiska inkomster i 22 och 23 §§.

För dödsbon finns särskilda bestämmelser i 4 kap.

I 7 kap. 21 § finns bestämmelser om att ägare av vissa fastigheter inte är skattskyldiga för inkomst av fastigheten.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Föreslagen lydelse

7 kap.

Vissa stiftelser, ideella föreningar, registrerade trossamfund och andra juridiska personer

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet för

- staten, kommuner och pensionsstiftelser i 2 §,
- arbetslöshetskassor, vissa personalstiftelser samt stiftelser, aktiebolag eller andra juridiska personer som har till uppgift att lämna vissa ersättningar i 3 §,
- aktiebolag eller andra juridiska personer som är skattskyldiga enligt lagen (1991:1482) om lotteriskatt i 4 §,
- stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund i 5–11 §§, och
- vissa andra juridiska personer i 12–14 §§.

Vad som sägs om ett registrerat trossamfund gäller i tillämpliga delar även för självständiga organisatoriska delar av sådant samfund.

I fråga om begränsat skattskyldiga gäller bestämmelserna de inkomster som de är skattskyldiga för enligt 6 kap.

Undantagna juridiska personer

2 §

Undantagna från skattskyldighet är

1. staten,
2. landsting, kommuner och kommunalförbund,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., och
4. samordningsförbund enligt 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt för pensionsstiftelser.

3 §

Följande juridiska personer är undantagna från skattskyldighet bara om de uteslutande eller så gott som uteslutande bedriver avsedd verksamhet:

1. arbetslöshetskassor,
2. personalstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och vars ändamål uteslutande är att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall,
3. stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att lämna avgångsersättning till friställda arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit uppsagda eller löper risk att bli uppsagda till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggning eller rationalisering av företags verksamhet eller med ändamål att lämna permitteringslöneersättning, och

4. aktiebolag och andra juridiska personer som uteslutande har till uppgift att lämna permitteringslöneersättning.

4 §

Aktiebolag och andra juridiska personer som är skattskyldiga enligt lagen (1991:1482) om lotteriskatt är undantagna från skattskyldighet för verksamhet som beskattas enligt den lagen.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Skattskyldighet

5 §

En stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund som uppfyller kraven i 6–11 §§ är skattskyldig bara för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §.

Om kraven i första stycket är uppfyllda föreligger dock inte skattskyldighet för

- kapitalvinster och kapitalförluster, och
- inkomster som har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

En förening eller ett trossamfund är inte heller skattskyldig för inkomster från verksamheter som utgör finansieringskällor för den allmännyttiga verksamheten till den del intäkterna från finansieringskällorna inte överstiger en fjärdedel av samtliga intäkter hos föreningen eller samfundet.

Ändamålskravet

6 §

Stiftelsen, föreningen eller trossamfundet ska ha ett eller flera allmännyttiga ändamål. Med allmännyttigt ändamål avses att främja

- fredsbefrämjande verksamhet,
- idrott,
- kultur,
- miljövard,
- omsorg om barn och ungdom,
- politisk verksamhet,
- religiös verksamhet,
- sjukvård,
- social hjälpverksamhet,
- utbildning,
- vetenskaplig forskning, eller
- andra därmed likvärdiga ändamål.

Ändamålen får inte vara begränsade till vissa familjer eller bestämda personer. Inte heller får de vara begränsade till föreningens eller trossamfundets medlemmars eller andra bestämda personers ekonomiska intressen.

Verksamhetskravet

7 §

Stiftelsen, föreningen eller trossamfundet ska i den verksamhet som bedrivs uteslutande eller så gott som uteslutande tillgodose sådana ändamål som avses i 6 §. Kravet ska anses uppfyllt även om verksamheten i mindre utsträckning avviker härifrån, om avvikelsen kan antas vara tillfällig.

Fullföljdskravet

8 §

Stiftelsen, föreningen eller trossamfundet ska i skäligen omfattning använda sina intäkter för verksamhet som tillgodoser allmännyttiga ändamål enligt 6 §.

Skatt som betalats med stöd av 22 kap. 5 § ska beaktas vid bedömning av fullföljdskravet.

Kravet i första stycket ska anses uppfyllt även om stiftelsen, föreningen eller trossamfundet under något eller några år inte har bedrivit verksamhet i tillräcklig omfattning, om detta förhållande kan anses vara tillfälligt. Vid denna bedömning ska beaktas hur kravet uppfyllts tidigare och innevarande år samt förutsättningarna för att det kommer att uppfyllas under det närmast följande året.

9 §

Vid tillämpning av 8 § första stycket ska följande intäkter tas med vid beräkning av fullföljdskravet:

1. intäkter som enligt 5 § undantas från beskattning med undantag för kapitalvinster,
2. medlemsavgifter och andra avgifter för deltagande i den allmännyttiga verksamheten,
3. bidrag från stat och kommun som inte utgör näringsbidrag, och
4. förvärv på grund av testamentariska förordnanden, gåvor och andra bidrag från enskilda.

Vid beräkning av fullföljdskravet ska intäkterna i första stycket minskas med kostnader för att förvärva och bibehålla intäkterna, med undantag för kapitalförluster.

Förvärv, gåvor och bidrag som avses i första stycket 3 och 4 ska räknas med endast om det framgår av omständigheterna att avsikten är att de ska användas direkt för verksamheten.

Öppenhetskravet

10 §

En ideell förening eller ett registrerat trossamfund får inte vägra någon inträde som medlem, om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av dess verksamhet, syfte eller annat.

11 §

Ideella föreningars central-, distrikts- eller samarbetsorganisationer anses som öppna om dess medlemmar utgörs av sådana lokala föreningar som uppfyller kraven i 10 §.

Registrerade trossamfund eller självständiga organisatoriska delar av ett samfund anses som öppna om den del av trossamfundet där medlemsantagning sker uppfyller kraven i 10 §.

Vissa andra juridiska personer

12 §

Följande juridiska personer är skattskyldiga enligt de bestämmelser som gäller för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund i 5–11 §§ i tillämpliga delar:

- sådana domkyrkor, lokalkyrkor eller dylikt som hör till Svenska kyrkan, i deras egenskap av ägare till vissa tillgångar som är avsedda för Svenska kyrkans verksamhet,
- hushållningssällskap med stadgar som har fastställts av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt,
- akademier, och
- studentkårer vid statliga universitet och högskolor som avses i 4 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434) och nationer vid Uppsala universitet eller Lunds universitet som avses i 4 kap. 15 § högskolelagen samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att sköta de uppgifter som sammanslutningarna enligt högskolelagen eller föreskrift som meddelats med stöd av högskolelagen ansvarar för.

13 §

Understödsföreningar är skattskyldiga bara för inkomst på grund av innehav av sådan fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamhet.

Med understödsförening avses också europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet.

I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt för understödsföreningar.

14 §

Producentorganisationer är undantagna från skattskyldighet för inkomst som avser marknadsreglering enligt lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

47 §

Periodiska understöd eller liknande periodiska inkomster ska inte tas upp till den del givaren enligt 9 kap. 3 § eller 62 kap. 7 § inte får dra av det utbetalade beloppet.

Som inkomst ska inte heller tas upp sådana periodiska understöd som betalas ut från en stiftelse som är undantagen från skattskyldighet enligt 7 kap. 3–6 §§ eller från en ideell förening som har till uppgift att främja de ändamål som anges i 7 kap. 4 §, om föreningen uppfyller övriga villkor i 7 kap. 7–13 §§ för undantag helt eller delvis från skattskyldighet. Detta gäller dock bara om utbetalningen görs för att fullfölja något av de ändamål som anges i 7 kap. 4 §.

Som inkomst ska inte heller tas upp sådana periodiska understöd som betalas ut från en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund som är undantagen från skattskyldighet enligt 7 kap. 5 §. Detta gäller dock bara om utbetalningen görs för att fullfölja något av de ändamål som anges i 7 kap. 6 §.

15 kap.

Myndighetsuppgifter

11 §

Som skattepliktig inkomst räknas inte ersättning som erhålls på grund av fullgörande av myndighetsuppgifter.

16 kap.

Myndighetsuppgifter

37 §

Utgift hänförlig till sådan ersättning som avses i 15 kap. 11 § får inte dras av.

29 kap.

2 §²

Med näringsbidrag avses stöd utan återbetalningsskyldighet som lämnas till en näringsidkare för näringsverksamheten av staten, Europeiska gemenskaperna, landsting, kommuner, juridiska personer som avses i 7 kap. 16, 17 och 20 §§ och allmänningsskogar enligt lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Med näringsbidrag avses stöd utan återbetalningsskyldighet som lämnas till en näringsidkare för näringsverksamheten av staten, Europeiska gemenskaperna, landsting, kommuner, juridiska personer som avses i 7 kap. 14 § och allmänningsskogar enligt lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. Även stöd som lämnas av en juridisk person som omfattas av bestämmelserna i 15 kap. 11 § räknas som näringsbidrag till den del det härrör från sådan verksamhet som utgör fullgörande av myndighetsuppgifter.

Med näringsbidrag avses också stöd som lämnas i form av

1. elcertifikat till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 a § 1,
2. utsläppsrätter till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § första stycket,
3. utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § andra stycket 1, och
4. stöd enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut, om stödet inte
 - redovisas som en skuld i räkenskaperna, eller
 - avser betalning för nyemitterade eller egna aktier.

² Senaste lydelse 2008:816.

Ideella föreningar

63 kap Ideella föreningar, registrerade trossamfund och vissa studerandsammanslutningar

11 §

Ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 7 § första stycket har rätt till grundavdrag med 15 000 kronor.

Ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 5 § samt sådana studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 12 § och som uppfyller där ställda krav har rätt till grundavdrag med 30 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Bestämmelserna i 22 kap. 5 § om beskattning för uttag ur näringsverksamhet ska inte tillämpas om en stiftelse vid ikraftträdandet blir skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. till följd av införandet av kapitlet i dess nya lydelse.

3. För en stiftelse eller en ideell förening, som har bildats före ikraftträdandet och som enligt en vid ikraftträdandet gällande föreskrift i stiftelseförordnandet eller stadgarna har till syfte att främja nordiskt samarbete, ska detta ändamål anses kvalificerat enligt 7 kap. 6 §.

Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Häri genom föreskrivs att 3 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.**4 §¹**

Byggnad samt tomtmark och övrig mark som hör till byggnaden samt markanläggning som hör till fastigheten ska undantas från skatte- och avgiftsplikt om fastigheten ägs av någon av följande institutioner och om den till övervägande del används i deras verksamhet såsom sådana:

1. *kyrkor samt barmhärtighetsinrättningar som avses i 7 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt sådana särskilda rättssubjekt som avses i 10 § första stycket lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan*

2. *stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 3 § första stycket respektive i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen*

3. *akademier, Nobelstiftelsen, stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m.m., stiftelsen Sveriges sjömanshus*

4. *sådana studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 16 § inkomstskattelagen och*

5. *utländska staters beskickningar.*

Skatte- och avgiftsfriheten ska endast avse egendom, som enligt 4 kap. 5 utgör annan typ av taxeringsenhet än lantbruksenhet.

1. sådana särskilda rättssubjekt som avses i 10 § första stycket lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan

2. stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt sådana juridiska personer som avses i 7 kap. 12 § samma lag och

3. utländska staters beskickningar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid fastighetstaxeringen år 2012.

¹ Lydelse enligt prop. 2008/09:154.

Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 17 § taxeringslagen (1990:324) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
17 §¹

Eftertaxering får också ske

1. vid rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende, 2. när kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande enligt lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter saknats eller varit felaktig, 3. när en ändring i ett taxeringsbeslut föranleds av beslut som anges i 13 § andra stycket 1–5, 4. när en förening eller ett registrerat trossamfund inte har genomfört en investering inom den tid som har föreskrivits i ett sådant beslut som avses i 7 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller inte har iakttagit ett annat villkor i beslutet, 5. när en ändring i ett taxeringsbeslut föranleds av en uppgift enligt 3 kap. 9 a §, 19 a §, eller 5 kap. 2 § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter, och 6. när en ändring i ett taxeringsbeslut föranleds av en uppgift som har lämnats eller skulle ha lämnats enligt 3 kap. 21 a § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter.	4. när en ändring i ett taxeringsbeslut föranleds av en uppgift enligt 3 kap. 9 a §, 19 a §, eller 5 kap. 2 § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter, och 5. när en ändring i ett taxeringsbeslut föranleds av en uppgift som har lämnats eller skulle ha lämnats enligt 3 kap. 21 a § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Äldre bestämmelser i 4 kap. 17 § ska tillämpas på sådana beslut som avses i 7 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som har meddelats före den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 2007:1253.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 §, 2 kap. 7 § samt 5 kap. 1 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

I de särskilda uppgifterna lämnas uppgifter för

1. bedömning av stiftelsers och föreningars skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (1999:1229),

1. bedömning av stiftelsers, *ideella* föreningars, *registrerade trossamfunds* samt i 7 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) *angivna juridiska personers* skattskyldighet enligt *den lagen*,

2. taxering enligt taxeringslagen (1990:324) av delägare i svenska handelsbolag och medlemmar i europeiska ekonomiska intressegrupperingar,

3. bestämmande av vilket fartområde ett fartyg går i, samt

4. kontroll av uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen när ersättningsbostaden är belägen utomlands.

Bestämmelser om skyldighet att lämna särskilda uppgifter finns i 5 kap.

2 kap.

7 §²

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana *trossamfund* som avses i 7 kap. 14 § *den lagen*, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

2. sådana ideella föreningar och *registrerade trossamfund* som avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt sådana *studentkårer, nationer och samarbetsorgan* som avses i 7 kap. 12 § *samma lag*, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

¹ Senaste lydelse 2006:1521.

² Senaste lydelse 2007:1409.

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. fondbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

5 kap.

1 §³

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet för inkomst ska lämna särskilda uppgifter om

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som *avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) och sådana studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 12 § samma lag* som är undantagna från skattskyldighet för inkomst ska lämna särskilda uppgifter om

1. intäkter och kostnader under det räkenskapsår som har avslutats närmast före taxeringsåret,

2. tillgångar och skulder vid räkenskapsårets början och slut, samt

3. övriga omständigheter som är av betydelse för bedömning av frågan om undantag från skattskyldighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

³ Senaste lydelse 2007:1409.

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 19 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 19 §

En ersättning till en idrottsutövare från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet är avgiftsfri, om ersättningen från föreningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

En ersättning till en idrottsutövare från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 5–11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet är avgiftsfri, om ersättningen från föreningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
8 §¹

Som yrkesmässig verksamhet räknas inte en verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund, när inkomsten av verksamheten utgör sådan inkomst av näringsverksamhet för vilken skattskyldighet inte föreligger för föreningen enligt 7 kap. 7 § första och andra stycket eller för trossamfundet enligt 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Som yrkesmässig verksamhet räknas inte en verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund, när inkomsten av verksamheten utgör sådan inkomst av näringsverksamhet för vilken skattskyldighet inte föreligger för föreningen eller trossamfundet enligt 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Vad som sägs i första stycket om ideella föreningar gäller också för sådan förening som omfattas av 4 kap. 2 § lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 1999:1283.

Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.**3 §¹**

Skatteavdrag <i>skall</i> inte göras, om 1. ersättningen är mindre än 100 kronor, 2. det kan antas att det som utbetalaren kommer att betala ut till mottagaren under inkomståret inte uppgår till 1 000 kronor, 3. utbetalarens sammanlagda ersättning för arbete till mottagaren understiger 10 000 kronor under inkomståret och a) utbetalaren är en fysisk person eller ett dödsbo, b) ersättningen inte utgör utgift i en av utbetalaren bedriven näringsverksamhet, c) utbetalaren och mottagaren inte har träffat en sådan överenskommelse som avses i 3 kap. 2 a § andra stycket 2 d lagen (1962:381) om allmän försäkring, samt d) det inte är fråga om sådan ersättning för arbete som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken, 4. ersättningen betalas ut till en idrottsutövare av en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § <i>första stycket</i> inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och ersättningen under inkomståret understiger ett halvt prisbasbelopp enligt lagen om allmän försäkring, 5. ersättningen betalas ut av ett handelsbolag till en delägare i bolaget, 6. ersättningen är familjebidrag till någon som tjänstgör inom totalförsvaret, eller 7. ersättningen är sjukpenning eller annan ersättning som avses i 15 kap. 8 § inkomstskattelagen till mottagare som debiterats preliminär skatt för inkomståret.	Skatteavdrag <i>ska</i> inte göras, om 4. ersättningen betalas ut till en idrottsutövare av en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och ersättningen under inkomståret understiger ett halvt prisbasbelopp enligt lagen om allmän försäkring,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 1999:1300.

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Som inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229) eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte sådan ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetsskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjukpenninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete ska därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda ska undantas ska i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall ska den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, ska ersättningen från denne inte tas med vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda ska undantas ska i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall ska den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, ska ersättningen från denne inte tas med vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av

¹ Senaste lydelse 2008:861.

sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska bortses från ersättning som enligt 2 a § ska anses som inkomst av annat förvärsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § *första stycket* inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag ska vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos

sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska bortses från ersättning som enligt 2 a § ska anses som inkomst av annat förvärsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag ska vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag ska vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning ska gälla semesterersättning. Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skäligen avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst enligt denna paragraf ska det bortses från inkomst som hänför sig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Från skatteplikt enligt denna lag undantas

1. frivilliga betalningar som gatumusikanter och liknande får,
2. inkomst av näringsverksamhet som hänför sig till fast driftställe i Sverige,
3. inkomst av royalty eller periodiskt utgående avgift för utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar,
4. inkomst som är undantagen från beskattning på grund av bestämmelse i dubbelbeskattningsavtal,
5. vederlag för nödvändig resa eller transport samt förmån av kost och logi i samband med inkomsternas förvärvande eller för styrkta kostnader härför,
6. ersättning i annan form än kontanter och därmed likställt vederlag, om det sammanlagda värdet från en utbetalare under en redovisningsperiod uppgår till högst 0,03 basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, avrundat till närmaste hundratal kronor,

7. inkomster enligt 7 § andra stycket, om arrangören i allt väsentligt motsvarar en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och skattskyldighet enligt den lagen inte hade förelegat för inkomsterna om arrangören hade varit en sådan förening.

7. inkomster enligt 7 § andra stycket, om arrangören i allt väsentligt motsvarar en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) och skattskyldighet enligt den lagen inte hade förelegat för inkomsterna om arrangören hade varit en sådan förening.

Vid tillämpning av första stycket 3 skall ersättning från ljudradio eller television anses som inkomst av royalty eller periodvis utgående avgift till den del den inte avser förstagångssändning från sändare här i riket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 2004:1141.

Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**
26 §¹

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *skall* ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som anges i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Ersättningsskyldigheten enligt första stycket får sättas ned eller efterges, om det finns särskilda skäl.

Polismyndigheten beslutar om ersättningsskyldighet. Därvid får det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överskridas.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *skall* beräknas.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *ska* ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som anges i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *ska* beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 1999:1282.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § lagen (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §¹

Ersättning som en idrottsutövare har fått från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § *första stycket* inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, är inte pensionsgrundande som inkomst av anställning om ersättningen från föreningen under ett år har understigit hälften av det för det året gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Ersättning som en idrottsutövare har fått från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, är inte pensionsgrundande som inkomst av anställning om ersättningen från föreningen under ett år har understigit hälften av det för det året gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 1999:1301.

3. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över betänkandet avgetts av Svea Hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Jönköpings län, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Västmanlands län, Domstolsverket, Revisorsnämnden, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Högskoleverket, Vetenskapsrådet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Konkurrensverket, Statens kulturråd, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Bygdegårdarnas Riksförbund, Chalmers Tekniska Högskola AB, Civildövsförbundet, Emmaus, FAR SRS, Fastighetsägarna Sverige AB, Folkbildningsförbundet, Forum för Frivilligt Socialt arbete, Frimurare Barnhuset i Stockholm, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII), Frälsningsarmén, Föreningen Norden, Föreningen Stiftelser i Samverkan, Företagarna, Handelshögskolan i Stockholm, Hushållningssällskapens Förbund, IOGT-NTO, Jernkontoret, Judiska församlingen, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet, KFUM-KFUK:s riksförbund, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Musikaliska Akademin, Kungl. Vetenskapsakademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Kuratorskonventet vid Uppsala Universitet, Lions Clubs International, Multipel distrikt 1101 – Sverige, LRF, Länsstyrelsen i Skåne, Länsstyrelsen i Stockholm, Länsstyrelsen i Uppsala, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Nobelstiftelsen, Riksidrottsförbundet, Riksteatern, Rädda Barnen, Röda Korset, Sigtunastiftelsen, Stiftelsen för Insamlingskontroll, Stiftelsen Kungafonden, Stiftelsen Norrlandsfonden, Stiftelsen Professor B Risbergs Donationsfond, Stiftelsen Svenska Filmindustrin, Stiftelsen Sveriges Sjömanshus, Stockholms Borgerskap, Stockholms Handelskammare, Studieförbundet Vuxenskolan, Svenska Bankföreningen, Svenska Brukshundsklubben, Svenska Fotbolls- förbundet, Svenska Friidrottsförbundet, Svenska Försvarsutbildningsförbundet, Svenska

Ishockeyförbundet, Svenska Kyrkan, Svenska Liftanläggningars organisation SLAO, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Exportråd, Sveriges Frikyrkosamfund, Sveriges Förenade Studentkårer, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Olympiska Kommité, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Synskadades Riksförbund, Synskadades stiftelse, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Våra gårdar.

Yttrande har dessutom inkommit från Jerringfonden, Svenskt Friluftsliv, Varbergs GIF Fotboll, Folkuniversitetet, Sten A Olssons stiftelse för forskning och kultur, Sophiahemmet, Svenska Läkaresällskapet, Föreningen Svensk Elitfotboll, Stockholms Studentkårers Centralorganisation, Vidarstiftelsen, Kungliga Akademierna, Näringslivets Skattedelegation, Erikshjälpen, Chalmers Studentkår, Föreningen för Välgörenhetens Ordande, KLYS Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Svenska Hockeyligan AB, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Ungdomsstyrelsen, Föreningen Blomsterfonden, Radiumhemmets Forskningsfonder, Ungdomens Nykterhetsförbund, Stockholms Katolska Stift, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund och Stil – Assistans på dina villkor.

Följande remissinstanser har inte svarat: Aktiebolaget Trav och Galopp, Amatörkulturens samrådsgrupp (Ax), ALMI, Cancerfonden, Dag Hammarskjölds minnesfond, De handikappades Riksförbund, Folkets Hus och Parker, Forum Syd, Frisam – Friluftsgenerationer i samverkan, Friskis & Svettis Riks, FRISK – Friskvårdsföretagens branschorganisation, Friskolornas Riksförbund, Förbundet Vi Unga, Företagarförbundet, Handikappförbundens samarbetsorgan, Hjärt-Lungfonden, Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond för vetenskap, teknik och miljö, Korpen – Svenska Motionsidrottsförbundet, Kultur och Näringsliv, Kulturnätet – Riksorganisationen för ideella kulturföreningar, Kungl. Akademin för de fria konsterna, Kungl. Patriotiska sällskapet, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, Naturskyddsföreningen, Right Livelihood Award Stiftelsen, Riksförbundet för Folkmusik och Dans, Riksförbundet Svenska Lottakårer, Riksförbundet Svensk Trädgård, Same Ätman Den samiska riksorganisationen, SIOS Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SSR Sveriges Standardiseringsråd,

Statens Ungdomsråd, Stiftelsen Anna Lindhs minnesfond, Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, Stiftelsen Produktionstekniskt centrum i Borås för tekoindustrin – PROTEKO, Stiftelsen Sveriges Nationaldag, Stiftelsen UV-huset, Stiftelsen ÖV-huset, Stockholms Stadsmission, Svensk Handel, Svenska Akademin, Svenska Handikappidrottsförbundet, Svenska Missionskyrkan, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Skeppshypotekskassan, Svenska Turistföreningen, Sveriges Biografägarförbund, Sveriges Konstföreningar, Sveriges Muslimska råd, TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne och Världsnaturfonden WWF.

Följande remissinstanser har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Justitieombudsmannen, Bolagsverket, Konjunkturinstitutet, Karolinska institutet, Regelrådet, SO Arbetslöshetskassornas Samorganisation, Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio m.fl., Sjöbefälsförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige (LO), Konstnärnämnden och Svenska Bibelsällskapets Bibelfond.

4. Lagförslag i lagrådsremissen

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom förskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 7 kap. 3–14 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 7 kap. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13 och 14 §§
 samt rubrikerna närmast efter 7 kap. 2 och 6 §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 7 §, 7 kap. 1 och 18 §§, 11 kap. 47 §, 63 kap. 11 §, 67 kap. 24 §
 samt rubriken närmast före 63 kap. 11 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 7 kap. 3–12 §§, samt
 närmast före 7 kap. 3, 4, 5, 6 och 11 §§ och närmast efter 7 kap. 2 § nya
 rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §²

Juridiska personers skatt ska beräknas på den beskattningsbara inkomsten. Denna ska beräknas på följande sätt.

Överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet minskas med allmänna avdrag. Det återstående beloppet avrundas nedåt till helt tiotal kronor och är den fastställda och den beskattningsbara inkomsten.

För sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 7 § *första stycket* minskas den fastställda inkomsten med grundavdrag. Det belopp som återstår är den beskattningsbara inkomsten.

För sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 4–12 §§ minskas den fastställda inkomsten med grundavdrag. Det belopp som återstår är den beskattningsbara inkomsten.

7 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet för

- staten, kommuner och pensionsstiftelser i 2 §,
- stiftelser i 3–6 §§,
- ideella föreningar i 7–13 §§,
- registrerade trossamfund i 14 §,
- vissa andra juridiska personer i 15–20 §§, och
- ägare av vissa fastigheter i 21 §.

– stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund i 3–12 §§,

Vad som sägs om ett registrerat trossamfund gäller i tillämpliga delar även för självständiga organisatoriska delar av ett sådant samfund.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

7 kap. 6 § 2011:1271.

7 kap. 10 § 2011:1271.

7 kap. 11 § 2011:1256.

² Senaste lydelse 2011:1256.

I fråga om begränsat skattskyldiga gäller bestämmelserna de inkomster som de är skattskyldiga för enligt 3 eller 6 kap.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Skattskyldighet

3 §

Stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 4–12 §§ är skattskyldiga bara för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §, med undantag för kapitalvinster och kapitalförluster.

Föreningar eller trossamfund som uppfyller kraven i 4–12 §§ är dock inte skattskyldiga för

1. sådan inkomst som kommer från en självständig näringsverksamhet eller en särskild förvaltningsenhet som avser fastighet, om inkomsten till huvudsaklig del kommer från

– verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 4 § eller som har annan naturlig anknytning till sådana ändamål, eller

– verksamhet som av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete, eller

2. inkomst från innehav av en fastighet som tillhör föreningen eller trossamfundet och som används i verksamheten på sådant sätt som anges i 3 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Ändamålskravet

4 §

Stiftelsen, den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet ska ha ett eller flera allmännyttiga ändamål. Med allmännyttigt ändamål avses ett ändamål som främjar

- idrott,
- kultur,
- miljövård,
- omsorg om barn och ungdom,
- politisk verksamhet,
- religiös verksamhet,

- sjukvård,
- social hjälpverksamhet,
- Sveriges försvar och krisberedskap i samverkan med myndighet,
- utbildning,
- vetenskaplig forskning, eller
- ett annat därmed likvärdigt ändamål.

Ändamålen kan främjas genom egen verksamhet eller genom bidrag till en stiftelse, en förening eller ett trossamfund som har ett allmännyttigt ändamål.

Stiftelsens ändamål får inte vara begränsat till vissa familjer eller bestämda personer. Föreningens eller trossamfundets ändamål får inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers ekonomiska intressen.

Verksamhetskravet

5 §

Stiftelsen, den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet ska i den verksamhet som bedrivs under beskattningsåret uteslutande eller så gott som uteslutande främja ett eller flera sådana ändamål som anges i 4 §.

Om verksamhetskravet inte är uppfyllt under beskattningsåret får hänsyn tas till hur kravet sammantaget har uppfyllts året före beskattningsåret, beskattningsåret samt det närmast följande beskattningsåret.

Fullföljdskravet

6 §

Stiftelsen, den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet ska under beskattningsåret i skälig omfattning använda sina intäkter för ett eller flera allmännyttiga ändamål enligt 4 §. Hänsyn får även tas till hur intäkterna sammantaget har använts under en period av flera beskattningsår.

Fullföljdskravet ska anses uppfyllt även om stiftelsen, föreningen eller trossamfundet under beskattningsåret inte har använt sina intäkter i till-

räcklig omfattning, om detta förhållande kan anses vara tillfälligt. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till om kravet har uppfyllts de föregående beskattningsåren samt förutsättningarna för att det kommer att uppfyllas under det närmast följande beskattningsåret.

7 §

Vid en beräkning av fullföljdskravet i 6 § ska sådana intäkter tas med som enligt 3 § inte ska tas upp till beskattning, dock med undantag för kapitalvinster och schablonintäkter enligt 42 kap. 43 §.

Följande intäkter ska även tas med vid beräkningen av fullföljdskravet, om intäkterna inte ska tas upp till beskattning enligt denna lag:

1. Medlemsavgifter och andra avgifter för deltagande i den allmännyttiga verksamheten.
2. Stöd eller bidrag.
3. Förvärv genom testamente eller gåva.

Intäkter som avses i andra stycket 2 och 3 ska dock räknas med endast om det framgår av omständigheterna att avsikten är att de ska användas direkt för verksamheten.

8 §

Vid beräkningen av fullföljdskravet ska intäkterna i 7 § minskas med kostnader för att förvärva och bibehålla dessa intäkter.

9 §

Skatteverket får medge undantag från fullföljdskravet i 6 § för en ideell förening eller ett registrerat trossamfund som avser att förvärva en fastighet eller annan anläggning som är avsedd för den ideella verksamheten. Detsamma gäller om en förening eller ett trossamfund avser att genomföra omfattande byggnads-, reparations- eller anläggningsarbeten på en fastighet som används av föreningen eller trossamfundet.

Beslutet får avse högst fem beskattningsår i följd. Det får förenas

med villkor att föreningen eller trossamfundet ska ställa säkerhet eller liknande för den inkomstskatt som kan komma att påföras föreningen eller trossamfundet på grund av omprövning av beslutet om slutlig skatt för de år som beslutet avser, om det upphör att gälla enligt 9 §.

Skatteverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

10 §

Om den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet inte inom föreskriven tid har genomfört den avsedda investeringen eller inte har iakttagit något annat villkor i beslutet, ska skattskyldigheten prövas som om undantaget inte hade medgetts.

Öppenhetskravet

11 §

En ideell förening eller ett registrerat trossamfund får inte vägra någon inträde som medlem, om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av dess verksamhet, syfte eller annat.

12 §

Ideella föreningars central-, distrikts- eller samarbetsorganisationer anses som öppna om deras medlemmar utgörs av föreningar som uppfyller kravet i 11 §.

Ett registrerat trossamfund anses som öppet om den del av trossamfundet där medlemsantagning sker uppfyller kravet i 11 §.

18 §

Bestämmelserna om begränsning i skattskyldigheten i 15–17 §§ tillämpas för stiftelser bara om fullföljdskravet i 6 § är uppfyllt. Om det finns särskilda krav när det gäller verksamheten eller liknande, tillämpas bestämmelserna om begränsning i skattskyldigheten bara om stiftelserna i sin verksamhet uteslutande

Bestämmelserna om begränsning i skattskyldigheten i 15–17 §§ tillämpas för stiftelser bara om fullföljdskravet i 6 § är uppfyllt. Vid tillämpning av fullföljdskravet ska stiftelserna anses främja ett allmännyttigt ändamål.

Om det finns särskilda krav när det gäller verksamheten eller lik-

eller så gott som uteslutande uppfyller dessa krav. När det anges att stiftelserna uteslutande ska bedriva viss verksamhet gäller dock det.

ande, tillämpas bestämmelserna om begränsning i skattskyldigheten bara om stiftelserna i sin verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande uppfyller dessa krav. När det anges att stiftelserna uteslutande ska bedriva viss verksamhet gäller dock det.

11 kap.

47 §

Periodiska understöd eller liknande periodiska inkomster ska inte tas upp till den del givaren enligt 9 kap. 3 § eller 62 kap. 7 § inte får dra av det utbetalade beloppet.

Som inkomst ska inte heller tas upp sådana periodiska understöd som betalas ut från en stiftelse som är undantagen från skattskyldighet enligt 7 kap. 3–6 §§ eller från en ideell förening som har till uppgift att främja de ändamål som anges i 7 kap. 4 §, om föreningen uppfyller övriga villkor i 7 kap. 7–13 §§ för undantag helt eller delvis från skattskyldighet. Detta gäller dock bara om utbetalningen görs för att fullfölja något av de ändamål som anges i 7 kap. 4 §.

Som inkomst ska inte heller tas upp sådana periodiska understöd som betalas ut från stiftelser, *ideella föreningar eller registrerade trossamfund* som är undantagna från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 §. Detta gäller dock bara om utbetalningen görs för att fullfölja *främjandet av omsorg om barn och ungdom, social hjälpverksamhet, utbildning eller vetenskaplig forskning.*

63 kap.

Ideella föreningar

Ideella föreningar och registrerade trossamfund

11 §

Ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 7 § första stycket har rätt till grundavdrag med 15 000 kronor.

Ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 4–12 §§ har rätt till grundavdrag med 15 000 kronor.

67 kap.

24 §³

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
 2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
 3. har haft utgifter för gåva avseende *hjälpverksamhet bland behövande* eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som
3. har haft utgifter för gåva avseende *social hjälpverksamhet* eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

³ Senaste lydelse 2011:1271.

inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2013.

2. Bestämmelserna i 22 kap. 5 § om beskattning vid uttag ur näringsverksamhet ska inte tillämpas om en stiftelse vid ikraftträdandet blir skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. till följd av den nya bestämmelsen i 7 kap. 4 §.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 19 § och 59 kap. 24 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

19 §

Som sjukpenninggrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en *sådan* ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till *huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet*, om ersättningen från föreningen under året kan antas bli mindre än ett halvt prisbasbelopp

Som sjukpenninggrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en ideell förening som *har till ändamål att främja idrott och som uppfyller kraven* i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om ersättningen från föreningen under året kan antas bli mindre än ett halvt prisbasbelopp.

59 kap.

24 §

Som pensionsgrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en *sådan* ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till *huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet*, om ersättningen från föreningen under ett år är mindre än hälften av det för året gällande prisbasbeloppet.

Som pensionsgrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en ideell förening som *har till ändamål att främja idrott och som uppfyller kraven* i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om ersättningen från föreningen under ett år är mindre än hälften av det för året gällande prisbasbeloppet

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §¹

Byggnad samt tomtmark och övrig mark som hör till byggnaden samt markanläggning som hör till fastigheten ska undantas från skatte- och avgiftsplikt om fastigheten ägs av någon av följande institutioner och om den till övervägande del används i deras verksamhet såsom sådana:

1. *kyrkor* samt barmhärtighetsinrättningar som avses i 7 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt sådana särskilda rättssubjekt som avses i 10 § första stycket lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan

2. *stiftelser*, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 3 § första stycket respektive i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen

3. *akademier*, Nobelstiftelsen, stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, Apotekarsocietets stiftelse för främjande av farmacins utveckling m.m., stiftelsen Sveriges sjömanshus

4. *sådana* studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 16 § inkomstskattelagen och

5. *utländska* staters beskickningar.

1. *Kyrkor* samt barmhärtighetsinrättningar som avses i 7 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt sådana särskilda rättssubjekt som avses i 10 § första stycket lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

2. *Stiftelser*, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen.

3. *Akademier*, Nobelstiftelsen, stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, Apotekarsocietets stiftelse för främjande av farmacins utveckling m.m. och stiftelsen Sveriges sjömanshus.

4. *Sådana* studentkårer, nationer och samarbetsorgan som avses i 7 kap. 16 § inkomstskattelagen.

5. *Utländska* staters beskickningar.

Skatte- och avgiftsfriheten ska endast avse egendom, som enligt 4 kap. 5 § utgör annan typ av taxeringsenhet än lantbruksenhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången vid 2014 års fastighetstaxering.

¹ Senaste lydelse 2009:767.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Från skatteplikt enligt denna lag undantas

1. frivilliga betalningar som gatumusikanter och liknande får,
2. inkomst av näringsverksamhet som hänför sig till fast driftställe i Sverige,
3. inkomst av royalty eller periodiskt utgående avgift för utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar,
4. inkomst som är undantagen från beskattning på grund av bestämmelse i dubbelbeskattningsavtal,
5. vederlag för nödvändig resa eller transport samt förmån av kost och logi i samband med inkomsternas förvärvande eller för styrkta kostnader härför,
6. ersättning i annan form än kontanter och därmed likställt vederlag, om det sammanlagda värdet från en utbetalare under en redovisningsperiod uppgår till högst 0,03 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken, avrundat till närmaste hundratal kronor,

7. inkomster enligt 7 § andra stycket, om arrangören i allt väsentligt motsvarar en sådan ideell förening som *avses* i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och skattskyldighet enligt den lagen inte hade förelegat för inkomsterna om arrangören hade varit en sådan förening.

7. inkomster enligt 7 § andra stycket, om arrangören i allt väsentligt motsvarar en sådan ideell förening som *uppfyller kraven* i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och skattskyldighet enligt den lagen inte hade förelegat för inkomsterna om arrangören hade varit en sådan förening.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska ersättning från ljudradio eller television anses som inkomst av royalty eller periodvis utgående avgift till den del den inte avser förstagångssändning från sändare här i riket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på inkomster som uppbärs efter utgången av 2013.

¹ Senaste lydelse 2010:1247.

Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**
26 §¹

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *skall* ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som anges i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Ersättningsskyldigheten enligt första stycket får sättas ned eller efterges, om det finns särskilda skäl.

Polismyndigheten beslutar om ersättningsskyldighet. Därvid får det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överskridas.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *skall* beräknas.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *ska* ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som *uppfyller kraven* i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

Ersättningsskyldigheten enligt första stycket får sättas ned eller efterges, om det finns särskilda skäl.

Polismyndigheten beslutar om ersättningsskyldighet. Därvid får det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överskridas.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *ska* beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

¹ Senaste lydelse 1999:1282.

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2012/13:124

Föreslagen lydelse

4 kap. 8 §

Som ekonomisk verksamhet räknas inte en verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund, när inkomsten av verksamheten utgör sådan inkomst av näringsverksamhet för vilken skattskyldighet inte föreligger för föreningen *enligt 7 kap. 7 § första och andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229)* eller för trossamfundet enligt 7 kap. 14 § *samma lag*.

Som ekonomisk verksamhet räknas inte en verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund, när inkomsten av verksamheten utgör sådan inkomst av näringsverksamhet för vilken skattskyldighet inte föreligger för föreningen eller trossamfundet enligt 7 kap. 3 § *inkomstskattelagen (1999:1229)*.

Vad som sägs i första stycket om ideella föreningar gäller också för sådan förening som omfattas av 4 kap. 2 § lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 19 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**
19 §¹

En ersättning till en idrottsutövare från en *sådan* ideell förening som avses i 7 kap. 7–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet är avgiftsfri, om ersättningen från föreningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

En ersättning till en idrottsutövare från en ideell förening som har till ändamål att främja idrott och som uppfyller kraven i 7 kap. 4–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) är avgiftsfri, om ersättningen från föreningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

¹ Senaste lydelse 2010:1282.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom förskrivs att 10 kap. 4 §, 30 kap. 4 § och 66 kap. 27 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.**4 §**

Skatteavdrag ska inte göras från ersättning för arbete om

1. ersättningen understiger 100 kronor,
2. det kan antas att den ersättning som utbetalaren sammanlagt kommer att betala ut till mottagaren under kalenderåret understiger 1 000 kronor,
3. det kan antas att den ersättning som utbetalaren sammanlagt kommer att betala ut till mottagaren under kalenderåret understiger 10 000 kronor och
 - a) utbetalaren är en fysisk person eller ett dödsbo,
 - b) ersättningen inte utgör utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren bedriver,
 - c) utbetalaren och mottagaren inte har träffat en sådan överenskommelse som avses i 25 kap. 13 § 4 socialförsäkringsbalken om att ersättningen ska anses som inkomst av anställning, samt
 - d) det inte är fråga om sådan ersättning till en förmyndare, god man eller förvaltare som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken, eller

4. ersättningen betalas ut till en idrottsutövare av en *sådan* ideell förening som *avses* i 7 kap. 7 § *första stycket* inkomstskattelagen (1999:1229) *och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet* och det kan antas att det som föreningen sammanlagt kommer att betala ut under kalenderåret understiger ett halvt prisbasbelopp.

4. ersättningen betalas ut till en idrottsutövare av en ideell förening som *har till ändamål att främja idrott och som uppfyller kraven i 7 kap. 4–12 §§* inkomstskattelagen (1999:1229) och det kan antas att det som föreningen sammanlagt kommer att betala ut under kalenderåret understiger ett halvt prisbasbelopp.

30 kap.**4 §¹**

En inkomstdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag, ekonomiska föreningar och sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,
2. sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som avses i 7 kap. 7 *och* 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § den lagen,
2. sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som avses i 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § den lagen,

¹ Senaste lydelse 2011:1289.

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor, och

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas.

66 kap.

27 §²

Ett beslut om omprövning till nackdel för den som beslutet gäller av ett beslut om skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 § får meddelas inom sex år från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut (*efterbeskattning*) om

1. ett beslut har blivit felaktigt eller inte fattats på grund av att den uppgiftsskyldige

a) under förfarandet har lämnat oriktig uppgift till ledning för egen beskattning,

b) har lämnat oriktig uppgift i ett mål om egen beskattning,

c) inte har lämnat en deklaration eller låtit bli att lämna en begärd uppgift, eller

d) inte har lämnat begärd varuprov,

2. en felräkning, felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende ska rättas,

3. kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande har saknats eller varit felaktig och den som uppgiften ska lämnas för inte har varit skyldig att lämna inkomstdeklaration,

4. det föranleds av ett beslut i ett ärende eller mål

a) om en annan skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 §, eller samma skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 §, men för en annan redovisningsperiod, ett annat beskattningsår eller en annan person,

b) om fastighetstaxering,

c) om utländsk skatt eller om obligatoriska utländska socialförsäkringsavgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229),

d) enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund,

e) om huruvida en inkomst ska beskattas enligt inkomstskattelagen eller enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., eller

f) om Skatteverkets prissättningsbesked enligt lagen (2009:1289) om prissättningsbesked vid internationella transaktioner eller beslut om ändring av sådant prissättningsbesked,

5. en förening eller ett registrerat trossamfund inte har genomfört en investering inom den tid som föreskrivs i ett sådant beslut som avses i 7 kap. 12 § inkomstskattelagen eller inte har följt ett annat villkor i beslutet, eller

5. en förening eller ett registrerat trossamfund inte har genomfört en investering inom den tid som föreskrivs i ett sådant beslut som avses i 7 kap. 10 § inkomstskattelagen eller inte har följt ett annat villkor i beslutet, eller

² Senaste lydelse 2012:387.

6. det föränleds av en uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att 6–8 och 15 §§ lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt *bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229)*,

2. den sökande har som ändamål att *bedriva* hjälpverksamhet *bland behövande* eller att *främja* vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

3. det är sannolikt att den sökande

a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt *de bestämmelser* som anges i samma punkt, och

b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,

4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och

5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. den sökande har som ändamål att *främja social* hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt *den bestämmelse* som anges i samma punkt, och

7 §

För en sökande vars skattskyldighet prövas enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) än *de som anges i 6 § 1*, ska prövningen enligt 6 § 1 och 3 a gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av *någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1*.

För en sökande vars skattskyldighet prövas enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) än 3 §, ska prövningen enligt 6 § 1 och 3 a *denna lag* gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3 § *inkomstskattelagen*.

8 §

Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt *någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1* om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha kommit in till Skatteverket.

15 §

Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt *bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229)* eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen,
4. innehavaren inte betalar en sådan avgift som avses i 12 § andra stycket,
5. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 14 §, eller
6. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 eller 6.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Vid tillämpning av 6 § 1, 7 §, 8 § andra stycket och 15 § första stycket 3 ska frågan om inskränkt skattskyldighet för år 2013 och tidigare år prövas i förhållande till 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) i dessa paragrafers lydelse före den 1 januari 2014.

5. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2013-04-22

Närvarande: F.d. justitierådet Dag Victor samt justitieråden Annika Brickman och Margit Knutsson.

Reformerade inkomstskatteregler för ideell sektor

Enligt en lagrådsremiss den 4 april 2013 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
4. lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.,
5. lag om ändring i ordningslagen (1993:1617),
6. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
7. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
8. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
9. lag om ändring i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Niklas Ekstrand och Bo Lindén.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

I 7 kap finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet för bl.a. stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Av 3 § framgår att en förutsättning för stiftelsers skattefrihet är att de uppfyller ändamålskravet i 4 §, verksamhetskravet i 5 § och fullföljdskravet i 6 §. Av 7 § (jämförd med 14 §) framgår att

motsvarande krav (här dock enligt 8, 9 och 10–12 §§) gäller även för ideella föreningar och registrerade trossamfund som dock också ska uppfylla öppenhetskravet i 13 §. De i lagtexten nämnda beteckningarna på de olika kraven återkommer som rubriker över de paragrafer som texten hänvisar till.

Förslaget i remissen innebär en samordning av de olika kraven för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Någon invändning mot detta har Lagrådet inte. Den rent lagtekniska lösningen är emellertid enligt Lagrådet inte helt lyckad.

Enligt förslaget till ny 3 § ska för alla de aktuella kategorierna krävas att de ”uppfyller kraven i 4 – 12 §§”. De i gällande lag använda beteckningarna för de olika kraven används därefter som rubriker över de paragrafer där den grundläggande innebörden anges liksom i ett par fall, men inte alla, i senare lagtext.

Mot denna utformning kan bl.a. de invändningarna riktas att alla de krav som anges i förslaget till 3 § inte är avsedda att gälla för stiftelser liksom att de nuvarande beteckningarna på de olika kraven, som fortfarande är avsedda att användas, inte kommer till direkt uttryck i lagtexten.

Enligt Lagrådet skulle dessa och vissa andra problem med den föreslagna texten kunna undvikas om första stycket och inledningen till det andra i den föreslagna 7 kap. 3 § formulerades på exempelvis följande sätt:

Stiftelser som uppfyller ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven i 4–6 §§ samt ideella föreningar och registrerade trossamfund som förutom dessa krav också uppfyller öppenhetskravet i 10 § är skattskyldiga bara för annan sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § än kapitalvinster och kapitalförluster.

Föreningar och trossamfund som uppfyller kraven i 4–6 och 10 §§ är dock inte skattskyldiga för ...

Lagrådet har vid utformningen av detta alternativ utgått från att förslagets 7 och 8 §§ slås samman till en paragraf som exempelvis skulle kunna formuleras på följande sätt:

Vid bedömningen av om fullföljdskravet är uppfyllt ska sådana intäkter

beaktas som enligt 3 § inte ska tas upp till beskattning, dock med undantag för kapitalvinster och schablonintäkter enligt 42 kap. 43 §. Även följande intäkter ska beaktas, om intäkterna inte ska tas upp till beskattning enligt denna lag:

1. Medlemsavgifter och andra avgifter för deltagande i den allmännyttiga verksamheten.

2. Stöd eller bidrag.

3. Förvärv genom testamente eller gåva.

Intäkter som avses i första stycket 2 och 3 ska dock beaktas endast om det framgår av omständigheterna att avsikten är att de ska användas direkt för verksamheten.

Intäkter som avses i första stycket ska minskas med kostnader för att förvärva och bibehålla dessa intäkter.

Om Lagrådets förslag läggs till grund för den nya lagstiftningens utformning innebär det att justeringar bör göras i de talrika olika bestämmelser där hänvisning sker till stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund ”som uppfyller” de i 7 kap. inkomstskattelagen uppställda kraven.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar, med reservation för vad som följer av sista stycket under Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen, förslagen utan erinran.

Bilaga 8

Statligt stöd vid korttidsarbete

Bilaga till avsnitt 6.17

Bilaga 8

Statligt stöd vid korttidsarbete

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser	5
2.	Promemorians lagförslag	10
	Förslag till lag om statligt stöd vid korttidsarbete	10
	Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	21
3.	Förteckning över remissinstanserna.....	23
4.	Lagförslag i promemorian Förslag om skydd av den sjukpenninggrundande inkomsten vid deltagande i korttidsarbete	24
	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	24
5.	Förteckning över remissinstanserna.....	25
6.	Lagrådsremissens lagförslag.....	26
	Förslag till lag om stöd vid korttidsarbete	26
	Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)	34
	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	36
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	38
7.	Lagrådets yttrande.....	41

1. Sammanfattning av promemorian Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser

I denna promemoria redovisas ett förslag till hur ett system för stöd vid korttidsarbete kan utformas i Sverige. Förslaget har tagits fram av en arbetsgrupp inom Finansdepartementet.

Bakgrund

Stöd vid korttidsarbete kan hålla sysselsättningen uppe men medför risker

Statligt subventionerat korttidsarbete är en stabiliseringspolitisk åtgärd som riktar sig direkt mot arbetsmarknaden. Korttidsarbete innebär att arbetstid och lön tillfälligt minskar och tillämpas när efterfrågan faller kraftigt. Genom subventionen delar tre parter, arbetsgivare, arbetstagare och staten, på kostnaderna för korttidsarbetet under den begränsade tiden.

Ett väl utformat system för stöd vid korttidsarbete kan hålla sysselsättningen uppe genom att skapa incitament för företag att behålla arbetskraft i stället för att genomföra uppsägningar. Dessutom kan en återhämtning underlättas då företagen har personalstyrkan på plats när efterfrågan vänder.

Ett system för stöd vid korttidsarbete kan samtidigt leda till oönskade effekter. En risk är att lönebildningen försämras genom att personer som har en fast förankring på arbetsmarknaden får en starkare ställning i förhållande till de som saknar fast förankring. En annan risk är oönskade undanträngningseffekter genom att åtgärden kan leda till att arbetskraft stannar i lågproduktiva företag och att företag med högre produktivitet därigenom får svårare att växa. Det finns även risk att åtgärden leder till dödviktseffekter, dvs. att statligt stöd betalas till företag som ändå hade valt att behålla sin personal.

Det är troligt att den samlade effekten av stöd vid korttidsarbete beror på vilken typ av lågkonjunktur det rör sig om. I en lågkonjunktur som i hög grad samverkar med strukturella problem i ekonomin är det sannolikt mindre samhällsekonomiskt effektivt med stödåtgärden än i en lågkonjunktur som i huvudsak beror på en tillfällig efterfrågestörning. Lågkonjunkturrens djup och långvarighet bör också ha betydelse för hur lämpligt det är att tillämpa stödåtgärden.

Det är viktigt att ett statligt system för stöd vid korttidsarbete utformas så att riskerna för negativa effekter minimeras.

Erfarenheter av korttidsarbete under finanskrisen

I arbetet med att utforma ett svenskt system för stöd vid korttidsarbete har det varit naturligt att studera erfarenheter som har gjorts i andra länder. Under finanskrisen användes statligt subventionerade system för korttidsarbete i de flesta EULänder. Omfattningen och utformningen av de olika ländernas system skilde sig åt, även om systemen hade vissa gemensamma beståndsdelar. Även om det kan vara svårt att bedöma effekterna av stöd vid korttidsarbete, tyder olika utvärderingar på att statliga system för stöd vid korttidsarbete hade positiva effekter på sysselsättningen under finanskrisen. Utvärderingar visar dock också på betydande dödviktseffekter när stöd vid korttidsarbete användes under finanskrisen.

I Sverige fanns inte något statligt subventionerat system för korttidsarbete under finanskrisen. Däremot tillämpades s.k. krisavtal under en kortare period. Krisavtalen innebar att fack och arbetsgivare på egen hand kom överens om tillfälliga arbetstids och löneminskningar.

Svenska förhållanden och gällande rätt

En utformning av ett svenskt system för stöd vid korttidsarbete behöver anpassas till svenska arbetsrättsliga förhållanden och till internationella åtaganden.

Grunden i den svenska arbetsmarknadsmodellen är kollektivavtal som reglerar förhållandena mellan arbetstagare och arbetsgivare. Jämfört med vad som gäller i andra EULänder skiljer sig det svenska arbetsrättsliga systemet bl.a. genom att det är arbetsmarknadens parter som ansvarar för lönebildningen och att den i princip sker utan inblandning från staten.

Ett statligt subventionerat system för korttidsarbete måste även beakta att inte alla arbetsplatser är anslutna till ett kollektivavtal. Frågan har att göra med hur den negativa föreningsfriheten, dvs. rätten att stå utanför en organisation, ska beaktas.

Systemet ska också vara förenligt med EU-rätten, vilken bl.a. inte tillåter statliga stöd som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion. Arbetsgruppen har haft att bedöma om ett system för statlig subventionerat

korttidsarbete utgör statsstöd och om anmälan om systemet bör göras till EUkommissionen.

Förslagen i korthet

Arbetsgruppen anser sammantaget att ett statligt subventionerat system för stöd vid korttidsarbete bör införas. Det är dock viktigt att systemet utformas så att dödvikts och undanträngningseffekter minimeras. För att minska de negativa effekterna av stöd vid korttidsarbete är det angeläget att stödet används som en exceptionell åtgärd och således bara i synnerligen djupa kriser.

Stöd vid korttidsarbete innebär, enligt arbetsgruppens förslag, ett statligt subventionerat system som kan aktiveras nationellt vid synnerligen djupa lågkonjunkturer. Det ska vidare bara aktiveras när det inte bedöms leda till samhällsekonomiskt negativa effekter.

Något förenklat utgörs den statliga subventionen vid korttidsarbete av en tredjedel av kostnaden för arbetstidsminskningen, den gäller alla anställda och omfattar alla arbetsgivare utom de som har verksamhet som huvudsakligen är offentligt finansierad.

En ny lag om stöd vid korttidsarbete

Arbetsgruppen anser att ett statligt system för stöd vid korttidsarbete bör regleras i en särskild lag. En egen lag gör det möjligt att reglera systemet på ett så tydligt och lämpligt sätt som möjligt. Syftet med en sådan lag är inte att direkt reglera de civilrättsliga ramarna för korttidsarbete utan att ange förutsättningarna och formerna för en statlig subvention. Genom att ha en lagsiftning på plats som klargör villkoren och förutsättningarna för stöd vid korttidsarbete kan arbetsmarknadens parter ha beredskap för ett snabbt införande av åtgärden. Den valda konstruktionen innebär att systemet för stöd vid korttidsarbete kan aktiveras snabbt i samband med en synnerligen djup lågkonjunktur samtidigt som berörda aktörer på förhand känner till systemet.

Ett ramverk behövs för hur korttidsarbete ska aktiveras

För att beslut om aktivering av systemet för stöd vid korttidsarbete ska fattas på så samhällsekonomiskt motiverade grunder som möjligt bedömer arbetsgruppen att ett ramverk för beslut om stöd vid korttidsarbete bör etableras. För att regeringen ska få aktivera systemet ska två lagfästa kriterier vara uppfyllda.

- Det ska råda en synnerligen djup lågkonjunktur eller förväntas uppstå en sådan lågkonjunktur inom en nära framtid.
- Det ska bedömas att en aktivering av systemet inte i beaktansvärd omfattning hindrar en samhällsekonomiskt önskvärd strukturomvandling eller medför andra betydande samhällsekonomiska nackdelar.

Utöver de två lagfästa kriterierna anger ramverket riktlinjer för när en aktivering bör övervägas och hur regeringen säkerställer att lagens två kriterier är uppfyllda.

- En aktivering bör övervägas endast vid tydliga tecken på en förestående djup lågkonjunktur. Det konkretiseras som att den konjunkturbarometer som tas fram av Konjunkturinstitutet, Barometerindikatorn, får ett värde under 80.
- När Barometerindikatorn får ett värde under 80, bör Konjunkturinstitutet göra en bedömning om de två lagfästa kriterierna är uppfyllda. Inom tre veckor ska en sådan bedömning lämnas till regeringen.
- När Konjunkturinstitutets bedömning har inkommit bör regeringen ta ställning till om kriterierna enligt lag är uppfyllda och om systemet för stöd vid korttidsarbete ska aktiveras eller inte.

Regeringens aktivering ska underställas riksdagens prövning inom en månad.

Systemet för stöd vid korttidsarbete aktiveras för hela landet

Enligt vad arbetsgruppen har kommit fram till bör ett svenskt system för stöd vid korttidsarbete, till skillnad från vad som gäller i andra länder, endast kunna aktiveras nationellt. Med det menas att systemet sätts igång för hela landet samtidigt och att det inte kan aktiveras för enbart vissa branscher eller företag. Stöd vid korttidsarbete kommer således vara en åtgärd som kan användas när hela ekonomin är drabbad av en synnerligen djup lågkonjunktur och inte när en bransch eller ett enskilt företag drabbas av en ekonomisk nedgång. Det innebär att samtliga arbetsgivare som uppfyller villkoren kommer att vara berättigade till statligt stöd när systemet är aktiverat. En fördel med ett nationellt system är att stöd kan betalas ut snabbare eftersom varje enskilt företags ekonomiska situation inte måste

bedömas innan stödet kan utgå. Därtill kan ett nationellt system troligtvis leda till att undanträngningseffekterna minskar eftersom det inte kan användas selektivt för att hjälpa olönsamma företag. Nackdelen är att åtgärden inte kommer att vara skraddarsydd för olika arbetsgivares specifika behov.

Systemet för stöd vid korttidsarbete aktiveras i maximalt 24 månader – därefter karenstid om 24 månader

En aktivering av systemet för stöd vid korttidsarbete bör vara tidsbegränsad till 12 månader. Om konjunkturläget fortfarande bedöms som synnerligen allvarligt, kan regeringen dock föreslå att systemet för stöd vid korttidsarbete ska förlängas med ytterligare 12 månader. För att systemet ska kunna förlängas krävs att lagens två kriterier är uppfyllda.

Efter en tillämpning av systemet för stöd vid korttidsarbete ska systemet inte få aktiveras på nytt förrän en viss tid passerat. Det är viktigt att systemet inte aktiveras för ofta, eftersom det riskerar att leda till att strukturomvandlingen hindras. Karenstiden bör vara så lång att det inte är förrän tidigast i nästa djupa lågkonjunktur som åtgärden aktiveras igen. Vi anser att en lämplig karenstid är 24 månader.

Om en aktivering eller en förlängning inte underställs riksdagen i tid eller om aktiveringen inte godkänns av riksdagen begränsas tidsperioden för stöd till fyra månader.

Tre nivåer för stöd vid korttidsarbete – statens del alltid en tredjedel

Utformningen av ett system för stöd vid korttidsarbete innebär en balansgång mellan ett system som kan bidra till att hålla uppe sysselsättningen, och ett system som också riskerar att leda till negativa effekter. Arbetsgruppen har därför övervägt vilka krav som bör ställas på arbetsgivare och arbetstagare för att minska de negativa effekterna utan att syftet med stödet motverkas.

De negativa effekterna av systemet för stöd vid korttidsarbete kan minskas genom att införa en självkostnad i form av krav på löneminskningar för arbetstagarna. Skälet till detta är att arbetstagarna endast kan antas gå med på löneminskningar om de bedömer att korttidsarbetet bidrar till att undvika uppsägningar.

Ett statligt system för stöd vid korttidsarbete bör vidare vara enkelt att tillämpa och

kommunicera. För att åstadkomma detta föreslår arbetsgruppen att det endast bör finnas tre nivåer för arbetstids och löneminskningar. Bedömningen är att ett system med tre nivåer gör det lättare för arbetsmarknadens parter när de ska komma överens om att tillämpa korttidsarbete. Nivåerna ska motsvara 20, 40 eller 60 procents arbetstidsminskning, se nedan.

En central utgångspunkt för oss har varit att kostnaderna ska fördelas mellan tre parter. Vårt förslag bygger därför på att staten bär sin del, dvs. en tredjedel. Statens andel är lika stor vid alla tre nivåer. Kostnadsfördelningen mellan arbetsgivare och arbetstagare varierar dock mellan de olika nivåerna.

Förslag till kostnadsfördelning i tre nivåer av arbetstidsminskning, procent

Nivå	Arbetstidsminskning	Arbetstagare (löneminskning)	Arbetsgivare	Staten
1	20	12	1	7
2	40	16	11	13
3	60	20	20	20

Arbetsgruppen föreslår även att staten bär en tredjedel av lönekostnaden för månadslöner upp till 40 000 kronor. Om lönen är högre kommer det statliga stödet således att vara mindre än en tredjedel av kostnaden för korttidsarbete.

Korttidsarbete regleras huvudsakligen i kollektivavtal

Arbetsgruppens förslag innebär att arbetsmarknadens parter måste ha slutit ett centralt kollektivavtal om korttidsarbete för att stöd ska kunna utgå. I kollektivavtalet ska framgå att lokala avtal kan träffas om korttidsarbete. Den föreslagna lösningen överensstämmer enligt arbetsgruppen väl med den svenska arbetsmarknadsmodellen, enligt vilken arbetsmarknadens organisationer utövar stort inflytande med kollektivavtal som regleringsinstrument.

För att stöd ska utgå inom kollektivavtalsförhållanden, ska bl.a. följande villkor vara uppfyllda.

- Korttidsarbetet ska ha stöd i centralt och lokalt kollektivavtal.
- Arbetstids och löneminskningen ska under en avtalsperiod motsvara en av tre tillåtna nivåer.
- Stöd ska bara utgå för arbetstagare som var anställda före korttidsarbetet.

- Stöd ska bara utgå för arbetstagare för vilka arbetsgivaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter.

En arbetsgivare som inte är medlem i någon arbetsgivarorganisation kan bli bunden av ett centralt kollektivavtal om korttidsarbete genom att teckna ett s.k. hängavtal med en avtalslutande arbetstagarorganisation. Med stöd av hängavtalet kan arbetsgivaren träffa en lokal överenskommelse med lokal arbetstagarorganisation om att tillämpa korttidsarbete på arbetsplatsen.

Utanförstående arbetsgivare får delta

Arbetsgivare som inte är bundna av kollektivavtal ska också kunna tillämpa systemet för stöd vid korttidsarbete. Frånvaron av en facklig motpart innebär att vissa ytterligare krav behöver uppställas för att arbetsgivaren ska få stöd.

För utanförstående arbetsgivare gäller bl.a. följande villkor för att få stöd.

- Varje berörd arbetstages deltagande i korttidsarbete ska ha stöd i avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagen.
- Arbetstids och löneminskningen ska under en avtalsperiod motsvara en av tre tillåtna nivåer.
- Minst 70 procent av antalet arbetstagare inom en driftsenhet ska omfattas.
- Alla arbetstagare inom en driftsenhet som deltar i korttidsarbete ska omfattas på samma sätt.
- Arbetsgivarens omsättning ska ha minskat.
- Stöd ska bara utgå för arbetstagare som var anställda före korttidsarbetet.

Skatteverket hanterar ansökningar vid stöd för korttidsarbete

Det är viktigt att hanteringen av systemet för stöd vid korttidsarbete blir snabb och enkel. Åtgärden är avsedd att användas i lägen då företagets likviditet ofta är mycket ansträngd. Efter att regering och riksdag beslutat om att aktivera systemet för stöd vid korttidsarbete är det därför angeläget att stödet snabbt kan betalas ut. Arbetsgruppen föreslår att stödet ska handläggas av Skatteverket.

Ansökningsförfarandet ska bestå av två moment. Arbetsgivare ska månadsvis kunna ansöka om preliminärt stöd. När arbetsgivaren

slutat tillämpa korttidsarbete ska arbetsgivaren genom en avstämning fastställa slutligt stöd.

Skatteverket bör även ges i uppdrag att följa upp och kontrollera det statliga stödet för korttidsarbete.

Inget krav på eller subvention av utbildning under korttidsarbete

En fråga som har övervägts är huruvida det ska ställas krav på en motprestation i form av utbildning för att få ta del av det statliga stödet vid korttidsarbete. Skälen mot att införa en motprestation överväger dock.

Ett krav på att arbetsgivarna ska genomföra utbildning i samband med korttidsarbete skulle sannolikt hindra många arbetsgivare i behov av korttidsarbete från att använda systemet. Under finanskrisen var det en liten andel av arbetstagen som deltog i utbildning, trots att utbildning subventionerades i många EUländer. Mot detta kan dock ställas att utbildning har s.k. positiva externa effekter; dvs. det finns ett mervärde för samhället av utbildning. Det finns således skäl både för och mot krav på utbildning i samband med korttidsarbete. Vi menar dock att skälen mot att införa krav på utbildning överväger.

Arbetsgruppen har även övervägt om verksamhetsrelaterad utbildning, eller kompetensutveckling, under tiden i korttidsarbete borde finansieras av staten. Ett principiellt skäl för att inte föreslå en statlig finansiering av kompetensutveckling är att det kan anses vara arbetsgivarens huvudansvar. Det är i arbetsgivarens intresse att arbetstagen har relevant kompetens och utbildning för att kunna utföra arbetet på ett effektivt sätt, eftersom det påverkar företagets produktivitet och lönsamhet. Det åligger därför arbetsgivaren att genomföra relevant utbildning även i tider med ansträngd lönsamhet. Bedömningen är därför att staten, utöver det statliga stödet till systemet för stöd vid korttidsarbete, inte också bör subventionera utbildning under korttidsarbete.

Korttidsarbete och ersättningar från trygghetssystem
Korttidsarbete innebär att arbetstagare temporärt går ner i arbetstid och i lön. Många ersättningar i det svenska allmänna försäkrings-systemet baseras på inkomster och ibland på arbetstid, vilket innebär att deltagande i korttidsarbete skulle kunna påverka ersättningar från de olika trygghetssystemen. I korthet föreslår arbetsgruppen följande ändringar.

En ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring bör göras så att månader då en person har deltagit i korttidsarbete räknas som överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen om det är mer fördelaktigt för den arbetssökande. Det innebär att tid i korttidsarbete i de flesta fall inte kommer att påverka arbetslöshetsersättningen. Därtill föreslås att tiden i korttidsarbete, då arbetstagaren erhåller lön, inte ska kunna kombineras med arbetslöshetsersättning.

Arbetsgruppen föreslår inte några ändringar beträffande den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). SGI utgör ett inkomstunderlag för många ersättningar från socialförsäkringen, bl.a. sjukpenningen och föräldrapenningen. Huvudregeln är att SGI är den årliga inkomst som en person kan antas komma att få för eget arbete, vilket dels innebär att den tar sikte på framtida inkomster, dels att tillfälliga inkomstvariationer inte ska påverka SGI:n. Inkomstförändringar som varar upp till sex månader betraktas vanligtvis som tillfälliga. Minskad inkomst under en kortare period med korttidsarbete bör i regel således inte påverka SGI:n om en sådan behöver fastställas under perioden. En period med korttidsarbete som varar längre än sex månader kan däremot påverka SGI:n om en sådan fastställs. För det fall en person får en lägre SGI fastställd i samband med korttidsarbete kommer den att höjas när korttidsarbetet upphör, givet att den vanliga, högre, lönen bedöms vara stadigvarande.

När det gäller sjuk och aktivitetsersättningen bedömer arbetsgruppen att dagens regelverk där antagandeinkomsten baseras på inkomster under ett antal år under en ramtid är tillräckligt för att ta hänsyn till tillfälliga inkomstvariationer med anledning av korttidsarbete. Mot bakgrund av detta föreslås inga ändringar.

Arbetsgruppen föreslår inte heller ändringar när det gäller livränta, statlig lönegaranti-ersättning, allmän pension eller sjuklön.

Förenlighet med statsstödsreglerna

Det kan inte uteslutas att det system som arbetsgruppen föreslår anses utgöra statligt stöd enligt EUrätten. Arbetsgruppen föreslår bl.a. att vissa arbetsgivare ska undantas från möjligheten att erhålla stöd. Det rör sig om offentliga arbetsgivare, förutom vissa offentligt kontrollerade juridiska personer som bedriver affärsverksamhet, samt annan verksamhet som är

huvudsakligen finansierad av offentliga medel. En sådan avgränsning skulle kunna anses innebära ett selektivt inslag. Vi föreslår därför att anmälan görs till EUkommissionen.

Konsekvenser

Hur stora effekterna på de offentliga finanserna av ett system för stöd vid korttidsarbete blir beror på ett antal faktorer. Effekterna är framför allt beroende av hur många som kommer att delta i systemet, hur mycket arbetstiden minskar och hur länge systemet tillämpas. I beräkningarna antas att i genomsnitt 2,5 procent av de sysselsatta kommer att omfattas av systemet per månad, vilket motsvarar ca 116 000 personer i genomsnitt per månad. Om systemet är aktiverat under ett år ger det en försämring av det finansiella sparandet med 4,7 miljarder kronor.

Bland myndigheter bedöms systemet för stöd vid korttidsarbete leda till ökade uppgifter för framför allt Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

När det gäller konsekvenser för arbetstagarna bedöms systemet leda till att sysselsättningen hålls uppe under en djup lågkonjunktur. Systemet kan bidra till att fler arbetstagare undviker arbetslöshet i en djup lågkonjunktur genom att ett flertal arbetstagare tillfälligt går ned lite i arbetstid och lön i stället för att ett fåtal sägs upp och går miste om hela sin lön. Sammantaget bedöms deltagande i korttidsarbete ge upphov till positiva effekter för arbetstagarna vad gäller minskad arbetslöshetsrisk.

Ett system för stöd vid korttidsarbete bedöms öka företagens administrationskostnader i samband med ansökan om stöd. Detta ska dock ställas i relation till de fördelar som systemet kan leda till.

Förslagen kan träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Promemorians lagförslag

Förslag till lag om statligt stöd vid korttidsarbete

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Arbetsgivare har rätt till stöd vid korttidsarbete enligt bestämmelserna i denna lag.

Lagens innehåll

2 § I denna lag finns bestämmelser om

- vilka arbetsgivare som omfattas (3 §),
- definitioner (4 §),
- när stöd vid korttidsarbete kan lämnas (5–9 §§),
- förutsättningar för preliminärt stöd (10–20 §§),
- beräkning av preliminärt stöd (21–23 §§),
- ansökan om preliminärt stöd (24 §§),
- avstämning och beräkning av slutligt stöd (25–34 §§),
- anmälan om slutligt stöd (35 och 36 §§),
- återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar (37 §),
- kreditering och debitering av skattekonto (38–40 §§),
- kontroll (41 och 42 §§),
- handläggande myndighet (43 §), och
- överklagande (44 §).

Vilka arbetsgivare som omfattas

3 § Lagen gäller arbetsgivare som är juridiska personer eller som är fysiska personer och bedriver näringsverksamhet.

Lagen gäller dock inte

1. staten, landsting, kommuner och kommunalförbund,
2. aktiebolag, handelsbolag, föreningar och stiftelser över vilka staten, landsting, kommuner och kommunalförbund har ett rättslig bestämmande inflytande, såvida inte verksamheten avser affärsverksamhet, och
3. arbetsgivare i fråga om verksamhet som huvudsakligen är finansierad av offentliga medel.

Definitioner

4 § I denna lag avses med

korttidsarbete: att en arbetstagare enligt avtal tillfälligt ska ha en arbetstid som är kortare än arbetstagarens vanliga arbetstid och på den grunden en lön som är lägre än arbetstagarens vanliga lön,

stödmånad: den kalendermånad som arbetsgivaren begär preliminärt stöd för,

jämförelsemånad: den kalendermånad som infaller tre månader före den månad då regeringen föreskriver när stöd vid korttidsarbete kan lämnas.

När stöd vid korttidsarbete kan lämnas

Regeringens beslut om rätt till stöd vid korttidsarbete

5 § Regeringen får föreskriva när stöd vid korttidsarbete kan lämnas.

En sådan föreskrift får meddelas endast om

1. det råder en synnerligen djup lågkonjunktur eller är sannolikt att en sådan är nära förestående, och
2. stöd vid korttidsarbete bedöms inte i beaktansvärd omfattning hindra en samhällsekonomiskt önskvärd strukturomvandling eller medföra andra betydande samhällsekonomiska nackdelar.

Tidsperiod

6 § En föreskrift enligt 5 § ska avse en tid av tolv kalendermånader.

Förlängning av tidsperiod

7 § Den tidsperiod som en föreskrift enligt 5 § avser får förlängas med tolv kalendermånader, om förutsättningarna enligt 5 § är uppfyllda. Förlängning får ske bara en gång.

En föreskrift enligt första stycket får meddelas tidigast sex månader efter tidpunkten för meddelandet av en föreskrift enligt 5 §.

Ny tidsperiod

8 § När en sådan tidsperiod som avses i 6 eller 7 § har löpt ut, får en föreskrift enligt 5 § avse en tidsperiod som infaller tidigast efter 24 kalendermånader.

Regeringens föreskrifter ska underställas riksdagen

9 § En föreskrift enligt 5 eller 7 § ska underställas riksdagen för godkännande. Den tidsperiod som en sådan föreskrift avser begränsas till fyra kalendermånader om föreskriften inte har

1. överlämnats till riksdagen för godkännande inom en månad från det att den meddelades av regeringen, eller
2. godkänts av riksdagen inom två månader från det att den överlämnades till riksdagen.

Förutsättningar för preliminärt stöd – gemensamma bestämmelser

Registrering hos Skatteverket

10 § Preliminärt stöd får ges bara om den arbetsgivare som ansöker om stöd är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket, när ansökan om sådant stöd prövas.

Näringsförbud och skatteskulder

11 § Preliminärt stöd får inte ges till en arbetsgivare som har näringsförbud eller skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, när ansökan om sådant stöd prövas.

Krav hänförliga till arbetstagare

12 § Preliminärt stöd får ges bara för arbetstagare som

1. var anställda hos arbetsgivaren under hela eller en del av jämförelsemånaden med samma eller högre sysselsättningsgrad som under stödmånaden, och
2. arbetsgivaren var skyldig att betala arbetsgivaravgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980) för stödmånaden.

Nivåer för arbetstids och löneminskning

13 § För att ge rätt till stöd ska en arbetstagares arbetstidsminskning vid deltagande i korttidsarbete under en avtalsperiod uppgå till

- 20 procent av vanlig arbetstid,
- 40 procent av vanlig arbetstid, eller
- 60 procent av vanlig arbetstid.

14 § För att ge rätt till stöd ska en arbetstagares löneminskning vid deltagande i korttidsarbete under en avtalsperiod uppgå till

- 12 procent av vanlig lön, om arbetstidsminskningen är 20 procent,
- 16 procent av vanlig lön, om arbetstidsminskningen är 40 procent, eller
- 20 procent av vanlig lön, om arbetstidsminskningen är 60 procent.

Stöd utgår inte för uppsägningstid

15 § Stöd ges inte för korttidsarbete som är hänförligt till en arbetstagares uppsägningstid.

Förutsättningar för preliminärt stöd när det finns kollektivavtal

Kollektivavtal

16 § För att preliminärt stöd ska få ges ska arbetsgivaren, om inte annat följer av 20–22 §§, vara bunden av ett kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation. De närmare förutsättningarna för tillämpningen av korttidsarbete och vilka arbetstagare som ska omfattas av korttidsarbete ska regleras i ett kollektivavtal mellan arbetsgivaren och lokal arbetstagarorganisation. Saknas lokal part på arbetsgiversidan får ett sådant kollektivavtal i stället ingås mellan arbetsgivaren och den centrala arbetstagarorganisationen.

Ett centralt kollektivavtal enligt första stycket ska ge de lokala parterna rätt att sluta kollektivavtal om korttidsarbete.

Kollektivavtal enligt första och andra styckena ska vara förenliga med de krav på arbetstids och löneminskning som följer av 13 och 14 §§.

Särskild förklaring om att ett centralt kollektivavtal uppfyller kraven

17 § En part i ett centralt kollektivavtal eller en arbetsgivare som är bunden av det kan av den myndighet som regeringen bestämmer få en särskild förklaring om att detta avtal är sådant som avses i 16 §. Förklaringen kan lämnas även om kollektivavtalets tillämpning är beroende av att parterna träffar ett nytt avtal.

Förutsättningar för preliminärt stöd när det inte finns kollektivavtal

Avtal med ett flertal av arbetstagarna inom en driftsenhet

18 § För att en arbetsgivare som inte är bunden av kollektivavtal enligt 16 § ska ha rätt till preliminärt stöd för en arbetstagares deltagande i korttidsarbete ska följande förutsättningar vara uppfyllda.

1. Arbetstagarens deltagande i korttidsarbete ska ha stöd i avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

2. Minst 70 procent av de arbetstagare inom en driftsenhet som uppfyller kraven enligt 12 § ska delta i stödberättigat korttidsarbetet under stöd-månaden.

3. Den arbetstids och löneminskning som har avtalats ska vara densamma för alla deltagande arbetstagare inom driftsenheten.

Avtal enligt första stycket ska vara förenliga med de krav på arbetstids och löneminskning som följer av 13 och 14 §§.

Minskning av omsättningen

19 § En arbetsgivare som inte är bunden av kollektivavtal enligt 16 § har rätt till preliminärt stöd endast om arbetsgivarens nettoomsättning under två på varandra följande kalendermånader har minskat med minst 15 procent jämfört med motsvarande kalendermånader föregående år. De två kalendermånaderna med sådan omsättningsminskning ska ligga inom en period av de tre kalendermånader som föregick den stödmånad för vilken arbetsgivaren för första gången ansökte om preliminärt stöd.

Undantag för familjemedlemmar

20 § En arbetsgivare som inte är bunden av kollektivavtal enligt 16 § har inte rätt till preliminärt stöd för arbetstagare som hör till arbetsgivarens familj.

Beräkning av preliminärt stöd

Stödets storlek

21 § Underlaget för preliminärt stöd för en arbetstagare avseende en stödmånad ska beräknas på följande sätt. Arbetstagarens vanliga lön ska multipliceras med den avtalade arbetstidsminskningen enligt 13 § för avtalsperioden. Detta resultat ska minskas i proportion till det antal hela dagar arbetstagaren har varit tillfälligt frånvarande från arbetet under den del av stödmånaden som arbetstagaren deltagit i korttidsarbete.

Preliminärt stöd betalas med ett belopp som motsvarar 43 procent av underlaget enligt första stycket.

Hur den vanliga lönen under en stödmånad fastställs

22 § Vanlig lön utgör den regelmässigt utgående kontanta lön per månad som arbetstagaren skulle ha haft under stödmånaden, om arbetstagaren inte hade deltagit i korttidsarbete.

Om arbetstagaren har deltagit i korttidsarbete under en del av stödmånaden, ska den vanliga lönen vara vad arbetstagaren skulle ha haft som lön under den delen av månaden.

Vid beräkning av den vanliga lönen ska det bortses från tillfällig frånvaro.

23 § När underlaget fastställs enligt 21 §, ska hänsyn inte tas till den del av den vanliga lönen som överstiger

1. det belopp som regeringen bestämmer, eller
2. den regelmässigt utgående kontanta lön som arbetstagaren skulle ha haft under jämförelsemånaden.

Vid beräkning enligt första stycket 2 ska bortses från tillfällig frånvaro.

Om arbetstagaren har deltagit i korttidsarbete under en del av stödmånaden och den vanliga lönen under stödmånaden därför proportionerats enligt 22 § andra stycket, ska det belopp som avses i första stycket och vanlig lön under jämförelsemånaden proportioneras på samma sätt som den vanliga lönen.

Ansökan om preliminärt stöd

24 § En ansökan om preliminärt stöd ska ha kommit in till den myndighet regeringen bestämmer inom två kalendermånader efter utgången av stödmånaden. I annat fall betalas inte stöd ut för stödmånaden.

Avstämning och beräkning av slutligt stöd

Arbetsgivarens skyldighet att göra en avstämning

25 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd ska göra en avstämning. Avstämning ska ske när stöd vid korttidsarbete inte längre kan lämnas enligt 5–9 §§. Om arbetsgivaren före denna tidpunkt under tre på varandra följande hela kalendermånader inte har ansökt om preliminärt stöd, uppkommer dock skyldigheten att göra en avstämning vid utgången av den tremånadersperioden.

Den tid när stöd vid korttidsarbete har kunnat lämnas och som skyldigheten att göra en avstämning avser, är en avstämningsperiod.

Vad avstämning innebär

26 § En avstämning innebär att arbetsgivaren ska, för varje arbetstagare som det preliminära stödet har avsett, bedöma om den genomsnittliga arbetstids och löneminskningen som har tillämpats under respektive avtalsperiod som avstämningsperioden består av

1. motsvarar en och samma nivå enligt 13 och 14 §§, och
2. har stöd i avtal.

För avtalsperioder då kraven enligt första stycket inte uppfyllts är arbetsgivaren betalningsskyldig för preliminärt stöd enligt 34 §.

För avtalsperioder då kraven enligt första stycket uppfyllts ska arbetsgivaren bedöma om slutligt stöd avviker från preliminärt stöd enligt 31 och 32 §§.

Tillämpad genomsnittlig arbetstidsminskning

27 § Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen under en avtalsperiod är den minskning av arbetstiden som en arbetstagare har haft eller, om han eller hon har varit tillfälligt frånvarande, skulle ha haft under avtalsperioden enligt avtal om korttidsarbete.

Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen anges i procent av vanlig arbetstid. Vanlig arbetstid är den tid som en arbetstagare skulle ha arbetat, om hon eller han inte hade deltagit i korttidsarbete. Vid beräkning av den vanliga arbetstiden ska det bortses från tillfällig frånvaro.

28 § När den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen enligt 27 § fastställs för en arbetstagare, ska hänsyn tas bara till månader eller delar av månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd har betalats ut för honom eller henne.

Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen ska anses motsvara en nivå enligt 13 § om den är minst lika stor som det procenttal som där anges för respektive nivå.

Tillämpad genomsnittlig löneminskning

29 § Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen under en avtalsperiod är den minskning av lönen som en arbetstagare har haft eller, om han eller hon har varit tillfälligt frånvarande, skulle ha haft under avtalsperioden enligt avtal om korttidsarbete.

Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen anges i procent av summan av vanlig lön, beräknad enligt 22 §, under avtalsperioden avrundat till närmaste heltal.

30 § Vid fastställande av den tillämpade genomsnittliga löneminskningen enligt 29 § ska bara beaktas månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd betalats ut för arbetstagarens deltagande i korttidsarbete.

Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen ska anses motsvara en nivå enligt 14 § om den är lika stor som det procenttal som där anges för respektive nivå.

Betalningsskyldighet för preliminärt stöd

31 § Arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka allt preliminärt stöd som har betalats ut för en arbetstagare under en avtalsperiod, om tillämpad genomsnittlig arbetstids och löneminskning beräknat på de månader eller delar av månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd betalats ut för arbetstagarens deltagande i korttidsarbete inte motsvarar en och samma nivå enligt 13 och 14 §§. Detsamma gäller om något av angivna förhållanden inte har stöd i avtal.

Betalningsskyldighet då slutligt stöd understiger preliminärt stöd

32 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd är skyldig att betala tillbaka skillnaden mellan det preliminära stödet och det slutliga stödet, om det preliminära stödet för en stödmånad har beräknats på en högre arbetstidsminskning än den som följer av vid avstämningstidpunkten gällande avtal för stödmånaden.

Det slutliga stödet beräknas på motsvarande sätt som det preliminära stödet men baserat på den lägre arbetstidsminskningen.

Rätt till ytterligare stöd då slutligt stöd överstiger preliminärt stöd

33 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd har rätt till ytterligare stöd motsvarande skillnaden mellan det slutliga stödet och det preliminära stödet, om det preliminära stödet för en stödmånad har beräknats på en lägre arbetstidsminskning än den som följer av vid avstämningstidpunkten gällande avtal för stödmånaden.

Det slutliga stödet beräknas på motsvarande sätt som det preliminära stödet men baserat på den högre arbetstidsminskningen.

Ytterligare stöd får inte ges till en arbetsgivare som har näringsförbud eller skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, när frågan om sådant stöd prövas.

Sammanräkning

34 § Arbetsgivaren ska räkna samman belopp som arbetsgivaren i förekommande fall är skyldig att betala tillbaka enligt 31 och 32 §§ och har rätt till enligt 33 §.

Anmälan om slutligt stöd

35 § En arbetsgivare som är skyldig att göra en avstämning ska ge in en anmälan om slutligt stöd. Anmälan ska ha kommit in till den myndighet regeringen bestämmer inom två kalendermånader efter det att skyldigheten att göra en avstämning uppkommit. I anmälan ska anges om arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka ett belopp efter sammanräkning enligt 34 §.

En arbetsgivare som efter sammanräkning enligt 34 § har rätt till ytterligare stöd kan i samband med anmälan om slutligt stöd ansöka om ytterligare stöd. I annat fall betalas inte något ytterligare stöd ut för avstämningsperioden.

Om det finns särskilda skäl, ska anstånd med att lämna anmälan om slutligt stöd medges. Om förhållandena har ändrats så att det inte längre finns förutsättningar för anståndet, ska anståndet återkallas.

36 § Om en anmälan om slutligt stöd inte ges in inom rätt tid är arbetsgivaren skyldig att betala tillbaka allt det preliminära stödet. Detsamma gäller en arbetsgivare som i anmälan inte anger betalningsskyldighet enligt 31 och 32 §§ eller anger betalningsskyldighet med för lågt belopp.

Betalningsskyldigheten enligt första stycket får jämkas, om det är uppenbart oskäligt att arbetsgivaren ska betala tillbaka allt det preliminära stödet.

Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar

37 § En mottagare av stöd enligt denna lag är återbetalningsskyldig, om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stöd har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp.

Om stöd i annat fall lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp, är mottagaren återbetalningsskyldig endast om mottagaren har insett eller skäligen borde ha insett felet.

Denna bestämmelse gäller inte då arbetsgivare efter avstämning är betalningsskyldig för erhållet preliminärt stöd enligt 31 och 32 §§.

Kreditering och debitering av skattekonto

38 § Preliminärt stöd och ytterligare stöd ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Stödet ska krediteras arbetsgivarens skattekonto den 12 i månaden efter det att beslut om utbetalning fattats, med undantag för januari då stödet i stället ska krediteras den 17 och i augusti den 12 eller 17.

39 § Ett beslut om vilket belopp en mottagare av stöd ska betala enligt denna lag ska även ange när beloppet senast ska betalas.

Senaste betalningsdagen ska bestämmas till den 12 i en månad, i januari den 17 och i augusti den 12 eller 17, och tidigast 30 dagar efter beslutet.

Det belopp som mottagaren är skyldig att betala tillbaka ska debiteras mottagarens skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

40 § I fråga om stöd enligt denna lag gäller vad som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

1. inbetalning till det särskilda kontot för skattebetalningar i 62 kap. 2 §,
2. avräkning i 62 kap. 11–14 §§,
3. vilken skatt eller avgift som är betald i 62 kap. 15 §,
4. inbetalda belopp som inte har kunnat tillgodoräknas någon i 62 kap. 19 §,
5. anstånd med betalning av skatter och avgifter i 63 kap. 2, 4–6, 8, 13, 15, 16, 22 och 23 §§,
6. återbetalning av skatter och avgifter i 64 kap. 2, 4, 9 och 10 §§,
7. ränta i 65 kap. 2–4, 7, 8, 13–16 och 18 §§,
8. besluts verkställbarhet i 68 kap. 1 §,
9. indrivning i 70 kap., och
10. övriga bestämmelser om verkställighet i 71 kap.

En fordran enligt denna lag ska vid tillämpningen av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen.

Kontroll

41 § En arbetsgivare som har ansökt om eller fått stöd ska ge den myndighet som regeringen bestämmer tillfälle att granska verksamheten med avseende på arbetsgivarens rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

42 § Den myndighet som regeringen bestämmer får förelägga en arbetsgivare att fullgöra sina skyldigheter enligt 41 §.

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet har samband med den misstänkta gärningen.

Handläggande myndighet

43 § Frågor enligt denna lag, utom frågor som avses i 5–9 §§, prövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Överklagande

44 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 5–9 §§ och beslut om sådant anstånd som avses i 63 kap. 23 § skatteförfarandelagen (2011:1244) får dock inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)

Härigenom föreskrivs att 7 och 13 §§ samt rubriken närmast före 13 § semesterlagen (1977:480) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Antalet semesterdagar med semesterlön beräknas på följande sätt. Från de dagar arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren under intjänandeåret (anställningstiden) subtraheras de dagar då arbetstagaren varit helt frånvarande från arbetet utan lön. Frånvaro som beror på semesterledighet, permittering eller ledighet som enligt 17–17 b §§ är semesterlönegrundande, liksom arbetsfria dagar som infaller under sådana frånvaroperioder, ska dock räknas in i anställningstiden. Differensen divideras med antalet dagar under intjänandeåret. Kvoten multipliceras med tjugofem. Om ett brutet tal då uppstår, avrundas detta till närmast högre hela tal.

Antalet semesterdagar med semesterlön beräknas på följande sätt. Från de dagar arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren under intjänandeåret (anställningstiden) subtraheras de dagar då arbetstagaren varit helt frånvarande från arbetet utan lön. Frånvaro som beror på semesterledighet, permittering, *korttidsarbete* eller ledighet som enligt 17–17 b §§ är semesterlönegrundande, liksom arbetsfria dagar som infaller under sådana frånvaroperioder, ska dock räknas in i anställningstiden. Differensen divideras med antalet dagar under intjänandeåret. Kvoten multipliceras med tjugofem. Om ett brutet tal då uppstår, avrundas detta till närmast högre hela tal.

Semesterledighet vid permittering

Semesterledighet vid permittering eller korttidsarbete

13 §²

Beslutar en arbetsgivare om permittering som arbetstagaren inte hade anledning att räkna med när besked lämnades enligt 8 §, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om ledigheten sammanfaller med permitteringsperioden. *Detta gäller dock endast om arbetstagaren underrättar arbetsgivaren senast två veckor före ledighetens början. Får arbetstagaren först senare kännedom om permitteringen, får arbetstagaren avstå från ledigheten om han eller hon utan*

Beslutar en arbetsgivare om permittering som arbetstagaren inte hade anledning att räkna med när besked lämnades enligt 8 §, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om ledigheten sammanfaller med permitteringsperioden.

¹ Senaste lydelse 2009:1439.

² Senaste lydelse 2009:1439.

dröjsmål underrättar arbetsgivaren. Har semesterledigheten då inletts, upphör ledigheten vid utgången av den dag då arbetsgivaren underrättades

Har en arbetstagare lämnat besked enligt 8 § innan han eller hon fått information om hur arbetstiden ska läggas ut vid korttidsarbete, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om semesterledigheten sammanfaller med tid då arbetstagaren ska vara helt frånvarande på grund av korttidsarbete.

Detta gäller dock endast om arbetstagaren underrättar arbetsgivaren senast två veckor före semesterledighetens början. Får arbetstagaren först senare kännedom om permitteringen eller hur arbetstiden ska läggas ut vid korttidsarbete, får arbetstagaren avstå från semesterledigheten om han eller hon utan dröjsmål underrättar arbetsgivaren. Har semesterledigheten då inletts, upphör ledigheten vid utgången av den dag då arbetsgivaren underrättades.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 10, 15 a och 17 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 16 d §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till en sökande som

1. deltar i utbildning,	
2. är permitterad utan lön,	
3. är tjänstledig utan lön, <i>eller</i>	3. är tjänstledig utan lön,
4. har rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.	4. har rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, <i>eller</i>
	5. deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till stöd enligt lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete.

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om undantag från första stycket samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla.

15 §²

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningstiden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16–17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d §.

16 d §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller månader då den sökande har deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har utgått enligt lagen

¹ Senaste lydelse 2010:2030.

² Senaste lydelse 2010:2030.

*(2013:000) om stöd vid korttids-
arbete, såvida inte det är förmånligare
för sökanden att sådan tid räknas med.*

17 a §³

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år. Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 16 d §, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 c § första stycket 1.

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska räknas in i ramtiden omfatta högst tio år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

³ Senaste lydelse 2010:2031.

3. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Riksbanken, Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Härnösand, Förvaltningsrätten i Stockholm, Arbetsdomstolen, Justitiekanslern, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Revisorsnämnden, Datainspektionen, Kommerskollegium, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Konjunkturinstitutet, Bokföringsnämnden, Statistiska centralbyrån, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Tillväxtverket, Tillväxtanalys – myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Arbetsförmedlingen, Medlingsinstitutet, Svenska ILO-kommittén, Institutet för arbetsmarknads och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshets

kassornas samorganisation (SO), Svenskt Näringsliv, FöretagarFörbundet, Företagarna, IF Metall, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco), Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Teknikarbetsgivarna, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Unionen.

Därutöver har yttranden kommit in från Fordonskomponentgruppen AB (FKG), Svensk Industriförening, Almega, Facket för skogs, trä och grafisk bransch (GS), Industriarbetsgivarna och Industri och KemiGruppen.

Följande remissinstanser har inte yttrat sig eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksdagens ombudsmän (JO), Riksrevisionen, Handelshögskolan vid Umeå universitet, Nationalekonomi, Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, FAR, Lantbrukarnas riksförbund, Näringslivets skattedelegation och Sveriges Television AB.

4. Lagförslag i promemorian Förslag om skydd av den sjukpenninggrundande inkomsten vid deltagande i korttidsarbete

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken *dels* att 26 kap. 9 § samt rubriken närmast efter 26 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas en ny paragraf, 26 kap. 18 a §, samt närmast före 26 kap. 18 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

Sjukpenninggrundande inkomst vid *förvärsavbrott* (SGI-skyddad tid)

Sjukpenninggrundande inkomst vid *avbrott eller inskränkning av förvärsarbete* (SGI-skyddad tid)

9 §

SGI-skydd innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten för tid då den försäkrade gör *avbrott i sitt arbete* av något skäl som anges i 11–18 §§ (SGI-skyddad tid) beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet, om den sjukpenninggrundande inkomsten därigenom blir högre än om den hade beräknats med beaktande av förhållandena under avbrottet.

SGI-skydd innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten för tid då den försäkrade *avbryter eller inskränker sitt förvärsarbete* av något skäl som anges i 11–18 a §§ (SGI-skyddad tid) beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet *eller inskränkningen*, om den sjukpenninggrundande inkomsten därigenom blir högre än om den hade beräknats med beaktande av förhållandena under avbrottet *eller inskränkningen*.

Det som föreskrivs i denna paragraf gäller dock inte när 7 § 1, 3 eller 4 är tillämplig.

Korttidsarbete

18 a §

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen (2013:00) om stöd vid korttidsarbete.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

5. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Härnösand, Förvaltningsrätten i Stockholm, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Skatteverket, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Föreningen Svenskt Näringsliv, IF Metall, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Journalistförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation

(SACO), Sveriges Ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Teknikarbetsgivarna, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Unionen, Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch (GS), Industriarbetsgivarna, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige samt Almega AB.

Därutöver har yttranden kommit in från Akademikerförbundet SSR och Lärarnas Riksförbund.

6. Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om stöd vid korttidsarbete

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Arbetsgivare har rätt till stöd vid korttidsarbete enligt bestämmelserna i denna lag.

Lagens innehåll

2 § I denna lag finns bestämmelser om

- vilka arbetsgivare som omfattas av lagen (3 §),
- innebörden av vissa uttryck i denna lag (4 §),
- när stöd vid korttidsarbete får lämnas (5–9 §§),
- förutsättningar för preliminärt stöd (10–17 §§),
- beräkning av preliminärt stöd (18 §),
- ansökan om preliminärt stöd (19 §),
- avstämning och beräkning av slutligt stöd (20–29 §§),
- anmälan om slutligt stöd (30 och 31 §§),
- återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar (32 §),
- kreditering och debitering av skattekonto (33–35 §§),
- kontroll (36 och 37 §§),
- handläggande myndighet (38 §), och
- överklagande (39 §).

Vilka arbetsgivare som omfattas av lagen

3 § Lagen gäller arbetsgivare som är juridiska personer eller som är fysiska personer och bedriver näringsverksamhet.

Lagen gäller dock inte

1. staten, landsting, kommuner, kommunalförbund och samverkansorgan,
2. juridiska personer över vilka staten, landsting, kommuner, kommunalförbund och samverkansorgan, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, såvida inte verksamheten avser affärsverksamhet, och
3. arbetsgivare i fråga om verksamhet som huvudsakligen är finansierad av offentliga medel.

Innebörden av vissa uttryck i denna lag

4 § Vid tillämpning av denna lag ska följande gälla:

1. *Ordinarie arbetstid* är den tid som en arbetstagare skulle ha arbetat, om han eller hon inte hade deltagit i korttidsarbete. Vid beräkning av den ordinarie arbetstiden ska det bortses från tillfällig frånvaro.
2. *Ordinarie lön* är den regelmässigt utgående kontanta lön som arbetstagaren skulle ha haft under stödmånaden om han eller hon inte hade deltagit i korttidsarbete. I den ordinarie lönen ingår dock inte löneökningar som avser tid efter jämförelsemånaden. Inte heller ingår lön till den del som den överstiger det belopp som regeringen bestämmer. Vid beräkning av den ordinarie lönen ska det bortses från tillfällig frånvaro. Om arbetstagaren har

deltagit i korttidsarbete under endast en del av stödmånaden, utgör den ordinarie lönen motsvarande del.

3. *Korttidsarbete* är arbete där arbetstiden är kortare än den ordinarie arbetstiden, eller där partiell arbetsbefrielse införs med stöd av ett centralt kollektivavtal, under en begränsad period med anledning av en synnerligen djup lågkonjunktur och lönen därför är lägre än den ordinarie lönen.

4. *Stödperiod* är den tidsperiod när stöd vid korttidsarbete ska lämnas enligt 5–9 §§.

5. *Stödmånad* är den kalendermånad som arbetsgivaren begär preliminärt stöd för.

6. *Jämförelsemånad* är den kalendermånad som infaller tre månader före den månad då regeringen föreskriver att stöd vid korttidsarbete ska lämnas enligt 5 §.

När stöd vid korttidsarbete får lämnas

Regeringens föreskrifter om rätt till stöd vid korttidsarbete

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om att stöd vid korttidsarbete ska lämnas.

Sådana föreskrifter får meddelas endast om

1. det råder en synnerligen djup lågkonjunktur eller är sannolikt att en sådan är nära förestående, och
2. stödet bedöms inte i beaktansvärd omfattning hindra en samhälls-ekonomiskt önskvärd strukturomvandling eller medföra andra betydande samhällsekonomiska nackdelar.

Tidsperiod

6 § Föreskrifter enligt 5 § ska avse en tid av tolv kalendermånader.

Förlängning av tidsperiod

7 § Om förutsättningarna i 5 § andra stycket är uppfyllda får den tidsperiod som anges i 6 § förlängas en gång med tolv kalendermånader.

Föreskrifter om förlängning får meddelas tidigast sex kalendermånader efter det att föreskrifter enligt 5 § meddelades.

Ny tidsperiod

8 § När en sådan tidsperiod som avses i 6 eller 7 § har löpt ut, får föreskrifterna enligt 5 § avse en tidsperiod som infaller tidigast 24 kalendermånader från den tidpunkt när tidsperioden löpt ut.

Regeringens föreskrifter ska överlämnas till riksdagen för godkännande

9 § Föreskrifterna enligt 5 eller 7 § ska överlämnas till riksdagen för godkännande. Den tidsperiod som sådana föreskrifter avser begränsas till fyra kalendermånader om föreskriften inte har

1. överlämnats till riksdagen för godkännande inom en månad från det att de meddelades av regeringen, eller
2. godkänts av riksdagen inom två månader från det att de överlämnades till riksdagen.

Förutsättningar för preliminärt stöd – gemensamma bestämmelser

Registrering hos Skatteverket

10 § Preliminärt stöd får lämnas endast till arbetsgivare som var registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket under jämförelsemånaden och som även är registrerad som sådan när ansökan om preliminärt stöd prövas.

Näringsförbud eller skatte och avgiftsskulder

11 § Preliminärt stöd får inte lämnas till arbetsgivare som har näringsförbud eller skatte och avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, när ansökan om sådant stöd prövas. Är arbetsgivaren en juridisk person, får den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i verksamheten inte ha näringsförbud.

Krav hänförliga till arbetstagare

12 § Preliminärt stöd får lämnas endast för arbetstagare

1. som var anställda hos arbetsgivaren under hela eller en del av jämförelsemånaden med samma eller högre sysselsättningsgrad som under stödmånaden, och

2. för vilka arbetsgivaren för stödmånaden var skyldig att betala arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Nivåer för arbetstids och löneminskning

13 § För att ge rätt till preliminärt stöd ska en arbetstagares arbetstidsminskning vid deltagande i korttidsarbete under en avtalsperiod uppgå till

1. 20 procent av ordinarie arbetstid,
2. 40 procent av ordinarie arbetstid, eller
3. 60 procent av ordinarie arbetstid.

Har ett centralt kollektivavtal om partiell arbetsbefrielse ingåtts ska arbetsbefrielsen motsvara arbetsminskningen enligt första stycket.

14 § För att ge rätt till preliminärt stöd ska en arbetstagares löneminskning vid deltagande i korttidsarbete under en avtalsperiod uppgå till

1. 12 procent av ordinarie lön, om arbetstidsminskningen är 20 procent,
2. 16 procent av ordinarie lön, om arbetstidsminskningen är 40 procent, eller
3. 20 procent av ordinarie lön, om arbetstidsminskningen är 60 procent.

Stöd lämnas inte för uppsägningstid

15 § Stöd får inte lämnas för korttidsarbete som är hänförligt till en arbetstagares uppsägningstid.

Förutsättningar för preliminärt stöd när det finns kollektivavtal

16 § För att en arbetsgivare ska ha rätt till preliminärt stöd ska, om inte annat följer av 17 §, följande förutsättningar vara uppfyllda:

1. Arbetsgivaren ska vara bunden av ett kollektivavtal om korttidsarbete som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation.

2. De närmare förutsättningarna för tillämpningen av korttidsarbete och vilka arbetstagare som ska omfattas ska regleras i ett lokalt kollektivavtal.

3. Den arbetstids och löneminskning som avtalats ska vara förenlig med 13 och 14 §§.

Om det inte finns någon lokal part på arbetstagersidan, får ett avtal enligt första stycket 2 i stället ingås mellan arbetsgivaren och den centrala arbetstagarorganisationen.

Förutsättningar för preliminärt stöd när det inte finns kollektivavtal

17 § För att en arbetsgivare som inte är bunden av ett sådant kollektivavtal som avses i 16 § ska ha rätt till preliminärt stöd ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

1. Arbetstagarens deltagande i korttidsarbete ska ha stöd i skriftligt avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Ett sådant avtal ska ha ingåtts efter att korttidsarbete aktualiserats hos arbetsgivaren.

2. Arbetstagaren får inte tillhöra arbetsgivarens familj.

3. Minst 70 procent av de arbetstagare inom en driftsenhet som uppfyller kraven enligt 12 § ska delta i stödberättigat korttidsarbete under stödmånaden.

4. Den arbetstids och löneminskning som har avtalats ska vara densamma för alla deltagande arbetstagare inom driftsenheten.

5. Den arbetstids och löneminskning som har avtalats ska vara förenlig med 13 och 14 §§.

6. Arbetsgivarens nettoomsättning ska under två på varandra följande kalendermånader ha minskat med minst 15 procent jämfört med motsvarande kalendermånader föregående år. De två kalendermånaderna med sådan omsättningsminskning ska ligga inom en period av de tre kalendermånader som föregick den stödmånad för vilken arbetsgivaren för första gången ansökte om preliminärt stöd.

Beräkning av preliminärt stöd

18 § Underlaget för preliminärt stöd för en arbetstagare avseende en stödmånad ska beräknas på följande sätt. Arbetstagarens ordinarie lön ska multipliceras med den avtalade arbetstidsminskningen enligt 13 § för avtalsperioden. Detta resultat ska minskas i proportion till det antal hela dagar arbetstagaren har varit tillfälligt frånvarande från arbetet under den del av stödmånaden som arbetstagaren deltagit i korttidsarbete.

Preliminärt stöd betalas med ett belopp som motsvarar 43 procent av underlaget enligt första stycket.

Ansökan om preliminärt stöd

19 § En ansökan om preliminärt stöd ska ha kommit in till Skatteverket inom två kalendermånader från utgången av stödmånaden. I annat fall får stöd inte lämnas för stödmånaden.

Avstämning och beräkning av slutligt stöd

Arbetsgivarens skyldighet att göra en avstämning

20 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd ska göra en avstämning enligt 21 §.

Avstämning ska ske vid utgången av tredje kalendermånaden från den tidpunkt då en stödperiod löpt ut. Om arbetsgivaren före denna tidpunkt under tre på varandra följande kalendermånader inte har ansökt om preliminärt stöd, uppkommer dock skyldigheten att göra en avstämning vid utgången av den tremånadersperioden. Den tidpunkt skyldigheten att göra en avstämning uppkommit, är en avstämningstidpunkt.

En stödperiod eller den kortare period som skyldigheten att göra en avstämning avser, är en avstämningsperiod.

Vad avstämning innebär

21 § En avstämning innebär att arbetsgivaren ska, för varje arbetstagare som det preliminära stödet har avsett, bedöma om den genomsnittliga arbetstids och löneminskningen som har tillämpats under respektive avtalsperiod som avstämningsperioden består av

1. motsvarar en och samma nivå enligt 13 och 14 §§, och
2. har stöd i avtal enligt 16 eller 17 §.

Tillämpad genomsnittlig arbetstidsminskning

22 § Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen under en avtalsperiod är den minskning av arbetstiden som en arbetstagare har haft eller, om han eller hon har varit tillfälligt frånvarande, skulle ha haft under avtalsperioden enligt avtal om korttidsarbete.

Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen anges i procent av ordinarie arbetstid.

23 § När den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen enligt 22 § fastställs för en arbetstagare, ska hänsyn tas endast till månader eller delar av månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd har lämnats för honom eller henne.

Den tillämpade genomsnittliga arbetstidsminskningen ska anses motsvara en nivå enligt 13 § om den är minst lika stor som det procenttal som anges där för respektive nivå.

Tillämpad genomsnittlig löneminskning

24 § Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen under en avtalsperiod är den minskning av lönen som en arbetstagare har haft eller, om han eller hon har varit tillfälligt frånvarande, skulle ha haft under avtalsperioden enligt avtal om korttidsarbete.

Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen anges i procent av summan av ordinarie lön under avtalsperioden avrundat till närmaste heltal.

25 § När den tillämpade genomsnittliga löneminskningen enligt 24 § fastställs för en arbetstagare, ska hänsyn tas endast till månader eller delar av

månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd lämnats för honom eller henne.

Den tillämpade genomsnittliga löneminskningen ska anses motsvara en nivå enligt 14 § om den är lika stor som det procenttal som anges där för respektive nivå.

Återbetalningsskyldighet för allt preliminärt stöd i vissa fall

26 § Arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka allt preliminärt stöd som har betalats ut för en arbetstagare under en avtalsperiod, om tillämpad genomsnittlig arbetstids och löneminskning beräknat på de månader eller delar av månader under avtalsperioden för vilka preliminärt stöd lämnats för arbetstagarens deltagande i korttidsarbete inte motsvarar en och samma nivå enligt 13 och 14 §§. Detsamma gäller om något av angivna förhållanden inte har stöd i avtal enligt 16 eller 17 §.

Återbetalningsskyldighet när slutligt stöd understiger preliminärt stöd

27 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd är skyldig att betala tillbaka skillnaden mellan preliminärt stöd och slutligt stöd, om det preliminära stödet för en stödmånad har beräknats på en större arbetstidsminskning än den som följer av det avtal som vid avstämningstidpunkten gäller för stödmånaden.

Slutligt stöd beräknas på motsvarande sätt som preliminärt stöd men baserat på den mindre arbetstidsminskningen.

Rätt till ytterligare stöd när slutligt stöd överstiger preliminärt stöd

28 § En arbetsgivare som har fått preliminärt stöd har rätt till ytterligare stöd motsvarande skillnaden mellan preliminärt stöd och slutligt stöd, om preliminärt stöd för en stödmånad har beräknats på en mindre arbetstidsminskning än den som följer av det avtal som vid avstämningstidpunkten gäller för stödmånaden.

Slutligt stöd beräknas på motsvarande sätt som preliminärt stöd men baserat på den större arbetstidsminskningen.

Ytterligare stöd får inte lämnas till en arbetsgivare som har näringsförbud eller skatte och avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, när frågan om sådant stöd prövas. Är arbetsgivaren en juridisk person, får den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i verksamheten inte ha näringsförbud.

Sammanräkning

29 § Arbetsgivaren ska räkna samman belopp som arbetsgivaren i förekommande fall är skyldig att betala tillbaka enligt 26 och 27 §§ och har rätt till enligt 28 §.

Anmälan om slutligt stöd

30 § En arbetsgivare som är skyldig att göra en avstämning ska ge in en anmälan om slutligt stöd. Anmälan ska ha kommit in till Skatteverket inom två kalendermånader från avstämningstidpunkten. I anmälan ska det anges om arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka ett belopp efter sammanräkning enligt 29 §.

En arbetsgivare som efter sammanräkning enligt 29 § har rätt till ytterligare stöd ska begära detta i anmälan om slutligt stöd. I annat fall betalas inte något ytterligare stöd ut för avstämningssperioden.

Om det finns särskilda skäl, ska anstånd med att ge in anmälan om slutligt stöd medges. Om förhållandena har ändrats så att det inte längre finns förutsättningar för anståndet, ska anståndet återkallas.

31 § Om en anmälan om slutligt stöd inte ges in inom rätt tid, är arbetsgivaren skyldig att betala tillbaka allt preliminärt stöd. Detsamma gäller en arbetsgivare som i anmälan inte anger återbetalningsskyldighet enligt 26 eller 27 § eller anger återbetalningsskyldighet med för lågt belopp.

Arbetsgivaren ska helt eller delvis befrias från sin återbetalningsskyldighet, om det är uppenbart oskäligt att arbetsgivaren ska betala tillbaka allt preliminärt stöd.

Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar

32 § En arbetsgivare som genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stöd lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp, är återbetalningsskyldig för det som har betalats ut för mycket. Om stöd i annat fall lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp, är arbetsgivaren återbetalningsskyldig endast om denne har insett eller skäligen borde ha insett felet.

Återbetalningsskyldigheten enligt första och andra styckena gäller inte om arbetsgivaren efter avstämning är återbetalningsskyldig enligt 26 eller 27 §.

Kreditering och debitering av skattekonto

33 § Preliminärt stöd och ytterligare stöd ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Stödet ska krediteras arbetsgivarens skattekonto den 12 i månaden efter det att beslut om utbetalning fattats, med undantag för januari då stödet i stället ska krediteras den 17 och i augusti den 12 eller 17.

34 § Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig enligt denna lag ska Skatteverket besluta att återkräva beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som arbetsgivaren ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Senaste betalningsdagen ska bestämmas till den 12 eller 26 i en månad, i januari den 17 eller 26, i augusti den 12, 17 eller 26 och i december den 12 eller 27, och tidigast 30 dagar efter beslutet.

Det belopp som arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka ska debiteras ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

35 § I fråga om stöd enligt denna lag gäller vad som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

1. inbetalning till det särskilda kontot för skattebetalningar i 62 kap. 2 §,
2. avräkning i 62 kap. 11–14 §§,
3. vilken skatt eller avgift som är betald i 62 kap. 15 §,
4. inbetalda belopp som inte har kunnat tillgodoräknas någon i 62 kap. 19 §,
5. anstånd med betalning av skatter och avgifter i 63 kap. 2, 4–6, 8, 13, 15, 16, 22 och 23 §§,

6. återbetalning av skatter och avgifter i 64 kap 2, 4, 9 och 10 §§,
7. ränta i 65 kap. 2–4, 7, 8, 13–16 och 18 §§,
8. besluts verkställbarhet i 68 kap. 1 §,
9. indrivning i 70 kap., och
10. övriga bestämmelser om verkställighet i 71 kap.

En fordran enligt denna lag ska vid tillämpningen av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen.

Kontroll

36 § En arbetsgivare som har ansökt om eller fått stöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på arbetsgivarens rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

37 § Skatteverket får förelägga en arbetsgivare att fullgöra sina skyldigheter enligt 36 §.

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen.

Handläggande myndighet

38 § Frågor enligt denna lag, utom frågor som avses i 5–9 §§, prövas av Skatteverket.

Överklagande

39 § Beslut enligt denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Beslut enligt 5–9 §§ och beslut om sådant anstånd som avses i 63 kap. 23 § skatteförfarandelagen (2011:1244) får dock inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)

Härigenom föreskrivs att 7 och 13 §§ samt rubriken närmast före 13 § semesterlagen (1977:480) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Antalet semesterdagar med semesterlön beräknas på följande sätt. Från de dagar arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren under intjänandeåret (anställningstiden) subtraheras de dagar då arbetstagaren varit helt frånvarande från arbetet utan lön. Frånvaro som beror på semesterledighet, permittering eller ledighet som enligt 17–17 b §§ är semesterlönegrundande, liksom arbetsfria dagar som infaller under sådana frånvaroperioder, ska dock räknas in i anställningstiden. Differensen divideras med antalet dagar under intjänandeåret. Kvoten multipliceras med tjugofem. Om ett brutet tal då uppstår, avrundas detta till närmast högre hela tal.

Antalet semesterdagar med semesterlön beräknas på följande sätt. Från de dagar arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren under intjänandeåret (anställningstiden) subtraheras de dagar då arbetstagaren varit helt frånvarande från arbetet utan lön. Frånvaro som beror på semesterledighet, permittering, *korttidsarbete* eller ledighet som enligt 17–17 b §§ är semesterlönegrundande, liksom arbetsfria dagar som infaller under sådana frånvaroperioder, ska dock räknas in i anställningstiden. Differensen divideras med antalet dagar under intjänandeåret. Kvoten multipliceras med tjugofem. Om ett brutet tal då uppstår, avrundas detta till närmast högre hela tal.

13 §²

Beslutar en arbetsgivare om permittering som arbetstagaren inte hade anledning att räkna med när besked lämnades enligt 8 §, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om ledigheten sammanfaller med permitteringsperioden. *Detta gäller dock endast om arbetstagaren underrättar arbetsgivaren senast två veckor före ledighetens början. Får arbetstagaren först senare kännedom om permitteringen, får arbetstagaren avstå från ledigheten om han eller hon utan dröjsmål underrättar arbetsgivaren. Har semesterledigheten då inletts, upphör ledigheten vid utgången av den*

Beslutar en arbetsgivare om permittering som arbetstagaren inte hade anledning att räkna med när besked lämnades enligt 8 §, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om ledigheten sammanfaller med permitteringsperioden.

¹ Senaste lydelse 2009:1439.

² Senaste lydelse 2009:1439.

dag då arbetsgivaren underrättades

Har en arbetstagare lämnat besked enligt 8 § innan han eller hon fått information om hur arbetstiden ska läggas ut vid korttidsarbete, har arbetstagaren rätt att avstå från utlagd semesterledighet utan semesterlön, om semesterledigheten sammanfaller med tid då arbetstagaren ska vara helt frånvarande på grund av korttidsarbete.

Detta gäller dock endast om arbetstagaren underrättar arbetsgivaren senast två veckor före semesterledighetens början. Får arbetstagaren först senare kännedom om permitteringen eller hur arbetstiden ska läggas ut vid korttidsarbete, får arbetstagaren avstå från semesterledigheten om han eller hon utan dröjsmål underrättar arbetsgivaren. Har semesterledigheten då inletts, upphör ledigheten vid utgången av den dag då arbetsgivaren underrättades.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 10, 13, 15 a och 17 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 16 d §, av följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2012/13:AU6

Föreslagen lydelse

10 §

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till en sökande som

1. deltar i utbildning,	
2. är permitterad utan lön,	
3. är tjänstledig utan lön, <i>eller</i>	3. är tjänstledig utan lön,
4. har rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.	4. har rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, <i>eller</i>
	5. deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete.

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om undantag från första stycket samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §¹

Som tid med förvärvsarbete anses även tid då den sökande

1. haft semester,
2. varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön av någon annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller barns födelse, eller
3. på grund av anställningens upphörande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön.

Tid med avgångsvederlag beräknas med utgångspunkt i avgångsvederlagets storlek i förhållande till den sökandes genomsnittliga inkomst per månad i anställningen under en viss period. Tid med ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön beräknas till det antal månader som ersättningen avser. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om beräkningen.

Tid med arbetstidsminskning eller partiell arbetsbefrielse som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd

¹ Senaste lydelse 2006:470.

enligt lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete ska dock inte jämföras med förvärsarbete enligt första stycket 2.

15 a §²

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningstiden innehåller förvärsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16–17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d §.

16 d §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller månader då den sökande har deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har lämnats enligt lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

Om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och arbetsgivaren har fått preliminärt stöd för någon del av denna period men ansökan om sådant stöd ännu inte har lämnats in eller prövats för aktuell månad, ska ramtid enligt första stycket bestämmas på samma sätt som när preliminärt stöd har lämnats för månaden.

17 a §³

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 c § första stycket 1.

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 16 d, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

² Senaste lydelse 2010:2030.

³ Senaste lydelse 2010:2031.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § och 2 kap. 3 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter *och lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete*, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

Lydelse enligt lagrådsremiss³

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2007:329.

³ Lagrådsremiss den 31 januari 2013, Genomförande av direktivet om sanktioner mot arbetsgivare.

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs i verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken, *och*

13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av vissa utlänningar.

12. uppgifter som behövs i verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,

13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av vissa utlänningar, *och*

14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:000) om stöd vid korttidsarbete.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

7. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2013-03-22

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson,
f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och
justitierådet Per Virdesten.

Statligt stöd vid korttidsarbete

Enligt en lagrådsremiss den 14 mars 2013
(Finansdepartementet) har regeringen beslutat
inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om stöd vid korttidsarbete,
2. lag om ändring i semesterlagen (1977:480),
3. lag om ändring i lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (2001:181) om
behandling av uppgifter i Skatteverkets
beskattningsverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av
kansliråden Peter Österberg och Nils-Fredrik
Carlsson, biträdda av kanslirådet Hanna
Björknäs och departementssekreteraren Henrik
Åhm.

Förslagen föranleder följande yttrande:

Lagrådet:

Förslaget till lag om stöd vid korttidsarbete

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås att det införs ett
statligt subventionerat system – stöd vid
korttidsarbete – som syftar till att i synnerligen
djupa lågkonjunkturer bevara arbetstillfällena vid
företag som möter en vikande efterfrågan genom
att anställda går ned i tid och lön samtidigt som
arbetsgivaren får möjlighet genom erhållande av
ett statligt stöd att behålla personal som annars
skulle kunna ses som övertalig.

Stödsystemet bygger på fasta och generella
schabloner avseende arbetstids och löne-
minskning från vilka, såvitt angår lönen, i princip
ingen avvikelse får göras för att stöd ska utgå.
Stödet ska vidare tillämpas på individnivå med
avseende på varje enskild arbetstagares lönenivå
och arbetstid. Systemet kan antas medföra
tillämpningsproblem och innebär en inte helt

lättillgänglig regelmassa som nu svårligen låter
sig överblickas i alla delar, särskilt med hänsyn
till att den föreslagna lagen förutsätter ytterligare
föreskrifter som inte nu är utformade.

Såsom stödet utformats innebär det vidare att
lagstiftningen får ses som en sådan gynnande
lagstiftning som faller under regeringens s.k.
restkompetens, vilket i sin tur väcker frågor om
utformningen av bemyndigandena och andra
bestämmelser i den föreslagna lagen. Se vidare
under 5–9 §§ nedan.

3 §

I paragrafen redovisas i ett andra stycke
punkterna 1–3 vilka arbetsgivare som inte
omfattas av lagen. I punkten 3 anges att den inte
omfattar arbetsgivare i fråga om verksamhet som
huvudsakligen finansieras med offentliga medel.
Bestämmelsen tar såvitt framgår av remissen
sikte på sådan verksamhet som det enligt en
offentligrättslig regel ankommer på det allmänna
att tillhandahålla. Däremot avses inte sådan
verksamhet som en privat arbetsgivare bedriver
där affärsmässigt vederlag erhålls från det
allmänna för varor och tjänster som
tillhandahålls i sedvanliga avtalsituationer även
om ersättningen svarar för hela omsättningen i
den av arbetsgivaren bedrivna rörelsen. Lagrådet
föreslår att detta förhållande tydliggörs genom
att punkten 3 ges följande lydelse:

3. arbetsgivare i fråga om verksamhet som
huvudsakligen är finansierad av allmänna medel
och där det enligt en offentligrättslig reglering
ankommer på det allmänna att tillhandahålla
verksamheten

4 §

I förslaget, punkterna 1 och 2, anges att det ska
bortses från tillfällig frånvaro när den ordinarie
arbetstiden och lönen beräknas. I
författningskommentaren ges några exempel på
sådan frånvaro. Vid föredragningen har
emellertid framkommit att det ska bortses från
all frånvaro från arbetsplatsen, oavsett anledning.
Ordet ”tillfällig” bör utgå. Jfr vid 18 § nedan.

5–9 §§

Lagrådet (Thorsson och Virdesten):

I 5 § anges att regeringen får meddela föreskrifter om att stöd vid korttidsarbete ska lämnas och de förutsättningar under vilka sådana föreskrifter får meddelas. De föreskrifter som regeringen får meddela ligger i sin helhet inom vad som brukar benämnas som regeringens restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Regeringens befogenheter har formulerats som ett regelrätt bemyndigande.

Genom att i paragrafen och i ett antal ytterligare paragrafer i lagen ange förutsättningarna för att stöd till korttidsarbete ska lämnas kan situationen beskrivas på det sättet att riksdagen "tagit över" en del av regeringens befogenheter på området medan regeringen har kvar sin kompetens i de delar som riksdagen har lämnat ämnet oreglerat. Hur regeringens kvarstående kompetens i sådana fall ska komma till uttryck i lagtext har varit föremål för en hel del synpunkter (se bl.a. Erik Holmberg m.fl. Grundlagarna, 3 uppl. 2012, s. 398 och Anders Eka m.fl., Regeringsformen, 2012, s. 311 f.).

5 § kompletteras av 9 §, enligt vilken bestämmelse regeringens föreskrifter ska överlämnas till riksdagen för prövning. Enligt den paragrafen begränsas tiden för tillämpningen av regeringens föreskrifter om inte överlämnandet till riksdagen eller godkännande av riksdagen sker inom vissa i paragrafen angivna tidsfrister. Bestämmelsen har en förebild i 8 kap. 6 § regeringsformen. Enligt den bestämmelsen ska föreskrifter som regeringen meddelat med stöd av ett bemyndigande enligt regeringsformen underställas riksdagen för prövning om riksdagen bestämmer det.

Det har under föredragningen upplysts att den föreslagna bestämmelsen i 5 § om att "regeringen får meddela föreskrifter" inte är ett bemyndigande för regeringen utan endast en s.k. upplysningsbestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter inom den s.k. restkompetensen. Det har vidare upplysts att 8 kap. 6 § regeringsformen därmed inte anses vara tillämplig på systemet med underställning enligt den nu föreslagna lagen. Fråga uppkommer då hur det underställningsinstitut som nu föreslås ska uppfattas.

Att riksdagen förutsätts pröva av regeringen utfärdade föreskrifter inom regeringens eget kompetensområde innebär att regeringens befogenheter i motsvarande utsträckning inskränks. Prövningen innebär att riksdagen tar över en del av regeringens normgivningsbefogenheter. Att regeringen får meddela föreskrifter i ett visst ämne hindrar i och för sig inte att riksdagen meddelar föreskrifter i samma ämne. Det framgår av 8 kap. 8 § regeringsformen. Den paragrafen förutsätter dock att riksdagens beslut meddelas genom normgivning.

Enligt författningskommentaren till 9 § i lagförslaget ska riksdagens godkännande av de överlämnade föreskrifterna inte vara bundet till någon viss form. Det innebär att riksdagen utan att meddela några föreskrifter förutsätts kunna upphäva av regeringen meddelade föreskrifter inom regeringens eget kompetensområde. Enligt Lagrådets uppfattning är detta inte möjligt. I lagrådsremissen motiveras den valda lagstiftningstekniken med att det är lämpligt att lagen om korttidsstöd utformas med beredskapslagstiftningen som förebild. Beredskapslagstiftningen avser emellertid ämnen som ligger inom lagområdet med bemyndiganden för regeringen och alltså inte inom regeringens s.k. restkompetens. Frågan bör bli föremål för överväganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

F.d. regeringsrådet Lars Wennerström:

I 5 § lämnas ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om rätt till stöd vid korttidsarbete. Det har både till innehåll och form utformats som ett s.k. normgivningsbemyndigande, dvs. den form av bemyndiganden som reserverats för den typ av delegationsbestämmelser som riksdagen äger meddela inom det lagreglerade området. I 7 § finns sedan en bestämmelse av innebörd att regeringen under vissa förutsättningar kan meddela föreskrifter om förlängning av den tidsperiod som föreskrifterna enligt 5 § ska avse. Slutligen finns i 9 § en bestämmelse om att regeringens föreskrifter på området ska överlämnas till riksdagen för godkännande.

Att avsikten varit att lagen ska innehålla just normgivningsbemyndiganden framgår av allmänmotiveringens redovisning av bakgrunden till lagens uppbyggnad, där det anges att bestämmelserna i lagen har utformats med

gällande beredskapslagstiftningar som förebild samt att bestämmelserna i lagen i konstitutionellt hänseende vilar på vad som gäller för normgivning och bemyndiganden på det lagreglerade området i regeringsformen.

Rätten till stöd vid korttidsarbete har emellertid som nämnts ovan utformats som ett rent bidragssystem där riksdagen med stöd av 8 kap. 8 § regeringsformen i lag får anses ha för avsikt att meddela föreskrifter i ett ämne som ligger inom ramen för regeringens restkompetens. Till skillnad mot vad som gäller enligt 8 kap. 3–5 §§ innehåller regeringsformen dock inte någon möjlighet för riksdagen att till regeringen delegera normgivningsmakt genom normgivningsbemyndigande i en lag som riksdagen stiftar med stöd av 8 kap. 8 § (jfr Rune Lavin, Lagrådet och den offentliga rätten 1999–2001, s. 92–94). Detta hindrar i och för sig inte att riksdagen i en sådan lag meddelar s.k. upplysningsbemyndiganden som en erinran om att regeringen även i dessa fall äger meddela föreskrifter inom ramen för sin restkompetens eller att lagen innehåller föreskrifter av innebörd att riksdagen lämnar kvar en del av upplyfta området för regeringen att besluta om (jfr Anders Eka m.fl., Regeringsformen, 2012, s. 311 f.). – Av bestämmelsen i 8 kap. 6 § regeringsformen följer vidare att det endast när fråga är om föreskrifter som regeringen meddelat med stöd av normgivningsbemyndiganden hänförliga till det lagreglerade området som riksdagen äger bestämma att föreskrifterna ska underställas riksdagen för prövning. Regeringen torde dock alltid kunna hänskjuta en författningsfråga till riksdagen. Så kan ske t.ex. om regeringen anser det tveksamt om en föreskrift faller inom dess kompetens, och vidare i fall regeringen anser föreskriften särskild betydelsefull i ett eller annat hänseende (se Erik Holmberg och Nils Stjernquist, Vår författning, 12 uppl. 2000, s. 143).

Av det nu anförda följer sammanfattningsvis att de konstitutionella överväganden som redovisas i remissen till grund för utformningen av bestämmelserna i 5, 7 och 9 §§ vilar på felaktig grund.

Dessa erinringar gör att det framstår som tveksamt om det på befintligt beredningsmaterial för riksdagen bör presenteras ett lagförslag rörande stöd vid korttidsarbete. För det fall detta i dagsläget ändå bedöms önskvärt bör i det fortsatta lagstiftningsarbetet förnyade

överväganden i alla avseenden göras beträffande de konstitutionella förutsättningar som lagstiftningen bör vila på.

Lagrådet:

18 §

På motsvarande sätt som i den föreslagna 4 § 1 och 2 anges här att det ska bortses från tillfällig frånvaro när den s.k. närvarokvoten beräknas, och i författningskommentaren ges exempel. Även här avses emellertid att det ska bortses från all frånvaro (dock endast hela dagar) oavsett anledningen – t.ex. ledighet för facklig förtroendemän – och ordet ”tillfälligt” bör alltså utgå.

20–31 §§

Under rubrikerna ”Avstämning och beräkning av slutligt stöd” och ”Anmälan om slutligt stöd” har med underrubriker sammanförts en rad bestämmelser som syftar till att säkerställa att förutsättningarna för utbetalt stöd verkligen förelegat under en avtalsperiod. Vidare regleras konsekvenserna av bristande överensstämmelse.

Kort sammanfattat kan systemet sägas innebära följande. Varje arbetsgivare som fått stöd till korttidsarbete ska i efterhand göra en avstämning. Därvid ska bedömas om den genomsnittliga arbetstids och löneminskningen under varje avtalsperiod (löptiden hos ett avtal om korttidsarbete) som ingår i avstämningsperioden motsvarar en och samma nivå (enligt 13 och 14 §§) och har stöd i avtal om korttidsarbete (enligt 16 och 17 §§). Avstämningen ska göras särskilt för varje arbetstagare.

Om arbetstids och löneminskningen för någon arbetstagare under en avtalsperiod inte motsvarar den angivna nivån eller saknar stöd i avtal, ska allt preliminärt stöd som betalats ut för den arbetstagaren under perioden betalas tillbaka.

Det kan emellertid inträffa att minskningsnivåerna justeras under ett avtals löptid. I sådana fall – och endast då – ska slutligt stöd beräknas. Om det preliminära stöd som utbetalats har beräknats på en mindre minskning än vad som följer av det justerade avtalet (sådant det lyder vid avstämningen) har arbetsgivaren rätt till ytterligare stöd. Om det däremot har beräknats

på en större minskning än vad som följer av det justerade avtalet är arbetsgivaren skyldig att betala tillbaka skillnaden mellan preliminärt och slutligt stöd.

Att slutligt stöd endast ska beräknas i vissa fall bör tydliggöras.

Lagrådet föreslår att rubriken "Avstämning och beräkning av slutligt stöd" ändras till "Avstämning av preliminärt stöd", att rubriken före 27 § får lyda "Beräkning av slutligt stöd om avtal justerats under avtalsperioden", att rubriken före 28 § utgår samt att rubriken före 30 och 31 §§ flyttas före 29 § (vars rubrik "Sammanräkning" får utgå) och får lyda "Anmälan om avstämning".

Orden "sammanräkning" och "räkna samman belopp" i 29 och 30 §§ kan enligt Lagrådets mening bytas ut mot "sammanställning" och "ställa samman". 29 § kan sålunda få lyda så:

Arbetsgivaren ska ställa samman belopp som arbetsgivaren är skyldig att betala tillbaka enligt 26 och 27 §§ och har rätt till enligt 28 § till ett nettobelopp.

I 30 och 31 §§ bör uttrycket "anmälan om slutligt stöd" bytas mot "anmälan om avstämning". Detta gäller även för det fall att en avstämning resulterar i att arbetsgivaren har rätt till ytterligare stöd enligt 28 § och därför ska framställa begäran om ytterligare stöd i anmälan om avstämningen.

32 §

I paragrafen föreskrivs om återbetalnings-skyldighet om stöd lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp. I tredje stycket anges att skyldigheten inte gäller om arbetsgivaren efter avstämning är återbetalningsskyldig enligt 25 eller 27 §. Stycket förefaller överflödigt och torde kunna utgå.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 9

Kvotplikt och beskattning av biodrivmedel

Bilaga till avsnitt 6.19

Bilaga 9

Kvotplikt och beskattning av biodrivmedel

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian om kvotplikt för biodrivmedel	5
2.	Promemorians lagförslag	6
	Förslag till lag om kvotplikt för biodrivmedel	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	9
3.	Förteckning över remissinstanserna till promemorian	12
4.	Lagrådsremissens lagförslag.....	13
	Förslag till lag om kvotplikt för biodrivmedel	13
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	16
5.	Lagrådets yttrande.....	19

1. Sammanfattning av promemorian om kvotplikt för biodrivmedel

I promemorian föreslås en ny lag om kvotplikt för biodrivmedel och ändringar i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Förslaget innebär ett krav på att hållbara biodrivmedel ska ingå i bensin och i dieselbränsle. I bensin ska andelen hållbara biodrivmedel vara minst 4,8 volymprocent från och med den 1 maj 2014. Från och med den 1 maj 2015 ska volymen uppgå till minst 7 volymprocent. I dieselbränsle ska andelen hållbara biodrivmedel uppgå till minst 9,5 volymprocent varav minst 3,5 volymprocent ska uppfyllas med vissa särskilt anvisade biodrivmedel som kan anses ha extra fördelar.

Förslaget innebär vidare att energiskatten för alla hållbara biodrivmedel som ingår i bensin eller dieselbränsle tas ut med belopp som motsvarar energiskattesatsen för jämförbart fossilt drivmedel, omräknat efter energiinnehåll. Den nuvarande skattebefrielsen för höginblandade och rena biodrivmedel som inte ingår i bensin eller dieselbränsle behålls även efter 2013 för att ge dessa biodrivmedel fortsatt goda förutsättningar och stabila spelregler.

I fråga om koldioxid skatten görs den grundläggande principiella bedömningen att ingen sådan bör tas ut på hållbara bränslen som framställts av biomassa eftersom dessa inte innehåller fossilt kol. För icke hållbara biodrivmedel bör dock nuvarande regler behållas, dvs. att koldioxidskatt och energiskatt tas ut med samma belopp per liter respektive kubikmeter som för jämförbart fossilt drivmedel. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2014.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om kvotplikt för biodrivmedel

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag reglerar inblandningen av biodrivmedel i bensin och i dieselbränsle.

2 § I denna lag betyder uttrycken

KN-nr: nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om gemensamma tulltaxan,

bensin: ett bränsle som är avsett för motordrift och omfattas av KN-nr 2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49, 2710 11 51 eller 2710 11 59,

biodrivmedel: vätskeformiga bränslen som framställs av biomassa och som är avsedda för motordrift,

dieselbränsle: ett bränsle som är avsett för motordrift och omfattas av KN-nr 2710 19 41 eller 2710 19 45,

kvotpliktig volym: den mängd bensin, exklusive alkylatbensin enligt 5 § drivmedelslagen (2011:319), eller dieselbränsle, inklusive den volym biodrivmedel som blandats in eller ingår i bränslet, som den kvotskyldiges skattskyldighet har inträtt för under ett kalenderår enligt 5 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.

3 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Kvotskyldighet

4 § Kvotskyldig är den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 1 och 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi för kvotpliktiga volymer.

5 § Den som är kvotskyldig ska se till att det för varje kalenderår finns en viss andel biodrivmedel i den kvotpliktiga volymen bensin eller dieselbränsle.

6 § Andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska uppgå till sammanlagt minst 9,5 volymprocent av den kvotpliktiga volymen varav minst 3,5 volymprocent ska uppfyllas med särskilt anvisade biodrivmedel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vad som avses med särskilt anvisade biodrivmedel och om hur andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska beräknas och uppfyllas.

7 § Andelen biodrivmedel i bensin ska uppgå till minst 4,8 volymprocent av den kvotpliktiga volymen bensin. Denna andel ska öka till minst 7 volymprocent av den kvotpliktiga volymen bensin senast den 1 maj 2015.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur andelen biodrivmedel i bensin ska beräknas och uppfyllas.

8 § Kvotplikten får endast fullgöras med biodrivmedel som uppfyller hållbarhetskriterierna enligt lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Redovisning av kvotplikt

9 § Den som är kvotskyldig ska varje år redovisa till tillsynsmyndigheten hur kvotplikten har uppfyllts under det föregående kalenderåret.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om redovisning av kvotplikt.

Förseningsavgift

10 § En förseningsavgift på 5 000 kronor ska tas ut av en kvotskyldig som inte lämnar en sådan redovisning som avses i 9 § i rätt tid.

Förseningsavgiften får sättas ned eller efterskänkas om det finns synnerliga skäl.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om förseningsavgiften.

Kvotpliktsavgift

11 § En kvotpliktsavgift ska tas ut av en kvotskyldig som inte har uppfyllt kvotplikten för ett kalenderår. Avgiften ska vara högst 20 kronor per liter biodrivmedel som saknas i den kvotpliktiga volymen.

Kvotpliktsavgiften får sättas ned eller efterskänkas om det finns synnerliga skäl.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om kvotpliktsavgiften.

12 § Tillsynsmyndigheten prövar frågor om förseningsavgift och om kvotpliktsavgift.

Indrivning

13 § Om en förseningsavgift eller en kvotpliktsavgift inte har betalats efter betalningsuppmaning ska avgiften lämnas för indrivning. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Skyldighet att spara uppgifter

14 § Den som är eller har varit kvotskyldig ska spara uppgifter som har betydelse för kvotplikten i tio år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Tillsyn

15 § Den som är eller har varit kvotskyldig ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen.

16 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

17 § Tillsynsmyndighetens beslut om förseningsavgift, om kvotpliktsavgift eller om föreläggande som har förenats med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs för överklagande till kammarrätt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014.
 2. Redovisningen enligt 9 § ska år 2015 omfatta hur kvotplikten har uppfyllts från maj till och med december år 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 7 kap. 3 a–3 d §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 a §¹

Om inte annat följer av 3 b–3 d §§ får en skattskyldig göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas eller för den beståndsdel av motorbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 som utgörs av etanol.

För annat bränsle än som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 och som en skattskyldig förbrukat eller sålt som motorbränsle, får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent av skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Första stycket gäller dock inte för biogas.

7 kap.

3 b §²

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3, får den skattskyldige under respektive redovisningsperiod endast göra avdrag enligt 3 a § för skatt som motsvarar skatten på den andel av motorbränsle som bränslet utgör och till den del som uppgår till högst 15 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som detta bränsle ingår i och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här redovisningsperiod enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 och som en skattskyldig förbrukat eller sålt som motorbränsle, får den skattskyldige göra avdrag för koldioxidskatt med 100 procent av koldioxidskatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

¹ Senaste lydelse 2012:798.

² Senaste lydelse 2012:798.

7 kap.**3 c §³**

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som *den skattskyldige* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av *annan* beståndsdel som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelens utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol)

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som *en skattskyldig* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med *viss procentuell andel av energiskatten* på den andel av *motorbränslet* som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Med procentuell andel i första stycket förstås

1. 100 procent minskat med kvoten mellan energiinnehållet i beståndsdelens och 0,0326 GJ per liter, eller

2. en av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställd procentuell andel för viss beståndsdel beräknad utifrån 100 procent minskat med kvoten mellan det högsta energiinnehållet för sådan beståndsdel och 0,0326 GJ per liter.

³ Senaste lydelse 2012:798.

7 kap.

3 d §⁴

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som *den skattskyldige* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av *annan* beståndsdel som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som *en skattskyldig* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med *viss procentuell andel av energiskatten* på den andel av *motorbränslet* som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Med procentuell andel i första stycket förstås

1. 100 procent minskat med kvoten mellan energiinnehållet i beståndsdelens och 0,0359 GJ per liter, eller

2. *en av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställd procentuell andel för viss beståndsdel beräknad utifrån 100 procent minskat med kvoten mellan det högsta energiinnehållet för sådan beståndsdel och 0,0359 GJ per liter.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2012:798.

3 Förteckning över remissinstanserna till promemorian

Näringsdepartementets promemoria om kvotplikt för biodrivmedel har skickats till 64 remissinstanser. Det har inkommit yttranden från 63 remissinstanser.

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian: Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Växjö, Domstolsverket, Konsumentverket, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Kommerskollegium, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statskontoret, Tullverket, Skatteverket, Statistiska Centralbyrån (SCB), Kungliga tekniska högskolan, Lunds tekniska högskola, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet, Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket, Trafikverket, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Kungliga Skogs- och lantbruksakademien (KSLA), Avfall Sverige, Bil Sweden, BioAlcohol Foundation (BAFF), Energigas Sverige, Föreningen Sveriges skogsindustrier (Skogs

industrierna), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Gröna bilister, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Motorbranschens riksförbund, Motormännens riksförbund (Motormännen), Näringslivets Regelnämnd (NNR), Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO), Svenska Bussbranschens Riksförbund, Svensk kollektivtrafik, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedels Institutet (SPBI), Svenska Trädbränsleföreningen, Sveriges Åkeriföretag.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig över promemorian: Företagarna, Institutet för jordbruks- och miljöteknik, Svensk fjärrvärme.

Yttrande har också inkommit från: E.ON Sverige AB (E.ON), Arizona Chemical AB, Nordisk Etanol & Biogas AB, VärmlandsMetanol AB, Perstorp BioProducts AB (Perstorp), Lantmännen Energi, ST1, Preem AB, Förvaltningsrätten i Falun, SEKAB, EcoPar AB, Vest Buss Sverige AB, Neste Oil.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om kvotplikt för biodrivmedel

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag reglerar inblandningen av biodrivmedel i bensin och i dieselbränsle.

2 § I denna lag betyder uttrycken

KN-nr: nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om gemensamma tulltaxan¹,

bensin: ett bränsle som är avsett för motordrift och omfattas av KN-nr 2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49, 2710 11 51 eller 2710 11 59,

biodrivmedel: vätskeformiga bränslen som framställs av biomassa och som är avsedda för motordrift,

dieselbränsle: ett bränsle som är avsett för motordrift och omfattas av KN-nr 2710 19 41 eller 2710 19 45,

kvotpliktig volym: den mängd bensin, exklusive alkylatbensin enligt 5 § drivmedelslagen (2011:319), eller dieselbränsle, inklusive den volym biodrivmedel som blandats in eller ingår i bränslet, som den kvotskyldiges skattskyldighet har inträtt för under ett kalenderår enligt 5 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.

3 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Kvotskyldighet

4 § Kvotskyldig är den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 1 och 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi för kvotpliktiga volymer.

5 § Den som är kvotskyldig ska se till att det för varje kalenderår finns en viss andel biodrivmedel i den kvotpliktiga volymen bensin eller dieselbränsle.

6 § Andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska uppgå till sammanlagt minst 9,5 volymprocent av den kvotpliktiga volymen varav minst 3,5 volymprocent ska uppfyllas med särskilt anvisade biodrivmedel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vad som avses med särskilt anvisade biodrivmedel och om hur andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska beräknas och uppfyllas.

7 § Andelen biodrivmedel i bensin ska uppgå till minst 4,8 volymprocent av den kvotpliktiga volymen bensin. Från och med den 1 maj 2015 ska denna andel uppgå till minst 7 volymprocent av den kvotpliktiga volymen bensin.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur andelen biodrivmedel i bensin ska beräknas och uppfyllas.

8 § Kvotplikten får endast fullgöras med biodrivmedel som uppfyller hållbarhetskriterierna enligt lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Redovisning av kvotplikt

9 § Den som är kvotskyldig ska varje år redovisa till tillsynsmyndigheten hur kvotplikten har uppfyllts under det föregående kalenderåret.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om redovisning av kvotplikt.

Förseningsavgift

10 § En förseningsavgift på 5 000 kronor ska tas ut av en kvotskyldig som inte lämnar en sådan redovisning som avses i 9 § i rätt tid.

Förseningsavgiften får sättas ned eller efterges om det finns synnerliga skäl.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om förseningsavgiften.

Kvotpliktsavgift

11 § En kvotpliktsavgift ska tas ut av en kvotskyldig som inte har uppfyllt kvotplikten för ett kalenderår. Avgiften ska vara högst 20 kronor per liter biodrivmedel som saknas i den kvotpliktiga volymen.

Kvotpliktsavgiften får sättas ned eller efterges om det finns synnerliga skäl.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om kvotpliktsavgiften.

12 § Tillsynsmyndigheten prövar frågor om förseningsavgift och om kvotpliktsavgift.

Indrivning

13 § Om en förseningsavgift eller en kvotpliktsavgift inte har betalats efter betalningsuppsmaning, ska avgiften lämnas för indrivning. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Skyldighet att spara uppgifter

14 § Den som är eller har varit kvotskyldig ska spara uppgifter som har betydelse för kvotplikten i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Tillsyn

15 § Den som är eller har varit kvotskyldig ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen.

16 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

17 § Tillsynsmyndighetens beslut om förseningsavgift, om kvotpliktsavgift eller om föreläggande som har förenats med vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014.
2. För 2015 ska redovisningen enligt 9 § omfatta hur kvotplikten har uppfyllts från och med maj till och med december 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 7 kap. 3 a–3 d §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 a §¹

Om inte annat följer av 3 b–3 d §§ får en skattskyldig göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

För annat bränsle än som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 och som en skattskyldig förbrukat eller sålt som motorbränsle, får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent av skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas eller för den beståndsdel av motorbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 som utgörs av etanol.

Första stycket gäller dock inte för biogas.

3 b §²

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3, får den skattskyldige under respektive redovisningsperiod endast göra avdrag enligt 3 a § för skatt som motsvarar skatten på den andel av motorbränsle som bränslet utgör och till den del som uppgår till högst 15 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som detta bränsle ingår i och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 och som en skattskyldig förbrukat eller sålt som motorbränsle, får den skattskyldige göra avdrag för koldioxidskatt med 100 procent av koldioxidskatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Med redovisningsperiod förstås här redovisningsperiod enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

¹ Senaste lydelse 2012:798.

² Senaste lydelse 2012:798.

3 c §³

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som *den skattskyldige* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av *annan* beståndsdel som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redo-visa skatt under redovisnings-perioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelens utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförs till KN-nr 2207 10 00 (odenatureerad etanol)

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som *en skattskyldig* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med *viss procentuell andel av energiskatten* på den andel av *motorbränslet* som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Med procentuell andel i första stycket förstås 100 procent minskat med kvoten mellan energiinnehållet i beståndsdelens och 0,0326 GJ per liter.

3 d §⁴

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som *den skattskyldige* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av *annan* beståndsdel som framställts av biomassa *än sådan*

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som *en skattskyldig* förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med *viss procentuell andel av energiskatten* på den andel av *motorbränslet* som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

³ Senaste lydelse 2012:798.

⁴ Senaste lydelse 2012:798.

som avses i 3 b §. Avdrag får dock under respektive redovisnings-period endast göras för skatt mot-svarande skatten på bestånds-delens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatte-förfarandelagen (2011:1244).

Med procentuell andel i första stycket förstås 100 procent minskat med kvoten mellan energinnehållet i beståndsdelens och 0,0359 GJ per liter.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-06-18

Närvarande: F.d. regeringsrådet Leif Lindstam, f.d. justitierådet Severin Blomstrand och justitierådet Margit Knutsson.

Kvotplikt för biodrivmedel

Enligt en lagrådsremiss den 30 maj 2013 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om kvotplikt för biodrivmedel,
2. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Inför Lagrådet har förslaget till lag om kvotplikt för biodrivmedel föredragits av kanslirådet Christina Nordenbladh och förslaget till lag om ändring i lagen om energiskatt föredragits av kanslirådet Anna Wallentin.

Till Lagrådet har kommit in en skrivelse från Lantmännen energi.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslag till lag om kvotplikt för biodrivmedel

I lagen används bl.a. termerna ”kvotskyldig”, ”kvotplikt” och ”kvotpliktig”. Under föredragningen har upplysts att avsikten varit att – i konsekvens med terminologin i skattelagstiftningen – termen ”kvotskyldig” ska användas när fråga är om åläggande för ett subjekt och termen ”kvotpliktig” när det gäller objektet för verksamheten. Denna princip synes dock inte ha tillämpats genomgående i lagen, se t.ex. 8 och 9 §§. Eftersom ”kvotpliktig” och ”kvotskyldig” språkligt framstår som synonyma begrepp synes användningen av de olika termerna inte innebära någon sådan otydlighet som kan väntas medföra problem vid tillämpningen. Lagrådet anser sig därför kunna termerna används på det sätt som skett.

6 §

I paragrafens första stycke anges att andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska uppgå till sammanlagt minst 9,5 volymprocent av den skattepliktiga volymen, varav minst 3,5 volymprocent ska uppfyllas med särskilt anvisade biodrivmedel.

Enligt Lagrådets mening ligger det närmast till hands att läsa bestämmelsen så att 3,5 volymprocent av 9,5 volymprocent ska vara särskilt anvisade biodrivmedel. Avsikten synes dock vara att 3,5 volymprocentenheter av 9,5 volymprocent ska vara sådana biodrivmedel. Första stycket bör därför, med även en redaktionell ändring, ges följande lydelse.

Andelen biodrivmedel i dieselbränsle ska uppgå till sammanlagt minst 9,5 volymprocent av den kvotpliktiga volymen varav minst 3,5 procentenheter ska bestå av särskilt anvisade biodrivmedel.

Rubrikerna före 10, 11 och 13 §§

10-13 §§ handlar om förseningsavgift och kvotpliktsavgift. Två av dem, 12 och 13 §§, innehåller bestämmelser som är gemensamma för dessa avgifter. Lagrådet föreslår att 10-13 §§ sammanförs under en gemensam rubrik av följande lydelse.

Förseningsavgift och kvotpliktsavgift

Rubriken före 13 § kan därmed utgå.

14 §

I paragrafen föreskrivs att den kvotskyldige ska spara uppgifter som har betydelse för kvotplikten i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser. Det föreslås ingen sanktion för den som försummar att spara uppgifterna. Under föredragningen har det hänvisats till att annan lagstiftning – t.ex. om skatter och bokföring – innehåller sanktionerade bestämmelser om skyldighet att bevara uppgifter som kan omfatta sådana uppgifter som ska sparas enligt den föreslagna bestämmelsen.

Under sådana förhållanden kan det ifrågasättas om lagen om kvotplikt för biodrivmedel behöver

innehålla en bestämmelse om skyldighet att bevara uppgifter. Lagrådet utesluter dock inte att det kan förekomma situationer där andra lagar inte räcker till och motsätter sig därför inte den föreslagna bestämmelsen. För att den ska få sådan effekt som får antas vara avsedd bör det dock övervägas under det fortsatta lagstiftningsarbetet om den bör kompletteras med någon form av sanktion. I så fall kan det också finnas anledning att överväga en precisering av de uppgifter som ska omfattas av skyldigheten. Uttrycket ”uppgifter som har betydelse för kvotplikten” är vagt och författningskommentaren ger inte närmare vägledning.

Om Lagrådets synpunkter inte godtas föreslår Lagrådet att paragrafen ges följande lydelse.

Den som är eller har varit kvotskyldig ska spara uppgifter som har betydelse för bedömning av hur kvotplikten har uppfyllts. Uppgifterna ska sparas i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av 5 § följer att kvotplikten ska uppfyllas kalenderårsvis. Bestämmelsen kan uppfattas på så sätt att kvotplikten kommer att omfatta hela kalenderåret 2014 trots att lagen föreslås träda i kraft den 1 maj detta år. Att detta inte är avsikten har framkommit vid föredragningen. I punkt 2 av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen föreskrivs också att den första redovisning som ska lämnas enligt 9 § endast omfattar tiden maj-december 2014. Lagrådet anser att frågan om kvotpliktens omfattning i tiden för det första året efter ikraftträdandet bör framgå av en övergångsbestämmelse till 5 §. Punkt 2 föreslås därför få följande lydelse.

2. År 2014 omfattar skyldigheten i 5 § tiden från och med maj till och med december.

Om Lagrådets förslag antas behövs ingen övergångsbestämmelse till 9 §.

Förslag till lag om ändring i lagen om skatt på energi

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 10

Ändrad beskattning av bränslen för viss värmeproduktion

Bilaga till avsnitt 6.23

Bilaga 10

Ändrad beskattning av bränslen för viss värmeproduktion

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Ändrad beskattning av bränslen för viss värmeproduktion	5
2.	Promemorians lagförslag	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:797) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	9
3.	Förteckning över remissinstanserna.....	11

1. Sammanfattning av promemorian Ändrad beskattning av bränslen för viss värmeproduktion

I promemorian föreslås koldioxidskatten sänks från 94 till 80 procent av den generella koldioxidskattenivån för bränslen som förbrukas i värmeverk inom EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Syftet med förslaget är att åtgärda överkompensation för mixade tjocka vegetabiliska och animaliska oljor och fetter när dessa används i värmeverk.

Skattebefrielse gäller för vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt vissa andra flytande uppvärmningsbränslen som framställts av biomassa. Skattebefrielsen utgör ett driftsstöd enligt EU:s regler om statligt stöd. En förutsättning för att ge statligt stöd är att stödet är nödvändigt. Övervakningsrapporten för 2012 visar att överkompensation förelåg för mixade tjocka vegetabiliska och animaliska oljor och fetter i värmeverk.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

2. Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1 och 2 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

6 a kap. 1 §¹

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt

17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råttololja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	6 procent	–

¹ Senaste lydelse 2012:796.

*Föreslagen lydelse***6 a kap.****1 §**

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt

17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 a kap.****2 §¹**

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 70 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 6 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2012:798.

Förslag till lag om ändring i lagen (2012:797) om ändring i lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1 och 2 §§ lagen om skatt på energi i stället för dess lydelse enligt lagen (2009:1497) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2012:797

6 a kap. 1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från kol-dioxid- skatt	Befrielse från svavel-skatt

17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råttalolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	6 procent	–

*Föreslagen lydelse***6 a kap.****1 §**

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavelskatt

17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

*Lydelse enligt 2012:797**Föreslagen lydelse***6 a kap.****2 §**

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från *eneskattregien* med ett belopp som motsvarar 6 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från *energiskatten* med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

3. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian inkommit från Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Tullverket, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Konjunkturinstitutet, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Statens Energimyndighet, Tillväxtverket, Energigas Sverige, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svenska bioenergiföreningen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Petroleum & Biodrivmedels Institutet, Jordbruksverket, Statens Lantbruksuniversitet, Regelrådet och Tillväxtanalys har avstått från att lämna synpunkter.

Svenskt Näringsliv och Plast och kemiföretagen har inte yttrat sig.

Därutöver har yttranden kommit in från Lantmännens Energi, Svensk Torv, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation.

Bilaga 11

Avskaffande av arbetslöshetsavgiften

Bilaga till avsnitt 7.4.1

Bilaga 11

Avskaffande av arbetslöshetsavgiften

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa lagförslag med anledning av trepartssamtalen (Ds 2013:20)	5
2	Promemorians lagförslag	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	8
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	9
	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	9
5	Lagrådets yttrande.....	11

1 Sammanfattning av promemorian Vissa lagförslag med anledning av trepårtssamtalen (Ds 2013:20)

Hösten 2011 bjöd regeringen in arbetsmarknadens parter till s.k. trepartssamtal. Syftet var att finna gemensamma lösningar på svåra problem på arbetsmarknaden. Regeringens målsättning med trepartssamtalen är att finna åtgärder som sänker jämviktsarbetslösheten och ökar den varaktiga sysselsättningen, särskilt genom att förbättra möjligheterna till arbete för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. En utgångspunkt har varit att stödja initiativ som kommit från parterna själva. Trepartssamtal har förts både med centralorganisationerna och med de avtalsslutande parterna på branschnivå.

Departementsskrivelsen innehåller lagförslag kopplade till trepartssamtalen.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 uttryckt en vilja att staten genom lönesubventioner, i form av en skattekreditering, och handledarstöd ska stimulera att anställningar av unga personer kommer till stånd inom ramen för av parterna tecknade yrkesintroduktionsavtal eller motsvarande.

I avsnitt 4 lämnas förslag till ändringar i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden. Ändringen möjliggör kreditering på skattekonto av lönestöd för yrkesintroduktionsanställningar eller motsvarande.

I trepartssamtalen har det förts fram önskemål om att avskaffa den arbetslöshetsavgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten.

I avsnitt 5 lämnas förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Ändringen innebär att arbetslöshetsavgiften avskaffas eller reduceras. Att avskaffa eller reducera arbetslöshetsavgiften innebär att sysselsatta medlemmar i flertalet arbetslöshetskassor får en lägre avgift, vilket torde stimulera anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen.

I promemorian upplyses om att remittering av förslagen inte innebär att dessa nödvändigtvis kommer att ingå som förslag i budgetpropositionen för 2014 eftersom regeringen kommer att ta ställning till den frågan i det fortsatta arbetet. Ställningstagandet är beroende av det ekonomiska läget, budgetutrymmet och finansieringsbehoven samt de prioriteringar som

regeringen gör i det slutliga arbetet med budgetpropositionen. Förslaget om att avskaffa eller reducera arbetslöshetsavgiften är också beroende av utfallet av partssamtalen och de avtalsslutande parternas engagemang när det gäller att teckna och främja användande av yrkesintroduktionsavtal.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor¹ dels att 41 a, 48 a, 48 b och 94 a §§ ska upphöra att gälla, dels att 41, 48 c, 49 och 87 §§ ska ha följande lydelse, dels att rubriken närmast före 48 § ska lyda ”Finansieringsavgift”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §²

En arbetslöshetskassa ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *arbetslöshetsavgift samt* övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får dock inte för att täcka kostnaderna för arbetslöshetsavgiften ta ut

1. någon avgift av en medlem som är arbetslös i den mening som avses i 41 a §, eller

2. mer än 300 kronor i månaden i avgift per medlem av övriga medlemmar.

48 c §³

En *finansierings- eller arbetslöshetsavgift* får inte ändras efter tolv månader från utgången av den kalendermånad som avgiften avser, om anledningen till ändringen är att de uppgifter som legat till grund för beräkningen av avgiften ändrats.

En *finansieringsavgift* får inte ändras efter tolv månader från utgången av den kalendermånad som avgiften avser, om anledningen till ändringen är att de uppgifter som legat till grund för beräkningen av avgiften ändrats.

¹ Senaste lydelse av

41 a § 2008:410

48 a § 2009:665

48 b § 2009:665

94 a § 2009:665.

² Senaste lydelse 2008:410.

³ Senaste lydelse 2009:1438.

49 §⁴

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt *betalningarna* enligt 48–48 b §§ ska göras.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt *betalning enligt 48 §* ska göras.

Lydelse enligt prop.2012/13:12

Föreslagen lydelse

87 §⁵

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48–48 b §§ om finansieringsavgift och arbetslöshetsavgift, i 94 f och 94 g §§ om uppgiftsskyldighet, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Det som sägs om medlem i 31 och 61 §§ gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift, i 94 g §§ om uppgiftsskyldighet, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Det som sägs om medlem i 31 och 61 §§ gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för det som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaförestandare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller det som sägs i fjärde stycket om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

Denna lag träder i kraft den 15 januari 2014. Lagen tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2014.

⁴ Senaste lydelse 2009:665.

⁵ Senaste lydelse 2009:1438.

3 Förteckning över remissinstanserna

Remissinstanser som har gett in yttrande

Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Inspektionen för socialförsäkringen, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet, Diskrimineringsombudsmannen, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Medlingsinstitutet, Svenska ESF-rådet, ILO-kommittén, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshetskassornas samorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Almega, AkademikerAlliansen, Akademikerförbundet SSR, Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation, Civilekonomerna, Fastigo, Finansförbundet, Handelsanställdas förbund, Arbetsgivarförbundet KFO, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Målaremästarnas riksförbund, Facket för Service och Kommunikation, Småföretagarnas Riksförbund, Svensk Handel, Sveriges läkarförbund, Visita.

Remissinstanser som har inbjudits men avstått från att yttra sig

Myndigheten för yrkeshögskolan, Ungdomsstyrelsen, Elektriska Installatörsorganisationen, Energiföretagen, Fastighetsanställdas förbund, Företagarförbundet, Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch, Hotell- och restaurangfacket, IF Metall, Industriarbetsgivarna, Industri- och Kemigruppen, Jusek, Kommunalarbetarförbundet, Livsmedelsarbetareförbundet, Livsmedelsföretagen, Offentliganställdas Förhandlingsråd, Pappersindustriarbetareförbundet, Saco-S, Statstjänstemannaförbundet, Svensk scenkonst, Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Svenska Elektrikerförbundet, Svenska Musikerförbundet, Svenska Målareförbundet, Svenska Transportarbetareförbundet, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Ingenjörer, Teknikföretagen, TransportGruppen, Unionen, Vision, Vårdförbundet, Vårdföretagarna.

Övriga som har yttrat sig

Svensk Handels och Arbetsgivarnas arbetslöshetskassa.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor¹ dels att 41 a, 48 a, 48 b och 94 f §§ ska upphöra att gälla, dels att 41, 48 c, 49 och 87 §§ ska ha följande lydelse, dels att rubriken närmast före 48 § ska lyda ”Finansieringsavgift”².

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §³

En arbetslöshetskassa ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *arbetslöshetsavgift samt* övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får dock inte för att täcka kostnaderna för arbetslöshetsavgiften ta ut

1. någon avgift av en medlem som är arbetslös i den mening som avses i 41 a §, eller

2. mer än 300 kronor i månaden i avgift per medlem av övriga medlemmar.

48 c §⁴

En *finansierings- eller arbetslöshetsavgift* får inte ändras efter tolv månader från utgången av den kalendermånad som avgiften avser, om anledningen till ändringen är att de uppgifter som legat till grund för beräkningen av avgiften ändrats.

En *finansieringsavgift* får inte ändras efter tolv månader från utgången av den kalendermånad som avgiften avser, om anledningen till ändringen är att de uppgifter som legat till grund för beräkningen av avgiften ändrats.

49 §⁵

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt

¹ Senaste lydelse av

41 a § 2008:410

48 a § 2009:665

48 b § 2009:665

Anmärkning: 94 f § senaste lydelse enligt SFS 2013:153.

² Senaste lydelse 2008:410.

³ Senaste lydelse 2008:410.

⁴ Senaste lydelse 2009:1438.

⁵ Senaste lydelse 2009:665.

betalningarna enligt 48–48 b §§ ska göras.

betalningarna enligt 48 § ska göras

Lydelse enligt SFS 2013:153

Föreslagen lydelse

87 §

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48–48 b §§ om finansieringsavgift och arbetslöshetsavgift, i 94 f och 94 g §§ om uppgiftsskyldighet, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Det som sägs om medlem i 31 och 61 §§ gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för det som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till *styrelseledamot* får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller det som sägs i fjärde stycket om *styrelseledamot* i den kompletterande kassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift, i 94 g § om uppgiftsskyldighet samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Det som sägs om medlem i 31 och 61 §§ gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för det som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till *styrelseledamöter* får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller det som sägs i fjärde stycket om *styrelseledamöter* i den kompletterande kassan

1. Denna lag träder i kraft den 15 januari 2014. Lagen tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2014.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arbetslöshetsavgift som avser tid före den 1 januari 2014.

3. Den upphävda 94 f § gäller fortfarande för uppgifter som avser tid före den 1 januari 2014.

5 Lagrådets yttrande

föreläggas riksdagen i sådan tid att ovan angivna tidsfrister kan respekteras.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-06-18

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Dag Victor samt justitierådet Per Virdesten.

Avskaffande av arbetslöshetsavgiften

Enligt en lagrådsremiss den 30 maj 2013 (Arbetsmarknadsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Frida Kylberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

I lagrådsremissen föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 15 januari 2014 men tillämpas för tid från och med den 1 januari 2014. Det har under föredragningen upplysts att skälet till att lagändringarna bör tillämpas från den första dagen i en månad är att det underlättar beräkningarna av arbets- respektive medlemsavgifterna. Det har vidare anförts att avsikten är att förslagen ska tas in i budgetpropositionen och beslutas i slutet av december samt att det åtminstone bör gå viss tid från kungörandet av lagen till dess att den träder i kraft.

Tiden mellan det att en författning kommer ut från trycket i SFS och den träder i kraft bör i normalfallet vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor (se Ds 1998:66 Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning s. 76 och bl.a. 2012/13:KU10 s. 16). Det är enligt Lagrådets mening viktigt att dessa tidsfrister upprätthålls. Men det är också viktigt att en lag inte tillämpas retroaktivt om det inte finns starka skäl för det. Några sådana skäl har inte kommit fram i detta lagstiftningsärende.

Enligt Lagrådets mening bör tiden för ikraftträdandet av de aktuella lagändringarna flyttas fram om inte lagförslagen – med ikraftträdande den 1 januari 2014 – kan

Bilaga 12

Ändringar i ordningslagens bestämmelser om ersättningskyldighet

Bilaga till avsnitt 7.4.2

Bilaga 12

Ändringar i ordningslagens bestämmelser om ersättningskyldighet

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ersättning för polisbevakning (Ds 2013:24)	5
2	Promemorians lagförslag	11
3	Förteckning över remissinstanserna.....	12

1 Sammanfattning av promemorian Ersättning för polisbevakning (Ds 2013:24)

Idag gäller att den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning, t.ex. en fotbollsmatch i Allsvenskan, eller en allmän sammankomst, t.ex. en pop- eller rockkonsert, i många fall ska ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen eller sammankomsten. Jag föreslår att ersättningsbeloppet halveras i dessa fall. Förslaget lämnas mot följande bakgrund.

Ersättningsskyldigheten för polisbevakningskostnader ger problem

Sedan gammalt gäller att den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning, t.ex. en tävling eller uppvisning i sport, idrott eller flygning, en danstillställning, ett tivolinöje, ett festtåg, en marknad eller en mäsas, är skyldig att ersätta staten för den polisbevakning av evenemanget som sker för att upprätthålla ordningen. Detsamma gäller den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst, t.ex. en pop- eller rockkonsert, om det finns särskilda skäl för att ålägga anordnaren en sådan ersättningsskyldighet. Enligt inkomstskattelagen är de allmännyttiga ideella föreningarna befriade från att betala skatt och behöver i linje med detta inte heller ersätta statens kostnader för polisbevakning av tillställningar och sammankomster som de anordnar.

År 1999 beslutade Riksidrottsförbundet att tillåta att en allmännyttig ideell idrottsförening upplåter sin rätt till att delta i tävlingsverksamhet i form av t.ex. seriespel till ett aktiebolag som uppfyller vissa villkor (idrottsaktiebolag). Möjligheten utnyttjas för närvarande av 22 föreningar i framför allt Stockholmsområdet. Idag finns inom fotbollen idrottsaktiebolagen AIK Fotboll AB, Djurgårdens Elitfotboll AB, Hammarby Fotboll AB och Örebro SK Elitfotboll AB. AIK och Djurgården spelar i Allsvenskan, medan Örebro och Hammarby spelar i den näst högsta serien, Superettan. Inom ishockeyn finns idrottsaktiebolagen AIK Ishockey AB, Djurgården Hockey AB, Leksands IF Ishockey AB, Malmö Redhawks Ishockey AB och Växjö Lakers Idrott AB. AIK och Växjö spelar i Elitserien, medan Djurgården,

Leksand och Malmö spelar i den näst högsta serien, Allsvenskan.

Nästan hälften av idrottsaktiebolagen ägnar sig åt speedway. Det är värt att notera att av resterande tolv idrottsaktiebolag finns åtta stycken – två tredjedelar – i Stockholmsområdet.

Under de första drygt tio åren efter Riksidrottsförbundets beslut behövde idrottsaktiebolagen inte betala något alls för polisbevakning av sina matcher. Efter påpekande av Riksrevisionen meddelade Rikspolisstyrelsen den 29 april 2011 föreskrifter som de facto innebar att polismyndigheterna skulle fakturera idrottsaktiebolagen för bevakningskostnader. Den 17 oktober 2011 fattade Polismyndigheten i Stockholms län ett beslut om att idrottsaktiebolagen fr.o.m. den 14 november 2011 skulle faktureras för bevakningskostnader men övergångsvis – till utgången av juni 2012 – endast med 25 procent av de faktiska kostnaderna. Fr.o.m. den 1 juli 2012 gäller att bolagen ska betala 100 procent av kostnaderna. Kostnaderna beräknas enligt en regeringsförordning från år 1982 och omfattar alla polisens kostnader för ordningshållningen, såväl fasta som rörliga. Idag kostar en polisbevakningstimme 920 kr.

De nya kraven på ersättning för polisbevakningskostnader slog hårt mot idrottsaktiebolagens ekonomi som redan innan var i dåligt skick. Inför ett ishockeyderby den 26 januari 2012 i Stockholm mellan AIK och Djurgården beräknades 324 poliser, tolv hästar och sex hundar krävas för att upprätthålla ordningen och säkerheten. Efter matchen har polisen funnit att kostnaden för polisinsatsen var närmare 800 000 kr. AIK Fotboll AB redovisade en förlust för år 2012 på 5 mkr och en ansamlad förlust på 8,2 mkr. Bland kostnaderna under året upptogs polisbevakning av matcher med 5,2 mkr.

Mot denna bakgrund föreslog Björn Eriksson, inom ramen för sitt uppdrag som nationell samordnare för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang, i ett delbetänkande år 2012 att idrottsaktiebolagen skulle jämföras med de allmännyttiga ideella föreningarna och helt befrias från ersättningsskyldighet för polisbevakningskostnader. Under remissbehandlingen framfördes kritik av att idrottsaktiebolagen skulle särbehandlas jämfört med andra anordnare av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som inte omfattades av förslaget utan skulle ha kvar sin fulla ersättningsskyldighet. Under

intryck av remisskritiken beslöt regeringen att inte arbeta vidare med Björn Erikssons förslag och uppdrog åt mig att pröva andra lösningar för att begränsa ersättningskyldigheten för dem som idag faktureras för polisbevakningskostnader.

Jag delar Björn Erikssons uppfattning att om den nuvarande regleringen av ersättningskyldigheten för polisbevakningskostnader består, så får den svåra konsekvenser för idrottsaktiebolagen. Det kan inte uteslutas att de ökade polisbevakningskostnaderna särskilt för Stockholmsklubbarna kan bli halmstrået som knäcker kamelens rygg. I sammanhanget kan erinras om att Hammarby Hockey försattes i konkurs år 2008 och försvann från de två högsta divisionerna. Det finns en risk att Stockholmsområdet inom några år står helt utan fotbolls- och ishockeylag i Allsvenskan och Elitserien.

Idrottsaktiebolagen är först och främst ett Stockholmsproblem. Men de övriga idrottsaktiebolagen runt om i landet påverkas också av polisens nya betalningsrutin, som skärpt konkurrensen mellan bolagen och de allmännyttiga ideella elitidrottsföreningarna till bolagens nackdel.

De som anordnar allmänna sammankomster, t.ex. konserter och festivaler, är många gånger aktiebolag som sedan länge betalar 100 procent av polisens bevakningskostnader. De har därför inte påverkats av polismyndigheternas nya faktureringsrutin men klagat allmänt över att taxan i 1982 års förordning har höjts flera gånger under senare tid och att polisinsatserna blivit mer omfattande. Kostnaderna för polisbevakning upplevs därför nu som mycket betungande. Det har hänt att arrangören har tvingats ställa in en festival som skulle ha blivit förlustbringande på grund av polisbevakningskostnaderna.

I mars 2013 tillkännagav anordnaren av Hultsfredsfestivalen att tillställningen flyttas till Sigtuna. Det är enligt tidningen Dagens Nyheter ett uttryck för att Festival-Sverige har förändrats.

Vad vi ser är en centralisering och en professionalisering. De leriga ängarna är utbytta mot stadsmiljöer som Göteborgs Way Out West, eller Borlänges Peace & Love där de största scenerna ligger ett stenkast från bekvämligheter som hotell, restauranger och H&M. Eld-

själsarrangörerna byts ut mot stora bokningsbolag och festivalkedjor med stor omsättning. FKP Scorpio, som köpte Hultsfreds-festivalen efter konkurshotet 2010, driver sjutton stora festivaler i hela Europa, däribland Getaway i Gävle och nystartade Bråvalla i Norrköping.

Den sedan den 1 juli 2012 tillämpade ordningen för uttag av ersättning för polisens kostnader för ordningshållning påverkar alltså delar av idrotts- och kulturlivet negativt.

Den rättsliga regleringen är juridiskt oklanderlig

Polisens nya rutiner har chockat idrottsaktiebolagen och utlöst en skur av motåtgärder. Stockholmsklubbarna har överklagat i princip samtliga ålägganden att betala polisbevakningskostnader. Andra idrottsaktiebolag runt om i landet, bl.a. Örgryte Fotboll AB, har också begärt domstolsprövning av beslut av polismyndigheten om bevakningskostnader. AIK Fotboll AB har nyligen vänt sig till EU-kommissionen och klagat över att ordningslagen innebär att de allmännyttiga ideella föreningarna får en otillbörlig fördel i konkurrenshänseende i förhållande till idrottsaktiebolagen.

En del av dessa mål har hunnit avgöras, vilket haft det goda med sig att rättsläget klarnat högst betydligt. Det kan idag inte råda någon tvekan om att ordningslagen ålägger anordnaren att ersätta staten samtliga kostnader för polisbevakning och inte bara de direkta kostnaderna. Det har vidare klargjorts att bemyndigandet i ordningslagen för regeringen att meddela föreskrifter om hur kostnaderna ska beräknas inte strider mot grundlagen eftersom ersättningen statsrättsligt är en avgift och inte en skatt. Det är också ställt bortom rimligt tvivel att bestämmelserna i 1982 års förordning om hur poliskostnaderna ska beräknas står i överensstämmelse med ordningslagen och grundlagen. Den rättsliga regleringen är alltså juridiskt oklanderlig.

Begreppet "vinstsyfte"

Det är också klarlagt att idrottsaktiebolagen i de två högsta serierna bedriver sin verksamhet i vinstsyfte genom ett kammarrättsuttalande om

att "(n)är det gäller elitfotbollsverksamhet, till vilken seriespel i Superettan räknas, gäller att matcharrangemangen i sig innefattar ekonomiska aktiviteter av en sådan omfattning att matcherna ska anses anordnade i vinstsyfte". Högsta förvaltningsdomstolen har dessutom i fråga om en stadsfest i Göteborg uttalat att "(d)et övergripande syftet med att anordna Kulturkalaset måste enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning anses vara att skapa ett mervärde för kommunen och regionen i ekonomiska termer. Kulturkalaset 2010 får därför anses ha anordnats i vinstsyfte i den mening som avses i 2 kap. 26 § ordningslagen". Med detta har förvaltningsdomstolarna klarlagt att stora, ekonomiskt betydelsefulla verksamheter omfattas av ersättningsskyldighet för polisbevakning.

Inget hindrar att idrottsaktiebolag återlämnar rätten att delta i tävlingsverksamhet till sin moderförening

Enligt uppgift från Riksidrottsförbundet möter det inte något större hinder i förbundets stadgar mot att ett idrottsaktiebolag lämnar tillbaka sin rätt till seriespel till moderföreningen som därefter kan anordna matcher med polisbevakning utan att behöva betala bevakningskostnaderna. Valet är alltså fritt.

I en dom mot Örgryte Fotboll AB år 2011 anförde Kammarrätten i Göteborg bl.a. följande.

Det kan i och för sig ifrågasättas om det finns sakliga skäl för att kräva ersättning för ett arrangemang som anordnas av ett bolag som ägs av en ideell förening när någon ersättningsskyldighet inte skulle bli aktuell om föreningen själv arrangerade matchen. Detta är emellertid en konsekvens av hur lagstiftningen utformats och om ersättningsskyldigheten helt efterges skulle det innebära att lagstiftningen i detta avseende helt sattes ur spel. ÖIS har dessutom själv valt att bedriva elitfotbollsverksamheten i ett aktiebolag, med de fördelar och nackdelar som detta kan innebära i olika avseenden.

Kort sagt: Föreningen får skylla sig själv!

Ersättningsskyldigheten bör reduceras

Även om den nuvarande ordningen är i sin ordning rent juridiskt och idrottsaktiebolagen kan välja om de vill driva tävlingsverksamheten i aktiebolagets form eller återgå till att driva den i en ideell förening, kvarstår det faktum att idrottsaktiebolagen har svårt att orka med de stora polisbevakningskostnaderna. Ersättningsskyldigheten bör därför reduceras.

Begreppet "vinstsyfte" bör behållas

Det finns inte skäl att ifrågasätta att domstolarnas tolkning av begreppet vinstsyfte i 2 kap. 26 § första stycket ordningslagen är korrekt och att lagrummet har den innebörd som kammarrätten har funnit i domen mot Örgryte Fotboll AB och Högsta förvaltningsdomstolen i domen om Kulturkalaset. Om man vill ha en ändring till stånd måste paragrafen ändras. Jag har emellertid inte funnit skäl att byta ut ordet "vinstsyfte" när det gäller elitfotbollsverksamhet, eftersom jag håller med kammarrätten om att matcharrangemangen i sig innefattar ekonomiska aktiviteter av en sådan omfattning att matcherna ska anses anordnade i vinstsyfte. När det gäller stadsfesterna har Högsta förvaltningsdomstolens dom meddelats så sent som den 15 mars 2013 och jag har inte hunnit analysera konsekvenserna av att en stadsfest ska anses vara anordnad i vinstsyfte, om anordnaren med evenemanget vill skapa ett mervärde för kommunen och regionen i ekonomiska termer. Om det anses vara önskvärt att lätta på ersättningsskyldigheten för polisbevakning av stadsfester kan det ske exempelvis genom ett uttryckligt undantag för sådana offentliga tillställningar som anordnas på offentlig plats och till vilka allmänheten har tillträde utan att behöva betala entré- eller deltagaravgift. Den frågan får emellertid prövas i ett annat sammanhang.

Orden "vid tillställningen" bör behållas

Under utredningen har framförts att begränsningen av anordnarens ersättningsskyldighet till polisbevakningsåtgärder som vidtagits "vid tillställningen" är alltför vag. Önskemål har framförts om att ersättningsskyldigheten begränsas till polisbevakning av själva arenan, dvs. området innanför vändkorsen.

Det är emellertid sällsynt med våld på läktarna inne i arenan. De ordningsstörningar som förekommer där utgörs framför allt av bengaliska eldar och skadegörelse. Våldet förekommer i högre utsträckning i köerna utanför arenan när publiken är på väg från busshållplatsen eller tunnelbane- eller järnvägsstationen till arenan eller ska passera ut eller in genom vändkorsen. Jag anser mig därför inte kunna föreslå att ersättningsskyldigheten begränsas till polisbevakning av själva arenan, dvs. området innanför vändkorsen. Jag föreslår att orden ”vid tillställningen” ska behållas oförändrade.

Ersättningsskyldigheten bör sättas ned till hälften

Allmänt sett framstår det som rimligt att den som i syfte att tjäna pengar åt sig själv anordnar en sammankomst eller en tillställning som föranleder särskilda ordningsproblem får svara för kostnaderna för dessa. Ersättningsskyldigheten kan också sporra anordnaren till förebyggande åtgärder som reducerar behovet av polisbevakning helt eller delvis. Jag föreslår därför att ersättningsskyldigheten ska finnas kvar men i begränsad omfattning jämfört med idag.

Idrottsaktiebolagen menar att de allmännyttiga ideella föreningarnas ersättningsprivilegium ger föreningarna otillbörliga fördelar i konkurrenshänseende gentemot idrottsaktiebolagen. Idrottsaktiebolagen accepterar inte detta och strider för att få en ändring till stånd genom att bl.a. överklaga polismyndigheternas beslut att fakturera idrottsaktiebolagen för polisbevakningskostnader. Bara i Stockholm finns det idag över 60 sådana ärenden som väntar på att avgöras av förvaltningsdomstolarna. Idrottsaktiebolaget AIK Fotboll AB har dessutom i februari 2013 vänt sig till EU-kommission och begärt prövning av huruvida 2 kap. 26 § andra stycket ordningslagen bryter mot Artikel 107 i Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som förbjuder konkurrenspåverkande statligt stöd till kommersiell verksamhet.

Min ambition är att reglera ersättningsskyldigheten för polismyndighetens kostnader för ordningshållning vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster på ett sätt som vinner en bred acceptans bland de betalningsskyldiga. Det finns en risk med att lägga fram ett förslag som minskar skillnaderna mellan de

allmännyttiga ideella föreningarna på ena sidan och övriga arrangörer på den andra, om den kvarstående skillnaden fortfarande är så stor att de betalningsskyldiga arrangörerna inte accepterar den. Ett exempel kan belysa det sagda. Polismyndigheterna fakturerar idag de betalningsskyldiga arrangörerna med 920 kr för varje påbörjad polisbevakningstimme. Ett derby i Stockholm kan kräva mer än 300 poliser och det finns exempel på att arrangörens kostnad för polisbevakning av en enda match har varit närmare 1 mkr. Om ersättningsskyldigheten reduceras till 50 procent av poliskostnaderna sjunker arrangörens betalningsskyldighet för nämnda match till ungefär 500 000 kr. Men detta är fortfarande ett betydande belopp såväl i absoluta tal som i förhållande till idrottsaktiebolagens omsättning och vinst.

Det talar för att ersättningsskyldigheten bör sättas ned med mer än 50 procent av kostnaderna för polisbevakningen. Det blir emellertid problem om ersättningsskyldigheten begränsas så kraftigt att det blir billigare för arrangören med polisbevakning än om arrangören själv anlitar ordningsvakter för att upprätthålla ordningen vid tillställningen eller sammankomsten. Det är upplyst att timkostnaden för en ordningsvakt uppgår till mellan 250 kr (Norrbotten) och 400 kr (Stockholm) plus mervärdesskatt. Om anordnaren åläggs att ersätta hälften av polisbevakningskostnaderna skulle det innebära 460 kr per påbörjad polistimme. Det motsvarar i Stockholmsområdet ungefär kostnaderna för en anställd ordningsvakt samtidigt som det täcker polisens direkta kostnader för övervakningen.

På grund av det anförda föreslår jag att 2 kap. 26 § första stycket ordningslagen ändras så att anordnaren åläggs att ersätta staten för polisens kostnader för att upprätthålla ordningen vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med halva beloppet beräknat enligt 1982 års förordning i dess nuvarande lydelse. Det kan lämpligen ske genom att orden ”hälften av” infogas omedelbart före ”polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen” i första stycket i 2 kap. 26 § ordningslagen.

Detta är alltså huvudförslaget: Ersättningsskyldigheten sätts ned till hälften och de allmännyttiga ideella föreningarnas ersättningsprivilegium kvarstår oförändrat.

Ikraftträdande m.m.

Under utredningen har framförts att maj är den månad under vilken en helt övervägande del av årets festivaler äger rum. Det är enligt arrangörerna ytterst angeläget att lagen träder i kraft senast den 1 maj 2014. Därför föreslår jag att lagen ska träda i kraft detta datum.

Under utredningen har vidare framförts önskemål om att lagen ska ges retroaktiv verkan så att de nya bestämmelserna kommer att gälla också för de beslut om ersättningsskyldighet som har meddelats från och med den 14 november 2011 eller den 1 juli 2012, dvs. den dag då Polismyndigheten i Stockholms län började fakturera 25 procent respektive 100 procent av kostnaderna för polisbevakning. Som nämnts har Stockholmsklubbarna överklagat i stort sett samtliga beslut om kostnadsansvar för polisbevakning och målen ligger nu i förvaltningsdomstolarna och väntar på att bli avgjorda.

Det är inte vanligt med retroaktiv lagstiftning som innebär att avgiftsskyldiga generellt befrias från beslutade avgifter. En sådan lagstiftning skapar svårigheter, särskilt om besluten har vunnit laga kraft och avgifterna har betalats, något som kan ha skett utanför Stockholmsområdet. Några andra skäl än att Stockholmsklubbarna inte har råd att betala avgifterna har inte anförts.

På grund av det anförda finner jag inte skäl att föreslå att lagen ska ges retroaktiv verkan.

Alternativt förslag: De allmännyttiga ideella föreningarnas ersättningsprivilegium avskaffas

Det kan i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet visa sig att värdet av rättvisa, likabehandling och konkurrensneutralitet väger så tungt att de allmännyttiga ideella föreningarnas nuvarande rätt till gratis polisbevakning måste ersättas med stöd i annan form. Med tanke på den eventualiteten har jag funnit det lämpligt att visa hur en likabehandling av de allmännyttiga ideella föreningarna och övriga anordnare av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster rent lagtekniskt kan åstadkommas.

I enlighet härmed har jag tagit fram två alternativ enligt vilka samtliga anordnare av

offentliga tillställningar och allmänna sammankomster jämföras genom att bestämmelsen i 2 kap. 26 § andra stycket ordningslagen om att ersättningsskyldigheten för polisbevakningskostnader inte gäller de allmännyttiga ideella föreningarna upphävs. Samtliga anordnare kommer därmed att följa samma regler när det gäller att ersätta staten för polisens ordningshållning vid kommersiella tillställningar och sammankomster. Det innebär att föreningarna får nya kostnader som begränsar deras möjligheter att uppfylla sina allmännyttiga ändamål. Det talar för att ersättningsskyldigheten ska sättas ned med mer än de 50 procent som huvudförslaget innebär.

Alternativ 1: Små evenemang undantas från ersättningsskyldighet

Merparten av de 20 000 allmännyttiga ideella föreningar som med detta förslag åläggs ersättningsskyldighet för polisbevakningskostnader kommer i praktiken inte att märka någon skillnad mot tidigare, eftersom de inte anordnar några evenemang som kräver polisbevakning. Det är främst de föreningar som deltar i seriespel i de två högsta serierna i fotboll och ishockey samt en del arrangörer av festivaler och liknande som påverkas av nyordningen. Det är alltså osäkert hur många föreningar som kommer att faktureras för polisbevakningskostnader. För att bespara polismyndigheterna arbete med att fakturera mindre belopp föreslår jag att offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som inte förorsakat högre polisbevakningskostnader än som motsvarar ett prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken generellt undantas från ersättningsskyldighet. Prisbasbeloppet för år 2013 är 44 500 kr, vilket motsvarar 48 polisbevakningstimmar, som kan användas exempelvis för att bevaka ett evenemang som pågår under fyra timmar med tolv poliser utan bil, hund eller annan ersättningsgill utrustning. De som anordnar evenemang som förorsakar högre polisbevakningskostnader än ett basbelopp blir skyldiga att ersätta staten enligt huvudregeln, dvs. med 50 procent av de totala, faktiska kostnaderna. Det innebär att timkostnaden för bevakning med polis respektive anställda ordningsvakter blir ungefär lika eller omkring 450 kr.

Lagtekniskt genomförs förslaget genom att 2 kap. 26 § första och andra styckena ordningslagen ges följande lydelse.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning ska ersätta hälften av polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana offentliga tillställningar och allmänna sammankomster

- a) för vilka det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överstiger ett prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken, eller
- b) som faktiskt inte har förorsakat högre polisbevakningskostnader än som motsvarar ett sådant basbelopp.

Om polisen i sitt beslut om tillstånd till tillställningen fastställer ett takbelopp på högst ett prisbasbelopp, kan anordnaren räkna med att han eller hon kommer att gå helt fri från ersättningsskyldighet till staten för polisbevakningskostnader. Om takbeloppet är högre, men de faktiska kostnaderna för polisbevakningen av någon orsak har blivit lägre än beräknat och stannat vid ett belopp på idag högst 44 500 kr, går anordnaren också fri från ersättningsskyldighet och polismyndigheten behöver inte fakturera honom eller henne.

Det är värt att notera att ”stupstocken” vid ett prisbasbelopp kommer att sporra arrangörer som räknar med polisbevakningskostnader i denna storleksordning att vidta egna åtgärder för att bringa ned poliskostnaderna under den kritiska gränsen för full ersättningsbefrielse.

Alternativ 2: Alla anordnare tillgodoräknas ett basbelopp

Ett alternativ till att på detta sätt helt undanta små evenemang och låta anordnarna av alla övriga evenemang betala hälften av polisbevakningskostnaderna är att låta alla anordnare dra av ett prisbasbelopp från de faktiska bevakningskostnaderna och där-efter ålägga dem som har överskjutande bevakningskostnader att betala 75 procent av återstoden. Kostnaden för bevakning med polis respektive anställda ordningsvakter blir då ungefär densamma för anordnaren.

Lagtekniskt genomförs förslaget genom att första stycket i 2 kap. 26 § ordningslagen ges följande lydelse.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning ska ersätta tre fjärdedelar av vad som återstår av polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen sedan polismyndigheten dragit av ett prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Att ha ett grundavdrag för alla ersättningspliktiga evenemang, från de minsta till de största, och sedan låta alla anordnare betala en lika stor andel av de återstående kostnaderna (alternativ 2) är naturligtvis mest rättvist. Men det kräver mer administration än alternativet med ett generellt undantag för de små evenemangen (alternativ 1). Det sistnämnda alternativet kan dessutom antas vara mera verkningfullt när det gäller att få anordnare med polisbevakningskostnader runt ett prisbelopp att vidta egna åtgärder för sänka kostnaderna för polisbevakning.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 26 §¹

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *skall* ersätta polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Den som i vinstsyfte anordnar en offentlig tillställning *ska* ersätta *hälften av* polismyndighetens kostnader för att hålla ordning vid tillställningen. Om det finns särskilda skäl får också den som i vinstsyfte anordnar en allmän sammankomst åläggas en motsvarande ersättningsskyldighet.

Ersättningsskyldigheten gäller inte sådana ideella föreningar som anges i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Ersättningsskyldigheten *enligt första stycket* får sättas ned *eller efterges*, om det finns särskilda skäl.

Polismyndigheten prövar frågor om ersättningsskyldighet. Därvid får det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överskridas. Ersättningsskyldigheten får sättas ned *helt eller delvis*, om det finns särskilda skäl.

Polismyndigheten beslutar om ersättningsskyldighet. Därvid får det högsta belopp som har bestämts enligt 11 § inte överskridas.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *ska* beräknas.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur polismyndighetens kostnader för ordningshållning *skall* beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014.

¹ Senaste lydelse 1999:1282.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Lotteriinspektionen, Lunds universitet, Konkurrensverket, Regelrådet, Statens kulturråd, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Riksidrottsförbund, Svenska Fotbollförbundet, Föreningen Svensk Elitfotboll, Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Hockeyligan, Folkets Hus och Parker, AIK Fotboll AB, Djurgården Hockey AB, IFK Göteborg, Kalmar FF, Malmö FF och ÖSK Elitfotboll Aktiebolag.

Härutöver har Landskrona BoIS, Gefle IF Fotbollsförening, IK Brage, Östersunds Fotbollsklubb, Falkenbergs FF, BK Häcken, Ängelholms FF, GIF Sundsvall, IF Brommapojkarna, Halmstads Bollklubb, Helsingborgs IF, Ljungskile SK, Degerfors IF, Mjällby AIF, IF Elfsborg, Djurgårdens Elitfotboll AB, IFK Norrköping, AHF HockeyAllsvenskan AB, IFK Värnamo, Göteborgs Atlet- & Idrottssällskap (GAIS), Stockholms Ishockeyförbund, Varberg BoIS FC och Jönköpings Södra IF inkommit med yttrande på eget initiativ.

Riksdagens ombudsmän och Bolagsverket har avstått från att yttra sig.

Svenska Bandyförbundet, Svenska Innebandyförbundet, Svenska Basketbollförbundet, Svenska Bilsportförbundet, Svenska motorcykel- och snöskoterförbundet, Svenska Friidrottsförbundet, Svenska Handbollförbundet, Svenska Skidförbundet, Svenska Ridsportförbundet, Föreningen Svenska Musikfestivaler, Musiksverige, Färjestad BK, Masarna Speedway Aktiebolag, Rospiggarna Speedway Aktiebolag, Skellefteå AIK Hockey, Växjö Lakers Idrott AB, Umeå FC och Örgryte Idrottssällskap har inte hörts av.

Bilaga 13

Ändringar i budgetlagen med anledning av EU:s krav på medlemsstaternas budgetramverk

Bilaga till avsnitt 12.1

Bilaga 13

Ändringar i budgetlagen med anledning av EU:s krav på medlemsstaternas budgetramverk

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av delbetänkandet Budgetramverket – uppfyller det EU:s direktiv? (SOU 2013:32)	5
2	Betänkandets lagförslag.....	12
3	Förteckning över remissinstanserna.....	13
4	Direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk	14

1 Sammanfattning av delbetänkandet Budgetramverket – uppfyller det EU:s direktiv? (SOU 2013:32)

Inledning

Det svenska budgetramverket omfattar ett antal mål och principer, som gradvis utvecklats i ett brett politiskt samförstånd sedan den statsfinansiella krisen på 1990-talet. Vissa av budgetramverkets mål och principer regleras i regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203). Andra delar är styrda av uttalanden i förarbeten och den konstitutionella praxis som kommit att utvecklas under de senaste 15 åren. Ramverket omfattar bl.a. en i utformning och tillämpning stram statlig budgetprocess och fleråriga budgetpolitiska mål i form av ett överskottsmål för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt ett kommunalt balanskrav. Genom medelfristiga budgetpolitiska mål och regler för finanspolitiken främjas långsiktighet i beslutsprocessen och tydlighet i finanspolitiken. Ramverket innebär att budgetbesluten utgår från ett helhetsperspektiv, där förslag till utgifts- eller inkomstförändringar prövas utifrån ett på förhand fastställt ekonomiskt utrymme som i stor utsträckning bestäms av utgiftstaket och överskottsmålet. Denna budgetprocess bidrar till att summan av alla budgetbeslut inte blir större än vad som är förenligt med de budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat om.

I november 2011 antogs rådets direktiv (2011/85/EU) om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Direktivet innehåller minimiregler för hur budgetramverken ska vara utformade för att bl.a. säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden att undvika alltför stora underskott enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Direktivet ställer bl.a. krav på att medlemsstaterna ska inrätta medelfristiga budgetpolitiska mål och numeriska finanspolitiska regler som ska återspeglas i de årliga budgetbesluten och som medför konsekvenser om de inte iakttas. Budgetramverket på medellång sikt ska omfatta en planeringshorisont på minst tre år. Det ska även omfatta en redovisning av de offentligfinansiella konsekvenserna av planerade finanspolitiska

åtgärder samt realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Prognoserna ska genomgå en regelbunden och fullständig utvärdering.

Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 31 december 2013. Utredningen, som antagit namnet Budgetprocesskommittén, har i uppdrag att senast den 1 maj lämna de förslag som föranleds av direktivet. I detta delbetänkande görs överväganden om den rättsliga ram som läggs fast i författningar, förarbeten och praxis garanterar en bindande och transparent tillämpning av direktivet eller om ytterligare åtgärder måste vidtas för att genomföra direktivet.

Enligt kommittén har det svenska budgetramverket bevisligen fungerat väl och i linje med direktivet. Det är därför viktigt att inte ändra ramverket utan att starka skäl talar för det.

Kommitténs analys visar att vissa krav i EU-direktivet inte har någon motsvarighet i svensk lag eller i dess förarbeten. Kommitténs bedömning är dock att Sverige genom praxis uppfyller i närmast alla dessa krav. Denna praxis bedöms vara så pass fast att avvikelser från den etablerade ordningen bedöms ge upphov till offentlig kritik, från t.ex. oberoende granskare av riksdagens och regeringens tillämpning av budgetramverket. Bland annat detta borgar för att praxis kan anses vara tillräckligt bindande för att även flertalet av dessa krav ska anses vara uppfyllda.

Kommitténs övergripande bedömning är att det svenska budgetramverket uppfyller EU-direktivets krav på samtliga områden, med undantag för kravet på redovisning av regelbundna, objektiva och fullständiga utvärderingar av regeringens makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Kommittén föreslår därför ett tillägg till budgetlagen (2011:203) med innebörden att regeringen ska vara skyldig att regelbundet redovisa utvärderingar av de prognoser som presenteras i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Vidare leder kravet i direktivet på jämförelser mellan regeringens och kommissionens prognoser till att kommittén föreslår att regeringen ska förklara signifikanta skillnader mot kommissionens prognoser.

Även om kommittén bedömer att Sverige i övrigt uppfyller EU-direktivets krav finns det skäl att något förtydliga regelverket för regeringens prognoser. Kommittén föreslår

därför några smärre ändringar i budgetlagen avseende de prognoser som ska redovisas i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Förslaget innebär att det i budgetlagen uttryckligen ska framgå att regeringen i budgetpropositionen och i den ekonomiska vårpropositionen, i linje med rådande praxis, också ska redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen samt den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder.

Kommittén har även behandlat det i kommittédirektivet nämnda förhållandet att det saknas bestämmelser som klargör riksdagens ansvar för det medelfristiga perspektivet. Kommittén anser att det kan övervägas om det bör införas bestämmelser om medelfristiga budgetpolitiska mål i riksdagsordningen, bl.a. för att riksdagsordningen bättre ska återspegla den fasta praxis som har gällt på detta område under de senaste 15 åren. Kommittén har även övervägt behovet av vissa förtydliganden i budgetlagen avseende de budgetpolitiska målen. Dessa frågor bör dock enligt kommittén behandlas i slutbetänkandet.

Budgetramverk med en planeringshorisont på minst tre år

De svenska budgetpolitiska målen har en medelfristig tidshorisont. Enligt budgetlagen ska regeringen lämna förslag till riksdagen om överskottsmål. Överskottsmålet har sedan 2000 haft en medelfristig definition i och med att det avser ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Enligt budgetlagen ska regeringen vidare i budgetpropositionen lämna förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande året, vilket innebär att utgiftstak alltid finns beslutade för minst en treårsperiod.

Även om det är obligatoriskt för regeringen att föreslå överskottsmål och utgiftstak är det inte reglerat i lag att riksdagen ska besluta om överskottsmål och utgiftstak. Utgångspunkten är dock att så sker. Riksdagen har också sedan dessa mål infördes, på förslag av regeringen, beslutat om de budgetpolitiska målen på medellång sikt.

Regeringen ska enligt budgetlagen i budgetpropositionen föreslå en beräkning av hur utgifterna fördelas på utgiftsområden för även det andra och det tredje tillkommande året.

Dessa beräkningar godkänns av riksdagen och fungerar som en riktlinje för regeringens budgetarbete. Regeringen redovisar i budgetpropositionen enligt fast praxis också en beräkning av budgetens samtliga ca 500 anslag för det andra och tredje tillkommande året. Regeringen är dessutom, enligt budgetlagen, skyldig att redovisa budgetprognoser för innevarande år och de tre därpå följande åren. Prognoserna ska basera sig på väl definierade förutsättningar, vilket enligt förarbetena bl.a. omfattar makroekonomiska förutsättningar och utvecklingen av olika volymer inom regelstyrda utgiftssystem. Enligt gällande praxis redovisar regeringen i budgetpropositionen och i den ekonomiska vårpropositionen också makroekonomiska prognoser och prognoser över volymutvecklingen i regelstyrda utgiftssystem för innevarande år och minst de tre därpå kommande åren.

Enligt fast praxis redovisar regeringen även effekterna på de offentliga finanserna av beslutade och föreslagna finanspolitiska åtgärder för innevarande år och minst de tre därpå kommande åren i budgetpropositionen. Redovisningen omfattar dels budgetkonsekvenserna av de i propositionen föreslagna åtgärderna, dels den samlade budgeteffekten mellan två på varandra följande år av redan beslutade och föreslagna åtgärder.

I EU-direktivet anges att budgetramverket även ska innehålla mål för offentliga skulder. Sverige tillämpar inte något separat numeriskt mål för den offentliga sektorns skulder och enligt kommitténs bedömning kräver inte heller EU-direktivet detta. Ett av de ursprungliga motiven för att införa ett överskottsmål var att minska den offentliga nettoskulden till noll. Överskottsmålet har emellertid legat fast även sedan den offentliga sektorns finansiella nettotillgångar blivit positiva. Överskottsmålet har bl.a. resulterat i att den konsoliderade bruttoskulden har minskat från över 70 procent av BNP i mitten av 1990-talet till ca 38 procent 2012. Bruttoskulden var 2012 lägre än den var åren närmast före finanskrisen. Den offentliga bruttoskulden var 2011 som andel av BNP bland de fem lägsta i EU. Ett stort respektavstånd finns därmed till EU:s mål för bruttoskulden, samtidigt som EU:s mål enligt regeringen ska anses utgöra en övre restriktion för den svenska bruttoskulden.

Det kommunala balanskravet i kommunallagen (1991:900) innebär att enskilda kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet ändå blir negativt måste detta kompenseras med överskott inom tre år. Om det finns synnerliga skäl, t.ex. stark finansiell ställning, kan en kommun dock budgetera för tillfälliga underskott. Även det kommunala balanskravet kan således i viss utsträckning sägas ha en medelfristig karaktär i och med att ett eventuellt underskott under ett räkenskapsår ska täckas av motsvarande överskott under de följande tre åren. Målet i sig är dock ettårigt, och kan mot denna bakgrund bättre sägas överensstämma med EU-direktivets krav på numeriska mål som ska främja uppfyllelsen av EU:s budgetpolitiska mål och som ska iakttas vid de årliga budgetbesluten.

Mot bakgrund av det anförda bedömer kommittén att det svenska budgetramverket uppfyller direktivets krav på budgetramverk på medellång sikt.

Främjande av EU:s referensvärden och det medelfristiga budgetmålet

Som ovan nämnts ska medlemsstaterna tillämpa numeriska finanspolitiska regler som särskilt ska främja att medlemsstaterna uppfyller referensvärdena för underskott och skulder om högst 3 respektive 60 procent av BNP. De numeriska reglerna ska även främja en flerårig finanspolitisk planering och iakttagande av medlemsstaternas budgetmål på medellång sikt, som för Sverige innebär att den offentliga sektorns strukturella sparande inte ska understiga -1 procent av BNP enligt kommissionens mätmetod.

Den svenska numeriska finanspolitiska regel som i första hand främjar iakttagandet av de av EU fastställda budgetpolitiska målen är överskottsmålet. Överskottsmålet har, fränsett en teknisk justering av nivån, legat fast sedan det infördes 2000. Regeringen har förklarat att den avser att behålla den nuvarande nivån om ett överskott på i genomsnitt 1 procent av BNP över en konjunkturcykel så länge som det är nödvändigt för att de offentliga finanserna ska utvecklas på ett hållbart sätt. Nivån på 1 procent av BNP ger en betydande marginal för ökade utgifter och lägre skatteinkomster under en lågkonjunktur utan att EU:s referensvärde för

underskott om 3 procent av BNP hotas. Nivån bidrar också normalt till en över tiden minskande statsskuld. Även om Sveriges budgetmål på medellång sikt är definierat på ett annat sätt än överskottsmålet innebär skillnaden på två procentenheter mellan dessa två mål att överskottsmålet normalt rymmer en marginal för aktiv konjunkturpolitik utan att Sveriges medelfristiga mål hotas.

Utgiftstaket har inte samma nära koppling till EU:s budgetpolitiska mål, men ger ett indirekt stöd till dessa mål genom att det utgör ett viktigt instrument för att överskottsmålet ska uppnås.

Sammantaget gör kommittén bedömningen att Sveriges numeriska finanspolitiska regler, i synnerhet överskottsmålet, främjar iakttagandet av EU:s budgetpolitiska mål och att Sverige mot denna bakgrund uppfyller direktivets krav i denna del.

Måldefinition och tillämpningsområde

EU-direktivet anger att måldefinition och tillämpningsområde ska specificeras för de landspecifika numeriska finanspolitiska reglerna, dvs. för Sveriges vidkommande främst överskottsmålet och utgiftstaket.

Överskottsmålet är enligt förarbetena till budgetlagen formulerat som att det ska omfatta hela den offentliga sektorns finansiella sparande på medellång sikt. Motiven för överskottsmålet, att det bl.a. ska bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser och till att upprätthålla tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer, finns tydligt angivna i bl.a. 2010 års ekonomiska vårproposition, som även innehåller en redovisning av de indikatorer som används för att bedöma måluppfyllelsen. Överskottsmålet har stor betydelse i den praktiska tillämpningen vid fastställandet av utrymmet för nya reformer eller behovet av budgetförstärkningar i budgetpropositionen.

Enligt de riksdagsbeslut som fattats sedan utgiftstaket infördes 1997 omfattar utgiftstaket i princip samtliga utgifter på statens budget, med undantag för statsskuldräntor, och utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftstaket har också sedan det infördes omfattat samma kategorier av utgifter och undersektorer till den offentliga sektorn. I förarbetena till budgetlagen angavs också att de utgifter som omfattas av utgiftstaket ska vara

tydligt definierade när beslut om nivån på utgiftstaket fattas, vilket inte minst är viktigt för att kunna avgöra om tekniska justeringar av fastställda utgiftstak är motiverade vid budgettekniska förändringar. Utgiftstaket utgör en övre restriktion för de takbegränsade utgifterna och används, i enlighet med vad som föreskrivs i budgetlagen, såväl vid beredningen av förslaget till statens budget som vid genomförandet av den budgeterade verksamheten.

Genom såväl uttrycklig reglering som förarbeten och fastlagd praxis bedömer kommittén att Sverige uppfyller direktivets krav i detta avseende.

De budgetpolitiska målens koppling till de årliga budgetbesluten

Enligt EU-direktivet ska medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning återspegla deras landspecifika gällande numeriska finanspolitiska regler och bestämmelserna i budgetramverket på medellång sikt. För riksdagen och regeringen innebär detta att överskottsmålet och fastställda utgiftstak ska iakttas vid beredningen av och besluten om statens budget.

Av budgetlagen framgår bl.a. att utgiftstaket ska användas vid beredningen av förslaget till statens budget och att regeringen måste vidta åtgärder om det finns risk för att ett beslutat utgiftstak riskerar att överskridas. Detta innebär bl.a. att regeringen måste beakta konsekvenserna för utgiftstaket för såväl innevarande år som för de närmast kommande åren i de årliga budgetförslagen.

I budgetlagen föreskrivs vidare att regeringen minst två gånger per år ska ange hur överskottsmålet uppnås. I förarbetena till lagen anges att redovisningen ska avse såväl hur målet har uppnåtts som hur det beräknas uppnås. Det framgår även av förarbetena att överskottsmålet ska ha en styrande roll för finanspolitiken. Att målet har en central roll vid fastställandet av det totala utrymmet för nya reformer eller behovet av budgetförstärkningar framgår även av det särskilda avsnittet om budgetpolitiska mål och reformutrymme som enligt rådande praxis ingår som en del av budgetpropositionen.

Lagstiftningen och en fast praxis innebär enligt kommittén att det svenska budgetramverket bedöms uppfylla EU-direktivets krav

i fråga om beaktandet av de budgetpolitiska målen i den årliga budgetbehandlingen.

Konsekvenser om de budgetpolitiska målen inte bedöms klaras

EU-direktivet ställer dels krav på att medlemsstaterna ska specificera konsekvenser om de landspecifika numeriska reglerna inte iakttas, dels krav på att det medelfristiga budgetramverket ska innehålla förfaranden för upprättande av en beskrivning av planerade åtgärder på medellång sikt som visar hur en avvikelse från budgetmålen på medellång sikt ska korrigeras.

Vad gäller utgiftstaket finns det i budgetlagen krav på att regeringen vid risk för ett överskridande antingen ska vidta åtgärder som den själv har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Beträffande överskottsmålet föreskriver budgetlagen att regeringen två gånger per år ska redovisa hur målet uppnås. Vid sidan av detta krav har regeringen i flera olika sammanhang förklarat hur avvikelser från överskottsmålet bör hanteras, bl.a. i 2010 års ekonomiska vårproposition och i regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken.

Kommittén bedömer också att regeringen har tagit hänsyn till dessa principer i den praktiska tillämpningen i samband med avvikelser från överskottsmålet. Regeringen har exempelvis i situationer då risk funnits för såväl ett överskridande som ett underskridande av målet förklarat varför det t.ex. finns konjunkturella skäl för att reformutrymmet eller besparingsbehovet för det nästkommande året inte nödvändigtvis är detsamma som den korrigeringsavvikelse som skulle krävas för att nå överskottsmålet redan under det året.

Regeringen redovisar vidare sedan lång tid tillbaka i budgetpropositionen de medelfristiga effekterna på de offentliga finanserna av beslutade, föreslagna och i propositionerna aviserade åtgärder.

Genom såväl lagstiftning som den praktiska tillämpningen bedöms det svenska ramverket därmed uppfylla direktivets krav i fråga om konsekvenser vid avvikelser från målen samt kravet på redovisning av medelfristiga effekter av politiken på de offentliga finanserna.

Prognoser

Direktivet ställer en rad krav på de makroekonomiska prognoser och budgetprognoser som används vid medlemsstaternas budgetplanering. Kraven innebär bl.a. att prognoserna ska vara realistiska och jämföras med andra prognosmakares, inklusive kommissionens prognoser. Prognoserna ska innefatta en analys av känsligheten för alternativa antaganden och relevanta riskscenarier, och offentliggöras tillsammans med metoder, antaganden och relevanta parametrar. Prognoserna ska även innefatta offentligfinansiella prognoser vid oförändrad politik och en analys av hur finanspolitiska åtgärder påverkar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Slutligen ska prognoserna genomgå en regelbunden och fullständig utvärdering på grundval av objektiva kriterier som ska offentliggöras tillsammans med de åtgärder som bedöms behövas för att hantera signifikanta systematiska prognosavvikelser.

Tidigare prognosjämförelser visar att regeringens prognosprecision åtminstone inte är sämre än precisionen hos andra oberoende prognosmakare. Kommittén bedömer att regeringen normalt strävar efter att basera sina prognoser på det mest sannolika scenariot. Kravet på att prognoserna ska vara realistiska bedöms därför vara uppfyllt. Även den praxis som sedan ett flertal år finns i fråga om att redovisa känslighetsanalyser och riskscenarier bedöms svara mot direktivets krav.

Budgetlagen ställer krav på att regeringen i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen ska redovisa budgetprognoser för innevarande år och de tre kommande åren som ska vara baserade på väl specificerade förutsättningar, vilket enligt lagens förarbeten bl.a. utgörs av makroekonomiska antaganden. Därutöver redovisar regeringen sedan lång tid tillbaka detaljerade prognoser över de offentliga finanserna på medellång sikt. Att regeringen ska publicera prognoser över den offentliga sektorns finansiella sparande följer också av förarbetena till budgetlagen. De metoder och modeller som används i prognosverksamheten offentliggörs i hög grad i form av fördjupningar i de ekonomiska propositionerna eller i separata rapporter som publiceras på regeringens hemsida. Kommittén bedömer mot denna bakgrund att rådande fasta praxis svarar mot direktivets krav på offentliggörande av prog-

noserna, inklusive modeller, metoder och antaganden.

Prognoserna i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen baserar sig i enlighet med budgetlagens krav på väl specificerade förutsättningar, inklusive de finanspolitiska beslut och förslag som ingår i prognoserna. Effekterna på de offentliga finanserna av de finanspolitiska åtgärder som ingår i prognoserna särredovisas i budgetpropositionen. För budgetens utgiftssida redovisas därutöver i budgetpropositionen för varje utgiftsram och anslag tabeller som visar hur anslagsutvecklingen på medellång sikt beror på beslutad och föreslagen politik, förändrade makroekonomiska förutsättningar samt, för reglerstyrda transfereringssystem, även förändrad volymutveckling. För skatter visas de budgeteffekter som uppkommer respektive år till följd av förändrade regler. Praxis bedöms av kommittén därför överensstämma med direktivets krav på offentligfinansiella prognoser vid oförändrad politik.

Genom den sedan flera år etablerade ordningen med en årlig redovisning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet i den ekonomiska vårpropositionen, som innefattar beslutade och föreslagna finanspolitiska åtgärders påverkan på hållbarheten, bedöms det svenska budgetramverket uppfylla direktivets krav även i detta avseende.

De utvärderingar av regeringens prognoser som för närvarande görs av Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och av regeringen själv bedöms i hög utsträckning, men inte fullt ut, uppfylla direktivets krav på en regelbunden, fullständig och offentliggjord utvärdering. Kommittén föreslår mot denna bakgrund att en bestämmelse införs i budgetlagen som ålägger regeringen att regelbundet redovisa en utvärdering av sina prognoser. Djupare och utförligare utvärderingar kan vara resurskrävande och bör mot denna bakgrund utföras ungefär vart tredje år. Djupare utvärderingar är med hänsyn till behovet av insyn både i fråga om metod och underlag något som bäst ankommer på prognosmakaren själv, dvs. regeringen, att göra. Extern expertis bör dock kunna anlitas i samband med dessa utvärderingar. Resultatet av utvärderingarna ska offentliggöras och beaktas i framtida makroekonomiska prognoser och budgetprognoser.

Konjunkturinstitutet har i uppdrag att jämföra regeringens prognoser och prognosfel med andra prognosmakares. Ekonomistyrningsverket genomför därutöver jämförelser med regeringens budgetprognoser. Någon jämförelse görs dock inte med kommissionens prognoser. I kravet på regelbunden utvärdering av regeringens prognoser bör det ingå att göra en analys av prognoskillnader i förhållande till andra oberoende prognosmakares prognoser, däribland kommissionen, och lämna förklaringar till signifikanta skillnader mellan regeringens prognoser och kommissionens.

Även om Sverige enligt kommitténs bedömning på detta område uppfyller EU-direktivets krav i övrigt finns det ändå skäl att förtydliga regelverket på ett par punkter som avser regeringens prognoser. Kommittén föreslår att det i budgetlagen införs en skyldighet för regeringen att redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet samt prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder. Detta utgör en kodifiering av rådande praxis. Genom regleringen kommer budgetlagen att i högre grad ge en rättvisande bild av de prognoser som är av särskild vikt vid utformningen av statens budget och regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken och den ekonomiska politiken.

Oberoende analys och övervakning

EU-direktivet ställer krav på att de landspecifika numeriska finanspolitiska reglerna ska omfattas av en effektiv och punktlig övervakning av hur reglerna iakttas. Övervakningen ska utföras av ett oberoende organ.

Riksrevisionen har i uppdrag att granska årsredovisningen för staten som enligt budgetlagen bl.a. ska innehålla en uppföljning av de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen. Finanspolitiska rådet ska vidare enligt sin instruktion följa upp måluppfyllelsen i finanspolitiken. Mot denna bakgrund bedömer kommittén att det svenska ramverket uppfyller de krav som EU-direktivet ställer på oberoende övervakning av de finanspolitiska reglerna.

Övriga överväganden

Kommittén har även behandlat det i kommittédirektivet nämnda förhållandet att det för närvarande saknas bestämmelser som klargör riksdagens ansvar för att det finns ett medelfristigt perspektiv. Enligt kommittén kan det övervägas om det bör införas bestämmelser om medelfristiga budgetpolitiska mål i riksdagsordningen, bl.a. för att riksdagsordningen bättre ska återspegla den fasta praxis som har gällt på detta område under de senaste 15 åren. Bestämmelserna skulle kunna avse hur riksdagen ska besluta om budgetpolitiska mål och deras förhållande till de årliga budgetbesluten.

Det kan också övervägas om det i budgetlagen bör förtydligas att regeringen ska redogöra för väsentliga avvikelser från överskottsmålet och hur en återgång till målet i så fall bör ske. Vidare kan det övervägas om det i budgetlagen även bör förtydligas att regeringen i budgetpropositionen, i enlighet med etablerad praxis, ska redovisa effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna finanspolitiska åtgärder på medellång sikt som en del av avstämningen av den föreslagna finanspolitiken mot överskottsmålet.

Slutligen kan det också övervägas om regeringen i lag bör åläggas en skyldighet att säkerställa att en oberoende analys och övervakning av budgetmålen kommer till stånd.

Ovan nämnda frågor bör dock, med hänsyn till deras koppling till kommitténs uppdrag i övrigt, hanteras inom ramen för kommitténs huvudbetänkande.

Utgiftstakets tidsperspektiv

Vid sidan av att säkerställa att Sverige uppfyller EU-direktivets krav ska kommittén också bl.a. analysera för- och nackdelar med ett tre- respektive fyraårigt perspektiv för det statliga utgiftstaket och överväga en ändring av regleringen i detta avseende.

Det finns för- och nackdelar med såväl tre- som fyraåriga utgiftstak. Dessa för- och nackdelar kan även variera över tid. Regeringens förslag till utgiftstak i budgetpropositionen ska enligt budgetlagen avse det tredje tillkommande året. Det finns dock inget som hindrar att regeringen även lämnar förslag för det fjärde tillkommande året. Kommittén bedömer att det redan med den nuvarande regleringen i

budgetlagen finns en önskvärd flexibilitet avseende utgiftstakets tidsperspektiv och att regleringen därmed inte behöver ändras.

Den europeiska terminen

Kommittén ska även överväga om det finns skäl att införa bestämmelser som klargör kopplingen mellan den nationella budgetprocessen och den s.k. europeiska terminen för samordning av den ekonomiska politiken inom EU. I detta ingår att klargöra regeringens respektive riksdagens befogenheter avseende bl.a. konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet.

Även om tiden för samordning mellan den nationella budgetprocessen och den europeiska terminen är begränsad, i synnerhet i samband med publiceringen av konvergensprogrammet

och det nationella reformprogrammet i slutet av april, har processen inom Regeringskansliet nu utvecklats på ett sätt som bl.a. säkerställer en inbördes konsistens mellan dessa program och den ekonomiska vårpropositionen. Att programmets innehåll i allt väsentligt grundar sig på riksdagsbeslut och till riksdagen föreslagna riktlinjer får vidare anses utgöra en ordning som bör upprätthållas, men som inte behöver regleras.

Regeringens arbete med att informera och samråda med riksdagens organ om den europeiska terminen bedöms ske i enlighet med regeringsformens och riksdagsordningens bestämmelser om regeringens skyldigheter på detta område. Något behov av ytterligare reglering av den europeiska planeringsterminen har mot bakgrund av det anförda inte kunnat identifieras.

2 Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)

Härigenom föreskrivs i fråga om budgetlagen (2011:203)

dels att 9 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 4 § och 5 §, samt närmast före 9 kap. 5 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

3 §

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över statens inkomster och utgifter, statens lånebehov *och* utgifterna under utgiftstaket.

Prognoserna ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren och baseras på väl specificerade förutsättningar.

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över *den makroekonomiska utvecklingen*, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket *samt den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder*.

Prognoserna ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren och baseras på väl specificerade förutsättningar.

4 §

Regeringen ska i den ekonomiska vårpropositionen redovisa en bedömning av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Utvärdering

5 §

Regeringen ska regelbundet redovisa en utvärdering av de prognoser som anges i 3 §.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2013.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över betänkandet Budgetramverket – uppfyller det EU:s direktiv (SOU 2013:32) kommit in från Sveriges riksbank, Riksrevisionen, Göta hovrätt, Kamrarrätten i Jönköping, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, Kammarkollegiet, Statistiska centralbyrån, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, och Svenskt Näringsliv.

Därutöver har även Svenska institutet för europapolitiska studier yttrat sig.

Finansinspektionen, Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, samt Landsorganisationen i Sverige har inbjudits att lämna synpunkter, men avstått från att yttra sig.

4 Direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk

23.11.2011

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 306/41

II

(Icke-lagstiftningsakter)

DIREKTIV

RÅDETS DIREKTIV 2011/85/EU

av den 8 november 2011

om krav på medlemsstaternas budgetramverk

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

offentliga finansernas utfall enligt statistiska metoder, och från prognoser eller budgetering som avser de offentliga finansernas framtid.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 126.14 tredje stycket,

- (3) Heltäckande och tillförlitlig offentlig bokföringspraxis inom alla offentliga undersektorer är en förutsättning för att medlemsstaterna ska kunna ta fram jämförbar statistik av hög kvalitet. Interna kontroller bör säkerställa att de gällande bestämmelserna genomdrivs i alla offentliga undersektorer. Oberoende granskningar som genomförs av offentliga organ, såsom revisionsmyndigheter eller privata revisionsfirmor, bör främja bästa internationella praxis.

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽²⁾, och

- (4) Tillgången till uppgifter om de offentliga finanserna är avgörande för att unionens ram för budgetövervakning ska kunna fungera väl. Kontinuerlig tillgång till aktuella och tillförlitliga uppgifter om de offentliga finanserna är nyckeln till korrekt övervakning vid rätt tidpunkt, vilket i sin tur gör det möjligt att snabbt agera vid en oväntad utveckling av de offentliga finanserna. Ett viktigt inslag vid kvalitetssäkring av uppgifter om de offentliga finanserna är öppenhet och insyn, vilket måste innebära att sådana uppgifter offentliggörs regelbundet.

av följande skäl:

- (1) Det finns ett behov av att utgå från erfarenheterna från den ekonomiska och monetära unionens första årtionde. Den senaste tidens ekonomiska utveckling har skapat nya utmaningar för det finanspolitiska arbetet över hela unionen och särskilt belyst behovet av ett större nationellt egenansvar och enhetliga krav på reglerna och förfarandena i medlemsstaternas budgetramverk. Särskilt viktigt är det att ange vad nationella myndigheter måste göra för att följa bestämmelserna i protokoll (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott, fogat till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artikel 3.

- (5) För framställning av europeisk statistik för att utforma, tillämpa, övervaka och bedöma unionens politik infördes lagstiftning om statistik genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik ⁽³⁾. I den förordningen föreskrevs också principer för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik: yrkesmässigt oberoende, opartiskhet, objektivitet, tillförlitlighet, statistisk konfidentialitet och kostnadseffektivitet, med exakta definitioner av alla dessa principer. Kommissionens befogenheter att granska statistiska uppgifter för förfarandet vid alltför stora underskott stärktes genom rådets ändrade förordning (EG) nr 479/2009 av den 25 maj 2009, om tillämpningen av det protokoll om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen ⁽⁴⁾.

- (2) Medlemsstaternas regeringar och offentliga undersektorer har offentliga redovisningsystem, med bokföring, interna kontroller, finansiell rapportering och revision. Dessa system bör särskiljas från statistiska uppgifter, som avser de

⁽¹⁾ Europaparlamentets yttrande av den 28 september 2011 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT C 150, 20.5.2011, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 87, 31.3.2009, s. 164.

⁽⁴⁾ EUT L 145, 10.6.2009, s. 1.

- (6) Definitionerna av begreppen *offentlig*, *underskott* och *investering* fastställs i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott genom en hänvisning till det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS), som har ersatts av det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen, antaget genom rådets förordning (EG) nr 2223/96 av den 25 juni 1996 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen ⁽¹⁾ (ENS 95).
- (7) Tillgången till och kvaliteten på ENS 95-data är av avgörande betydelse när det gäller att se till att unionens ram för budgetövervakning fungerar på rätt sätt. ENS 95 är beroende av uppgifter som lämnas i intäkts- och kostnadsräkenskapsredovisning. Denna redovisning är emellertid beroende av en tidigare sammanställning av uppgifter enligt kontantmetoden eller motsvarande. Dessa kan spela en viktig roll för att främja budgetövervakning vid rätt tidpunkt så att man undviker att betydande fel i budgeten upptäcks sent. Tidsserier med uppgifter enligt kontantmetoden om budgetutvecklingen kan visa på mönster som bör övervakas närmare. Budgetuppgifterna enligt kontantmetoden (eller motsvarande uppgifter från de offentliga räknenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) som ska offentliggöras bör som minimum innefatta ett samlat bokslut, totala intäkter och totala utgifter. I motiverade fall, till exempel där det finns ett stort antal kommunala organ, kan man för att kunna offentliggöra uppgifterna i tid använda sig av lämpliga uppskattningsmetoder som grundar sig på ett urval av organen, med efterföljande revidering med användning av de fullständiga uppgifterna.
- (8) Vinklade och orealistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser kan väsentligt minska den finanspolitiska planeringens effektivitet och därmed försvaga budgetdisciplinen, medan transparens och diskussioner om prognosmetoder väsentligt kan öka kvaliteten på makroekonomiska prognoser och budgetprognoser för finanspolitisk planering.
- (9) Öppenhet och insyn är avgörande för att säkerställa att de prognoser som används för budgetpolitiken är realistiska, vilket bör innebära allmän tillgång inte endast till de officiella makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna som utarbetas för den finanspolitiska planeringen, utan även till de metoder, antaganden och relevanta parametrar som dessa prognoser bygger på.
- (10) Känslighetsanalys och motsvarande budgetprognoser som komplement till det mest sannolika makroekonomiska scenariot gör det möjligt att analysera hur de viktigaste finanspolitiska variablerna skulle utvecklas vid olika antaganden om tillväxt och räntor och skulle således väsentligt minska riskerna för att budgetdisciplinen äventyras av prognosfel.
- (11) Kommissionens prognoser och information om de modeller som de baserar sig på kan ge medlemsstaterna ett användbart riktmärke för deras mest sannolika makroekonomiska scenario och stärker validiteten i de prognoser som används i budgetarbetet. Emellertid kommer den utsträckning i vilken medlemsstaterna kan förväntas jämföra de prognoser som används i budgetarbetet med kommissionens prognoser att variera, beroende på tidsplanen för prognosförberedelserna samt på hur jämförbara prognosmetoderna och antagandena är. Prognoser från andra oberoende organ kan också vara värdefulla för avstämning.
- (12) Signifikanta skillnader mellan det valda makroekonomiska scenariot och kommissionens prognos bör beskrivas och skäl till dessa skillnader bör anges, särskilt med antaganden om nivån eller ökningstakten för externa variabler avviker signifikant från värdena i kommissionens prognoser.
- (13) Med tanke på kopplingarna mellan medlemsstaternas budgetar och unionens budget bör kommissionen, som ett stöd till medlemsstaterna när de upprättar sina budgetprognoser, tillhandahålla prognoser för unionens utgifter, baserade på den planerade utgiftsnivån i det fleråriga budgetramverket.
- (14) För att underlätta utarbetandet av de prognoser som används för budgetplaneringen och förklara skillnader mellan medlemsstaternas och kommissionens prognoser, bör medlemsstaterna varje år ges möjlighet att med kommissionen diskutera de antaganden som ligger till grund för utarbetandet av de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna.
- (15) De offentliga makroekonomiska prognosernas och budgetprognosernas kvalitet höjs på ett avgörande sätt genom regelbunden, objektiv och omfattande utvärdering på grundval av objektiva kriterier. En grundlig utvärdering inbegriper en noggrann undersökning av ekonomiska antaganden, jämförelser med andra institutioners prognoser och utvärdering av tidigare prognosers utfall.
- (16) Med tanke på att medlemsstaternas regelbaserade budgetramverk visat sig effektivt förstärka det nationella ansvarstagandet avseende unionens finanspolitiska regler för att främja budgetdisciplin, bör en hörnsten för unionens förstärkta ram för budgetövervakning vara kraftfulla landsspecifika numeriska finanspolitiska regler som överensstämmer med unionens budgetmål. Kraftfulla numeriska finanspolitiska regler bör förses med noga angivna

⁽¹⁾ EGT L 310, 30.11.1996, s. 1.

- måldefinitioner, i förening med mekanismer för effektiv övervakning vid rätt tidpunkt. Dessa regler bör grundas på en tillförlitlig och oberoende analys utförd av oberoende organ eller organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas fiskala myndigheter. Dessutom har politiska erfarenheter visat att för att numeriska finanspolitiska regler ska fungera effektivt måste bristande efterlevnad få konsekvenser där kostnaderna kan handla om enbart anseende.
- (17) Enligt protokollet (nr 15) om vissa bestämmelser angående Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland fogat till EU-fördraget och till EUF-fördraget, är de i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till de fördragen omnämnda referensvärdena inte direkt bindande för Förenade kungariket. Därför bör Förenade kungariket inte omfattas av skyldigheten att tillämpa numeriska finanspolitiska regler som effektivt främjar iakttagande av de specifika referensvärdena för det alltför stora underskottet och den därmed sammanhängande skyldigheten att de fleråriga målen i budgetramverken på medellång sikt ska överensstämma med dessa regler.
- (18) Medlemsstaterna bör undvika konjunkturförstärkande finanspolitik och budgetkonsolideringsinsatserna bör vara större under ekonomiskt goda tider. Noga angivna numeriska finanspolitiska regler främjar dessa mål och bör återspeglas i medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning.
- (19) För att den nationella finanspolitiska planeringen ska överensstämma med både den preventiva och den korrigerande aspekten av stabilitets- och tillväxtpakten måste den vara flerårig och särskilt ha som mål att nå budgetmålen på medellång sikt. Budgetramverk på medellång sikt är nödvändiga för att se till att medlemsstaternas budgetramverk överensstämmer med unionslagstiftningen. Stabilitets- och tillväxtpaktens preventiva och korrigerande aspekter bör inte betraktas var för sig, vilket är andan i rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken⁽¹⁾ samt rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott⁽²⁾.
- (20) Även om godkännandet av den årliga budgetlagstiftningen är nyckelfasen i den budgetprocess där viktiga budgetbeslut fattas i medlemsstaterna, så får flertalet finanspolitiska åtgärder budgeteffekter som går långt utöver den årliga budgetprocessen. Ett ettårsperspektiv är därför en dålig grund för sund budgetpolitik. För att bygga in ett flerårigt budgetperspektiv i unionens ram för budgetövervakning, bör planeringen av årlig budgetlagstiftning grundas på flerårig finanspolitisk planering med budgetramverket på medellång sikt som utgångspunkt.
- (21) Detta budgetramverk på medellång sikt bör bland annat innefatta prognoser för varje större utgifts- och inkomstpost för innevarande och senare budgetår, vid oförändrad politik. Varje medlemsstat bör på lämpligt sätt kunna fastställa vilken politik som förblir oförändrad och offentliggöra detta tillsammans med de antaganden som gjorts, metoder som använts och andra relevanta parametrar.
- (22) Detta direktiv bör inte hindra en ny regering i en medlemsstat från att uppdatera det medelfristiga budgetramverket så att det återspeglar dess egna prioriteringar. I detta fall bör den nya regeringen lyfta fram skillnaderna i förhållande till det föregående medelfristiga budgetramverket.
- (23) Bestämmelserna i EUF-fördragets ramverk för budgetövervakning, och särskilt i stabilitets- och tillväxtpakten, är tillämpliga på hela den offentliga sektorn med undersektorerna stat, delstater, kommuner och socialförsäkring enligt definitionen i förordning (EG) nr 2223/96.
- (24) Flera medlemsstater har genomgått en omfattande decentralisering där budgetbefogenheter har delegerats till regionala och lokala myndigheter. Därmed har dessa myndigheter fått en betydligt större roll för att se till att stabilitets- och tillväxtpakten följs. Det bör särskilt säkerställas att den offentliga sektorns alla undersektorer omfattas av skyldigheterna och förfarandena i det nationella budgetramverket i synnerhet, men inte bara i dessa medlemsstater.
- (25) För att effektivt främja budgetdisciplin och hållbara offentliga finanser bör budgetramverket omfatta de offentliga finanserna som helhet. Särskild uppmärksamhet bör av detta skäl ägnas den offentliga sektorns organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna på undersektorsnivå som direkt eller på medellång sikt påverkar de offentliga finansernas ställning i medlemsstaterna. Deras samlade inverkan på den offentliga sektorns saldon och skulder bör läggas fram inom ramen för de årliga budgetförfarandena och budgetplanerna på medellång sikt.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 6.

- (26) Vidare bör förekomsten av ansvarsförbindelser också ägnas ordentlig uppmärksamhet. Närmare bestämt innefattar ansvarsförbindelser skyldigheter som kan uppstå beroende på om en eventuell framtida händelse inträffar, eller aktuella skyldigheter där betalning troligen inte kommer att ske eller beloppet för den troliga betalningen inte kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Det gäller exempelvis relevant information om statliga garantier, förväntade förluster på lån och ansvarsförbindelser som uppkommit i samband med offentliga företags verksamhet, inbegripet, när så är lämpligt, sannolikheten för att en ansvarsförbindelse kommer att behöva lösas in samt eventuellt datum för detta. Marknadens känslighet bör beaktas på lämpligt sätt.
- (27) Kommissionen bör regelbundet följa genomförandet av detta direktiv. Bästa praxis avseende bestämmelserna i detta direktiv som handlar om de olika aspekterna av nationella budgetramverk bör fastställas och spridas.
- (28) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen enhetligt iakttagande av budgetdisciplin i enlighet med EUF-fördraget, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (29) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁽¹⁾ uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i unionens intresse upprätta egna tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

I detta direktiv fastställs närmare regler för hur budgetramverken i medlemsstaterna ska vara utformade. Dessa regler är nödvändiga för att säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden enligt EUF-fördraget för att undvika alltför stora offentliga underskott.

Artikel 2

I detta direktiv ska definitionerna av *offentlig underskott* och *investering* i artikel 2 i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till EU-fördraget och till

⁽¹⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

EUF-fördraget gälla. Definitionen av den offentliga sektorns undersektorer i punkt 2.70 i bilaga A till förordning (EG) nr 2223/96 ska också gälla.

Dessutom gäller följande definition:

budgetramverk: den uppsättning mekanismer, förfaranden, regler och institutioner som den offentliga sektorns budgetpolitik vilar på, särskilt

- a) system för budgeträkenskaper och statistisk rapportering,
- b) regler och förfaranden för utarbetandet av prognoser för budgetplaneringen,
- c) landsspecifika numeriska finanspolitiska regler, som bidrar till att medlemsstaternas finanspolitik stämmer överens med deras respektive skyldigheter enligt EUF-fördraget i form av en summerande indikator på budgetutfallet, exempelvis det offentliga budgetunderskottet, upplåningen, skulderna eller någon av deras huvudkomponenter,
- d) budgetförfaranden som innehåller regler för att underbygga budgetprocessens alla faser,
- e) budgetramverk på medellång sikt som ingår i den nationella budgetprocessen och ger finanspolitiken ett längre tidsperspektiv än årsbudgetarnas, inklusive fastställandet av politiska prioriteringar och budgetmål på medellång sikt,
- f) mekanismer för oberoende övervakning och analys för att öka öppenheten och insynen i delar av budgetprocessen,
- g) mekanismer och regler för budgetrelationer mellan myndigheter inom den offentliga sektorns olika undersektorer.

KAPITEL II

RÄKENSKAPER OCH STATISTIK

Artikel 3

1. När det gäller nationella system för offentliga räkenskaper ska medlemsstaterna ha inrättat offentliga räkenskapssystem som heltäckande och konsekvent omfattar den offentliga sektorns alla undersektorer samt innehåller nödvändig information för att ta fram bokföringsuppgifter med syftet att framställa uppgifter baserade på ENS 95. Dessa offentliga räkenskapssystem ska vara föremål för interna kontroller och oberoende revision.

2. Medlemsstaterna ska se till att budgetuppgifter punktligt och regelbundet offentliggörs för alla den offentliga sektorns undersektorer enligt definitionen i förordning (EG) nr 2223/96. Medlemsstaterna ska särskilt offentliggöra

a) budgetuppgifter enligt kontantmetoden (eller likvärdiga uppgifter från de offentliga räkenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) enligt följande tidsintervall:

— månatligen per undersektor för staten, delstatsregeringar och socialförsäkringarna, före följande månads utgång, och

— kvartalsvis för den kommunala sektorn, före slutet av det följande kvartalet,

b) en detaljerad jämförelsetabell som visar metoden för övergång mellan uppgifter enligt kontantmetoden (eller motsvarande uppgifter ur de offentliga räkenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) och uppgifter baserade på ENS 95-standarderna.

5. Medlemsstaterna ska ange vilken institution som är ansvarig för utarbetandet av makroekonomiska prognoser och budgetprognoser och offentliggöra de officiella makroekonomiska prognoser och budgetprognoser som utarbetats för finanspolitisk planering, inklusive metoder, antaganden och relevanta parametrar som ligger till grund för dessa prognoser. Medlemsstaterna och kommissionen ska minst en gång om året hålla en teknisk dialog om de antaganden som ligger till grund för utarbetandet av de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna.

6. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna för finanspolitisk planering ska genomgå en regelbunden, objektiv och fullständig utvärdering på grundval av objektiva kriterier, inklusive utvärdering i efterhand. Resultaten av den utvärderingen ska offentliggöras och på lämpligt sätt beaktas i framtida makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Om det vid utvärderingen upptäcks en signifikant systematisk avvikelser som har påverkat de makroekonomiska prognoserna under minst fyra år i rad ska den berörda medlemsstaten vidta de åtgärder som krävs och offentliggöra dessa.

7. Kommissionen (Eurostat) ska var tredje månad offentliggöra medlemsstaternas underskotts- och skuldnivåer per kvartal.

KAPITEL III

PROGNOSER

Artikel 4

1. Medlemsstaterna ska se till att finanspolitisk planering grundar sig på realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser, baserade på de mest aktuella uppgifterna. Budgetplaneringen ska baseras på det mest sannolika makroekonomiska scenariot eller på ett försiktigare scenario. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna ska jämföras med kommissionens senast uppdaterade prognoser och, när så är lämpligt, med andra oberoende organs prognoser. Signifikanta skillnader mellan det valda makroekonomiska scenariot och kommissionens prognos ska motiveras, särskilt om nivån eller ökningstakten för variabler i externa antaganden avviker signifikant från värdena i kommissionens prognoser.

2. Kommissionen ska offentliggöra de metoder, antaganden och relevanta parametrar som ligger till grund för dess makroekonomiska prognoser och budgetprognoser.

3. Som stöd till medlemsstaterna när de upprättat sina budgetprognoser ska kommissionen tillhandahålla prognoser för unionens utgifter, baserat på den planerade utgiftsnivån i det fleråriga budgetramverket.

4. Inom ramen för en känslighetsanalys ska de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna innefatta undersökningar av de viktigaste finanspolitiska variabelernas utveckling vid olika antaganden om tillväxt och räntor. De olika antaganden som används i makroekonomiska prognoser och budgetprognoser ska vägledas av utfallet av tidigare prognoser och i största möjliga utsträckning ta hänsyn till relevanta riskscenarier.

KAPITEL IV

NUMERISKA FINANSPOLITISKA REGLER

Artikel 5

Medlemsstaterna ska tillämpa numeriska finanspolitiska regler som är specifika för dem och som effektivt främjar att de uppfyller sina skyldigheter enligt EUF-fördraget på budgetpolitikens område inom ramen för en flerårig horisont för den offentliga sektorn som helhet. Dessa regler ska särskilt främja

a) iakttagande av referensvärdena för underskott och skulder som fastställts i enlighet med EUF-fördraget,

b) beslut om flerårig finanspolitisk planering, inklusive iakttagande av medlemsstaternas budgetmål på medellång sikt.

Artikel 6

1. Utan att det påverkar EUF-fördragets bestämmelser om unionens ram för budgetövervakning ska följande specificeras i de landsspecifika numeriska finanspolitiska reglerna:

a) Måldefinition och tillämpningsområde för reglerna.

b) Effektiv och punktlig övervakning av hur reglerna iakttas, baserad på en tillförlitlig och oberoende analys utförd av oberoende organ eller organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas budgetmyndigheter.

c) Konsekvenser om reglerna inte iakttas.

2. Om de numeriska finanspolitiska reglerna innehåller undantagsklausuler, ska det i dessa klausuler anges ett begränsat antal särskilda omständigheter i överensstämmelse med medlemsstaternas skyldigheter enligt EUF-fördraget på budgetpolitikens område samt strikta förfaranden där tillfälliga avvikelser från reglerna medges.

Artikel 7

Medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning ska återspegla deras landsspecifika gällande numeriska finanspolitiska regler.

Artikel 8

Artiklarna 5–7 ska inte gälla Förenade kungariket.

KAPITEL V

BUDGETRAMVERK PÅ MEDELLÅNG SIKT

Artikel 9

1. Medlemsstaterna ska inrätta ett trovärdigt och effektivt budgetramverk på medellång sikt, som tryggar införande av en finanspolitisk planeringshorisont på minst tre år för att se till att den nationella finanspolitiska planeringen har ett flerårsperspektiv.

2. Budgetramverken på medellång sikt ska innehålla förfaranden för upprättande av följande:

- a) Övergripande och transparenta fleråriga budgetmål för offentliga underskott, skulder och andra sammanfattande finanspolitiska indikatorer, t.ex. utgifter, för att se till att dessa överensstämmer med gällande numeriska finanspolitiska regler enligt kapitel IV.
 - b) Prognoser för den offentliga sektorns alla större utgifts- och inkomstposter med närmare detaljer för den statliga nivån och socialförsäkringsnivån, för innevarande och senare budgetår, vid oförändrad politik.
 - c) En beskrivning av planerade politiska åtgärder på medellång sikt som påverkar den offentliga sektorns finanser, fördelade på större utgifts- och inkomstposter, som visar hur korrigeringen i riktning mot budgetmålen på medellång sikt ska uppnås i förhållande till prognoser vid oförändrad politik.
 - d) En utvärdering av hur de planerade åtgärderna, i ljuset av deras långsiktiga effekter för den offentliga sektorns finanser, förväntas påverka de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.
3. Prognoser som godkänts i samband med budgetramverket på medellång sikt ska utgå från realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser enligt kapitel III.

Artikel 10

Årlig budgetlagstiftning ska överensstämma med bestämmelserna i budgetramverket på medellång sikt. Framtagandet av den årliga budgeten ska särskilt grunda sig på de inkomst- och utgiftsprognoser och prioriteringar som utgår från budgetramverket på medellång sikt enligt artikel 9.2. Varje avvikelse från dessa bestämmelser ska vederbörligen förklaras.

Artikel 11

Ingen bestämmelse i detta direktiv ska hindra en ny regering i en medlemsstat från att uppdatera det medelfristiga budgetramverket så att det återspeglar dess egna prioriteringar. I detta fall ska den nya regeringen ange skillnaderna i förhållande till det föregående medelfristiga budgetramverket.

KAPITEL VI

INSYN I DEN OFFENTLIGA SEKTORNENS FINANSER OCH HELTÄCKANDE BUDGETRAMVERK

Artikel 12

Medlemsstaterna ska se till att åtgärder som vidtagits för iakttagande av kapitlen II, III och IV är konsekvent för, och täcker alla, offentliga undersektorer. Detta ska särskilt förutsätta att redovisningsregler och redovisningsförfaranden är konsekventa och att bakomliggande insamlings- och bearbetningssystem för datauppgifter är tillförlitliga.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna ska införa lämpliga samordningsmekanismer för den offentliga sektorns undersektorer för att se till att samtliga undersektorer på ett heltäckande och konsekvent sätt omfattas av finanspolitisk planering, landsspecifika numeriska finanspolitiska regler, framtagning av budgetprognoser och införande av flerårsplanering i enlighet med det fleråriga budgetramverket.

2. För att främja ansvar på finanspolitikens område ska det klart anges vilket budgetansvar offentliga myndigheter inom olika offentliga undersektorer har.

Artikel 14

1. Inom ramen för de årliga budgetförfarandena ska medlemsstaterna identifiera och presentera den offentliga sektorns alla organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna på undersektorsnivå, tillsammans med annan relevant information. Den samlade inverkan på den offentliga sektorns saldon och skulder av dessa organ och medel inom den offentliga sektorn ska presenteras inom ramen för de årliga budgetförfarandena och budgetplanerna på medellång sikt.

2. Medlemsstaterna ska offentliggöra närmare uppgifter om hur skatteutgifter påverkar inkomster.

3. För alla offentliga undersektorer ska medlemsstaterna offentliggöra relevanta uppgifter om ansvarsförbindelser med potentiellt stor påverkan på offentliga budgetar, inklusive offentliga garantier, förväntade förluster på lån och ansvarsförbindelser i samband med offentliga företags verksamhet, inklusive deras omfattning. Medlemsstaterna ska också offentliggöra information om den offentliga sektorns ägande i privata och offentligägda företag avseende belopp som är ekonomiskt signifikanta.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 15

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 2013. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser. Rådet uppmanar medlemsstaterna att, för egen del och i unionens intresse, upprätta egna jämförelsetabeller som så långt det är möjligt illustrerar korrelationen mellan direktivet och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dem.

2. När medlemsstater antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

3. Kommissionen ska på grundval av relevant information från medlemsstaterna utarbeta en interimrapport om genomförandet av de viktigaste bestämmelserna i detta direktiv som ska överlämnas till Europaparlamentet och rådet senast den 14 december 2012.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

1. Senast den 14 december 2018 ska kommissionen offentliggöra en översyn av hur ändamålsenliga detta direktiv är.

2. I översynen ska bland annat följande punkter utvärderas:

a) Statistikkraven för den offentliga sektorns samtliga undersektorer.

b) Utformningen av och ändamålsenlighet hos medlemsstaternas numeriska finanspolitiska regler.

c) Den allmänna transparensen hos medlemsstaternas offentliga finanserna.

3. Senast den 31 december 2012 ska kommissionen utvärdera hur ändamålsenliga de internationella standarderna för offentlig redovisning är för medlemsstaterna.

Artikel 17

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 2011.

På rådets vägnar

J. VINCENT-ROSTOWSKI

Ordförande

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 12 september
2013

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, statsråden Björklund, Bildt, Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Billström, Adelsohn Liljeroth, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Löf

Föredragande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Engström, Ullenhag, Borg, Norman, Bildt, Ask, Billström, Ohlsson, Adelsohn Liljeroth, Erlandsson, Ek, Löf, Hatt, Hägglund, Kristersson, Björklund

Regeringen beslutar proposition 2013/14:1
Budgetpropositionen för 2014